Jules Verne

Copiii căpitanului Grant
Volumul 2

EDITURA ION CREANGĂ

Prezentarea grafică:
VAL MUNTEANU

ILUSTRAȚII DE RIOU,
GRAVATE DE PANNEMAKER

JULES VERNE

Les enfants du capitaine Grant

Edition Hetzel

Jules Verne

29

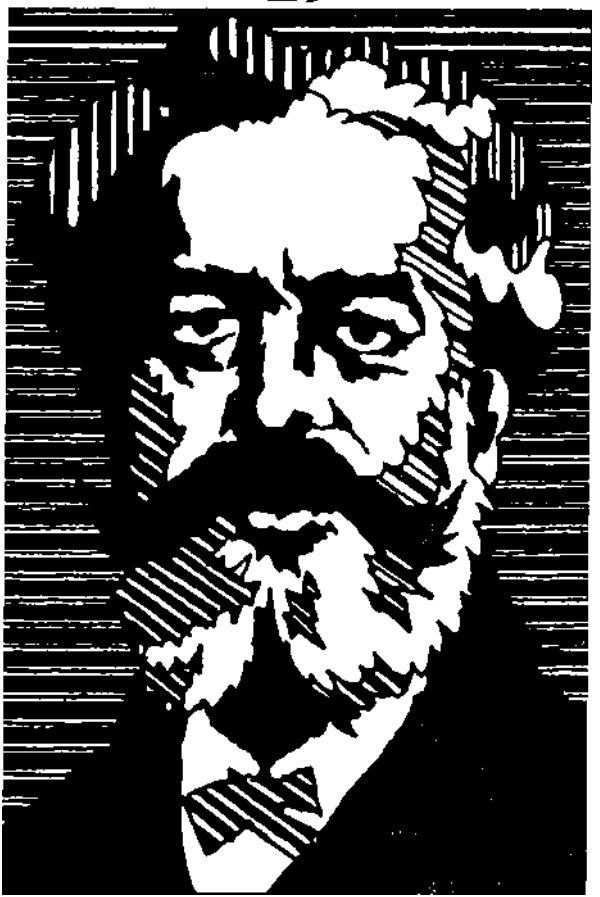

Jules Verne

Copiii căpitanului Grant

**

În românește de
M. PETROVEANU și C. TOESCU

EDITURA ION CREANGĂ — BUCUREȘTI, 1981

Partea a doua

Capitolul I

ÎNTOARCEREA PE BORD

Primele clipe fură hărăzite bucuriei revederii. Lordul Glenarvan nu voise ca nereuşita cercetărilor să risipească buna dispoziţie a prietenilor săi. De aceea primele lui cuvinte au fost:

— Să avem încredere, prieteni! Să avem încredere! Căpitanul Grant nu este cu noi, dar sîntem siguri că-l vom regăsi!

Şi aceasta fu de ajuns ca să redea nădejdea pasagerilor de pe *Duncan*.

Într-adevăr, lady Helena şi Mary Grant trecuseră prin toate emoţiile aşteptării, în timp ce barca se înapoia spre iaht. De sus, de pe dunetă, ele încercau să numere pe cei ce se întorceau la bord. Fata cînd se simţea cuprinsă de deznădejde, cînd, dimpotrivă, îşi închipuia că-l vede pe Harry Grant. Îi bătea inima să-i iasă din piept; nu putea scoate un cuvînt; abia de se mai putea ţine pe picioare. Lady Helena îşi petrecuse braţele în jurul mijlocului ei. John Mangles, fără să scoată un cuvînt, stătea lîngă Mary Grant, uitîndu-se spre barcă; ochii săi de marinar, obişnuiţi să deosebească de departe obiectele, nu-l zăreau pe căpitan.

— E acolo! Vine! Tată dragă! murmură fata.

Dar şalupa apropiindu-se, iluzia dispăru. Călătorii nu ajunseseră încă la o sută de braţe (150 de metri) de bord, cînd nu numai lady Helena şi John Mangles, dar chiar şi Mary Grant, cu ochii înecaţi în lacrimi, pierduseră orice speranţă. Era timpul ca lordul Glenarvan să urce la bord şi să-i liniştească.

După primele îmbrăţişări, Glenarvan povesti soţiei sale, fetei şi lui John Mangles cele mai de seamă întîmplări din timpul expediţiei şi, mai înainte de toate, le comunică noua interpretare a documentului, pe care o datorau iscusinţei lui Jacques Paganel. El îl lăudă şi pe Robert, de care Mary trebuia pe drept cuvînt să se simtă mîndră. Curajul lui, devotamentul, primejdiile prin care trecuse, totul fu

amintit de Glenarvan în aşa fel, încît băiatul n-ar fi ştiut unde să se ascundă, dacă nu s-ar fi aflat în braţele surorii lui.

— Nu trebuie să roşeşti, Robert, îi spuse John Mangles, te-ai purtat ca un vrednic fiu al căpitanului Grant. Căpitanul întinse braţele spre băiat, sărutîndu-l apoi pe obrajii încă umezi de lacrimile surorii lui.

Nu vom mai povesti în amănunţime felul în care cei rămaşi pe bord i-au primit pe maior şi pe geograf, şi gîndurile bune ce le-au închinat generosului Thalcave. Lady-ei Helena îi păru rău că nu putea strînge mîna viteazului indian. Mac Nabbs, după primele îmbrăţişări, intrase în cabina lui şi-şi rădea barba cu o mînă calmă şi sigură. Cît despre Paganel, el zbura de la unul la altul, ca o albină, «sugînd» sucul complimentelor şi al zîmbetelor. Voia să strîngă în braţe tot echipajul *Duncan*-ului şi, susţinînd că lady Helena şi Mary Grant fac şi ele parte din echipaj, începu cu ele îmbrăţişările, spre a le sfîrşi cu Olbinett.

Stewardul crezu că cea mai bună răsplată pentru o manifestare atît de frumoasă era să anunţe dejunul.

— Dejunul? exclamă Paganel.

— Da, domnule Paganel, răspunse Olbinett.

— Un dejun adevărat, pe o masă adevărată? Cu tacîm şi şervete?

— Fără îndoială, domnule Paganel.

— Şi nu vom mînca nici pastramă, nici ouă răscoapte, nici muşchi de struţ?

— Vai, domnule! răspunse bucătarul-şef, lovit în amorul său propriu.

— N-am vrut să te jignesc, prietene, spuse savantul zîmbind. Dar de o lună încoace, aşa ne-a fost obiceiul: cînd mîncam nu ne aşezam la masă, ci pe jos, în afară de cazul cînd eram cocoţaţi în copaci. Dejunul ce ni l-ai anunţat vezi bine că mi s-a părut un vis, o închipuire, o himeră!

— Hai atunci să constaţi că e real, domnule Paganel! răspunse lady Helena, care nu-şi putea stăpîni rîsul.

— Iată braţul meu, spuse geograful galant.

— Milord nu-mi dă nici un ordin pentru *Duncan?* întrebă John Mangles.

— După-masă, scumpul meu John, răspunse Glenarvan, după-masă vom discuta în familie programul noii noastre expediţii.

Pasagerii iahtului şi tînărul său căpitan coborîră în careu. Mecanicului i se dădu ordin să menţină maşinile sub presiune, pentru a putea porni la primul semnal.

Maiorul, proaspăt ras, împreună cu ceilalţi călători, care se schimbaseră în grabă, luară loc la masă.

Lady Helena și Mary Grant, de sus, de pe dunetă...

Toți lăudară dejunul lui Olbinett, calificîndu-l ca excelent, mai bun chiar decît minunatele ospețe din pampas. Paganel mîncă de două ori din fiecare fel, «din distracție», cum spunea el.

La acest cuvînt nefericit, lady Glenarvan întrebă dacă amabilul francez mai căzuse vreodată în păcatul lui obișnuit. Maiorul și lordul Glenarvan se priviră surîzînd. Paganel, rîzînd din toată inima, făgădui «pe cuvînt de onoare» să nu mai fie niciodată distrat în restul călătoriei; apoi povesti foarte glumeț despre confuziile lui de limbă și despre studiul lui serios în legătură cu opera lui Camoëns.

— La urma urmei, adăugă el încheindu-și povestirea, tot răul e spre bine, și eu nu regret greșeala făcută.

— De ce, bunul meu prieten? îl întrebă maiorul.

— Fiindcă știu astăzi nu numai spaniola, dar și portugheza. Vorbesc două limbi în loc de una!

— Pe legea mea, la asta nu m-am gîndit! răspunse Mac Nabbs. Felicitările mele, sincerele mele felicitări!

Îl aplaudară pe Paganel, care între timp nu pierdea nici o îmbucătură. Mînca și vorbea în același timp. Dar nu observară un amănunt care nu scăpă însă lui Glenarvan: atențiile lui John Mangles pentru vecina sa de masă, Mary Grant. Un semn ușor al lady-ei Helena îl informă pe Glenarvan că «așa stau lucrurile»! Glenarvan îi privi pe cei doi tineri cu o simpatie caldă și i se adresă lui John Mangles, întrebîndu-l cu totul altceva.

— Și cum a decurs călătoria, John?

— În cele mai bune condiții, îi răspunse căpitanul. Numai că am făcut calea-ntoarsă prin strîmtoarea Magellan, milord.

— Cum! exclamă Paganel. Ați trecut pe la Capul Horn fără ca eu să fiu de față?

— Spînzură-te acum! îi spuse maiorul.

— Egoistule! Vrei să iei o bucată din funia mea, de-mi dai sfatul ăsta? replică geograful.

— Haide, scumpul meu Paganel, răspunse Glenarvan, nu poți fi pretutindeni în același timp, să traversezi cîmpia pampasului și să treci tot atunci și pe la Capul Horn!

— Asta nu mă împiedică să regret, replică savantul.

Dar ceilalți nu mai insistară și-l lăsară în pace. John Mangles începu să le povestească despre călătoria *Duncan*-ului: trecînd pe lîngă coasta americană, el cercetase toate arhipelagurile occidentale, fără a găsi vreo urmă a *Britanniei*. La Capul Pilarez, la intrarea în strîmtoare, întîmpinînd vîntul în față, cotise înspre sud; *Duncan* trecu apoi pe lîngă Insulele Deznădejdii, urcă pînă la paralela 37 latitudine australă, lăsă în urmă Capul Horn, Țara de Foc și, trecînd prin strîm-

toarea Le Marie, își urmă drumul pe coastele Patagoniei. Avură de înfruntat furtuni teribile în dreptul Capului Corrientes, aceleași furtuni abătute atît de violent și asupra călătorilor noștri în pampas. Dar iahtul rezistă bine și John Mangles se învîrti trei zile în larg pînă ce focurile de pușcă îi vestiră sosirea călătorilor, așteptați cu atîta nerăbdare. Cît despre lady Glenarvan și Miss Grant, spuse comandantul *Duncan*-ului, ar fi nedrept să nu li se recunoască un curaj deosebit. Furtuna nu le-a înspăimîntat, și dacă au manifestat oarecari temeri, au fost numai atunci cînd se gîndeau la prietenii care rătăceau prin cîmpiile Republicii Argentina.

Astfel își termină John Mangles povestirea; lordul Glenarvan îl felicită, și spuse apoi adresîndu-se Mary-ei Grant:

— Draga mea Miss, observ că John Mangles remarcă marile dumitale calități și sînt fericit că te simți bine la bordul navei sale!

— Cum aș putea să nu mă simt bine? răspunse Mary, privind-o pe lady Helena și poate și pe tînărul căpitan.

— O, sora mea te iubește mult, domnule John, spuse Robert, și te iubesc și eu!

— Împărtășesc aceleași sentimente, scumpul meu copil, răspunse John Mangles, puțin tulburat de cuvintele lui Robert, care o făcură și pe Mary Grant să roșească ușor. Apoi, împingînd convorbirea pe un teren mai sigur, adăugă: Fiindcă am isprăvit povestea călătoriei *Duncan*-ului, n-ar vrea milord să ne dea cîteva amănunte despre drumul său de-a curmezișul Americii și despre isprăvile tînărului nostru erou?

Nici o povestire nu putea fi mai plăcută lady-ei Helena și Mary-ei Grant. Lordul Glenarvan se și grăbi să le satisfacă curiozitatea. El luă pe rînd întîmplare cu întîmplare, povestindu-le toată călătoria de la un ocean la celălalt. Trecerea Anzilor Cordilieri, cutremurul de pămînt, dispariția lui Robert, condorul care l-a răpit, focul de pușcă al lui Thalcave, episodul cu lupii roșii, devotamentul băiatului, sergentul Manuel, inundația, refugiul pe ombu, tromba, noaptea pe malul Atlanticului. Amănuntele vesele sau înfricoșătoare treziră cînd bucuria, cînd groaza ascultătorilor. Nenumăratele întîmplări povestite o făcură pe Mary și pe lady Helena să-l mîngîie pe Robert în timpul povestirii. Niciodată n-a fost vreun copil atît de îmbrățișat.

Cînd lordul Glenarvan își isprăvi relatarea, el mai adăugă:

— Acum, prieteni, să ne gîndim la prezent; trecutul va fi uitat, dar viitorul e al nostru; să revenim la căpitanul Grant.

Dejunul luase sfîrșit; comesenii se întoarseră în salonul lady-ei Glenarvan și, așezîndu-se în jurul unei mese pline cu planisfere și hărți, începură să dezbată planurile lor de viitor.

— Scumpa mea Helena, începu lordul Glenarvan, urcîndu-mă pe bord ţi-am spus că naufragiaţii de pe *Britannia* nu se întorc cu noi, dar că avem mai mult ca oricînd nădejdea să-i regăsim. Traversînd America, am căpătat convingerea, sau mai bine-zis siguranţa, că naufragiul n-a avut loc nici pe coastele Pacificului, nici pe cele ale Atlanticului. Aşa stînd lucrurile, ne-am dat seama că interpretarea documentului era greşită. Din fericire, prietenul nostru Paganel, strălucitor deodată de inspiraţie, a descoperit eroarea. Ne-a demonstrat că urmăm o cale greşită. El a interpretat din nou documentul într-un chip care nu ne mai lasă nici o îndoială. E vorba de documentul scris în franţuzeşte; l-aş ruga pe Paganel să-l explice aici, încă o dată, pentru ca nimeni să nu mai aibă, ca şi mine, nici o urmă de dubiu în această privinţă.

Savantul, invitat să vorbească, nu se lăsă rugat; el dădu explicaţiile asupra cuvintelor *gonie* şi *indi* în modul cel mai convingător, deducînd cuvîntul Australia din *austral;* căpitanul Grant, presupunea Paganel, după ce părăsise Peru, în drum spre Europa, a putut fi tîrît de curentele sudice ale Pacificului, odată cu nava lui avariată, pînă la ţărmurile australiene; în sfîrşit, ipotezele lui ingenioase şi concluziile sale juste obţinură pînă şi aprobarea totală a lui John Mangles, care era de obicei un om cu discernămînt şi nu se lăsa dus uşor de imaginaţie.

Cînd Paganel isprăvi cele ce avea de spus, Glenarvan îl anunţă că *Duncan* va porni imediat către ţărmurile Australiei.

Totuşi, maiorul, înainte de a se da ordinul de pornire spre est, ceru îngăduinţa să facă o ultimă observaţie.

— Spune, Mac Nabbs, răspunse Glenarvan.

— Nu vreau să slăbesc cu nimic argumentele prietenului meu Paganel, spuse maiorul, şi cu atît mai puţin să le resping. Le găsesc serioase, chibzuite şi vrednice de toată atenţia noastră, şi ele trebuie să fie cu drept cuvînt baza viitoarelor noastre cercetări. Dar ţin să le supunem unui ultim examen, pentru ca valoarea lor să fie incontestabilă.

Nu ştiau unde voia să ajungă Mac Nabbs cu prudenţa lui. Toţi îl ascultau cu oarecare nelinişte.

— Continuă, maiorule, îl îndemnă Paganel. Sînt gata să răspund la toate întrebările dumitale.

— Nimic mai simplu, răspunse maiorul. Cînd am studiat cele trei documente acum cinci luni în golful Clyde, interpretarea lor ni s-a părut evidentă. Locul naufragiului nu părea să fie altul decît coasta occidentală a Patagoniei. În această privinţă nu exista nici măcar o umbră de îndoială.

— E o reflecţie foarte justă, răspunse Glenarvan.

— Mai tîrziu, reluă maiorul, cînd Paganel, într-un moment de distracție providențială, se îmbarcă pe vasul nostru și i se supuseră documentele, aprobă și el fără rezerve cercetările noastre pe coasta americană.

— Este adevărat, răspunse geograful.

— Și totuși ne-am înșelat, declară maiorul.

— Ne-am înșelat, repetă Paganel. Dar ca să te înșeli, Mac Nabbs, înseamnă să fii om, în timp ce ca să persiști în greșeală înseamnă să fii nebun.

— Așteaptă, Paganel, răspunse maiorul. Nu te înflăcăra. Nu vreau nicidecum să spun că cercetările noastre trebuie să se continue în America.

— Atunci ce dorești? răspunse Glenarvan.

— O mărturisire, nimic mai mult decît o mărturisire, că Australia poate să pară numai locul naufragiului, tot atît de bine cum părea altădată America.

— O recunoaștem bucuroși, răspunse Paganel.

— Iau act, reluă maiorul, și profit de asta, pentru ca să vă atrag atenția să nu vă încredeți prea ușor în aceste evidențe succesive și contradictorii, pe care vi le oferă închipuirea voastră. Cine știe dacă după Australia n-o să ne prezinte aceleași certitudini o altă țară, și dacă aceste cercetări vor fi zadarnice, nu ni se va părea iarăși «evident» că va trebui s-o luăm de la capăt în altă parte?

Glenarvan și Paganel se uitară unul la altul. Erau izbiți de justețea observațiilor maiorului.

— Doresc deci, reluă Mac Nabbs, să examinăm încă o dată documentele și hărțile înainte de a porni spre Australia. Să cercetăm pe rînd toate punctele prin care trece paralela 37 și să vedem dacă nu întîlnim și o altă țară despre care documentul ar putea să ne dea o indicație precisă.

— Nimic mai ușor, răspunse Paganel. Căci, din fericire, uscatul nu-i prea frecvent la această latitudine.

— Să vedem, spuse maiorul, desfășurînd un planisfer englez, întocmit după sistemul de proiectare Mercator[1] și care înfățișa privirii întregul glob.

Întinseră harta în fața lady-ei Helena și se așezară astfel, încît cu toții să poată urmări demonstrația lui Paganel.

---

[1] Geograf flamand, fondatorul geografiei matematice. Sistemul de proiectare care-i poartă numele constă în a reprezenta gradele de latitudine prin drepte paralele, perpendiculare pe meridiane.

— Aşa cum v-am arătat pînă acum, spuse geograful, paralela 37, după ce străbate America de Sud, întîlneşte insulele Tristan d'Acunha. Dar eu susţin că nici unul din cuvintele documentului nu se referă la aceste insule.

După ce examinară cu scrupulozitate documentele, călătorii fură siliţi să admită că Paganel avea dreptate şi în unanimitate renunţară la Tristan d'Acunha...

— Să continuăm reluă geograful. Ieşind din Atlantic trecem cu două grade la sud de Capul Bunei Speranţe şi intrăm în Oceanul Indian. În drumul nostru se găseşte un singur grup de insule, arhipelagul Amsterdam. Să le supunem aceluiaşi control făcut şi în Tristan d'Acunha.

După o cercetare minuţioasă renunţară şi la insulele Amsterdam. Nici un cuvînt întreg sau trunchiat, francez, englez sau german nu se potrivea cu numele acestui grup de insule din Oceanul Indian.

— Ajungem acum în Australia, reluă Paganel. Paralela 37 întîlneşte acest continent la capul Bernouilli şi îl părăseşte prin golful Twofold. Veţi admite, ca şi mine, fără să forţăm textele, că *stra*, acest cuvînt englezesc şi franţuzescul austral se pot aplica numai Australiei. E atît de evident, încît nu mai insist.

Cu toţii aprobară concluzia lui Paganel. Această interpretare înlătura orice altă ipoteză.

— Să mergem mai departe, propuse maiorul.

— Să mergem, răspunse geograful. Călătoria e uşoară. Părăsind golful Twofold, străbatem porţiunea de mare care se întinde la est de Australia şi întîlnim Noua Zeelandă. Mai întîi ţin să vă reamintesc: cuvîntul *contin* din documentul francez arată fără doar şi poate că e vorba de un «continent». Căpitanul Grant n-a putut să-şi găsească adăpost în Noua Zeelandă, care nu e decît o insulă. Oricum ar fi, cercetaţi, comparaţi, răsuciţi cuvintele, şi vedeţi dacă, prin imposibil, ele ar putea să aibă vreo legătură cu acest nou ţinut.

— Nici una, îi asigură John Mangles, care cercetase pînă atunci minuţios documentele şi planisferul.

— Nu, spuseră cei care-l ascultau pe Paganel, şi cu ei maiorul însuşi. Nu. Nu poate fi vorba de Noua Zeelandă.

— Şi-acum, vorbi din nou geograful, din tot acest spaţiu imens, care desparte Noua Zeelandă de coasta americană, paralela 37 nu străbate decît o mică insulă aridă şi pustie.

— Cum se numeşte insula? întrebă maiorul.

— Uitaţi-vă pe hartă. E Maria Tereza, despre care nu există nici o urmă în cele trei documente.

— Nici o urmă, într-adevăr, răspunse Glenarvan.

— Vă las, deci, prieteni, să hotărîţi dacă, după toate probabilităţile, nu e vorba despre continentul australian.

— Evident, răspunseră într-un glas călătorii şi comandantul *Duncan*-ului.

— John, întrebă atunci Glenarvan, ai destule provizii şi destui cărbuni?

— Da, milord. M-am aprovizionat din belşug la Thalcahuano. De-altfel, ne vom putea foarte lesne împrospăta combustibilul în portul Cap.

— Ei, atunci, dă-i drumul...

— Încă o observaţie, spuse maiorul, întrerupîndu-şi prietenul.

— Spune, Mac Nabbs.

— Orice garanţii de succes ne-ar oferi Australia, n-ar fi mai bine să poposim pentru o zi sau două în insulele Tristan d'Acunha şi Amsterdam? Acestea se găsesc în drumul nostru şi deci nu ne abatem deloc. Aşa vom şti dacă *Britannia* n-a lăsat pe acolo vreo urmă a naufragiului ei.

— Neîncrezătorul ăsta de maior, strigă Paganel, o ţine morţiş!

— Ţin mai ales să nu ne întoarcem pe urmele propriilor noştri paşi, dacă din întîmplare nu ni se realizează speranţele cu Australia.

— Este binevenită prevederea ta, răspunse Glenarvan.

— Şi nu voi fi eu acela care să te împiedic. Dimpotrivă, replică Paganel.

— Atunci, John, răspunse Glenarvan, să pornim spre Tristan d'Acunha.

— Chiar acum, milord, răspunse căpitanul, care urcă pe punte, în timp ce Robert şi Mary Grant îşi manifestau recunoştinţa faţă de lordul Glenarvan cu cele mai calde cuvinte.

În curînd, îndepărtîndu-se de coasta americană şi îndreptîndu-se înspre est, *Duncan* spinteca cu prova lui zveltă apele Oceanului Atlantic.

Capitolul II

TRISTAN D'ACUNHA

Dacă iahtul ar fi urmat linia Ecuatorului, cele o sută nouăzeci şi şase de grade care despart Australia de America, sau mai exact Capul Bernouilli de Capul Corrientes ar fi însemnat unsprezece

mii şapte sute şaizeci de mile geografice (4 900 leghe). Dar pe paralela 37, aceste o sută nouăzeci şi şase de grade, din cauza formei globului, nu reprezintă decît nouă mii patru sute optzeci de mile (4 000 leghe). De la coasta americană pînă la Tristan d'Acunha sînt două mii o sută de mile (875 leghe) distanţă pe care John Mangles spera s-o parcurgă în zece zile, dacă vînturile din răsărit nu l-ar fi întîrziat. Dar el nu avu motive să fie nemulţumit, căci spre seară vîntul se linişti simţitor. În cele din urmă îşi schimbă direcţia şi *Duncan* avu prilejul să-şi desfăşoare toate neasemuitele lui calităţi pe o mare liniştită.

Călătorii îşi reluară chiar din aceeaşi zi viaţa de bord. Nu aveai impresia că lipsiseră o lună de zile de pe vas. Sub ochii lor se întindeau, după apele Pacificului, acelea ale Atlanticului. În afară de unele nuanţe deosebite, toate mările seamănă. Natura, după ce îi supusese la încercări atît de grele, le era acum prietenă. Oceanul liniştit, vîntul prielnic şi pînzele, umflate de brizele de apus, veniră în ajutorul aburilor din cazane.

Traversarea aceasta rapidă se scurse fără nici un incident. Aşteptau cu încredere coasta australiană. Probabilităţile se schimbau în certitudine. Toţi vorbeau despre căpitanul Grant ca şi cum iahtul urma să-l ia dintr-un port anume. Pregătiră chiar cabina pentru căpitan şi culcuşul pentru cei doi marinari ce-l însoţeau. Mary Grant simţea o deosebită plăcere s-o aranjeze şi s-o înfrumuseţeze cu mîna ei. Cabina fusese cedată de domnul Olbinett, care împărţea acum camera cu doamna Olbinett şi se învecina cu celebrul număr şase, reţinut pe bordul *Scoţiei* de Jacques Paganel.

Savantul geograf stătea mai toată vremea închis în cabină. Lucra de dimineaţă pînă seara la o carte intitulată: «*Sublimele impresii ale unui geograf prin pampasul argentinian*». Îl auzeai rostind, cu emoţie în glas, frazele elegante înainte de a le încredinţa foilor albe din caiet, şi nu o dată, în momentele de inspiraţie, necredincios lui Clio, muza istoriei, invoca pe divina Caliope, muza elocinţei şi a poeziei epice.

Dealtfel, Paganel nu se ascundea. Pentru el, castele fiice ale lui Apolo păräseau cu plăcere vîrfurile Parnasului sau ale Heliconului. Şi pentru acest lucru, lady Helena nu mai contenea să-i adreseze complimente. Şi maiorul îl felicita pentru dragostea ce i-o purtau muzele.

— Dar mai ales, adăugă el, să nu le laşi iar pradă distracţiei, scumpul meu Paganel, şi dacă te apucă vreodată gustul să înveţi limba australiană, nu începe s-o înveţi dintr-o gramatică chineză!

Totul mergea deci de minune pe bord. Lordul şi lady Glenarvan îi priveau cu dragoste pe John Mangles şi Mary Grant. Nu aveau

nimic împotrivă şi, fiindcă John nu spunea nimic, mai bine era să-i lase în pace.

— Ce va spune căpitanul Grant? o întrebă într-o zi lordul Glenarvan pe lady Helena.

— Va spune că John e demn de Mary, scumpul meu Eduard, şi nu se va înşela.

În acest timp, iahtul înainta cu repeziciune spre ţintă. Cinci zile după ce pierduseră din vedere Capul Corrientes, la 16 noiembrie, în locul vînturilor regulate de sud-est începură să bată brizele de vest, atît de prielnice vaselor care trec prin sudul Asiei. *Duncan* întinse toate pînzele şi înaintă cu o viteză ameninţătoare. Elicea abia dacă apuca să se înşurubeze în apele despicate de prova; părea că iahtul se întrece cu vasele de curse ale lui *Royal Thames Club*.

A doua zi, oceanul fu acoperit de alge imense, părînd un lac uriaş împînzit de ierburi. S-ar fi spus că e una din acele mări cu sargase formate din toate resturile de copaci şi de plante smulse de pe continentele învecinate. Maiorul Maury a atras în mod deosebit atenţia navigatorilor asupra lor. *Duncan* părea că alunecă într-o lungă prerie, pe care Paganel o asemui pe bună dreptate cu pampasul: iuţeala însă se încetini oarecum. Peste douăzeci şi patru de ore, în zori, se auzi vocea marinarului de veghe:

— Pămînt! strigă el.

— În ce direcţie? întrebă Tom Austin, care era de cart.

— În faţa noastră, răspunse marinarul.

La strigătul acesta, care întotdeauna produce emoţie, puntea iahtului se umplu îndată de lume. În curînd ieşi de sub punte un ochean urmat imediat de Jacques Paganel. Savantul îndreptă imediat ocheanul în direcţia arătată, dar nu văzu nimic care ar fi putut semăna cu un petic de pămînt.

— Priviţi norii! îi spuse John Mangles.

— Aşa-i, răspunse Paganel, s-ar spune că e un vîrf ce abia se vede.

— E insula Tristan d'Acunha, îi lămuri John Mangles.

— Atunci, dacă ţin bine minte, trebuie să fim la optzeci de mile de insulă, căci piscul Tristan, care are şapte mii de picioare înălţime, se zăreşte de la această distanţă.

— Întocmai, răspunse căpitanul John.

Peste cîteva ore, grupul de insule foarte înalte, cu coaste abrupte, se putea zări perfect la orizont. Conul muntelui Tristan se contura în negru pe fondul strălucitor al cerului, luminat de razele răsăritului. În curînd, insula principală se desprinse de masa de stînci; această porţiune de uscat înclinată înspre nord-est semăna cu vîrful unui triunghi.

Tristan d'Acunha e așezată la 37° 8', latitudine australă și 10° 44' longitudine vestică față de Greenwich (13°4' față de meridianul din Paris. Între cele două meridiane e o diferență de 2°20'). La optsprezece mile înspre sud-vest Insula Pustie, iar la zece mile înspre sud-est Insula Privighetorii întregesc grupul izolat în această parte a Atlanticului. Spre prînz observară cele două semne distinctive ale insulelor, care slujesc marinarilor ca puncte de recunoaștere, și anume: într-o ieșitură a Insulei Pustii, o stîncă ce are exact forma unei corăbii cu pînzele umflate, iar în vîrful de nord al Insulei Privighetorii, două insulițe care seamănă cu un fort mic ruinat. Pe la trei, *Duncan* intră în golful Falmouth din Tristan d'Acunha, apărat de vînturile de apus de Capul Help.

Aici stăteau ancorate cîteva baleniere de pescuit foci și alte animale de mare, care se găseau din belșug în aceste regiuni.

John Mangles căută un loc bun de ancorare, căci radele deschise sînt foarte primejdioase, aflîndu-se în bătaia vînturilor de nord și de nord-vest. În 1829, tocmai în locul acesta se scufundase bricul englez *Iulia*. *Duncan* se apropie la o jumătate de milă de țărm și se opri în locul în care apa avea douăzeci de brațe adîncime deasupra stîncilor. Pasagerii coborîră imediat în barca cea mare a vasului și ajunseră la țărm, călcînd pe un nisip mărunt și negru, provenit din stîncile de pe insulă, roase de apă.

Capitala întregului grup de insule Tristan d'Acunha este un sat mic așezat în fundul golfului, pe un rîuleț care curge cu mult zgomot. Avea poate cincizeci de case destul de curate, așezate cu regularitatea geometrică a arhitecturii engleze moderne. Îndărătul orașului în miniatură se întindeau o mie cinci sute de hectare de șes, mărginite de un imens perete de lavă; dominînd platoul, trunchiul conic se ridica la șapte mii de picioare în văzduh.

Lordul Glenarvan fu primit de guvernatorul insulei, care depindea din punct de vedere administrativ de colonia engleză a Capului. El se interesă îndată de Harry Grant și de *Britannia*. Nimeni nu le cunoștea însă numele. Insulele Tristan d'Acunha, nefiind în drumul vaselor, sînt puțin vizitate. De la vestitul naufragiu al vasului *Blendon-Hall*, care în 1821 s-a lovit de Insula Pustie, două vase s-au mai scufundat lîngă insula principală: *Primauguel* în 1845 și tricatargul american *Philadelphia* în 1857. Statistica accidentelor maritime din insulele Tristan d'Acunha se mărginea la aceste trei catastrofe.

Glenarvan nici nu se aștepta să găsească informații mai precise, și nu-l întrebă pe guvernatorul insulei decît ca să fie cu cugetul împăcat. Trimise cu toate acestea bărcile de pe vas să facă înconjurul insulei, al cărei perimetru este de cel mult șaptesprezece mile. Londra

sau Parisul n-ar încăpea pe insulă, nici dacă ea ar fi de trei ori mai mare.

În timpul recunoașterii, pasagerii de pe *Duncan* se plimbară prin sat și pe coastele vecine. Populația din Tristan d'Acunha nu numără mai mult de cinci sute de locuitori. Sînt englezi și americani, căsătoriți cu negrese și hotentote din Colonia Capului, care lasă oarecum de dorit din punct de vedere al aspectului fizic. Copiii proveniți din aceste căsătorii au o culoare între blond și negru.

Plimbarea turiștilor, fericiți să simtă pămîntul sub picioare, se prelungi pe țărmul care se sfîrșea în partea aceea printr-un șes întins. Dealtfel, era singura cîmpie, coasta fiind formată mai mult din faleze de lavă, rîpoase și aride. Pe ele se puteau număra cu sutele de mii albatroși enormi și pinguini cu aerul stupid.

Vizitatorii, depășind stîncile de origine vulcanică, se îndreptară spre șes; izvoare limpezi și numeroase, alimentate cu ape îmbelșugate de zăpezile veșnice de pe con, susurau pretutindeni; tufișuri verzi, în care ochiul număra aproape tot atîtea păsărele cîte flori, înveseleau locul; pășunea era umbrită de un singur fel de arbore, asemănător cactusului, înalt de douăzeci de picioare, și de «tusseh», o plantă arondinacee uriașă, cu tulpină lemnoasă; o plantă agățătoare, de felul viței, cu bobul gustos și picant, lomarii groși cu filamente împletite, cîteva plante cu tulpina lemnoasă foarte rezistentă, ancerine ce răspîndesc în aer mirosuri parfumate și pătrunzătoare, mușchi, țelină sălbatică și ferigi formau o floră nu prea variată, dar foarte bogată. Simțeai că o primăvară veșnică înveluia cu blîndețea ei această insulă binecuvîntată. Paganel susținu cu entuziasm că aici era Ogygia, cîntată de Fénelon. El îi propuse lady-ei Glenarvan să-și caute o grotă, pentru a fi o urmașă a frumoasei Calypso[1] și nu ceru alt rol pentru sine decît acela de a fi «una din nimfele care îi slujesc».

Aproape de căderea nopții, după ce admiraseră din plin peisajele, se întoarseră la iaht. În împrejurimile satului păsteau cirezi de boi și turme de oi; lanuri de grîu, de porumb și de zarzavat, a căror sămînță fusese adusă pe insulă acum patruzeci de ani, se întindeau pînă pe străzile capitalei.

Tocmai cînd se urca pe bord lordul Glenarvan, bărcile *Duncan*-ului se întorceau și ele spre iaht. În cîteva ore făcuseră înconjurul insulei. Pe tot parcursul nu întîlniseră nici urmă de vas naufragiat. Drumul de-a lungul țărmului nu avu deci alt rezultat decît să șteargă definitiv insula Tristan din planul de cercetări.

---

[1] Personaj mitologic, nimfă, regina insulei Ogygia, din Marea Ionică, vestită prin frumusețea ei.

Duncan putea deci să părăsească acest grup de insule africane şi să-şi continue drumul spre est. Nu porniră însă în aceeaşi seară. Glenarvan îngăduind echipajului să vîneze cîteva din numeroasele fiori ce umpleau malurile golfului Falmouth şi purtau denumirea de viţei, lei, urşi şi elefanţi de mare. Odinioară trăiau în larg, în apele insulei, şi balene; dar atît au fost vînate, încît rămăseseră puţine. Amfibiile, dimpotrivă, se întîlneau cu miile. Echipajul iahtului hotărî să-şi petreacă noaptea vînîndu-le, urmînd ca a doua zi să-şi facă o provizie masivă de ulei. De aceea amînară plecarea *Duncan*-ului pe a doua zi, 20 noiembrie.

În timpul cinej, Paganel dădu cîteva amănunte asupra insulelor Tristan, urmărite cu interes de ascultători. Aflară astfel că acest grup de insule, descoperite în 1506 d portughezul Tristan d'Acunha, unul din tovarăşii lui Albuquerque[1], au rămas neexplorate mai bine de un veac. Insulele treceau, pe bună dreptate, drept cuiburi de furtuni şi n-aveau o faimă mai bună decît Bermudele. Nimeni nu se apropia de ele şi nici un vas nu ancora aici, decît dacă era aruncat de uraganele Atlanticului.

În 1697, trei bastimente olandeze ale Companiei Indiilor au venit aici determinînd coordonatele şi lăsînd în seama marelui astronom Halley grija de a revedea calculele lor, lucru făcut de acesta în 1700. Din 1712 pînă la 1767, cîţiva navigatori francezi cunoscură insulele; din aceştia, în special navigatorul La Pérouse, care ajunse aici în timpul vestitei lui călătorii din 1785.

Insulele atît de puţin vizitate pînă atunci rămăseseră pustii, pînă cînd un american, Jonathan Lambert, porni să le colonizeze în 1811. El cu încă doi tovarăşi ancorară în luna ianuarie, şi începură curajos viaţa de colonişti. Guvernatorul coloniei engleze de la Capul Bunei Speranţe, aflînd că le merge bine, le oferi protectoratul Angliei Jonathan primi şi ridică pe coliba sa pavilionul britanic. Domnea liniştit peste «popoarele lui», formate dintr-un italian bătrîn şi un mulatru portughez, pînă cînd, într-o bună zi, pornind într-o recunoaştere pe ţărmurile regatului său, se înecă sau fu înecat, nu se ştie bine. Veni şi anul 1816. Napoleon fu închis la Sfînta Elena, şi pentru a-l păzi mai bine, Anglia înfiinţă o garnizoană în insula Ascension şi o alta în Tristan d'Acunha. Garnizoana din Tristan era formată dintr-o companie de artilerie din Colonia Capului şi un detaşament de hotentoţi. Ea rămase aici pînă în 1821, cînd prizonierul din Sfînta Elena muri. După acest eveniment fu repatriată.

[1] Navigator portughez ce a ajuns pînă în Indii. A trăit între anii 1453–1515.

Un singur european, adăugă Paganel, un caporal, un scoţian...

— A, un scoţian, spuse maiorul, pe care-l interesau totdeauna în mod deosebit compatrioţii săi.

— Îl chema William Glass, vorbi mai departe Paganel, şi a rămas pe insulă cu nevasta şi doi hotentoţi. În curînd au mai venit doi englezi, un marinar şi un pescar de pe Tamisa, fost dragon în armata argentiniană şi, în sfîrşit, în 1821, un naufragiat de pe *Blendon-Hall* cu tînăra lui soţie şi-au găsit şi ei adăpost pe insula Tristan. Insula număra astfel în 1821 şase bărbaţi şi două femei. În 1829 ea avea şapte bărbaţi, şase femei şi paisprezece copii. În 1835 numărul se ridica la patruzeci şi acum s-a întreit.

— Aşa iau naştere popoarele, spuse Glenarvan.

— Voi adăuga, repetă Paganel, pentru a completa povestea insulei Tristan d'Acunha, că ea mi se pare să merite pe drept cuvînt, ca şi insula Juan Fernandez, renumele de insulă a Robinsonilor. Şi într-adevăr, dacă doi marinari au fost părăsiţi pe rînd pe Juan Fernandez, doi savanţi erau cît pe-aci să aibă aceeaşi soartă pe Tristan d'Acunha. În 1793, unul din compatrioţii mei, naturalistul Aubert Dupetit-Thomas, stăpînit de pasiunea colectării de plante pentru ierbarul său, s-a rătăcit şi nu a putut să-şi mai găsească vasul decît în momentul cînd acesta ridica ancora. În 1824, unul din compatrioţii dumitale, iubite Glenarvan, un desenator foarte priceput, August Earle, a rămas timp de opt luni părăsit pe această insulă. Căpitanul navei, uitînd că Earle debarcase, porni spre Capul Bunei Speranţe.

— Iată ce poate face un căpitan distrat, adăugă maiorul. Nu era cumva rudă cu dumneata, Paganel?

— Chiar dacă nu era, ar fi meritat să fie!

Răspunsul geografului încheie conversaţia.

În timpul nopţii, echipajul *Duncan*-ului vînă cu spor şi vreo cincizeci de foci îşi găsiră sfîrşitul. După ce îngăduise vînătoarea, Glenarvan nu putu să nu tragă foloasele ei. În ziua următoare echipajul se îndeletnici cu prepararea uleiului şi argăsirea pieilor acestor animale folositoare. Pasagerii organizară în acea zi de repaus o nouă excursie pe insulă. Glenarvan şi maiorul îşi luară puştile pentru a încerca vînatul din Tristan d'Acunha. Ajunseră curînd la poalele muntelui; pămîntul era format din resturi descompuse, sfărîmături, zgură, lavă poroasă şi neagră şi alte rămăşiţe vulcanice. Masivul muntelui se ridica dintr-un haos de stînci ce se clătinau. Era greu să te înşeli asupra naturii conului uriaş, şi căpitanul englez Carmichael avusese dreptate indicîndu-l drept un vulcan stins.

Vînătorii văzură cîţiva mistreţi. Maiorul împuşcă unul. Glenarvan se mulţumi să doboare cîteva perechi de potîrnichi negre, din care

bucătarul de pe bord avea să gătească probabil un minunat ostropel. Pe podişurile înalte şi crestele muntelui se căţărau turme de capre negre. Pisicile sălbatice, mîndre, îndrăzneţe şi puternice, temute chiar de cîini, mişunau pe insulă, cu ţinuta unor fiare sălbatice de rasă nobilă.

Pe la opt, toată lumea era din nou pe bord, şi, noaptea, *Duncan* părăsi insula Tristan d'Acunha, pe care n-avea s-o mai revadă.

Capitolul III

INSULA AMSTERDAM

Intenţia lui John Mangles era să se aprovizioneze cu cărbuni la Capul Bunei Speranţe. Trebui deci să se abată puţin de la paralela 37 şi să urce cu două grade spre nord. *Duncan* se găsea astfel la sud de zona vînturilor alizee; în drum dădu de marile brize de vest, atît de favorabile corăbiilor[1]. În mai puţin de şase zile el străbătu cele o mie trei sute de mile (aproximativ 600 de leghe), care despart Tristan d'Acunha de capul african. La 24 noiembrie, la trei noaptea, zăriră muntele Mesei, şi ceva mai tîrziu John le arătă muntele Semnalelor, care se află la intrarea în golf. Ajunseră aici pe la ora opt şi ancorară în portul Cap-Town.

Paganel, în calitatea sa de membru al Societăţii de geografie, nu putea să nu ştie că extremitatea Africii fusese zărită pentru prima dată în 1486 de amiralul portughez Bartholomeu Dias, şi că abia în 1497 îl ocolise vestitul Vasco da Gama. Cum să nu fi ştiut aceasta Paganel, cînd Camoëns a cîntat gloria marelui navigator în Lusiade? Dar în această privinţă el avu de făcut o observaţie curioasă: dacă Diaz, în 1486, deci cu şase ani înainte de prima călătorie a lui Cristofor Columb, ar fi înconjurat el Capul Bunei Speranţe, descoperirea Americii s-ar fi amînat fără termen. Într-adevăr, drumul cel mai scurt şi mai drept pentru a ajunge în Indiile Orientale era pe la Cap. Şi ce altceva căuta vestitul marinar genovez îndreptîndu-se spre vest, decît să scurteze călătoria spre Ţara mirodeniilor? Deci, dacă Diaz ar fi înconjurat Capul, expediţia lui Columb nu şi-ar mai fi avut rostul şi probabil că genovezul nici n-ar mai fi pornit.

Acestea sînt contraalizeele, a căror limită pare să fie paralela 37. (N.A.)

Oraşul Cap, aşezat în fundul golfului Cap, a fost întemeiat în 1652 de olandezul Van Riebeck. Era capitala unei colonii importante, care după tratatele de la 1815 deveni definitiv engleză. Pasagerii *Duncan*-ului profitară de un popas ca s-o viziteze. Nu aveau disponibile decît douăsprezece ore, timp necesar căpitanului John spre a-şi putea înnoi proviziile; plecarea era hotărîtă pentru dimineaţa de 26.

Nici nu era nevoie de mai multă vreme pentru a străbate careurile regulate ale acestei table de şah care se numeşte Cap-Town, şi pe care treizeci de mii de locuitori, unii albi, alţii negri, joacă rolul de regi, regine, cavaleri, pioni, şi poate şi nebuni. Cel puţin aşa se exprima Paganel. După ce ai văzut castelul care se înalţă în partea de sud-est a oraşului, palatul şi grădina guvernatorului, bursa, muzeul, piatra aşezată de Bartholomeu Dias cînd a descoperit acest ţinut, şi după ce ai băut un pahar de pontai, cel mai bun vin al locului, nu-ţi mai rămîne altceva de făcut decît să pleci. Aşa au şi făcut călătorii şi a doua zi, în zori, *Duncan* îşi întinse toate pînzele; peste cîteva ore înconjură vestitul Cap al Furtunilor, căruia optimistul rege al Portugaliei, Ioan al II-lea, îi dăduse numele atît de puţin potrivit de Bună-Speranţă.

În zece zile, pe o mare liniştită şi cu un vînt prielnic, poţi străbate cele două mii nouă sute de mile (1 200 de leghe) între cap şi insula Amsterdam. Navigatorii, mai norocoşi decît călătorii ce străbătuseră pampasul, nu aveau să se plîngă împotriva elementelor naturii. Văzduhul şi apa, aliaţi împotriva lor pe pămînt, se aflau aici pentru a-i mîna înainte.

— Ah, marea, marea, repeta Paganel, e cel mai bun loc de încercare a forţelor omeneşti, şi vaporul e adevăratul vehicul al civilizaţiei! Gîndiţi-vă, prieteni! Dacă globul n-ar fi fost decît un imens continent, nu s-ar fi cunoscut nici măcar a mia parte din el în secolul al XIX-lea! Priviţi ce se întîmplă în interiorul ţărilor cu mari întinderi de pămînt! În stepele Siberiei, în şesurile Asiei Centrale, în deşerturile Africii, în preriile Americii, pe întinderile imense din Australia, în pustietăţile îngheţate de la Pol, omul abia îndrăzneşte să se aventureze: cel mai temerar dă înapoi, cel mai curajos cade. Nu poţi înainta. Mijloacele de locomoţie nu sînt suficiente. Căldura, bolile, împotrivirea băştinaşilor formează tot atîtea piedici de netrecut. Douăzeci de mile de pustietate despart mai mult oamenii decît cinci sute de mii de mile de ocean! Eşti vecin cu omul de pe cealaltă coastă; străin faţă de cel de care te desparte o pădure! Anglia se mărgineşte cu Australia, în timp ce Egiptul, de pildă, pare a fi aşezat la milioane de leghe de Senegal şi Pekinul la antipodul Petersburgului! Marea

se străbate astăzi mai uşor decît cea mai mică Sahară şi, datorită ei, aşa cum a spus şi un savant american[1], s-a stabilit o legătură de rudenie universală între toate colţurile lumii.

Paganel vorbea cu căldură, şi nici chiar maiorul nu găsi să-i reproşeze vreun cuvînt din imnul înălţat oceanului. Dacă pentru a-l regăsi pe Harry Grant ar fi trebuit să urmeze paralela 37 pe uscat, nici n-ar fi putut porni expediţia: dar marea îi ducea pe curajoşii exploratori dintr-o ţară în alta, şi la 6 decembrie, la primele licăriri ale zorilor, ea lăsă să se întrevadă din mijlocul valurilor un nou munte.

Era insula Amsterdam, aşezată la 37°47' latitudine şi 77°24' longitudine (cu 75°4' la răsărit de meridianul care trece prin Paris), al cărei con înalt se poate vedea pe vreme senină de la cincizeci de mile depărtare. Pe la ora opt, forma sa nedefinită încă reproducea destul de exact înfăţişarea Tenerifei.

— Prin urmare, spuse Glenarvan, insula seamănă cu Tristan d'Acunha.

— Foarte judicioasă observaţie, răspunse Paganel. După axioma geometrigrafică, două insule care seamănă cu o a treia se aseamănă între ele. Adaug că şi insula Amsterdam, ca şi Tristan d'Acunha, e la fel de bogată în foci ca şi în Robinsoni.

— Există deci pretutindeni Robinsoni? întrebă lady Helena.

— Pe legea mea, doamnă, răspunse Paganel, ştiu foarte puţine insule care să nu fi avut o aventură de felul acesta, şi întîmplarea o realizase cu mult înainte de romanul nemuritorului dumneavoastră compatriot Daniel Defoe.

— Domnule Paganel, spuse Mary Grant, îmi îngădui să-ţi pun o întrebare?

— Şi două, scumpa mea Miss, şi mă oblig să-ţi răspund.

— Ei bine, reluă fata, pe dumneata nu te-ar înspăimînta gîndul să fii părăsit pe o insulă pustie?

— Pe mine? exclamă Paganel.

— Haide, prietene, doar n-ai să ne spui că tocmai asta ţi-e dorinţa cea mai arzătoare!

— Nu pretind aşa ceva, replică geograful, dar aventura nu mi-ar displăcea prea mult. Mi-aş face o viaţă nouă. Aş vîna, aş pescui, mi-aş alege locuinţa iarna într-o peşteră, vara într-un copac; aş avea hambare pentru recoltă; în sfîrşit, mi-aş coloniza insula.

— Singur, singurel?

— Singur, singurel, la nevoie. Dealtfel, eşti vreodată singur pe

[1] Maiorul Maury. (N.A.)

lume? Nu-ţi poţi alege prieteni şi din rasa animală, nu poţi domestici o căprioară, un papagal vorbăreţ sau o maimuţă drăgălaşă? Şi dacă întîmplarea îţi trimite un tovarăş credincios ca Vineri[1], ce-ţi mai trebuie altceva ca să fii fericit? Doi prieteni pe o stîncă, iată fericirea! Închipuie-ţi că maiorul şi cu mine...

— Mulţumesc, răspunse maiorul, n-am nici o înclinaţie pentru rolurile de Robinsoni, şi le-aş juca foarte prost.

— Scumpul meu domn Paganel, răspunse lady Helena, iarăşi te laşi tîrît de închipuire! Dar cred că realitatea este cu totul alta decît visul. Nu te gîndeşti decît la Robinsoni imaginari, grijuliu aruncaţi pe o insulă bogată şi pe care natura îi tratează ca pe nişte copii răsfăţaţi! Nu vezi decît partea bună a lucrurilor!

— Cum, doamnă? Nu crezi că poţi fi fericit pe o insulă pustie?

— Nu cred. Omul e făcut să trăiască în societate, nu izolat. Singurătatea nu poate da naştere decît la deznădejde. E o chestiune de timp. Se prea poate ca grijile vieţii materiale, nevoile de fiecare zi, să preocupe la început pe nenorocitul abia salvat din gheara mării; se poate ca nevoile prezentului să-i ascundă ameninţarea viitorului. Dar ce trebuie să gîndească şi cît trebuie să sufere el mai tîrziu, cînd se simte singur, departe de semenii săi, fără nădejdea de a-şi mai revedea ţara şi pe cei pe care-i iubeşte! Insula e pentru el lumea întreagă. Toată omenirea se reduce la el, şi cînd îi va bate ceasul morţii, moarte înfricoşătoare pentru cel despărţit de semenii lui, el este ca cel mai de rînd om în ziua de apoi. Crede-mă, domnule Paganel, mai bine să nu fii omul acela!

Paganel se plecă, nu fără părere de rău, argumentelor lady-ei Helena, şi conversaţia se prelungi astfel în jurul avantajelor şi neplăcerilor izolării, pînă în clipa în care *Duncan* aruncă ancora la o milă depărtare de ţărmul insulei Amsterdam.

Acest grup izolat de insule din Oceanul Indian e format din două insule bine distincte, aşezate la aproximativ treizeci şi trei de mile una de alta, chiar pe meridianul peninsulei indiene; înspre nord se află insula Amsterdam sau Sfîntul Petru; la sud, insula Sfîntul Pavel; dar e bine să amintim că geografii şi navigatorii le-au confundat adeseori.

Insulele au fost descoperite în luna decembrie 1766 de olandezul Vlaming şi apoi explorate de către Entrecasteaux, care conducea pe atunci vasele *Espérance* şi *Recherche*, care mergeau în căutarea lui La Pérouse. De la această călătorie datează confundarea celor două

[1] Tovarăşul lui Robinson Crusoe, eroul cărţii lui Daniel Defoe.

insule. Marinarul Barrow, Beautemps-Beaupré în atlasul lui Entrecasteaux, apoi Horsburg, Pinkerton şi alţi geografi au descris în mod constant insula Sfîntului Petru drept insula Sfîntului Pavel şi invers. În 1858, ofiţerii de pe fregata austriacă *Novara*, în călătoria lor în jurul Pămîntului, nu au repetat această greşeală, pe care Paganel ţinea în mod deosebit s-o rectifice.

Insula Sfîntului Pavel, aşezată la sud de insula Amsterdam, nu e decît o insuliţă nelocuită, formată dintr-un munte conic, probabil un vechi vulcan. În schimb, insula Amsterdam, spre care se îndreptau pasagerii de pe şalupa *Duncan*-ului, poate avea un perimetru de douăsprezece mile. Ea este locuită de cîţiva autoexilaţi care s-au obişnuit cu această existenţă tristă. Sînt paznicii pescăriei care aparţin, ca şi insula, unui anume domn Otovan, negustor din insula Réunion. Acest suveran, care nu e încă recunoscut de marile puteri europene, şi-a alcătuit un venit de şaptezeci şi cinci pînă la optzeci de mii de franci cu pescuitul, săratul şi expediatul unui «cheilodactyl» cunoscut sub numele, mai puţin savant, de morun de mare. Dealtfel, această insulă Amsterdam era sortită să devină şi să rămînă franceză şi iată cum: a aparţinut la început, conform dreptului primului ocupant, unui armator, domnul Camin din Saint Denis (insula Bourbon); apoi a fost cedată, în virtutea unui contract oarecare, unui polonez, care a adus sclavi din Madagascar pentru muncile cîmpului. Polonezii sînt apropiaţi de francezi, astfel că din poloneză, în mîinile domnului Otovan, insula a redevenit franceză.

Cînd *Duncan* acostă aici, la 6 decembrie 1864, populaţia ei se ridica la trei locuitori, un francez şi doi mulatri, toţi trei fiind în serviciul negustorului proprietar. Paganel putu deci strînge mîna unui compatriot în persoana respectabilului domn Viot, un om foarte bătrîn. Acest «bătrîn înţelept» făcu foarte politicos onorurile insulei lui. Trăia o zi fericită, primind nişte străini amabili. Sfîntul Petru nu e frecventată decît de rarii pescuitori de foci şi de pescuitorii de balene care sînt şi mai rari, în genere oameni mohorîţi şi care n-au făcut altceva toată viaţa decît să se îndeletnicească cu vînatul cîinilor de mare. Domnul Viot le prezentă pe supuşii săi, cei doi mulatri, care formau întreaga populaţie de pe insulă, împreună cu cîţiva mistreţi retraşi departe în insulă şi cu cîteva mii de pinguini blegi. Căsuţa în care locuiau cei trei insulari era aşezată în fundul unui port natural pe coasta de sud-vest, formată prin prăbuşirea unei părţi din munte.

Cu mult înainte de domnia lui Otovan I, insula Sfîntul Petru a servit de refugiu unor naufragiaţi. Paganel trezi interesul ascultătorilor, începînd istoria celor doi naufragiaţi cu cuvintele: Povestea a doi scoţieni părăsiţi în insula Amsterdam.

Era în anul 1827. Vasul englez *Palmira*, trecînd pe lîngă insulă, zări un fum ce se înălța în văzduh. Căpitanul se apropie cu nava de țărm și văzu în curînd doi oameni care, disperați, făceau semnalizări. El trimise la țărm o luntre, care-l luă pe Jack Paine, un băiat de douăzeci și doi de ani, și pe Robert Proudfoot, în vîrstă de patruzeci și opt de ani. Acești doi nenorociți erau de nerecunoscut: de optsprezece luni trăiau cu te miri ce, aproape fără pic de apă potabilă, hrănindu-se cu scoici, pescuind cu un piron îndoit, prinzînd din cînd în cînd în cursă cîte un pui de mistreț, stînd uneori nemîncați și cîte trei zile, veghind ca niște vestale lîngă un foc aprins cu ultima lor fărîmă de iască, nelăsîndu-l să se stingă și purtîndu-l cu dînșii în toate peregrinările, ca pe un obiect de cel mai mare preț; aceasta era viața lor mizeră, plină de lipsuri și de suferință. Paine și Proudfoot fuseseră debarcați aici de o goeletă care pescuia foci. După obiceiul pescăresc, ei trebuiau să facă provizii de piei și de ulei timp de o lună, așteptînd întoarcerea goeletei. Aceasta nu mai apăru însă. Cinci luni mai tîrziu, vasul *Hope*, care mergea spre Van Diemen, acostă pe insulă; dar căpitanul vasului, printr-unul din acele capricii barbare, care nu-și au nici o explicație, refuză să salveze pe cei doi scoțieni; el plecă din nou, fără a le lăsa măcar un biscuit sau un amnar, și firește că cei doi nenorociți ar fi murit în curînd dacă nu i-ar fi luat pe bord *Palmira*, care trecea prin apropierea insulei Amsterdam.

A doua aventură pe care o pomenește istoria insulei Amsterdam — dacă o asemenea stîncă poate avea istorie — e aceea a căpitanului Péron, un francez de astă dată. Aventura începe dealtfel ca și a celor doi scoțieni, și are același sfîrșit; o oprire voluntară în insulă, un vas care nu s-a mai întors și un vas străin pe care întîmplarea l-a adus în apropierea insulei după patruzeci de luni de părăsire. Numai că șederea căpitanului Péron pe insulă a fost însemnată de o crimă sîngeroasă, care are ciudate asemănări cu întîmplările imaginare ale eroului lui Daniel Defoe.

Căpitanul Péron coborîse pe insulă cu alți patru marinari, doi englezi și doi francezi, ca să vîneze lei de mare, timp de cincisprezece luni. Vînătoarea fu norocoasă; dar după ce s-au scurs cele cincisprezece luni fără ca vasul să se întoarcă și după ce s-au sfîrșit încetul cu încetul merindele, relațiile «internaționale» s-au înrăutățit. Cei doi englezi s-au revoltat împotriva căpitanului Péron, care ar fi fost ucis de ei dacă n-ar fi fost apărat de compatrioții săi. Din clipa aceea, cele două tabere tot timpul erau cu arma în mînă, se supravegheau zi și noapte, rînd pe rînd au fost învingători și învinși, au dus o existență îngrozitoare, de mizerie și de spaimă. Și firește că s-ar fi ajuns la nimicirea unei părți de către cealaltă, dacă un oarecare vas englez

nu i-ar fi repatriat pe acești nenorociți, pe care îi dezbina o mizerabilă chestiune de naționalitate, pe o stîncă din Oceanul Indian.

Acestea au fost aventurile care au transformat insula Amsterdam în două rînduri într-o patrie a marinarilor părăsiți, pe care providența i-a scăpat în două rînduri de mizerie și de moarte. Dar de atunci nici un vas n-a mai rătăcit pe coastele ei. Dacă vreun nou naufragiu ar fi aruncat epavele pe țărm, naufragiații ar fi ajuns desigur la pescăriile domnului Viot. Moșneagul locuia pe insulă de mulți ani, dar niciodată nu i se ivise ocazia să-și arate ospitalitatea față de victimele mării. Despre *Britannia* și despre căpitanul Grant nu știa nimic. Nici insula Amsterdam, nici insulița Sfîntul Pavel, pe care vînătorii de balene o vizitau adesea, nu fuseseră teatrul acestei catastrofe.

Glenarvan, auzind răspunsul, nici nu se mira, nici nu se întrista. El și tovarășii lui voiau să stabilească la aceste escale diferite nu locul unde putea fi găsit căpitanul Grant, ci dimpotrivă, locul unde nu se afla. Ei voiau să constate absența lui pe diferitele puncte de pe paralelă, ăsta era scopul.

Plecarea iahtului *Duncan* fu hotărîtă pentru a doua zi. Pînă seara, călătorii noștri vizitară insula, a cărei înfățișare este cît se poate de atrăgătoare. Fauna și flora ei nu ar fi putut constitui însă obiectul unei cărți, scrisă chiar de cel mai prolix naturalist. Ordinul patrupedelor, al păsărilor, al peștilor și al cetaceilor nu era reprezentat decît prin cîțiva porci mistreți, pescărușii «ai zăpezilor», albatroși, bibani și foci. Ape termale și feruginoase țîșneau ici-colo din lava cenușie, făcînd să plutească aburi calzi și groși deasupra solului vulcanic. Unele din aceste izvoare aveau o temperatură foarte înaltă. John Mangles cufundă în apă un termometru Fahrenheit, și coloana de mercur urcă pînă la 176 (80 grade centigrade.) Peștii pescuiți în mare fierbeau în cinci minute în această apă aproape în clocote, ceea ce îl făcu pe Paganel să renunțe la scăldat.

Pe înserat, după o plimbare plăcută, lordul Glenarvan își luă rămas bun de la ospitalierul domn Viot. Plecînd, toți pasagerii îi urară cît mai mult noroc cu putință pe insulița lui pustie. La rîndul său, bătrînul le făcu cele mai bune urări pentru succesul expediției și apoi barca îi readuse la bord.

Capitolul IV

PARIURILE LUI JACQUES PAGANEL ŞI ALE MAIORULUI MAC NABBS

În dimineaţa zilei de 7 decembrie, către ora trei, cazanele *Duncan*-ului erau sub presiune. Se ridică ancora, smulgîndu-se din fundul nisipos al micului golf. Apoi se puse elicea în mişcare şi iahtul porni în larg. La ora opt, cînd pasagerii se urcau pe punte, insula Amsterdam dispărea la orizontul înceţoşat. Aceasta era ultima etapă pe latitudinea 37, în timp ce de coasta australiană îi mai depărţeau trei mii de mile. Dacă vîntul de vest va bate încă vreo douăspreceze zile şi marea se va menţine liniştită, *Duncan* va atinge ţinta călătoriei sale.

Mary şi Robert Grant priveau emoţionaţi aceste ape, pe care *Britannia* le străbătuse cu siguranţă cu cîteva zile înainte de naufragiu. Acolo, poate, căpitanul Grant, nemaiavînd nici o posibilitate de manevră, şi cu echipajul redus, luptase contra puternicelor uragane ale Oceanului Indian şi se simţise tîrît către coastă de o forţă de neînvins. John Mangles arătă tinerei fete curenţii maritimi indicaţi în hărţile marine, explicîndu-i direcţia lor constantă. Unul dintre ei, curentul ce străbate Oceanul Indian, atinge ţărmurile continentului australian şi acţiunea lui este resimţită de la vest spre est în Oceanul Pacific, cel puţin tot atît cît şi în Atlantic.

În această situaţie, rămasă fără arboradă şi cu cîrma ruptă, deci dezarmată în faţa violenţelor naturii, *Britannia* trebuie să fi fost mînată înspre coastă şi sfărîmată.

Totuşi, aci era ceva neclar. Ultimele veşti de la căpitanul Grant, după *Mercantile and Shipping Gazette*, erau din Calao, la 30 mai 1862. Cum se putea ca la 7 iunie, deci numai în opt zile de la părăsirea coastei Perului, *Britannia* să străbată Oceanul Indian? Consultat în această chestiune, Paganel a dat un răspuns foarte plauzibil, de care s-ar fi arătat satisfăcuţi chiar şi cei mai pretenţioşi.

Într-o seară, la 12 decembrie, şase zile după plecarea din insula Amsterdam, lordul Glenarvan, lady Helena, Robert şi Mary Grant, căpitanul John, Mac Nabbs şi Paganel discutau pe dunetă. Vorbeau despre *Britannia*, vasul fiind unica preocupare a călătorilor. Şi cînd veni vorba despre dificultăţile întîmpinate în restabilirea itinerarului căpitanului Grant, chiar nepotrivirea de date amintită mai sus nu putu să le zdruncine nădejdea ce le înflăcăra tuturor inima.

Paganel, auzind observaţia neaşteptată a lui Glenarvan, ridică repede capul. Apoi, fără să răspundă, se duse să caute documentul.

La întoarcere, se mulțumi să dea din umeri, ca un om rușinat că s-a putut opri o clipă asupra unui asemenea «flecușteț».

— Bine, prietene, spuse Glenarvan, dar răspunde-ne cel puțin!

— Nu, vorbi Paganel, vă voi pune numai o întrebare și o voi adresa mai ales căpitanului John.

— Spune, domnule Paganel, răspunse John Mangles.

— Un vas bun poate sau nu să străbată într-o lună toată întinderea Pacificului, dintre America și Australia?

— Da, dacă face cîte două sute de mile în douăzeci și patru de ore.

— E o viteză extraordinară?

— Nicidecum. Clipper-urile cu vele ating deseori viteze și mai mari.

— Ei bine, răspunse Paganel, în loc să citim în document «7 iunie», gîndiți-vă că marea a ros o cifră din dată și citiți «17 iunie» sau «27 iunie» și totul se explică.

— Într-adevăr, răspunse lady Helena de la 31 mai la 27 iunie...

— Căpitanul Grant a putut să străbată Pacificul și să ajungă în Oceanul Indian!

Toți întîmpinară cu satisfacție concluzia lui Paganel.

— Încă un punct lămurit! se bucură Glenarvan. Și aceasta datorită prietenului nostru. Nu ne mai rămîne decît să ajungem în Australia și să căutăm pe coasta de apus urmele *Britanniei*.

— Sau de răsărit, spuse John Mangles.

— Într-adevăr, ai dreptate, John. Nimic nu indică în document că naufragiul a avut loc mai curînd pe coasta de apus decît pe cea de răsărit. Cercetările noastre vor trebui deci duse în cele două puncte în care Australia este tăiată de paralela 37.

— Așadar, milord, spuse fata, există îndoială în această privință.

— O, nu, Miss! se grăbi să răspundă John Mangles, care voia să risipească temerea tinerei fete. Milord va binevoi să observe că dacă Harry Grant ar fi acostat pe țărmul de est al Australiei, i s-ar fi dat imediat ajutor. Toată coasta răsăriteană este engleză, ca să spun așa, și populată de coloniști. Echipajul *Britanniei* n-ar fi avut de făcut nici zece mile și ar fi întîlnit compatrioți.

— Bun, căpitane John, răspunse Paganel. Sînt de aceeași părere cu dumneata. Pe coasta orientală, în golful Twofold, în orașul Eden, Harry Grant n-ar fi găsit numai un adăpost într-o colonie engleză, dar nu i-ar fi lipsit nici mijloacele de transport ca să se întoarcă în Europa.

— Așadar, spuse lady Helena, naufragiații n-au putut găsi aceleași resurse pe această coastă a Australiei spre care ne îndreptăm?

— Nu, doamnă, o lămuri Paganel, coasta este pustie. Nici o cale de comunicație nu o leagă de Melbourne sau de Adelaida. Dacă

Britannia s-a scufundat între stîncile ce o înconjoară, sfărîmîndu-se în preajma plăjilor neospitaliere, asemenea celor ale Africii, nu a avut de la cine primi ajutor.

— Dar atunci ce s-a întîmplat cu tatăl meu de doi ani încoace? întrebă Mary Grant.

— Draga mea Mary, răspunse Paganel, eşti convinsă că după naufragiu Harry Grant a ajuns pe pămîntul australian, nu-i aşa?

— Da, domnule Paganel, răspunse tînăra fată.

— Ei bine, ce s-a întîmplat cu Harry Grant, odată ce a pus piciorul pe continent? În acest caz nu există prea multe ipoteze. Ele sînt doar trei: sau căpitanul Grant şi tovarăşii săi au ajuns în coloniile engleze, sau au căzut în mîinile băştinaşilor, sau, în sfîrşit, s-au rătăcit în nesfîrşitele pustietăţi ale Australiei.

Paganel tăcu, căutînd în ochii ascultătorilor o aprobare a raţionamentului său.

— Continuă, Paganel, spuse lordul Glenarvan.

— Voi continua, răspunse Paganel, şi de la început resping prima ipoteză: Harry Grant nu a putut ajunge în coloniile engleze unde-ar fi fost cu siguranţă salvat şi de unde de mult s-ar fi putut întoarce la Dundee, la copiii lui.

— Bietul tata! murmură Mary Grant. De doi ani despărţit de noi!

— Lasă-l pe domnul Paganel să vorbească, Mary, o rugă Robert. El ne va lămuri totul.

— Din păcate nu, dragul meu! Tot ce pot afirma e că Harry Grant nu este prizonierul australienilor, sau...

— Dar băştinaşii aceştia sînt...? întrebă lady Helena.

— Liniştiţi-vă, doamnă, răspunse savantul, care înţelese gîndul lady-ei Glenarvan. Au obiceiuri paşnice, nu sîngeroase ca ale vecinilor lor din Noua Zeelandă. Dacă i-au luat prizonieri pe naufragiaţii de pe *Britannia*, puteţi să mă credeţi că niciodată nu le-au ameninţat viaţa. Toţi călătorii sînt de acord că australienii au oroare de vărsarea de sînge şi de nenumărate ori ei au găsit în aceştia aliaţi credincioşi pentru a respinge atacul bandelor atît de crude ale deportaţilor.

— Auzi ce spune domnul Paganel, reluă lady Helena, adresîndu-se Mary-ei Grant. Dacă tatăl dumitale se află în mîinile băştinaşilor, aşa cum putem bănui din textul documentului, îl vom regăsi.

— Şi dacă s-a rătăcit în ţara asta uriaşă? răspunse fata, ale cărei priviri se îndreptau întrebătoare spre Paganel.

— Ei bine, exclamă geograful pe un ton hotărît, îl vom regăsi chiar şi în acest caz! Nu-i aşa, prieteni?

— Fără îndoială, întări Glenarvan, care voia să dea conversaţiei o notă mai puţin tristă. Eu nu admit ca cineva să se piardă.

— Eu nici în ruptul capului, replică Paganel.

— E mare Australia? întrebă Robert.

— Australia, dragul meu, are circa şapte sute şaptezeci şi cinci de milioane de hectare, cam cît patru cincimi din Europa.

— Doar atît? întrebă maiorul.

— Da, Mac Nabbs, cu o aproximaţie poate de un yard. Credeţi că o ţară ca asta are dreptul să ia numele de «continent», titlu pe care i-l dă documentul?

— Desigur, Paganel.

— Adaug, reluă savantul, că se citează foarte puţini călători care să se fi pierdut în ţinutul acesta imens. Cred chiar că Leichardt este singurul despre a cărui soartă nu se mai ştie nimic, deşi puţin timp înainte de plecare am fost informat la Societatea de geografie că Mac Intyre crede să-i fi dat de urmă.

— Australia n-a fost încă în întregime explorată? întrebă lady Glenarvan.

— Nu, doamnă, explică Paganel, nici pe departe. Continentul acesta nu este mai bine cunoscut decît interiorul Africii, şi aceasta nu din cauza lipsei unor călători întreprinzători. De la 1606 pînă la 1862, peste cincizeci de exploratori au contribuit la cercetarea Australiei, atît în interior cît şi pe coastă.

— O, cincizeci! spuse maiorul cu un aer de neîncredere.

— Da, Mac Nabbs, cel puţin atîţia. Vorbesc de marinarii care au schiţat pe hartă coastele australiene, înfruntînd primejdiile unei navigaţii necunoscute, şi de călătorii care s-au avîntat să străbată acest continent.

— Totuşi, cincizeci e cam mult spus, replică maiorul.

— Voi merge mai departe, Mac Nabbs, reluă geograful, antrenat de spiritul lui de contrazicere.

— Mergi, Paganel.

— Dacă te îndoieşti, îţi voi spune fără ezitare cele cincizeci de nume.

— O! făcu liniştit maiorul. Aşa sînt savanţii! Nu se îndoiesc de nimic.

— Domnule maior, îl provocă Paganel, ţii rămăşag pe carabina dumitale Purdey Moore & Dickson contra lunetei mele Secretan?

— De ce nu, Paganel, dacă-ţi face plăcere! răspunse Mac Nabbs.

— Bine, domnule maior. Iată o carabină cu care n-ai să mai vînezi niciodată capre sălbatice şi vulpi, în afară de cazul cînd am să ţi-o împrumut eu, lucru pe care-l voi face întotdeauna cu plăcere!

— Paganel, răspunse serios maiorul, cînd vei avea nevoie de luneta mea, ea îţi va sta totdeauna la dispoziţie.

— Să începem deci, replică Paganel, doamnelor și domnilor. Dumneavoastră formați instanța care ne judecă. Tu, Robert, vei însemna punctele.

Lordul și lady Glenarvan, Mary și Robert, maiorul și John Mangles, pe care discuția îi distra, se pregătiră să-l asculte pe geograf. Dealtfel, era vorba de Australia, înspre care îi purta *Duncan*, și povestea venea tocmai la timp. Paganel fu deci rugat să înceapă imediat să-și răscolească memoria.

— Mnemosyna, exclamă el, zeiță a memoriei, mamă a muzelor caste, inspiră pe credincioșul tău adorator! Prieteni, acum două sute cincizeci și opt de ani, Australia era încă necunoscută. Se bănuia însă că există un mare continent austral: două hărți păstrate în biblioteca Muzeului britanic, dragul meu Glenarvan, cu data de 1550, menționează un pământ la sud de Asia, pe care-l numeau Marea Javă a portughezilor. Dar hărțile acestea nu sînt destul de autentice. Ajung deci la secolul al XVII-lea, în 1606. În acest an, un navigator spaniol, Quiros, descoperi un pământ pe care-l numi Australia de Espiritu Santo adică Australia Sfîntului Duh. Cîțiva autori au pretins că era vorba de grupul Noile Hebride și nu de Australia. Nu voi discuta problema aceasta. Notează-l pe acest Quiros și să trecem la altul.

— Unu, spuse Robert.

În același an, Luiz Vaz de Torres, care comanda ca secund flota lui Quiros, continuă mai spre sud recunoașterea de noi pămînturi. Dar cinstea marii descoperiri îi revine olandezului Theodoric Hertoge. El se opri la coasta occidentală a Australiei, pe paralela 25, pe care o botează după numele navei sale *Eendracht*. După Hertoge, navigatorii se înmulțesc. În 1618, Zeachen descoperă pe coasta de nord regiunile Arhnheim și Diemen. În 1619, Jean Edels merge mai departe și dă numele său unei porțiuni din coasta vestică. În 1622, Lenwin coboară pînă la capul ce acum îi poartă numele. În 1627, de Nuitz și de Witt, unul la apus și celălalt la sud, completează descoperirile înaintașilor lor și sînt urmați de maiorul Carpenter, care pătrunde cu navele sale în marele intrînd ce poartă încă și azi numele de golful Carpentaria. În sfîrșit, în 1642, celebrul marinar Tasman înconjoară insula Van Diemen, pe care o crede legată de continent și îi dă numele guvernatorului general din Batavia, nume pe care posteritatea, mai puțin recunoscătoare guvernatorului, îl schimbă în Tasmania. Continentul australian fusese înconjurat. Se aflase că este cuprins între apele oceanelor Indian și Pacific și în 1665, tocmai în epoca în care rolul navigatorilor olandezi era pe sfîrșite, se impuse insulei australe numele de Noua Olandă, nume pe care, dealtfel, nu avea să-l păstreze mult timp.

— La ce număr am ajuns?

— La zece, îi informă Robert.

— Bine, reluă Paganel, pun punct și trec acum la englezi. În 1686, un șef de bucanieri[1], unul din cei mai celebri corsari din Mările Sudului, Williams Dampier, după numeroase aventuri constînd din plăceri și greutăți, ajunse cu nava sa Gygnet pe coasta nord-vestică a Noii Olande, la 16°50' latitudine; el intră în legătură cu băștinașii și descrise amănunțit obiceiurile acestora, sărăcia în care trăiau, precum și inteligența lor. El reveni în 1689, chiar în golful unde debarcase Hertoge, dar nu ca pirat, ci în chip de comandant pe *Roebuck*, un bastiment din marina de război.. Pînă atunci descoperirea Noii Olande prezentase numai un interes strict geografic. Nu se gîndea nimeni la o colonizare și timp de trei sferturi de veac, de la 1699 pînă la 1770, nici un navigator nu mai acostă aici. Atunci însă apăru cel mai ilustru navigator din lume, căpitanul Cook, și noul continent nu întîrzie să-și deschidă porțile emigranților din Europa. În timpul celor trei călătorii celebre, James Cook acostă la țărmul Noii Olande pentru prima oară la 31 martie 1770. După ce avu fericirea să observe întîmplător la Otahiti trecerea planetei Venus peste Soare[2], Cook se avîntă cu mica sa navă *Endeavour* în partea de vest a Oceanului Pacific. După ce dădu peste Noua Zeelandă, el ajunse într-un golf de pe coasta de vest a Australiei, pe care o găsi atît de bogată în plante noi, încît îi dădu numele de Golful Botanic. Este actualul Botany-Bay. Legăturile sale cu băștinașii pe jumătate abrutizați sînt puțin interesante. Porni din nou spre nord și la 16° latitudine, aproape de Capul Tribulation, *Endeavour* se izbi, la opt leghe de coastă, de un banc de corali. Primejdia de scufundare era iminentă. Aruncară merindele și tunurile în mare; dar în noaptea următoare, fluxul readuse corabia pe linia de plutire. Nava nu se scufundă, întrucît o bucată de coral prinsă în spărtură astupa suficient deschizătura pe unde pătrundea apa. Cook putu să-și conducă astfel nava într-un golfuleț în care se vărsa un rîu și care de atunci primi numele de Endeavour. Aici, timp de trei luni cît dură reparațiile, englezii încercară să stabilească legături cu indigenii, dar nu prea izbutiră. Apoi din nou

[1] Aventurieri din secolul al XVI-lea și al XVII-lea care vînau boi sălbatici în America și făceau comerț cu pieile acestora în insulele Pacificului. S-au transformat apoi în pirați.

[2] Trecerea planetei Venus peste discul solar trebuia să aibă loc în 1769. Acest fenomen destul de rar era deosebit de important pentru astronomi; trebuia folosit prilejul pentru calcularea exactă a distanței ce desparte Pămîntul de Soare. (N.A.)

Endeavour își continuă drumul spre nord. Cook voia să știe dacă există vreo strîmtoare între Noua Guinee și Noua Olandă; după alte cîteva primejdii și după ce-și expusese de douăzeci de ori nava, zări marea care se întindea înspre sud-vest. Strîmtoarea exista și fu trecută. Cook acostă pe o mică insulă și luă în stăpînire, în numele Angliei, toată coasta cît era de lungă, pe care o explorase. O boteză cu un nume specific britanic: Noua Galie de Sud. Trei ani mai tîrziu. îndrăzneţul marinar comanda navele *Aventure* și *Résolution;* căpitanul Fourneaux, comandînd nava *Aventure*, porni să exploreze coastele insulei Van Diemen și se întoarse cu presupunerea că ea făcea parte din Noua Olandă. Abia în 1777, la a treia călătorie a sa, Cook ancoră navele sale *Résolution* și *Découverte* în Golful Aventurii, pe coasta Van Diemen. De aici porni mai departe, pentru ca peste cîteva luni să moară în insulele Sandwich.

— A fost un om mare, spuse Glenarvan.

— Cel mai vestit marinar din cîți a cunoscut istoria! Banks, tovarășul lui, sugeră guvernului englez ideea de a întemeia o colonie la Botany-Bay. După el, s-au aventurat navigatori de toate neamurile. În ultima scrisoare primită de la La Pérouse, scrisă din Botany-Bay și datînd din 7 februarie 1787, nenorocosul marinar își anunța intenţia de a vizita golful Carpentaria și întreaga coastă a Noii Olande, pînă la Van Diemen. El plecă, dar nu se mai întoarse. În 1788, căpitanul Phillips întemeie la Port Jackson prima colonie engleză. În 1791, Vancouver face o explorare amănunțită a coastelor de sud ale noului continent. În 1792, Entrecasteaux, trimis în căutarea lui La Pérouse, face ocolul Noii Olande pe la sud și vest, descoperind în drumul său niște insule necunoscute. In 1795 și 1797, Flinders și Bass, doi tineri, întreprind o îndrăzneață recunoaștere a coastelor sudice, într-o barcă lungă de numai opt picioare. În 1797, Bass trece, între țara Van Diemen și Noua Olandă, prin strîmtoarea care-i poartă numele. În același an, Vlaming, descoperitorul insulelor Amsterdam, identifică pe țărmurile orientale rîul Swan, în care înotau cele mai frumoase lebede negre. Flinders reluă firul originalelor lui cercetări în 1801, și pe la 135°58' longitudine și 35°45' latitudine se întîlni la Encounter-bay cu *Géographe* și *Naturaliste*, două nave franceze comandate de căpitanii Baudin și Hamelin.

— A, căpitanul Baudin? spuse maiorul.

— Da, de ce te miri?

— O, nimic! Continuă, scumpul meu Paganel!

— Continui deci, pomenind pe lîngă numele acestor navigatori și pe acela al căpitanului King care, de la 1817 pînă la 1822, desăvîrși recunoașterea coastelor dintre tropice ale Noii Olande.

— Cu acestea avem douăzeci şi patru de nume, anunţă Robert.

— Bine, răspunse Paganel, am şi pus mîna pe jumătate din carabina maiorului. Şi-acum, că am terminat cu marinarii, să trecem la călători.

— Foarte bine, domnule Paganel, spuse lady Helena. Trebuie să mărturisesc că ai o memorie uluitoare.

— Ceea ce e foarte rar, adăugă Glenarvan, la un om atît de...

— Atît de distrat, se grăbi să completeze Paganel. O! Eu am doar memoria datelor şi faptelor. Doar atît!

— Douăzeci şi patru, repetă Robert.

— Ei bine, al douăzeci şi cincilea este locotenentul Daws. Era în 1789, la un an după întemeierea coloniei de la Port Jackson. Se făcuse înconjurul noului continent, dar nimeni nu putea spune ce era în interiorul lui. Un lung şir de munţi paraleli cu ţărmul răsăritean păreau că interzic orice acces în interior. După nouă zile de mers, trebui să se întoarcă din drum şi să se înapoieze la Port Jackson. În acelaşi an, căpitanul Tench încercă să treacă lanţul înalt de munţi fără să reuşească. Aceste două insuccese au împiedicat timp de trei ani pe călători să reia greaua încercare. În 1792, colonelul Paterson, un îndrăzneţ şi încercat explorator african, dete greş în aceeaşi încercare. În anul următor, un simplu marinar englez, curajosul contramaistru Hawkins, depăşi cu douăzeci de mile linia pe care înaintaşii lui n-o putuseră trece. În decurs de optsprezece ani, numai două nume s-au făcut cunoscute: acela al vestitului marinar Bass şi acela al lui Bareiller, un inginer din colonie, care n-au fost mai fericiţi decît predecesorii lor. Ajung astfel în anul 1813, în care se descoperi, în sfîrşit, o trecătoare la vest de Sydney. Guvernatorul Macquarie îndrăzni să o depăşească şi întemeie dincolo de Munţii Albaştri oraşul Bathrust. Din acest moment, Throsby în 1819, Oxley care străbătu trei sute de mile din acest ţinut, Howel şi Hune, care au plecat din Twofold-Bay, pe unde trece paralela 37, şi căpitanul Surt, care, în 1829 şi 1830 a cercetat cursurile rîurilor Darling şi Murray, au îmbogăţit geografia cu date noi, contribuind şi la dezvoltarea coloniilor.

— Treizeci şi şase, spuse Robert.

— Perfect! Am înaintat! răspunse Paganel. Citez informativ pe Eyre şi Leichardt, care străbat o parte din ţară în 1840 şi 1841; pe Stuart, în 1845; pe fraţii Grégory şi Helpmann, în 1846, în Australia occidentală; pe Kennedy în 1847, pe fluviul Victoria, şi în 1848, în Australia de nord; Grégory, în 1852; Austin, în 1854; fraţii Grégory, de la 1855 la 1858, în nord-vestul continentului; Babbage, de la lacul Torrens pînă la lacul Eyre, şi ajung în sfîrşit la un călător vestit, pomenit în cronica australiană, la Stuart, care a trasat trei căi îndrăz-

neţe de-a curmezişul continentului. Prima sa expediţie în interior a avut loc în 1860. Mai tîrziu, dacă vreţi, vă voi povesti cum a fost străbătută Australia de patru ori de la sud la nord. Astăzi mă mărginesc să termin lunga înşiruire de nume. De la 1860 la 1862, voi adăuga la numele atîtor îndrăzneţi pionieri ai ştiinţei şi pe acelea ale fraţilor Dempster, pe ale lui Clarkson şi Harper, Burke şi Wills, pe acelea ale lui Neilson, Walker, Landsborough, Mackinlay, Howit...

— Cincizeci şi şase! strigă Robert.

— Bine, maiorule, reluă Paganel, n-am să te înşel la cîntar, căci nu ţi-am citat nici pe Duperrey, nici pe Bougainville, Fitz-Roy, Wickham, Stokes...

— Ajunge! făcu maiorul, copleşit de avalanşa atîtor nume.

— Nici pe Pérou, nici pe Quoy, reluă antrenat Paganel, nici pe Bennett, Cuningham, Nutchell, Tiers.

— Iertare!

— Nici pe Dickson, nici pe Strelesky, Reid, Wilkes, Mitchell...

— Opreşte-te, Paganel! îl rugă Glenarvan, care rîdea din toată inima. Ai să-l striveşti pe bietul Mac Nabbs! Fie-ţi milă! Se dă bătut!

— Şi carabina lui? întrebă geograful cu un aer triumfător.

— E a dumitale, Paganel, răspunse maiorul. Şi-mi pare destul de rău. Dar ai o memorie care poate să cîştige un întreg muzeu de artilerie.

— Nici nu se poate să cunoşti mai bine Australia, spuse lady Helena. Nici măcar cel mai mic nume, nici cel mai mic amănunt...

— O! Chiar cel mai mic amănunt... spuse maiorul clătinînd din cap.

— Ei, ce e, Mac Nabbs? strigă Paganel.

— Spun că poate nu cunoşti chiar toate amănuntele despre descoperirea Australiei.

— Nu mai spune! făcu Paganel cu un gest de mîndrie.

— Şi dacă-ţi citez unul pe care nu-l cunoşti, îmi înapoiezi carabina?

— Pe loc, maiorule!

— Încheiem tîrgul?

— Îl încheiem.

— Bine. Ştii dumneata de ce Australia nu aparţine Franţei?

— Dar, mi se pare...

— Sau, cel puţin, care e explicaţia pe care-o dau englezii?

— Nu, maiorule, recunoscu Paganel cu un aer contrariat.

— Foarte simplu. Deoarece în 1802, căpitanul Baudin, care nu era deloc un fricos, se înspăimîntă într-atîta de orăcăitul broaştelor australiene, încît ridică grăbit ancora şi o luă la fugă, fără să se mai întoarcă vreodată.

— Ce? strigă savantul. Aşa se spune în Anglia? Dar e o glumă proastă!

— Foarte proastă, mărturisesc, răspunse maiorul. Dar în Anglia este istorică.

— E o insultă! strigă geograful patriot. Şi asta se spune cu seriozitate?

— Sînt silit s-o recunosc, scumpul meu Paganel, răspunse Glenarvan, în timp ce toţi cei prezenţi rîdeau în hohote. Cum, nu cunoşti acest amănunt?

— Deloc. Dar protestez! Dealtfel, englezii ne spun «mîncători de broaşte» şi în genere nu ţi-e frică de ceea ce mănînci.

— Asta nu se spune, Paganel, răspunse maiorul surîzînd cu modestie.

Şi iată cum această faimoasă carabină Purdey Moore & Dickson rămase în proprietatea maiorului Mac Nabbs.

Capitolul V

MÎNIA OCEANULUI INDIAN

La două zile după această conversaţie, John Mangles, după ce determină la amiază longitudinea şi latitudinea, anunţă pasagerii că *Duncan* se găsea la 113°37' longitudine. Călătorii consultară harta de la bord şi văzură, spre marea lor satisfacţie, că doar cinci grade îi mai despărţeau de Capul Bernouilli. Între acest cap şi vîrful Entrecasteaux, coasta australiană descrie un arc de-a lungul paralelei 37. Dacă *Duncan* ar fi urcat spre Ecuator, ar fi făcut îndată cunoştinţă cu Capul Chatham, pe care-l lăsase la o sută douăzeci de mile înspre nord. Iahtul naviga acum în partea Oceanului Indian, adăpostită de continentul australian. Puteau deci nădăjdui că în mai puţin de patru zile Capul Bernouilli se va ivi la orizont.

Pînă atunci vîntul de vest le fusese favorabil, ajutînd înaintarea navei; dar de cîteva zile avea tendinţă să scadă; şi puţin cîte puţin se linişti. La 13 decembrie se potoli cu totul şi velele *Duncan*-ului atîrnau nemişcate de-a lungul catargelor. Dacă n-ar fi avut o elice atît de puternică, *Duncan* ar fi fost înlănţuit în calmul oceanului.

Această stare a atmosferei s-ar fi putut prelungi la nesfîrşit. Spre seară, Glenarvan discuta această chestiune cu John Mangles. Tînărul comandant, care vedea cum i se golesc magaziile cu cărbuni, era foarte nemulţumit de potolirea vîntului. Întinsese toate velele pentru

a se folosi de cea mai mică adiere; dar, după o expresie marinărească, «n-aveai vînt nici măcar cu ce să-ţi umpli o pălărie».

— În orice caz, spuse Glenarvan, nu trebuie să ne plîngem prea mult. Mai bine să n-avem vînt, decît să bată unul potrivnic.

— Aveţi dreptate, milord, răspunse John Mangles. Dar după un asemenea calm întotdeauna urmează o schimbare de timp. Iată de ce mă tem; navigăm în limita musonilor, care din octombrie pînă în aprilie bat dinspre nord-est, şi dacă ne prind în larg vom întîrzia foarte mult pe acest drum.

— Ce vrei, John! Dacă se va întîmpla aşa, va trebui să ne supunem. La urma urmei, nu va fi decît o întîrziere, atîta tot.

— Fără îndoială. Dacă nu se va isca o furtună.

— Ţi-e teamă de vreme rea? spuse Glenarvan, privind cerul pe care, de la orizont pînă la zenit, nu se zărea nici urmă de nor.

— Da, mărturisi comandantul. Vă spun dumneavoastră, milord, dar n-aş vrea s-o sperim pe lady Glenarvan şi nici pe Miss Grant.

— Şi bine faci. Dar ce e?

— Nişte semne foarte sigure de furtună. Să nu vă încredeţi în aparenţele cerului, milord. Nimic nu este mai înşelător. De două zile, barometrul coboară neliniştitor; în acest moment se află la douăzeci şi şapte de degete[1]. E un avertisment de care trebuie să ţinem seama. Mie mi-e teamă mai ales de mînia mării australe, căci am avut de-a face cu ea. Vaporii, care se condensează pe imensii gheţari de la Polul Sud, produc un gol de aer extrem de mare. Astfel se naşte o luptă între vînturile polare şi ecuatoriale, care creează ciclonii, tornadele şi acele multiple forme de furtuni pe care un vapor nu le înfruntă fără să sufere.

— John, răspunse Glenarvan, *Duncan* e o navă solidă şi comandantul ei, un marinar iscusit. Să vină furtuna şi vom şti să ne apărăm!

John Mangles, exprimîndu-şi temerile, se lăsa condus de instinctul său de încercat lup de mare. Scăderea necontenită a coloanei de mercur din barometru îl făcu să ia la bord toate măsurile de prevedere. Comandantul aştepta o furtună puternică, pe care dealtfel nu o prevestea nici un nor; ştiinţa şi intuiţia sa însă nu se puteau înşela; curenţii atmosferici fug din locurile unde coloana de mercur este înaltă, înspre acelea unde ea scade; cu cît aceste regiuni sînt mai apropiate între ele, cu atît mai repede se restabileşte nivelul între straturile de aer şi deci viteza vîntului este mai mare.

John rămase pe punte toată noaptea. Către ora unsprezece, cerul se

[1] 73,09 cm. Înălţimea normală a unei coloane barometrice este de 87 cm. (N.A.)

întunecă spre sud. Căpitanul urcă echipajul la catarge pentru a strînge velele mici. Lăsă doar velele mari şi focurile. Spre miezul nopţii, vîntul se înteţi. Bătea foarte tare şi cu o viteză mereu crescîndă. Scîrţîitul catargelor, vuietul vîntului prin manevrele întinse, sunetul sec al velelor ce fluturau uneori cînd vîntul îşi schimba direcţia şi geamătul pereţilor interiori atraseră atenţia pasagerilor asupra celor ce nu ştiau încă. Paganel, Glenarvan, maiorul, Robert se iviră pe punte, curioşi şi gata să dea o mînă de ajutor. Pe aceeaşi boltă, care cu puţin timp înainte era senină şi înstelată, se îngrămădeau acum nori grei, care, contrastînd cu fîşiile luminoase, dădeau cerului aspectul unei imense blăni de leopard.

— Uraganul? îl întrebă scurt Glenarvan pe John Mangles.

— Nu încă, dar în curînd, răspunse scurt comandantul.

În acel moment el dădu ordin să se coboare şi să se strîngă gabierul. Marinarii se avîntară pe scările de frînghii şi micşorară, cu destulă greutate, suprafaţa velei, înfăşurînd-o pe verga coborîtă. John Mangles voia să menţină cît mai multe vele ridicate pentru a sprijini iahtul şi a-i îndulci ruliul.

După ce luă aceste măsuri de prevedere, dădu ordin lui Austin şi şefului de echipaj să se pregătească pentru a înfrunta uraganul care avea să se dezlănţuie. Aceştia legară bărcile de pe bord cu încă un rînd de parîme. Întărîră apoi parîmele care legau tunul. Sarturile catargelor fură de asemenea întărite. Uşile care duceau sub punte fură închise. John, asemenea unui ofiţer ce urmăreşte de pe marginea unei tranşee asaltul inamicului, nu mai părăsi bordul. De acolo, de pe înălţimea dunetei, încerca să smulgă tainele acestui cer prevestitor de furtună. În clipa aceea, coloana de mercur coborîse la douăzeci şi şase de degete, scădere care se întîmplă foarte rar, iar pe stormglass[1] se citea furtună.

Era ora unu noaptea. Puternic zguduite în cabina lor, lady Helena şi Miss Grant îndrăzniră să se urce pe punte. Vîntul avea acum o viteză de paisprezece prăjini pe secundă. Şuiera cu furie pretutindeni. Cablurile de oţel, asemenea coardelor unui instrument, mîngîiate de un arcuş uriaş, înginau vîntul. Macaralele se ciocneau, în timp ce parîmele scoteau sunete ascuţite: velele, la schimbările bruşte de vînt, răsunau ca nişte tunuri. Valuri înspăimîntătoare asaltau iahtul, care juca pe creasta lor înspumată ca o coajă de nucă.

---

[1] Pahar conţinînd un amestec chimic care îşi schimbă înfăţişarea după direcţia vîntului şi după tensiunea electrică a atmosferei (cele mai bune sînt fabricate de Negretti şi Zambra, opticieni din marina britanică). (N.A.)

Cînd zări pasagerele, căpitanul John alergă înspre ele, rugîndu-le să intre din nou în cabină: cîteva valuri udaseră puntea, care putea fi măturată de ape dintr-un moment în altul. Zgomotul infernal al furtunii era atît de puternic, încît lady Helena abia auzi cele spuse de tînărul comandant.

— Nu e nici o primejdie? îl întrebă ea, profitînd de o uşoară potolire a vîntului.

— Nici una, doamnă, răspunse John Mangles, dar nici dumneavoastră, nici Miss Mary nu puteţi rămîne pe punte.

Lady Glenarvan şi Miss Grant nu se împotriviră unui ordin care semăna mai mult cu o rugăminte şi coborîră din nou sub punte, tocmai în clipa în care un val, năvălind din direcţia pupei, zgudui geamurile cabinelor. Din acel moment, vîntul îşi îndoi puterea; catargele se încovoiară sub presiunea velelor şi iahtul părea că se ridică peste valuri.

— Strînge vela mare! strigă John Mangles. Jos focurile şi contragabierul!

Marinarii trecură la posturi; manevrele fură lărgite şi focurile lăsate, cu un zgomot ce întrecea pe cel al furtunii. Pe coşul *Duncan*-ului ieşeau nori groşi de fum negru. Paletele elicei, cîteodată ieşite din apă, izbeau neregulat marea.

Glenarvan, maiorul, Paganel şi Robert priveau cu admiraţie şi în acelaşi timp cu spaimă lupta *Duncan*-ului cu valurile: ei se ţineau cu putere de parapet, fără să poată schimba o vorbă, şi priveau stolurile de pescăruşi, tovarăşi de furtună, care se jucau printre valuri.

În clipa aceea, un fluierat asurzitor acoperi urletul furtunii. Aburii ţîşniră cu violenţă prin supapele de siguranţă ale cazanelor: fluierul de alarmă răsună cu o putere neobişnuită: iahtul se aplecă brusc într-un bord şi Wilson, care era la cîrmă, fu răsturnat de o smucitură neaşteptată de timonă. *Duncan* era la travers pe valuri şi nu mai asculta de cîrmă.

— Ce s-a întîmplat? strigă John Mangles, repezindu-se pe pasarelă.

— S-a aplecat nava, răspunse Tom Austin.

— S-a rupt cîrma?

— La maşini, la maşini! se auzi vocea şefului-mecanic.

John se îndreptă într-acolo şi în grabă se împiedică pe scară. Un nor de aburi umplea camera maşinilor. Pistoanele erau imobilizate în cilindri, iar bielele nu mai imprimau nici o mişcare arborelui motor. În acest moment, văzînd că orice efort este inutil şi temîndu-se de soarta căldărilor, şeful-mecanic închise admisia vaporilor, lăsîndu-i să iasă prin ţeava de evacuare.

— Ce se întîmplă? întrebă comandantul.

— Elicea s-a strîmbat sau s-a înţepenit şi nu mai funcţionează. îl lămuri mecanicul.

— Cum? Şi nu este posibil s-o punem în mişcare?

— Imposibil!

Momentul nu era indicat să se încerce o reparaţie a avariei. Fapt cert era că elicea nu mai funcţiona, deci aburii, nemaiexercitîndu-şi forţa, s-au evacuat prin supapele de siguranţă. John era silit să recurgă la vele, folosind ca sprijin vîntul care între timp îi devenise cel mai primejdios duşman.

În cîteva cuvinte, comandantul îl puse la curent pe lordul Glenarvan şi îl rugă să intre sub punte împreună cu ceilalţi pasageri. Acesta vru să rămînă pe punte.

— Nu, milord, se opuse John Mangles cu hotărîre, este necesar să rămîn singur cu echipajul. Nava poate cădea între valuri, care o vor arunca în toate sensurile, fără nici o cruţare.

— Dar nu vă putem fi de folos cu ceva?

— Coborîţi, milord, este necesar! Există anumite împrejurări în care eu sînt singurul stăpîn la bord. Vă cer să coborîţi imediat!

Pentru ca John Mangles să vorbească atît de hotărît, trebuia ca situaţia să fi fost desperată şi Glenarvan înţelese că era de datoria lui să dea exemplu de disciplină. Părăsi deci puntea de comandă, urmat de cei trei tovarăşi ai săi, pentru a se întîlni cu cele două pasagere care aşteptau cu teamă deznodămîntul acestei lupte contra forţelor naturii.

— Ce om energic este bravul meu John! spuse lordul Glenarvan intrînd în careu.

— Da, el mi-a amintit pe acel şef de echipaj din «Furtuna» marelui dumneavoastră Shakespeare, care striga regelui ce se afla pe bordul navei sale: «Plecaţi de aici! Linişte! Coborîţi în cabine! Dacă nu puteţi impune liniştea acestor elemente, tăceţi! Nu mai încurcaţi drumul!»

În acest timp, John Mangles nu precupeţise nici un efort pentru a evita ca nava, din cauza imobilităţii elicei, să fie adusă de vînt într-o poziţie periculoasă, care uneori poate merge pînă la răsturnare. Se hotărî să ţină la capă, pentru ca astfel să se îndepărteze cît mai puţin posibil de drum. Era deci necesar să ridice o parte din vele şi să braţeze în pană, pentru a putea să rămînă travers pe furtună. Lăsă gabierul larg, ridică o velă trincă pe straiul catargului mare şi puse cîrma sub vînt.

Iahtul, care era dotat cu mari calităţi nautice, ţinînd excelent marea, naviga ca un cal stăpînit în pinteni şi oferea valurilor ce-l năpădeau necontenit doar o parte din bordajul său. Această velatură, fie ea chiar atît de redusă, va rezista oare? Deşi confecţionată din

cea mai bună pînză de vele de Dundee, nu va ceda unei tensiuni atît de violente?

Această ținută «la capă» avea avantajul că oferea valurilor porțiunile cele mai solide ale navei și o menținea totodată pe drumul inițial. Ea însăși nu era lipsită de pericol, căci, la o rafală de vînt, iahtul putea lua o bandă din care să nu se mai poată redresa. Dar John Mangles nu avea de ales altă manevră și se hotărî să țină «la capă» atîta timp cît arborada va rezista.

Întreg echipajul era la posturile de manevră, gata să intervină acolo unde ar fi fost necesar. John, sprijinindu-se între parîme, supraveghea marea înfuriată.

În tot restul nopții situația rămase neschimbată, dar toți nădăjduiau ca furtuna să slăbească în zori. Speranța fu însă în van, căci spre ora opt ea se înteți, vîntul atinse 90 km pe oră, transformîndu-se în uragan.

John nu spunea nici un cuvînt, dar se temea pentru navă, precum și pentru cei de la bordul ei. *Duncan* avea un ruliu înspăimîntător. Pontilii pîrîiau și adesea extremitățile vergilor catargului de la prova atingeau creasta valurilor. La un moment dat, echipajul fu convins că nava nu se va mai redresa. Cu securile în mînă, marinarii erau gata să taie sarturile catargului mare cînd, rupte din grandee, velele își luară zborul ca niște albatroși gigantici.

Duncan se redresă; dar cum era fără nici un punct de sprijin pe valuri și fără cîrmă, fu frămîntat în chip groaznic. Catargele amenințau să se rupă de la bază. Velierul nu mai putea suporta multă vreme un asemenea ruliu; încheieturile lui slăbeau și în curînd valurile aveau să pătrundă prin crăpăturile bordajului.

John Mangles nu mai avea decît o singură soluție: să ridice o velă mică de furtună și să se lase dus de vînt. După cîteva ore încordate de muncă, în care timp vela căzu de nenumărate ori, *Duncan* era mînat în sfîrșit de o nouă velă trincă, ridicată la catargul din prova. Ceasul arăta trei după-amiază.

Și astfel, condus cu vîntul din pupa, iahtul își reluă drumul cu viteza vîntului. Mergea astfel spre nord-est, împins de furtună. Numai o viteză atît de mare îi putea aduce salvarea. Uneori, depășind viteza valurilor, se înfunda ca un enorm cetaceu cu prova în coasta celor pe care le ajungea, și puntea îi era măturată pînă la pupa. Alteori, cînd viteza sa era egală cu cea a valurilor, *Duncan* nu mai guverna și făcea salturi mari, riscînd să se răstoarne. În fine, erau și momente în care viteza valurilor îl depășea; ele săreau peste bordaj măturînd puntea, de astă dată de la pupa la prova, cu o violență căreia nu i se putea opune nimic.

În această stare de nesiguranță, între speranță și deznădejde, se scurse ziua de 15 decembrie și noaptea care îi urmă. John Mangles nu părăsi nici o clipă postul său. Nu mîncă nimic și era frămîntat de temeri, pe care chipul său parcă împietrit nu voia să le trădeze. În tot acest timp încerca cu încăpățînare să străpungă negurile îngrămădite înspre nord.

Desigur, putea să se aștepte la orice. *Duncan*, abătut din drumul lui, se îndrepta spre coasta australiană cu o viteză pe care nimic n-o putea micșora. John Mangles simțea instinctiv că mai era tîrît și de un curent puternic. Se temea că din clipă în clipă nava s-ar putea izbi de vreo stîncă, sfărîmîndu-se astfel în mii de bucăți. El socotea că aveau coasta la cel puțin douăsprezece mile sub vînt. Or, pămîntul însemna naufragiu, deci pierderea vasului. De o mie de ori e mai bine să înfrunți uraganul în mijlocul oceanului, chiar dacă te lași în voia lui; cînd furtuna reușește să azvîrle nava pe coaste, nu mai poate fi nici o scăpare.

John Mangles îl căută pe Glenarvan spre a-i vorbi între patru ochi; îi descrise situația, fără a-i micșora gravitatea; îl privi în față cu tot sîngele rece al unui marinar pregătit pentru orice. Sfîrși spunîndu-i că va fi poate silit să arunce *Duncan*-ul pe coastă.

— Ca să salvăm pe cei de pe navă, dacă va fi cu putință, milord.

— Fă-o, John, răspunse Glenarvan.

— Și lady Helena? Miss Grant?

— Le voi spune numai în ultimul moment, cînd vom pierde orice speranță de a rezista împotriva valurilor. Să mă previi.

— Am să vă previn, milord.

Glenarvan se întoarse lîngă cele două pasagere, care, fără a cunoaște cît de mare era primejdia, o presimțeau. Ele arătau un curaj cel puțin egal cu cel al tovarășilor lor. Paganel se lansă în teoriile cele mai nepotrivite asupra direcției curenților atmosferici, făcînd lui Robert, care îl asculta, comparații interesante între tornade, cicloni și furtunile rectilinii. Cît despre maior, el aștepta deznodămîntul cu fanatismul unui musulman.

Către ora unsprezece, uraganul parcă se potoli puțin; cețurile umede se împrăștiară și, printr-un colț mai luminat, John zări un moment o coastă joasă la șase mile sub vînt, spre care *Duncan* alerga în plină viteză. Acolo valurile se ridicau la o înălțime amețitoare, depășind uneori cincizeci de picioare. John înțelesese că ele se loveau de ceva foarte solid, stînci sau bancuri de nisip. Numai un asemenea obstacol putea ridica astfel de coloane de apă.

— Sînt bancuri de nisip, îi spuse lui Austin.

Și eu cred la fel, răspunse secundul.

— Sîntem în voia soartei, reluă John. Dacă nu nimerim un culoar de trecere, sîntem pierduţi.

— Să folosim fluxul, poate vom putea trece peste bancuri, domnule comandant.

— Austin, priveşte puţin furia talazurilor. Ce navă le-ar putea rezista oare? Dragul meu prieten, numai Dumnezeu ne poate ajuta.

În acest timp, *Duncan* era mînat spre coastă, numai de vela trincă, cu o viteză înspăimîntătoare. În curînd, nu-i mai despărţea de povîrnişul bancului decît două mile. Ceaţa ascundea mai tot timpul coasta. Totuşi lui John i se păru că dincolo de marginea spumoasă era o regiune mai liniştită. Acolo *Duncan* s-ar găsi oarecum la adăpost. Dar cum să treacă?

John chemă pasagerii pe punte, căci nu voia ca în momentul naufragiului să fie închişi în cabine. Glenarvan şi tovarăşii săi priviră marea înspăimîntătoare. Mary Grant păli.

— John, îi spuse încet Glenarvan tînărului comandant, voi căuta să-mi salvez soţia sau voi pieri împreună cu ea. Ai grijă de Miss Grant.

— Da, milord, răspunse Mangles.

Duncan nu se mai găsea decît la cîteva sute de metri de pragul bancului. Marea, în acel moment de flux, lăsa fără îndoială destulă apă sub chila navei, pentru ca aceasta să poată trece peste fundul primejdios. Dar valurile uriaşe care-o ridicau şi o coborau necontenit ar fi izbit-o, fără doar şi poate, de prag. Cum să îndulcească intensitatea mişcărilor valurilor, într-un cuvînt, cum să liniştească această mare înfuriată?

Lui John Mangles îi veni o ultimă idee.

— Ulei! strigă el. Copii, vărsaţi ulei! Vărsaţi ulei!

Tot echipajul îi înţelese numaidecît gîndul. Era vorba de folosirea unei metode care uneori reuşeşte; furia valurilor se poate potoli, acoperindu-le cu un strat de ulei; acest strat care pluteşte şi se întinde pe deasupra apelor le distruge puterea de şoc prin mărirea forţei de coeziune a moleculelor lichide. Efectul se produce imediat, dar e de scurtă durată. Cînd o navă a depăşit această mare artificială calmă, valurile îşi îndoiesc furia şi vai de cine îndrăzneşte să le înfrunte![1] Butoiaşele cu ulei de focă fură urcate de pasageri pe teugă. Apoi, cu lovituri de secure, ele fură desfundate şi suspendate deasupra parapetului, atît la tribord cît şi la babord.

— Aşa! E bine! strigă John Mangles, pîndind momentul prielnic.

---

[1] De aceea regulamentele maritime interzic căpitanului de vas folosirea acestui mijloc suprem, atunci cînd o altă navă vine în urmă. (N.A.)

— Acum! strigă tînărul căpitan

Peste douăzeci de secunde, iahtul atinse intrarea trecătorii, mascată de un val continuu.

— Acum! strigă tînărul căpitan.

Răsturnară butoiaşele, din care se scurseră valuri de ulei. Imediat stratul vîscos nivelă, ca să spunem aşa, suprafaţa spumoasă a mării.

Duncan trecu deasupra apelor liniştite şi se găsi în curînd într-un bazin calm, dincolo de mult temutele bancuri, în timp ce oceanul, rupîndu-şi zăgazul de o clipă, înălţă iarăşi în urma iahtului uriaşe valuri înspumate.

Capitolul VI

CAPUL BERNOUILLI

Prima grijă a lui John Mangles a fost să fixeze bine nava cu două ancore, acolo unde apa avea o adîncime de cinci braţe. Fundul, format de un prundiş tare, era extrem de favorabil. Deci, nici o teamă ca nava să fie tîrîtă cu ancore cu tot, sau să eşueze la reflux. *Duncan* se găsea, după atîtea ceasuri de primejdii, într-un fel de golfuleţ, adăpostit împotriva vînturilor din larg de un cap circular înalt.

Lordul Glenarvan strînse mîna tînărului comandant şi-i spuse numai:

— Îţi mulţumesc, John.

Iar John Mangles se simţi pe deplin răsplătit de aceste cuvinte. Lordul păstră însă numai pentru sine taina temerilor lui, şi nici lady Helena, nici Mary Grant, nici Robert nu bănuiră gravitatea primejdiei din care scăpaseră.

Rămînea de lămurit un singur lucru însemnat. În ce punct de pe coastă fusese aruncat *Duncan* de furtuna aceasta formidabilă? De unde se va relua drumul pe paralela obişnuită? La ce distanţă înspre sud-vest rămăsese Capul Bernouilli? Iată primele întrebări ce i s-au pus lui John Mangles. Acesta făcu determinările exacte şi însemnă observaţiile pe harta de la bord.

De fapt, *Duncan* nu se abătuse prea mult din drum; abia cu două grade. Se găsea la 136°1' longitudine şi 35°07' latitudine, la Capul Catastrofei, care se afla la unul din vîrfurile meridionale ale Australiei, la trei sute de mile de Capul Bernouilli.

Capul Catastrofei, ce poartă un nume atît de funest, are în faţă Capul Borda, format dintr-un promontoriu al insulei Kanguroo. Între ele se deschide strîmtoarea Investigator, prin care se trece în două golfuri destul de adînci. unul la nord, golful Spencer, şi celălalt

la sud, golful Sfîntul Vincenţiu. Pe coasta orientală a acestui din urmă golf se află portul Adelaida, capitala Australiei meridionale. Oraşul, întemeiat în 1836, numără patruzeci de mii de locuitori şi are aproape tot ce-i trebuie. Locuitorii se ocupă mai mult de cultivarea pămîntului roditor, pe care creşte viţă de vie şi portocali, şi cu exploatarea în general a tuturor bogăţiilor ei agricole decît cu întreprinderi industriale. Populaţia sa numără mai puţini ingineri decît agricultori, iar comerţul şi meseriile sînt slab dezvoltate.

Vasul *Duncan* va putea oare să-şi repare avariile? Aceasta era întrebarea. John Mangles voia să ştie despre ce era vorba. Puse scafandrii să coboare la pupa navei; aceştia îi raportară că una din paletele elicei se strîmbase şi lovea corpul navei; din această pricină elicea nu se mai putea învîrti. Stricăciunea era gravă, destul de gravă ca să necesite un utilaj care nu se găsea nici la Adelaida.

Glenarvan şi comandantul John, după o matură chibzuinţă, luară hotărîrea următoare: *Duncan* avea să continue drumul cu vele urmînd coasta australiană, căutînd urmele *Britanniei;* el se va opri la Capul Bernouilli, unde va culege ultimele informaţii şi va continua apoi drumul spre sud pînă la Melbourne, unde avariile vor putea fi uşor reparate. Odată ce vor repune elicea în funcţiune, *Duncan* va urma să navigheze de-a lungul coastelor orientale, ca să-şi isprăvească seria cercetărilor.

Propunerea fu adoptată. John Mangles hotărî să profite de primul vînt prielnic ca să ridice ancora. Şi nu aşteptă mult timp. Spre seară, uraganul se potolise cu totul. În locul lui bătea acum o briză favorabilă dinspre sud-est. Se făcură pregătirile de plecare. Se învergară vele noi. La patru dimineaţa, marinarii virară cabestanul. În curînd, ridicară ancora şi *Duncan*, împins de vele, porni cu viteză, mînat de vîntul care sufla dinspre ţărmul australian.

Două ore mai tîrziu, el pierdea din vedere Capul Catastrofei, şi se afla la travers de strîmtoarea Investigator. Seara depăşiră Capul Borda, în apropierea căruia se găsea insula Kanguroo, cea mai mare dintre micile insule australiene şi care serveşte de refugiu deportaţilor care evadează. Insula avea o înfăţişare încîntătoare. Rocile stratificate ale malurilor ei erau acoperite cu nişte imense covoare de verdeaţă. Ca şi în momentul descoperirii ei, în 1802, şi azi se zăreau nenumărate turme de canguri, ţopăind prin păduri şi cîmpii. A doua zi, în timp ce *Duncan* fu pus în pană, bărcile lui acostară, cu misiunea de a cerceta falezele. Nava se afla atunci pe paralela 36, şi pînă la paralela 38 Glenarvan nu voia să lase nici un punct neexplorat.

În timpul zilei de 18 decembrie, iahtul, înaintînd paralel cu vîntul ca un adevărat clipper, avînd toate velele desfăşurate, atinse ţărmul

golfului Encounter. Aici sosise în 1838 exploratorul Stuart după ce descoperise Murray, cel mai mare fluviu al Australiei meridionale. Nu mai erau ţărmurile înverzite ale insulei Kanguroo, ci altele, posomorîte şi aride, care întrerupeau cîteodată uniformitatea coastelor joase şi sfărîmate. Ici-colo, cîte o faleză cenuşie sau promontorii de nisip, în sfîrşit, întreaga uscăciune a unui continent polar.

În timpul acestei călătorii, bărcile îndeplineră o sarcină grea. Marinarii nu se plîngeau. Aproape întotdeauna îi întovărăşeau Glenarvan, nedespărţitul Paganel şi tînărul Robert. Aceştia voiau să caute şi să descopere cu ochii lor urmele *Britanniei*. Dar această scrupuloasă cercetare nu le aduse nimic nou despre naufragiu. Ţărmurile australiene erau tot atît de mute în această privinţă ca şi coastele Patagoniei. Totuşi, nu trebuiau să piardă orice nădejde atîta vreme cît nu atinseseră punctul indicat precis în document. Acţionau astfel dintr-un exces de prudenţă şi ca să nu lase nimic pe seama întîmplării. În timpul nopţii, *Duncan* se oprea, punînd în pană în aşa fel, încît să se menţină cît mai mult cu putinţă în acelaşi loc. Ziua, coastele erau cercetate cu cea mai mare grijă.

Astfel, la 20 decembrie ajunseră la Capul Bernouilli, care închidea golful Lacépède, fără ca să fi găsit cea mai neînsemnată epavă. Dar acest insucces nu dovedea nimic. Într-adevăr, de doi ani de cînd se produsese catastrofa, era firesc ca marea să fi risipit şi să fi măcinat resturile tricatargului, smulgîndu-le dintre stînci. Dealtfel, indigenii care profitau de pe urma naufragiilor vor fi cules cu siguranţă şi sfărîmăturile cele mai neînsemnate. Apoi, Harry Grant şi cei doi tovarăşi ai săi, luaţi prizonieri în momentul în care valurile îi aruncaseră la ţărm, fuseseră fără îndoială tîrîţi în interiorul continentului.

Dar atunci cădea una din ingenioasele ipoteze emise de Jacques Paganel. Atîta timp cît fusese vorba despre teritoriul argentinian, geograful putea, pe bună dreptate, să pretindă că cifrele documentului se refereau nu la locul naufragiului, ci chiar la acela al captivităţii. În adevăr, marile fluvii ale pampasului, bogate în ape, puteau foarte bine să aducă pînă la mare documentul preţios. Aici, dimpotrivă, în această parte a Australiei, apele care taie paralela 37 sînt mici şi rare; mai mult, Rio Colorado şi Rio Negro se varsă în mare, după ce străbat plăjile pustii, ce nu pot fi şi nici nu sînt locuite, în timp ce principalele fluvii australiene, Murray, Yarra, Torrens şi Darling, sau se varsă unele în altele, sau se înfrăţesc cu oceanul prin nişte guri care au devenit adevărate rade în care navigaţia e foarte activă. Deci cum ar fi fost posibilă coborîrea unei sticle atît de fragile de-a lungul acestor ape străbătute fără încetare, şi cum ar fi putut ea ajunge în ocean?

Această imposibilitate nu putea scăpa unor minți agere. Ipoteza lui Paganel, plauzibilă în Patagonia și în provinciile argentiniene, era deci ilogică în Australia. Acesta o recunoscu dintr-o discuție pe care o provocă maiorul Mac Nabbs în legătură cu acest subiect. Era evident că gradele indicate în document nu se refereau decît la locul naufragiului și că, în consecință, sticla fusese aruncată în mare în locul unde se sfărîmase *Britannia*, pe coasta occidentală a Australiei.

Totuși, cum observă, dealtfel pe bună dreptate, și Glenarvan, această ultimă interpretare nu excludea ipoteza captivității căpitanului Grant, care dealtfel făcea să se înțeleagă aceasta în documentul lui, prin cuvintele de care călătorii trebuiau să țină seamă: «Unde vor fi prizonierii indigenilor cruzi.» Dar nu exista nici un motiv ca să caute prizonierii pe paralela 37 mai mult decît pe o alta.

Această problemă, atît de mult dezbătută, își găsi astfel soluția definitivă și dădu naștere la următoarele consecințe: dacă urmele *Britanniei* nu se găseau la Capul Bernouilli, lordul Glenarvan nu mai avea altceva de făcut decît să se întoarcă în Europa. Cercetările lui n-ar fi dus deci la nici un rezultat, dar el își îndeplinise datoria cu curaj și conștiinciozitate.

Toată această discuție întristă mult pe pasagerii iahtului și aduse lacrimi în ochii copiilor căpitanului Grant. Îndreptîndu-se spre țărm, cu lordul și lady Glenarvan, John Mangles, Mac Nabbs și Paganel, Mary și Robert Grant își spuneau că problema salvării tatălui lor trebuia să se hotărască atunci, în mod irevocabil. De data asta, nimeni nu putea contesta că Paganel demonstrase judicios. într-o discuție ce avusese loc mai înainte, că naufragiații ar fi fost de mult repatriați, dacă vasul lor s-ar fi sfărîmat de stîncile de pe coasta orientală.

— Curaj! Curaj! Trebuie să ai mereu curaj! repeta lady Glenarvan tinerei fete care ședea lîngă ea în barca ce-i ducea spre țărm. Norocul nu ne va părăsi!

— E tot ce vreau să sper, și doresc aceasta din suflet.

Țărmul nu mai era decît la două sute de metri și se termina în pante destul de blînde la extremitatea capului, care înainta în mare pe o distanță de două mile. Barca acostă într-un golfuleț natural, între bancurile de coral pe cale de formare, care desigur, cu vremea, vor alcătui brîuri de recife în partea de sud a Australiei. Dar, chiar așa cum erau, puteau sfărîma ușor coca unei nave, și se prea poate ca *Britannia* să-și fi găsit sfîrșitul chiar între asemenea bancuri.

Pasagerii de pe *Duncan* debarcară, fără greutate, pe un țărm complet pustiu. Falezele stratificate formau o linie de coastă înaltă de șaizeci pînă la optzeci de picioare. Ar fi fost greu să escaladezi acest zid natural fără scări și cîrlige. John Mangles descoperi, din fericire,

tocmai la vreme, o spărtură, cam la vreo jumătate de milă înspre sud, provocată de surparea parţială a falezei. Fără îndoială, marea izbea această barieră în timpul marilor furtuni de la echinocţiu, provocînd astfel prăbuşirea părţilor superioare ale masivului stratificat.

Glenarvan şi tovarăşii săi se urcară prin spărtură şi ajunseră pe înălţimea falezei, străbătînd o pantă destul de abruptă. Robert se căţără ca o pisică pe un povîrniş aproape vertical şi ajunse cel dintîi la creasta de sus, spre desperarea lui Paganel care se simţea umilit (el, om de patruzeci de ani) să se vadă întrecut de un copil de doisprezece ani. Totuşi şi el îl întrecu, şi încă cu mult, pe maiorul cel domol, care dealtfel nici nu ţinea la astfel de isprăvi.

Odată adunată, mica trupă cercetă cîmpia care se întindea sub ochii ei. Era un şes necultivat, acoperit de tufişuri şi de mărăcini înalţi, un ţinut sterp, pe care Glenarvan îl asemui cu colinele din ţinuturile joase ale Scoţiei, iar Paganel cu cîmpiile neroditoare ale Bretaniei. Dar dacă ţinutul părea nelocuit de-a lungul coastei, în depărtare se zăreau cîteva clădiri civilizate.

— O moară! strigă Robert.

Într-adevăr, la trei mile depărtare, aripile unei mori se învîrteau în vînt.

— Da, într-adevăr, e o moară, răspunse Paganel, care-şi îndreptase ocheanul spre clădire. Iată un mic monument, pe cît de modest, pe atît de folositor, care are darul să-mi farmece privirea.

— Să mergem la moară, spuse Glenarvan.

Porniră la drum. După o jumătate de oră de mers, pămîntul lucrat de mîna omului avea o altă înfăţişare. Trecerea de la terenul înţelenit la ogorul cultivat se făcu brusc. În locul mărăcinilor, garduri vii înconjurau un pămînt de curînd desţelenit; cîţiva boi şi vreo şase cai păşteau pe păşunile înconjurate de salcîmi înalţi aduşi din marile pepiniere din insula Kanguroo. Încet-încet, apărură cîmpii întinse acoperite de cereale, cîteva pogoane de pămînt pe care se înălţau spice aurii, căpiţe de fîn ce se ridicau ca nişte stupi uriaşi, livezi cu garduri proaspăt ridicate, o grădină frumoasă, demnă de Horaţiu, în care se îmbina utilul cu plăcutul, apoi nişte magazii şi alte acareturi împărţite cu chibzuinţă şi, în sfîrşit, o locuinţă simplă şi confortabilă, dominată de vîrful ascuţit al morii pe care o văzuseră şi care parcă o mîngîia cu umbrele jucăuşe ale marilor ei aripi.

În momentul acela, un om de vreo cincizeci de ani, cu o figură plăcută, ieşi din casa principală, auzind cei patru ciini lătrînd. Cinci băieţi frumoşi, toţi fiii lui, îl urmară împreună cu mama lor, care era o femeie voinică. Nu te puteai înşela: omul acesta, înconjurat de familia lui, în mijlocul clădirilor încă noi, în ţinutul acesta aproape

virgin, era prototipul colonistului irlandez care, sătul de mizeriile îndurate la el în țară, venise să își caute norocul peste mări și țări.

Glenarvan și tovarășii lui nu se prezentaseră încă și nici nu apucaseră să spună cine sînt, că irlandezul îi și salută prietenește:

— Fiți bineveniți în casa lui Paddy O'Moore.

— Sînteți irlandez? întrebă Glenarvan, strîngînd mîna ce i-o întindea colonistul.

— Am fost, răspunse Paddy O'Moore. Acum sînt australian. Intrați, oricine ați fi, domnilor, casa e a dumneavoastră.

Nu le rămînea altceva decît să primească, fără ceremonii, o invitație făcută cu atîta inimă. Lady Helena și Mary Grant intrară în casă, conduse de doamna O'Moore, în timp ce fiii colonistului îi ajutară pe musafiri să-și scoată puștile de pe umăr.

O sală mare, răcoroasă și luminoasă ocupa parterul casei construite din bîrne groase, așezate orizontal. Cîteva bănci de lemn lipite de pereții zugrăviți în culori vii, vreo zece scăunașe, două scrinuri de stejar pe care se aflau teancuri de farfurii albe și castroane ce străluceau de curățenie, o masă lungă și lată la care ar fi stat comod douăzeci de oameni, toate formau un mobilier demn de casa aceea solidă și de voinicii irlandezi care o locuiau.

Tocmai se pregăteau să dejuneze. Castronul cu supă aburea între rosbiful și friptura din pulpă de miel, înconjurată de farfurii mari cu măsline, struguri și portocale; aveau tot ce era necesar; ba chiar le prisosea. Gazdele erau atît de comunicative, masa avea o înfățișare atît de ispititoare și era așa de bogat asortată, încît ar fi fost o necuviință să n-o onorezi, așezîndu-te. Paddy O'Moore arătă străinilor locul ce le era rezervat.

— Vă așteptam, spuse gazda lordului Glenarvan.

— Dumneata? răspunse acesta foarte mirat.

— Aștept totdeauna pe cei care vin, îi lămuri irlandezul.

Lady Helena era foarte mișcată de felul de a fi atît de simplu și de binevoitor al acestor oameni. O privire a soțului ei o făcu să înțeleagă că și el avea aceleași simțăminte.

Oaspeții lăudară masa, conversația se înjghebă îndată între toți comesenii. Din Scoția în Irlanda nu-i decît o palmă de loc. Rîuleț Tweed sapă un șanț mai adînc între Scoția și Anglia decît cele douăzeci de leghe ale canalului Irlandei care desparte vechea Caledonie de verdele Erin. Paddy O'Moore își istorisi povestea. Era aceea a tuturor emigranților alungați de mizerie din țara lor. Mulți merg să caute în lumea largă norocul, dar nu dau decît de nenorociri. Foarte puțini se bucură de o soartă mai bună.

Așa se întîmplase și cu Paddy O'Moore. El părăsise Dundalk-ul,

unde murea de foame, şi-şi dusese familia spre ţinuturile australiene: debarcă la Adelaida. Nu vru să se facă miner, preferînd munca în aer liber a agricultorului.

Două luni mai tîrziu începu cultivarea lotului ce azi era atît de înfloritor.

Întreg teritoriul de sud al Australiei era împărţit în loturi de vreo şaizeci şi cinci de pogoane, pe care guvernul le ceda coloniştilor. Un agricultor priceput putea să scoată de pe un asemenea pămînt cît îi trebuie pentru hrana lui şi să mai pună şi ceva bani deoparte.

Astfel făcu şi Paddy O'Moore. Datorită cunoştinţelor lui agronomice, ferma prospera, întreaga familie muncea cu spor şi avea mulţumirea de a fi un om liber, după ce fusese rob în propria lui ţară.

Oaspeţii lui răspunseră la povestirea emigrantului irlandez prin cele mai sincere şi călduroase felicitări. Paddy O'Moore, după ce-şi isprăvi povestea, aştepta, fără îndoială, ca ceilalţi să înceapă s-o spună pe-a lor, dar fără să-i provoace. Era dintre oamenii discreţi care spun: Iată cine sînt eu, dar nu vă întreb cine sînteţi voi. Glenarvan avea însă tot interesul să-i vorbească de *Duncan*, de prezenţa lui la Capul Bernouilli şi de cercetările pe care le făcea cu o neobosită perseverenţă. Dar ca un om care mergea de-a dreptul la ţintă, îl întrebă pe Paddy O'Moore în primul rînd despre naufragiul *Britanniei*.

Răspunsul irlandezului fu negativ. Nu auzise niciodată despre acest vas. De doi ani, nici o navă nu se scufundase pe coastă, nici dincolo, nici dincoace de cap. Or, catastrofa se petrecuse în urmă cu numai doi ani. El putea deci afirma cu toată certitudinea că naufragiaţii nu fuseseră aruncaţi în această parte a coastei de vest.

— Acum, milord, adăugă el, vă voi întreba de ce îmi puneţi această întrebare?

Glenarvan îi istorisi atunci colonistului povestea documentului, călătoria iahtului, încercările de a-l regăsi pe căpitanul Grant; totodată, nu ascunse faptul că speranţele lui cele mai mari i se spulberau în faţa unor afirmaţii atît de sigure şi că pierduse orice nădejde de a mai găsi vreodată pe naufragiaţii *Britanniei*.

Asemenea cuvinte trebuiau să producă o impresie dureroasă asupra celor ce-l ascultau pe Glenarvan. Robert şi Mary erau de faţă; ochii le erau scăldaţi în lacrimi. Paganel nu găsea nici un cuvînt de mîngîiere şi de îmbărbătare. John Mangles suferea fără să-şi poată alina durerea. Deznădejdea năpădise sufletele acestor oameni generoşi, pe care *Duncan* îi adusese pe ţărmuri atît de îndepărtate, fără folos, cînd, deodată, auziră rostindu-se următoarele cuvinte:

— Mulţumiţi soartei, milord. În cazul cînd căpitanul Grant mai trăieşte, apoi se află cu siguranţă pe pămîntul australian.

Capitolul VII

AYRTON

Surpriza pe care o stîrniră aceste cuvinte fu de nedescris. Glenarvan sări de pe scaun şi strigă:

— Cine spune asta?

— Eu, răspunse unul din servitorii lui Paddy O'Moore, ce stătea la celălalt capăt al mesei.

— Tu, Ayrton? întrebă colonistul, tot atît de surprins ca şi Glenarvan.

— Eu, răspunse Ayrton cu emoţie, dar şi cu siguranţă în glas. Eu, un scoţian ca şi dumneavoastră, milord, şi unul din naufragiaţii de pe *Britannia*.

Această declaraţie stîrni senzaţie. Încremenită pe jumătate de emoţie, pe jumătate de fericire, Mary Grant căzu în braţele bunei lady Helena. Sărind de la locurile lor, John Mangles, Robert şi Paganel se repeziră spre acela pe care Paddy O'Moore îl strigase Ayrton.

Acesta era un om de vreo patruzeci şi cinci de ani, de talie mijlocie, cu umerii laţi: avea o înfăţişare aspră, hotărîtă: expresia feţei îi era inteligentă şi energică, deşi trăsăturile îi erau dure. Ochii adînc înfundaţi sub nişte sprîncene stufoase îi străluceau foarte puternic. Trebuia să fi fost de o putere neobişnuită, deşi uscăţiv la trup. Era numai nervi, sau cum se spune în Scoţia, un om care nu-şi pierde timpul ca să se îngraşe. În totul inspira încredere. Simpatia pe care o răspîndea în jurul lui era sporită de urmele unei dureri recente, adînc săpate pe obraz. Se vedea că suferise mult, deşi părea un bărbat în stare să îndure şi să învingă totul.

Glenarvan şi prietenii lui fură cîştigaţi de la prima vedere. Personalitatea lui Ayrton se impunea de la început. Glenarvan, făcîndu-se interpretul tuturor, îl copleşi cu întrebări, la care Ayrton răspunse. Întîlnirea dintre Glenarvan şi Ayrton produsese asupra amîndurora o emoţie puternică.

Primele întrebări puse de Glenarvan erau fără şir şi le rostea aproape fără să-şi dea seama.

— Dumneata eşti unul dintre naufragiaţii de pe *Britannia?*

— Da, milord. Sînt fostul maistru al căpitanului Grant, răspunse Ayrton.

— Aţi scăpat amîndoi după naufragiu?

— Nu, milord, nu. În clipa aceea cumplită am fost despărţit de el. smuls de pe puntea vasului şi azvîrlit pe coastă.

Era un om de vreo patruzeci şi cinci de ani...

— Deci nu eşti unul dintre cei doi marinari despre care vorbeşte documentul?

— Nu, nu ştiu nimic despre existenţa vreunui document. Comandantul l-a azvîrlit în mare cînd nu mai eram la bord.

— Dar comandantul? Comandantul?

— Îl credeam înecat, dispărut sau scufundat împreună cu tot echipajul de pe *Britannia*. Mă socoteam a fi singurul supravieţuitor.

— Dar ai spus că Grant trăieşte.

— Nu. Am spus: dacă el trăieşte...

— Ai adăugat: este pe continentul australian.

— Într-adevăr, nu poate fi decît pe continentul australian.

— Atunci nu ştii unde e?

— Nu, milord, şi o repet. Îl credeam înghiţit de valuri sau strivit de stînci. De la dumneavoastră aflu că poate mai trăieşte.

— Dar atunci, ce ştii? întrebă Glenarvan.

— Numai atît: dacă trăieşte, căpitanul Grant se află în Australia.

— Unde a avut loc naufragiul? întrebă atunci maiorul Mac Nabbs.

Din primul moment ar fi trebuit să-l întrebe aceasta, dar, impresionat de întîmplare şi grăbit să afle mai întîi unde se află căpitanul Grant, Glenarvan nu se interesase de locul în care pierise *Britannia*. Din acea clipă, însă, conversaţia de pînă atunci, vagă şi lipsită de logică, sărind de la un lucru la altul, atingînd doar subiectul fără să-l adîncească, amestecînd faptele şi intervertind datele, luă o întorsătură ordonată şi în curînd toate amănuntele acestei întunecate întîmplări se înfăţişară ascultătorilor într-o formă clară şi precisă.

La întrebarea pusă de Mac Nabbs, Ayrton răspunse astfel:

— Cînd am fost smuls de pe puntea *Britanniei*, aceasta se apropia de coasta Australiei, de care nu ne mai despărţeau decît cîteva sute de metri. Naufragiul a avut loc deci chiar în acest punct.

— La 37° latitudine? întrebă John Mangles.

— La 37°, răspunse Ayrton.

— Pe coasta de vest?

— Nu! Pe coasta de est, răspunse imediat maistrul.

— Şi cînd anume?

— În noaptea de 27 iunie 1862.

— Aşa este, chiar aşa! strigă Glenarvan.

— Vedeţi deci, milord, adăugă Ayrton, că pe bună dreptate am putut spune: dacă mai trăieşte, căpitanul Grant trebuie căutat pe continentul australian, şi nu în altă parte.

— Îl vom căuta, îl vom găsi, îl vom salva, prietene! strigă Paganel. Ah, document preţios! adăugă el cu naivitate. Trebuie să recunoşti că ai căzut în mîinile unor oameni foarte ageri la minte!

Nimeni nu mai dădu atenție cuvintelor măgulitoare ale lui Paganel. Glenarvan și lady Helena, Mary și Robert îl înconjuraseră pe Ayrton și-i strîngeau mîinile. Li se părea că prezența acestui om era o garanție pentru salvarea lui Harry Grant. De vreme ce marinarul scăpase teafăr din naufragiu, de ce nu ar fi scăpat și comandantul? Ayrton afirma fericit că Harry Grant trebuia să fi rămas, ca și el, în viață. În ce loc se afla în acel moment n-ar fi putut spune, dar era cu siguranță pe acest continent. La miile de întrebări care îl asaltau, marinarul răspundea cu o agerime și o precizie remarcabile. În timp ce el vorbea, Miss Mary îi ținea mîna într-ale ei. Marinarul era doar un tovarăș al tatălui ei, unul din mateloții de pe *Britannia!* El trăise în preajma lui Harry Grant și navigase cu el pe întinsul mărilor, înfruntînd aceleași primejdii! Mary nu-și putea lua ochii de la fața lui aspră și plîngea de fericire.

Nimănui nu-i trecuse prin cap pînă în acest moment să pună la îndoială identitatea și autenticitatea celor spuse de maistru. Numai maiorul, și poate John Mangles, mai puțin încrezători, se întrebau dacă spusele lui Ayrton meritau toată încrederea. Întîlnirea aceasta neașteptată ar fi putut să trezească oarecari bănuieli. Desigur, Ayrton pomenise de o serie de fapte și de date care se potriveau, dînd și amănunte izbitoare. Dar acestea, oricît de exacte ar fi, nu dau certitudinea, și în general — lucru care s-a observat de atîtea ori — minciuna se caracterizează tocmai prin precizia amănuntelor. Mac Nabbs nu-i acordă toată încrederea și se feri să se pronunțe.

Cît despre John Mangles, acesta nu rezistă mult timp cuvintelor marinarului și îl luă drept un adevărat tovarăș al căpitanului Grant, mai ales cînd îl auzi vorbind fetei cu atîta entuziasm despre tatăl ei. Ayrton îi cunoștea perfect pe Mary și pe Robert. Îi văzuse în Glasgow, la plecarea *Britanniei*. El le reaminti despre prezența lor la masa de adio, dată la bordul navei prietenilor căpitanului. Luase parte și șeriful Mac Intyre. Robert, care pe atunci avea abia zece ani, fusese dat în grija lui Dick Turner, șeful de echipaj, de lîngă care fugise, cățărîndu-se în vîrful catargului.

— E-adevărat, e-adevărat! spuse Robert Grant.

Ayrton le amintea astfel zeci de mii de amănunte, cărora nu părea că le dă importanța pe care le-o acorda John Mangles. Iar cînd se oprea din vorbă, Mary îi spunea cu vocea ei caldă:

— Haide, domnule Ayrton, mai vorbește-ne despre tatăl nostru!

Marinarul asculta de rugămintea fetei, începînd să povestească. Glenarvan nu voia să-l întrerupă și totuși îl frămîntau zeci de întrebări mult mai folositoare; dar lady Helena, arătîndu-i cît de bucuroasă era Mary, nu-l lăsă să vorbească.

Printre altele, Ayrton le istorisi povestea *Britanniei* şi călătoria ei prin Oceanul Pacific. Mary Grant cunoştea o mare parte din amănunte, deoarece primise veşti despre corabie pînă în luna mai a anului 1862. În cursul acelui an, Harry Grant acostase în cele mai însemnate ţinuturi din Oceania. Ajunsese în Hebride, în Noua Guinee, în Noua Zeelandă, în Noua Caledonie, pretutindeni fiind întîmpinaţi cu aceeaşi rea-voinţă a autorităţilor engleze, vasul scoţian fiind semnalat în toate coloniile britanice. Totuşi, găsise un punct important pe coasta occidentală a Papuasiei; acolo, înfiinţarea unei colonii scoţiene i se păru uşoară, fiind o regiune ce putea prospera; într-adevăr, un port bun de escală pe drumul Molucelor şi al Filipinelor trebuia să atragă vapoarele, mai ales atunci cînd tăierea istmului Suez ar fi desfiinţat drumul de la Capul Bunei Speranţe. Harry Grant era dintre cei care făceau propagandă în Anglia pentru opera domnului de Lesseps şi în faţa acestei opere de mare interes internaţional uita rivalităţile politice.

După cercetarea Papuasiei, *Britannia* se îndreptase spre Callao pentru aprovizionare şi părăsise acest port la 30 mai 1862, ca să se întoarcă în Europa prin Oceanul Indian, pe drumul Capului Bunei Speranţe. După trei săptămîni de navigaţie, o furtună îngrozitoare avarie nava, care luă o bandă periculoasă. Pentru a o redresa, fu necesar să se taie catargele. O spărtură la fundul navei puse vasul în primejdie. Echipajul ajunsese la capătul puterilor. Pompele nu mai funcţionau. Timp de opt zile, *Britannia* fu o jucărie în voia uraganului. În cală, apa atinsese o înălţime de şase picioare. Nava se scufunda puţin cîte puţin. Bărcile de salvare fuseseră smulse de furtună. Se credea că echipajul va pieri odată cu nava, cînd, în noaptea de 27 iunie, se zări ţărmul Australiei, aşa cum bine înţelesese Paganel. În curînd, nava fu mînată spre coastă. Atunci se produse o izbitură puternică. În clipa aceea, Ayrton fu aruncat în mijlocul stîncilor submarine şi-şi pierdu cunoştinţa. Cînd se trezi, era în mîinile indigenilor, care-l tîrîră în interiorul continentului. De atunci nu mai auzise vorbindu-se despre *Britannia*, şi îşi închipuia, pe bună dreptate, că pierise, sfărîmată de stîncile primejdioase din Twofold-Bay. Aici se isprăvi povestirea cu privire la căpitanul Grant, povestire care nu o dată provoca exclamaţii dureroase. Judecînd după fapte, maiorul n-avea de ce să se îndoiască de autenticitatea ei. Dar, după povestea *Britanniei*, soarta personală a lui Ayrton prezenta un interes încă şi mai actual. Într-adevăr datorită documentului, nu mai încăpea nici o îndoială că Grant cu doi marinari supravieţuiseră naufragiului. Judecînd după soarta unuia, puteai bănui soarta celorlalţi. Ayrton fu deci rugat să istorisească cele pătimite. Povestea lui era simplă şi foarte scurtă.

Marinarul naufragiat, prizonier al unui trib indigen, se văzu dus în interiorul continentului, în ţinuturile rîului Darling, adică la patru sute de mile la nord de paralela 37. Viaţa pe care o dusese el acolo a fost o viaţă de mizerie, pentru că întreg tribul trăia în neagră sărăcie, dar nu fu maltratat. Au urmat doi ani grei de robie. Totuşi, speranţa de a-şi recîştiga libertatea nu-l părăsea. Pîndea cel mai mic prilej să scape, deşi fuga l-ar fi aruncat în nenumărate primejdii.

Într-o noapte de octombrie, în 1864, el înşelă paza băştinaşilor şi dispăru în adîncimea pădurilor uriaşe. Rătăci timp de o lună prin aceste pustietăţi, hrănindu-se cu rădăcini, ierburi comestibile şi cu clei de mimoze, ziua orientîndu-se după soare, noaptea după stele, adesea cuprins de deznădejde. Trecu astfel prin mlaştini şi rîuri, trecu peste munţi, străbătînd toată această regiune nelocuită a continentului, pe care au parcurs-o numai cîţiva îndrăzneţi călători. În sfîrşit, aproape mort de oboseală, ajunse la locuinţa atît de primitoare a lui Paddy O'Moore, unde găsi o viaţă liniştită şi unde avea să trăiască fericit în schimbul muncii sale.

— Dacă Ayrton se laudă cu mine, spuse colonistul irlandez cînd se isprăvi povestirea, şi eu pot să mă laud cu el. E un om inteligent, de ispravă, harnic şi, dacă îi place, acoperămîntul lui Paddy O'Moore va fi multă vreme şi al lui.

Ayrton îi mulţumi irlandezului printr-un gest şi aşteptă să i se pună noi întrebări. Socotea totuşi că ascultătorii săi aveau dreptul să-şi satisfacă îndreptăţita lor curiozitate. Ce lucru nou ar mai fi putut spune, cînd pînă acum repetase de nenumărate ori tot ceea ce ştia? Glenarvan voia să deschidă o nouă discuţie, pentru a pune la cale un nou plan de activitate, folosindu-se de întîlnirea cu Ayrton şi de informaţiile ce i le dăduse acesta, cînd deodată maiorul, adresîndu-se marinarului, îl întrebă:

— Erai maistru pe bordul *Britanniei?*

— Da, răspunse Ayrton fără ezitare. Dar dîndu-şi seama că întrebarea maiorului era dictată de un oarecare sentiment de neîncredere, adăugă: Am salvat, dealtfel, din naufragiu contractul meu de angajare.

Ieşi imediat din sala comună, pentru a aduce documentul. Lipsi doar o clipă. În acest timp, însă, Paddy O'Moore avu timp să spună:

— Milord, vă asigur că Ayrton e un om cinstit. De două luni de cînd este în serviciul meu, nu mă pot plînge cu nimic de el. Cunoşteam povestea naufragiului şi a captivităţii lui. E un om cinstit, demn de întreaga dumneavoastră încredere.

Glenarvan era gata să răspundă că nu se îndoise cîtuşi de puţin de buna-credinţă a lui Ayrton, cînd acesta intră din nou în odaie şi-şi arătă contractul, care era un act autentic. Era semnat de armatorii

Britanniei şi de căpitanul Grant, al cărui scris Mary îl recunoscu perfect. Documentul spunea că: «Tom Ayrton, marinar clasa I, este angajat în serviciul de maistru pe tricatargul *Britannia* din Glasgow». Nimeni nu mai putea pune la îndoială identitatea lui Ayrton, căci ar fi fost greu de admis că acest contract, pe care-l avea în mînă, nu-i aparţine.

— Acum, spuse Glenarvan, fac apel la părerile tuturor şi vreau să discutăm imediat ce trebuie să facem. Sfaturile dumitale, Ayrton, ne vor fi deosebit de preţioase, şi ţi-aş fi foarte recunoscător să ni le împărtăşeşti.

Ayrton se gîndi cîteva clipe, pe urmă răspunse astfel:

— Vă mulţumesc, milord,pentru încrederea pe care mi-aţi acordat-o şi nădăjduiesc să fiu demn de ea. Cunosc întrucîtva această ţară, cîte ceva din obiceiurile băştinaşilor şi dacă vă pot fi de folos...

— Bineînţeles, răspunse Glenarvan.

— Cred, ca şi dumneavoastră, că cei doi marinari şi căpitanul Grant au supravieţuit naufragiului, dar fiindcă nu au ajuns în coloniile engleze şi de vreme ce nu au mai reapărut, fără îndoială că au avut aceeaşi soartă ca mine şi că sînt prizonierii unui trib de indigeni.

— Ayrton, dumneata repeţi acum cele spuse de mine ceva mai înainte, zise Paganel. Naufragiaţii sînt, evident, prizonierii băştinaşilor, aşa cum se şi bănuia. Ca şi dumneata, vor fi fost şi ei duşi la nord de paralela 37 ?

— Cred că da. Triburile duşmane nu rămîn niciodată în vecinătatea districtelor supuse englezilor.

— Asta ar complica cercetările noastre, spuse Glenarvan, destul de nedumerit. Cum să regăsim urmele prizonierilor în interiorul unui continent atît de întins?

O tăcere apăsătoare urmă observaţiei lordului. Lady Helena îi întrebă din priviri, rînd pe rînd, pe toţi ceilalţi tovarăşi, fără a obţine însă vreun răspuns. Chiar Paganel, contrar obiceiului, era tăcut. Inventivitatea sa obişnuită îi lipsea. John Mangles măsura de la un capăt la altul, cu paşi mari, sala comună, de parcă ar fi fost pe puntea navei, într-o mare încurcătură.

— Ce-ai face dumneata, domnule Ayrton? îl întrebă lady Helena pe marinar.

Milady, răspunse destul de repede Ayrton, m-aş îmbarca din nou pe *Duncan* şi m-aş duce direct la locul naufragiului. Acolo aş căuta să aflu toate indiciile pe care norocul mi le-ar oferi.

— Bine, spuse Glenarvan, numai că trebuie să aşteptăm pînă cînd *Duncan* va fi reparat.

— A, aţi avut avarii? întrebă Ayrton.

— Da, răspunse John Mangles.

— Grave?

— Nu, dar ele necesită un utilaj ce nu-l avem la bord. O paletă a elicei s-a strîmbat şi nu poate fi îndreptată decît la Melbourne.

— Nu puteţi naviga cu vele? întrebă maistrul.

— Da, dar dacă vîntul bate în altă direcţie decît aceea care ne interesează, am avea nevoie de foarte multă vreme pentru a ajunge la Twofold-Bay, şi, în orice caz, *Duncan* va trebui să se ducă la Melbourne.

— Ei bine, *Duncan* să se ducă la Melbourne şi noi să ne ducem fără el în golful Twofold! exclamă Paganel.

— Şi cum anume? întrebă John Mangles.

— Traversînd Australia pe paralela 37, cum am traversat şi America.

— Dar *Duncan?* reluă Ayrton, cu o insistenţă ciudată.

— *Duncan* ne va ajunge din urmă sau îl vom ajunge noi, depinde de împrejurări. Dacă îl vom regăsi pe căpitanul Grant în timpul traversării, ne vom întoarce împreună la Melbourne. Dacă, dimpotrivă, vom continua cercetările pînă la coastă, *Duncan* va veni după noi. Are cineva de făcut obiecţii la acest plan? Domnul maior?

— Nu, răspunse Mac Nabbs, dacă traversarea Australiei este posibilă.

— Este chiar atît de uşoară, încît propun ca lady Helena şi Miss Grant să ne întovărăşească, răspunse Paganel.

— Vorbeşti serios, Paganel? întrebă Glenarvan.

— Foarte serios, scumpul meu lord. E o călătorie de vreo trei sute cincizeci de mile, nu mai mult! Făcînd cîte douăsprezece mile pe zi, nu va dura nici o lună, adică atît cît trebuie ca *Duncan* să fie reparat. Ah, altfel ar sta lucrurile dac-ar trebui să traversăm continentul australian mai pe la sud, dacă ar fi trebuit să-l tăiem prin regiunea lui cea mai lată, să trecem prin deşerturile nesfîrşite, unde căldura este înăbuşitoare, în sfîrşit, să facem ceea ce n-au încercat nici cei mai îndrăzneţi exploratori! Dar paralela 37 taie provincia Victoria care, asemenea unei ţări civilizate, are drumuri, căi ferate şi este locuită pe o mare parte din drumul nostru. Această călătorie se poate face, dacă vreţi,cu caleaşca sau cu trăsura, ceea ce ar fi preferabil. Este o plimbare de la Londra la Edinburgh, atîta tot.

— Dar fiarele sălbatice? spuse Glenarvan, care voia să facă toate presupunerile posibile.

— În Australia nu sînt fiare sălbatice.

— Dar indigenii?

— La această latitudine nu există indigeni, şi în orice caz ei nu sînt atît de cruzi ca neozeelandezii.

— Dar deportaţii?

— Nu există deportaţi în provinciile meridionale ale Australiei, ci doar în coloniile de la răsărit. Nu numai că aceştia au fost alungaţi din provincia Victoria, dar s-a şi dat o lege pentru expulzarea condamnaţilor liberali din celelalte provincii. Guvernul din Victoria a ameninţat, chiar anul acesta, compania peninsulară că-i va retrage subvenţiile dacă navele ei se vor mai aproviziona cu cărbune în porturile Australiei de vest, unde foştii condamnaţi sînt admişi. Cum, dumneata, englez, şi nu ştiai asta?

— Mai întîi de toate, eu nu sînt englez, răspunse Glenarvan.

— Cele spuse de domnul Paganel sînt riguros exacte, interveni atunci Paddy O'Moore. Nu numai provincia Victoria, dar chiar şi Australia meridională, Queensland şi chiar şi Tasmania sînt de acord să nu admită pătrunderea deportaţilor pe teritoriul lor. De cînd locuiesc aici la fermă, n-am auzit vorbindu-se de nici un deportat.

— În ceea ce mă priveşte, nu am întîlnit niciodată vreunul, răspunse Ayrton.

— Vedeţi dar, prieteni, reluă Jacques Paganel, băştinaşii sînt foarte puţini, nici un fel de fiare sălbatice, deportaţi nici pomeneală; nici chiar în Europa nu sînt prea multe ţări despre care s-ar putea spune acelaşi lucru. Deci, ne-am înţeles.

— Tu ce crezi, Helena? întrebă Glenarvan.

— Ceea ce cred toţi, scumpul meu Eduard, răspunse lady Helena, întorcîndu-se înspre tovarăşii săi. Să pornim! Să pornim!

Capitolul VIII

PLECAREA

Glenarvan nu avea obiceiul să irosească multă vreme între adoptarea şi executarea unui plan. Imediat ce propunerea lui Paganel a fost acceptată, el dădu ordine ca pregătirile de călătorie să se facă într-un timp cît se poate de scurt. Plecarea fu fixată pentru a treia zi, adică la 22 decembrie.

La ce rezultat avea să ducă traversarea Australiei? Prezenţa lui Harry Grant pe teritoriul australian devenind un fapt cert, expediţia putea da rezultate optime. Nimeni nu se amăgea însă cu speranţa că-l vor găsi uşor pe căpitan pe paralela 37, care avea să fie explorată cu cea mai mare atenţie, şi chiar dacă nu ducea pe urmele lui, în orice

caz conducea direct la locul naufragiului. Acesta era punctul principal al expediției.

Mai mult încă. Dacă Ayrton accepta să-i întovărășească pe călători, conducîndu-i prin pădurile provinciei Victoria pînă la coasta orientală, aceștia aveau noi sorți de izbîndă. Glenarvan fiind convins de acest lucru, ținea în mod deosebit să se asigure de ajutorul fostului tovarăș al lui Harry Grant și întrebă gazda dacă s-ar supăra în cazul cînd i-ar însoți Ayrton.

Paddy O'Moore consimți, nu însă fără a regreta plecarea acestui excelent ajutor.

— Ei, ce spui, Ayrton, vii cu noi în această expediție, ca să-i căutăm pe naufragiații de pe *Britannia?*

Ayrton nu răspunse imediat la întrebare; păru chiar că șovăie cîteva clipe; apoi, după ce se gîndi un moment, spuse:

— Da, milord, vă voi însoți, și dacă nu vă voi duce pe urmele căpitanului Grant, cel puțin vă voi duce la locul unde s-a sfărîmat nava.

— Mulțumesc, Ayrton, răspunse Glenarvan.

— O singură întrebare, milord.

— Spune, prietene.

— Unde veți regăsi *Duncan*-ul?

— La Melbourne, dacă nu traversăm Australia de la o coastă la alta. Pe coasta orientală, dacă cercetările ni se vor prelungi pînă acolo.

— Dar căpitanul vasului ce va face?

— Va aștepta instrucțiunile mele la Melbourne.

— Bine, milord, spuse Ayrton, puteți avea încredere în mine.

— Am încredere în dumneata, Ayrton, răspunse Glenarvan.

Toți pasagerii de pe *Duncan* mulțumiră maistrului de pe *Britannia*, în timp ce copiii căpitanului îl copleșiră cu mîngîieri. Toți erau fericiți că acesta acceptase propunerea lor, în afară de irlandezul care pierdea un ajutor inteligent și credincios. Dar Paddy înțelese ce preț punea Glenarvan în această expediție pe maistru și se resemnă. Glenarvan îl însărcină să le procure mijloace de transport pentru călătoria de traversare a Australiei, și odată înțeleși cum și unde să se întîlnească, pasagerii se întoarseră la bord.

La întoarcere, tot grupul era vesel. Lucrurile se schimbaseră. Orice șovăială dispăruse. Curajoșii căutători ai căpitanului nu aveau să mai meargă orbește pe paralela 37. Nimeni nu se îndoia că Harry Grant găsise un loc de refugiu pe continent, și fiecare își simțea sufletul plin de satisfacția pe care o dă siguranța, după atîtea îndoieli. Dacă împrejurările vor fi favorabile, *Duncan* îl va debarca peste două luni pe Harry Grant pe țărmurile Scoției.

Cînd John Mangles susţinu propunerea să pornească împreună cu pasagerii la traversarea Australiei, el îşi închipuia că de astă dată va întovărăşi şi el expediţia. Despre acest lucru discută chiar cu Glenarvan. Aduse, în favoarea sa, tot felul de argumente ca devotamentul lui pentru lady Helena, pentru lordul însuşi, necesitatea de a avea un om priceput la organizarea caravanei şi foloasele pe care le-ar trage ceilalţi dacă ar fi el acesta, inutilitatea lui pe *Duncan* în timpul reparaţiilor, în sfîrşit, o serie de motive temeinice, în afară de unul singur, care era şi cel mai puternic şi de care nu mai era nevoie să-l convingă pe Glenarvan.

— O singură întrebare, John, răspunse acesta. Ai toată încrederea în secundul dumitale?

— Absolută, răspunse John Mangles. Tom Austin e un bun marinar. El va conduce *Duncan*-ul la destinaţie, va supraveghea reparaţiile cu pricepere şi va fi înapoi la ziua fixată. Tom e un exemplu de datorie şi disciplină. Niciodată nu va schimba sau întîrzia executarea unui ordin. Milord, puteţi avea în el aceeaşi încredere ca şi în mine.

— Ne-am înţeles, John, răspunse Glenarvan. Ai să ne însoţeşti, căci va fi bine, adăugă el zîmbind, să fii de faţă cînd îl vom regăsi pe tatăl Mary-ei Grant.

— O, milord!... murmură John Mangles. Atîta tot putu rosti. Păli o clipă, apoi luă mîna pe care i-o întindea lordul Glenarvan.

A doua zi, John Mangles, întovărăşit de tîmplar şi de marinarii însărcinaţi cu aprovizionarea, se întoarse la locuinţa lui Paddy O'Moore. El trebuia să organizeze mijloacele de transport, în înţelegere cu irlandezul. Întreaga familie îi aştepta, gata să înceapă lucrul la ordinele lui.

Ayrton era şi el acolo şi nu-şi precupeţea sfaturile şi priceperea pe care experienţa i le dăduse.

Dintru început, Paddy şi cu el fură de acord asupra unui lucru: cele două pasagere trebuiau să meargă în căruţe cu boi, iar bărbaţii călări. Paddy era în măsură să găsească vitele şi vehiculul. Acesta era o căruţă lungă de douăzeci de picioare, cu coviltir şi cu patru roţi pline, fără spiţe, fără bucşe, fără şine de fier, într-un cuvînt, nişte simple discuri de lemn. Roţile din faţă, foarte depărtate de cele din spate, se legau cu acestea printr-un mecanism rudimentar, care nu-i îngăduia vehiculului să se întoarcă pe loc. În sfîrşit, căruţa avea o oişte lungă de treizeci şi cinci de picioare, la care urmau să fie înjugaţi trei perechi de boi.

Trebuia să ai o îndemînare specială ca să conduci acest vehicul lung, ce se clătina într-o parte şi într-alta, gata să se răstoarne, şi în acelaşi timp să mîni vitele cu un harapnic. Dar Ayrton îşi făcuse

ucenicia la ferma irlandezului, şi Paddy răspundea de priceperea lui. Rolul de conducător i se atribui deci lui Ayrton.

Vehiculul, neavînd arcuri, nu oferea nici un confort: dar trebuia luat aşa cum era. John Mangles, neputîndu-i schimba deloc construcţia grosolană, îl aranjă înăuntru cum se pricepu mai bine. Mai întîi, îl despărţi în două compartimente printr-un perete de scînduri. Partea din spate fu destinată proviziilor, bagajelor şi bucătăriei portative a domnului Olbinett, iar partea din faţă fu rezervată exclusiv celor două pasagere. Tîmplarul o transformă într-o odaie comodă, căptuşită cu un covor gros, prevăzută cu o toaletă şi cu două cuşete pentru lady Helena şi Mary Grant. Primul compartiment se închidea la nevoie cu perdele groase de piele, care-l apărau de răcoarea nopţii.

De obicei, la popasuri, bărbaţii se odihneau sub un cort şi numai în timpul ploilor intrau înăuntru. John Mangles născoci tot ce se putea pentru ca într-un spaţiu destul de mic să pună toate obiectele de care ar avea nevoie două femei, şi într-adevăr izbuti aşa încît lady Helena şi Mary Grant nu aveau de ce să regrete prea mult cabinele confortabile de pe *Duncan*.

Pregătirile pentru transportul bărbaţilor au fost mult mai simple: şapte cai voinici îi aşteptau pe lordul Glenarvan, pe Paganel, Robert Grant, Mac Nabbs, John Mangles şi pe cei doi marinari Wilson şi Mulrady, care îi întovărăşeau în această nouă expediţie. Locul lui Ayrton era bineînţeles pe capra căruţei, iar domnul Olbinett, pe care călăritul nu-l ispitea defel, avea să-şi găsească foarte bine loc în compartimentul de bagaje.

Caii şi boii păşteau pe pajiştile fermei şi urmau să fie aduşi în momentul plecării.

După ce luă măsurile necesare şi dădu ordine tîmplarului, John Mangles se întoarse pe bord împreună cu familia irlandeză, care voi să viziteze, la rîndul ei, pe lordul Glenarvan. Ayrton găsi cu cale să-i însoţească şi, pe la patru după-masă, John şi tovarăşii săi păşeau pe puntea iahtului.

Toată lumea îi primi cu braţele deschise. Glenarvan îi reţinu la masă. Nu voia să rămînă cu nimic mai prejos şi oaspeţii acceptară bucuroşi această plăcută şi neobişnuită replică la ospitalitatea lor. Coborînd în careul iahtului, Paddy O'Moore fu uimit. Mobilierul şi tapiţeria cabinelor, covoarele, ornamentele din mesteacăn şi palisandru îi treziră cea mai vie admiraţie. Ayrton, dimpotrivă, admiră mai puţin entuziast acest lux costisitor, de care, gîndea el, nu era absolută nevoie. În schimb, cercetă iahtul din punct de vedere tehnic: îl vizită pînă în fundul calei, coborî în picul din pupa; observă maşina, se interesă de forţa ei efectivă de consum; intră în magaziile cu căr-

bune, în cambuză, cercetă provizia de praf de puşcă; se interesă în special de depozitul de arme, de tunul de pe teuga, precum şi de distanţa la care bate acesta. Glenarvan avea de-a face cu un bun cunoscător; îşi dădu seama după întrebările pe care i le pusese Ayrton. În sfîrşit. acesta îşi termină vizita inspectînd arborada şi greementul.

— Aveţi o navă frumoasă, milord, spuse el.

— Mai ales bună, răspunse Glenarvan.

— Şi ce tonaj are?

— Două sute zece tone.

— Mă înşel cu mult dacă afirm că *Duncan* face uşor cincisprezece noduri cînd merge cu toată viteza?

— Spune şaptesprezece, răspunse John Mangles, şi o să fie exact!

— Şaptesprezece! exclamă maistrul. Atunci nu există nici un vas de război, şi mă refer la cele mai moderne, care să-l depăşească în viteză?

— Nici unul, îl asigură John Mangles. *Duncan* e un adevărat iaht de curse, care nu se lasă bătut cu nici un chip.

— Chiar cînd navighează cu vele? întrebă Ayrton.

— Chiar cu velele.

— Ei bine, primiţi, atunci, milord, şi dumneavoastră, domnule comandant, felicitările unui marinar care ştie ce valorează o astfel de navă.

— Bine, Ayrton, răspunse Glenarvan, rămîi la bord şi nu va depinde decît de dumneata ca să hotărăşti dacă vasul acesta va fi şi al dumitale.

— Mă voi gîndi, milord, răspunse simplu maistrul.

În clipa aceea, domnul Olbinett îl anunţă pe Glenarvan că masa este servită. Lordul se îndreptă cu oaspeţii săi spre dunetă.

— Deştept băiat e Ayrton! spuse Paganel maiorului.

— Prea deştept! murmură Mac Nabbs, căruia, fără vreun motiv special, trebuie s-o recunoaştem, înfăţişarea şi apucăturile maistrului nu-i inspirau încredere.

În timpul mesei, Ayrton dădu amănunte interesante despre continentul australian, pe care îl cunoştea perfect. Apoi se informă de numărul de marinari pe care lordul Glenarvan îi lua în expediţie. Cînd află că va lua cu el numai doi oameni, pe Mulrady şi pe Wilson, păru mirat. Îl sfătui pe Glenarvan să-şi alcătuiască un grup din cei mai buni marinari de pe *Duncan*. Insistă chiar asupra acestui lucru, fapt care, în treacăt fie zis, trebuia să şteargă orice urmă de bănuială din partea maiorului.

— Dar, spuse Glenarvan, călătoria noastră de-a curmezişul Australiei nu prezintă nici o primejdie?

— Nici una, se grăbi să răspundă Ayrton.

— Ei bine, atunci să lăsăm la bord cît mai mulţi oameni. Căci pentru manevra numai cu vele a *Duncan*-ului este necesar ca echipajul să fie cît mai complet, de asemenea şi pentru reparaţia lui şi, înainte de toate, trebuie să avem grijă ca la întîlnire să se găsească la locul ce i-l vom fixa. Deci, echipajul nu trebuie redus.

Ayrton păru că înţelege observaţia lordului Glenarvan şi nu mai insistă.

Spre seară, scoţianul îşi luă rămas bun de la irlandez. Ayrton şi familia lui Paddy O'Moore se întoarseră acasă. Caii şi căruţa trebuiau să fie gata a doua zi. Hotărîră să plece la ora opt dimineaţa.

Lady Helena şi Mary Grant făcură ultimele lor pregătiri ce au fost mai puţin minuţioase decît acelea ale lui Jacques Paganel. Savantul petrecu o bună parte din noapte deşurubînd, ştergînd şi reînşurubînd lentilele ocheanului său. Astfel încît, în zori, cînd maiorul îl trezi cu vocea lui răsunătoare el încă mai dormea.

John Mangles avusese grijă să transporte toate bagajele la fermă. O barcă îi aştepta pe călătorii care nu întîrziară să se suie în ea. Tînărul comandant dădu ultimele sale ordine lui Tom Austin. Îi recomandă mai presus de orice să aştepte dispoziţiile lordului Glenarvan la Melbourne, şi să le execute întocmai, oricare ar fi ele.

Bătrînul marinar îl asigură pe John Mangles că poate avea toată încrederea în el. În numele echipajului, dînsul ură lordului reuşită deplină în expediţie. În clipa în care barca se dezlipea de bordul vasului, văzduhul fu zguduit de uralele echipajului.

În zece minute, ambarcaţiunea ajunse la ţărm, iar nu peste mult timp, călătorii sosiră la ferma irlandezului.

Aci totul era aranjat. Lady Helena fu încîntată de locul ce-i fusese pregătit şi rezervat. Căruţa imensă, cu roţile primitive şi scîndurile masive, îi plăcu în mod cu totul deosebit; cei şase boi, înjugaţi perechi-perechi, îi dădeau un aer patriarhal, ce i se potrivea de minune; Ayrton, cu biciul în mînă, era gata să pornească la ordinul noului său stăpîn.

— Drace, spuse Paganel, iată un vehicul minunat, care face mai mult decît toate diligenţele din lume. O casă pe roate, o casă care se mişcă şi care se opreşte unde-ţi poftеşte inima, ce poţi dori mai mult? Sarmaţii cunoşteau aceasta şi nici nu călătoreau altfel.

— Domnule Paganel, răspunse lady Helena, sper că voi avea plăcerea să vă primesc în saloanele mele?

— Cum de nu, doamnă, va fi o cinste pentru mine! Aţi fixat o zi?

— Pentru prietenii mei voi fi în fiecare zi acasă, răspunse rîzînd lady Helena, şi dumneata eşti...

— Cel mai devotat din toţi, doamnă, o asigură Paganel, curtenitor.

Se dădu semnalul de plecare.

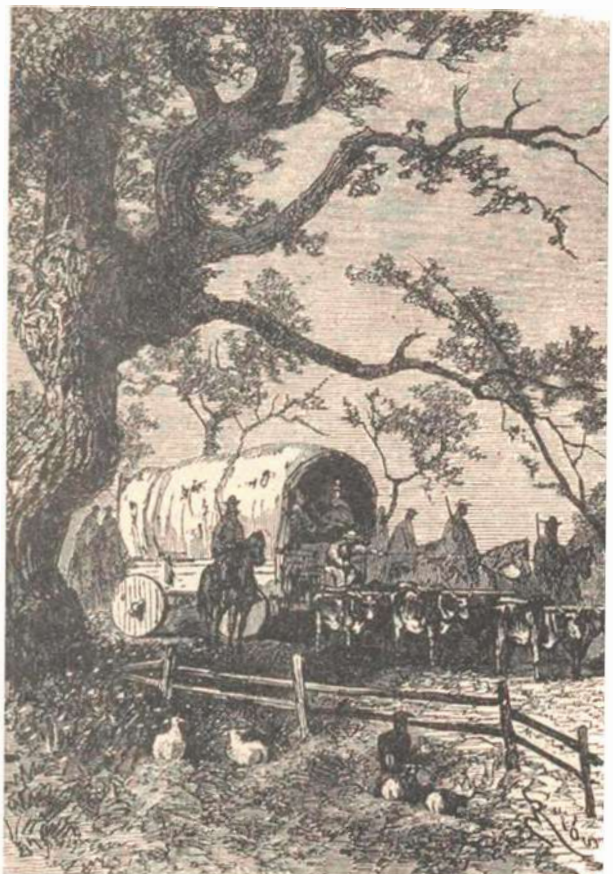

Schimbul acesta de amabilităţi fu întrerupt de sosirea celor şapte cai gata echipaţi, pe care-i conducea unul din fii lui Paddy. Lordul Glenarvan se înţelese cu irlandezul asupra preţului diferitelor cumpărături, adăugînd nenumărate mulţumiri, pe care colonistul le socotea cel puţin la fel de preţioase ca şi guineele primite.

Se dădu semnalul de plecare. Lady Helena şi Miss Grant luară loc în compartimentul lor, Ayrton pe capră, Olbinett îndărătul căruţei: Glenarvan, maiorul, Paganel, Robert, John Mangles, cei doi marinari, toţi înarmaţi cu carabine şi revolvere, încălecară pe cai. Paddy O'Moore cu întreaga sa familie le ură călătorie bună. Ayrton, scoţînd un strigăt caracteristic, îndemnă vitele să pornească. Căruţa porni, osiile scîrţîiră, scîndurile trosniră, şi în curînd ferma ospitalieră a acestui irlandez cumsecade dispăru după o cotitură.

Capitolul IX

PROVINCIA VICTORIA

Era în ziua de 23 decembrie 1864. Acest decembrie atît de trist, mohorît şi umed în emisfera boreală, pe continentul austral ar fi trebuit să poarte numele de iunie. Din punct de vedere astronomic, vara începuse de două zile, căci la 21 ale lunii, soarele atinsese tocmai Capricornul şi ziua începea să scadă cu cîteva minute. Astfel, Glenarvan şi tovarăşii lui trebuiau să facă noua călătorie în cel mai cald anotimp al anului, sub razele unui soare aproape tropical.

Uniunea coloniilor engleze din această parte a Oceanului Pacific se numeşte Australasia. Ea cuprinde Noua Olandă, Tasmania, Noua Zeelandă şi cîteva insule vecine. În ce priveşte continentul australian propriu-zis, el este împărţit în provincii întinse, de suprafeţe diferite şi cu bogăţii foarte puţin asemănătoare. Oricine şi-ar arunca o privire pe hărţile moderne, întocmite de Petermann sau Preschoell, ar fi izbit din prima clipă de felul perfect cu care au fost trasate aceste delimitări. Englezii parc-ar fi tras cu sfoara liniile convenţionale care despart aceste mari provincii. Ei n-au ţinut seamă nici de povîrnişurile orografice, nici de cursul apelor şi nici de varietăţile de climă. Aceste provincii se învecinează între ele după o linie dreaptă şi se îmbină ca pătrăţelele unei table de şah. După dispoziţia acestor linii şi unghiuri drepte, recunoşti opera unui geometru, şi nu aceea a unui geograf. Doar coastele cu sinuozităţile lor variate,

fiordurile, golfurile, capurile și estuarele lor protestează în numele naturii, prin neregularitatea lor încîntătoare.

Aspectul acesta de tablă de șah stîrnea, pe bună dreptate, verva lui Jacques Paganel. Dacă Australia ar fi fost o colonie franceză, fără îndoială că geografii respectivi n-ar fi împins atît de departe pasiunea pentru echer și riglă!

Astăzi, provinciile acestei mari insule oceanice sînt în număr de șase: Noua Galie de Sud, cu capitala Sydney; Queensland, avînd capitala la Brisbane; Victoria, cu capitala Melbourne: Australia meridională cu capitala Adelaida; Australia occidentală, cu capitala Perth: și în sfîrșit Australia septentrională, ce nu are încă o capitală. Coloniștii au populat pînă azi doar coastele. În interior întîlnești foarte rar cîte un oraș abia în curs de dezvoltare. Mijlocul continentului, adică o suprafață egală cu două treimi din Europa, e aproape necunoscut.

Din fericire, paralela 37 nu taie aceste imense singurătăți, aceste ținuturi aproape inaccesibile, care au sacrificat nenumărate victime pe altarul științei. Caravana lui Glenarvan n-ar fi putut să le înfrunte. Din fericire, însă, ea avea de străbătut doar partea meridională a Australiei, adică o porțiune îngustă din provincia Victoria, de la un capăt la altul, și în sfîrșit vîrful triunghiului răsturnat pe care îl formează Noua Galie de Sud. Cum de la Capul Bernouilli pînă la frontiera Victoriei sînt abia șaizeci și două de mile, deci doar două zile de mers, Ayrton era sigur că în seara următoare se vor odihni la Aspley, oraș occidental al provinciei Victoria.

La începutul unei călătorii, atît călăreții cît și caii sînt totdeauna plini de avînt. Avîntul celor dintîi era binevenit, dar acela al cailor trebuia să fie domolit. Cine vrea să meargă departe trebuie să-și cruțe calul. Hotărîră deci să nu străbată mai mult de douăzeci și cinci pînă la treizeci de mile în medie pe zi.

Dealtfel, pasul cailor trebuia să fie potrivit după acela, mai încet, al boilor, adevărate unelte mecanice, care pierd în timp ceea ce cîștigă în forță. Căruța cu pasagerele și alimentele era centrul caravanei, o adevărată fortăreață mobilă. Călăreții puteau să galopeze în jurul ei, fără însă să se depărteze vreodată.

Cum nu se adoptase nici o ordine pentru mers, într-o oarecare măsură, fiecare era liber să facă ce voia: vînătorii să cutreiere cîmpia, bărbații curtenitori să discute cu pasagerele din căruță, iar gînditorii să filozofeze între ei. Paganel, care întrunea toate aceste diferite calități, era prezent pretutindeni.

Provincia Adelaida, pe care o traversau, nu prezenta nici un interes deosebit. Un șir de coline bogate în praf, o întindere mare de

terenuri sterpe, care împreună formează ceea ce în limba locală se numeşte «bush», cîteva cîmpii, acoperite de tufele unui arbust sărat cu frunzele colţuroase şi foarte căutate de oi, se desfăşurau pe o întindere de mai multe mile. Ici-colo, între stîlpii reţelei telegrafice, recent întinse între Adelaida şi coastă, se zăreau păscînd cîţiva «pig's-faces», nişte oi cu cap de porc, o specie caracteristică Noii Olande.

Pînă aici, cîmpiile reaminteau întinderile monotone ale pampasului argentinian. Era acelaşi sol acoperit uniform de iarbă, acelaşi orizont cu o perfectă vizibilitate, de parcă era tăiat pe cer. Mac Nabbs susţinea că nu trecuseră încă dincolo de regiunea pe care o străbătuseră; Paganel însă afirma că aspectul ţinutului avea să se schimbe în curînd. La graniţa acestuia, grupul se aştepta să întîlnească locuri minunate.

Către ora trei, căruţa străbătea o regiune întinsă, cunoscută sub numele de «mosquitos plains» — Cîmpia cu Ţînţari — unde nu se zărea nici un arbore. Savantul avu satisfacţia geografică să constate că ţinutul îşi merita pe deplin numele. Călătorii şi caii suferiră cumplit de pe urma înţepăturilor necontenite ale acestor ţînţari nesuferiţi: cum însă nu era cu putinţă să te fereşti, era mai uşor să le potoleşti urmările, cu ajutorul flacoanelor de amoniac existente în farmacia portativă. Paganel nu se putu abţine să nu blesteme aceste insecte încăpăţînate, care îl atacau pe toată înălţimea persoanei sale.

Spre seară, cîteva perdele naturale de salcîmi înveseliră cîmpia: ici-colo se iviră tufişuri de gomifere albe. Mai departe se zăriră chiar urmele proaspete ale unor roţi: apoi arbori de origine europeană, măslini, lămîi, stejari tineri şi, în sfîrşit, nişte garduri bine întreţinute. Boii iuţind pasul la îndemnul lui Ayrton, ajunseră la staţiunea Red Gum la ora opt.

Numele de «staţiune» se dă fermelor din interiorul continentului unde se cresc vite, principala bogăţie a Australiei. Crescătorii se numesc «squatters», adică oameni care se aşază pe jos, pe pămîntul gol (de la verbul englez «to squat» — a se aşeza). Într-adevăr, aceasta e poziţia pe care o ia orice colonist obosit de peregrinările prin imensele întinderi ale Australiei.

Staţiunea Red Gum era o aşezare de mică importanţă. Dar Glenarvan găsi aci cea mai largă ospitalitate. Pentru călătorii care cer adăpost la aceste locuinţe singuratice, masa este mereu gata, căci într-un colonist australian găseşti întotdeauna o gazdă primitoare.

A doua zi, Ayrton înjugă boii chiar în zori, deoarece voia să ajungă în aceeaşi seară pe teritoriul regiunii Victoria. Terenul devenea din ce în ce mai accidentat. Un şir de coline, acoperite complet de un praf stacojiu, unduia pînă departe în zare. S-ar fi spus că o imensă flamură

roşie întinsă pe cîmpie era fluturată uşor de vînt. Cîţiva «malleys», un fel de brazi pătaţi cu alb, cu trunchiul drept şi neted, îşi răsfirau ramurile şi frunzişul lor verde-închis peste cîmpiile în care mişunau cîrduri de hîrciogi. Mai tîrziu apărură cîmpii întinse de mărăcini şi de gomifere tinere; apoi tufişurile se răriră, arbuştii izolaţi fură înlocuiţi cu arbori şi caravana întîlni cea dintîi categorie de păduri specifice Australiei.

În apropiere de graniţa Victoriei, aspectul ţinutului se schimbă destul de mult. Călătorii simţeau cum calcă pe un alt pămînt. Direcţia drumului lor rămase neschimbată, o perfectă linie dreaptă, întrucît nu întîlniseră nici un fel de obstacol — lac sau munte — care să le devieze drumul sau să-i determine să-l schimbe într-o linie curbă sau frîntă. Ei respectau şi puneau în practică prima teoremă de geometrie, urmînd, fără să se abată, drumul cel mai scurt dintre două puncte. Astfel nici nu-şi dădeau seama de oboseală şi de greutăţi. Marşul lor se desfăşura potrivit cu mersul încet al boilor; şi dacă aceste vite domoale nu mergeau prea repede, în schimb nu făceau popasuri.

Şi astfel, după şaizeci de mile străbătute în două zile, caravana ajunse în seara zilei de 23 la Aspley, primul oraş al provinciei Victoria, aşezat la 141° longitudine, în districtul Wimerra.

Aici dejugară boii şi Ayrton îi lăsă în grija oamenilor de la Crown's Inn, un han care, în lipsa unei idei mai originale, se numea «hotelul Coroana». Cina, compusă numai din berbec gătit variat, aburea pe masă.

Mîncară mult, dar vorbiră şi mai mult. Fiecare, dornic să afle cît mai multe din caracteristicile continentului australian, îl copleşea pe geograf cu întrebările. Paganel nu se lăsă rugat şi le descrise această provincie care se numea şi «Australia cea fericită».

— Ce denumire nepotrivită! spuse el. Ar fi fost mai nimerit să se numească numai «Australia cea bogată». Datorită minelor ei de aur, a intrat pe mîinile unei bande distrugătoare şi sălbatice de aventurieri. Veţi vedea mai bine acest lucru cînd vom străbate terenurile aurifere.

— Colonia Victoria n-a fost întemeiată de curînd? întrebă lady Glenarvan.

— Ba da, doamnă, are abia treizeci de ani de existenţă. La 6 iunie 1835, într-o marţi...

— La şapte şi un sfert seara, adăugă maiorul, căruia îi plăcea să-l tachineze pe Paganel pentru mania lui de a preciza cu minuţiozitate datele.

— Nu, la şapte şi zece minute, îl corectă foarte serios geograful.

Butman şi Falckner întemeiară o colonie la Port Philippe, în acel golf unde se întinde astăzi marele oraş Melbourne. Timp de cincisprezece ani colonia făcu parte din Noua Galie de Sud, depinzînd de Sydney, capitala sa. Dar în 1851 se declară independentă şi luă numele de Victoria.

— Şi de atunci a tot progresat? întrebă Glenarvan.

— Apreciază şi dumneata, dragul meu prieten, răspunse Paganel. Iată datele ultimei statistici şi, orice-ar spune Mac Nabbs, nu cunosc ceva mai edificator decît cifrele.

— Haide, zise maiorul, spune-ne!

— În 1836, colonia Port Philippe avea două sute patruzeci şi patru de locuitori. Astăzi, provincia Victoria numără cinci sute cincizeci de mii de oameni. Un număr de şapte milioane de butuci de viţă produc anual o sută douăzeci şi una de mii de galoane de vin; o sută trei mii de cai galopează pe cîmpiile ei şi şase sute şaptezeci şi cinci de mii două sute şaptezeci şi două de cornute se hrănesc pe păşunile uriaşe.

— Porci nu are? întrebă Mac Nabbs.

— Da, şaptezeci şi nouă de mii şase sute douăzeci şi cinci, cu voia dumneavoastră, domnule maior.

— Şi cîte oi, Paganel?

— Şapte milioane o sută cincisprezece mii nouă sute patruzeci şi trei, Mac Nabbs.

— Cu asta pe care o mîncăm acum?

— Nu, fără ea, pentru că e deja mîncată pe trei sferturi.

— Bravo, domnule Paganel! strigă lady Helena, rîzînd din toată inima. Trebuie să recunoaştem că eşti doctor în aceste probleme geografice, şi, orice-ar face vărul meu Mac Nabbs, nu va izbuti să te prindă vreodată.

— Dar e meseria mea, doamnă, să ştiu lucrurile astea şi să vi le spun la nevoie. De aceea, credeţi-mă cînd vă spun că această ţară ciudată ne rezervă multe surprize.

— Pînă aici, totuşi... răspunse Mac Nabbs, căruia îi făcea o deosebită plăcere să-l aţîţe pe geograf, ca să-i stîrnească verva.

— Aşteaptă atunci, nerăbdătorule maior! strigă Paganel. Abia ai trecut de graniţă, şi gata, ai şi început să te plîngi! Ei bine, ţi-am spus şi ţi-o repet: acest ţinut este cel mai curios de pe întregul pămînt. Felul în care s-a format natura, produsele şi climatul, şi chiar viitoarea lui dispariţie au surprins şi vor surprinde pe toţi savanţii din lume. Imaginaţi-vă, prieteni, un continent ale cărui margini, şi nu centrul, s-au ridicat la început deasupra valurilor ca un inel gigantic; el închide poate în partea lui centrală o mare interioară pe jumătate eva-

porată. Fluviile lui seacă din zi în zi şi nu există umiditate nici în aer, nici pe pămînt; arborilor le cade în fiecare an scoarţa, în loc să le cadă frunzele, care dealtfel nu sînt aşezate cu faţa spre soare, ci în profil şi deci nu dau umbră, iar lemnul lor adeseori nu este combustibil; pietrele de construcţie se topesc la ploaie; pădurile sînt scunde, iar ierburile gigantice; animalele sînt ciudate, patrupedele au rît, ca aricii şi ornitorincul, fapt care a obligat pe naturalişti să creeze o clasă nouă a monotremelor; aici oile au cap de porc; vulpile sar din copac în copac; lebedele sînt negre; şoarecii îşi fac cuiburi aeriene; «bower-bird»-ul[1] îşi deschide saloanele să primească vizitele prietenilor înaripaţi; păsările încîntă auzul prin diversitatea cîntecelor şi obiceiurilor lor; una serveşte drept ceas, alta pocneşte ca un bici de vizitiu, alta imită pe tocilar, alta bate secundele ca un metronom, alta rîde dimineaţa la răsăritul soarelui şi, în sfîrşit, o altă pasăre plînge seara, la culcare! Regiune bizară şi anormală; nici nu-ţi vine să crezi că poate exista un pămînt aşa de paradoxal, care să fie atîta împotriva legilor naturii! Pe drept cuvînt, savantul botanist Grimard a spus despre acest continent: «Priviţi această Australie care este un fel de parodie a legilor universale sau, mai degrabă, o provocare zvîrlită în faţa naturii!»

Tirada lui Paganel, desfăşurată cu toată viteza, părea că nu se va mai opri. Elocventul secretar al Societăţii de geografie nu se mai stăpînea. Perora necontenit, gesticulînd şi agitîndu-şi furculiţa, spre marea spaimă a vecinilor de masă. Dar, în sfîrşit, glasul lui fu acoperit de un ropot de aplauze, care îl făcu să tacă.

Desigur, după această înşiruire a curiozităţilor australiene, nimeni nu se gîndea să-i mai pună vreo întrebare. Şi, totuşi, maiorul nu se putu abţine şi-i zise, cu vocea lui calmă:

— Şi asta-i tot, Paganel?

— Ei bine, nu, nu e tot! ripostă savantul, cu un nou avînt.

— Ce? întrebă lady Helena foarte mirată. Există şi altceva mai uluitor în Australia?

— Da, doamnă, climatul ei. Acesta le întrece pe toate, şi ne duce la concluzii uluitoare.

— Ce vorbeşti! strigară unii.

— Nu vorbesc despre clima sănătoasă a continentului australian, atît de bogat în oxigen şi atît de sărac în azot; el nu are vînturi umede, deoarece alizeele bat paralel cu coastele sale, şi cea mai mare parte dintre boli, de la tifos pînă la rujeolă si afecţiuni cronice, nu sînt cunoscute aici.

---

[1] Liliac (în limba engleză în text).

— Este totuşi un avantaj însemnat, spuse Glenarvan.

— Fără îndoială, dar nu mă refer la aceasta, răspunse Paganel. Climatul de aici are şi o altă însuşire... neobişnuită.

— Care? întrebă John Mangles.

— O însuşire moralizatoare.

— Moralizatoare?

— Da, afirmă savantul cu convingere. Da, moralizatoare! Aşa după cum metalele nu se oxidează aci la aer, la fel şi oamenii îşi sporesc calităţile. Aerul curat şi uscat de aci înălbeşte totul în foarte scurt timp, rufele ca şi sufletele! Şi în Anglia au fost apreciate calităţile acestui climat, din punct de vedere moralizator, cînd s-au trimis aici oameni spre reeducare.

— Zău? Această influenţă se face într-adevăr simţită? întrebă lady Helena.

— Da, doamnă, atît la oameni, cît şi la animale.

— Nu glumeşti, domnule Paganel?

— Cîtuşi de puţin! Dealtfel, veţi vedea că animalele aici sînt foarte docile.

— Nu se poate!

— Totuşi aşa este. Răufăcătorii, aduşi în această atmosferă înviorătoare şi sănătoasă, se schimbă radical numai în cîţiva ani. Acest efect este un lucru binecunoscut. În Australia, toate firile se îmblînzesc.

— Dar atunci dumneata, domnule Paganel, dumneata care eşti din fire atît de bun, spuse lady Glenarvan, ce vei deveni pe pămîntul acesta binecuvîntat?

— Şi mai bun, doamnă, răspunse Paganel. Şi mai bun!

Capitolul X

RÎUL WIMERRA

A doua zi, la 24 decembrie, plecară cum se crăpă de ziuă. Deşi era cald, totuşi temperatura se dovedea suportabilă, drumul era aproape neted şi odihnitor pentru cai. Mica trupă parcurgea o cîmpie cu tufărişuri destul de rare. Seara, după o zi bună de mers, corturile fură întinse pe malurile Lacului Alb, ale cărui ape erau sălcii şi deci nepotabile.

Jacques Paganel fu nevoit să admită că numele de alb se potrivea tot atît de puțin ca și acel de galben dat Fluviului Galben, de neagră dat Mării Negre, de roșie dat Mării Roșii, sau albastră dat Munților Albaștri. Vanitatea lui de geograf îl făcu să discute îndelung, argumentele sale nu fură însă convingătoare.

Olbinett pregăti cina cu punctualitatea sa obișnuită, și imediat după aceea, în ciuda urletelor crunte ale șacalilor australieni, călătorii adormiră unii în căruță, alții în cort.

Dincolo de Lacul Alb se întindea o cîmpie minunată, toată acoperită cu crizanteme. A doua zi, în zori, Glenarvan și tovarășii săi ar fi admirat îndelung minunatul decor ce se desfășura înaintea ochilor, dar fură nevoiți să plece imediat. În depărtare se zăreau doar numai cîteva coline. Cît vedeai cu ochii, totul era numai un cîmp de flori de primăvară. Reflexele albăstrii ale inului cu frunze mici se îmbinau cu roșul stacojiu al unei specii de «acanthus», caracteristică regiunii. Nenumăratele soiuri de «emerophilis» înveseleau acest decor, și terenurile îmbibate cu sare dispăreau sub nenumărate specii sălbatice de păpădie, lobodă și sfeclă, unele verzi, altele roșcate, toate din familia salsolaceelor. Aceste plante sînt utile în industrie, obținîndu-se prin arderea și spălarea cenușei lor o sodă excelentă. Paganel, care devenea botanist în mijlocul florilor, înșira numele diferitelor specii. El menționă că pînă acum în flora australiană s-au numărat patru mii două sute de specii de plante, grupate în o sută douăzeci de familii. Aceste precizări erau caracteristice pentru mania sa de statistician.

Mai tîrziu, după ce străbătuseră destul de repede vreo zece mile, se iviră tufe înalte de mimoze și pîlcuri de flori albe. În acest «spring plains» (cîmpii umezite de numeroase izvoare subterane), regnul vegetal nu se arată zgîrcit și sub razele soarelui își desfășoară cele mai minunate miresme și culori.

În schimb, regnul animal este mai sărac în specii. Cîțiva «casoari» (o specie de struț australian) săreau pe cîmp, fără ca să te poți apropia de ei. Totuși, maiorul izbuti să ochească un animal foarte rar, pe cale de dispariție, un «jabiru», cocorul uriaș al coloniei engleze. Pasărea aceasta avea o înălțime de cinci picioare și un cioc negru, conic, foarte ascuțit la vîrf, lung de patruzeci și opt de centimetri. Reflexele violete și purpurii ale corpului ei contrastau cu verdele lucios al gîtului, cu albul strălucitor al pieptului și cu roșul aprins al picioarelor. Natura părea să fi întrebuințat la pictatul acestei păsări toată gama culorilor primare.

Ea fu admirată îndelung. Maiorul ar fi fost eroul zilei, dacă tînărul Robert nu ar fi întîlnit și doborît, cîteva clipe mai tîrziu, un animal

diform, jumătate arici, jumătate furnicar, o vietate numai în parte terminată de natură, asemenea speciilor din era primară. O limbă ascuțită, lungă și lipicioasă, foarte mobilă, atîrna din botu-i larg despicat. Cu ajutorul acesteia animalul prindea furnicile, care constituiau hrana lui de bază.

— Este un echidneu, deci face parte din familia aricilor, spuse Paganel, desemnînd acest monotrem cu numele științific. Ați mai văzut un asemenea animal?

— E oribil, răspunse Glenarvan.

— Oribil,dar foarte interesant, căci este specific Australiei și,oricît l-am căuta în altă parte a lumii, nu i-am găsi urma.

Bineînțeles, Paganel voia să ia cu el hidosul animal și să-l pună în compartimentul de bagaje. Dar Olbinett protestă cu atîta indignare, încît savantul renunță la această mostră.

Caravana depăși în ziua aceea cu treizeci de minute meridianul 141. Pînă atunci întîlniseră puțini coloniști și foarte puțini squatteri. Ținutul părea pustiu. Nici o urmă de indigeni, căci triburile acestora rătăcesc mai înspre nord, prin imensele pustietăți brăzdate de afluenții rîurilor Darling și Murray.

Un spectacol interesant atrase atenția călătorilor. Una din acele uriașe turme, pe care negustorii le aduc tocmai din munții din răsărit pînă în provinciile Victoria și Australia meridională, se îndrepta spre sud.

Către ora patru seara, John Mangles semnală la vreo trei mile depărtare un nor imens de praf ce întuneca zarea. Cărui fapt se datora el oare? Explicația nu era tocmai ușoară. Paganel, cu imaginația sa bogată, căutînd o justificare naturală, înclina să creadă că este un meteor. Ayrton îl opri să se mai aventureze în presupuneri, spunîndu-i că praful era stîrnit de o turmă de animale.

Maistrul nu se înșela. Norul compact se apropia alene. Odată cu el se apropia și un adevărat concert de behăituri, nechezat și mugete. Vocea omenească, sub forma unor strigăte, se împletea cu tot felul de fluierături ce acompaniau această simfonie pastorală.

La un moment dat, cînd capul coloanei se apropiase de caravană, din acel nor se desprinse un om. Era conducătorul acestei armate patrupede. Glenarvan intră cu el în vorbă și i se prezentă fără nici un fel de introducere. Conducătorul, sau pentru a-i spune pe adevăratul lui nume «stockeeper»-ul, era proprietarul unei părți din turmă. Îl chema Sam Machell și venea într-adevăr din provinciile de răsărit, îndreptîndu-se spre golful Portland.

Turma lui se compunea din douăsprezece mii șaptezeci și cinci de capete de vite și anume: o mie de boi, unsprezece mii de oi și șaptezeci

şi cinci de cai. Toate aceste animale, cînd au fost cumpărate din şesurile Munţilor Albaştri, se clătinau pe picioare de slăbiciune. Acum erau duse la îngrăşat pe păşunile binecuvîntate ale Australiei meridionale. Apoi erau vîndute cu mari cîştiguri. Sam Machell, de pildă, cîştigînd la fiecare bou două lire şi la fiecare oaie o jumătate de liră, avea un cîştig de cincizeci de mii de franci. Era o afacere productivă.

Sam Machell îşi povesti în cîteva cuvinte viaţa, în timp ce turma înainta prin tufele de mimoze. Lady Helena şi Mary Grant coborîră din căruţă, călăreţii descălecară şi se aşezară la umbra unui pom uriaş, pentru a asculta povestirea stockeeper-ului.

Sam Machell pornise la drum de şapte luni. Făcea vreo zece mile pe zi, dar nesfîrşita călătorie trebuia să mai dureze încă trei luni. Avea cu el, ca ajutor în această meserie, douăzeci de cîini şi treizeci de oameni, printre care şi cinci negri, foarte iscusiţi în regăsirea vitelor rătăcite. Şase căruţe veneau în urma acestei armate. Conducătorii, înarmaţi cu «stockwhipps» (harapnice), bice cu mînerul de optsprezece degete şi cureaua de nouă picioare, mergeau printre pîlcurile de vite, restabilind ici şi colo ordinea, adeseori tulburată. Cîinii alergau de o parte şi de alta a turmei.

Călătorii admirau disciplina turmei. Vitele mergeau despărţite după rasă, căci boii şi oile sălbatice se înţelegeau destul de prost între ele: cei dintîi nu consimţeau niciodată să pască pe unde trecuseră cele din urmă. De aici, nevoia de a aşeza boii în frunte, care mergeau împărţiţi în două grupe asemenea unor batalioane. După ei veneau cinci regimente de oi, comandate de douăzeci de conducători, şi apoi plutonul cailor, care formau ariergarda.

Sam Machell le spuse că cei ce conduceau această armată nu erau cîini şi nici oameni, ci nişte boi inteligenţi, a căror superioritate era recunoscută de restul turmei. Ei mergeau în frunte, apucînd din instinct drumul cel bun şi arătîndu-se foarte convinşi că merită să fie băgaţi în seamă. Într-adevăr, erau trataţi în chip deosebit, căci turma se lăsa condusă numai de ei. Dacă voiau să se oprească, li se făcea pe plac, şi zadarnic ai fi încercat să porneşti turma după o oprire, dacă ei înşişi n-ar fi dat mai întîi semnalul de plecare.

Cîteva amănunte adăugate de stockeeper completară povestea expediţiei care merita să fie descrisă, dacă nu chiar condusă de Xenofon însuşi. Atîta vreme cît această armată străbătea şesul, totul mergea bine, afară de mici neplăceri şi puţină osteneală. Vitele păşteau în drum, se adăpau în nenumăratele rîuleţe ce străbăteau păşunile, dormeau noaptea, mergeau mai departe şi se adunau supuse la lătratul cîinilor. Dar în marile păduri ale continentului, străbătînd desişurile de eucalipţi şi de mimoze, greutăţile se înmulţeau. Plutoanele, batalioanele,

regimentele se amestecau între ele sau se depărtau şi trebuia să treacă o bucată de vreme pînă să le aduni din nou. Dacă din nenorocire vreunul din boii din fruntea coloanei se rătăcea, el trebuia să fie regăsit cu orice preţ, altfel riscau să se iştе o dezordine generală şi păzitorii şi-ar fi pierdut zile întregi căutîndu-l. Dacă apucau să înceapă ploile, atunci vitele leneşe refuzau să mai meargă, iar în timpul furtunilor puternice animalele erau uneori înnebunite de panică.

Totuşi, prin energia şi munca sa, stockeeper-ul înfrîngea greutăţile ce se iveau necontenit. Înaintau, străbăteau mile după mile; şesuri, codri şi munţi rămîneau în urma lor. La trecerea rîurilor, trebuia să ai puterea să adaugi la toate celelalte calităţi, într-o foarte largă măsură, răbdarea, ce era pusă la grea încercare, nu numai ore, ci zile şi uneori chiar săptămîni întregi. Astfel stockeeper-ul se vedea ţintuit deseori săptămîni în faţa unei ape ce se putea trece, dar care nu mai fusese trecută. Piedica consta numai în încăpăţînarea turmei care refuza să păşească înainte. Boii, după ce adulmecau apa, făceau cale întoarsă, în loc s-o înfrunte. Iar oile, decît să intre în apă, o luau mai degrabă la fugă. Atunci el aştepta noaptea, pentru a readuce turma spre rîu, dar totul era zadarnic. În acest caz berbecii cei mai voinici erau aruncaţi în apă, dar nici atunci oile nu se hotărau să-i urmeze. În sfîrşit, încercau să înfrîngă încăpăţînarea animalelor prin sete, lăsîndu-le fără apă timp de cîteva zile. Turma se lipsea de apă, dar nu înainta. Duceau miei pe malul celălalt, în speranţa că mamele vor veni atrase de behăitul lor, dar acestea nu se lăsau impresionate şi nici nu se clinteau măcar. Aceasta dura uneori şi o lună întreagă; stockeeper-ul nu ştia ce să mai facă cu «armata» care behăia, necheza şi mugea. Apoi, într-o bună zi, fără motiv, dintr-un capriciu, fără să ştie nici de ce şi nici cum, un grup trecea rîul, dar şi-atunci avea de înfruntat altă greutate, nemaiştiind cum să oprească turma să nu se repeadă de-a valma, căci şirurile se îmbulzeau în aşa măsură, încît multe animale se înecau în vîrtejurile apei.

Acestea au fost amănuntele date de Sam Machell. În timpul povestirii, o mare parte din turmă defilase în ordine. Era momentul să ajungă iarăşi în fruntea armatei lui, pentru a alege cele mai bune păşuni. Îşi luă deci rămas bun de la lordul Glenarvan şi încălecă un cal de o admirabilă rasă indigenă, pe care îl ţinea de căpăstru unul din oamenii lui. Toţi ceilalţi se despărţiră de el printr-o caldă strîngere de mînă. Peste cîteva clipe, el dispăru într-un vîrtej de praf.

După acest popas, căruţa porni iar la drum şi nu se mai opri decît seara, la poalele muntelui Talbot.

Paganel observă atunci judicios că era 25 decembrie, prima zi de Crăciun, atît de sărbătorită în familiile englezeşti. Nici bucătarul nu

uitase ziua aceasta şi primi sincere felicitări de la comeseni pentru cina bogată ce o pregătise şi o servise în cort. Trebuie să spunem că Olbinett se întrecuse într-adevăr pe sine. Scosese din rezervele sale un «meniu» de mîncăruri europene, care se întîlnesc rar în deşerturile Australiei. Masa copioasă era formată din şuncă de ren, felii de carne de vacă sărată, somn afumat, o prăjitură din orz şi ovăz, ceai la discreţie, whisky din belşug şi cîteva sticle de porto. Te-ai fi crezut în sufrageria cea mare din Malcolm-Castle, în plină Scoţie.

Nimic nu lipsea de la acest ospăţ, începînd cu supa de ienupăr şi sfîrşind cu «minced-pies», obişnuitul desert scoţian. Totuşi, Paganel mai adăugă şi fructele unui portocal sălbatic, care creştea la poalele dealurilor. Era pomul băştinaşilor, «moccaly», ale cărui fructe erau destul de fade, dar sîmburii zdrobiţi erau iuţi ca piperul din Cayenne. Geograful, din dragoste pentru ştiinţă, se încăpăţînă să mănînce pînă la ultima felie, dar îşi arse gura şi nu putu răspunde întrebărilor cu care-l copleşea maiorul, despre deşerturile australiene.

A doua zi, la 26 decembrie, nu se întîmplă nimic care să merite a fi povestit. Dădură de izvoarele Nortoncreek-ului şi mai tîrziu, de rîul Mackenzie, pe jumătate secat. Vremea se menţinea frumoasă, căldura era suportabilă; vîntul sufla dinspre sud şi răcorea aerul, avînd acelaşi efect ca şi vîntul de nord în emisfera boreală. Paganel atrase atenţia asupra acestui lucru prietenului său, Robert Grant.

— E o întîmplare fericită, adăugă el, fiindcă în medie căldura e mai mare în emisfera australă decît în cea boreală.

— De ce? întrebă băiatul.

— De ce, Robert? răspunse Paganel. N-ai aflat că Pămîntul este mai apropiat de Soare în timpul iernii?

— Ba da, domnule Paganel.

— Şi că iarna e frig numai fiindcă razele Soarelui cad oblic?

— Exact.

— Ei bine, băiatul meu, tocmai de aceea este mai cald în emisfera australă.

— Nu înţeleg, răspunse Robert, făcînd ochii mari.

— Gîndeşte-te, reluă Paganel, cînd e iarnă în Europa, ce anotimp este aici, în Australia, la antipod?

— Vară, spuse Robert.

— Ei bine, fiindcă tocmai în această epocă Pămîntul se află mai aproape de Soare... înţelegi?

— Înţeleg.

— Vara regiunilor australe este mai caldă decît cea a regiunilor boreale, tocmai din cauza acestei apropieri a planetei noastre de Soare.

— Așa e, domnule Paganel.

— Deci, cînd spunem că Soarele este mai aproape de Pămînt în timpul iernii, lucrul acesta este valabil numai pentru noi, cei din partea boreală a globului.

— Iată un lucru la care nu m-am gîndit, răspunse Robert.

— Ei, băiatul meu, asta s-o ții minte totdeauna...

Robert ascultă cu plăcere mica lecție de cosmografie și află că temperatura medie a provinciei Victoria atingea șaptezeci și patru de grade Fahrenheit (+23°33 centigrade).

Seara, călătorii își întinseră cortul la cinci mile dincolo de lacul Lonsdale, între muntele Drummont care se ridica la nord și muntele Dryden, al cărui pisc puțin înalt se profila la orizont spre sud.

A doua zi, la ora unsprezece, căruța atinse malurile rîului Wimerra, așezat pe meridianul 43.

Lat de o jumătate de milă, rîul curgea alene între două perdele de conifere și salcîmi. Cîteva plante minunate din familia mirților «metrosideros speciosa» își ridicau ramurile lor lungi și plîngătoare, împodobite cu flori roșii, la o înălțime de vreo cincisprezece picioare. Mii de păsărele, granguri, cintezoi, porumbei cu aripi aurii, fără a mai pomeni de gălăgioșii papagali, zburau printre rămurelele verzi. Dedesubtul lor, pe luciul apei, plutea o pereche de lebede negre, sfioase, de care nu te puteai apropia. Ciudățeniile rîurilor australiene dispărură în curînd între meandrele Wimerrei, care udă atît de capricios cîmpia aceasta atrăgătoare.

Între timp, căruța se oprise pe un covor de iarbă, ce părea că își întinde ciucurii pînă în apele repezi ale rîului. Nu existau nici plute, nici pod. Trebuiau totuși să treacă. Ayrton porni în căutarea unui vad practicabil. I se păru că rîul trebuia să fie mai puțin adînc la vreun sfert de milă în susul apei și hotărî să-l treacă pe acolo. După cîteva sondaje, găsind o adîncime ce nu depășea trei picioare, își deteră seama că pot trece, fără prea mari riscuri.

— Nu mai există nici un alt mijloc de a traversa rîul? îl întrebă lordul Glenarvan pe maistru.

— Nu, milord, răspunse Ayrton, dar nu mi se pare deloc primejdios să trecem pe aici. Veți vedea că vom izbuti.

— Lady Glenarvan și Miss Grant trebuie să coboare din căruță?

— Nicidecum. Boii mei au pasul sigur și-mi iau eu răspunderea să-i duc pe drumul cel bun.

— Bine, Ayrton, răspunse Glenarvan, am încredere în dumneata.

Călăreții înconjurară greoiul vehicul și toți intrară cu hotărîre în rîu. De obicei, căruțele care încearcă să treacă prin vad sînt încinse cu un fel de brîu de butoaie, care le susțin la suprafața apei. Lipsind

acest colac, trebuiau să încredinţeze soarta căruţei lor agerimii boilor, mînaţi de prudentul Ayrton de la înălţimea caprei. Maiorul şi cei doi marinari tăiau apa la vreo cinci-şase metri înaintea celorlalţi, iar Glenarvan şi John Mangles, de o parte şi de alta a căruţei, erau gata să sară în ajutorul călătoarelor; Paganel şi Robert încheiau convoiul.

Totul merse bine pînă spre mijlocul rîului. Dar aici albia se adînci mai mult şi apa ajunse mai sus de obezi. Boii, mergînd mai greu pe pietrele din vad, riscau să alunece şi să fie luaţi de curent, cu căruţă cu tot. Ayrton se arătă curajos şi devotat; se aruncă în apă şi, apucînd boii de coarne, izbuti să-i readucă pe drumul bun.

În clipa aceea se produse o izbitură cu totul neaşteptată. Se auzi un pîrîit; căruţa se înclină într-un unghi destul de mare, iar apa ajunse la picioarele călătoarelor; erau în pericol. Vehiculul începu să lunece, deşi Glenarvan şi John Mangles căutau să-l proptească. Fu un moment de mare îngrijorare.

Din fericire, boii se încordară şi urniră căruţa din loc, izbutind să se apropie de malul celălalt. Dădură apoi peste o pantă care urca şi în curînd oamenii şi animalele se aflau în siguranţă pe ţărmul opus, pe cît de uzi, pe atît de mulţumiţi. Numai că partea din faţă a căruţei se sfărîmase cînd se lovise, iar calul lui Glenarvan îşi pierduse potcoavele de la picioarele dinapoi.

Totul trebuia reparat imediat. Călătorii se uitau unul la altul destul de încurcaţi, cînd, deodată, Ayrton le propuse să se repeadă pînă la staţiunea Black-Point, la vreo douăzeci de mile spre nord, şi să aducă cu el un fierar.

— Du-te, dragul meu Ayrton, îi spuse Glenarvan. Cît timp îţi trebuie pentru dus şi întors?

— Cred că cincisprezece ore, răspunse Ayrton, nu mai mult.

— Du-te atunci, iar noi vom întinde cortul pe malul Wimerrei şi te vom aştepta.

Cîteva clipe după aceea, maistrul, pe calul lui Wilson, dispăru îndărătul unei perdele de mimoze.

Capitolul XI

BURKE ŞI STUART

Restul zilei se scurse în discuţii şi plimbări. Hoinărind şi admirînd peisajul, călătorii străbătură malurile Wimerrei. Cocorii cenuşii şi ibişii, scoţînd strigăte răguşite, se fereau din calea vizitatorilor inoportuni. De asemenea, se ferea de ei şi pasărea de satin, refugiindu-se pe cele mai înalte ramuri ale smochinilor sălbatici. Granguri şi alte păsări zburau fîlfîind printre variatele specii de liliacee. Lăstunii-pescari îşi întrerupeau pescuitul lor obişnuit, în timp ce tot neamul mai civilizat al papagalilor, «blue-mountain», împodobiţi cu toate cele şapte culori ale spectrului, micul «roschil», cu capul stacojiu, cu gîtul galben, şi «lori»-ul, cu penele roşii şi albastre,îşi vedeau mai departe de trăncăneala lor asurzitoare, în vîrful arborilor de cauciuc.

Astfel, călătorii au admirat pînă pe înserat natura feerică, întinşi pe iarbă, ascultînd susurul apelor sau rătăcind la întîmplare printre tufele de mimoze. Noaptea care se lăsă deodată, după un amurg foarte scurt, îi surprinse la o depărtare de vreo jumătate de milă de corturi. Se întoarseră conducîndu-se după Crucea Sudului, care strălucea la jumătate distanţă între orizont şi zenit, întrucît în emisfera australă nu se vede Steaua Polară.

Olbinett întinsese masa sub cort; toată lumea se adună în jurul ei. Succesul cinei fu asigurat de un ostropel de papagali, doboriţi cu multă dibăcie de Wilson şi bine preparaţi de bucătar.

După ce isprăviră cina, se întrecură care mai de care să născocească un pretext ca să-i ţină treji cît mai mult în noaptea aceasta atît de frumoasă. Toată lumea fu de acord cînd lady Helena îi ceru lui Paganel să povestească istoria marilor călători australieni, lucru pe care-l făgăduise de multă vreme. Paganel atîta aştepta. Auditorii lui se întinseră sub un superb baksia. Fumul ţigărilor se ridică în curînd, pierzîndu-se în frunzişul înecat de întuneric, şi geograful, încrezător în memoria lui nesecată, luă imediat cuvîntul:

— Vă amintiţi, prieteni, şi maiorul desigur că nu a uitat, toată seria de călători pe care vi i-am înşirat pe *Duncan.* Dintre toţi aceia care au încercat să pătrundă în interiorul continentului, numai patru au izbutit să-l străbată de la sud la nord sau de la nord la sud. Ei sînt: Burke, în 1860 şi 1861; Mac Kinlay, în 1861 şi 1862; Landsborough, în 1862 şi Stuart tot în 1862. Am să vă vorbesc puţin despre Mac Kinlay şi Landsborough. Primul a plecat din golful Adelaida spre golful Carpentaria. Al doilea, din golful Carpentaria la Melbourne,

amîndoi fiind trimişi de guvernul australian în căutarea lui Burke, care nu se mai întorcea şi care avea să dispară pentru totdeauna.

Burke şi Stuart, aceştia sînt cei doi exploratori îndrăzneţi despre care vreau să vorbesc, şi încep fără nici o introducere.

La 20 august 1860, sub auspiciile Societăţii de geografie din Melbourne, pleca un fost ofiţer irlandez, pe nume Robert O'Hara Burke, altădată inspector de poliţie la Castlemaine. Îl întovărăşeau unsprezece oameni: William John Wills, un tînăr şi distins astronom, doctorul Beckler, un botanist, Gray King, un tînăr militar din armata Indiilor, Landells, Brahe şi mai mulţi şipai[1]. Călătorii aveau cu ei douăzeci şi cinci de cămile care trebuiau să poarte bagajele şi proviziile pentru optsprezece luni. Expediţia trebuia să ajungă la golful Carpentaria pe coasta nordică, urmînd mai întîi cursul rîului Cooper. Ea străbătu fără osteneală văile rîurilor Murray şi Darling şi ajunse la staţiunea Menindié, la marginea coloniilor.

Aici îşi dădură seama că bagajele erau prea împovărătoare. Această dificultate şi firea cam aspră a lui Burke iscară neînţelegeri în mijlocul expediţiei. Landells, însoţitorul cămilelor, urmat de cîţiva servitori hinduşi, se despărţi de acesta şi se întoarse pe malurile rîului Darling. Burke îşi urmă drumul. Trecînd prin păşuni minunate, udate din belşug sau, dimpotrivă, străbătînd drumuri pietroase şi uscate, el coborî către Cooper's-creek. La 20 noiembrie, la trei luni de la plecare, el îşi instală un prim depozit de alimente pe marginea rîului.

Călătorii fură reţinuţi cîtăva vreme aici, negăsind vreun drum practicabil şi cu apă potabilă care să ducă spre nord. După mari greutăţi, dădură de o aşezare pe care o botezară portul Wills. Stabiliră aici un punct de aprovizionare, înconjurat de un gard şi situat la jumătatea drumului între Melbourne şi golful Carpentaria; Burke îşi împărţi trupa în două. O parte, sub ordinele lui Brahe trebuia să rămînă în fortul Wills trei luni şi mai bine, dacă nu-i vor lipsi proviziile, şi să aştepte întoarcerea celei de-a doua jumătăţi. În această din urmă coloană nu intrau decît Burke, King, Gray şi Wills. Luară cu ei şase cămile, merinde pentru trei luni, adică trei chintale de făină, cincizeci de livre de orez, cincizeci de livre de făină de ovăz, un chintal de carne de cal conservată, o sută de livre de carne de porc sărată şi de slănină şi treizeci de livre de biscuiţi, socotind că acestea ajung pentru o călătorie de şase sute de leghe, dus şi întors.

Cei patru oameni plecară. După ce străbătură anevoie un deşert pietros, ajunseră la rîul Eyre, la cel mai înaintat punct atins de Stuart

[1] Însoţitori indigeni ai expediţiei.

în 1845 şi urmînd cît mai precis meridianul 140, se îndreptară înspre nord.

La 7 ianuarie trecură tropicul sub un soare arzător, amăgiţi deseori de miraje, altădată lipsiţi de apă, răcoriţi uneori de mari furtuni, întîlnind ico-colo băştinaşi de care nu aveau de ce să se plîngă; într-un cuvînt, călătoriră fără să fie prea mult supăraţi de dificultăţile unui drum pe care nu-l întrerupeau nici lacurile, nici fluviile, nici munţii.

La 12 iunie, cîteva dealuri de gresie se iviră înspre nord. Printre acestea erau şi muntele Forbes şi o serie de lanţuri granitice, care se numesc «ranges». Aici fură nevoiţi să depună mari eforturi. Abia mergeau. Animalele refuzau să înainteze: «Urcăm pe ranges, cămilele năduşesc de frică!» scria Burke în carnetul său de călătorie. Totuşi, datorită energiei lor, exploratorii ajung pe malurile rîului Turner, apoi pe cursul superior al fluviului Flinders, pe care Stokes îl văzuse în 1841 şi care se varsă în golful Carpentaria, între perdele de palmieri şi eucalipţi.

Apropierea de ocean se vădea prin porţiuni întinse de terenuri mlăştinoase. O cămilă îşi găsi aci moartea. Celelalte refuzară să mai înainteze. King şi Gray fură nevoiţi să rămînă cu ele, Burke şi Wills continuară drumul înspre nord şi după greutăţi mari, destul de neclar redate în notele lor, ajunseră într-un punct în care fluxul mării inunda mlaştinile, dar nu văzură încă oceanul. Era la 11 februarie 1861.

— Astfel, întrebă lady Glenarvan, oamenii aceştia îndrăzneţi n-au putut merge mai departe?

— Nu, doamnă, răspunse Paganel. Pămîntul mlăştinos le fugea de sub picioare şi în aceste condiţii au început să se gîndească dacă n-ar fi mai bine să se întoarcă la fortul Wills, unde-i aşteptau tovarăşii lor. Tristă întoarcere, v-o jur! Slăbiţi şi istoviţi, abia tîrîndu-se, Burke şi tovarăşul său de drum îi regăsiră pe Gray şi King. Expediţia coborî apoi spre sud, pe drumul pe care venise, şi se îndreptă spre Cooper's-creek. Peripeţiile, primejdiile, suferinţele îndurate pe drum nu le cunoaştem exact, fiindcă nu sînt redate în carnetul exploratorilor. Dar trebuie să fi fost îngrozitoare.

Într-adevăr, în luna aprilie, cînd au ajuns în valea Cooper-ului, nu mai erau decît trei: Gray, doborît de oboseală, murise cu puţin înainte. Patru cămile pieriseră. Totuşi, dacă Burke izbuteşte să ajungă la fortul Wills, unde îl aşteaptă Brahe cu depozitul de provizii, el şi tovarăşii lui sînt salvaţi. Îşi îndoiesc efortul; se tîrăsc încă vreo cîteva zile; la 21 aprilie zăresc gardurile fortului şi ajung... Chiar în ziua aceea, după o aşteptare zadarnică de cinci luni, Brahe plecase.

— Plecase! strigă tînărul Robert.

— Da, plecase! Chiar în aceeaşi zi, printr-o îngrozitoare fatalitate!

Nota lăsată de Brahe arăta că acesta plecase numai cu şapte ceasuri înainte! Burke nu se putea gîndi să-i ajungă. Nenorociţii, părăsiţi cu totul, se refăcură puţin cu proviziile din depozit. Dar le lipseau mijloacele de transport şi de Darling îi mai despărţeau o sută cincizeci de leghe.

Atunci Burke, în ciuda părerii lui Wills, se gîndi să ajungă la aşezările australiene din apropierea muntelui Hopeless, la şaizeci de leghe de fortul Wills. Pornesc la drum. Din două cămile cîte-au rămas, una piere înecată într-un afluent noroios al Cooper's-creek-ului; pe cealaltă, care nu mai putea merge, au ucis-o şi s-au hrănit cu carnea ei. În curînd au dat gata merindele. Cei trei nefericiţi sînt siliţi să se hrănească cu «nardu», o plantă de apă, ai cărei spori sînt comestibili. Din lipsă de apă, şi mai ales neavînd în ce s-o transporte, nu se pot îndepărta de malurile Cooper-ului. Un incendiu le arde baraca şi hainele. Sînt pierduţi! Nu le rămîne altceva decît să moară.

Burke îl cheamă pe King lîngă el şi-i spune: «Nu mai am decît cîteva ore de trăit; iată ceasul şi notele mele. Cînd voi muri, vreau să-mi pui un pistol în mîna dreaptă şi să mă laşi aşa cum sînt, fără să mă îngropi». După aceste cuvinte, Burke nu mai deschise gura şi muri a doua zi dimineaţă.

Înspăimîntat, pierzîndu-şi firea, King porni în căutarea unui trib australian. Cînd se întoarse, îl găsi şi pe Wills mort. Pe King îl adăpostiră indigenii şi expediţia lui Howist, trimisă în căutarea lui Burke odată cu Mac Kinlay şi Landsborough, îl regăsi în luna septembrie. Astfel, din cei patru exploratori numai unul a supravieţuit traversării continentului australian.

Povestirea lui Paganel lăsase o impresie dureroasă în sufletul ascultătorilor. Fiecare se gîndea la căpitanul Grant,care rătăcea poate ca şi Burke şi tovarăşii săi în mijlocul acestui continent funest. Naufragiaţii scăpaseră oare de suferinţele care au decimat pe îndrăzneţii pionieri? Identitatea situaţiilor era atît de firească, încît ochii Mary-ei Grant se împăienjeniră de lacrimi.

— Tata! Bietul tata! murmură ea.

— Miss Mary! Miss Mary! spuse John Mangles. Astfel de chinuri se îndură numai în regiunile din centrul continentului. Căpitanul Grant se află în mîinile indigenilor, ca şi King, şi, ca şi acesta, va fi salvat! El nu s-a aflat niciodată în condiţii atît de grele.

— Niciodată, adăugă Paganel, şi repet, draga mea, că australienii sînt ospitalieri.

— Vreau să sper! răspunse fata.

— Şi Stuart? întrebă Glenarvan, care voia să-i schimbe gîndurile triste.

— Stuart? răspunse Paganel. A. Stuart a fost mai norocos şi numele lui este astăzi celebru în analele australiene. Din 1848, John Mac Douall Stuart, compatriotul vostru, prieteni, l-a întovărăşit pe Sturt în deşerturile din nordul Adelaidei. În 1860, întovărăşit numai de doi inşi, încearcă, zadarnic însă, să pătrundă în interiorul Australiei. Dar el nu era omul care să se descurajeze. În 1861, la 1 ianuarie, el părăsi Chambers-creek, în fruntea a unsprezece tovarăşi hotărîţi, şi nu se opri decît la şaizeci de leghe de golful Carpentaria; dar lipsindu-i proviziile, trebui să se întoarcă la Adelaida, fără a fi traversat temutul continent. Totuşi, avu curajul să-şi încerce norocul şi a treia oară. El organiză expediţia care, de astă dată, avea să-şi atingă ţinta atît de multdorită.

Parlamentul Australiei meridionale sprijini cu căldură această nouă expediţie şi votă o subvenţie de două mii de lire sterline. Stuart luă toate măsurile pe care i le dicta experienţa sa de pionier. Era însoţit de prietenii săi, naturalistul Waterhouse, Thring şi Kekwick şi vechii lui tovarăşi Woodforde şi Auld; în total zece inşi. Luă cu el douăzeci de burdufe de piele americană, care puteau cuprinde şapte galoane[1] fiecare, şi la 5 aprilie 1862 membrii expediţiei se găseau adunaţi în bazinul lui Newcastle-Water, dincolo de paralela 28, în punctul pe care nu-l putuse depăşi Stuart. Itinerarul lui urma aproximativ meridianul 131 şi se abătea, deci, cu şapte grade înspre vest de la drumul lui Burke.

Bazinul lui Newcastle-Water trebuia să fie baza noilor explorări. Călătorii încercară zadarnic să străpungă spre nord şi nord-est codrii deşi ce-i înconjurau. Nu izbutiră să ajungă la rîul Victoria nici pe la vest: tufărişuri de nepătruns le închideau orice ieşire.

Stuart se hotărî atunci să-şi schimbe bivuacul şi izbuti să transporte corturile ceva mai la nord, în mlaştinile lui Hower. Îndreptîndu-se înspre est, în mijlocul şesurilor ierboase, dădu de rîuleţul Daily, mergînd în susul lui vreo treizeci de mile.

Regiunea era acum minunată: păşunile îmbelşugate ar fi făcut fericit şi ar fi îmbogăţit pe un squatter: eucaliptii creşteau aici neînchipuit de înalţi. Stuart continua să înainteze, minunîndu-se la tot pasul: ajunse pe malurile rîului Strangway şi ale Roper's-creek-ului, descoperit de Leichard. Apele lor curgeau printre păduri de palmieri talnici, aşa cum numai în această regiune tropicală vedeai: aci trăiau triburi de indigeni, care-i primiră bine pe exploratori.

De la acest punct, expediţia se abătu spre nord-nord-vest, căutînd,

[1] Măsură englezească de patru litri şi jumătate. (N.A.)

într-o regiune acoperită de gresie și de stînci feruginoase, izvoarele rîului Adelaida, care se varsă în golful Van Diemen. Rîul străbătea apoi regiunea Arnhem, printre uriașe «verze palmifere», bambuși și pini. Rîul Adelaida se lățea; malurile lui deveneau mlăștinoase, marea era aproape.

Marți, 22 iulie, Stuart își așeză cortul printre mlaștinile Fresh-Water-ului, fiind foarte mult împiedicat de nenumăratele pîraie care îi tăiau drumul. Trimise atunci trei tovarăși în căutarea unor drumuri mai ușor de străbătut. A doua zi, cînd ocolind mlaștini inaccesibile, cînd împotmolindu-se în ele, ajunse la o cîmpie mai ridicată, acoperită de mănunchiuri de gomifere și arbori cu scoarța fibroasă cîrduri de gîște, ibiși și păsări acvatice extrem de sălbatice zburau în toate direcțiile. Indigeni vedeai puțini sau aproape deloc. Se zăreau numai cîteva dîre de fum ale unei așezări depărtate.

La 24 iulie, la nouă luni după plecarea din Adelaida, Stuart pornește la opt și douăzeci dimineața înspre nord: vrea să ajungă la mare chiar în aceeași zi. Relieful este ușor ridicat, presărat cu minereu de fier și cu roci vulcanice: arborii devin mai mici, iau o înfățișare maritimă: se ivește o vale largă, aluvionară, închisă de o perdea de arbuști. Stuart aude limpede clipocitul valurilor ce mîngîie coasta, dar nu spune nimic tovarășilor săi. Pătrund într-un desiș de viță de vie sălbatică.

Stuart mai face cîțiva pași și iată-l pe malurile Oceanului Indian. «Marea! Marea!» strigă Thring, încremenit de mirare. Ceilalți se năpustesc după el și cu strigăte de «ura» salută Oceanul Indian.

Continentul fusese traversat pentru a patra oară!

Stuart, așa cum făgăduise guvernatorului sir Richard Macdonnell, își spălă picioarele, fața și mîinile în apele mării. Pe urmă, se întoarse și pe scoarța unui copac își săpă inițialele: J.M.D.S.

Tabăra fu așezată lîngă un rîuleț cu apele repezi.

A doua zi, Thring plecă în recunoaștere, vrînd să vadă dacă nu se poate ajunge la gura rîului Adelaida pe la sud-est; dar pămîntul fiind prea mlăștinos pentru a trece cu caii, trebui să renunțe. Stuart alese atunci un copac mai înalt, într-un luminiș. Îi tăie crengile de jos, și în vîrf arboră steagul australian. Pe scoarța copacului înscrise cuvintele: «Sapă pămîntul la un picior spre sud».

Și dacă vreun călător va săpa pămîntul în locul indicat, el va găsi o cutie de tablă, iar în cutie documentul ale cărui cuvinte mi-au rămas întipărite în minte:

«Exploratorii conduşi de John Mac Douall Stuart au ajuns aici la 25 iunie 1863, după ce-au traversat toată Australia, de la Oceanul Îngheţat de Sud pînă la ţărmul Oceanului Indian, trecînd prin centrul continentului. Au părăsit Adelaida la 26 octombrie 1861, şi au depăşit, la 21 ianuarie 1862, ultima staţiune a coloniei, pornind spre nord. În amintirea acestui fericit eveniment au înălţat aici drapelul australian. Totul merge bine».

Urmează semnăturile lui Stuart şi ale tovarăşilor lui.

Astfel s-a pecetluit acest mare eveniment, care a avut un răsunet imens în toată lumea.

— Şi oamenii aceştia curajoşi şi-au revăzut prietenii lor din sud? întrebă lady Helena.

— Da, doamnă, răspunse Paganel, toţi şi i-au revăzut, dar numai după eforturi uriaşe. Stuart a fost cel mai încercat la întoarcerea spre Adelaida: starea lui fizică era îngrijorătoare din pricina scorbutului de care se îmbolnăvise. La începutul lui septembrie, boala se înrăutăţise într-atît, încît nu mai credea să mai ajungă să revadă regiunile locuite. Nu se mai putea ţine în şa: era purtat pe o targă instalată între doi cai. La sfîrşitul lui octombrie scuipă sînge: era complet epuizat. Fu tăiat un cal ca să i se facă o supă: la 28 octombrie se credea că moare; scăpă însă şi din ultima criză, iar la 10 decembrie, mica trupă ajunse cu toţi oamenii în viaţă la primele aşezări omeneşti.

La 17 decembrie, Stuart intră în Adelaida, unde fu primit cu mult entuziasm de populaţia de acolo. Dar sănătatea îi era încă zdruncinată. La puţin timp după ce primi medalia de aur a Societăţii de geografie, el se îmbarcă pe *Indus* plecînd în scumpa lui Scoţie, în patria sa, unde îl vom revedea la întoarcere[1].

— E un om de o extraordinară energie morală, spuse Glenarvan, şi energia morală, mai mult decît cea fizică, duce la îndeplinirea celor mai mari fapte. Scoţia e pe drept cuvînt mîndră să-l numere printre fiii ei.

— Şi după Stuart nici un alt călător n-a mai fost ispitit să facă noi descoperiri?

— Ba da, doamnă, răspunse Paganel. V-am vorbit adesea de Leichard. Acest explorator făcuse, în 1844, o expediţie remarcabilă în Australia septentrională. În 1848 întreprinse o a doua expediţie spre nord-est. Dar de şaptesprezece ani nu s-a mai auzit nimic de el. Anul

[1] Paganel a putut să-l mai revadă pe Stuart la revenirea lui în Scoţia, dar nu s-a putut bucura mult timp de tovărăşia acestui călător celebru. Stuart a murit la 5 iunie 1866, într-o casă modestă la Nottingham-Hill. (N.A.)

trecut, doctorul Müller, celebrul botanist din Melbourne, a deschis o subscripție publică pentru cheltuielile unei expediții. Aceasta a fost repede organizată, și un grup de squatteri curajoși, comandați de inteligentul și îndrăznețul Mac Intyre, au părăsit la 21 iunie 1864 pășunile de pe malurile rîului Paro. În clipa în care vă vorbesc, ei trebuie să fi înaintat mult în interiorul continentului, în căutarea lui Leichardt. De-ar izbuti să-l găsească, și de-am putea și noi găsi într-o zi, ca și el, pe prietenii care ne sînt atît de scumpi!

Astfel se sfîrși povestea geografului. Se făcuse tîrziu. Toți îi mulțumiră lui Paganel și peste cîteva clipe dormeau adînc, în timp ce pasăreaceas, ascunsă în frunzișul gomiferilor albi, bătea regulat secundele acestei nopți liniștite.

Capitolul XII

CALEA FERATĂ DE LA MELBOURNE LA SANDHURST

Maiorul, cînd îl văzu pe Ayrton părăsind corturile de pe malurile Wimerrei și plecînd în căutarea unui fierar în stațiunea Black-Point, nu-și putu stăpîni bănuiala. Nu suflă nimănui nici un cuvînt despre îndoielile lui personale și se mulțumi să supravegheze împrejurimile rîului. Nimic nu tulbura liniștea acestor cîmpii învăluite în tăcere și, după cîteva ceasuri de întuneric, soarele se ivi din nou la orizont.

Lui Glenarvan, în schimb nu-i era teamă decît că Ayrton se va întoarce singur: fără lucrători, căruța nu putea porni la drum. Călătoria urma să fie întreruptă poate pentru mai multe zile și Glenarvan, care era nerăbdător s-o vadă dusă la bun sfîrșit, nu concepea nici o întîrziere.

Din fericire, Ayrton nu-și pierduse timpul degeaba, nu dăduse greș în încercările lui. A doua zi se întoarse în zori. Îl însoțea un om care spunea că este fierarul stațiunii Black-Point. Era un flăcău voinic, înalt, cu o fizionomie aspră și întunecată, care nu te impresiona deloc plăcut. Dar, de fapt, aceasta nu avea nici o importanță, dacă-și cunoștea meseria. În orice caz, nu vorbea decît cînd trebuia.

— E un lucrător priceput? îl întrebă John Mangles pe maistru.

— Nu-l cunosc mai mult decît dumneavoastră, domnule căpitan, îi răspunse Ayrton. Vom vedea.

Fierarul se puse pe lucru și, după felul cum repară partea de dinainte a căruței, se vedea bine că era de meserie. Lucra cu multă îndemînare și cu o vigoare puțin obișnuită. Maiorul observă la încheieturile mîinilor lui bătătorite o dîră neagră de sînge. Era urma unei răni proaspete,

pe care mînecile nu destul de lungi ale unei cămăşi aspre de lînă nu o ascundeau în întregime. Mac Nabbs îl întrebă pe fierar cărui fapt se datorau rosăturile care trebuie să fi fost foarte dureroase. Acesta nu-i răspunse însă nimic, ci îşi văzu de treabă mai departe.

În două ore căruţa fu reparată.

De asemenea, calul lui Glenarvan fu repede potcovit, căci fierarul avusese grijă să-şi aducă cu el toate cele necesare. Potcoavele aveau ceva caracteristic, lucru pe care maiorul îl observă îndată. Pe partea din faţă aveau o treflă grosolan cioplită. Mac Nabbs i-o arătă lui Ayrton.

— E marca din Black-Point, le explică maistrul. Ea îngăduie să dai de urma cailor care se depărtează de staţiune şi să nu-i confunzi cu alţii.

În curînd, calul fu potocvit. Omul îşi ceru apoi plata, plecînd fără să fi scos măcar patru vorbe.

Peste o jumătate de ceas, călătorii se aflau din nou la drum. Dincolo de perdelele de mimoze se întindea o cîmpie larg deschisă, care-şi merita pe deplin numele de «open plain». Cîteva resturi de cuarţ şi roci feruginoase se zăreau prin tufăriş; ierburi înalte şi ţarcuri adăposteau numeroase turme de animale. Peste alte cîteva zile, roţile căruţei brăzdau destul de adînc terenurile lacustre, unde susurau izvoare pe jumătate ascunse după o perdea de trestii uriaşe. Apoi trecură prin dreptul unor smîrcuri, ce se evaporau văzînd cu ochii. Călătoria nu întîmpina greutăţi, şi trebuie să adăugăm că nu era nici plictisitoare.

Lady Helena invita rînd pe rînd pe călători în căruţă, căci «salonul» era foarte strîmt. Astfel se odihneau cu toţii după istovitorul marş călare, bucurîndu-se de societatea plăcută a celor două femei. Lady Helena, ajutată de Miss Mary, făcea onorurile «casei» lor ambulante. Fireşte, nici John Mangles nu era uitat la aceste invitaţii zilnice, mai ales că tonul lui serios făcea conversaţia şi mai interesantă.

Astfel tăiară în diagonală drumul de diligenţă dintre Crowland şi Horsham, prăfuit,şi pe care pietonii nu-l folosesc niciodată. Au trecut cîteva culmi joase de dealuri, la hotarul comitatului Talbot şi seara, caravana ajunse la trei mile la nord de Maryborough. Ploua atît de mărunt şi des, încît în oricare altă ţară terenul ar fi fost complet desfundat, dar aici, aerul absorbea într-atîta umiditatea, încît cei din corturi nu avură nimic de suferit.

A doua zi, la 29 decembrie, marşul fu începetinit puţin de un şir de munţi nu prea înalţi, care formau o Elveţie în miniatură. Trebuiau să urce şi să coboare necontenit şi deci să îndure zdruncinături neplăcute. Călătorii făcură o parte din drum pe jos, fără să se plîngă.

La ora unsprezece, ajunseră la Carlsbrook, un oraș destul de însemnat. Ayrton era de părere să înconjoare orașul fără să intre, pentru a cîștiga timp, spunea el. Glenarvan fu de aceeași părere, dar Paganel, totdeauna foarte curios, voia să-l viziteze.

Îl lăsară să-și facă cheful și căruța își văzu liniștită de drum.

Paganel, după cum îi era obiceiul, îl luă cu el și pe Robert. Vizita prin localitate fu scurtă, dar suficientă ca să-i dea o idee exactă asupra orașelor australiene. La Carlsbrook erau: o bancă, o judecătorie, o piață, o școală, o biserică, vreo sută de case de cărămidă, perfect uniforme. Totul construit după moda englezească, într-un patrulater regulat, brăzdat de străzi paralele. Nimic mai simplu, dar în același timp nimic mai monoton. Cînd orașul se mărește, străzile se lungesc asemenea pantalonilor unui copil care crește. Simetria inițială nu suferă astfel deloc.

O activitate febrilă caracteriza viața orașului Carlsbrook, simptom specific așezărilor nou-născute. Pare-se că în Australia orașele cresc ca arborii la căldura soarelui. Oamenii de afaceri străbăteau străzile, cei ce expediau aur se înghesuiau pe la birourile de primire, unde prețiosul metal venea din uzinele din Bendigo sau de la muntele Alexandru, escortat de poliția locală. Toată această lume, preocupată de interese personale, nu se gîndea decît la afacerile ei proprii și străinii treceau neobservați în mijlocul acestei populații agitate.

După ce-au colindat vreun ceas prin Carlsbrook, cei doi vizitatori își ajunseră din urmă tovarășii, pe o cîmpie cultivată cu grijă. Apoi trecură peste prerii lungi, cunoscute sub numele de «Low Level plains», cu nenumărate turme de oi și colibe de ciobani. Deodată, se ivi deșertul, fără nici un fel de trecere, așa cum este dealtfel caracteristic naturii australiene. Dealurile Simpson și muntele Tarrangower însemnau colțul pe care-l face înspre sud districtul Loddo, pe meridianul de 144°.

Totuși, pînă acum nu întîlniseră nici un trib de băștinași care să trăiască în stare de sălbăticie. Glenarvan se întreba dacă Australia nu e lipsită de autralieni, așa cum lipseau indienii din pampasul Argentinei. Dar Paganel le spuse că la această latitudine indigenii trăiau mai ales în șesurile lui Murray, la vreo sută de mile spre răsărit.

— Ne apropiem de țara aurului, spuse el. Nu mai avem nici două zile de mers pînă ce vom străbate regiunea atît de bogată a muntelui Alexandru. Aici, în 1852 a năvălit un adevărat roi de mineri. Băștinașii au fost nevoiți să se retragă în deșerturile din interior. Străbatem o țară civilizată, deși nu ne dăm seama, și drumul nostru va tăia, chiar în această zi, calea ferată care leagă rîul Murray de mare. Ei bine, o linie ferată în Australia e un lucru surpinzător!

— De ce, Paganel? îl întrebă Glenarvan.

— Pentru că, pentru că e strigător la cer! O, știu bine că totul vi se pare simplu, voua, care sînteți obișnuiți să colonizați regiuni îndepărtate! Dar aceasta uimește spiritul unui francez ca mine și-i încurcă toate ideile despre Australia.

— Fiindcă priviți trecutul și nu prezentul, răspunse John Mangles.

Un fluierat puternic le întrerupse discuția. Se găseau la mai puțin de o milă de calea ferată. O locomotivă, care venea dinspre sud, mergînd cu viteză mică, se opri la punctul de intersecție al căii ferate cu drumul pe unde mergea căruța.

Așa cum le spusese Paganel, linia ferată lega capitala Victoriei de Murray, cel mai mare fluviu din Australia. Acest curs uriaș de apă, descoperit de Stuart în 1828, izvorînd din Alpii australieni, unit cu apele rîurilor Lachan și Darling, curge de-a lungul întregii frontiere nordice a provinciei Victoria, vărsîndu-se apoi în golful Encounter, lîngă Adelaida. El străbate regiuni fertile, și stațiunile squatter-ilor se înmulțesc pe întreg parcursul, datorită tocmai mijloacelor de comunicație ușoare, pe care le stabilește calea ferată cu orașul Melbourne.

Această cale ferată era exploatată pe atunci pe o lungime de o sută cinci mile, între Melbourne și Sandhurst. trecînd pe la Kyneton și Castlemaine. În construcție încă, linia se mai prelungea șaizeci de mile pînă la Echuca, orașul-capitală a coloniei Riverina, întemeiată chiar în acel an pe malul lui Murray.

Paralela 37 tăia linia ferată la cîteva mile mai la nord de Castlemaine și, mai exact, tocmai la Camden Bridge, unde este construit un pod peste rîul Lutton, unul din numeroșii afluenți ai Murray-ului.

Spre acest punct îndrepta Ayrton căruța. Călăreții mergeau înainte și, atrași într-acolo de un sentiment de vie curiozitate, galopară pînă la Camden Bridge.

O mulțime destul de numeroasă se îndrepta spre podul de cale ferată. Locuitorii din stațiunile vecine își părăseau casele; ciobanii își lăsau turmele în voie pe marginile drumului de fier. Se puteau auzi strigăte des repetate.

— La drumul de fier! La drumul de fier!

Trebuie să se fi produs un eveniment grav, ca să pricinuiască o asemenea agitație. Poate o catastrofă.

Glenarvan, urmat de tovarășii săi, dădu pinteni calului. În cîteva minute, ajunseră la Camden Bridge. Aici pricepură cauza fierberii. Avusese loc un accident îngrozitor; nu o ciocnire de trenuri, ci o deraiere, urmată de o prăbușire, care amintea cele mai mari catastrofe de cale ferată din America. Rîul pe care îl traversa linia ferată era plin de sfărîmăturile vagoanelor și ale locomotivei. Fie că podul se rupsese

sub greutatea trenului încărcat, fie că trenul deraiase de pe şină, cinci din cele şase vagoane se prăbuşiseră în albia rîului Lutton, tîrîte de locomotivă. Numai ultimul vagon, scăpat ca prin minune prin ruperea lanţului, rămăsese pe linia ferată, doar la vreun metru de prăpastie. Dedesubt nu era decît o îngrămădire de osii înnegrite şi strîmbate, un morman de vagoane cu pereţii sparţi, de şine îndoite, de traverse arse. Lovindu-se, cazanul locomotivei explodă proiectînd plăci sfărîmate de fontă la distanţe enorme. Din toată această aglomerare de obiecte informe mai ieşeau încă ici-colo flăcări şi coloane de aburi, amestecate cu un fum negru. După groaznica prăbuşire, urma un incendiu şi mai groaznic. Numeroase dîre de sînge, mădulare risipite, cadavre carbonizate se vedeau peste tot locul şi nimeni nu îndrăznea să socotească numărul victimelor îngropate sub această îngrămădire de fiare.

Glenarvan, Paganel şi maiorul, amestecaţi în mulţime, ascultau ceea ce spunea lumea. În timp ce încerca să salveze oamenii rămaşi în viaţă, fiecare căuta să-şi explice într-un fel catastrofa.

— S-a rupt podul! spunea unul.

— Rupt? întrebau miraţi alţii. Cum să se rupă, cînd e încă neatins? Au uitat să-l închidă la trecerea trenului. Asta-i tot.

Era într-adevăr un pod mobil care se deschidea cînd treceau vasele. Cantonierul, dintr-o neglijenţă de neiertat, uitase oare să-l închidă, şi trenul, în plină viteză, se repezise în gol şi se prăbuşise în albia rîului? Această ipoteză se putea uşor admite, căci, dacă o jumătate de pod zăcea sub sfărîmăturile vagoanelor, cea de-a doua atîrna pe celălalt mal, cu lanţurile neatinse. Nu mai încăpea îndoială: o neglijenţă a cantonierului pricinuise întreaga catastrofă.

Accidentul se petrecuse noaptea, cu expresul nr. 37, care plecase din Melbourne la ora unsprezece patruzeci şi cinci. El trebuie să fi avut loc la trei şi cincisprezece dimineaţa, deci la douăzeci şi cinci de minute după ce trenul părăsise Castlemaine.

Călătorii din ultimul vagon au încercat să ceară ajutor, dar telegraful nu mai funcţiona; cîţiva stîlpi zăceau trîntiţi la pămînt. Abia după trei ore autorităţile din Castlemaine au ajuns la locul catastrofei.

Încercările de salvare, executate de un grup de poliţişti comandaţi de un ofiţer, începuseră de la şase dimineaţa, sub directivele lui Mitchell, inspector general şi colonel. Squatterii şi oamenii lor săriseră şi ei în ajutor şi munciră fără preget să stingă mai înainte de toate incendiul care mistuia grămada de sfărîmături. Cîteva cadavre de nerecunoscut zăceau pe panta terasamentului. Zadarnic ai fi încercat să scoţi o fiinţă vie din cuptorul acesta. Focul desăvîrşise opera de distrugere. Dintre toţi călătorii, al căror număr total nici nu se ştia, numai zece,

care călătoreau în ultimul vagon, supraviețuiseră. Administrația căilor ferate trimisese o locomotivă la Castlemaine să readucă vagonul scăpat.

În acest timp, lordul Glenarvan se prezentase inspectorului general și discuta cu el și cu ofițerul de poliție. Ofițerul era un om înalt și slab, cu sînge rece, pe care nimic nu-l putea tulbura, și care, chiar dacă ar fi fost vreodată emoționat, n-ai fi putut-o citi pe fața lui cu trăsături atît de impasibile. În fața dezastrului el se comportă ca un matematician în fața unei probleme: căuta s-o rezolve, aflîndu-i necunoscuta. La exclamația lui Glenarvan: «Ce nenorocire!», el răspunse liniștit:

— Mai mult decît atît, milord!

— Mai mult decît atît? exclamă contrariat Glenarvan. Ce poate fi mai mult decît o nenorocire?

— O crimă, răspunse liniștit ofițerul de poliție.

Fără să se oprească asupra expresiei nepotrivit folosite, Glenarvan se întoarse înspre Mitchell, întrebîndu-l din ochi.

— Da, milord, îi răspunse acesta. Ancheta noastră ne-a convins că această catastrofă este rezultatul unei crime. Ultimul vagon, cel de bagaje, a fost prădat. Călătorii care au supraviețuit au fost atacați de o bandă de cinci-șase răufăcători. Podul a fost lăsat deschis dinadins, nu din neglijență, și dacă se face o legătură între catastrofă și dispariția cantonierului, trebuie să conchidem că acest mizerabil s-a făcut complicele criminalilor.

Ofițerul de poliție clătină din cap la deducția inspectorului general.

— Nu ești de aceeași părere? îl întrebă Mitchell.

— Nu, în ceea ce privește complicitatea cantonierului.

— Crima, reluă inspectorul general, trebuie s-o atribuim indigenilor care rătăcesc prin cîmpiile Murray-ului. Dar fără ajutorul cantonierului aceștia n-ar fi putut deschide podul, căci nu-i cunosc mecanismul.

— Just, răspunse ofițerul de poliție.

— Or, adăugă Mitchell, s-a constatat, din depoziția unui cîrmaci, al cărui vas a trecut Camden Bridge pe la zece patruzeci seara, că podul a fost închis în regulă, după trecerea sa.

— Perfect.

— Astfel, complicitatea cantonierului îmi pare stabilită cu certitudine.

Ofițerul de poliție clătina din cap fără întrerupere.

— Dar atunci, domnule, îl întrebă Glenarvan, nu atribuiți crima indigenilor?

— Nicidecum.

— Atunci, cui?

În clipa aceea, din susul rîului se auzi larmă de glasuri. Un grup numeros de oameni, ce se găseau la circa o jumătate de milă, se apropiau. În curînd ajunseră în staţie. În centrul grupului, doi inşi purtau un corp inert. Era cadavrul cantonierului, care se şi răcise. O lovitură de pumnal îl izbise în inimă. Asasinii, tîrîndu-i corpul departe de Camden Bridge, voiseră, fără îndoială, să abată bănuielile poliţiei în timpul primelor cercetări. Or, această descoperire confirma întocmai îndoielile ofiţerului. Indigenii n-aveau nimic de-a face cu crima.

— Cei ce-au dat lovitura, spuse el, sînt oameni obişnuiţi cu folosirea acestui mic instrument.

În timp ce vorbea, poliţistul le arătă o pereche de «darbies», un fel de cătuşe formate dintr-un inel dublu de fier, prevăzut cu o broască.

— În curînd, adăugă el, voi avea plăcerea să le ofer această brăţară, ca dar de Anul nou.

— Atunci bănuiţi...?

— Pe cei care «au călătorit gratis pe navele maiestăţii sale».

— Cum? Ce! Nişte ocnaşi! strigă Paganel, care cunoştea această metaforă folosită în coloniile australiene.

— Credeam, observă Glenarvan, că cei doi deportaţi n-aveau dreptul de liberă trecere prin provincia Victoria.

— Deh, replică ofiţerul de poliţie, dacă nu au dreptul, şi-l iau uneori singuri, cîteodată mai evadează şi cred că nu mă înşel dacă spun că aceştia vin direct din Perth. Ei bine, vă asigur că se vor întoarce acolo, şi încă în curînd!

Mitchel, printr-un gest, aprobă cuvintele ofiţerului de poliţie. În clipa aceea, căruţa ajungea la nivelul căii ferate. Glenarvan voi să cruţe călătoarele de groaznicul spectacol de la Camden Bridge. Îl salută pe inspectorul general, luîndu-şi rămas bun, şi făcu prietenilor lui semn să-l urmeze.

— Nu e cazul, spuse el, să ne întrerupem călătoria.

Ajunşi la căruţă, Glenarvan îi povesti foarte simplu lady-ei Helena despre accident, fără să-i spună cum fusese pus la cale în mod criminal; de asemenea nu-i pomeni nimic despre banda de condamnaţi care cutreiera ţinutul. Lui Ayrton îi făcu cunoscut lucrul acesta între patru ochi. Mica trupă traversă apoi calea ferată la vreo cîteva sute de metri mai sus de pod, şi-şi reluă drumul înspre răsărit.

Capitolul XIII

PREMIUL ÎNTÎI LA GEOGRAFIE

Cîteva dealuri se profilau prelung în zare, punînd capăt cîmpiei, la două mile de linia ferată. Căruța trecu în curînd prin niște chei înguste și întortocheate. Ele dădeau într-o regiune feerică, în care copaci frumoși, grupați în pîlcuri și nu în păduri, creșteau cu exuberanța specific tropicală. Printre cei mai frumoși se distingeau «casuarina», care pare să fi împrumutat de la stejar structura robustă a trunchiului, de la salcîm florile parfumate și de la pin asprimea frunzelor sale verzi-albăstrii. Printre ramurile lor se zăreau conurile înalte și zvelte ale acelei plante atît de curioase, «bankisa latifolia». Arbuști mari cu frunze căzătoare dădeau munților aspectul unei ape verzi revărsate din vase prea pline. Privirea ezita între atîtea minuni ale firii, neștiind ce să admire mai întîi.

Micul grup poposi o clipă. Ayrton oprise boii, la ordinul lady-ei Helena. Roțile mari ale căruței nu mai scîrțîiau pe nisip. Între grupurile de copaci se întindeau covoare verzi; numai cîteva ridicături de pămînt — niște movilițe regulate — împărțeau terenul în loturi distincte, dîndu-i aspectul unei table de șah.

Paganel nu se înșelase cînd recunoscuse în aceste singurătăți înverzite, așezate atît de poetic, un loc pentru odihnă veșnică. Erau morminte pătrate, ale căror urme dispăruseră aproape cu totul sub iarbă, morminte pe care călătorul le întîlnește atît de rar pe pămîntul australian.

— Crîngurile morții, spuse el.

Într-adevăr, se aflau într-un cimitir al indigenilor, dar care era atît de înverzit, de umbros, de înveselit de stoluri zglobii de păsări, atît de îmbietor, încît nu trezea nici un gînd trist. L-ai fi luat ușor drept una din grădinile raiului, de pe vremea cînd nu exista moarte pe pămînt. Dar mormintele pe care indigenul le îngrijea cu pietate fuseseră acoperite de fluxul vegetației. Colonizarea îl gonise pe australian departe de locul unde se odihneau strămoșii; curînd aceste crînguri se vor transforma în pășuni pentru turme. Schimbarea și începuse să se facă simțită, multe din morminte fiind călcate în picioare de călătorii indiferenți.

Între timp, Paganel și Robert o luaseră înaintea tovarășilor lor, mergînd pe micile alei umbroase dintre movilițe. Vorbeau și se instruiau unul pe celălalt, căci geograful pretindea că avea mult de cîștigat din convorbirile cu tînărul Grant. Dar abia făcuseră un sfert

de milă, cînd lordul Glenarvan îi văzu oprindu-se, apoi descălecînd și, în sfîrșit, aplecîndu-se spre pămînt. Judecînd după gesturile lor expresive, păreau că cercetează un obiect foarte ciudat.

Ayrton își îmboldi boii cu țepușa și căruța îi ajunse în curînd din urmă pe cei doi prieteni. Aici aflară imediat pricina opririi și mirării acestora. Un copil de baștinaș, de vreo opt ani, îmbrăcat ca un european, dormea liniștit la umbra unui uriaș banksia. Era greu să te înșeli asupra trăsăturilor caracteristice rasei lui: părul creț, culoarea pielii aproape neagră, nasul turtit, o lungime puțin obișnuită a brațelor îl așezau de îndată printre băștinașii din interiorul continentului. Fizionomia lui trăda o inteligență naturală, care fusese probabil dezvoltată prin educație.

Lady Helena, foarte curioasă, coborî, și în curînd tot grupul îl înconjură pe micuțul indigen care dormea adînc.

— Bietul copil, spuse Mary Grant, s-o fi pierdut în pustietatea asta?

— Bănuiesc, îi răspunse lady Helena, că a venit de departe să viziteze crîngurile morții! Cu siguranță aici se odihnesc cei care-i sînt scumpi!

— Dar nu trebuie să-l părăsim! spuse Robert. E singur și...

Cuvintele de milă ale lui Robert fură întrerupte de o mișcare bruscă a copilului, care se întoarse pe partea cealaltă, fără să se trezească: dar mare fu atunci mirarea tuturor, văzînd pe umerii lui o etichetă pe care citiră următoarea inscripție:

Toliné to be conducted to Echuca, care of Jeffries Smith, Railway Porter. Praiped[1].

— Ăștia-s englezii! strigă Paganel. Expediază un copil ca și cum ar fi un pachet! Îl înregistrează ca pe-un pachet! Mi s-a mai spus asta, dar n-am vrut s-o cred.

— Bietul micuț! spuse lady Helena. Să fi fost în trenul care a deraiat la Camden Bridge? Poate că părinții i-au murit și a rămas singur pe lume!

— Nu cred, doamnă, îi răspunse John Mangles. Dimpotrivă, placarda arată că făcea drumul singur.

— Se trezește, spuse Mary Grant.

Într-adevăr, copilul se trezea. Puțin cîte puțin, ochii i se deschiseră, dar i se închiseră din nou, orbiți de lumina vie a zilei. Lady Helena îl

[1] Toliné, spre a fi dus la Echuca, în grija lui Jeffries Smith, factor poștal la calea ferată. Transport plătit. (N.A.)

Un copil de băştinaş dormea liniştit...

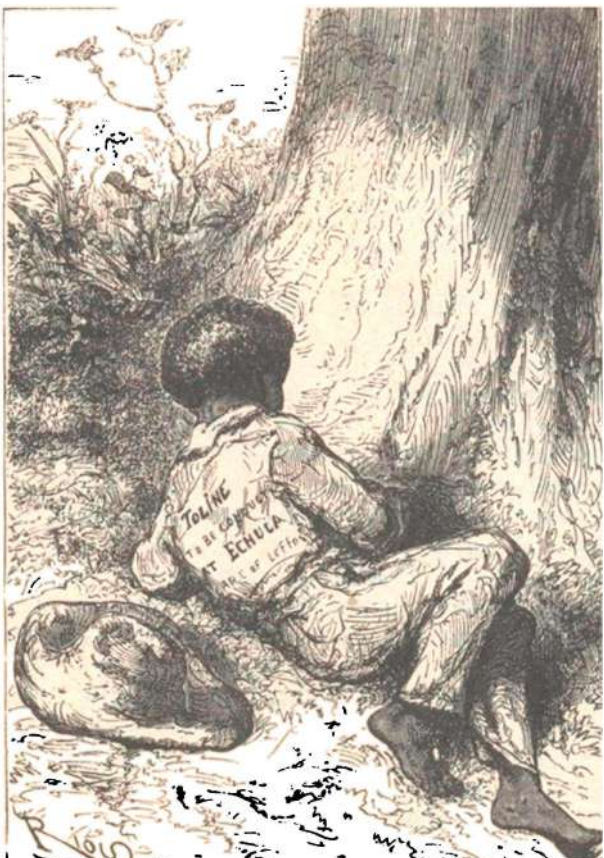

luă de mînă; atunci el se sculă şi aruncă o privire mirată spre grupul călătorilor.

Un sentiment de teamă îi schimonosi la început faţa, dar prezenţa lady-ei Glenarvan îl linişti.

— Înţelegi englezeşte, dragul meu? îl întrebă tînăra femeie.

— Înţeleg şi vorbesc, răspunse copilul în limba călătorilor, dar cu un accent străin foarte pronunţat.

Pronunţia amintea pe aceea a francezilor care vorbesc în limba engleză.

— Cum te cheamă? îl întrebă lady Helena.

— Toliné, răspunse micul băştinaş.

— A, Toliné! exclamă Paganel. Dacă nu mă înşel, cuvîntul înseamnă «scoarţă de copac» în limba australiană.

Toliné dădu afirmativ din cap şi-şi îndreptă din nou privirile înspre călătoare.

— De unde vii, copile? îl întrebă iar lady Helena.

— Din Melbourne, cu trenul de Sandhurst.

— Erai în trenul care a deraiat la podul din Camden? întrebă Glenarvan.

— Da, domnule, răspunse Toliné, dar Dumnezeu a avut grijă de mine.

— Călătoreai singur?

— Singur. Reverendul Paxton mă încredinţase lui Jeffries Smith. Din nenorocire, bietul factor a fost ucis!

— Şi în trenul acela nu cunoşteai pe nimeni?

— Pe nimeni, domnule.

Toliné rostea aceste cuvinte cu o voce blîndă care te impresiona plăcut.

Era unul din copiii de băştinaşi botezaţi de misionarii englezi şi crescuţi de ei în practicile austere ale religiei metodiste. Răspunsurile lui liniştite, hainele curate şi foarte sobre îi dădeau deja aerul unui mic pastor.

Dar încotro mergea el, străbătînd aceste regiuni pustii, şi de ce părăsise Camden Bridge? Lady Helena îl întrebă despre acest lucru.

— Mă întorceam la tribul meu, în Lachaln, răspunse el. Vreau să-mi revăd familia.

— Australieni? întrebă John Mangles.

— Da, australieni din Lachaln, îi lămuri Toliné.

— Ai părinţi? spuse Robert Grant.

— Da, frate, răspunse copilul, întinzînd o mînă spre tînărul Grant. pe care numele de «frate» îl mişcase mult. El îl îmbrăţişă pe micul băştinaş şi asta a fost suficient ca să devină prieteni.

Între timp, călătorii, curioşi, se adunară treptat în jurul micului australian şi ascultau ce spunea.

Soarele scăpătase după arborii uriaşi. Fiindcă locul părea prielnic unui popas, şi fiindcă cele cîteva mile pe care le mai puteau face înainte de căderea nopţii n-aveau mare însemnătate, Glenarvan dădu ordin să se ridice cortul. Ayrton dejugă boii; cu ajutorul lui Mulrady şi al lui Wilson îi împiedică şi-i lăsă să pască în voie. Întinseră cortul, iar Olbinett pregăti cina. Toliné primi invitaţia, nu fără oarecare şovăială, deşi îi era foame. Se aşezară cu toţii la masă, cei doi copii stînd unul lîngă altul. Robert dădea cele mai bune bucăţi noului său camarad şi Toliné le primea cu o timiditate plină de farmec.

Între timp conversaţia nu lîncezea. Copilul îi interesa pe toţi şi nu-l slăbeau cu întrebările. Voiau să-i cunoască povestea, care dealtfel era foarte simplă. Trecutul lui era acela al bieţilor indigeni pe care triburile din vecinătatea coloniei îi încredinţează din cea mai fragedă vîrstă societăţilor de binefacere. Australienii au o fire foarte blîndă, ei nu nutresc faţă de cotropitorii englezi ura sălbatică a băştinaşilor din Noua Zeelandă şi a celorlalte populaţii din Australia septentrională. Adesea îi vezi plimbîndu-se prin oraşele mari, prin Adelaida, Sydney, Melbourne, îmbrăcaţi într-un costum destul de primitiv. Îşi vînd obiectele mărunte ce le confecţionează, ca: instrumente de vînătoare, de pescuit sau arme. Fără îndoială că numai din motive de economie unii şefi de trib acceptă ca fiii lor să fie crescuţi în spiritul educaţiei engleze.

Aşa făcuseră părinţii lui Toliné, care erau australieni autentici din Lachaln, o regiune întinsă aşezată dincolo de Murray. De cinci ani de cînd locuia la Melbourne, copilul nu-i mai văzuse pe ai săi. Totuşi sentimentul familial era încă viu în inima lui, şi numai pentru a-şi revedea tribul, risipit poate, şi familia, fără îndoială decimată, se încumetase să străbată drumul greu al deşertului.

— Şi după ce-ţi vei îmbrăţişa părinţii te vei întoarce din nou la Melbourne, copile? îl întrebă lady Glenarvan.

— Da, doamnă, răspunse Toliné privind pe tînăra femeie cu o sinceră expresie de duioşie.

— Şi ce-ai de gînd să faci odată şi-odată?

— Să-mi smulg fraţii din mizerie şi din neştiinţă! Vreau să-i învăţ, să-i fac să cunoască şi să iubească pe Dumnezeu! Vreau să fiu misionar!

Aceste cuvinte, rostite cu însufleţire de un copil de numai opt ani, puteau stîrni rîsul multor oameni indiferenţi şi ironici, dar ele fură înţelese şi respectate de gravii scoţieni, care admirară curajul tînărului gata de luptă. Paganel se simţi mişcat pînă în adîncul sufletului şi prinse o adevărată simpatie pentru micul indigen.

Căci, pînă acum, trebuie să mărturisim, australianul în haine europene nu-i plăcea deloc. Nu venise în Australia să vadă australieni în redingotă! Îi voia înveşmîntaţi doar cu un tatuaj. Această ţinută «convenabilă» nu corespundea cu visurile sale. Dar din clipa în care îl auzi vorbind atît de înflăcărat, îşi schimbă părerea şi deveni un admirator al acestui copil. Dealtfel, sfîrşitul acestei convorbiri avea să facă din geograf cel mai bun prieten al micului australian.

La o întrebare a lady-ei Helena, Toliné răspunse că învăţa la «Şcoala normală» din Melbourne, condusă de reverendul Paxton.

— Şi ce înveţi la această şcoală? îl întrebă lady Glenarvan.

— Învăţ biblia, matematicile, geografia.

— A, geografia! strigă Paganel, atins în punctul lui sensibil.

— Da, domnule, răspunse Toliné. Am luat chiar un premiu la geografie înainte de vacanţa din ianuarie.

— Ai luat un premiu la geografie, dragul meu?

— Iată-l, domnule, spuse Toliné, scoţînd o carte din buzunar. Era o biblie mică, frumos legată. Pe prima pagină se putea citi menţiunea: «Şcoala normală din Melbourne, premiul I la geografie, Toliné din Lachaln».

Paganel era entuziasmat. Un australian tare la geografie! Asta îl minună şi nu se putu abţine să nu-l sărute pe Toliné pe amîndoi obrajii, de parc-ar fi fost, nici mai mult nici mai puţin, însuşi reverendul Paxton în ziua împărţirii premiilor. Paganel totuşi ar fi trebuit să ştie că lucrul acesta e destul de frecvent în şcolile australiene. Tinerii indigeni au mari aptitudini la geografie, pe care o învaţă cu plăcere; sînt însă cam certaţi cu matematica.

Toliné nu înţelesese de ce savantul începe pe neaşteptate să-l mîngîie. Lady Helena trebui să-i explice că Paganel era un geograf celebru, şi la nevoie, un distins profesor.

— Un profesor de geografie! răspunse Toliné. A, domnule, atunci, puneţi-mi întrebări!

— Să-ţi pun întrebări, băiatule? spuse Paganel. Dar nici nu doresc altceva! Aş fi făcut-o şi fără să-mi îngădui. Nu-mi pare rău să văd cum se predă geografia în Şcoala normală din Melbourne!

— Şi dacă Toliné îţi va da o lecţie, Paganel? spuse Mac Nabbs.

— Asta-i bună! exclamă geograful. Să-i dea o lecţie secretarului Societăţii de geografie din Franţa! Apoi, potrivindu-şi ochelarii pe nas, ridicîndu-se şi luînd un ton grav, aşa cum se cuvine unui profesor, începu întrebările: Elev Toliné, ridică-te!

Toliné, care era în picioare, nu se putea ridica mai mult. Aşteptă, deci, într-o poziţie cuviincioasă, întrebările geografului.

— Elev Toliné, reluă Paganel, care sînt cele cinci continente?

— Oceania, Asia, Africa, America şi Europa, răspunse băiatul.

— Perfect. Să vorbim întîi de Oceania, fiindcă ne aflăm aici în momentul de faţă. Care sînt provinciile principale?

— Ea se împarte în Polinezia, Malaezia, Micronezia şi Megalezia. Principalele insule sînt: Australia, Noua Zeelandă şi Tasmania, care aparţin englezilor, insulele mai mici Chatham, Auckland, Macquaria, Kermadec, Makin Maraki şi altele, care aparţin de asemenea englezilor.

— Bun, răspunse Paganel, dar Noua Caledonie, insulele Sandwich, Mendana, Pomotu?

— Sînt insule sub protectoratul Marii Britanii.

— Cum! Sub protectoratul Marii Britanii?! strigă Paganel. Dar mi se pare că, dimpotrivă, Franţa...

— Franţa? făcu băieţaşul mirat.

— Ia te uită, spuse Paganel, ia te uită ce se învaţă la Şcoala normală din Melbourne!

— Dar nu este bine, domnule profesor?

— Ba da, ba da! Perfect! răspunse Paganel. Toată Oceania este a englezilor. E de la sine înţeles.! Bravo! Mai departe!

Paganel avea un aer pe jumătate jignit, pe jumătate mirat, care-l înveselea pe maior.

Întrebările continuară.

— Să trecem la Asia, spuse geograful.

— Asia, răspunse Toliné, este o ţară uriaşă. Capitala: Calcutta. Oraşele principale: Bombay Madras, Calicut, Aden, Malacca, Singapore, Pegu, Colombo; insulele Laquedive, insulele Maledive, insulele Sago etc., etc. Aparţin englezilor.

— Bine! Bine, Toliné! Şi Africa?

— Africa cuprinde două colonii principale: la sud, aceea a Capului, cu capitala Capetown, şi la vest, aşezările englezeşti, cu oraşul principal Sierra-Leone.

— Bun răspuns! spuse Paganel, care începea să-şi facă o părere precisă despre geografia anglo-fantezistă. Straşnic vi se mai predă! Algeria, Marocul, Egiptul... s-au şters din atlasele britanice! Mi-ar face mare plăcere să vorbim puţin acum despre America.

— Ea se împarte, reluă Toliné, în America de Nord şi în America de Sud. Cea dintîi aparţine englezilor prin Canada, Noul Brunswick, Noua Scoţie şi Statele Unite, sub administraţia guvernatorului Johnson.

— Guvernatorul Johnson! strigă Paganel. Succesorul marelui şi bunului Lincoln, asasinat de un nebun, un fanatic al robiei, al sclavajului! Perfect! Nici că se poate mai bine! Cît despre America de Sud, cu Guyana, cu Maluinele, cu arhipelagul Shetland, cu Georgia, cu

Jamaica, cu Trinidadul şi cu toate celelalte, aparţine tot englezilor. N-o să le contest eu stăpînirea! Dar i-a spune-mi, Toliné, aş vrea să cunosc părerea ta despre Europa, sau, mai bine-zis, părerea profesorilor tăi!

— Europa? răspunse Toliné, care nu înţelegea deloc însufleţirea geografului.

— Da! Europa! Cui aparţine Europa?

— Europa aparţine englezilor, răspunse copilul cu convingere în glas.

— Îmi închipuiam! exclamă Paganel. Dar cum? Asta vreau să ştiu.

— Prin Anglia, Scoţia, Irlanda, Malta, insulele Jersey şi Guernesey, insulele Ionice, Hebride, Shetland, Orcade.

— Bine, bine, Toliné, dar mai sînt şi alte state pe care-ai uitat să le spui, băiete!

— Care, domnule? întrebă copilul, fără să-şi piardă cumpătul.

— Spania, Rusia, Prusia, Franţa!

— Acestea sînt provincii, nu state, îl contrazise Toliné.

— Asta-i bună! strigă Paganel, scoţîndu-şi ochelarii.

— Desigur! Spania, cu capitala Gibraltar.

— Admirabil! Perfect! Sublim! Şi Franţa, căci eu sînt francez şi mi-ar părea bine să aflu cui aparţin!

— Franţa, răspunse calm Toliné, este o provincie engleză, cu capitala la Calais.

— Calais! strigă Paganel. Cum? Crezi că oraşul Calais mai aparţine încă Angliei?

— Fără îndoială.

— Şi că este capitala Franţei?

— Da, domnule, şi e reşedinţa guvernatorului, lordul Napoleon...

La aceste cuvinte, Paganel izbucni. Toliné nu ştia ce să creadă. Fusese întrebat şi răspunsese aşa cum învăţase. Lui Toliné nu i se putea reproşa nimic din originalitatea răspunsurilor sale, pe care el nici măcar nu o bănuia. Totuşi, copilul nu era cîtuşi de puţin dezorientat şi aştepta grav sfîrşitul acestui joc de neînţeles.

— Vezi?! îi spuse rîzînd maiorul lui Paganel. N-am avut dreptate cînd am afirmat că elevul Toliné o să-ţi dea o lecţie?

— Sigur, prietene, replică geograful. Iată cum se predă geografia la Melbourne! Bine-şi mai fac apostolatul profesorii Şcolii normale! Europa, Africa, America Oceania, lumea întreagă, totul este al englezilor! Drace, acum înţeleg de ce indigenii li se supun! Asta-i bună! Spune-mi Toliné, şi luna tot a englezilor este?

— Va fi, răspunse grav tînărul indigen.

La acest răspuns, Paganel se ridică în picioare. Nu mai putea sta

locului. Trebuia să se amuze în voie şi plecă să-şi isprăvească accesul de rîs, la un sfert de milă de cort.

Între timp, Glenarvan căutase o carte în mica sa bibliotecă portativă. Era un Manual de geografie al lui Samuel Richardson, o lucrare preţuită în Anglia, şi mai la curent cu realitatea decît profesorii din Melbourne.

— Iată, copile, se adresă el lui Toliné, ia şi păstrează această carte. Ai cîteva idei false în materie de geografie şi e bine să ţi le schimbi. Ţi-o dau în amintirea întîlnirii noastre.

Toliné luă cartea fără să spună o vorbă, o privi atent, dînd neîncrezător din cap, fără să se poată hotărî s-o bage în buzunar.

În vremea aceasta se înnoptase de-a binelea. Era zece noaptea. Oamenii trebuiau să se odihnească, pentru a se putea scula în zori. Robert oferi lui Toliné să împartă culcuşul cu el, şi micul băiat primi.

Peste cîteva clipe, lady Helena şi Mary Grant se urcară în căruţă şi călătorii se întinseră sub cort, în timp ce hohotele de rîs ale lui Paganel se mai amestecau cu cîrîitul vesel şi odihnitor al coţofenelor sălbatice.

A doua zi, la şase dimineaţa, cînd prima rază de soare îi trezi pe drumeţi, ei îl căutară în zadar pe micul australian. Toliné dispăruse. Voia să ajungă mai repede în ţinuturile lui Lachlan? Îl jignise oare rîsul lui Paganel? Nimeni nu ştia care era cauza plecării lui grăbite.

Dar cînd se trezi, lady Helena găsi pe piept un buchet proaspăt de mimoze, iar Paganel, în buzunarul vestei, Geografia lui Samuel Richardson.

Capitolul XIV

MINELE DIN MUNTELE ALEXANDRU

În 1814, sir Roderick Impey Murchison, astăzi preşedintele Societăţii de geografie din Londra, studiind conformaţia munţilor, găsi o deosebită asemănare între lanţul Uralilor şi cel din Australia, ce se întinde de la nord la sud, nu departe de coasta meridională. Uralul fiind un lanţ aurifer, savantul geolog îşi puse întrebarea dacă nu s-ar putea găsi acest metal şi în lanţul australian. Şi nu se înşela.

Într-adevăr, peste doi ani, i-au fost trimise primele mostre de aur din Noua Galie de Sud, şi atunci s-a hotărît să se trimită ca emigranţi în regiunile aurifere ale Noii Olande, un mare număr de lucrători din Cornwall.

Francis Dutton a găsit primele filoane de aur în Australia de Sud. Forbes și Smyth au descoperit primele zăcăminte din Noua Galie.

Începutul fiind făcut, minerii din toate colțurile globului au dat năvală: englezi, americani, italieni, francezi, nemți, chinezi. Totuși abia la 3 aprilie 1851, Hargraves găsi zăcăminte de aur foarte bogate, și propuse guvernatorului coloniei din Sydney, sir Charles Fitz-Roy, să-i indice locul, în schimbul modestei sume de cinci sute de lire sterline. Oferta nu i-a fost primită, dar zvonul descoperirii se răspîndi. Căutătorii s-au îndreptat spre Summerhill și Leni's Pond. Așa s-a întemeiat orașul Ophir, care s-a arătat demn de numele său biblic, datorită zăcămintelor sale.

Pînă atunci, nici nu se pomenea de provincia Victoria, care în scurt timp avea să le întreacă pe toate celelalte prin bogăția subsolului ei.

Într-adevăr, cîteva luni mai tîrziu, în august 1851, s-au exploatat primele filoane din această provincie, și în curînd exploatarea s-a extins în patru districte: Ballarat, Ovens, Bendigo și muntele Alexandru. Toate patru erau foarte bogate, dar apele umflate ale rîului Ovens îngreunau considerabil munca: la Ballarat repartiția inegală a aurului strica adesea socotelile exploatatorilor: la Bendigo, solul nu era deloc prielnic efectuării unei astfel de lucrări. În muntele Alexandru însă, pe un sol regulat, se întruneau toate condițiile de lucru și prețiosul metal, care valora pînă la o mie patru sute patruzeci și unu de franci livra, atinse cel mai ridicat preț de pe toate piețele lumii.

Drumul pe paralela 37 îi dusese pe cei ce-l căutau pe căpitanul Harry Grant tocmai spre acest ținut atît de bogat în ruine funeste și averi nebănuite.

În seara de 31 decembrie, după o zi de mers pe un teren accidentat, care obosi animalele, au zărit culmile rotunjite ale muntelui Alexandru. Se opriră într-o trecătoare îngustă a acestui mic lanț: animalele priponite începură să pască firele firave de iarbă crescute printre stînci. Nu era însă regiunea marilor zăcăminte exploatate.

Abia a doua zi, și mai exact, în primele douăzeci și patru de ore ale anului 1866, roțile căruței brăzdară drumurile acestei regiuni atît de bogate.

Jacques Paganel și tovarășii săi erau încîntați că zăresc muntele vestit, care în limba australiană se numește Geboor. Aici dăduse năvală toată hoarda de aventurieri, de hoți și de oameni cinstiți, de oameni care spînzură și care sînt spînzurați. La primele zvonuri despre marea descoperire, în anul 1851, orașele, ogoarele și navele fură părăsite în grabă. Febra aurului deveni o molimă contagioasă ca ciuma, și cîți nu pieiră crezînd că au și pus mîna pe noroc! Se spunea că natura darnică semănase în minunata Australie milioane pe o întin-

dere mai mare de 25° latitudine. Sunase ceasul «recoltei» şi noii «secerători» se grăbeau să o culeagă.

Meseria de «digger», săpător, era acum socotită cea mai bună, şi dacă e adevărat că mulţi au fost distruşi de această muncă istovitoare, tot atît de adevărat este că alţii au izbutit să se îmbogăţească dintr-o singură lovitură de tîrnăcop. Nu se pomenea despre insuccese, se cunoşteau numai izbînzile, iar zvonul lor cuprinsese cele cinci părţi ale lumii.

În curînd valuri de amatori din toate ţările se revărsară pe ţărmurile Australiei, şi în ultimele patru luni ale anului 1852, numai Melbourne primi cincizeci şi patru de mii de emigranţi, o adevărată armată, dar o armată fără căpetenie, nedisciplinată, cu starea de spirit a unei oşti a doua zi după o victorie care încă nu fusese cîştigată: într-un cuvînt, cincizeci şi patru de mii de inşi de cel mai ticălos soi, puşi toţi pe jaf.

În primii ani de beţie nebunească a fost un haos de nedescris. Totuşi, englezii, cu energia lor obişnuită, ajunseră stăpîni pe situaţie. Poliţiştii şi jandarmii indigeni părăsiră tabăra hoţilor şi trecură în cea a oamenilor cinstiţi. Se petrecu astfel o mare schimbare. De aceea Glenarvan n-avea să mai întîlnească scenele violente din anul 1852. Treisprezece ani se scurseseră de la epoca aceea, şi exploatarea terenurilor aurifere se făcea acum metodic, după toate regulile unei organizări severe.

Dealtfel, filoanele erau aproape epuizate. Tot scormonindu-le, se dădu de fund. Şi cum să nu fi secat aceste comori adunate de natură, cînd minerii au smuls din pămîntul Victoriei, între 1852 şi 1858, şaizeci şi trei de milioane, o sută şapte mii patru sute şaptezeci şi opt de lire sterline?[1] Afluxul emigranţilor scăzu deci considerabil. Ei se repeziră spre alte ţinuturi încă virgine. Şi «gold fields», cîmpiile aurifere, descoperite la Otago şi Marlborough din Noua Zeelandă, sînt astăzi sfredelite de mii de termite cu două picioare şi fără aripi.

Pe la unsprezece ajunseră în centrul exploatărilor. Aici era un adevărat oraş, cu uzine, bancă, biserică, o cazarmă, case şi birourile unui ziar. Hotelurile, fermele, vilele nu lipseau nici ele. Era chiar şi un teatru foarte căutat, cu zece şilingi locul, unde se juca cu mult succes o piesă din literatura locală intitulată «Francis Obadiag», sau «Săpătorul norocos». Eroul, în ultimul act, deznădăjduit, dă cea din urmă lovitură de tîrnăcop şi găseşte un «nugget» de o mărime nemaiîntîlnită.

Curios să viziteze grandioasa exploatare din muntele Alexandru, Glenarvan lăsă căruţa să meargă înainte, mînată de Ayrton şi de Mulrady. El trebuia s-o ajungă din urmă peste cîteva ore. Paganel fu în-

[1] Un miliard şi jumătate de franci. (N.A.)

cîntat de hotărîre şi, după obiceiul său, se făcu ghidul micii trupe.

După sfatul lui, se îndreptară mai întîi spre bancă. Străzile erau largi, pavate şi stropite cu îngrijire. Afişe uriaşe ale lui *Golden Company (limited)*, *Digger's General Office* şi *Nugget's Union* atrăgeau privirea. Acţiunilor izolate ale căutătorilor de aur li se substituiseră acum exploatări organizate dispunînd de capitaluri mai mari. Pretutindeni se auzea zgomotul maşinilor care spălau nisipurile şi măcinau cuarţul preţios. Dincolo de locuinţe se găseau zăcămintele sau «placers», adică terenuri mari date în exploatare. Aici minerii angajaţi de diferite companii lucrau cu tîrnăcopul. N-ai fi putut cuprinde cu privirea toate găurile care ciuruiau pămîntul. Cazmalele străluceau în soare şi aruncau neîncetat snopi de raze fulgerătoare. Lucrătorii erau de toate naţiile. Nu se certau şi lucrau în tăcere în schimbul lefii cu care se angajaseră.

— Nu trebuie totuşi să credem că nu mai există pe pămîntul Australiei nici unul din acei pătimaşi căutători de aur care vin să-şi încerce norocul în lupta cu terenurile aurifere. Desigur că cea mai mare parte şi-au închiriat braţele diferitelor societăţi de exploatare şi nici nu puteau face altfel, deoarece terenurile aurifere sînt toate vîndute sau concesionate de către guvernul australian. Dar chiar şi celor lipsiţi de mijloace, celor care nu pot nici să cumpere, nici să arendeze terenurile, le rămîne totuşi o posibilitate de a se îmbogăţi.

— Ce posibilitate? întrebă lady Helena.

— Aceea de a folosi «jumping»-ul, răspunse Paganel. Astfel noi, de exemplu, care nu avem nici un fel de drepturi pe aceste terenuri, am putea totuşi, avînd mult noroc, bineînţeles, să ne îmbogăţim.

— Dar cum? întrebă maiorul.

— Prin jumping, aşa după cum am mai avut cinstea să v-o spun.

— Ce înseamnă, jumping-ul ăsta? întrebă iarăşi maiorul.

— E o convenţie între mineri şi pe care autorităţile n-au putut s-o desfiinţeze, deşi ea provoacă uneori conflicte şi tulburări grave.

— Hai, explică-ne despre ce e vorba, Paganel, îl rugă Mac Nabbs, ne stîrneşti şi nouă pofta de aur!

— Ei bine, aici e obiceiul ca orice săpătură dintr-un centru de exploatare la care nu s-a lucrat douăzeci şi patru de ore, exceptînd sărbătorile, să se considere bun public. Oricine poate s-o ia în stăpînire, dacă are noroc. Uite, tu, Robert, caută de descoperă una din aceste gropi părăsite şi va fi a ta!

— Domnule Paganel, interveni Mary Grant, vă rog, nu-i daţi asemenea idei fratelui meu!

— Glumesc, drăguţă domnişoară, răspunse Paganel, şi Robert îşi dă desigur seama de aceasta. Să se facă căutător de aur? Doamne

păzește! Înțeleg să sapi pământul, să întorci brazde adînci și să arunci sămînța ca să aștepți apoi roadele muncii tale. Dar să scormonești pământul orbește, cum fac cîrtițele, ca să afli vreo fărîmă de aur, e o meserie nenorocită și trebuie să fii prea rău bătut de Dumnezeu ca să te apuci de ea.

După ce vizitară clădirea principală a minei și apoi terenul unde se făcea încărcarea rocii aurifere, formată în cea mai mare parte din cuarț, șist argilos și nisip provenit din dezagregarea rocilor, călătorii ajunseră la bancă.

Era o clădire înaltă, în vîrful căreia fîlfîia steagul național. Lordul Glenarvan fu primit de inspectorul general, care făcu onorurile de rigoare. Companiile își depun aici, în schimbul unei chitanțe, tot aurul scos din străfundurile pămîntului. Trecuseră de mult vremurile cînd minerii erau obligați să-și vîndă aurul negustorilor din colonie, care îl cumpărau cu cincizeci și trei de șilingi uncia și-l vindeau la Melbourne cu șaizeci și cinci. E adevărat că negustorul avea de suportat și riscurile transportului, și, cum drumurile erau pline de tîlhari, «marfa» nu ajungea totdeauna la destinație.

Vizitatorii văzură apoi mostre ciudate de aur și inspectorul le dădu amănunte interesante despre diferitele metode de exploatare a acestui metal.

El se întîlnește, în general, sub două forme: aur compact și aur dezagregat. Se găsește în stare de minereu, amestecat cu pămîntul aluvionar, sau închis în ganga de cuarț. De aceea, la extracție se procedează după natura terenului, prin săpături la suprafață sau în adîncime.

Cînd este curat, aurul zace în fundul torentelor, al albiilor și șuvoaielor, așezat după grosime, în grăunțe, în lamele și, în sfîrșit, în fluturași.

Dacă, dimpotrivă, aurul este amestecat cu alte corpuri străine, el se găsește în mici grămezi și formează ceea ce în limba minerilor se numește «buzunărașe». Unele buzunărașe conțin o adevărată avere.

În muntele Alexandru, aurul se scoate mai ales din straturile argiloase și din golurile dintre stîncile de ardezie. Aici se află cuiburile de zăcăminte.

După ce văzură diferitele varietăți de aur, vizitatorii trecură prin muzeul mineralogic al băncii, unde se găseau, etichetate și clasate, toate minereurile ce se află pe solul australian. Aurul nu e singura lui bogăție, și, pe drept cuvînt, acest pămînt poate fi socotit ca o cutie mare în care natura închide giuvaerurile ei prețioase. Sub sticla vitrinelor străluceau topazul alb, rivalul topazelor braziliene, grenada almadină, epidotul, un fel de silicat verde frumos, rubinul, reprezentat

prin spinele stacojii şi printr-o varietate roz de toată frumuseţea. safire albastru-deschis şi închis, asemănătoare corindonului şi tot atît de căutate ca şi safirele din Malabar sau din Tibet, oxizi strălucitori de titan şi, în sfîrşit, un mic cristal de diamant, care s-a găsit pe malurile rîului Turon. Nimic nu lipsea din această colecţie strălucitoare de pietre scumpe, iar aurul în care urmau să fie montate nu trebuia căutat prea departe. Mai mult nu puteai cere, afară numai dacă nu voiai să le găseşti montate gata în inele.

Glenarvan îşi luă rămas bun de la inspectorul de bancă, după ce-i mulţumi pentru bunăvoinţa pe care le-o arătase. Apoi se întoarseră să viziteze zăcămintele.

Paganel, oricît ar fi fost de dezinteresat faţă de bunurile lumeşti, nu făcea un pas fără să scormonească pămîntul cu privirea. Bogăţia aceasta îl ispitea, şi nici chiar glumele tovarăşilor săi nu-l puteau reţine să n-o facă. În fiece clipă se apleca, lua în mînă o pietricică, o bucată de minereu sau fărîme de cuarţ; le cerceta cu atenţie şi le arunca apoi imediat, cu dispreţ. Mişcarea aceasta dură tot timpul plimbării.

— Spune-mi, Paganel, îl întrebă maiorul, ai pierdut ceva?

— Desigur, în această ţară a aurului şi a pietrelor scumpe, răspunse Paganel, totdeauna ai pierdut ceea ce n-ai găsit. Nu ştiu de ce, dar parcă nu mi-ar displace să găsesc un bulgăraş de aur de vreo cîteva uncii, chiar de vreo douăzeci de livre, nu mai mult.

— Şi ce-ai face cu el? întrebă Glenarvan.

— A! N-aş avea mult de ales! răspunse Paganel. L-aş oferi ţării mele, l-aş depune la Banca Franţei.

— Care l-ar accepta?

— Desigur, sub forma unor acţiuni ale căilor ferate!

Paganel primi felicitări pentru felul în care înţelegea să «ofere» ţării sale aurul şi lady Helena îi ură să găsească cel mai mare bulgăr de aur din lume.

Tot glumind, călătorii străbătură cea mai mare parte a exploatărilor. Pretutindeni, munca se desfăşura cu o regularitate mecanică, dar fără însufleţire.

După două ore de plimbare, Paganel zări un han foarte aspectuos, unde propuse tovarăşilor săi să se odihnească pînă ce va fi timpul să se întoarcă la căruţă. Lady Helena primi şi, cum nu face să intri într-un han fără să bei ceva răcoritor, Paganel ceru hangiţei să le servească băuturi din partea locului.

Li se aduse cîte un «nobler» de fiecare. Nobler-ul este un adevărat grog, dar preparat în proporţii inverse. În loc să pui un păhăruţ de rachiu într-un pahar de apă, torni un păhăruţ de apă într-un pahar de rachiu; îl îndulceşti şi-l bei. Era puţin cam prea australian şi, spre

marea mirare a hangiței nobler-ul redeveni grogul britanic, fiind diluat cu o carafă mare de apă.

Apoi vorbiră despre mină și mineri, subiectul cel mai actual. Paganel era foarte uimit de cele ce văzuse, dar mărturisi totuși că locurile acestea trebuie să fi arătat încă și mai ciudat pe vremuri, în primii ani de exploatare a muntelui Alexandru.

— Pămîntul, spuse el, era ciuruit atunci de găuri și năpădit de legiuni de furnici harnice, și încă ce fel de furnici! Toți emigranții erau entuziaști, dar nu și prevăzători. Aurul se risipea în nebunii. Îl beau, îl jucau, și hanul în care sîntem astăzi era un «iad», cum se spunea pe atunci. Loviturile de zar atrăgeau după sine lovituri de cuțit. Poliția nu putea face nimic și de multe ori guvernatorul coloniei era silit să trimită trupe regulare împotriva căutătorilor de aur care provocau tulburări. Totuși el izbuti să-i domolească, impunînd un «drept de patent» fiecărui exploatator, drept care putea fi căpătat cu destule greutăți. În general, însă, dezordinele au fost mai mici decît cele din California.

— Oricine poate fi căutător de aur? întrebă lady Helena.

— Da, doamnă. Nu trebuie să ai bacalaureatul, ci numai brațe zdravene. Mulți oameni fără căpătîi, izgoniți de mizerie, veneau în regiunea minelor fără un ban în buzunar, cei bogați avînd cu ei cîte o sapă, iar cei săraci doar un cuțit, toți însă aducînd în această nouă muncă o îndîrjire pe care n-ar fi arătat-o în nici o altă meserie. Ce ciudată înfățișare aveau odinioară terenurile aurifere! Pămîntul era acoperit de corturi, coviltire, colibe, bordeie, bărăci de scînduri sau de crengi cu frunziș. În mijlocul lor se ridica, dominîndu-le pe toate, locuința guvernatorului, împodobită cu steagul britanic. Corturile de dril albastru ale agenților, ale zarafilor, se amestecau cu cele ale negustătorilor de aur și traficanților care vin să speculeze totdeauna acolo unde bogăția și sărăcia își dau mîna. Speculanții s-au îmbogățit cu siguranță. Trebuia să-i fi văzut pe căutătorii de aur în cămășile lor de lînă roșie, bălăcindu-se în apă și noroi. Văzduhul era plin de zgomotul neîntrerupt al tîrnăcoapelor și de duhorile răspîndite de hoiturile animalelor ce putrezeau în aer liber. Un praf înăbușitor învelea ca un nor pe nenorociții aceștia, la care procentul de mortalitate era excesiv, și cu siguranță că într-o țară mai puțin salubră, populația ar fi fost decimată de tifos. Suferințele îndurate nu erau însă răscumpărate de bogăție și dacă am face o mică socoteală, am remarca că dintr-o sută, două sau chiar o mie de mineri, unul a făcut avere, restul murind săraci și deznădăjduiți.

— Ne-ai putea spune, Paganel, îl întrebă Glenarvan, cum se făcea extragerea aurului?

— Nimic mai simplu, răspunse Paganel. Primii mineri făceau meseria de aurari spălînd nisipul aurifer al apelor, aşa cum se mai practică încă, ici-colo, prin Ceveni, în Franţa. Astăzi companiile au însă alt procedeu; ajung chiar la sursă, la filonul care produce lamelele, fluturaşii şi pepitele. Vechii aurari se mulţumeau să spele nisipurile aurifere, atîta tot. Săpau pămîntul, alegeau straturile care li se păreau mai productive şi le spălau cu apă, ca să separe minereul preţios. Spălarea se făcea cu un instrument de origine americană, numit «craddle», sau leagăn. Era o cutie lungă de cinci pînă la şase picioare, un fel de coşciug deschis şi împărţit în două compartimente. Primul avea un ciur grosolan, aşezat peste alte site cu pînza mai deasă; al doilea compartiment era mai îngust la bază decît sus. Nisipul se punea în ciur la un capăt, se turna apă deasupra şi cu mîna se mişca sau mai bine-zis se legăna instrumentul. Pietrele rămîneau în prima sită, minereul şi nisipul fin în celelalte, după grosime, iar pămîntul muiat se scurgea odată cu apa, prin partea de jos. Iată cum se prezenta această maşină folosită de aurari la începuturile exploatării.

— Dar trebuia s-o ai şi pe asta, spuse John Mangles.

— O cumpărai de la minerii îmbogăţiţi sau ruinaţi, după cum era cazul, îl lămuri Paganel, sau te lipseai de ea.

— Şi cu ce o înlocuiai?, întrebă Mary Grant.

— Cu o farfurie, dragă Mary, o simplă farfurie de fier; vînturai pămîntul cum se vîntură grîul, numai că în loc de grăunţe culegeai cîteodată grăunţe de aur. Aurul se afla pretutindeni şi din belşug; pîraiele curgeau într-o albie de metal; îl găseai pînă şi pe străzile din Melbourne; puteai pava oraşe întregi cu pulbere de aur. Iată de ce, metalul preţios, transportat între 26 ianuarie şi 24 februarie 1852, de la muntele Alexandru la Melbourne, sub escorta guvernului, se ridica în medie la opt milioane două sute treizeci şi opt de mii, şapte sute douăzeci şi cinci de franci pe zi.

— Aproape cît lista civilă a ţarului Rusiei, spuse Glenarvan.

— Bietul om! Ce greu o duce! replică maiorul.

— Se cunosc cazuri de îmbogăţiri de azi pe mîine? întrebă lady Helena.

— Cîteva, stimată doamnă.

— Şi le cunoşti? zise Glenarvan.

— Ba bine că nu! răspunse Paganel. În 1852, în districtul Ballarat, s-a găsit un bulgăre care cîntărea cinci sute şaptezeci şi trei de uncii, un altul în Gipsland de şapte sute optzeci şi două de uncii şi în 1864 un lingou de opt sute treizeci şi patru de uncii. În sfîrşit, tot la Ballarat, un alt miner a descoperit un bulgăre în greutate de şaizeci şi cinci de kilograme şi care, socotind cu o mie şapte sute douăzeci şi doi de franci

livra, revine la o valoare de două sute douăzeci şi trei de mii opt sute şaizeci de franci. O lovitură de tînăcop care îţi aduce o dobîndă anuală de unsprezece mii de franci nu e de dispreţuit!

— În ce proporţie a crescut producţia de aur de la descoperirea ultimelor mine? întrebă John Mangles.

— În proporţie uriaşă, dragă John. Producţia nu era decît de patruzeci şi şapte de milioane pe an la începutul veacului, iar astăzi, socotind şi producţia minelor din Europa, Asia şi America, ea este evaluată la nouă sute de milioane, am putea spune la un miliard.

— Aşadar, domnule Paganel, spuse tînărul Robert, în locul în care ne aflăm, sub tălpile noastre, se găseşte poate aur din belşug?

— Da, băiete, milioane! Călcăm poate pe ele, ceea ce înseamnă că le dispreţuim!

— Australia este deci o ţară privilegiată?

— Nu, Robert, îi răspunse geograful. Ţările aurifere nu sînt deloc privilegiate. Ele nu nasc decît populaţii leneşe şi niciodată popoare puternice şi muncitoare. Iată Brazilia, Mexicul, California! Unde au ajuns în secolul al XIX-lea? Ţară fericită, băiete, nu este ţara aurului, ci ţara fierului!

Capitolul XV

AUSTRALIAN AND NEW ZEALAND GAZETTE

La 2 ianuarie, în zori, călătorii depăşiră graniţele regiunilor aurifere şi ale comitatului Talbot. Caii călcau acum sub copită cărările prăfuite ale districtului Dalhusie. După cîteva ore trecură prin vad rîurile Colban şi Campaspe, în dreptul meridianelor de 144° 35' şi 144° 45'. Făcuseră jumătate de drum. Încă cincisprezece zile tot atît de plăcute şi mica trupă avea să ajungă pe ţărmul golfului Twofold.

Dealtfel, toţi erau sănătoşi. Făgăduielile lui Paganel despre clima prielnică se dovedeau a fi întru totul adevărate. Puţină umezeală sau chiar deloc şi o căldură foarte uşor suportabilă. Caii şi boii nu dădeau semne că ar suferi de căldură. Şi nici oamenii nu se plîngeau de ea.

De la Camden Bridge se făcuse o singură schimbare de traseu. Aflînd de catastrofa de cale ferată pricinuită de răufăcători, Ayrton luă unele măsuri de precauţie de care nu fusese nevoie pînă atunci.

Călăreții nu trebuiau să piardă căruța din ochi. În timpul orelor de odihnă, unul dintre ei stătea totdeauna de veghe. Dimineața și seara se verificau armele și încărcătura. O bandă de răufăcători era cu siguranță prin regiune și deși nimic nu dădea prilej de temeri imediate, trupa trebuia să fie pregătită pentru orice eventualitate.

Nu trebuie să mai adăugăm că toate aceste măsuri de precauție fuseseră luate fără știrea lady-ei Helena și Mary-ei Grant, pe care Glenarvan nu voia să le înfricoșeze.

De fapt, erau pe deplin îndreptățiți să ia aceste măsuri. O imprudență, ba chiar o simplă neglijență putea să-i coste scump. Dealtfel, starea aceasta de lucruri nu-l preocupa numai pe Glenarvan. Prin așezările izolate, în stațiuni, locuitorii și squatterii luau și ei măsuri asemănătoare, menite să-i ferească de orice atac sau oricare altă surpriză. Porțile caselor se ferecau la căderea nopții și cîinii sloboziți prin curți lătrau la cel mai mic zgomot. Cînd ciobanii se întorceau seara, călare, mînîndu-și turmele, nu era unul care să nu aibă o carabină agățată de oblîncul șeii. Vestea crimei săvîrșite la podul din Camden îi îndreptățea să exagereze chiar în luarea măsurilor de precauție, și mulți coloniști, care pînă atunci dormeau cu ușile și ferestrele deschise, trăgeau acum cu grijă zăvoarele.

Chiar și administrația provinciei dădu dovadă de zel și prudență. Detașamente indigene de jandarmi fură trimise la țară. Se luară măsuri în special pentru asigurarea serviciului poștal. Pînă atunci «mail-coach»-ul (diligența) mergea pe drumul mare fără escortă. Or, chiar în timpul cînd trupa lui Glenarvan străbătea drumul de la Kilmore la Heathcote, diligența trecu prin fața lor în goana cailor, stîrnind un vîrtej de praf. Dar oricît de repede ar fi trecut, Glenarvan zărise luciul carabinelor polițiștilor care galopau pe lîngă portiere. Te-ai fi crezut din nou în epoca de tristă amintire cînd descoperirea continentului australian aruncase pe el drojdia populațiilor europene.

La o milă după ce ieșise din Kilmore, căruța intră sub o boltă de copaci uriași și, pentru prima oară de la capul Bernouilli, călătorii pătrunseră într-una din acele păduri care acopereau o întindere destul de mare.

Vederea eucaliptilor înalți de două sute de picioare stîrni călătorilor admirația; scoarța spongioasă a acestor copaci avea o grosime de cinci degete, trunchiurile aveau un perimetru de douăzeci de picioare. Pe ele se prelingeau șiroaie de rășină parfumată. Nici o creangă, nici o ramură, nici o mlădiță capricioasă, nici un nod nu le strica profilul. Ceva atît de neted n-ar fi ieșit nici din mîna celui mai desăvîrșit meșter.

La o mare înălțime se ramificau coroanele, asemenea unor capiteluri, formate din crengi răsucite, care se terminau printr-un frunziș des din

Pădurea de eucalipți

care se iveau, ici-colo, flori de forma unei urne răsturnate.

Sub bolta de frunze veşnic verzi, aerul circula în voie; o neîntreruptă ventilaţie absorbea umezeala pămîntului; caii cirezile de boi şi căruţele puteau trece cu uşurinţă printre copacii foarte depărtaţi între ei şi aşezaţi ca nişte jaloane într-un desiş tăiat de mîna omului. Nu erau nici codrii cu copaci înghesuiţi şi potecile astupate de mărăcinişuri, nici pădurea virgină baricadată de trunchiuri răsturnate şi legate cu liane de nepătruns, prin care numai fierul şi focul puteau tăia drum pionierilor. Un covor de iarbă la poalele copacilor, o pînză de verdeaţă la vîrful lor, mari colonade de stîlpi semeţi, puţină umbră, puţină răcoare, o lumină specială, asemănătoare cu aceea filtrată printr-o ţesătură subţire, reflexe regulate, umbre bine conturate pe sol, toate împreună formau un spectacol ciudat şi bogat în efecte noi. Pădurile continentului oceanic nu amintesc nicidecum de pădurile Lumii Noi şi eucaliptul — «tara», în graiul indigen — din familia mirţilor, ale căror specii abia se pot înşira, este arborele specific florei australiene.

Sub cupolele de verdeaţă umbra nu este deasă şi nici întunericul prea mare. Aceasta se datoreşte ciudatei aşezări a frunzelor. Nici una nu stă cu faţa la soare, ci în profil. Ochiul zăreşte în acest frunziş ciudat doar profilul. Astfel, razele de soare se strecoară pînă la pămînt, ca şi cum ar trece printre stinghiile unui oblon.

Observînd acest lucru, toţi rămaseră uimiţi. Cărui fapt se datora şi ce explicaţie putea avea această aşezare specială a frunzelor? Întrebarea se adresa, firește, lui Paganel. Acesta răspunse ca un om pe care nimic nu-l pune în încurcătură:

— Ceea ce mă miră aici, spuse el, nu este ciudăţenia naturii; natura ştie ce face, dar botaniştii nu ştiu totdeauna ce spun. Natura nu s-a înşelat dînd acestor arbori un frunziş special, dar oamenii s-au înşelat numindu-l «eucalyptus».

— Ce înseamnă acest cuvînt? întrebă Mary Grant.

— Vine din greceşte şi înseamnă «eu acopăr bine». Au avut grijă să facă greşeala în greceşte, pentru ca ea să fie mai puţin simţită, dar este evident că eucaliptul acoperă prost.

— De acord, dragă Paganel, răspunse Glenarvan. Şi-acum spune-ne de ce cresc frunzele aşa?

— Dintr-o cauză pur fizică, prieteni, răspunse Paganel, pe care o veţi înţelege uşor. În ţinutul acesta unde aerul este uscat, ploile rare şi pămîntul secetos, arborii se feresc de vînt şi de soare. Lipsindu-le umiditatea, desigur le-ar lipsi şi seva. Din această pricină, frunzele înguste încearcă să se apere singure împotriva luminii şi să se ferească de o prea mare evaporare. Iată de ce sînt aşezate în profil şi nu cu faţa la soare. Nimeni nu este mai inteligent decît o frunză!

— Şi nimeni mai egoist! replică maiorul. Ele nu s-au gîndit decît la ele, nu şi la călători.

Toţi erau de părerea lui Mac Nabbs, în afară de Paganel care, deşi îşi ştergea fruntea de năduşeală, se felicita că umblă pe sub copacii fără umbră. Totuşi, aşezarea frunzelor le prilejuia un mare neajuns: traversarea pădurilor durează adeseori mult timp şi se face cu greutate, deoarece nimic nu apără pe călător de căldurile din timpul zilei.

Umblară pe sub nesfîrşitele bolţi de eucalipţi pînă la căderea serii. Nu întîlniră nici un patruped şi nici un indigen. Doar cîţiva «cacatoeşi»[1] vieţuiau pe culmile pădurii; dar la înălţimea aceea abia se vedeau şi sporăvăitul lor se transforma într-un murmur abia auzit. Din cînd în cînd, cîte un stol de papagali traversa în grabă o alee îndepărtată, însufleţind-o pentru o clipă cu o lumină multicoloră. În genere, în vastul templu de verdeaţă domnea o linişte adîncă şi numai pasul cailor, şoaptele călătorilor, scîrţîitul roţilor şi cîte un strigăt al lui Ayrton, cu care îşi îndemna din vreme în vreme boii lui domoli, tulburau imensele singurătăţi.

Seara se opriră sub nişte eucalipţi ce purtau urmele unui foc proaspăt. Copacii erau ca nişte coşuri uriaşe de uzină, căci flacăra îi găurise pe dinăuntru în tot lungul lor. Chiar numai cu acest singur înveliş al scoarţei, frunzişul se menţinea încă verde. Dar răul obicei al squatter-ilor şi al băştinaşilor va nimici în cele din urmă aceşti copaci minunaţi, care vor dispărea ca şi cedrii Libanului, bătrîni de patru veacuri, pe care îi mistuie focul taberelor.

Olbinett, după sfatul lui Paganel, aprinse focul pentru cină într-unul din trunchiurile tubulare; imediat coşul trase puternic şi fumul se urcă, pierzîndu-se, în masivul întunecat al frunzişului. Luară măsuri de precauţie pentru noapte şi Ayrton, Mulrady, Wilson, John Mangles, schimbîndu-se pe rînd, vegheară pînă la răsăritul soarelui.

În cursul zilei de 3 ianuarie, călătorii dădură în pădurea fără margini de numeroase căi simetrice. Aveai impresia că nu se mai sfîrşeşte. Totuşi, către seară, şirurile de copaci se rărir şi la cîteva mile depărtare apăru o cîmpie mică, pe care se zărea un pîlc de case regulat aşezate.

— Seymour! strigă Paganel. Iată ultimul oraş ce-l vom întîlni înainte de a părăsi provincia Victoria.

---

[1] Pasăre din familia papagalilor, cu penele frumos colorate.

— Este un oraş însemnat? întrebă lady Helena.

— Doamnă, răspunse Paganel, este o simplă aşezare pe cale să devină municipiu.

— Vom găsi un hotel convenabil? întrebă Glenarvan.

— Sper, răspunse geograful.

— Ei bine, să intrăm în oraş, căci îmi închipui că vajnicele noastre călătoare nu vor fi supărate dacă se vor odihni o noapte într-un pat confortabil.

— Scumpul meu Eduard, răspunse lady Helena. Mary şi cu mine primim acest lucru numai dacă nu ne face să întîrziem.

— Nicidecum, răspunse lordul Glenarvan. Boii sînt şi ei obosiţi; dealtfel, mîine vom pleca de cum se crapă de ziuă.

Era nouă seara. Luna se apropia de orizont şi nu mai arunca decît raze oblice, pălite de ceaţă. Întunericul se lăsa din ce în ce mai adînc. Tot grupul intră pe străzile largi din Seymour, sub conducerea lui Paganel, care şi de data asta părea să cunoască la perfecţie ceea ce nu văzuse niciodată. Dar instinctul îl conducea bine şi ajunse direct la *Campbell's North British Hotel*.

Caii şi boii fură duşi în grajd, căruţa în şopron şi călătorii se instalară în odăi destul de confortabile. La ora zece, călătorii se aşezau la o masă pe care Olbinett o cercetă dintr-o privire. Paganel cutreierase oraşul împreună cu Robert şi de astă dată povesti laconic impresiile lui nocturne. Nu văzuse nimic.

Totuşi, un om mai puţin distrat ar fi observat o oarecare agitaţie pe străzile din Seymour; se formaseră ici-colo pîlcuri care se îngroşau treptat; lumea vorbea la porţi, oamenii îşi puneau întrebări neliniştiţi; se citeau, se comentau şi se discutau cu glas tare cîteva din ziarele din ziua aceea. Toate aceste semne de îngrijorare nu puteau scăpa unui observator cît de cît atent. Totuşi Paganel nu observase nimic.

Maiorul, în schimb, fără să meargă atît de departe ca Paganel, fără a ieşi măcar din hotel, îşi dădu seama de temerile care preocupau în acel moment oraşelul. După zece minute de conversaţie cu vorbăreţul Dickson, stăpînul hotelului, află despre ce era vorba. Dar nu suflă nici un cuvînt. Numai după ce isprăvira cina şi cînd lady Helena, Mary şi Robert se duseseră fiecare în odăile lor, maiorul îşi reţinu tovarăşii şi le spuse:

— S-a aflat cine sînt criminalii care au făptuit atentatul de pe linia ferată Sandhurst.

— Şi au fost prinşi? întrebă repede Ayrton.

— Nu, răspunse Mac Nabbs, fără să pară că băgase de seamă graba maistrului, grabă justificată, dealtfel, în această împrejurare.

— Cu atît mai rău, adăugă Ayrton.

— Ei bine, întrebă Glenarvan, cine se spune că este făptaşul?

— Citiţi, răspunse maiorul care-i arătă lui Glenarvan un număr din *Australian and New Zealand Gazette*, şi veţi vedea că inspectorul de poliţie nu s-a înşelat.

Glenarvan citi cu voce tare următoarele:

«Sydney, 2 ianuarie 1866. Se ştie că în noaptea de 29/30 decembrie a avut loc un accident la Camden Bridge, la cinci mile de staţiunea Castlemaine, pe linia ferată ce duce de la Melbourne spre Sandhurst. Expresul de 11,45, mergînd cu toată viteza, s-a prăbuşit în rîul Lutton.

Podul de la Camden rămăsese deschis la trecerea trenului.

Numeroasele furturi săvîrşite după accident, cadavrul paznicului găsit la o jumătate de milă de Camden Bridge au dovedit că această catastrofă a fost provocată de o mînă criminală.

Într-adevăr, după ancheta întreprinsă de coroner rezultă că ucigaşii sînt o bandă de ocnaşi evadaţi de şase luni din penitenciarul din Perth, Australia occidentală, în clipa în care trebuiau să fie transferaţi în insula Norfolk[1].

Sînt douăzeci şi nouă de deţinuţi, conduşi de un oarecare Ben Joyce, un răufăcător dintre cei mai primejdioşi, sosit de cîteva luni în Australia, nu se ştie pe ce vas, şi pe care justiţia n-a putut pune mîna niciodată.

Orăşenii, coloniştii şi squatterii din staţiuni sînt invitaţi să ia toate măsurile de pază şi să aducă la cunoştinţa autorităţilor toate informaţiile care pot înlesni cercetările inspectorului general.

J.P. MITCHELL, S. G.»

Cînd Glenarvan sfîrşi de citit articolul, Mac Nabbs se întoarse spre geograf şi îi spuse:

— Vezi, Paganel, că sînt şi ocnaşi care umblă liberi în Australia?

— Evadaţi, evident! răspunse Paganel. Oamenii de felul acestora n-au dreptul să emigreze.

— Ce să mai vorbim, acum sînt aici, răspunse Glenarvan. Presupun însă că prezenţa lor nu ne poate schimba proiectele sau opri din drum. Tu ce crezi, John?

John Mangles nu răspunse imediat; ezita între durerea ce ar pricinui-o celor doi copii, dacă s-ar întrerupe cercetările începute, şi teama de a compromite expediţia.

— Dacă lady Glenarvan şi Miss Grant nu ar fi cu noi, spuse el, prea puţin mi-ar păsa de banda asta de ticăloşi.

---

[1] Insula Norfolk este o insulă aşezată la răsăritul Australiei, în care guvernul îi trimite pe deţinuţii recidivişti şi incorigibili. Ei sînt supuşi unei supravegheri speciale. (N.A.)

Glenarvan înțelese și adăugă:

— Bineînțeles că nu vom renunța la îndeplinirea sarcinii pe care ne-am luat-o: dar ar fi poate mai prudent, din pricina tovarășelor noastre de drum, să ne întoarcem întîi la *Duncan*, la Melbourne, și apoi să pornim din nou spre est, pe urmele lui Harry Grant. Ce crezi, Mac Nabbs?

— Înainte de a mă pronunța, aș vrea să știu părerea lui Ayrton.

Maistrul, întrebat direct, privi spre Glenarvan.

— Cred, spuse el, că ne aflăm la două sute de mile de Melbourne, și că dacă există vreo primejdie, o întîlnim tot atît de bine pe drumul de sud, ca și pe cel de est. Amîndouă sînt puțin umblate, amîndouă sînt la fel de periculoase. Dealtfel, cred că o bandă de treizeci de răufăcători nu poate înspăimînta opt oameni înarmați și hotărîți. Deci, dacă nu aveți nimic împotrivă, eu aș merge înainte.

— Ai dreptate, Ayrton, răspunse Paganel. Continuînd drumul, putem da de urma căpitanului Grant. Întorcîndu-ne spre sud, dimpotrivă, ne depărtăm de el. Sînt de aceeași părere cu dumneata și nu dau doi bani pe evadații din Perth, de care n-ar trebui să țină seama nici un om curajos!

După aceste cuvinte, propunerea de respectare întocmai a programului călătoriei fu pusă la vot și adoptată în unanimitate.

— Îmi îngădui să fac o singură observație, milord, spuse Ayrton, cînd plecă să se culce.

— Spune, Ayrton.

— N-ar fi nimerit să trimitem *Duncan*-ului ordin să se apropie de coastă?

— La ce bun? întrebă John Mangles. Cînd vom ajunge în golful Twofold, vom avea vreme să expediem ordinul. Dacă vreun eveniment neprevăzut ne-ar sili să ajungem la Melbourne, ne-ar părea rău să nu mai găsim *Duncan*-ul. Dealtfel, nici reparațiile cred că nu s-au terminat încă. Pentru toate aceste motive, socot că e mai bine să așteptăm.

— Bine! răspunse Ayrton, fără să mai insiste.

A doua zi, mica trupă, înarmată și gata să înfrunte orice eveniment, părăsi orașul Seymour. Numai după o jumătate de oră intra din nou în pădurea de eucalipți, care se întindea la est. Glenarvan ar fi preferat să meargă pe cîmp. Un șes este totdeauna mai puțin prielnic atacurilor sau atragerii în cursă, decît pădurea deasă. Dar nu aveau de ales și căruța merse toată ziua printre arborii mari și monotoni. Seara, după ce au atins granița de nord a comitatului Anglesey, trecînd de meridianul 146, caravana își întinse corturile pe granița districtului Murray.

Capitolul XVI

MAIORUL SUSȚINE CĂ SÎNT MAIMUȚE

În dimineața următoare, călătorii păşeau pe marele teritoriu Murray. Acest district pustiu, nelocuit, se întinde pînă la bariera înaltă a Alpilor australieni. Civilizația nu l-a împărțit încă în comitate deosebite. Este cea mai puțin cunoscută şi cercetată regiune din provincie. Dar şi pădurile ei vor cădea desigur într-o bună zi sub securea «bushman»[1]-ului, iar cîmpiile vor fi năpădite de turmele squatter-ilor: pînă atunci, însă, rămîne un pămînt virgin, aşa cum a răsărit din Oceanul Indian: o pustietate.

Toate aceste terenuri poartă pe hărțile englezeşti un nume semnificativ: «*Reserved for the blacks*», Rezervat pentru negri. Aici i-au împins colonistii, cu violență, pe băştinaşi. Li s-a rezervat în şesurile cele mai depărtate, în pădurile la care abia poți ajunge, cîteva locuri anumite, în care rasa băştinaşă se va stinge puțin cîte puțin. Orice alb, colonist, emigrant, squatter, bushman poate trece granițele «rezervațiilor». Numai negrul n-are voie să iasă niciodată din ele.

Mergînd călare, Paganel vorbea despre grava problemă a raselor indigene. Toți erau de aceeaşi părere şi anume că sistemul britanic ducea la nimicirea populațiilor cucerite, la dispariția acestora de pe pămînturile în care au trăit strămoşii lor. Tendința acesta ucigaşă se poate vedea pretutindeni, şi îndeosebi în Australia.

În primele epoci de colonizare, deportații şi chiar coloniştii îi considerau pe negri drept nişte fiare sălbatice. Îi alungau şi îi împuşcau. Îi masacrau şi invocau autoritatea jurisconsulților, pentru a dovedi că australianul, fiind în afară de lege, poate fi omorît, fără ca uciderea lui să fie socotită drept o crimă. Jurnalele din Sydney au propus chiar un mijloc eficace de a scăpa de triburile de la lacul Hunter: de a fi otrăvite în masă.

Englezii, după cum se vede, la începutul cuceririlor, foloseau crima ca ajutor pentru colonizare. Cruzimile lor erau de neînchipuit. În Australia s-au purtat ca şi în India, unde au fost exterminați cinci milioane de indieni; ca şi în Colonia Capului, unde dintr-o populație de un milion de hotentoți au mai rămas doar o sută de mii. Astfel decimată de tratamentul rău şi de alcool, populația băştinaşă tinde să dispară de pe continent, în fața acestei civilizații ucigaşe. E adevărat că unii guvernatori au dat decrete împotriva bushmen-ilor sîngeroşi. Ei pedepseau cu cîteva lovituri de bici pe albul care tăia nasul sau urechile unui negru, sau care îi reteza degetul mic «pentru ca să-şi în-

[1] Colonist ce se ocupă cu exploatatul pădurilor. (N.R.)

funde cu el tutunul în pipă». Amenințări zadarnice! Omorurile se organizau pe o scară mare și triburi întregi dispărură pe de-a-ntregul. Dacă ar fi să citățm numai insula Van Diemen, care număra cinci mii de indigeni la începutul secolului și din care în 1863 rămăseseră numai șapte! Iar în ultimul timp ziarul *Mercur* a putut semnala sosirea la Hobart Town a celui din urmă tasmanian.

Nici Glenarvan, nici maiorul, nici John Mangles nu-l contraziseră pe Paganel. Chiar dacă ar fi fost englezi, tot n-ar fi luat apărarea compatrioților lor. Faptele erau cunoscute și de netăgăduit.

— Acum cincizeci de ani, adăugă Paganel, am fi întîlnit pe acest drum nenumărate triburi primitive, dar după cum vedeți, pînă acum nu s-a arătat nici un băștinaș. Într-un secol rasa neagră de pe acest continent se va stinge fără urme.

Într-adevăr, regiunea «rezervată» părea cu totul părăsită. Nici o urmă de tabere sau de colibe. Desișuri mari și cîmpii se înșiruiau unele după altele și regiunea luă încetul cu încetul o înfățișare sălbatică. Aveai chiar impresia că nici o vietuitoare, fie ea om sau animal, nu trăia în aceste ținuturi depărtate, cînd, deodată, Robert strigă, oprindu-se în fața unui crîng de eucalipți:

— O maimuță! Uite o maimuță!

Și arătă un corp mare, negru, care, lunecînd din ramură în ramură, cu o îndemînare surprinzătoare, trecea dintr-un vîrf în altul, ca și cum ar fi fost susținut în aer de un aparat. În această țară ciudată zburau oare și maimuțele, cum zburau și vulpile înzestrate de natură cu aripi de liliac?

Între timp, căruța se oprise și toți urmăreau cu privirea animalul care se pierdu puțin cîte puțin în înălțimile eucaliptului. Apoi îl văzură coborînd cu iuțeala fulgerului, alergînd pe pămînt cu mii de tumbe și mișcări dezordonate, și îmbrățișînd cu brațele lui lungi trunchiul neted al unui uriaș arbore de cauciuc. Toți se întrebau cum are să se urce pe copacul drept și lunecos pe care nu-l putea cuprinde complet cu brațele. Izbind însă trunchiul cînd într-o parte, cînd în cealaltă cu un fel de topor, maimuța săpa mici crestături în scoarță, și cățărîndu-se pe aceste puncte de sprijin săpate la distanță egală, ajunse pînă la ramurile copacului. În cîteva clipe dispăru în desimea frunzișului.

— Ce fel de maimuță este aceasta? întrebă maiorul.

— Maimuța aceasta, răspunse Paganel, e un australian pur-sînge.

Tovarășii geografului nu avuseseră timp să ridice din umeri, cînd deodată răsunară la o mică distanță niște strigăte ce s-ar putea scrie cam așa: «Coo-eeh! Coo-eeh»! Ayrton își îndemnă boii și la vreo sută de pași mai încolo, călătorii dădură pe neașteptate peste o tabără de indigeni.

Ce trist spectacol! Pe un pămînt complet gol se înşiră vreo zece corturi. Aceste «gunyos», făcute din fîşii de scoarţă aşezate ca nişte olane, nu îi apărau decît într-o mică măsură pe nenorociţii lor locuitori. Bietele fiinţe, degradate de mizerie, erau demne de milă. Puteai număra în total vreo treizeci de inşi, bărbaţi, femei şi copii, îmbrăcaţi în piei de canguri, rupte ca nişte zdrenţe. Prima lor mişcare, la apropierea căruţei, fu s-o rupă la fugă. Dar cîteva cuvinte rostite de Ayrton într-o limbă neînţeleasă de ceilalţi călători păru să-i liniştească. Se întoarseră pe jumătate încrezători, pe jumătate temîndu-se, ca nişte animale îmbiate cu o bucăţică de mîncare.

Băştinaşii, înalţi cam de vreo cinci picioare şi patru degete, alţii ajungînd pînă la cinci picioare şi şapte degete, aveau o faţă negricioasă, dar nu complet neagră, mai mult de culoarea funinginei învechite, părul încîlcit, creţ, braţele lungi, pîntecul proeminent, trupul păros brăzdat de cicatricele tatuajului sau de tăieturile făcute de la ceremoniile funebre.

Femeile fură acelea care stîrniră îndeosebi mila călătoarelor. Nimic nu se compară cu starea femeii australiene. Natura vitregă i-a refuzat cel mai mic farmec; e o sclavă, luată de bărbat cu forţa şi care nu primeşte drept dar de nuntă decît cîteva lovituri de «waddie», un fel de măciucă, legată cu o curea de încheietura mîinii stăpînului său. Bătrîneţea vine înainte de vreme şi fulgerător, deoarece femeile sînt împovărate cu toate muncile grele şi istovitoare ale vieţii de nomad. Ele poartă în spate, pe lîngă copiii puşi într-un soi de coş de papură, uneltele de pescuit şi de vînătoare, precum şi proviziile de «phormium tenax», din care fac plase. Tot femeia se îngrijeşte să procure hrană familiei. Vînează şopîrle, opposumi şi şerpi, căţărîndu-se pînă în vîrful copacilor; taie lemne pentru foc; adună coaja anumitor arbori, pentru a-şi înveli coliba; e un biet animal de povară, care nu cunoaşte odihna şi nu mănîncă decît resturile dezgustătoare care rămîn de la masa bărbatului.

În acel moment, cîteva dintre indigene, probabil de multă vreme flămînde, încercau să atragă păsările cu nişte grăunţe pe care le ţineau în mînă.

Le vedeai stînd întinse pe pămîntul fierbinte, nemişcate, ca moarte, aşteptînd ore întregi vreo pasăre naivă care să se apropie atît ca să o poată prinde cu mîna. Priceperea lor în materie de capcane nu mergea mai departe de acest procedeu, şi doar păsările australiene s-ar mai putea lăsa prinse astfel.

Liniştiţi de îndemnurile călătorilor, indigenii îi înconjurară. Vorbeau un grai şuierător, format din plescăituri de limbă. Totuşi vocea lor avea adesea inflexiuni dezmierdătoare, melodioase; cuvîntul

«noki, noki» se repeta adesea şi gesturile lor îl făceau îndeajuns de înţeles. Însemna «dă-mi, dă-mi!» şi se referea la cele mai mici obiecte ale călătorilor. Olbinett avu de furcă să apere compartimentul bagajelor şi mai ales merindele expediţiei. Aceşti nenorociţi înfometaţi aruncau asupra căruţei priviri înfricoşătoare.

La cererea Helenei, Glenarvan dădu ordin să li se împartă cîteva alimente. Băştinaşii înţeleseră intenţia şi se dedară unor demonstraţii de mulţumire, care ar fi mişcat şi cea mai împietrită inimă.

Olbinett, ca un om galant ce era, crezu că trebuie să servească mai întîi femeile. Dar nenorocitele nu îndrăzniră să mănînce înaintea temuţilor lor stăpîni. Aceştia se aruncară asupra pesmeţilor şi cărnii conservate ca asupra unei adevărate prăzi.

Mary Grant, gîndindu-se că tatăl ei era prizonierul unor astfel de băştinaşi, simţi cum o podidesc lacrimile. Ea îşi închipuia cît trebuie să sufere un om ca Harry Grant, sclav la aceste triburi nomade, chinuit şi el de foame, de mizerie, maltratat poate.

John Mangles, care o observa atent şi foarte neliniştit, îi ghici gîndul ce o frămînta şi, bănuind dorinţa ei, îl întrebă pe maistrul de pe Britannia:

— Ayrton, dumneata ai scăpat din mîna unor asemenea indigeni?

— Da, domnule căpitan, răspunse Ayrton. Toate populaţiile din interior se aseamănă. Numai că aici nu vedeţi decît o mînă de bieţi oameni, în timp ce pe malurile rîului Darling sînt triburi numeroase, comandate de căpetenii foarte temute.

— Dar ce poate face un european în mijlocul lor? întrebă John Mangles.

— Ceea ce făceam şi eu, răspunse Ayrton. Vînează, pescuieşte cu ei, ia parte la luptele lor; după cum v-am spus, el e tratat după serviciile pe care le aduce, şi dacă e un om inteligent şi viteaz, îşi poate face în trib o situaţie bună.

— Dar tratat ca un prizonier, nu? întrebă Mary Grant.

— Supravegheat, adăugă Ayrton, încît să nu poată face un pas singur, nici ziua, nici noaptea!

— Totuşi ai reuşit să scapi, Ayrton, zise maiorul, intrînd în vorbă.

— Da, domnule Mac Nabbs, mulţumită unei lupte între tribul meu şi un trib vecin. Am izbutit. Da. Şi nu-mi pare rău. Dar dacă ar fi s-o iau de la început, cred că mai degrabă aş vrea să fiu veşnic rob, decît să trec prin chinurile pe care le-am îndurat, străbătînd deşerturile din interiorul acestei ţări. Căpitanul Grant, sper, nu a încercat un asemenea mijloc de salvare.

— Da, desigur, Miss Mary, răspunse John Mangles, trebuie să dorim ca tatălui dumitale să nu i se fi dat drumul. Îi vom da mai

ușor de urmă dacă este în mijlocul unui trib indigen, decît dacă ar rătăci prin pădurile continentului.

— Mai nădăjduiești încă? întrebă fata.

— Sper încă, Miss Mary, să te văd într-o zi fericită alături de tatăl dumitale!

Doar ochii umezi ai fetei îi putură mulțumi tînărului căpitan.

În timp ce vorbeau, o mișcare neobișnuită se iscase printre indigeni; scoteau țipete stridente, alergau în toate părțile și puseră mîinile pe arme, apucați parcă de o furie sălbatică.

Glenarvan nu știa ce aveau de gînd să facă indigenii, cînd, deodată, maiorul îi spuse lui Ayrton:

— Ai trăit mult timp la australieni, le înțelegi, desigur, limba?

— Aproape, răspunse Ayrton, cu toate că fiecare trib are o limbă diferită. Totuși, mi se pare că acum, drept recunoștință, băștinașii vor să ne ofere spectacolul unei lupte.

Într-adevăr, aceasta era cauza agitației. Băștinașii, fără altă introducere, se atacau cu o furie perfect simulată, și atît de natural, încît ai fi luat în serios «micul lor război», dacă nu ai fi fost prevenit. Dar australienii sînt excelenți mimi, după spusa călătorilor, și, în această ocazie, arătară că au un talent remarcabil.

Ca arme de atac și de apărare aveau un fel de măciucă de lemn care dă gata și cele mai zdravene țeste, și un fel de «tomahawk» o piatră ascuțită foarte tare, fixată într-o coadă de lemn. Acest soi de topor are o lungime de zece picioare. E o armă de luptă temută și o unealtă folositoare în timp de pace, cu care se retează capete sau crengi și se doboară trupuri omenești sau copaci, după împrejurări.

Toate aceste arme se agitau frenetic în mîinile lor, însoțite de strigăte ce-ți luau auzul; luptătorii se atacau: unii cădeau ca morți, alții scoteau strigăte de victorie. Femeile, mai ales cele bătrîne, participau și ele, stăpînite de demonul războiului, aținînd bărbații la luptă, aruncîndu-se peste falsele cadavre, prefăcîndu-se că le mutilează, cu o sălbăticie care n-ar fi fost mai groaznică nici în realitate. Tot timpul, lady Helena se temu ca jocul să nu se transforme într-o luptă serioasă. Dealtfel, copiii, care luaseră și ei parte, se băteau acum în toată puterea cuvîntului. Băiețașii, și mai ales fetițele, care erau cele mai îndîrjite, își cărau la pumni cu nemiluita.

Această luptă simulată dura de vreo zece minute, cînd, deodată, luptătorii se opriră. Armele le căzură din mîini și o liniște adîncă luă locul larmei asurzitoare. Băștinașii rămaseră încremeniți în ultima lor mișcare, ca personajele unor tablouri vii. Ai fi spus c-au împietrit.

Care era pricina acestei schimbări și cărui fapt se datora încremenirea lor bruscă? Aflară îndată.

Un stol de «cacadu» zbura în clipa aceea la înălțimea arborilor de cauciuc. Umpleau aerul cu flecăritul lor, și datorită penelor viu colorate dădeau impresia unui curcubeu zburător. Lupta fusese întreruptă de apariția acestui nor strălucitor de păsări și o vînătoare, mult mai folositoare decît războiul acesta simulat, începu.

Unul din băștinași, punînd mîna pe un instrument vopsit în roșu, de o formă specială, își părăsi tovarășii care stăteau încă nemișcați și se îndreptă,printre copaci și arbuști, înspre cîrdul de cacadu. Tîrîndu-se, nu făcea nici un zgomot, nu atingea nici o frunză, nu clintea nici o pietricică din loc. Părea o umbră care alunecă.

Ajuns la o depărtare potrivită, indigenul își aruncă instrumentul pe o traiectorie orizontală, la o înălțime de două picioare de la pămînt. Arma străbătu astfel un spațiu de vreo patruzeci de picioare; apoi, deodată, fără a atinge pămîntul, se ridică în unghi drept, urcîndu-se la o sută de picioare (circa 30 de metri) în sus; lovi mortal vreo douăsprezece păsări, apoi, descriind o parabolă, căzu din nou la picioarele vînătorului. Glenarvan și tovarășii săi fură uimiți; nu-și puteau crede ochilor.

— E bumerangul, le explică Ayrton.

— Bumerangul! strigă Paganel. Bumerangul australian!

Și, ca un copil, se duse să pună mîna pe minunatul instrument, «ca să vadă ce are înăuntru».

Într-adevăr, ai fi crezut că un mecanism interior, un resort destins brusc, îi schimbă direcția. Nici urmă de așa ceva.

Bumerangul era doar o bucată de lemn tare și îndoit, de vreo treizeci-patruzeci de șchioape lungime. La mijloc avea o grosime de vreo trei șchioape și se termina cu niște vîrfuri ascuțite. Partea lui concavă avea o curbură de șase linii (7 cm) și cea convexă avea două margini răsfrînte foarte subțiri. Pe cît era de simplu, pe atît era de neînțeles.

— Iată, deci, faimosul bumerang! spuse Paganel, după o cercetare atentă a ciudatei arme. O bucată de lemn, nimic mai mult. De ce o ia în sus, după o bucată de drum orizontal, pentru ca să se întoarcă în mîna celui ce l-a aruncat? Savanții și călătorii n-au putut explica niciodată acest mister.

— N-o fi oare la fel cu cercul care, aruncat într-un anumit fel, se întoarce la punctul de plecare? zise John Mangles.

— Sau mai degrabă, adăugă Glenarvan, un efect retrograd, ca la o bilă de biliard lovită într-un anumit punct.

— Nicidecum, răspunse Paganel. În amîndouă cazurile, un punct de sprijin determină reacția; pămîntul în cazul cercului, postavul în cazul bilei. Dar aici punctul de sprijin lipsește: instrumentul nu

atinge pămîntul şi totuşi, după ce-şi schimbă direcţia, el urcă la o înălţime considerabilă.

— Cum explici atunci faptul, domnule Paganel? întrebă lady Helena.

— Nu-l explic, doamnă, ci cel mult îl constat: efectul se datorează, desigur, felului în care este aruncat bumerangul şi formei lui speciale. Dar aruncarea rămîne încă un secret al australienilor.

— În orice caz, este foarte ingenios... pentru nişte maimuţe, adăugă lady Helena, privind înspre maior, care dădu din cap foarte puţin convins.

Timpul trecea şi Glenarvan nu mai voia să întîrzie călătoria înspre est; era gata să roage călătoarele să se suie din nou în căruţă, cînd un indigen sosi în goană, rostind cu sufletul la gură cîteva cuvinte.

— A, zise Ayrton, au zărit nişte casoari!

— Ce! E vorba de o vînătoare? întrebă Glenarvan.

— Trebuie neapărat s-o vedem! strigă Paganel. Cred că trebuie să fie foarte interesantă şi poate că bumerangul va mai intra încă o dată în funcţiune.

— Ce crezi, Ayrton?

— Nu va dura mult timp, milord, răspunse acesta.

Băştinaşii nu pierdură nici o clipă. Pentru ei era un adevărat noroc să ucidă cîţiva casoari, care asigurau hrana tribului pentru cîteva zile. De aceea vînătorii îşi pun în joc toată îndemînarea pentru a doborî o asemenea pradă. Dar cum pot fugări şi vîna ei oare un animal atît de iute fără ajutorul puştilor şi fără cîini? Aceasta era partea interesantă a spectacolului, pe care Paganel îl aştepta cu atîta nerăbdare.

Casoarul pleşuv, denumit de indigeni «murek», este un animal care se întîlneşte din ce în ce mai rar pe cîmpiile Australiei. Această pasăre, înaltă de două picioare şi jumătate, cu carnea albă, foarte asemănătoare la gust cu aceea a curcanului, are capul acoperit cu o creastă cornoasă, ochii cafenii, ciocul negru, acvilin, gheare puternice; are nişte aripi puţin dezvoltate, adevărate cioturi, neputîndu-i servi la zburat; fulgii îi sînt de culoare mai închisă pe gît şi pe piept. Dacă nu zboară, în schimb această pasăre aleargă atît de repede, încît pe un hipodrom ar întrece şi calul cel mai iute. Nu poate fi prinsă decît printr-o deosebită şiretenie.

Iată de ce, la chemarea indigenului, vreo zece australieni se desfăşurară ca un detaşament de puşcaşi. Totul se petrecea pe o minunată cîmpie, în care indigoul creştea sălbatic şi înfrumuseţa pămîntul cu florile lui albastre. Călătorii se opriră la marginea unei păduri de mimoze.

La apropierea băştinaşilor, vreo şase casoari se ridicară şi-o luară

la fugă, ascunzîndu-se la depărtare de o milă. Cînd vînătorul tribului reperă noua lor ascunzătoare, făcu semn tovarăşilor să se oprească. Aceştia se culcară la pămînt, în timp ce el scoase dintr-o plasă două piei de casoar, foarte îndemînatic cusute, cu care se îmbrăcă. Ridică braţul drept peste cap, şi imită, mişcîndu-se, mersul unui casoar care-şi caută hrană.

Băştinaşul se îndreptă spre ascunzătoarea acestora, cînd oprindu-se ca şi cum ar fi ciugulit grăunţe, cînd stîrnind un nor de praf cu picioarele. Şiretlicul era perfect. Redarea mişcărilor casoarului era de asemenea perfectă. Vînătorul scotea un mormăit surd, care ar fi putut înşela însăşi pasărea. Ceea ce se şi întîmplă. Indigenul se găsi în curînd în mijlocul cîrdului, care nici nu bănuia apropierea lui. Deodată, braţul său învîrti măciuca, şi cinci casoari din şase căzură lîngă el.

Indigenul reuşise şi astfel vînătoarea luă sfîrşit.

Glenarvan, călătoarele şi micul grup îşi luară atunci rămas-bun de la indigeni, care nu păreau totuşi să fie prea mîhniţi de plecarea lor. Poate că succesul vînătoarei de casoari îi făcea să uite foamea ce-i chinuise pînă atunci.

Oricum ar fi fost însă, nu te puteai opri să nu le admiri, în anumite ocazii, inteligenţa şi abilitatea.

— Ei bine, dragul meu, sper că n-ai să mai susţii acum că australienii sînt maimuţe! spuse lady Helena, adresîndu-se lui Mac Nabbs.

— Pentru că ştiu să imite atît de bine mersul unui animal? replică maiorul. Dimpotrivă, aceasta ar justifica teoria mea!

— Gluma nu e un răspuns. Vreau să revii asupra părerii dumitale greşite, insistă lady Helena.

— Ei bine da, stimată verişoară, sau mai bine-zis, nu. Australienii nu sînt maimuţe; maimuţele sînt australieni.

— Asta-i bună!

— Aduceţi-vă aminte ce cred negrii despre interesanta specie a urangutanilor.

— Ce cred?

— Ei spun că maimuţele sînt negri ca şi ei, dar că sînt mai şireţi. «Ele nu au vorbit ca să nu fie puse la muncă», zicea un negru gelos pe un urangutan îmblînzit, pe care stăpînul său îl hrănea fără să-l pună să facă nici o treabă.

Capitolul XVII

CIOBANII MILIONARI

La 6 ianuarie, pe la ora şapte dimineaţa, după o noapte petrecută în linişte la 146°15' longitudine, călătorii îşi reluară drumul. Mergeau necontenit spre răsărit, şi urmele paşilor lor lăsau pe cîmpie o linie perfect dreaptă. De două ori întîlniră urme ale squatter-ilor care se îndreptau înspre nord. Aceste urme diferite s-ar fi confundat dacă potcoavele calului lui Glenarvan n-ar fi imprimat în praf urma «treflelor» din Black-Point.

Cîmpul era brăzdat uneori de «torente» capricioase înconjurate de merişori, cu ape mai curînd vremelnice decît permanente. Ele izvorau din povîrnişurile Buffalos-Ranges, un lanţ de munţi mijlocii a căror linie pitorească şi ondulată se profila la orizont.

Hotărîră să facă un popas la poalele lor chiar în seara aceea. Ayrton îmboldi boii şi după o zi în care parcurseră treizeci şi cinci de mile, ajunseră puţin cam obosiţi. Ridicară tabăra lîngă cîţiva copaci înalţi şi, întrucît noaptea se şi lăsase, cinară în grabă. După un asemenea drum, se gîndeau mai puţin la mîncare şi mai mult la somn.

Paganel, care trebuia să fie de pază în prima parte a nopţii, nu se mai culcă; veghea în preajma taberei, cu carabina pe umăr, plimbîndu-se în lung şi în lat, ca să reziste mai bine la somn.

Deşi fără lună, noaptea era luminată de strălucirea constelaţiilor australe. Savantul se distră citind în marea carte a firmamentului, veşnic deschisă şi atît de interesantă, pentru cel care poate s-o înţeleagă. Adînca tăcere a naturii adormite nu era întreruptă decît de zgomotul piedicilor care zăngăneau la picioarele cailor.

Paganel se lăsase antrenat în contemplaţiile sale astronomice, ocupîndu-se mai mult de cele cereşti decît de cele pămînteşti, cînd un sunet depărtat îl smulse din reverie.

Ascultă încordat, şi, spre marea lui uimire, i se păru că distinge sunetele unui pian; ba încă putu distinge cîteva acorduri uşor arpegiate; nu se putea înşela.

«Un pian în deşert! îşi zise Paganel. Iată ce n-aş putea admite niciodată!»

Acest lucru era într-adevăr surprinzător, şi Paganel voi mai curînd să creadă că vreo păsăre ciudată din Australia imita zgomotul unui orologiu sau al unei tocile.

Dar în acel moment, o voce cu un timbru clar străbătu văzduhul. Pianistul era însoţit de un cîntăreţ. Paganel asculta, fără să vrea să admită faptul. Totuşi, după cîteva minute, fu silit chiar să recunoască

minunata arie care-i ajungea la urechi. Era *Il mio tesoro tanto* din «Don Juan».

«Drace! gîndi geograful, oricît de ciudate ar fi păsările australiene, şi chiar dacă papagalii ar fi cei mai mari muzicieni din lume, tot nu ar fi în stare să imite o pagină din Mozart!»

Apoi ascultă pînă la sfîrşit melodia încîntătoare. Efectul muzicii suave ce străbătea acea noapte limpede era de nedescris. Paganel rămase mult timp sub influenţa farmecului ei divin; apoi glasul se stinse şi totul fu învăluit în tăcere.

Cînd Wilson veni să-l schimbe pe Paganel, îl găsi cufundat în visare. Paganel nu suflă o vorbă marinarului; se gîndi să-i comunice lui Glenarvan ciudata întîmplare a doua zi şi se ghemui subt cort.

Ziua următoare, nişte lătrături neaşteptate treziră tot grupul. Glenarvan se sculă imediat. Doi «pointers» cu picioare lungi, minunaţi prepelicari de rasă englezească, se jucau la marginea unui crîng. La apropierea călătorilor, se retraseră printre copaci, înteţindu-şi lătrăturile.

— Deci în această pustietate se află o staţiune, care trebuie să aibă şi vînători, de vreme ce văd cîini de vînătoare.

Paganel tocmai se pregătea să-şi povestească impresiile din noaptea trecută, cînd apărură doi tineri, călare pe nişte cai de rasă, de toată frumuseţea, adevăraţi «hunters».

Cei doi tineri, îmbrăcaţi în costume elegante de vînătoare, se opriră la vederea micului convoi, care înnoptase ca într-un sălaş ţigănesc. Tocmai cînd păreau că se întreabă ce caută în acest loc oameni înarmaţi, zăriră călătoarele care coborau din căruţă. Îndată, ei descălecară şi înaintară spre ele cu pălăria în mînă.

Lordul Glenarvan merse în întîmpinarea lor şi, cum era un străin, îşi spuse numele şi titlurile sale. Tinerii se înclinară şi unul din ei, cel mai vîrstnic, spuse:

— Milord, împreună cu doamnele şi tovarăşii dumneavoastră, aveţi să ne faceţi cinstea de a vă odihni în locuinţa noastră?

— Domnii...? zise Glenarvan.

— Michel şi Sandy Patterson, proprietarii staţiunii Hottam. Vă aflaţi pe teritoriul staţiunii şi pînă acasă la noi nu aveţi de parcurs nici un sfert de milă.

— Domnilor, răspunse Glenarvan, n-aş vrea să abuzez de ospitalitatea oferită într-un mod atît de călduros.

— Milord, reluă Michel Patterson, primind invitaţia, faceţi o nespusă plăcere unor bieţi exilaţi care vor fi prea fericiţi să vă aibă ca musafiri în mijlocul deşertului.

Glenarvan se înclină, acceptînd invitaţia.

— Domnule, zise atunci Paganel, adresîndu-se lui Michel Patterson, sînt indiscret întrebîndu-vă dacă dumneavoastră eraţi acela care aţi cîntat astă-noapte o arie din opera neîntrecutului Mozart?

— Eu, domnule, răspunse tînărul, şi vărul meu Sandy era acela care mă acompania.

— Ei bine, domnule, reluă Paganel, primiţi sincerele felicitări ale unui francez, admirator pasionat al acestei muzici.

Paganel întinse mîna tînărului, care i-o strînse cu multă căldură. Michel Patterson arătă apoi înspre dreapta, indicîndu-le drumul pe unde trebuiau s-o pornească. Caii fuseseră lăsaţi în grija lui Ayrton şi a marinarilor. Vorbind şi minunîndu-se de cele ce vedeau împrejurul lor, călătorii, îndrumaţi de cei doi tineri, ajunseră pe jos la locuinţa din staţiunea Hottam.

Era, într-adevăr, o aşezare minunat întreţinută, cu severitatea riguroasă a parcurilor englezeşti. Cîmpii imense, îngrădite cu garduri cenuşii, se întindeau cît vedeai cu ochii. Aici păşteau boi cu miile şi oi cu milioanele. Numeroşi ciobani ajutaţi de cîini şi mai numeroşi păzeau această turmă zgomotoasă. Lătratul dulăilor şi pocnetele harapnicelor se amestecau cu răgetele şi behăiturile animalelor.

Spre răsărit, privirea li se opri la o lizieră de «myallis» şi arbori de cauciuc, dominaţi de măreaţa culme a muntelui Hottam, care se înalţa pînă la şapte mii cinci sute de picioare. Galerii lungi de copaci verzi, cu frunze necăzătoare, porneau aidoma razelor de soare, în toate direcţiile. Ici-colo se zăreau crînguri dese de «grass-trees», nişte arbuşti înalţi de zece picioare, care semănau cu un palmier pitic şi ale căror frunze înguste şi lungi se împleteau într-o masă verde. Aerul era îmbălsămat de mireasma laurilor-mentă, ale căror buchete de flori albe, atunci în floare, împrăştiau cele mai suave arome.

Minunatele grupuri de arbori indigeni se împleteau cu soiurile transplantate din clima europeană. Piersicul, părul, mărul, smochinul, portocalul şi chiar stejarul fură salutaţi cu urale de către călători, şi dacă ei nu se mirară prea mult de faptul că stăteau la umbra copacilor din ţara lor, în schimb fură uimiţi de păsările care zburau printre ramuri, ca: «satinsbirds» cu pene mătăsoase şi «sericulele» jumătate aurii, jumătate de un negru catifelat.

Printre altele, ei admirau pentru prima dată «menura», pasăre-lră, a cărei coadă are forma graţiosului instrument al lui Orfeu. Ea fugea printre ferigile arborescente, şi cînd coada i se lovea de ramuri, te mirai aproape că nu auzeai armonioasele acorduri din care se inspirase Amfion la reclădirea zidurilor Tebei. Lui Paganel

«Menura» sau pasărea-liră

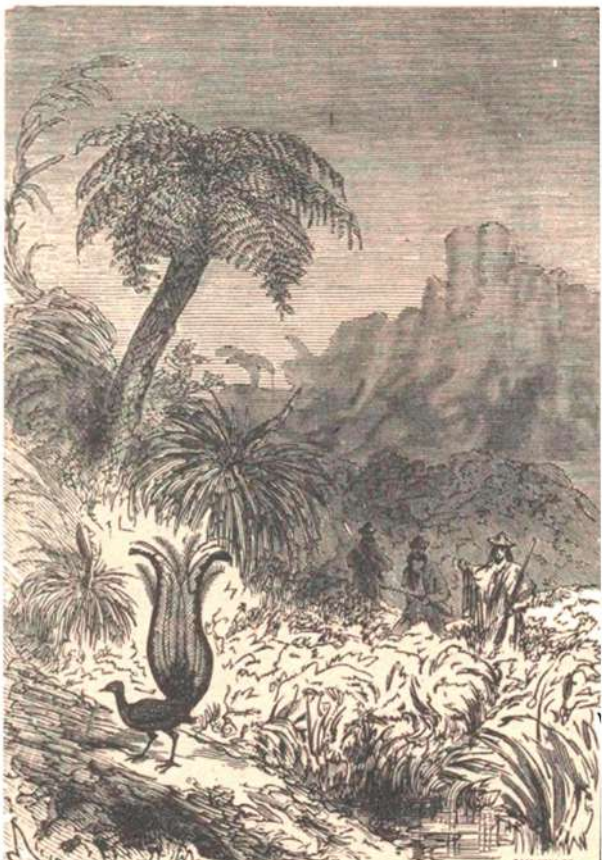

îi veni poftă să cînte din liră. Între timp, lordul Glenarvan nu se mai sătura admirînd minunile feerice ale acestei oaze improvizate în deşertul australian. El asculta povestea tinerilor. În Anglia, în mijlocul cîmpiilor ei civilizate, noul sosit ar fi trebuit să povestească gazdei, mai întîi el, de unde venea şi încotro mergea. Dar aici, Michel şi Sandy Patterson socotiră că întîi trebuie să fie ei cunoscuţi călătorilor cărora le ofereau ospitalitatea. Deci îşi spuseră povestea.

Povestea lor era povestea multor tineri englezi, harnici şi inteligenţi, care nu cred că bogăţia te scuteşte de a munci. Michel şi Sandy Patterson erau fiii unui bancher din Londra. La vîrsta de douăzeci de ani, tatăl lor le spusese: «Iată, băieţi, cîteva milioane. Mergeţi într-o colonie îndepărtată, întemeiaţi o întreprindere folositoare, numai prin muncă veţi ajunge să cunoaşteţi viaţa. Dacă izbutiţi, cu atît mai bine. Dacă veţi da greş, nu e o nenorocire. Nu o să regret milioanele care v-au ajutat să deveniţi cu adevărat oameni». Tinerii se supuseră voinţei părintelui. Aleseră, în Australia, colonia Victoria pentru a-şi investi bancnotele încredinţate şi nu avură de ce să se căiască. După trei ani, gospodăria întemeiată de ei era în plină înflorire.

În provinciile Victoria, Noua Galie de Sud şi Australia meridională există mai mult de trei mii de astfel de staţiuni, unele sub conducerea squatter-ilor care cresc vitele şi altele conduse de «settlers», care au ca ocupaţie de căpetenie agricultura. Pînă la sosirea celor doi tineri englezi, cea mai însemnată aşezare de felul acesta era aceea a lui Jamieson, care se întindea pe o suprafaţă de o sută de kilometri, mărginită pe o lungime de douăzeci şi cinci de kilometri de Paroo, afluent al lui Darling.

Staţiunea Hottam o întrecea astăzi prin întindere şi prin rentabilitate. Cei doi tineri erau şi squatteri,şi settleri în acelaşi timp. Îşi administrau imensa lor proprietate cu o rară îndemînare şi, ceea ce este mai greu, cu o energie puţin obişnuită.

După cum se vede, staţiunea se găsea la o mare distanţă de oraşele principale, în mijlocul deşerturilor puţin umblate de pe malurile Murray-ului. Ea se întindea între meridianele 146°48' şi 147°, pe un teren lung de cinci leghe şi lat tot pe atît, aşezat între Buffalos-Ranges şi muntele Hottam. La cele două unghiuri nordice ale acestui întins patrulater se ridica în stînga muntele Aberdeen şi în dreapta vîrfurile lui High-Barven. Apele sinuoase şi limpezi nu lipseau graţie torentelor şi afluenţilor rîului Oven, care se varsă la nord, în Murray. Creşterea vitelor şi agricultura dădeau astfel rezultate minunate. Zece mii de pogoane de pămînt, îngrăşate din belşug şi bine cultivate, îşi împleteau recoltele indigene cu produsele exotice, în timp ce cîteva

milioane de animale păşteau iarba păşunilor înverzite. Produsele staţiunii Hottam erau cotate pe pieţele din Castlemaine şi Melbourne la un curs foarte ridicat.

Michel şi Sandy Patterson tocmai isprăviseră de povestit amănuntele vieţii lor, un adevărat exemplu de perseverenţă, cînd la capătul unei alei de casuarina se zări locuinţa lor.

Era o casă frumoasă din lemn şi cărămidă, pierdută între buchete de «emerophylis». Avea forma elegantă a unei case elveţiene, înconjurată, jur împrejur, de o verandă cu lămpi chinezeşti agăţate de stîlpi. La ferestre atîrnau draperii multicolore, care păreau înflorite. Nu putea fi ceva mai cochet, mai plăcut ochiului, şi totodată mai confortabil. Pe peluze, pe nişte stîlpi ce se aflau de jur împrejur, erau nişte lampioane de bronz; pe înserate, parcul era luminat de luminile albe ale unor lămpi cu gaz ce se alimentau dintr-un mic gazometru ascuns sub boschete de myalli şi de ferigi arborescente.

Nicăieri nu vedeai nici acareturi obişnuite, nici grajduri, nici magazii, nimic din caracteristicul unei exploatări agricole. Toate acestea — formînd un adevărat sat — erau aşezate la un sfert de milă, în fundul unei mici văi, numărînd mai mult de douăzeci de colibe şi case. Fire electrice făceau legătura între sat şi casa proprietarilor. Departe de orice zgomot, aceasta părea îngropată în pădurea de copaci exotici.

În curînd ieşiră din aleea de casuarina. Păşiră pe un mic pod de fier de o eleganţă neîntrecută, aruncat peste un pîrîu ce clipocea vesel, şi intrară în parc. Un intendent stilat veni în întîmpinarea călătorilor; porţile locuinţei se deschiseră şi oaspeţii intrară în somptuoasele apartamente aflate în interiorul acestei vile inundate de flori.

Înaintea ochilor li se înfăţişă un interior luxos şi modern. Din anticamera decorată cu scene de vînătoare se deschideau uşile unui salon mare cu cinci ferestre. Un pian acoperit cu partituri vechi şi noi, şevalete cu tablouri schiţate, socluri împodobite cu statui de marmură, cîteva tablouri ale maeştrilor flamanzi, agăţate pe pereţi, covoare scumpe şi moi, care păreau sub picior o iarbă deasă, tapiţerii reprezentînd episoade mitologice pline de graţie, un policandru antic atîrnat de tavan, faianţe rare, bibelouri de preţ şi de un gust rafinat, mii de nimicuri scumpe şi delicate pe care te mirai să le întîlneşti într-o locuinţă australiană, dovedeau o îmbinare perfectă a confortului şi artei. Tot ceea ce putea da farmec monotoniei unui exil voluntar, tot ceea ce putea să-ţi aducă aminte de obiceiurile europene mobila minunatul salon de aici. Ţi se părea că te găseşti în vreun castel din Franţa sau din Anglia.

Cele cinci ferestre lăsau să pătrundă, prin ţesătura fină a drape-

riilor, o lumină cernută, pe care o îmblînzea şi mai mult penumbra verandei. Din această parte, locuinţa domina o vale largă, ce se întindea pînă la poalele munţilor dinspre răsărit. Şirul de cîmpii şi codri, marile luminişuri care se zăreau pe ici, pe colo, colinele rotunjite cu graţie şi relieful accidentat al pămîntului formau laolaltă un spectacol de nedescris. Nici o altă regiune din lume nu putea oferi o astfel de panoramă; nici chiar vestita Vale a Paradisului, de la frontierele norvegiene ale Telemark-ului. Tabloul ce li se desfăşura înaintea ochilor, brăzdat în fîşii lungi de umbră şi lumină, se schimba în fiecare ceas, după capriciile soarelui. Nici nu puteai să-ţi închipui ceva mai frumos, şi această încîntătoare privelişte satisfăcea pe deplin pe spectatorii cei mai pretenţioşi.

Între timp, la ordinul lui Sandy Patterson, intendentul staţiunii pregăti o gustare şi,în mai puţin de un sfert de ceas de la sosire, călătorii luară loc în jurul unei mese servită cu toată pompa. Belşugul, calitatea felurilor de mîncare şi a vinurilor erau indiscutabile; dar ceea ce le făcea mai ales plăcere, în mijlocul acestei abundenţe rafinate, era bucuria celor doi tineri squatteri care se arătau fericiţi că pot face oaspeţilor o primire atît de frumoasă, în locuinţa lor.

Dealtfel, nu întîrziară să afle ţelul expediţiei şi se arătară foarte interesaţi faţă de cercetările lui Glenarvan; la rîndul lor dădură speranţe copiilor căpitanului.

— Harry Grant, spuse Michel, a căzut cu siguranţă în mîinile băştinaşilor, de vreme ce nu a reapărut în aşezările de pe coastă. El ştia întocmai unde se află: o spune documentul, şi dacă n-a ajuns în vreo colonie engleză, cu siguranţă că trebuie să fi ajuns prizonierul băştinaşilor, în clipa în care a pus piciorul pe ţărm.

— Întocmai aşa a păţit maistrul său, Ayrton, răspunse John Mangles.

— Dar dumneavoastră, domnilor, întrebă lady Helena, n-aţi auzit niciodată vorbindu-se de catastrofa *Britanniei?*

— Niciodată, doamnă, răspunse Michel.

— Şi cum credeţi că a fost tratat căpitanul Grant ca prizonier la australieni?

— Australienii nu sînt cruzi, doamnă, răspunse tînărul squatter, şi Miss Grant poate să fie liniştită în această privinţă. Cunoaştem numeroase pilde ale blîndeţii lor, şi cîţiva europeni au trăit multă vreme printre ei, fără să se plîngă vreodată de brutalitate din partea acestora.

— King, printre alţii, spuse Paganel, singurul supravieţuitor din expediţia lui Burke.

— Nu numai acest explorator îndrăzneţ, reluă Sandy, dar şi un

soldat englez pe nume Buckely, care, salvîndu-se în 1803 pe coasta Port Philippe, fiind cules de indigeni, a trăit treizeci şi trei de ani printre ei.

— Şi de atunci încoace, adăugă Michel Patterson, unul din ultimele numere din *Australasian* vorbeşte despre un anume Morrill care s-a reîntors de curînd printre tovarăşii săi, după şaisprezece ani de prizonierat. Căpitanul trebuie să fi avut aceeaşi soartă, căci Morrill a fost luat prizonier şi tîrît în interiorul continentului în urma naufragierii corăbiei *Peruviana*, în 1846. De aceea cred că trebuie să aveţi toată nădejdea.

Cuvintele tînărului squatter bucurară nespus de mult pe ascultători, deoarece confirmau întru totul informaţiile pe care le dăduseră înainte Paganel şi Ayrton.

După ce călătoarele se ridicară de la masă, începură să vorbească şi despre ocnaşi. Squatterii aflaseră de catastrofa de la Camden Bridge, dar nu-i neliniştea deloc prezenţa unei bande de evadaţi. Răufăcătorii n-ar fi îndrăznit să atace o staţiune populată cu peste o sută de oameni. Dealtfel, nu erau de părere că banda putea să se aventureze în deşerturile Murray-ului, unde n-aveau ce căuta, şi nici în coloniile din Noua Galie, în care drumurile sînt foarte supravegheate. De aceeaşi părere era şi Ayrton.

Lordul Glenarvan nu putu refuza invitaţia celor două gazde de a petrece toată ziua în staţiunea Hottam. Era vorba de o întîrziere de douăsprezece ore, în care timp însă se odihneau. Caii şi boii stînd în grajdurile confortabile ale staţiunii puteau să se întremeze.

Se înţeleseră deci să rămînă, şi cei doi tineri întocmiră un program pentru ziua aceea, pe care oaspeţii îl acceptară cu plăcere.

La amiază, şapte «hunters» voinici jucau în frîu la uşile locuinţei. Doamnele se suiră într-un «break» elegant cu hăţuri lungi, care dădeau vizitiului prilejul să-şi arate îndemînarea în manevrarea savantă a ceea ce se numeşte «four in hand»[1]. Hăitaşii călări mergeau înainte, înarmaţi cu cele mai bune arme de vînătoare; în urma lor porniră călăreţii, galopînd pe lîngă portierele break-ului, în timp ce haita de «pointers» lătra veselă prin tufişuri.

Timp de cîteva ore, cavalcada străbătu drumurile şi aleile acestui parc întins cît un mic stat din Germania. Într-adevăr, Reuss-Schleitz sau Saxa-Coburg Gotha ar fi încăput într-însul. Întîlneai puţini locuitori, în schimb oile mişunau pretutindeni. Cît despre vînat, o întreagă armată de hăitaşi n-ar fi adus mai multă pradă în bătaia

[1] Expresie englezească pentru mînatul a patru cai.

puştilor. În curînd răsună un ropot de detunături care nelinişti oaspeţii paşnici ai codrilor şi ai cîmpiilor. Tînărul Robert făcu minuni, alături de maiorul Mac Nabbs. Băiatul acesta îndrăzneţ era tot timpul în frunte, în ciuda sfaturilor şi rugăminţilor surorii sale. El era acela care trăgea întotdeauna primul foc.

John Mangles îşi luă sarcina să vegheze asupra lui şi Mary Grant se linişti.

În timpul vînătoarei uciseră cîteva animale specifice Australiei, pe care Paganel le ştia mai înainte doar după nume: printre altele, «wombat»-ul şi «bandicoot»-ul.

Wombat-ul este un ierbivor care-şi sapă vizuini ca viezurii; este mare cît o oaie şi are o carne excelentă.

Bandicoot-ul este o specie de marsupial, care întrece vulpea din Europa şi i-ar putea da adevărate lecţii în materie de jaf prin ogrăzi. Acest animal destul de respingător la înfăţişare, lung de un picior şi jumătate, căzu sub gloanţele lui Paganel, care, din amor-propriu vînătoresc, îl găsi fermecător. «Un animal adorabil», spunea el.

Printre alte exemplare ciudate, Robert ucise cu multă îndemînare un «dasyure viverrin», un fel de vulpe micuţă, cu blana neagră, pătată cu alb, la fel de preţioasă ca aceea a jderului, şi o pereche de opposumi, care se ascundeau în frunzişul des al copacilor înalţi.

Dar din toate isprăvile, cea mai interesantă fu fără doar şi poate o vînătoare de canguri. Pe la patru după-masă, cîinii puseră pe goană un întreg cîrd din aceste marsupiale ciudate. Puii se adăpostiră repede în punga maternă, şi toată ceata o luă la fugă. Nimic nu poate fi mai uimitor decît salturile enorme ale cangurului, la care picioarele dindărăt, de două ori mai lungi decît cele dinainte, se întind ca un arc.

În fruntea trupei în goană alerga un mascul înalt de cinci picioare, un specimen minunat de «macropus giganteus», un «moş» cum îi spun bushmen-ii.

Cale de patru-cinci mile, vînătoarea fu în toi. Cangurii nu osteneau şi cîinii, care se tem pe bună dreptate de laba puternică a acestora, înarmată cu o gheară ascuţită, nu cutezau să se apropie de ei. Dar în cele din urmă, istovit de alergătură, cîrdul se opri, şi «moşul» se sprijini de un trunchi de copac, gata să se apere. Unul din prepelicari, venind în goana mare, se rostogoli lîngă ei. În aceeaşi clipă, nenorocitul cîine era aruncat în aer, apoi căzu din nou la pămînt cu pîntecul sfîşiat. Desigur, haita întreagă n-ar fi putut răpune puternicele marsupiale. Trebuiră deci să pună mîna pe puşti, căci numai gloanţele puteau veni de hac uriaşului animal.

În clipa aceea, Robert era să cadă victimă imprudenţei sale; vrînd

să dea o lovitură sigură, se apropie atît de mult de cangur, încît acesta, dintr-un salt, se repezi la el. Robert căzu. Răsună un țipăt. De sus, din break, Mary Grant, amuțită de spaimă, cu privirile rătăcite, întindea mîinile înspre fratele ei. Nici un vînător nu îndrăznea să tragă în animal, de frică să nu nimerească copilul.

Deodată, însă, John Mangles, cu cuțitul de vînătoare în mînă, se repezi asupra cangurului, cu riscul să fie sfîrtecat, și-l lovi în inimă. Animalul fiind răpus, Robert scăpă teafăr. Într-o clipă fu în brațele surorii sale.

— Mulțumesc, domnule John, mulțumesc! zise Mary Grant, întinzînd mîna tînărului căpitan.

— Mi-am luat răspunderea pentru el, răspunse John Mangles, strîngînd mîna tremurîndă a tinerei fete.

Cu acest incident, vînătoarea luă sfîrșit. Cîrdul de marsupiale se împrăștiase după moartea căpeteniei, al cărei corp fu luat de călători și dus la locuință. Era șase seara. Pe vînători îi aștepta o cină straşnică. Printre alte feluri de mîncare, o ciorbă din coadă de cangur, gătită după moda australiană, se bucură de un deosebit succes.

După ce savurară înghețate și delicioase siropuri de fructe, comesenii trecură în salon. Seara fu dedicată muzicii. Lady Helena, care era o foarte bună pianistă, îi încîntă pe squatteri cu talentul ei. Michel și Sandy Patterson cîntară arii alese cu mult gust din ultimele partituri ale lui Gounod, Victor Massé, Félicien David și chiar ale geniului neînțeles, Richard Wagner.

La ora unsprezece li se servi ceaiul pregătit cu acea perfecțiune englezească pe care nimeni nu o poate egala. Paganel ceru să i se servească ceaiul obișnuit în Australia; i se aduse o licoare neagră ca cerneala, un litru de apă în care fiersese patru ceasuri o jumătate de livră de ceai. Și în ciuda strîmbăturilor lui, declară că e o băutură excelentă.

La miezul nopții, oaspeții stațiunii fură conduși în camere răcoroase și confortabile, unde își continuară în vis întîmplările acestei zile plăcute.

În zorii zilei următoare își luară rămas bun de la tinerii squatteri. Le mulțumiră și își făgăduiră să se revadă în Europa, la Malcolm-Castle. Apoi, căruța porni, înconjură muntele Hottam, și în curînd locuința dispăru ca un vis frumos. Drum de încă cinci mile caii au mai bătut pămîntul stațiunii.

Abia pe la ora nouă depășiră ultima împrejmuire și convoiul se adînci în ținuturile aproape necunoscute ale provinciei Victoria.

Capitolul XVIII

ALPII AUSTRALIENI

O imensă barieră tăia drumul către sud-est. Era lanţul Alpilor australieni, o vastă fortificaţie, ale cărei ziduri capricioase se întind pe o lungime de o mie cinci sute de mile şi stăvilesc norii la patru mii de picioare înălţime.

Cerul acoperit nu lăsa să ajungă pe pămînt decît o căldură filtrată prin ţesătura deasă a aburilor. Temperatura era deci suportabilă; totuşi înaintai cu greu pe terenul care încă de pe acum era foarte accidentat. Ridicăturile cîmpiei erau din ce în ce mai pronunţate. Ici-colo se înălţau cîteva dealuri pe care creşteau arborii de cauciuc verzi. Ceva mai departe, coline mult mai mari formau primele trepte ale munţilor Alpi. Trebuia să urci necontenit, fapt pe care-l constatai după truda boilor, al căror jug pîrîia sub greutatea căruţei; ei suflau din greu şi muşchii dintre glezne şi genunchi li se încordau, gata să se rupă. Osiile carului gemeau la opintelile neaşteptate pe care Ayrton, cu toată îndemînarea lui, nu izbutea să le evite. Călătoarele făceau haz de necaz.

John Mangles şi cei doi marinari ai săi mergeau înainte, la o distanţă de cîteva sute de paşi; ei alegeau pentru trecere locurile cele mai puţin accidentate, care, printre bolovanii pe jumătate îngropaţi în pămînt, formau adevărate strîmtori. prin care vehiculul era silit să-şi găsească drumul cel mai puţin anevoios. Traversarea acestei regiuni stîncoase devenise o adevărată problemă de navigaţie.

Drumul era greu şi adesea primejdios. De nenumărate ori, toporul lui Wilson trebui să deschidă drum prin desişurile de arbuşti. Pămîntul argilos şi umed le aluneca de sub picioare. Drumul dură mai mult decît prevăzuseră, din cauza numeroaselor ocoluri pe care fură nevoiţi să le facă din pricina piedicilor inaccesibile: stîncile înalte de granit, prăpăstiile adînci, lagunele suspecte. Astfel, spre seară, abia străbătuseră o distanţă de o jumătate de grad. Înnoptară la poalele Alpilor, pe malul rîului Cobongra, la marginea unei mici cîmpii acoperite de copăcei înalţi de patru picioare, ale căror frunze îţi înveseleau privirea cu roşul lor deschis.

— Ne va fi greu să trecem, spuse Glenarvan privind spre munţii a căror siluetă începuse să se cufunde în întunericul serii. Alpii! Iată un nume ce dă de gîndit.

— Nu trebuie să exagerăm, scumpul meu Glenarvan, îi linişti Paganel. Nu-ţi închipui că ai de trecut o întreagă Elveţie. În Austra-

lia există munții Grampiani, Pirinei, Alpi, Munții Albaștri, ca în Europa și în America, dar toți sînt în miniatură. Sînt pur și simplu o dovadă că imaginația geografilor are margini și că limbajul numelor proprii este foarte limitat.

— Așadar, Alpii australieni?... întrebă lady Helena.

— Sînt niște munți de buzunar, răspunse Paganel. Îi vom trece fără să ne dăm seama.

— Vorbești pe socoteala dumitale! spuse maiorul. Numai un om distrat poate traversa un lanț de munți fără să-și dea seama.

— Distrat! strigă Paganel. Dar nu mai sînt deloc distrat. Cer părerea doamnelor. De cînd am pus piciorul pe continent, nu m-am ținut oare de cuvînt? M-am făcut vinovat de vreo neatenție? Îmi puteți reproșa vreo greșeală?

— Nici una, domnule Paganel, spuse Mary Grant. Ești acum cel mai perfect dintre oameni.

— Prea perfect! adăugă rîzînd lady Helena. Îți stătea bine cu lipsa dumitale de atenție.

— Nu-i așa, doamnă? răspunse Paganel. Dacă nu mai am nici un defect, am să fiu un om ca toată lumea. Sper deci să fac în curînd o nouă boroboață, de care să puteți rîde strașnic. Vedeți bine că atunci cînd nu sînt distrat, parcă nu mai sînt eu.

A doua zi, la 9 ianuarie, în ciuda asigurărilor date de încrezătorul geograf, convoiul începu să străbată cu multă greutate Alpii. Fură nevoiți să apuce un drum la întîmplare, intrînd în trecători înguste și adînci care puteau sfîrși în fundături.

Ayrton ar fi fost desigur foarte încurcat dacă, după un ceas de mers, nu s-ar fi arătat pe una din potecile muntelui un han părăginit.

— Drace, strigă Paganel, într-un loc ca ăsta, stăpînul tavernei nu cred să facă avere! La ce poate sluji aici un han?

— Să ne spună pe unde trebuie să mergem! răspunse Glenarvan. Hai să intrăm!

Glenarvan și Ayrton pătrunseră în han. Stăpînul *Bush-Inn*-ului, așa scria pe firma hanului, era un om grosolan, cu fața aspră și respingătoare, care era, cu siguranță, clientul cel mai de seamă al propriului său birt pentru gin, brandy și whisky. De obicei, vizitatorii lui nu erau decît squatterii în trecere, sau cîțiva conducători de turme.

Hangiul răspunse morocănos la întrebările puse. Dar informațiile lui fură de ajuns ca Ayrton să-și poată stabili traseul. Glenarvan îi mulțumi hangiului pentru oboseală, dîndu-i cîteva coroane, dar în momentul cînd da să iasă din tavernă, privirile îi căzură pe un afiș lipit de perete.

Era un afiș al poliției coloniale, care semnala evadarea ocnașilor din Perth și da un premiu pentru capul lui Ben Joyce. O sută de lire erau oferite aceluia care-l va da pe mîna poliției.

— Hotărît lucru, spuse Glenarvan maistrului, e un mizerabil bun de spînzurat.

— Și mai ales, bun de prins! răspunse Ayrton. O sută de lire e ceva. Nici nu face el atîta!

— Nici cîrciumarul, adăugă Glenarvan, nu-mi inspiră prea multă încredere, cu tot anunțul acela afișat pe perete.

— Nici mie, mărturisi Ayrton.

Glenarvan și maistrul ajunseră din urmă căruța. Se îndreptară spre locul unde se termina drumul din Lucknow. Acolo șerpuia o trecătoare îngustă, prin care începură să urce.

Drumul era greu. De mai multe ori, călătoarele și tovarășii lor fură nevoiți să coboare, mergînd pe jos. Ba fu chiar nevoie ca aceștia să pună umărul la căruță, împingînd la roți sau sprijinind-o adesea să nu alunece pe pantele primejdioase: apoi dejugară boii, pe care oiștea îi împiedica să se întoarcă la cotituri bruște, înțepenind vehiculul care aluneca la vale, și de mai multe ori Ayrton fu nevoit să recurgă la caii care erau și așa osteniți de urcușul pe care-l parcurseseră.

Fie din pricina oboselii prea mari, fie din altă pricină, un cal muri chiar în ziua aceea. Căzu deodată, fără nici un semn care să prevestească accidentul. Era calul lui Mulrady, și cînd acesta vru să-l ridice, constată că era mort.

— Trebuie să-și fi rupt vreo vînă, spuse Glenarvan.

— Desigur, răspunse Ayrton.

— la calul meu, Mulrady, adăugă Glenarvan. Eu am să mă urc în căruță lîngă lady Helena.

Mulrady se supuse și coloana continuă urcușul obositor, după ce lăsă hoitul animalului pradă corbilor.

Lanțul Alpilor australieni nu-i prea lat, neavînd nici opt mile la bază. Dacă trecătoarea aleasă de Ayrton ducea, fără să se înfunde, pînă pe versantul răsăritean, s-ar fi putut ca drumeții să treacă în patruzeci și opt de ore bariera aceasta înaltă. Pînă la malul mării nu mai era apoi vorba nici de piedici mari, nici de drumuri grele.

În cursul zilei de 10, călătorii atinseră cel mai înalt punct din trecătoare, de o înălțime de vreo două mii de picioare. Se aflau pe un platou deschis, de unde îți puteai arunca privirea pînă departe. Înspre nord sticleau apele liniștite ale lacului Omeo, presărate pe toată întinderea cu păsări de apă, iar dincolo de lac se întindeau marile cîmpii ale fluviului Murray. La sud se întindeau țîșiile de

pămînt înverzit din Gippsland, terenurile aurifere şi pădurile care aveau înfăţişarea unui ţinut primitiv. Aici natura mai era încă stăpînă produselor ei, a apelor, a marilor arbori neatinşi încă de loviturile topoarelor, şi squatterii, încă puţini pe atunci, nu îndrăzneau să lupte împotriva ei. Lanţul Alpilor părea că desparte două regiuni diferite, dintre care una îşi păstrase sălbăticia. Soarele apunea şi cîteva raze, străpungînd norii înroşiţi, reînviau culorile districtului Murray. Gippsland, dimpotrivă, adăpostit îndărătul zidului muntos, se pierdea într-un întuneric ceţos şi-ai fi spus că umbra îneca într-o noapte timpurie toată regiunea transalpină. Spectatorii, aşezaţi între cele două ţinuturi atît de diferite, simţiră contrastul puternic şi fură cuprinşi de oarecare emoţie la vederea acestei regiuni aproape necunoscute, pe care aveau s-o străbată pînă la graniţele provinciei Victoria.

Înnoptară chiar pe podiş. A doua zi începu coborîşul, care merse destul de repede. Călătorii fură surprinşi de o grindină teribilă, silindu-i să se adăpostească pe sub stînci. Nu mai erau grăunţe, ci adevăraţi bulgări de gheaţă, care cădeau din norii furtunoşi. Nici praştia nu i-ar fi azvîrlit cu mai multă putere, şi cîteva lovituri zdravene îi făcură pe Paganel şi pe Robert să se retragă şi ei. Căruţa fu ciuruită în cîteva locuri: puţine acoperişuri ar fi rezistat bucăţilor ascuţite de gheaţă, din care unele se încrustau în trunchiul arborilor. Dacă nu voiau să fie ucişi, trebuiau să aştepte sfîrşitul acestei averse teribile. Se opriră ca vreo oră şi, după aceea, grupul porni din nou pe stîncile povîrnite, foarte alunecoase încă din pricina grămezilor de grindină.

Către seară, deşi foarte zdruncinată, cu fierăria slăbită din încheieturi, dar aşezată încă bine pe roţile ei de lemn, căruţa cobora ultimele trepte ale Alpilor printre brazi înalţi, izolaţi. Trecătoarea ducea în cîmpiile din Gippsland. Din fericire, lanţul Alpilor fusese trecut şi, ca de obicei, fără date ordinele pentru noapte.

La 12 ianuarie, în zori, călătoria fu reluată cu o deosebită ardoare. Toţi erau grăbiţi să ajungă la Oceanul Pacific, chiar în punctul în care se sfărîmase *Britannia*. Numai de acolo puteau căpăta informaţii precise cu privire la urmele naufragiaţilor, şi nu din ţinuturile pustii din Gippsland. Ayrton îl zorea pe Glenarvan să expedieze *Duncan*-ului ordinul să vină la coasta spre care se îndreptau, pentru a le pune la îndemînă toate mijloacele de investigaţie. El era de părere să profite de drumul din Lucknow, care ducea la Melbourne. Mai tîrziu ar fi fost mai greu, căci lipseau complet legăturile directe cu capitala.

Sfaturile maistrului păreau bune. Paganel era de părere să se ţină

seama de ele. Credea că prezența iahtului le-ar fi foarte folositoare într-o asemenea împrejurare și confirmă că, odată ce vor fi trecut de drumul din Lucknow, nu mai puteau comunica cu Melbourne.

Glenarvan era nehotărît și poate că la insistențele lui Ayrton ar fi expediat ordinul, dacă maiorul n-ar fi combătut această hotărîre cu cea mai mare energie. El demonstră că expediția va avea nevoie de prezența lui Ayrton, că numai el cunoștea ținutul în vecinătatea coastei și că dacă întîmplarea va îndruma caravana pe urmele lui Harry Grant, maistrul le va putea urmări ca nimeni altul; în sfîrșit, că numai el putea indica locul exact unde naufragiase *Britannia*. Mac Nabbs era deci de părere să se continue călătoria fără a se schimba nimic din program și-și găsi un aliat în John Mangles. Tînărul căpitan arătă chiar că ordinul lordului avea să ajungă mai ușor la *Duncan* expediindu-se din Twofold-Bay, decît printr-un curier nevoit să străbată două sute de mile printr-o țară sălbatică. Părerea lor fu acceptată și rămase hotărît ca ordinul să fie trimis la sosirea lor la Twofold-Bay. Maiorul observă că Ayrton era destul de dezamăgit. Dar, așa cum îi era obiceiul, nu spuse nimic și-și păstră observațiile pentru sine.

Cîmpiile care se întind la poalele Alpilor australieni sînt netede și ușor înclinate spre est. Tufișuri mari de mimoze, eucalipți și arbori de cauciuc de soiuri diferite întrerupeau ici și colo monotonia generală. «Gastrolobium grandiflorum» acoperea pămîntul cu arbuști înfloriți. Cîteva rîulețe neînsemnate, simple pîraie ticsite de papură măruntă și năpădite de orhidee, le tăiau deseori drumul. Călătorii le străbăteau prin vaduri. Cîrduri de dropii și de castori o luau la goană, la apropierea călătorilor. Cangurii săreau și țopăiau peste arbuști, ca o trupă de paiațe elastice. Dar călăreții caravanei nu se gîndeau la vînătoare, și nici nu era momentul să-și ostenească și mai mult caii.

Dealtfel, o zăpușeală apăsătoare domnea în acest ținut. Atmosfera era încărcată cu enorme cantități de electricitate. Oamenii și animalele îi simțeau influența. Mergeau drept înainte, fără să-i intereseze altceva. Doar strigătele lui Ayrton, îndemnîndu-și boii obosiți, întrerupeau liniștea.

De la amiază pînă la ora două străbătură o pădure ciudată de ferigi, care ar fi trezit desigur admirația unor oameni mai puțin istoviți. Aceste plante arborescente în plină floare atingeau o înălțime pînă la treizeci de picioare. Cai și călăreți treceau cu ușurință pe sub tulpinile lor încovoiate și uneori cîte un pinten răsuna izbindu-se de tulpina lor lemnoasă. Sub aceste umbrele nemișcate domnea o răcoare de care nimănui nu-i trecu prin cap să se plîngă. Jacques

Paganel, gălăgios ca întotdeauna, scoase cîteva suspine de mulțumire, care stîrniră cîrdurile de papagali și cacadu: urmă un concert de trăncăneli asurzitoare.

Geograful, bucuros, striga din ce în ce mai tare, cînd tovarășii săi îl văzură deodată clătinîndu-se pe cal și căzînd grămadă,cu cal cu tot. Era oare o ameteală, sau chiar o sufocare pricinuită de căldură? Toți se repeziră spre el.

— Paganel, Paganel! Ce ai? strigă Glenarvan.

— Scumpul meu prieten, nu mai am cal, răspunse Paganel, scoțîndu-și picioarele din scări.

— Ce? Calul dumitale?

— E mort, lovit ca și al lui Mulrady!

Glenarvan, John Mangles, Wilson, examinară pe rînd animalul. Paganel nu se înșela. Calul său murise subit.

— Ciudat lucru! zise John Mangles.

— Într-adevăr, foarte ciudat, murmură maiorul.

Incidentul îl îngrijoră mult pe Glenarvan. În deșert, calul nu poate fi înlocuit. Or, dacă o epidemie lovea caii expediției, ar fi fost foarte greu să-și continue drumul.

Înainte de apusul soarelui, cuvîntul «epidemie» păru să fie îndreptățit. Un al treilea cal, al lui Wilson, muri și, ceea ce era încă mai grav, și unul din boi. Mijloacele de transport și de tracțiune se reduseseră la trei boi și patru cai.

Situația deveni alarmantă. Călăreții fără cal puteau, la urma urmei, să continue drumul pe jos. Mulți squatteri străbătuseră astfel aceste ținuturi pustii. Dar dacă trebuia părăsită căruța, ce s-ar fi făcut femeile? Ar fi putut ele străbate pe jos cele o sută douăzeci de mile care îi mai despărțeau de golful Twofold?

John Mangles și Glenarvan, foarte neliniștiți, examinară caii ce mai supraviețuiau. Poate se puteau preveni noi accidente. Dar nu observară nici un semn de boală, sau măcar de slăbiciune. Animalele erau perfect sănătoase și îndurau supuse greutățile drumului. Glenarvan nădăjduia, deci, ca ciudata epidemie să nu mai facă alte victime. De aceeași părere fu și Ayrton, care spunea că nu pricepe cărui fapt se datorau aceste morți fulgerătoare.

Porniră din nou. Prietenii se odihneau cu rîndul în căruță. Seara, după un drum de zece mile numai, se dădu semnalul de oprire; se întinse cortul și noaptea trecu fără nici un incident, la adăpostul unui pîlc de ferigi mari, arborescente, printre care zburau lilieci enormi, numiți pe bună dreptate și vulpi zburătoare.

Ziua următoare, 13 ianuarie, trecu fără ca accidentele din ajun să se mai repete. Expediția se menținea într-o stare mulțumitoare.

Caii şi boii îşi împliniră cu prisosinţă rolul. Salonul lady-ei Helena era foarte însufleţit datorită marelui număr de musafiri. Olbinett era de asemenea foarte activ, servind răcoritoarele de care lumea simţea nevoie la cele 30° de căldură. Consumară o jumătate de butoiaş de «scotch-ale», declarîndu-l pe Barclay & Co. cel mai mare om din Marea Britanie, mai mare chiar decît Wellington, care n-ar fi fabricat niciodată o bere atît de bună. Deh, amor-propriu de scoţian! Jacques Paganel bău mult şi vorbi încă şi mai mult *de omni re scibili*[1].

O zi atît de bine începută părea că trebuie să se sfîrşească cu bine. Făcuseră cincisprezece mile încheiate, pe un pămînt roşcat, într-o regiune care urca destul de mult. Totul le dădea deci speranţa să înnopteze chiar în acea seară pe malurile lui Snowy, un rîu însemnat, care se varsă în Pacific la sudul Victoriei. În curînd, căruţa intră pe o cîmpie largă, formată dintr-un pămînt aluvionar negricios, printre tufe şi ierburi foarte bogate şi cîmpuri acoperite de gastrolobium. Veni seara: o ceaţă deasă se contura la orizont şi indica valea lui Snowy. Mai făcură cîteva mile îmboldind boii şi trăgîndu-i de jug. După o colină apăru o pădure de arbori uriaşi. Ayrton îşi mîna boii, puţin istoviţi de drum, printre trunchiuri uriaşe pierdute în umbră. Cînd mai avea numai o jumătate de milă pînă la rîu, căruţa se înfundă în mocirlă pînă la osie.

— Fiţi atenţi! strigă el călăreţilor, care veneau în urma lui.

— Ce este? întrebă Glenarvan.

— Ne-am împotmolit, răspunse Ayrton.

Cu glasul şi cu harapnicul îndemnă boii, care, afundaţi pînă la genunchi, nu se mai puteau clinti.

— Să înnoptăm aici, propuse John Mangles.

— Cred că este tot ce avem mai bun de făcut, răspunse Ayrton. Mîine, pe lumină, vom vedea cum ne vom descurca.

— Să ne oprim, spuse Glenarvan.

Noaptea se lăsă repede, după un amurg scurt, dar căldura nu dispăruse odată cu lumina. Atmosfera era încă încărcată de vapori înăbuşitori. Cîteva fulgere depărtate brăzdau cerul la orizont. Se pregătiră de culcare. Îşi făcură loc cum putură mai bine în căruţa împotmolită. Bolta întunecată a arborilor gigantici adăposti tabăra călătorilor. Dacă nu ploua, hotărît lucru, nu aveau să se plîngă de nimic.

Ayrton izbuti cu destulă greutate să-şi scoată boii din terenul negricios. Îi dejugă şi îi adăposti împreună cu cei patru cai, nelăsînd

[1] Despre toate lucrurile care se cunosc (în limba latină în text).

nimănui grija să le aleagă nutrețul. Treaba și-o făcea dealtfel cu pricepere și, în seara aceea, Glenarvan observă că Ayrton făcea totul cu o grijă deosebită; îi mulțumi, căci aceste animale erau deosebit de prețioase aici.

Între timp, călătorii cinară destul de frugal. Oboseala și căldura le alungaseră foamea și aveau nevoie mai mult de odihnă decît de hrană. Lady Helena și Miss Grant urară tovarășilor lor noapte bună, retrăgîndu-se în culcușul lor obișnuit. Cît privește bărbații, unii intrară în cort, alții se întinseră, după bunul lor plac, pe iarba deasă ce se așternea sub copaci și care nu prezenta nici un pericol pentru sănătate în aceste ținuturi salubre.

Unul după altul fură cuprinși de un somn adînc. Întunericul fu sporit de perdeaua norilor groși care năpădiseră cerul. În aer, nici cea mai ușoară adiere. Liniștea nopții nu era întreruptă decît de «morepork», ale cărui strigăte formau, uimitor de exact, o terță minoră, asemenea celei ce-o cunoaștem din chemarea tristă a cucului din Europa.

Pe la ora unsprezece, după un somn agitat, maiorul se trezi. O lumină palidă, care alerga pe lîngă copaci, îi izbi ochii pe jumătate închiși. Ai fi spus că e o pînză albicioasă, sclipitoare, aidoma apei unui lac, și Mac Nabbs crezu că sînt primele licăriri ale unui incendiu.

Se sculă și porni înspre pădure. Mare-i fu mirarea cînd se văzu în fața unui minunat fenomen natural. Înaintea ochilor i se întindea un cîmp uriaș cu ciuperci fosforescente. Sporii luminoși ai acestor cryptogame străluceau în umbră cu o oarecare intensitate[1].

Maiorul, care nu era deloc egoist, tocmai se pregătea să-l trezească pe Paganel, pentru ca și savantul să se bucure urmărind acest fenomen, cînd un incident îl opri.

Licărirea fosforescentă lumina pădurea pe o întindere de o jumătate de milă, și lui Mac Nabbs i se păru că vede niște umbre trecînd grăbite pe lizieră. Îl înșela oare vederea? Era pradă unei halucinații?

Mac Nabbs se culcă la pămînt și, după o observație mai îndelungată, văzu limpede mai mulți oameni care, aplecîndu-se și ridicîndu-se rînd pe rînd, păreau să caute pe pămînt niște urme încă proaspete.

Trebuia să afle ce voiau acești oameni.

Maiorul nu mai șovăi și, fără a-și trezi tovarășii, tîrîndu-se pe pămînt ca un adevărat indigen, se furișă pe sub ierburile înalte.

---

[1] Fenomenul acesta a fost deja observat de Drummond în Australia; se pare că e vorba de ciuperci din familia «Agaricus olearicus». (N.A.)

Capitolul XIX

O LOVITURĂ DE TEATRU

Noaptea fu îngrozitoare. Pe la două din noapte începu o ploaie torențială, care nu conteni pînă la ziuă. Cortul nu mai era un adăpost sigur. Glenarvan și tovarășii săi se refugiară în căruță. Nimeni nu mai dormea. Vorbiră vrute și nevrute. Numai maiorul, a cărui scurtă lipsă n-o băgase nimeni de seamă, se mulțumi să asculte fără să scoată nici un cuvînt. Potopul nu mai înceta. Călătorii se temeau ca acesta să nu provoace o revărsare a lui Snowy; ar fi fost o gravă amenințare pentru căruța împotmolită într-un pămînt atît de moale. În mai multe rînduri, Mulrady, Ayrton și John Mangles se duseră să cerceteze nivelul apelor și se întoarseră uzi pînă la piele.

În sfîrșit, se iviră zorile. Ploaia încetă, dar razele soarelui nu fură în stare să străbată perdeaua deasă de nori. Băltoacele mari de apă gălbuie, adevărate lacuri tulburi și mocirloase, acopereau pămîntul pe mari întinderi. Un abur cald se ridica din terenurile jilave; aerul era de o umiditate nesănătoasă.

Glenarvan se îngriji mai întîi de căruță. Pentru el aceasta era esențialul. Examinară vehiculul greoi, ce era împotmolit într-o groapă cu pămînt lutos, din care nu-l puteau scoate. Roțile din față aproape că nu se mai vedeau, iar cele dinapoi se înfundaseră pînă la osie. Își dădură seama că vor avea mult de furcă pînă vor scoate căruța la liman și nu erau siguri că puterile oamenilor și animalelor la un loc vor fi suficiente.

— În orice caz, trebuie să ne grăbim, spuse John Mangles. Lutul acesta, uscîndu-se, va face și mai grea salvarea.

— Să ne grăbim, răspunse Ayrton.

Glenarvan, cei doi marinari, John Mangles și Ayrton se duseră în pădure, unde lăsaseră peste noapte caii și boii.

Era o pădure de arbori de cauciuc, înalți, cu o înfățișare sinistră. Numai copaci uscați, foarte rari, jupuiți de scoarță asemenea arborilor de plută în momentul cînd sînt descojiți. Tulpina golașă a acestor arbori atingea două sute de picioare înălțime; nici o pasăre nu se cuibărise pe aceste schelete aeriene; nici o frunză nu se clintea pe aceste crengi uscate. Ce cataclism va fi provocat fenomenul acesta destul de des întîlnit în Australia? Pădurile să fi fost oare lovite în întregime de o boală necruțătoare? Nu se știe. Nici cei mai bătrîni indigeni, nici strămoșii lor îngropați de mult în «dumbrăvile morții» nu le-au apucat vreodată înverzite.

În timp ce mergea, Glenarvan privea cerul cenușiu, pe care se profilau cele mai mici rămurele ale copacilor, ca niște tăieturi fine. Ayrton se mira că nu mai găsi caii și boii în locul unde îi lăsase. Erau împiedicați, așa că nu puteau să plece prea departe.

Îi căutară în pădure, fără să-i găsească. Mirat, Ayrton se întoarse din nou spre rîu, pe ale cărui maluri creșteau niște mimoze minunate. Chema boii cu un strigăt binecunoscut, fără a primi nici un răspuns. Maistrul părea foarte neliniștit; se priveau unii pe alții, deznădăjduiți.

Trecu o oră de căutări zadarnice, și Glenarvan era pe punctul de a se întoarce la căruță, cînd la aproape o milă depărtare auzi un nechezat, urmat aproape în același timp de un muget.

— Acolo sînt! strigă John Mangles, strecurîndu-se printre tufe de gastrolobium, care erau destul de înalte pentru a ascunde o cireadă.

Glenarvan, Mulrady și Ayrton se repeziră pe urmele lui și-i împărtășiră îndată uimirea.

Doi boi și trei cai zăceau la pămînt, căzuți ca și cei din ajun. Cadavrele lor se răciseră deja și un cîrd de corbi pîndeau, croncănind, neașteptata pradă. Glenarvan și ceilalți călători se uitară unul la altul, în timp ce Wilson nu-și putu opri prima înjurătură care-i veni în minte.

— Ce vrei, Wilson? spuse lordul Glenarvan, abia stăpînindu-se. N-avem ce face. Ayrton, adu boul și calul care au mai rămas. Ei trebuie să ne scoată din încurcătură.

— Dacă biata noastră căruță n-ar fi împotmolită, răspunse John Mangles, aceste două animale ar fi în stare, mergînd la pas, să ne ducă la destinație. Trebuie, deci, cu orice preț, să o despotmolim!

— Vom încerca, John, vorbi liniștit Glenarvan. Să ne întoarcem la cort, căci lipsa noastră prelungită trebuie să-i fi neliniștit pe ceilalți.

Ayrton despiedică boul, Mulrady calul și se întoarseră, urmînd malurile sinuoase ale rîului.

Într-o jumătate de oră, Paganel, Mac Nabbs, lady Helena și Miss Grant aflară de cele petrecute.

— Pe legea mea, exclamă maiorul neputîndu-se stăpîni, foarte rău ai făcut, Ayrton, că n-ai potcovit toate animalele cînd am trecut prin Wimerra.

— De ce, domnule? întrebă Ayrton.

— Fiindcă, dintre toți caii, numai cel ce l-ai dat pe mîna potcovarului dumitale a scăpat!

— Adevărat, zise John Mangles, iată o întîmplare ciudată!

— O întîmplare, nimic mai mult, răspunse Ayrton, privindu-l fix pe maior.

Mac Nabbs strînse buzele, ca și cum ar fi vrut să se abțină să vor-

beasca. Glenarvan, Mangles, lady Helena păreau că aşteaptă să-şi spună părerea pînă la capăt, dar maiorul tăcu şi se îndreptă înspre căruţa pe care o examina Ayrton.

— Ce-a vrut să spună? îl întrebă Glenarvan pe John Mangles.

— Nu ştiu, răspunse tînărul căpitan. Totuşi maiorul nu este omul care să vorbească fără să se gîndească.

— Nu, John, spuse lady Helena. Mac Nabbs trebuie să-l bănuiască cu ceva pe Ayrton.

— Să-l bănuiască? făcu Paganel dînd din umeri. De ce?

— De ce? răspunse Glenarvan. De a ne fi ucis caii şi boii? Dar în ce scop? Ayrton nu are acelaşi interes ca şi noi?

— Ai dreptate, scumpul meu Eduard, spuse lady Helena, şi aş adăuga că acest om ne-a dat netăgăduite dovezi de devotament în tot timpul călătoriei.

— Desigur, îl aprobă John Mangles. Dar atunci cum rămîne cu observaţia maiorului?

— Îl crede aşadar înţeles cu ocnaşii?... strigă imprudent Paganel.

— Ce ocnaşi? întrebă Miss Grant.

— Domnul Paganel se înşeală, răspunse repede John Mangles. Ştie bine doar că nu există nici un fel de ocnaş în provincia Victoria.

— Ei, zău, e adevărat! replică Paganel, care ar fi voit să-şi retragă cuvintele. Unde dracu' mă gîndeam? Ocnaşi! Cine-a mai pomenit vreodată ocnaşi în Australia? Dealtfel, de cum debarcă, devin oameni cinstiţi! Clima, Miss Mary, clima asta moralizatoare...

Bietul savant, voind să-şi repare gafa, se împotmolea, ca şi căruţa, tot mai rău. Cum lady Helena îl privea insistent, el îşi pierdu cumpătul de-a binelea. Dar nevoind să-l pună în şi mai mare încurcătură, ea o luă pe Miss Mary în cealaltă parte a cortului, unde Olbinett, ca de obicei, se îndeletnicea cu pregătirea dejunului după toate regulile artei.

— Eu aş merita să fiu deportat! spuse Paganel cu un glas care îţi făcea milă.

— Sînt de aceeaşi părere, răspunse Glenarvan.

După acest răspuns dat cu o seriozitate care-l copleşi pe bunul nostru geograf, Glenarvan şi Mangles se îndreptară spre căruţa pe care Ayrton şi cei doi marinari se trudeau să o scoată, în clipa aceea, din noroi. Boul şi calul, înhămaţi unul lîngă altul, trăgeau din răsputeri; hamurile întinse erau gata să se rupă, iar jugul era pe punctul de a ceda. Wilson şi Mulrady împingeau la roţi, în timp ce Ayrton îmboldea animalele cu vorba şi cu biciul. Vehiculul greoi nu se clintea însă. Era înţepenit în clisă, ca şi cum ar fi fost fixat în beton.

John Mangles fu de părere să ude lutul spre a-l înmuia. Făcură

şi aceasta, dar în zadar. Căruţa nici nu se mişca. Istoviţi de eforturi, oamenii şi animalele renunţară la aceste încercări. Numai demontînd-o bucată cu bucată, oamenii ar fi putut să reuşească. Cum le lipseau însă uneltele necesare, nu puteau încerca nici măcar această ieşire.

Între timp, Ayrton, care voia cu orice preţ să vină de hac obstacolului, era să încerce din nou, cînd Glenarvan îl opri, spunîndu-i:

— Destul, Ayrton, destul! Trebuie să cruţăm animalele rămase. Dacă trebuie să mergem mai departe pe jos, unul va duce călătoarele, iar celălalt proviziile. Ne mai pot fi încă de folos.

— Bine, milord, răspunse Ayrton, deshămînd animalele sleite de puteri.

— Şi-acum, prieteni, adăugă Glenarvan, să ne întoarcem la cort, să vedem ce-avem de făcut, care ne sînt şansele,şi să luăm o hotărîre.

Peste cîteva clipe, călătorii îşi reîmprospătau forţele cu un dejun substanţial, atît de necesar după o noapte atît de grea. Apoi începură să discute din nou, şi toţi fură rugaţi să-şi spună părerea.

Mai întîi aveau să determine cît se poate de exact poziţia taberei. Paganel împlini această sarcină cu toată seriozitatea. După el, expediţia se oprise pe paralela 37, la 147°53' longitudine, pe malul rîului Snowy.

— Care e poziţia exactă a coastei la Twofold-Bay? întrebă Glenarvan.

— 150°, răspunse Paganel.

— Şi cît înseamnă aceste două grade şi şapte minute?

— Şaptezeci şi cinci de mile.

— La ce distanţă sîntem de Melbourne?

— La cel puţin două sute de mile.

— Bine. Acum c-am stabilit poziţia, zise Glenarvan, ce urmează să facem?

Toţi răspunseră într-un glas:

— Să ne îndreptăm fără întîrziere spre coastă.

Lady Helena şi Mary Grant se obligară să facă cinci mile pe zi. Aceste femei curajoase nu se speriau să străbată pe jos, dacă trebuia, distanţa dintre rîul Snowy şi Twofold-Bay.

— Eşti o femeie curajoasă, scumpa mea Helena, spuse lordul Glenarvan. Dar putem oare fi siguri că vom găsi pe coastă mijloacele de care vom avea nevoie?

— Fără îndoială, răspunse Paganel. Eden este un oraş vechi. Portul trebuie să aibă legături regulate cu Melbourne. Presupun chiar că la treizeci şi cinci de mile de aici, în orăşelul Delegete, la graniţa Victoriei, ne vom putea aproviziona din nou şi vom găsi şi mijloacele de transport.

— Dar *Duncan?* întrebă Ayrton. Nu credeți, milord, că ar fi bine să anunțați să vină în golf?

— Ce părere ai, John? întrebă Glenarvan.

— Nu cred că milord trebuie să se grăbească în această privință, răspunse tînărul căpitan, după o clipă de gîndire. Nu va fi niciodată prea tîrziu să-i dați lui Tom Austin ordin să vină în punctul pe care i-l vom indica.

— Evident, adăugă Paganel.

— Și mai țineți seama, reluă John Mangles, că în patru-cinci zile vom fi la Eden.

— Patru sau cinci zile! se miră Ayrton, dînd din cap. Socotiți cincisprezece sau douăzeci, domnule căpitan, dacă nu vreți să vă căiți mai tîrziu!

— Cincisprezece sau douăzeci de zile pentru șaptezeci și cinci de mile! strigă Glenarvan.

— Cel puțin, milord. Avem de străbătut partea cea mai grea din provincia Victoria, un deșert în care duci lipsă de toate, după cum spun squatterii; niște cîmpii de mărăcini, fără nici un drum, în care nu s-a putut stabili nici o stațiune. Va trebui să mergem cu securea sau cu torța în mînă și, credeți-mă, nu vom înainta prea repede.

Ayrton vorbise cu toată convingerea. Paganel, asupra căruia se îndreptară întrebătoare toate privirile, încuviință cu un semn din cap cuvintele maistrului.

— Admit greutățile de care vorbești, reluă John Mangles. Ei bine, în cincisprezece zile, milord va trimite ordin *Duncan*-ului.

— Adaug, răspunse atunci Ayrton, că nu numai greutățile ne vor întîrzia. Dar mai avem de traversat și rîul Snowy, și se prea poate să trebuiască să așteptăm scăderea apelor.

— Să așteptăm? strigă tînărul căpitan. Nu se poate găsi vreun vad mai ușor de trecut?

— Nu cred, răspunse Ayrton. Azi-dimineață am căutat un loc de trecut, dar în zadar. Mai rar să întîlnești un rîu atît de năvalnic în acest anotimp; e o fatalitate împotriva căreia nu putem lupta.

— Snowy e deci atît de lat? întrebă lady Glenarvan.

— Lat și adînc, doamnă, răspunse Ayrton. Lat de o milă și curge foarte repede. Înotătorul cel mai bun n-ar fi în stare să-l treacă fără să rîște.

— Ei bine, să construim o barcă, strigă Robert, care nu se îndoia de nimic. Doborîm un copac, îl scobim, ne îmbarcăm, și totu-i gata!

— Se cunoaște că-i băiatul căpitanului Grant! răspunse Paganel.

— Și are dreptate, interveni John Mangles. Pînă la urmă, tot la asta ajungem, așa că ne pierdem vremea discutînd zadarnic.

— Ce crezi, Ayrton? întrebă Glenarvan.

— Cred, milord, că dacă nu ne vine nici un ajutor, luna viitoare ne va găsi tot pe malurile rîului Snowy.

— Dar ai un plan mai bun? întrebă John Mangles, cu o oarecare nerăbdare.

— Da, dacă *Duncan* părăseşte Melbourne şi vine pe coasta răsăriteană...

— A, iar *Duncan*-ul! Şi întrucît prezenţa lui în golf ne-ar uşura să ajungem la Eden?

Ayrton se gîndi cîteva clipe înainte de a răspunde şi apoi zise şovăielnic:

— Nu vreau să vă spun părerea mea. Ceea ce fac e în interesul tuturor, şi sînt gata să plec de îndată ce milord va da semnalul de plecare.

Apoi îşi încrucişă braţele.

— Ăsta nu e un răspuns, Ayrton, îl dojeni Glenarvan. Arată-ne planul dumitale şi-l vom discuta. Ce propui?

Ayrton, cu o voce liniştită şi sigură, spuse:

— Lipsiţi cum sîntem acum de toate, propun să nu ne aventurăm dincolo de Snowy. Trebuie să aşteptăm chiar aici ajutoare, şi ele nu ne pot veni decît de la *Duncan*. Să poposim aici, unde nu ne lipsesc merindele, şi unul dintre noi să-i ducă lui Tom Austin ordinul de a veni în golful Twofold.

Propunerea aceasta neaşteptată fu întîmpinată cu oarecare mirare, iar John Mangles nu-şi ascunse ostilitatea faţă de ea.

— În acest timp, reluă Ayrton, ori vor scădea apele rîului Snowy, ori vom recurge la o barcă pe care o vom construi. Iată planul meu, milord, pe care vi-l supun spre aprobare.

— Bine, Ayrton, răspunse Glenarvan. Ideea dumitale merită să fie luată în seamă. Partea ei cea mai neplăcută este însă că ne face să întîrziem, dar ne cruţă de oboseli crunte şi poate de adevărate primejdii. Ce părere aveţi, prieteni?

— Vorbeşte şi dumneata, dragă Mac Nabbs, îl îndemnă lady Helena. De la începutul discuţiei n-ai spus nimic; te mulţumeşti doar să asculţi; eşti tare zgîrcit la vorbă!

— Pentru că îmi cereţi părerea, răspunse maiorul, am să v-o spun deschis. Mi se pare că Ayrton a vorbit ca un om înţelept, prudent, şi sînt de aceeaşi părere cu el.

Nu se aşteptau deloc la acest răspuns, căci pînă atunci Mac Nabbs combătuse întotdeauna ideile lui Ayrton în această privinţă. Ayrton, surprins şi el, aruncă o privire fugară asupra maiorului. Paganel, lady Helena şi marinarii, care erau foarte dispuşi să sprijine propunerea

maistrului, auzind cuvintele lui Mac Nabbs, nu mai şovăiră.

Glenarvan declară deci că s-a adoptat în principiu planul lui Ayrton.

— Acum, John, adăugă el, nu crezi că prudenţa ne îndeamnă ca, în aşteptarea mijloacelor de transport,să ne instalăm tabăra pe malul rîului?

— Da, răspunse John Mangles, numai dacă mesagerul nostru reuşeşte să treacă rîul pe care noi însine nu-l putem trece!

Îl priviră pe Ayrton, care surîse sigur de sine.

— Curierul nu va trece rîul, zise el.

— A! făcu John Mangles.

— Are să meargă pur şi simplu pînă la drumul din Lucknow, care îl va duce de-a dreptul la Melbourne.

— Să facă două sute cincizeci de mile pe jos! strigă tînărul căpitan.

— Călare, replică Ayrton, căci ne-a mai rămas un cal sănătos. Cu el va face drumul în patru zile. Mai adăugaţi două, cît îi trebuie *Duncan*-ului să ajungă în golf, douăzeci şi patru de ore pînă se întoarce la tabără şi, într-o săptămînă, mesagerul va fi aici cu oamenii echipajului.

Maiorul aprobă cuvintele lui Ayrton dînd afirmativ din cap, ceea ce stîrni mirarea lui John Mangles. Propunerea maistrului fu acceptată de toţi şi nu mai rămînea decît ca acest plan bine întocmit să fie tot atît de bine executat.

— Acum, prieteni, spuse Glenarvan, trebuie să ne alegem curierul. Nu vreau să ascund că va avea o misiune grea şi primejdioasă. Care din voi vrea să-şi ia sarcina să ducă instrucţiunile?

Wilson, Mulrady, John Mangles, Paganel şi chiar Robert se oferiră de îndată. John insistă chiar mai mult decît oricare să i se încredinţeze lui misiunea. Dar Ayrton, care încă nu luase cuvîntul, spuse:

— Dacă nu aveţi nimic împotrivă, milord, am să plec eu. Cunosc ţinuturile. Am străbătut adeseori regiuni şi mai grele. Pot să ies din orice încurcătură acolo unde oricare din dumneavoastră n-ar izbuti. Cer deci, în interesul tuturor, dreptul să mă duc la Melbourne. Un cuvînt al dumneavoastră mă va face cunoscut secundului domniei voastre, şi îmi iau sarcina ca în şase zile să aduc *Dunncan*-ul în golful Twofold.

— Ai dreptate, răspunse Glenarvan. Eşti un om inteligent şi curajos, Ayrton, şi vei izbuti.

Maistrul era, evident, cel mai potrivit să ducă la îndeplinire greaua misiune. Toţi înţeleseră acest lucru şi-şi retraseră propunerea. John Mangles făcu o ultimă obiecţie, spunînd că avea nevoie de Ayrton ca să regăsească urmele *Britanniei* sau ale lui Harry Grant. Dar maiorul observă că expediţia va rămîne pe malurile lui Snowy pînă

la întoarcerea lui Ayrton şi că nu se punea problema să reînceapă fără el cercetările; deci absenţa maistrului n-ar păgubi cu nimic interesele cercetătorilor.

— Bine, Ayrton, pleacă atunci, spuse Glenarvan. Grăbeşte-te şi întoarce-te pe malul rîului Snowy prin Eden.

În ochii maistrului scînteia bucuria succesului. El întoarse capul, dar oricît de repede o făcu, John Mangles îl surprinse şi simţi instinctiv cum îi creştea neîncrederea faţă de Ayrton.

Acesta se pregăti deci de plecare, ajutat de cei doi marinari; unul vedea de cal şi celălalt de merinde. În acest timp, Glenarvan scria scrisoarea către Tom Austin.

El ordona secundului de pe *Duncan* să pornească fără întîrziere spre Twofold-Bay. Totodată, îi recomanda pe Ayrton ca pe-un om de încredere. Tom Austin, după ce avea să ajungă pe coastă, urma să pună sub ordinele lui Ayrton un detaşament de marinari...

Glenarvan scria tocmai aceste rînduri, cînd Mac Nabbs, care-l urmărea din ochi, îl întrebă cu o intonaţie ciudată în glas, cum scrisese numele lui Ayrton.

— Cum se pronunţă, răspunse Glenarvan.

— E o eroare, reluă liniştit maiorul. Se pronunţă Ayrton, dar se scrie Ben Joyce.

Capitolul XX

ALAND! ZEALAND!

Pronunţarea numelui Ben Joyce căzu ca un trăsnet. Ayrton se ridică deodată, cu un revolver în mînă. Se auzi o detunătură. Glenarvan căzu lovit de un glonţ. Afară răsunară focuri de puşcă.

John Mangles şi marinarii, uimiţi la început, voiră să se arunce asupra lui Ben Joyce, dar îndrăzneţul ocnaş dispăruse într-o clipă, ajungînd la banda lui, care aştepta la marginea pădurii.

Cortul nu era un adăpost destul de bun împotriva gloanţelor. Fură nevoiţi să se retragă. Avînd o rană uşoară, Glenarvan se ridică şi el.

— În căruţă! În căruţă! strigă John Mangles, trăgîndu-le pe lady Helena şi pe Mary Grant, care în curînd se aflară în siguranţă îndărătul căruţei.

John, maiorul, Paganel şi marinarii puseră imediat mîna pe carabine, gata să se apere împotriva atacatorilor. Glenarvan şi Robert

veniră lîngă cele două femei, în timp ce Olbinett se grăbea şi el să ia parte la apărarea comună.

Totul se petrecuse cu iuţeala fulgerului. John Mangles observa atent marginea pădurii. Detunăturile încetară odată cu sosirea lui Ben Joyce. Împuşcăturilor le urmă o liniştе adîncă. Cîteva rotocoale de fum alb se ridicau încă printre ramurile arborilor de cauciuc. Tufele înalte de gastrolobium erau nemişcate. Orice urmă a atacului dispăruse.

Maiorul şi John Mangles porniră în recunoaştere pînă la linia copacilor mari; nu mai găsiră însă nici picior de bandit. Se vedeau urme numeroase de paşi şi cîteva capse fumegînd. Maiorul, prudent cum era, le stinse, căci o scînteie ar fi fost de ajuns să stîrnească un incendiu groaznic în codrul acesta de arbori uscaţi.

— Ocnaşii au dispărut, spuse John Mangles.

— Da, răspunse maiorul, şi mă neliniştеşte dispariţia lor. Aş vrea mai curînd să mă aflu faţă în faţă cu ei. Mai bine un tigru în cîmpie deschisă decît un şarpe ascuns în iarbă. Să cercetăm tufişurile din jurul căruţei.

Maiorul şi John cercetară împrejurimile. Dar de la marginea pădurii pînă la malurile rîului Snowy nu întîlniră nici un ocnaş. Banda lui Ben Joyce dispăruse deodată, parc-ar fi zburat aidoma unui stol de păsări răufăcătoare. Dispariţia era prea ciudată ca să le dea senzaţia de siguranţă perfectă. De aceea se hotărîră să fie gata de apărare. Căruţa, o adevărată fortăreaţă împotmolită, deveni centrul taberei, păzită permanent de doi oameni care se schimbau din oră în oră.

Prima grijă a celor două femei fu să panseze rana lui Glenarvan. În clipa în care soţul ei căzuse lovit de glonţul lui Ben Joyce, lady Helena, îngrozită, se repezise spre el. Apoi, stăpînindu-şi spaima, curajoasa femeie îl condusese pe Glenarvan la căruţă. Aici îi dezgoli umărul rănit, şi maiorul îşi dădu seama că glonţul îi sfîşiase numai pielea, fără să producă nici o leziune internă. Nici osul, nici muşchii nu păreau atinşi. Rana sîngera mult, dar Glenarvan, mişcîndu-şi degetele, îşi linişti prietenii, demonstrîndu-le că nu este nimic grav. Odată pansamentul făcut, nu mai vru ca lumea să-i poarte de grijă, şi începură să analizeze situaţia.

Călătorii, în afară de Mulrady şi Wilson, care vegheau afară, se aşezară pe cît posibil mai comod în căruţă, şi-l rugară pe maior să vorbească.

Înainte de a începe povestirea, el o puse pe lady Helena la curent cu ceea ce nu ştia, povestindu-i despre evadarea unei bande de ocnaşi din Perth, despre ivirea lor în regiunea Victoria şi complicitatea

lor la catastrofa de la calea ferată. Îi dădu numărul din *Australian and New Zealand Gazette*, cumpărat la Seymour, pomenindu-i şi de premiul oferit de poliţie pe capul lui Ben Joyce, temutul bandit care-şi crease o celebritate funestă prin crimele comise în cele optsprezece luni.

Dar cum îl recunoscuse Mac Nabbs pe Ben Joyce în maistrul Ayrton? Iată misterul pe care voiau toţi să-l înţeleagă. Maiorul le explică.

De la prima sa întîlnire, din instinct, Mac Nabbs nu se încrezuse în Ayrton. Două-trei fapte aproape neînsemnate, un schimb de priviri între acesta şi fierarul de la Wimerra, ezitările lui Ayrton cînd trebuia să traverseze oraşe şi tîrguri, insistenţa cu care cerea să se trimită ordin *Duncan*-ului să vină la coastă, moartea ciudată a animalelor care i se încredinţaseră lui, în sfîrşit, nesinceritatea ce se vedea uneori în atitudinea sa, toate aceste amănunte treziseră bănuielile maiorului.

Totuşi nu ar fi putut formula o acuzare directă, dacă nu s-ar fi produs evenimentele din noaptea trecută.

Mac Nabbs, strecurîndu-se printre tufele înalte ale arbuştilor, ajunsese la o jumătate de milă de tabără, în apropierea umbrelor suspecte care-i treziseră luarea-aminte. Plantele fosforescente aruncau lumini palide în întuneric.

Trei oameni cercetau urmele proaspete; printre ei, Mac Nabbs îl recunoscu pe fierarul din Black-Point. «Ei sînt», spuse unul. «Da, răspunse altul, iată trefla potcoavelor. E ca cea din Wimerra». — «Toţi caii au murit». — «Nu-i rea otrava». — «Iată cu ce poţi distruge o cavalerie întreagă. Bună buruiană gastrolobium!»

— Apoi tăcură, adăugă Mac Nabbs, şi se depărtară. Nu aflasem încă tot ce voiam. I-am urmărit. În curînd începură să vorbească iar: «Priceput om mai e Ben Joyce, spuse fierarul, deştept maistru! Auzi, să inventeze naufragiul! Dacă izbuteşte ce şi-a pus în cap, e o adevărată lovitură! Al dracului Ayrton!» — «Zi-i Ben Joyce, doar şi-a meritat numele!» În clipa aceea, ticăloşii părăsiră pădurea. Ştiam ce voiam să aflu, şi m-am înapoiat în tabără, cu convingerea că nu toţi ocnaşii devin morali în Australia: să nu-i fie cu supărare lui Paganel!

Maiorul se opri. Tovarăşii lui se gîndeau.

— Prin urmare, zise Glenarvan pălind de mînie, Ayrton ne-a tîrît pînă aici ca să ne jefuiască şi să ne ucidă?

— Da, răspunse maiorul.

— Şi de la Wimerra încoace, banda umblă pe urmele noastre şi pîndeşte o ocazie potrivită?

— Da.

— Atunci acest nemernic nu este un marinar de pe *Britannia?* A furat deci numele de Ayrton și a furat și livretul de marinar?

Toți își îndreptară privirile spre Mac Nabbs.

— Iată, răspunse el cu vocea lui totdeauna calmă, ce se poate deduce cu siguranță din situația asta încîlcită. După părerea mea, pe omul acesta îl cheamă într-adevăr Ayrton. Ben Joyce cred că este o poreclă. Fără îndoială, îl cunoaște pe Harry Grant și a fost maistru pe bordul *Britanniei.* Faptele pe care Ayrton le-a și dovedit cu cîteva amănunte sînt confirmate de cuvintele ocnașilor, pe care vi le-am redat. Să nu ne pierdem deci timpul cu ipoteze zadarnice, ci să fim siguri că Ben Joyce este Ayrton, după cum Ayrton este Ben Joyce, adică un marinar de pe *Britannia,* care a ajuns căpetenia unei bande de ocnași.

Explicațiile lui Mac Nabbs fură aprobate de toți fără discuție.

— Acum, răspunse Glenarvan, mi-ai putea spune cum și de ce se află maistrul lui Harry Grant în Australia?

— Cum? Nu știu, răspunse Mac Nabbs, și poliția declară și ea că nu știe mai mult decît mine în această privință. De ce? Mi-e cu neputință s-o spun. Este un mister pe care-l va explica viitorul.

— Poliția nu știe nici că Ayrton e Ben Joyce, spuse Mangles.

— Ai dreptate, John, răspunse maiorul, și un amănunt ca acesta va putea aduce lumină în cercetările ce se vor întreprinde.

— Așadar, întrebă lady Helena, nenorocitul acesta pătrunsese în ferma lui Paddy O'Moore cu o intenție criminală?

— Fără îndoială, îi răspunse Mac Nabbs. Pregătea vreo lovitură împotriva irlandezului, cînd iată că i s-a ivit o ocazie mai bună. A auzit povestirea lui Glenarvan, istoria naufragiului și, îndrăzneț cum este, s-a hotărît îndată să tragă un folos din aceasta. Expediția a fost organizată. La Wimerra a comunicat cu unul de-ai săi, cu fierarul din Black-Point, și-a lăsat urme ca să se cunoască pe unde au trecut. Banda ne-a urmărit. O plantă veninoasă i-a permis să ne ucidă pe rînd boii și caii. Apoi, cînd a sosit momentul, ne-a împotmolit în mlaștinile de lîngă Snowy și ne-a dat pe mîna ocnașilor, pe care-i comandă.

Maiorul spusese tot ce știa și bănuia despre Ben Joyce. Reconstituise faptele și Ayrton le apărea așa cum era, un criminal îndrăzneț și de temut. Intențiile lui, limpede dovedite, îi cereau lui Glenarvan cea mai mare vigilență cu putință. Din fericire, se puteau apăra mai ușor de un dușman fățiș decît de unul ce s-ar fi ascuns printre ei.

Dar din această situație limpede reieșea o consecință gravă. Nimeni

nu se gîndise încă la ea. Numai Mary Grant, lăsîndu-i pe ceilalți să vorbească despre trecut, se gîndea la viitor. John Mangles fu primul care observă că era palidă și deznădăjduită. Înțelese ce se petrecea în sufletul ei.

— Miss Mary! Miss Mary! strigă el. Plîngi?

— Plîngi, copila mea? spuse lady Helena.

— Tata, doamnă, tatăl meu! izbucni fata.

Nu mai putu continua. Dar în mintea fiecăruia se născu același gînd. Înțeleseră durerea Mary-ei Grant, pricepură de ce plîngea și de ce pomenea de numele tatălui ei.

Descoperirea trădării lui Ayrton nimicea orice speranță. Ocnașul, ca să-l atragă pe Glenarvan, inventase un naufragiu. În conversația pe care o surprinsese Mac Nabbs, ocnașii o spuseseră limpede. Niciodată *Britannia* nu se sfărîmase de stîncile din Twofold-Bay! Niciodată Harry Grant nu pusese piciorul pe pămîntul australian!

Pentru a doua oară, interpretarea greșită a documentului îi dusese pe căutătorii *Britanniei* pe o pistă falsă.

În fața acestei situații, în fața durerii celor doi copii, toți păstrară o tăcere adîncă. Cine ar mai fi găsit cuvinte de îmbărbătare? Robert plîngea în brațele surorii lui, iar Paganel murmura dezamăgit:

— Ah, blestemat document! Te poți lăuda că ai pus la grea încercare mintea a doisprezece oameni de ispravă!

Și bunul geograf, cu adevărat furios împotriva lui însuși, își dădu cu pumnii în cap.

Între timp, Glenarvan se duse spre Mulrady și Wilson, care făceau de pază. O tăcere adîncă domnea pe cîmpia cuprinsă între pădure și rîu. Nori groși se învălmășeau pe bolta cerului. În această atmosferă grea, într-o toropeală adîncă, cel mai mic zgomot s-ar fi simțit cu ușurință și totuși nu se auzea nimic. Ben Joyce și banda lui se retrăseseră probabil la o distanță destul de mare, căci stolurile de păsări care se jucau pe ramurile de jos ale copacilor, cîțiva canguri ocupați să pască niște rămurele, o pereche de păsări, numite «eurus», care-și scoteau capul încrezătoare printre tufele mari de arbuști, dovedeau că prezența omului nu tulbura pașnicele singurătăți ale pădurii.

— De o oră, întrebă Glenarvan pe cei doi marinari, n-ați văzut și n-ați auzit nimic?

— Nimic, milord, răspunse Wilson. Ocnașii trebuie să fie la cîteva mile de aici.

— Se vede că n-au fost destui ca să ne atace, adăugă Mulrady. Ben Joyce o fi vrînd să recruteze cîțiva bandiți de teapa lui, printre cei care rătăcesc pe la poalele Alpilor.

— Se prea poate, Mulrady, răspunse Glenarvan. Blestemații aceștia

sînt laşi. Ne ştiu înarmaţi, ba chiar bine înarmaţi şi poate că aşteaptă noaptea să pornească atacul. Odată cu căderea serii va trebui să dublăm paza. A, dacă am putea părăsi cîmpia asta mlăştinoasă şi dacă ne-am putea continua drumul spre coastă! Dar apele umflate ale rîului ne închid calea. Aş plăti cu greutatea ei în aur o plută care să ne treacă dincolo!

— De ce nu ne dă milord ordin, zise Wilson, să construim o plută? Lemnul nu ne lipseşte.

— Nu, Wilson, se opuse Glenarvan. Snowy nu e un rîu, ci un torent şi nu se poate trece uşor.

În clipa aceea, după ce examinaseră apele rîului Snowy, John Mangles, maiorul şi Paganel veniră lîngă Glenarvan. Umflată de ultimele ploi, apa crescuse cu încă un picior şi forma un curent furios, asemănător cu torentele din America. Era cu neputinţă să te aventurezi pe aceste întinderi de apă muginde, care se rostogoleau în mii de vîltori.

John Mangles declară că nu se poate trece rîul şi adăugă:

— Dar nu trebuie totuşi să rămînem pe loc, fără să încercăm ceva. Ceea ce voiam să facem înainte de trădarea lui Ayrton e cu atît mai necesar după.

— Ce zici, John? întrebă Glenarvan.

— Spun că avem nevoie urgent de ajutoare. Şi deoarece nu se poate merge pînă la Twofold-Bay, trebuie să mergem la Melbourne. Daţi-mi mie calul şi voi pleca singur.

— Dar e o încercare primejdioasă, John, spuse Glenarvan. Nu-ţi mai vorbesc de pericolele unei călătorii de două sute de mile, străbătînd o ţară necunoscută; iar potecile şi drumurile trebuie să fie păzite de complicii lui Ben Joyce.

— Ştiu, milord, dar mai ştiu că situaţia în care ne găsim nu se mai poate prelungi multă vreme. Ayrton cerea opt zile ca să vă aducă oamenii de pe *Duncan*. Eu vreau să mă reîntorc pe malurile rîului Snowy în numai şase. Ei bine, ce ordin dă milord?

— Înainte de a se pronunţa Glenarvan, spuse Paganel, trebuie să fac o observaţie. Să meargă cineva la Melbourne, sînt de acord, dar nu vreau ca primejdiile să-i fie rezervate lui John Mangles. El este comandantul *Duncan*-ului şi, ca atare, nu are voie să se expună. Mă voi duce eu în locul lui.

— Bine, răspunse maiorul. Şi de ce ai fi tocmai dumneata acela, Paganel?

— Nu sîntem noi aci? strigară Mulrady şi Wilson.

— Şi credeţi, reluă Mac Nabbs, că mie mi-e frică de un drum de două sute de mile călare?

— Prieteni, spuse Glenarvan, dacă unul din noi trebuie să meargă

la Melbourne, să hotărască soarta care va fi acela. Paganel, scrie-ne numele... Vom trage la sorți.

— Dar nu și pe-al dumneavoastră, milord, se opuse John Mangles.

— Și de ce nu? întrebă Glenarvan.

— Dumneavoastră să plecați de lîngă lady Helena, cînd nu vi s-a închis încă rana?

— Glenarvan, zise Paganel, nu poți părăsi expediția!

— Nu, întări maiorul. Locul dumitale este aici; nu trebuie să pleci.

— Drumul este plin de primejdii, răspunse Glenarvan, și nu am să las pe un altul să le îndure pentru mine. Scrie, Paganel! Să-mi amesteci numele cu acelea ale tovarășilor mei și aș vrea ca el să iasă la sorți!

Toți se înclinară în fața voinței lui. Numele lui Glenarvan fu amestecat printre celelalte. Traseră la sorți și misiunea îi reveni lui Mulrady. Bravul marinar scoase un chiot de mulțumire.

— Milord, sînt gata de plecare! spuse el.

Glenarvan strînse mîna lui Mulrady. Apoi se întoarse spre căruță, lăsîndu-i pe maior și pe John Mangles să păzească cortul.

Lady Helena, aflînd de trimiterea lui Mulrady la Melbourne, îi adresă cîteva cuvinte care-i merseră la inimă îndrăznețului marinar. Îl știau curajos, inteligent, voinic, rezistînd la orice oboseală și, într-adevăr, sorții nu puteau alege mai bine.

Hotărîră ca Mulrady să plece pe la ora opt seara. Wilson se însărcină cu pregătirea calului. Îi veni în minte să schimbe potcoava trădătoare de la piciorul stîng și să pună în locul ei una de la caii uciși. Ocnașii n-ar putea astfel să recunoască urmele lui Mulrady, și nici să-l urmărească.

În timp ce Wilson se ocupa cu aceste amănunte, Glenarvan pregătea scrisoarea către Tom Austin; dar cum îl supăra brațul rănit, îl rugă pe Paganel să scrie. Savantul, absorbit de o idee fixă, părea străin de tot ce se petrecea în jurul lui. Trebuie să spunem că Paganel nu se gîndea, în tot acest lanț de aventuri supărătoare, decît la documentul pe care-l interpretaseră greșit. Sucea cuvintele în toate felurile pentru a le smulge un nou înțeles și rămînea adîncit în tainele lui. De aceea, nici nu auzi rugămintea lui Glenarvan și acesta fu nevoit s-o repete.

— A, foarte bine, răspunse Paganel, sînt gata!

Tot vorbind, Paganel își scoase carnetul, rupse o foaie curată, apoi începu să scrie cu creionul următoarele instrucțiuni pe care i le dicta Glenarvan.

«Ordon lui Tom Austin să ridice fără întîrziere ancora și să ducă *Duncan*-ul...»

Paganel termina tocmai acest din urmă cuvînt, cînd din întîmplare

zări jos un număr din *Australian and New Zealand*. Jurnalul, împăturit cum era, nu lăsa să se vadă decît ultimele două silabe din titlu. Creionul lui Paganel se opri şi geograful uită parcă complet de Glenarvan, de scrisoare şi de ceea ce i se dicta.

— Ei, Paganel! spuse Glenarvan.

— A! făcu geograful, scoţînd un strigăt.

— Ce-ai păţit? întrebă maiorul.

— Nimic! Nimic! răspunse Paganel. Apoi, mai încet, repetă: Aland! Aland! Aland!

Se ridică în picioare. Luă jurnalul în mînă. Îl scutură, căutînd să-şi reţină cuvintele gata să-i scape de pe buze.

Lady Helena, Mary, Robert, Glenarvan îl priveau fără să înţeleagă nimic din agitaţia lui.

Părea un om apucat de o nebunie subită. Dar starea de surescitare nervoasă nu dură mult. Puţin cîte puţin se linişti; bucuria care-i strălucea în ochi se stinse; îşi reluă locul şi spuse calm:

— Cînd vreţi, milord, sînt la ordinele dumneavoastră.

Glenarvan reluă dictarea scrisorii, care fu astfel redactată: «Ordon lui Tom Austin să ridice fără întîrziere ancora şi să ducă *Duncan*-ul la paralela 37, pe coasta orientală a Australiei...»

Paganel termină scrisoarea şi o prezentă la semnat lui Glenarvan. Acesta, împiedicat de recenta-i rană, îndeplini cum putu mai bine această formalitate.

Scrisoarea fu închisă şi sigilată. Paganel, cu degetele tremurînd de emoţie, scrise adresa următoare:

Lui Tom Austin,
Secundul iahtului Duncan,
Melbourne

Apoi părăsi căruţa, gesticulînd şi repetînd neînţelesele cuvinte: Aland! Aland! Zealand!

Capitolul XXI

PATRU ZILE DE GROAZĂ

Restul zilei se scurse fără nici un alt incident. Făcură toate pregătirile pentru plecarea lui Mulrady. Viteazul marinar era mulţumit că putea să-i dea lui Glenarvan această dovadă de devotament.

Paganel îşi recăpătase sîngele rece şi felul lui obişnuit de a fi; doar

privirea îi trăda o preocupare continuă, pe care părea însă hotărît s-o păstreze pentru el. Avea fără îndoială motive temeinice să nu spună nimic, de vreme ce maiorul îl auzi repetînd, ca un om care luptă cu sine însuşi, următoarele cuvinte:

— Nu, nu! Nu m-ar crede! Şi dealtfel, la ce bun? E prea tîrziu!

Luînd această hotărîre, el se apucă de lucru, dîndu-i lui Mulrady indicaţiile necesare cum să ajungă la Melbourne şi, cu harta întinsă în faţă, îi însemnă drumul pe ea. Toate «tracks»-urile, adică potecile din regiune, duceau la drumul spre Lucknow. Acest drum, după ce cobora drept spre sud pînă la coastă, o lua, cotind brusc, în direcţia Melbourne-ului. Trebuia să-l urmezi pas cu pas, fără a încerca să-l scurtezi prin cine ştie ce poteci necunoscute. Aşadar, nimic mai simplu. Mulrady nu se putea rătăci!

Cît despre primejdii, ele începeau la cîteva mile depărtare de tabără, dincolo de locul în care trebuia să se fi ascuns Ben Joyce şi banda lui.

Odată ce va fi trecut de el, Mulrady va fi în stare s-o ia mult înaintea ocnaşilor şi să-şi îndeplinească însemnata lui misiune.

La ora şase luară masa împreună. Turna cu găleata. Cortul nu mai oferea un adăpost îndestulător şi se refugiaseră cu toţii în căruţă. Aceasta era un adăpost sigur. Noroiul o ţinea încleştată în pămîntul în care era prinsă, ca o fortăreaţă cu temelii solide. Armamentul lor consta din şapte carabine şi şapte revolvere şi le îngăduia să reziste unui asediu destul de lung. Nu le lipseau nici muniţiile, nici merindele. Or, *Duncan* avea să ajungă la golful Twofold în mai puţin de şase zile. Peste douăzeci şi patru de ore de la sosirea vasului, echipajul va fi pe celălalt mal al rîului Snowy, şi chiar dacă nu-l vor putea trece încă, cel puţin ocnaşii vor fi siliţi să se retragă în faţa forţelor lor superioare. Dar înainte de toate, Mulrady trebuia să-şi ducă la capăt primejdioasa lui misiune.

La ora opt, întunericul nopţii deveni de nepătruns. Sosi momentul plecării. Aduseră calul pe care trebuia să încalece Mulrady. Dintr-un exces de prudenţă, pentru a nu face nici un zgomot, picioarele lui fură înfăşurate în cîrpe. Animalul părea obosit şi totuşi salvarea tuturor depindea de siguranţa şi vigoarea picioarelor lui. Maiorul îl sfătui pe Mulrady să-l cruţe pe cît îi era cu putinţă, din clipa în care va fi în afara razei de acţiune a ocnaşilor. Mai bine să întîrzie cu o jumătate de zi, dar să ajungă sigur la destinaţie.

John Mangles înmînă marinarului un revolver, pe care-l încărcase cu cea mai mare grijă. Era o armă de temut în mîna unui om care nu şovăia, căci se puteau trage şase focuri în cîteva clipe, curăţind uşor calea tăiată de răufăcători. Mulrady încălecă.

— Iată scrisoarea pe care o vei da lui Tom Austin, îi spuse Glenar-

van. Să nu piardă nici o oră! Să pornească spre golful Twofold, şi dacă nu ne găseşte acolo, dacă nu vom fi putut trece apa, să vină spre noi fără nici o întîrziere! Acum du-te, bravul meu marinar, şi Dumnezeu să te aibă în pază!

Glenarvan, lady Helena, Mary Grant, toţi, pe rînd, strînseră mîna lui Mulrady. Plecarea lui pe o noapte întunecoasă şi ploioasă, pe un drum plin de primejdii, de-a curmezişul întinderilor necunoscute ale unei pustietăţi, ar fi speriat pe un om mai puţin oţelit ca un marinar.

— Rămas bun, milord, spuse el cu voce liniştită şi dispăru în curînd pe o potecă în pădure.

În clipa aceea, ploaia se porni şi mai tare. Rafalele de apă loveau cu violenţă ramurile înalte ale eucaliptilor, făcînd să se audă un sunet înăbuşit. Din cînd în cînd, se distingea zgomotul crengilor uscate ce cădeau pe pămîntul desfundat. O mulţime de copaci uriaşi, lipsiţi de sevă, dar care totuşi mai rămăseseră în picioare, se prăbuşiră în timpul acestui uragan. Vîntul vuia printre copaci. Amestecul gemetelor sinistre ale pădurii cu mugetul apelor tumultuoase ale rîului te îngrozea. Norii grei pe care furtuna îi gonea spre est, foarte apropiaţi de pămînt, păreau nişte perdele de aburi. Bezna adîncă făcea noaptea şi mai înfricoşătoare.

Călătorii, după plecarea lui Mulrady, se ghemuiră în căruţă. Lady Helena, Mary Grant, Glenarvan şi Paganel ocupau primul compartiment, care fusese bine închis. În cel de-al doilea, Olbinett, Wilson şi Robert găsiră un adăpost suficient de spaţios. Maiorul şi John Mangles vegheau afară. Era o măsură de prudenţă absolut necesară, căci ocnaşii puteau oricînd să-i atace.

Cei doi paznici credincioşi stăteau deci de veghe şi suportau stoic rafalele cu care ploaia le biciuia obrajii. Încercau să străpungă cu privirea întunericul care favoriza un atac prin surprindere, căci în mijlocul zgomotelor furtunii, ce se contopeau cu gemetele pădurii şi vuietul apelor ieşite din matcă, urechea nu putea distinge nimic.

Numai rareori vîntul amuţea, vrînd parcă să-şi mai tragă sufletul. Apele rîului Snowy erau singurele care mai gemeau printre trestiile nemişcate şi perdeaua neagră de arbori de cauciuc. În aceste clipe de răgaz, liniştea părea lugubră. Maiorul şi John Mangles ascultau cu atenţia încordată. În acest timp, un fluierau strident ajunse pînă la ei. John Mangles se duse glonţ la maior.

— Ai auzit? spuse el.

— Da, făcu Mac Nabbs. E un om, sau un animal?

— Un om! răspunse John Mangles.

Pe urmă ascultară amîndoi. Inexplicabilul fluierat se auzi din nou şi un zgomot ca o detunătură îi răspunse înfundat, căci furtuna re-

începuse cu şi mai mare violenţă. Mac Nabbs şi John Mangles nu se mai puteau auzi. Veniră la adăpostul căruţei.

În clipa aceea, perdelele de piele se ridicară şi Glenarvan coborî lîngă cei doi tovarăşi. Ecoul detunăturii şi şuieratul sinistru răzbătuseră şi sub coviltir.

— În ce direcţie? întrebă el.

— Într-acolo, făcu John, indicînd poteca întunecată, pe care plecase Mulrady.

— La ce distanţă?

— Vîntul a adus pînă la noi sunetul, răspunse John Mangles. Trebuie să fie la cel puţin trei mile!

— Haidem! spuse Glenarvan, luîndu-şi carabina pe umăr.

— Nu, să nu ne ducem, se opuse maiorul. E o cursă ca să ne depărteze de căruţă.

— Şi dacă Mulrady a căzut sub loviturile nemernicilor acestora? reluă Glenarvan, apucîndu-l de mînă pe Mac Nabbs.

— O vom afla mîine, răspunse rece maiorul, hotărît să-l împiedice pe Glenarvan să comită o imprudenţă inutilă.

— Nu veţi părăsi tabăra, milord, spuse John. Voi merge singur.

— Nici dumneata! reluă Mac Nabbs energic. Vrei să ne omoare unul cîte unul, să ne micşoreze forţele, ca s-ajungem la cheremul lor? Dacă Mulrady a căzut victimă lor, e o nenorocire pe care nu trebuie s-o mărim cu o a doua. Sorţii au hotărît să plece Mulrady. Dac-aş fi fost eu în locul lui, la fel aş fi plecat, fără să aştept vreun ajutor.

Maiorul avea dreptate din toate punctele de vedere să-i reţină pe Glenarvan şi pe John Mangles. Era dealtfel fără rost şi nebunească orice încercare de a ajunge pînă la marinar, în noaptea aceasta întunecoasă şi în prejma ocnaşilor tupilaţi prin tufişuri. Mica trupă a lui Glenarvan nu-şi putea permite nici un sacrificiu.

Glenarvan nu voia totuşi să se lase convins. Răsucea carabina în mîini şi ocolea mereu căruţa. Ciulea urechea la cel mai mic zgomot. Încerca să străpungă cu privirea întunericul. Gîndul că unul din oamenii săi era lovit de moarte, părăsit, fără nici un ajutor, implorînd zadarnic pe cei pentru care se jertfise, îl chinuia amarnic. Mac Nabbs nu ştia dacă-l va putea reţine şi dacă Glenarvan, sub impulsul firii sale, nu se va arunca singur în braţele lui Ben Joyce.

— Eduard, îi spuse el, linişteşte-te. Ascultă de un prieten. Gîndeşte-te la lady Helena, la Mary Grant, la toţi cei care rămîn! Dealtfel, unde vrei să mergi? Unde să-l regăseşti pe Mulrady! Pe ce potecă s-o iei?...

În clipa aceea, ca un răspuns la cele ce spunea maiorul, se auzi un strigăt de durere.

— Ascultă! spuse Glenarvan.

Strigătul venea chiar din partea din care răsunase detunătura, la mai puţin de un sfert de milă. Glenarvan, dîndu-l la o parte pe Mac Nabbs, înaintă pe potecă: deodată, la trei sute de paşi de la căruţă, auzi cuvintele:

— Ajutor! Ajutor!

Era un glas tînguitor şi desperat. John Mangles şi maiorul se repeziră în direcţia din care venea.

Peste cîteva clipe văzură tîrîndu-se printre tufişuri un om care scotea gemete sfîşietoare.

Era Mulrady, rănit de moarte, şi cînd tovarăşii săi îl ridicară, îşi simţiră mîinile ude de sînge.

Ploaia cădea şi mai puternică, în timp ce vîntul se dezlănţuia printre crengile copacilor uscaţi. Prin potop, Glenarvan, maiorul şi John Mangles aduseră la căruţă corpul lui Mulrady.

La sosirea lor, toţi se ridicară. Paganel, Robert, Wilson, Olbinett părăsiră căruţa, şi lady Helena oferi compartimentul ei bietului Mulrady. Maiorul scoase vesta marinarului, din care sîngele şi apa curgeau şiroaie. Îi descoperi rana. Aceasta se datora unei lovituri de pumnal, pe care nenorocitul o primise în partea dreaptă a pieptului.

Mac Nabbs îl pansă cu îndemînare. Arma atinsese oare vreunul din organele vitale? N-ar fi putut s-o spună. Din rană se scurgea necontenit un şiroi de sînge stacojiu: paloarea şi slăbiciunea rănitului dovedeau că fusese serios lovit. Maiorul puse pe rana pe care o spălase înainte cu apă proaspătă un tampon gras de iască, pe care-l legă cu un bandaj. Astfel izbuti să oprească hemoragia. Mulrady fu întors pe cealaltă parte, cu capul şi pieptul ridicate pe perne şi lady Helena îi dădu să bea cîteva înghiţituri de apă.

După un sfert de ceas, rănitul, pînă atunci nemişcat, dădu semne de viaţă. Ochii i se întredeschiseră, buzele murmurau cuvinte fără şir şi maiorul, apropiindu-şi urechea, îl auzi repetînd:

— Milord... scrisoarea... Ben Joyce...

Maiorul repetă cuvintele privind înspre tovarăşii săi. Ce voia să spună Mulrady? Ben Joyce îl atacase pe marinar, dar pentru ce? Oare numai ca să-l oprească, să-l împiedice să ajungă la *Duncan?* Scrisoarea aceea...

Glenarvan cercetă buzunarele lui Mulrady. Scrisoarea către Tom Austin nu mai era acolo!

Noaptea trecu plină de nelinişte şi groază. Se temeau în fiece clipă ca rănitul să nu moară. O febră puternică îl mistuia. Lady Helena şi Mary Grant, ca două surori de caritate, nu-l părăsiră nici un moment. Niciodată vreun bolnav nu a fost îngrijit cu atîta dragoste.

Se făcu ziuă. Ploaia încetă. Nori grei se mai rostogoleau încă în înălțimile cerului. Pe pămînt erau risipite resturi de ramuri. Clisa, muiată de torentele de apă, cedase și mai mult. Era greu de mers acum prin preajma căruței, dar probabil că aceasta nu se putea afunda mai mult.

De cum se crăpă de ziuă, John Mangles, Paganel și Glenarvan porniră în recunoaștere în jurul taberei; merseră pe poteca încă pătată de sînge. Nu dădură nici de Ben Joyce și nici de vreun ocnaș din banda lui. Merseră pînă la locul incidentului.

Două cadavre zăceau jos, lovite de gloanțele lui Mulrady. Unul din ele era acela al potcovarului din Black-Point. Chipul lui, descompus de moarte, te îngrozea.

Glenarvan n-a mers mai departe cu cercetările. Prudența îl oprea să se depărteze.

Se întoarse deci la căruță, cu totul absorbit de gravitatea situației.

— Nu ne mai putem gîndi să trimitem alt mesager la Melbourne, spuse el.

— Trebuie, totuși, milord, răspunse John Mangles, și voi încerca să trec pe unde n-a putut trece marinarul meu.

— Nu, John. Tu nici n-ai măcar un cal, care să te ducă două sute de mile!

Într-adevăr, calul lui Mulrady, singurul care le mai rămăsese, nu mai reapăruse. Oare căzuse sub loviturile ucigașilor? Sau alerga rătăcind prin deșert? Să fi pus banda mîna pe el?

— Orice s-ar întîmpla, reluă Glenarvan, nu ne vom mai despărți. Să așteptăm opt zile, cincisprezece zile, pînă ce apele rîului vor scădea iarăși la nivelul normal. Vom ajunge atunci în golful Twofold, mergînd puțin cîte puțin în fiecare zi, și de acolo vom expedia *Duncan*-ului, pe o cale mai sigură, ordinul să vină pe coastă.

— Asta e unica soluție, răspunse Paganel.

— Deci, prieteni, reluă Glenarvan, nu ne mai despărțim. Un singur om riscă prea mult aventurîndu-se în acest deșert împînzit de bandiți. Numai de-ar scăpa sărmanul nostru Mulrady! Cît despre noi, sper că ne va ajuta Dumnezeu.

Glenarvan avea de două ori dreptate: în primul rînd, să interzică orice încercare izolată, apoi să aștepte cu răbdare pe malurile rîului Snowy, pînă ce vor putea trece. Nici treizeci și cinci de mile nu-i despărțeau de Delegate, primul oraș de frontieră al Noii Galii de Sud, unde aveau să găsească mijloace de transport necesare ca să ajungă la golful Twofold. De acolo urmau să telegrafieze la Melbourne ordinele privitoare la *Duncan*. Măsurile erau înțelepte, dar veneau prea tîrziu. Dacă Glenarvan nu l-ar fi trimis pe Mulrady pe drumul

spre Lucknow, cîte nenorociri ar fi fost evitate, fără a mai vorbi de asasinatul încercat asupra marinarului!

Revenind în tabără, își găsi tovarășii mai puțin întristați. Păreau să fi dobîndit speranțe noi.

— Se simte mai bine, se simte mai bine! strigă Robert, alergînd în întîmpinarea lordului Glenarvan.

— Mulrady?

— Da, Eduard! răspunse lady Helena. A avut loc o schimbare în starea lui. Maiorul este mai liniștit. Marinarul nostru va trăi.

— Unde e Mac Nabbs? întrebă Glenarvan.

— Lîngă el, Mulrady a vrut să-i vorbească. Nu trebuie să-i tulburăm acum.

Într-adevăr, de un ceas, rănitul ieșise din toropeală și febra-i scăzuse, și prima grijă a lui Mulrady fu să-l cheme pe lordul Glenarvan sau, în lipsa lui, pe maior. Mac Nabbs, văzîndu-l atît de slăbit, voi să-i interzică orice conversație, dar Mulrady insistă cu atîta energie, încît maiorul trebui să accepte. Cînd se întoarse Glenarvan, conversația începuse de vreo cîteva minute. Nu mai avea decît să aștepte raportul lui Mac Nabbs.

În curînd, perdelele căruței se dădură la o parte și maiorul apăru. Veni către prietenii lui, și apoi cu toții se așezară sub un arbore de cauciuc, unde fusese ridicat cortul. Obrazul lui, atît de rece de obicei, trăda o gravă preocupare, iar privirea sa, ațintită asupra lady-ei Helena și tinerei fete, exprima o adîncă tristețe.

Glenarvan îl întrebă ce aflase, și iată cele spuse de maior:

— Părăsind tabăra, Mulrady plecase pe una din potecile indicate de Paganel. Se grăbea pe cît îi îngăduia întunericul nopții. După socoteala lui, făcuse cam vreo două mile, cînd, deodată, mai mulți oameni, cinci, crede el, se aruncară asupra lui, atacîndu-i calul. Animalul se ridică în două picioare. Mulrady puse mîna pe revolver și trase. I se păru că doi din cei care-l atacau căzuseră. La fulgerul focului de armă îl recunoscu pe Ben Joyce. Asta era tot. Nu avusese timp să-și descarce toate gloanțele. Primi o lovitură în partea dreaptă a pieptului și fu răsturnat.

Totuși, nu-și pierduse încă cunoștința. Ucigașii îl credeau mort. Simți că-i scotocesc hainele. Apoi auzi rostindu-se cuvintele: «Am scrisoarea»... «Dă-o, răspunse Ben Joyce, acum *Duncan* e al nostru!»

În acest moment al povestirii lui Mac Nabbs, Glenarvan nu-și putu reține un strigăt.

Mac Nabbs continuă:

«...Acum, voi ceilalți, reluă Ben Joyce, prindeți calul! În două zile voi fi pe bordul *Duncan*-ului; în șase, în golful Twofold. Acolo e locul

Cinci oameni se aruncaseră asupra lui, atacîndu-i calul

de întîlnire. Amicii lordului vor fi încă împotmoliți în mlaștinile rîului Snowy. Treceți rîul pe podul din Kemple-pier și așteptați-mă pe coastă. Odată ce vom porni cu echipajul în larg, cu un vapor ca *Duncan*, vom fi stăpînii Oceanului Indian». «Trăiască Ben Joyce!» strigară ocnașii. Aduseră calul lui Mulrady și Ben Joyce dispăru în galop pe drumul spre Lucknow, în timp ce banda o lua pe la sud-est, pe malul rîului Snowy. Mulrady, deși grav rănit, avu puterea să se tîrască pînă la trei sute de pași de tabără, unde l-am culeș noi aproape mort. Iată, spuse Mac Nabbs, povestea lui Mulrady. Înțelegeți acum de ce curajosul marinar ținea atît de mult să vorbească?

Această descoperire îi îngrozi pe călători.

— Piraților! Piraților! strigă Glenarvan. Echipajul va fi masacrat! *Duncan*-ul meu va încăpea pe mîna acestor tîlhari!

— Da! Căci Ben Joyce va ataca vasul prin surprindere, răspunse maiorul, și atunci...

— Ei bine, trebuie să ajungem la coastă înaintea acestor bandiți! spuse Paganel.

— Dar cum să trecem rîul? întrebă Wilson.

— Ca și ei, hotărî Glenarvan. Vor trece pe podul din Kemple-pier. Pe acolo vom trece și noi.

— Dar cu Mulrady ce se va întîmpla? întrebă lady Helena.

— Îl vom duce! Îl vom duce cu schimbul! Pot să las echipajul meu fără apărare, pe mîna bandei lui Ben Joyce?

Ideea de a trece rîul Snowy pe podul de la Kemple-pier se putea realiza, dar era foarte îndrăzneață. Se putea ca ocnașii să se stabilească în acest punct ca să-l apere. Ar fi cel puțin treizeci contra șapte! Dar sînt și clipe în care nu mai chibzuiești, clipe în care trebuie să acționezi cu orice preț!

— Milord, interveni atunci John Mangles, înainte de a risca ultima noastră șansă, aventurîndu-ne spre pod, e mai prudent să meargă cineva în recunoaștere și mă însărcinez eu s-o fac.

— Te voi întovărăși, John, adăugă Paganel.

Acceptîndu-li-se propunerea, John Mangles și Paganel se pregătiră pe loc de plecare.

Trebuiau să coboare pe malul rîului Snowy pînă la locul unde vor întîlni punctul semnalat de Ben Joyce, și să se strecoare în așa fel, să nu fie văzuți de ocnașii care se aflau cu siguranță undeva prin apropiere, pe maluri.

Așadar, avînd merinde și fiind bine înarmați, cei doi tovarăși curajoși porniră, strecurîndu-se printre trestiile mari de pe malul rîului. Cei rămași îi așteptară toată ziua, dar cum nu se întoarseră nici seara, temerile tuturor crescură. În sfîrșit pe la unsprezece, Wilson

le semnală întoarcerea. După un drum de zece mile, Paganel şi John Mangles erau morţi de oboseală.

— Podul... există podul? întrebă Glenarvan, alergîndu-le în întîmpinare.

— Da, un pod de liane, spuse John Mangles. Ocnaşii l-au trecut, într-adevăr. Dar...

— Dar?... făcu Glenarvan, presimţind o nouă nenorocire.

— Dar după ce l-au trecut, i-au dat foc! răspunse Paganel.

Capitolul XXII

EDEN

Nu era momentul să se lase pradă deznădejdii, ci să treacă la acţiune. Cum podul din Kemple-pier fusese distrus, trebuiau să treacă cu orice preţ rîul Snowy, ca să sosească înaintea bandei lui Ben Joyce pe ţărm, la Twofold-Bay. De aceea nu pierdură timpul cu vorbe fără rost, şi a doua zi, la 16 ianuarie, John Mangles şi Glenarvan plecară să cerceteze rîul, pentru a organiza trecerea.

Apele spumoase şi umflate de ploi nu numai că nu scădeau, dar se rostogoleau în vîltori, cu o furie cumplită. Să fi încercat să le înfrunţi ar fi însemnat să te arunci cu ochii închişi în ghearele morţii. Glenarvan stătea nemişcat, cu mîinile încrucişate la piept, cu capul plecat, deznădăjduit.

— Vreţi să încerc să trec dincolo înot? întrerupse tăcerea John Mangles.

— Nu, John! răspunse Glenarvan, apucîndu-l de mînă pe îndrăznetul tînăr. Să aşteptăm.

Se întoarseră amîndoi în tabără. Se scurse o zi plină de cele mai chinuitoare temeri. Glenarvan cercetă de nenumărate ori malurile rîului Snowy. În zadar căuta să născocească vreun mijloc îndrăzneţ de trecere; nici un torent de lavă n-ar fi fost mai greu de trecut ca apele acelea spumegînde!

În timpul acestor lungi ore pierdute degeaba, lady Helena, ajutată de sfaturile maiorului, îl îngrijea pe Mulrady cu cea mai mare atenţie. Marinarul îşi revenea. Mac Nabbs îndrăzni să afirme că nici un organ vital nu-i fusese atins. Pierderea de sînge explica suficient slăbiciunea bolnavului. Odată ce i se va închide rana şi hemoragia va înceta, timpul şi repaosul îl vor vindeca cu totul. Lady Helena ceruse să ocupe

el primul compartiment al căruței. De aceea Mulrady se simțea foarte jenat. Grija lui cea mai mare era ca nu cumva starea sa să întîrzie drumul lui Glenarvan, și trebui să i se promită că va fi lăsat în tabără, în paza lui Wilson, în cazul în care rîul va putea fi trecut.

Din nefericire, nu-l putură trece nici în ziua aceea și nici a doua zi, la 17 ianuarie. Glenarvan era desperat văzîndu-se ținut pe loc. Lady Helena și maiorul încercau zadarnic să-l liniștească, să-l îndemne să aibă răbdare. Să rabzi, cînd chiar în clipa aceea, poate, Ben Joyce urca la bordul iahtului, cînd *Duncan*, dezlegînd parîmele, își iuțea viteza pentru a ajunge la coasta aceea nenorocită, și cînd fiece oră îl va apropia mai mult de țărm!

John Mangles era chinuit de aceleași gînduri ca și Glenarvan. De aceea, vrînd să înfrîngă obstacolul cu orice preț, construi o plută din bucăți late de scoarță de arbori de cauciuc, așa cum fac australienii. Plăcile foarte ușoare erau fixate cu scînduri, formînd o plută foarte fragilă.

Căpitanul și marinarul o încercară în ziua de 18 ianuarie. Folosiră toată îndemînarea, forța, priceperea și curajul lor. Dar de cum intrară în curent, se răsturnară, gata să plătească îndrăzneața lor încercare cu viața. Pluta fu repede înghițită de valuri. John Mangles și Wilson nu înaintaseră dealtfel nici douăzeci de metri pe rîul acesta umflat de ploi și de zăpezile ce se topeau, și care pe deasupra era lat de o milă.

Își pierdură la fel zilele de 19 și 20 ianuarie. Maiorul și Glenarvan merseră cinci mile în susul rîului Snowy, fără să găsească un vad bun de trecere. Pretutindeni aceleași ape furioase, același torent repede. Apele de pe tot povîrnișul meridional al Alpilor australieni se vărsau în această unică albie. Fură nevoiți să renunțe la nădejdea de a salva *Duncan*-ul. Trecuseră cinci zile de la plecarea lui Ben Joyce. Iahtul trebuia să se afle în clipa aceea pe coastă, în mîinile ocnașilor. Totuși, cota apelor era cu neputință să se mai mențină mult astfel. Apele umflate temporar scad repede, cu atît mai repede cu cît sînt mai furioase. Într-adevăr, Paganel constată în dimineața zilei de 21 că nivelul apei începea să scadă și îi raportă lui Glenarvan rezultatul observațiilor sale.

— Ei, ce însemnătate mai are acum? întrebă Glenarvan. E prea tîrziu!

— Nu e un motiv să ne prelungim șederea în tabără, replică maiorul.

— Adevărat, răspunse John Mangles. Poate că vom putea trece chiar mîine.

— Și asta va salva oare nenorocitul nostru echipaj? strigă Glenarvan.

— Milord, ascultați-mă pe mine, insistă John Mangles. Îl cunosc pe Tom Austin. Trebuie să fi executat ordinele dumneavoastră și să fi plecat de îndată ce-a avut posibilitatea. Dar de unde știm că *Duncan* era gata de plecare, că stricăciunile erau reparate la sosirea lui Ben Joyce la Melbourne? Dacă iahtul n-a putut porni la drum și a întîrziat o zi-două?

— Ai dreptate, John! răspunse Glenarvan. Trebuie să ajungem la golful Twofold. Mai avem numai treizeci și cinci de mile pînă la Delegete!

— Da, răspunse Paganel, și în oraș vom găsi mijloace rapide de transport. Cine știe dacă nu ajungem la vreme să preîntîmpinăm o nenorocire?

— Haidem! strigă Glenarvan.

De îndată, John Mangles și Wilson porniră să construiască o plută mare. Experiența le dovedise că bucățile de scoarță nu puteau rezista violenței torentului. John tăie atunci trunchiuri de copaci, din care făcu o plută grosolană, dar solidă. Munca dură mult; o termină abia a doua zi.

Între timp, apele scăzuseră mult. Torentul devenea din nou un rîu, ce e drept un rîu repede. Totuși, mergînd pieziș și stăpînindu-l într-o anumită măsură, John spera să ajungă pe celălalt mal.

La douăsprezece și jumătate se suiră pe plută cu cîte merinde putea duce fiecare pentru un drum de două zile. Tot restul bagajelor fu lăsat pe loc, cu căruță, cu cort cu tot. Mulrady se simțea destul de bine ca să poată fi transportat; însănătoșirea lui progresa cu pași repezi.

La ora unu, toți se îmbarcară pe pluta legată la țărm cu o frînghie. John Mangles se instalase la tribord și-i încredințase lui Wilson un fel de vîslă-cîrmă pentru a duce lupta împotriva curentului și pentru a micșora eventualele devieri. Stînd în picioare în partea de dinapoi a plutei, socotea că va putea cîrmui cu ajutorul altei rame grosolane. Lady Helena și Mary Grant ocupau centrul plutei, lîngă Mulrady; Glenarvan, maiorul, Paganel și Robert stăteau în jurul lor, gata să le vină în ajutor.

— Sîntem gata, Wilson? întrebă John Mangles pe marinar.

— Da, domnule căpitan, răspunse Wilson, apucînd voinicește vîsla.

— Atenție, și ai grijă de curent!

John Mangles dezlegă odgonul și făcu vînt plutei pe apele rîului. Totul merse bine vreo treizeci de metri. Wilson izbutea să nu se lase tîrît de curent. Dar în curînd pluta fu prinsă în vîltoare și învîrtită în loc, fără ca vîslele să-i poată menține direcția. Toate sforțările

lui Wilson şi John Mangles de a manevra vîslele fură inutile. Trebuiau să se resemneze. Nu aveau nici un mijloc să împiedice mişcarea în jur a plutei, care se învîrtea cu o iuţeală vertiginoasă şi aluneca tîrîtă de curent. John Mangles în picioare, palid şi cu dinţii încleştaţi, privea apa învolburată.

Între timp, pluta ajunsese pe la mijlocul rîului Snowy, găsindu-se la o jumătate de milă în vale faţă de punctul ei de plecare. Curentul avea aici o iuţeală nemaipomenită şi, prin aceasta, oprea vîltorile, fapt care dădu plutei o oarecare stabilitate.

John şi Wilson puseră iar mîna pe vîsle, izbutind să mîne pluta în direcţie oblică. Se apropiau de malul stîng. Nu mai aveau de străbătut decît vreo sută de metri, cînd deodată, vîsla lui Wilson se rupse. Pluta, nefiind sprijinită, fu tîrîtă de curent. John vru să reziste, chiar cu riscul de a o rupe şi pe a sa. Wilson, cu mîinile însîngerate, veni să-l ajute.

În sfîrşit, izbutiră, şi după o traversare de mai mult de o jumătate de ceas, pluta se lovi de mal. Lovitura fu atît de violentă, încît trunchiurile de copac se desprinseră, frînghiile se rupseră şi apa pătrunse între ele, spumegînd. Călătorii abia avură timp să se agaţe de tufişurile de pe mal. Ridicară cu ei pe Mulrady şi pe cele două femei, pe jumătate ude. Într-un cuvînt, toţi erau salvaţi, dar cea mai mare parte din merindele şi armele ce le luaseră cu ei, cu excepţia carabinei maiorului, au fost luate de apă, împreună cu resturile plutei.

Trecură rîul. Micul grup n-avea aproape nici o rezervă şi pînă la Delegete erau încă treizeci şi cinci de mile. În pustietăţile necunoscute de la graniţa provinciei Victoria nu se întîlnesc nici colonişti, nici squatteri, căci regiunea nu este locuită decît cel mult de acei «bushrangers» sălbăticiţi, care umblă după pradă.

Hotărîră să pornească imediat. Mulrady îşi dădu seama că le va îngreuna drumul; ceru atunci să rămînă pe loc, singur, pînă ce-i va sosi vreun ajutor din Delegete.

Glenarvan refuză. La Delegete, puteau ajunge abia în trei zile, la coastă, abia în cinci, adică la 26 ianuarie. Or, *Duncan* părăsise Melbourne în ziua de 16. Ce importanţă mai avea acum o întîrziere de cîteva ceasuri?

— Nu, prietene, spuse el, nu vreau să părăsim pe nimeni. Să construim o targă şi te vom duce pe rînd.

O confecţionară din crengi de eucalipt şi, vrînd-nevrînd, Mulrady trebui să se culce pe ea. Glenarvan voi să fie cel dintîi care să-l ducă pe marinarul său. Luă targa de un capăt, Wilson de celălalt şi porniră la drum.

Ce spectacol trist! Şi cît de rău sfîrşea o călătorie care începuse atît de bine! Nu mai mergeau în căutarea lui Harry Grant. Continentul acesta, unde Grant nu era şi nu fusese niciodată, ameninţa să fie fatal pentru cei ce căutau urma căpitanului. Şi atunci, cînd îndrăzneţii lui compatrioţi vor ajunge la coasta australiană, ei nu vor găsi nici măcar *Duncan*-ul care să-i readucă în patrie!

Atmosfera primei zile fu tăcută şi apăsătoare. Cei ce duceau targa se schimbau din zece în zece minute. Toţi tovarăşii marinarului îndurau fără să se plîngă această oboseală sporită încă din pricina căldurii înăbuşitoare. Seara, după ce străbătură numai cinci mile, înnoptară sub nişte arbori mari. Restul proviziilor care scăpaseră de naufragiu le folosiră la cină. De aici înainte nu se mai puteau bizui decît pe carabina maiorului.

Noaptea fu obositoare. Pe deasupra, căzu şi o ploaie deasă, iar ziua parcă nu mai voia să vină.

Porniră iar la drum. Maiorul nu avu ocazia să tragă nici o singură dată cu puşca. Această regiune funestă era mai mult decît un deşert, de vreme ce nici animalele nu se încumetau să treacă pe aci.

Din fericire, Robert descoperi un cuib de dropii, şi în cuib, douăsprezece ouă mari, pe care Olbinett le puse la copt sub o spuză fierbinte. Acestea şi cîteva legături de iarbă grasă, care creştea pe fundul unei mici văi, formară masa de prînz din ziua de 22 ianuarie.

Drumul continuă în condiţii foarte grele. Şesurile nisipoase erau acoperite de «spinifex», o iarbă ţepoasă, care la Melbourne se numeşte arici şi care sfîşia hainele şi zgîria picioarele călătorilor pînă la sînge. Curajoasele femei mergeau fără să se plîngă, dînd exemplu şi încurajînd cu un cuvînt sau cu o privire cînd pe unul, cînd pe altul.

Seara se opriră la poalele muntelui Bulla-Bulla, pe malul rîului Jungalia. Cina ar fi fost foarte săracă, dacă Mac Nabbs n-ar fi ucis, în sfîrşit, un şobolan mare — «mus conditor» — care se bucura de o excelentă reputaţie din punct de vedere culinar. Olbinett îl fripse, şi dacă şobolanul ar fi fost cît un miel de mare, li s-ar fi părut şi mai bun încă decît îi era faima. Totuşi, fură nevoiţi să se mulţumească cu ceea ce aveau. Erau atît de înfometaţi, încît nu rămaseră din animal decît oasele.

La 23, călătorii, obosiţi dar încă energici, o porniră din nou. După ce înconjurară poalele muntelui, străbătură cîmpii întinse, în care iarba era atît de aspră şi spinoasă, încît credeai că erau dinţi de balenă; jungla le bară drumul, ca un cordon de baionete, şi pentru a înainta fură nevoiţi să se folosească de topor şi de foc.

În dimineaţa aceea nici nu se puteau gîndi la masă. Putea fi oare ceva mai arid decît această regiune presărată cu resturi de cuarţ?

Nu numai foamea, dar şi setea îi chinuia amarnic din cauza căldurii arzătoare. Glenarvan şi ai lui nu parcurgeau nici măcar o jumătate de milă pe ceas. Dacă lipsa de apă şi de alimente s-ar fi prelungit pînă seara, ar fi căzut în drum, pentru a nu se mai ridica niciodată.

Din fericire, în drum găsiră nişte «cephalote», un fel de borcănaşe umplute cu lichid binefăcător, care atîrnau de ramurile unor arbuşti coraliformi. Toţi îşi potoliră setea, simţindu-se învioraţi.

Hrana lor fu aceea pe care şi-o procură indigenii cînd nu găsesc nici vînat, nici insecte, nici şerpi. Paganel descoperi în albia uscată a unui rîu o plantă, ale cărei minunate proprietăţi le descrisese adeseori unul din colegii săi de la Societatea de geografie.

Era «nardu», o criptogamă din familia marsiliaceelor, aceeaşi plantă care prelungise viaţa lui Burke şi King în deşerturile din interior. Sub frunzele ei, de forma trifoiului, creşteau spori uscaţi, mari cît bobul de linte, pe care îi zdrobiră între două pietre, obţinînd un soi de făină. Făcură dintr-însa o pîine destul de rea, care le potoli totuşi chinurile foamei. Planta aceasta se găsea din belşug. Olbinett adună o mare cantitate, asigurînd hrana pentru mai multe zile.

A doua zi, la 24, Mulrady făcu o parte din drum pe jos. Rana i se cicatrizase complet. Pînă la oraşul Delegete nu mai erau decît zece mile, şi trupa înnoptă pe meridianul 149, chiar pe frontiera Noii Galii de Sud.

O ploaie măruntă şi pătrunzătoare cădea de cîteva ceasuri. Călătorii n-ar fi avut nici un adăpost, dacă John Mangles n-ar fi descoperit, din întîmplare, o colibă părăsită şi ruinată. La nevoie, se mulţumiră şi cu bordeiul acesta construit neîndemînatic din crengi şi stuf. Wilson adună nişte lemne uscate ce se găseau pe jos, pentru a coace pîinea de nardu. Dar cînd vru să le dea foc, nu izbuti. Era un lemn necombustibil, conţinînd o mare cantitate de aluminiu şi de care Paganel pomenise cînd vorbise despre ciudăţeniile produselor pămîntului australian.

Fură nevoiţi să se lipsească de foc, şi deci şi de pîine, şi să doarmă cu hainele ude, în timp ce păsări gureşe rîdeau, ascunse între ramurile mari, ca şi cum şi-ar fi bătut joc de călătorii aceştia nenorociţi.

Călătorii se apropiau totuşi de sfîrşitul suferinţelor lor. Era şi timpul. Cele două femei făceau sforţări eroice, dar puterile le scădeau cu fiecare ceas; nu mai mergeau, ci abia se tîrau.

A doua zi plecară în zori. La ora unsprezece apăru la orizont oraşul Delegete, din comitatul Wellesley, aşezat la cincizeci de mile de golful Twofold.

Ajunşi în oraş, îşi pregătiră repede mijloacele de transport. Simţindu-se atît de aproape de coastă, în inima lui Glenarvan reînvie

speranța. Dacă *Duncan* ar avea cea mai mică întîrziere, ei ar putea sosi înaintea vasului! În douăzeci și patru de ore aveau să ajungă în golf! La amiază, după o masă care le refăcu puterile, toți călătorii părăsiră Delegete, instalați într-un poștalion tras de cinci cai voinici. Surugiii, stimulați de făgăduiala unui bacșiș serios, mînau trăsura în goana cea mai mare, pe un drum foarte bun. Nici două minute nu zăboveau cu schimbul cailor la poștele care erau semănate din zece în zece mile. Glenarvan parcă le-ar fi transmis zelul și nerăbdarea care-l mistuiau. Toată ziua și toată noaptea goniră astfel cu șase mile pe oră.

A doua zi, în zori, un murmur surd vesti apropierea Oceanului Indian. Fură nevoiți să ocolească golful, ca să ajungă pe țărm, la paralela 37, tocmai acolo unde Tom Austin trebuia să aștepte sosirea călătorilor.

Cînd dădură cu ochii de ocean, toate privirile se îndreptară spre larg, scrutînd zarea. Oare *Duncan* va fi acolo, plutind de-a lungul țărmului, ca în luna trecută, în fața Capului Corrientes, pe coastele argentiniene? Nu văzură însă nimic. Cerul și apa se îmbinau pe linia orizontului. Nici o pînză nu însufleța marea întindere a oceanului. Mai rămînea o singură speranță. Poate că Tom Austin crezuse că trebuie să intre în golful Twofold, căci marea era neprielnică ancorării și nici o navă nu se putea socoti în siguranță, ancorînd pe asemenea meleaguri.

— La Eden! spuse Glenarvan.

De îndată, poștalionul o luă spre dreapta, pe drumul circular care se prelungea de pe țărmurile golfului, și se îndreptă spre micul oraș Eden, așezat la cinci mile depărtare. Surugiii se opriră nu departe de farul care semnalează intrarea în port. Cîteva vapoare erau ancorate în radă, dar nici unul nu purta pe catarg pavilionul Malcolm-ului. Glenarvan, John Mangles, Paganel coborîră din trăsură, alergară la vamă întrebînd funcționarii și consultînd sosirile din ultimele zile.

De o săptămînă nici un vas nu intrase în golf.

— Poate că n-a plecat! strigă Glenarvan, care nu voia să piardă nădejdea. Poate am ajuns înaintea lui!

John Mangles clătină din cap. Îl cunoștea pe Tom Austin. Secundul n-ar fi întîrziat niciodată zece zile cu executarea unui ordin.

— Vreau să știu cum stăm, spuse Glenarvan. Prefer orice dezamăgire în locul îndoielii.

Peste un sfert de ceas, telegrafiară la Melbourne căpităniei portului. Apoi cerură să fie conduși la hotelul *Victoria*. La ora două o telegramă fu înmînată lordului Glenarvan; conținutul ei suna astfel:

«*Lordului Glenarvan, Eden,*
Twofold-Bay,
Duncan plecat de la 18 curent cu o destinație necunoscută.

J. Andrew, căpitan de port».

Telegrama căzu din mîinile lui Glenarvan.

Nu mai încăpea nici o îndoială! Iahtul scoțian devenise în mîinile lui Ben Joyce un vas de piraţi!

Astfel sfîrşea traversarea Australiei, care începuse sub auspicii atît de favorabile. Urmele căpitanului Grant şi ale naufragiaţilor păreau pierdute pentru totdeauna; insuccesul costase viaţa unui întreg echipaj; lordul Glenarvan căzuse înfrînt în luptă şi curajosul explorator, pe care nici conjuraţia elementelor naturii nu-l putuse opri în pampas, era doborît de răutatea oamenilor, pe continentul australian.

Partea a treia

Capitolul I

Macquarie

Asupra celor ce-l căutau pe căpitanul Grant se grămădiseră deodată toate lipsurile şi necazurile. Speranţa revederii era aproape pierdută. În ce parte a lumii să mai încerce o nouă expediţie? Cum să mai exploreze ţinuturi noi? *Duncan* nu mai exista şi chiar o repatriere ar fi fost deocamdată cu neputinţă. Aşadar, încercarea acestor generoşi scoţicni eşuase. Înfrîngere! Trist cuvînt, care nu poate găsi ecou într-o inimă curajoasă! Totuşi, chiar neînfricatul Glenarvan trebui să-şi recunoască neputinţa. Cercetările nu mai puteau fi continuate.

În această situaţie, Mary Grant avu tăria să nu mai pomenească numele tatălui ei. Îşi stăpîni neliniştea gîndindu-se la nefericitul echipaj care probabil pierise de curînd. Putu chiar să o mîngîie pe lady Glenarvan, după ce primise ea însăşi atîtea consolări! Ea fu prima care vorbi despre întoarcerea în Scoţia. John Mangles o admiră văzînd-o atît de curajoasă şi resemnată. Voi chiar să spună un cuvînt despre căpitanul Grant, dar Mary îl opri printr-o privire. Mai tîrziu îi spuse:

— Nu, domnule John, să ne gîndim la cei care s-au sacrificat. Trebuie ca lordul Glenarvan să se înapoieze în Europa.

— Aveţi dreptate, Miss Mary, răspunse John Mangles, trebuie! Trebuie, de asemenea, ca autorităţile engleze să fie informate despre soarta *Duncan*-ului. Dar nu pierdeţi cu totul speranţa. Eu mai degrabă aş face cercetările singur, decît să renunţ cu totul la ele. Îl voi găsi pe căpitanul Grant, sau voi muri urmărind acest ţel!

John Mangles își lua un angajament serios. Mary acceptă și întinse mîna tînărului căpitan ca pentru a întări legămîntul. Din partea lui John Mangles, aceasta însemna făgăduința de a-i închina întreaga viață, iar din partea fetei o întreagă recunoștință.

În timpul acestei zile se hotărî definitiv plecarea. Trebuiau să ajungă fără întîrziere la Melbourne. A doua zi, John se duse să se intereseze de plecarea vaselor, nădăjduind să găsească numeroase legături între Eden și capitala Victoriei.

Așteptarea-i fu însă înșelată. Vasele erau rare. Trei sau patru bastimente, ancorate în golful Twofold, formau toată flota comercială a ținutului. Nici unul nu pleca spre Melbourne, Sydney sau Pointe-de-Galles. Or, numai în aceste trei porturi australiene Glenarvan ar fi putut găsi vase cu destinația spre Anglia. Într-adevăr, *Peninsular Oriental Steam Navigation Company* are între aceste puncte și metropolă un număr regulat de pacheboturi.

Ce era de făcut în această împrejurare? Să aștepte un vapor? Ar fi trecut un timp prea îndelungat, căci golful Twofold nu prea era vizitat. Cîte vase trec prin larg și nu vin niciodată să acosteze aici!

După multă chibzuință și discuție, Glenarvan era pe punctul de a decide să meargă la Sydney pe drumurile de-a lungul coastei, cînd Paganel făcu o propunere la care nimeni nu se aștepta.

Geograful vizitase deja golful Twofold și știa că mijloacele de transport pentru Sydney și Melbourne lipseau. Dar din cele trei vase ancorate în radă, unul se pregătea să plece spre Auckland, capitala insulei Ika-na-Maul, insula de nord a Noii Zeelande. Or, Paganel propuse închirierea vasului în chestiune, pentru a ajunge la Auckland, de unde întoarcerea în Europa s-ar fi putut face ușor cu vapoarele Companiei peninsulare.

Această propunere fu serios discutată. Dealtfel, Paganel renunță de dața asta la bogăția obișnuită a argumentelor sale și se mulțumi numai cu expunerea faptului, adăugînd doar că traversarea nu va dura mai mult de cinci sau șase zile. Distanța care separă Australia de Noua Zeelandă nu este într-adevăr mai mare de o mie de mile.

Printr-o ciudată coincidență, Auckland se găsea situat tocmai pe paralela 37, pe care cercetătorii, începînd de la coasta Araucaniei, au urmărit-o cu atîta perseverență. Desigur, geograful, fără a fi învinuit de părtinire, ar fi putut considera aceasta drept un argument favorabil propunerii sale. Căci era, într-adevăr, un prilej foarte potrivit pentru cercetarea coastelor Noii Zeelande.

Totuși, Paganel nu insistă asupra acestui avantaj. După două eșecuri consecutive, desigur că nu mai voia să riște o a treia interpretare a documentului. Dealtfel, ce-ar fi putut obține prin aceasta?

În document era specificat, fără putință de îndoială, că un «continent» servise de refugiu căpitanului Grant și nu o insulă. Or, Noua Zeelandă nu era decît o insulă. Acest fapt părea hotărîtor. Oricum ar fi fost, pentru un motiv sau altul, Paganel nu mai legă în nici un fel ideea unei noi explorări de propunerea sa de a merge la Auckland. Se mărgini numai să atragă atenția asupra faptului că existau comunicații între acest punct și Marea Britanie și că s-ar fi putut ușor profita de acest lucru.

John Mangles sprijini propunerea lui Paganel, fiind pentru adoptarea ei, deoarece nu puteau aștepta sosirea nesigură a vreunui vapor în golful Twofold. Dar mai înainte de a se hotărî, crezu că ar fi bine să viziteze bastimentul despre care vorbise geograful. Glenarvan, maiorul, Paganel, Robert și el luară o barcă și, din cîteva vîsle, ajunseră la vasul ancorat la vreo patru sute de metri de chei.

Vasul, un bric de două sute cincizeci de tone, numit *Macquarie*, făcea cabotaj între diferitele porturi ale Australiei și Noii Zeelande. Căpitanul, sau mai bine-zis «master»-ul, își primi destul de urît vizitatorii. Își dădură seama că au de-a face cu un om simplu, care nu se deosebea cu nimic de cei cinci marinari de pe bordul vasului. O față mare, roșie, un nas turtit, un ochi chior, buzele pătate de tutunul pipei, aerul său brutal, toate acestea făceau din Will Halley un om cu totul neplăcut. Dar nu era de ales și, pentru o traversare de cîteva zile, nu era bine să cauți prea amănunțit.

— Ce mai vreți și voi? îi întrebă Will Halley pe necunoscuții care veniseră pe bordul vasului său.

— Căpitanul? întrebă John Mangles.

— Eu sînt, spuse Halley. Și?

— *Macquarie* este încărcăt pentru Auckland?

— Da. Și?

— Ce transportă?

— Orice se cumpără și se vinde. Și?

— Cînd pleacă?

— Mîine, cu mareea de prînz. Și?

— Ar putea lua pasageri?

— După cum sînt pasagerii și dacă se mulțumesc cu mîncarea de pe bord.

— Își vor aduce provizii.

— Și?

— Ce «și»?

— Da. Cîți sînt?

— Nouă, între care două doamne.

— N-am cabine.

— Va putea fi aranjată cabina echipajului, care le va fi lăsată la dispoziție.

— Și?

— Accepți? întrebă John Mangles, pe care purtarea căpitanului nu-l stingherea deloc.

— O să vedem, răspunse stăpînul vasului *Macquarie*.

Will Halley făcu cîțiva pași, bocănind pe punte cu cizmele sale mari, apoi se întoarse dintr-o dată spre John Mangles.

— Cîte parale? spuse el.

— De cît e vorba? întrebă John.

— Cincizeci de lire.

Glenarvan făcu un semn de consimțămînt.

— Bine! Cincizeci de lire.

— Dar numai traversarea, adăugă Will Halley.

— Numai traversarea.

— Hrană proprie.

— Proprie.

— Înțeles. Și... spuse Will întinzînd mîna.

— Ce?

— Arvuna!

— Iată jumătate din preț, douăzeci și cinci de lire, spuse John Mangles, numărînd comandantului suma. Acesta o băgă în buzunar, fără să mulțumească.

— Mîine la bord, spuse el. În cursul dimineții. Fie că sînteți aici, fie că nu, eu tot plec.

— Vom fi.

Răspunzînd acestea, Glenarvan, maiorul, Robert, Paganel și John Mangles părăsiră bordul, fără ca Will Halley să-și fi atins măcar cu un deget pălăria de pînză impermeabilă de pe căpățîna sa roșcată.

— Ce bădăran! spuse John.

— Ei bine, mie îmi place, îl contrazise Paganel. Este un adevărat lup de mare.

— Un adevărat urs, replică maiorul.

— Îmi închipui că acest urs a făcut pe vremuri și negoț de sclavi, adăugă John Mangles.

— Ce interesează, răspunse Glenarvan, din moment ce comandă *Macquarie*, iar *Macquarie* merge în Noua Zeelandă! Din golful Twofold și pînă la Auckland îl vom vedea foarte puțin; după Auckland nu-l vom mai vedea deloc.

Lady Helena și Mary Grant aflară cu bucurie că plecarea fusese fixată pentru a doua zi dimineață. Glenarvan le preveni că *Macquarie* nu se putea compara cu *Duncan*-ul în privința confortului, dar, după

atîtea încercări, ele nu mai puteau fi îngrijorate pentru atîta lucru. Olbinett fu poftit să ia asupra sa aprovizionarea. De la pierderea *Duncan*-ului sărmanul om o plîngea mereu pe doamna Olbinett, rămasă pe bord şi care probabil căzuse victimă ocnaşilor, împreună cu întregul echipaj. Îşi îndeplini totuşi funcţia cu zelul său obişnuit şi «hrana proprie» fu compusă din alimente care nu figuraseră niciodată pe acest bric. În cîteva ore proviziile fură făcute.

În acest timp, maiorul sconta la un birou de schimb un numerar de trate, pe care Glenarvan le avea asupra lui *Union Bank* din Melbourne. Nu voia să fie lipsit de bani şi nici de arme sau muniţii, astfel încît îşi mai puse arsenalul la punct.

Cît despre Paganel, acesta îşi procură o hartă excelentă a Noii Zeelande, publicată la Edinburgh de Johnston.

Mulrady se simţea mult mai bine. În urma rănii ce-i pusese viaţa în pericol suferea acum foarte puţin. Cîteva ore pe mare îi vor grăbi desigur vindecarea. Socotea brizele Pacificului cel mai bun doctor.

Wilson fu însărcinat să amenajeze pe bord cazarea pasagerilor. Datorită periei şi măturii, cabina îşi schimbă înfăţişarea. Will Halley, ridicînd din umeri, îl lăsă să facă după voia sa. De Glenarvan, de însoţitoarele şi însoţitorii săi nu-i păsa deloc. Nici nu le ştia numele şi nici nu căuta să le afle. Acest spor al încărcăturii sale care îi aducea cincizeci de lire îl interesa mai puţin decît cele două sute de tone de piei argăsite, cu care era plină magazia vasului. Pieile întîi, şi pe urmă oamenii. Era doar negustor. Cît despre calităţile sale de marinar, trecea drept un cunoscător destul de bun al acestor mări, pe care numeroasele insule de corali le fac atît de primejdioase.

În timpul ultimelor ore ale zilei, Glenarvan dori să se întoarcă pe coastă, în punctul tăiat de paralela 37. Avea două motive puternice: dorea să viziteze încă o dată acest loc al presupusului naufragiu. Ayrton fusese cu siguranţă maistru pe *Britannia* şi *Britannia* ar fi putut într-adevăr naufragia în această parte a coastei de est, dacă nu pe cea de vest. Nu trebuia deci părăsit cu uşurinţă un loc pe care, desigur, nu-l vor mai vedea niciodată.

Şi pe urmă, dacă nu *Britannia*, cel puţin *Duncan* încăpuse aici pe mîinile deportaţilor. Fusese poate o luptă! De ce adică nu s-ar putea găsi pe mal urmele unei lupte, a unei rezistenţe pînă la capăt? Dacă echipajul pierise în valuri, valurile n-ar fi putut oare arunca la mal cîteva cadavre?

Glenarvan, însoţit de credinciosul său John, făcu această recunoaştere. Stăpînul hotelului *Victoria* le puse doi cai la dispoziţie şi ei porniră încă o dată pe acel drum spre nord, care merge de-a lungul golfului Twofold.

Fu o explorare tristă. Glenarvan şi căpitanul John călăreau în tăcere. Dar se înţelegeau. Aceleaşi gînduri şi, deci, aceleaşi temeri îi neliniştea. Priveau stîncile roase de mare şi nu simţeau nevoia nici să se întrebe, nici să-şi răspundă.

Te puteai bizui pe zelul şi inteligenţa lui John pentru a spune cu certitudine că fiecare punct al malului fusese cu de-amănuntul explorat, fiecare golfuleţ examinat cu grijă, ca şi plăjile înclinate şi podişurile nisipoase unde fluxul Pacificului, deşi nu prea puternic, ar fi putut totuşi arunca vreo epavă. Dar nu găsiră nici un indiciu care să-i poată îndemna la noi cercetări.

Urma naufragiului nu putea fi găsită cu nici un chip.

Cît despre *Duncan*, de asemenea nimic. Toată această porţiune a ţărmului Australiei era pustie.

Totuşi, John Mangles descoperi pe mal urmele neîndoielnice ale unei tabere; resturi de focuri, de curînd aprinse. Trecuse oare pe acolo, în urmă cu cîteva zile, vreun trib nomad de indigeni? Nu, căci un indiciu atrase atenţia lui Glenarvan şi îl încredinţă în mod neîndoielnic că această parte a coastei fusese vizitată de deportaţi.

Acest indiciu era o tunică de pînză groasă, cenuşie, uzată, cîrpită, o zdreanţă aruncată sub un copac, purtînd numărul matricol al penitenciarului din Perth. Ocnaşul nu mai era acolo, dar zdreanţa sa murdară îi indica trecerea. Această uniformă a crimei, după ce fusese purtată de un ticălos, putrezea acum pe malul pustiu.

— Vezi, John, spuse Glenarvan, ocnaşii au ajuns pînă aici. Şi sărmanii noştri camarazi de pe *Duncan...?*

— Da, răspunse John, cu o voce înăbuşită, este sigur că n-au fost debarcaţi, că au pierit...

— Mizerabilii! strigă Glenarvan. Dacă vor cădea vreodată în mîinile mele, voi şti să-mi răzbun echipajul!...

Durerea împietrise figura lui Glenarvan.

Timp de cîteva minute, lordul privi spre imensitatea valurilor, căutînd poate cu privirea vreun vas pierdut în depărtare. Apoi, luminile din ochi i se stinseră şi, fără vreun cuvînt sau gest, reluă drumul spre Eden, în galopul calului.

Mai rămînea o singură formalitate de îndeplinit: declaraţia făcută poliţiei asupra evenimentelor care se desfăşuraseră şi care fu adusă la îndeplinire chiar în acea seară în faţa lui Thomas Banks. Magistratul abia îşi putu ascunde bucuria, în timp ce întocmea procesul-verbal. Era vesel de plecarea lui Ben Joyce şi a bandei sale. Întregul oraş îi împărtăşi bucuria. Ocnaşii părăsiseră Australia, printr-o nouă crimă, este drept, dar, în sfîrşit, plecaseră. Această importantă ştire fu imediat telegrafiată autorităţilor din Melbourne şi Sydney.

Declarația odată terminată, Glenarvan reveni la hotelul *Victoria*.

Călătorii petrecură această ultimă seară destul de trist. Gîndurile lor rătăceau peste acest ținut bogat în nenorociri și își aminteau de speranțele pe care le aveau la Capul Bernouilli și apoi atît de crunt spulberate în golful Twofold.

Paganel se afla pradă unei agitații neobișnuite. John Mangles care îl observa de cînd cu incidentul de la rîul Snowy, simțea că geograful parc-ar fi vrut, parcă n-ar fi vrut să vorbească. De cîteva ori îi pusese întrebări la care acesta nu răspunsese.

Totuși, în seara aceea, John, conducîndu-l spre camera sa, căută încă o dată să afle cauza nervozității lui.

— Dar, prietene, răspunse Paganel, nu sînt mai nervos ca de obicei.

— Domnule Paganel, insistă John, aveți un secret care vă apasă.

— Ei bine! Ce vrei, este mai puternică decît mine! strigă geograful, dînd din mîini.

— Ce este mai puternică decît dumneavoastră?

— Bucuria, pe de o parte, și disperarea pe de alta.

— Sînteți bucuros și disperat totodată?

— Da, bucuros și disperat în același timp de a merge în Noua Zeelandă.

— Aveți poate vreun indiciu? îl întrebă repede John Mangles. Ați regăsit poate urma pierdută?

— Nu, prietene! «Din Noua Zeelandă nu te mai întorci». Dar, totuși... În sfîrșit, știți cum e firea omenească! Este de ajuns să respiri, pentru a putea avea speranțe! Și deviza mea, «*spiro, spero*», valorează cît cele mai frumoase devize din lume.

Capitolul II

TRECUTUL ȚĂRII SPRE CARE SE ÎNDREPTAU CĂLĂTORII

A doua zi, la 27 ianuarie, pasagerii de pe *Macquarie* erau instalați pe bord, în cabina strîmtă a bricului. Will nu-și oferise cabina călătoarelor. Lipsă de politețe puțin regretabilă dealtfel, deoarece vizuina sa era pe măsura ursului care o locuia.

La douăsprezece și jumătate avu loc plecarea, odată cu refluxul. Ancora era bine înfiptă și ridicarea ei fu destul de grea. Dinspre sud-vest bătea o briză moderată. Pînzele fură desfășurate puțin cîte

puţin. Cei cinci oameni de pe bord manevrau încet. Wilson vru să ajute echipajului, dar Halley îl rugă să stea liniştit şi să nu se amestece în ceea ce nu-l priveşte. Avea obiceiul să se descurce singur în orice împrejurare şi nu cerea nimănui nici ajutor, nici sfat.

Spuse aceasta mai mult adresîndu-se lui John Mangles, pe care stîngăcia unor manevre îl făcea să surîdă. John acceptă, hotărîndu-se să intervină numai în cazul cînd nepriceperea echipajului ar compromite siguranţa vasului. Totuşi, braţele celor cinci marinari, îmboldiţi de înjurăturile căpitanului, reuşiră să ridice toate pînzele mari. Mai tîrziu, velele mici fură şi ele întinse.

Dar cu toate că pînzele erau foarte sus, bricul abia înainta, fapt ce se datora formei sale mai umflate în partea dinainte, lărgimii fundului şi greutăţii părţii dinapoi. Era un vas cu viteză foarte redusă, tipul vasului de cabotaj.

Trebuia să te mulţumeşti însă cu ce ai. Din fericire, cu toate că naviga greu, în cinci sau şase zile cel mult, *Macquarie* trebuia să ajungă în rada portului Auckland.

La ora şapte seara nu se mai văzu nici coasta, nici farul portului Eden. Marea, înfuriată, obosea vasul, care cădea greoi în golul dintre valuri. Smuciturile puternice obligară pasagerii să părăsească cabina. Totuşi nu puteau rămîne nici pe punte, căci ploaia era violentă. Se văzură condamnaţi la o închisoare chinuitoare.

Se lăsară atunci furaţi de gînduri. Lady Helena şi Mary Grant abia dacă schimbară cîteva cuvinte. Glenarvan nu mai avea astîmpăr, în timp ce maiorul stătea ca împietrit. John Mangles, urmat de Robert, se urca din cînd în cînd pe punte pentru a observa marea. Cît despre Paganel, înghemuit într-un colţ, murmura cuvinte fără nici o noimă.

La ce visa domnul geograf? Desigur, la Noua Zeelandă către care se îndreptau. Îi trecea prin minte toată istoria ei. I se desfăşura prin faţa ochilor întreg trecutul sinistru al acestei ţări.

Exista oare vreun fapt, vreun incident în această istorie, care ar fi putut da vreun drept descoperitorilor insulei să o considere continent? Ar fi putut oare un geograf modern, un marinar să-i dea această denumire? După cum se vede, Paganel revenea mereu la interpretarea documentului. Devenise pentru el o obsesie, o idee fixă. După Patagonia, după Australia, închipuirea sa, pusă în mişcare de un cuvînt, se agăţa de Noua Zeelandă. Dar un punct, un singur punct, îl oprea pe acest drum.

— *Contin... contin...* repeta el ...acesta vrea să spună «*continent*»

Şi Paganel începu să-şi amintească de toţi navigatorii care cercetaseră aceste două mari insule ale mărilor de sud.

La 13 decembrie 1642, olandezul Tasman, după ce descoperise țara Van Diemen, acostă pe malurile necunoscute ale Noii Zeelande. Navigă de-a lungul coastei cîteva zile și, la 17 decembrie, vasele sale pătrunseră într-un golf larg, terminat printr-o strîmtoare îngustă între două insule.

Insula de la nord era Ika-na-Maul, cuvînt zeelandez, care înseamnă «peștele lui Mauwi». Insula de la sud era Mahai-Puna-Mu, adică «balena care produce iadul verde»[1].

Abel Tasman își trimise bărcile spre țărm și ele se întoarseră întovărășite de două pirogi, care purtau un zgomotos echipaj de băștinași. Aceștia erau de talie mijlocie, cu pielea măslinie, pomeții obrazului ieșiți, vocea aspră, părul negru legat după moda japoneză și împodobit cu o pană mare, albă.

Această primă întrevedere a europenilor cu indigenii părea să promită legături prietenești, de lungă durată. Dar în ziua următoare, pe cînd una din bărcile lui Tasman mergea să recunoască un loc de ancorare mai apropiat de uscat, șapte pirogi care transportau un număr mare de indigeni o atacară cu violență. Barca se aplecă într-o parte și se umplu cu apă. Maistrul care o comanda fu lovit la gît de o suliță grosolan ascuțită. Căzu în mare. Din cei șase însoțitori ai săi, patru fură omorîți: ceilalți doi și maistrul, înotînd spre vas, putură fi salvați.

După acest tragic eveniment, Tasman ridică ancora, mărginindu-și răzbunarea la cîteva focuri de muschetă, care probabil nici nu-și atinseră ținta, și părăsi acest golf, căruia îi rămase numele de Golful Masacrului. Porni de-a lungul coastei occidentale și, la 5 ianuarie, ancoră în apropierea capului de nord al insulei. În acest loc, nu numai violența valurilor ce se întorceau de la țărm, dar și malul accidentat îl împiedicară să coboare, și astfel el părăsi definitiv pămînturile acestea, cărora le dădu numele de Staten-Land, adică Țara Statelor, numită astfel în onoarea Statelor Generale Olandeze.

Într-adevăr, navigatorul olandez își închipuia că ele se învecinau cu insulele purtînd același nume, descoperite în sudul Americii, la estul Țării de Foc. Credea că a găsit «Marele continent din Sud».

«Dar, își spunea Paganel, ceea ce un marinar din secolul al XVII-lea putea să numească «continent», un marinar din secolul al XIX-lea nu-l mai putea numi tot așa! O asemenea greșeală nu se poate admite! Nu! Altceva trebuie să fie!»

---

[1] Mai tîrziu s-a aflat că numele indigen al Noii Zeelande este Teika-Maul. Twai-Puna este o localitate a insulei centrale. (N.A.).

Timp de mai bine de un secol, descoperirea lui Tasman fu uitată și Noua Zeelandă părea că a dispărut, pînă cînd un navigator francez, Surville, o abordă la latitudinea de 35 37' La început nu avu de ce să se plîngă de indigeni: dar vînturile îl atacară cu o extraordinară violență și, în timpul unei groaznice furtuni, șalupa care transporta bolnavii expediției fu aruncată pe țărmul Golfului Refugiului. Acolo, un șef numit Nagui-Nui, îi primi frumos pe francezi și îi adăposti în propria sa colibă. Totul merse bine pînă în ziua cînd lui Surville îi fu furată o barcă. Surville o ceru în zadar și, socotind că furtul trebuie pedepsit, incendie un sat întreg. Groaznică și nemeritată pedeapsă, care nu a fost dealtfel străină de singeroasele represalii ale indigenilor din Noua Zeelandă.

La 6 octombrie 1769 apăru pe aceste țărmuri vestitul Cook. El ancoră în golful Taue-Roa cu corabia sa *Endeavour* și încercă să-și apropie băștinașii printr-o atitudine binevoitoare. Dar pentru a putea să te porți bine cu oamenii, trebuie mai întîi să-i ai aproape. Cook nu stătu mult pe gînduri și făcu doi-trei prizonieri pentru a-și impune cu forța binefacerile. Aceștia, copleșiți de daruri și vorbe bune, fură retrimiși pe uscat. În curînd, mai mulți băștinași, convinși de poveștile primilor, veniră pe bord de bunăvoie și făcură schimburi cu europenii. După cîteva zile, Cook se îndreptă spre golful Hawkes, o mare adîncitură scobită în coasta răsăriteană a insulei de nord. Acolo găsi indigeni războinici și provocatori. Demonstrațiile lor merseră atît de departe, încît fu nevoit să-i calmeze prin cîteva focuri de carabină.

La 20 octombrie, *Endeavour* ancoră în golful Toko-Malu, unde trăia o populație pașnică de două sute de suflete. Botaniștii de pe bord făcură în ținut fructuoase explorări și băștinașii îi transportară la țărm cu propriile lor pirogi. Cook vizită două sate apărate de palisade[1], de parapete și întărituri, care dovedeau serioase cunoștințe în arta fortificațiilor. Cel mai important din aceste forturi era așezat pe o stîncă din care mareele făceau o adevărată insulă. Mai mult chiar decît o insulă, căci nu numai că apele o înconjurau, dar treceau chiar pe dedesubtul ei, printr-o boltă arcuită, pe care era clădită inaccesibila fortificație. La 31 martie, Cook, după ce făcuse o colecție de obiecte deosebite, plante indigene, documente etnografice și etnologice, dădu numele său strîmtorii ce desparte cele două insule și părăsi Noua Zeelandă, unde se va mai întoarce în călătoriile sale de mai tîrziu.

[1] Un fel de întăriturî formate din pari.

La 6 octombrie 1769, apăru vestitul Cook

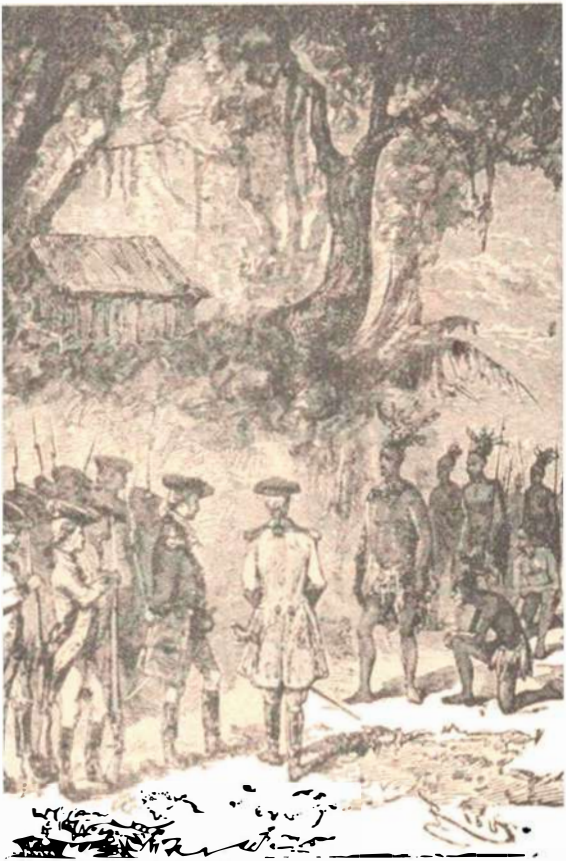

Într-adevăr, în 1773, celebrul navigator reapăru în golful Hawkes şi fu martorul unor scene de canibalism, provocate dealtfel de însoţitorii lui Cook. Cîţiva ofiţeri de-ai săi, găsind pe mal cadavrul mutilat al unui tînăr indigen, îl aduseră la bord, îl puseră la fript şi oferiră carnea băştinaşilor, care o mîncară cu multă lăcomie. Nefericită fantezie de a te face bucătarul unui ospăţ de antropofagi!

În timpul celei de-a treia călătorii întreprinse aici, Cook mai vizită încă o dată aceste ţinuturi, pe care le îndrăgise în chip deosebit şi a căror descriere hidrografică ţinea să o completeze. Le părăsi, pentru ultima oară, la 25 februarie 1777.

În 1791, Vancouver stătu timp de douăzeci de zile în golful Sombre. dar fără nici un cîştig pentru ştiinţele naturale sau geografie. Entrecasteaux, în 1793, descrise topografic partea nordică a coastei pe o distanţă de douăzeci şi cinci de mile. Mai tîrziu, căpitanii de marină comercială Hausen şi Dalrympe, şi apoi Baden, Richardson. Moodi îşi făcură pe aici o scurtă apariţie, iar doctorul Savage. în timp de cinci săptămîni, culese interesante amănunte asupra moravurilor neozeelandezilor.

În cursul aceluiaşi an, 1805, nepotul şefului din Rangui-Hu, inteligentul Dua-Tara, se îmbarcă pe vasul *Argo*, ancorat în Golful Insulelor şi comandat de Baden.

Poate că aventurile lui Dua-Tara vor prilejui subiect de epopee vreunui Homer maor, căci ele au fost bogate în nenorociri. nedreptăţi şi prost tratament. Rea-credinţă, închisoare, lovituri şi răni. iată ce primi sărmanul indigen în schimbul bunăvoinţei şi serviciilor sale. Ce părere trebuie să-şi fi făcut el despre oamenii aşa-zişi civilizaţi! Fu adus la Londra. Fu făcut matelot de cea mai joasă speţă, fiind calul de bătaie al întregului echipaj. Fără ajutorul reverendului Marsden ar fi murit poate. Acest misionar se interesa de tînărul indigen în care descoperise minunate calităţi: blîndeţe, bunăcuviinţă şi duioşie, astea pe lîngă o judecată sănătoasă şi o inimă plină de curaj. Marsden îl ajută pe protejatul său să-şi procure cîţiva saci cu grîu şi unelte pentru cultivarea pămîntului pe care să le ducă în ţara sa. Dar şi acestea i-au fost furate. Nenorocirile şi suferinţele durară pînă ce sărmanul Dua-Tara, în 1814, în sfîrşit. se reîntoarse în ţara strămoşilor săi. Ajuns aici, ar fi putut să ducă o viaţă tihnită, cînd muri pe neaşteptate, la vîrsta de douăzeci şi opt de ani. în momentul în care se pregătea să îndrepte starea de lucruri din această sîngeroasă Zeelandă. Civilizaţia fu, fără îndoială, întîrziată cu mulţi ani prin această ireparabilă nenorocire, căci nimic nu poate înlocui un om inteligent şi bun, care întruneşte în sufletul său dragostea de bine şi dragostea de ţară.

Pînă în 1816, Noua Zeelandă fu părăsită de europeni. În această epocă Thompson, în 1817, Nicholas, în 1819, Marsden parcurseră diferite părți ale celor două insule și, în 1820, Richard Cruise, căpitan în regimentul 84 infanterie, făcu aici un popas de zece luni, popas pe care l-a folosit studiind moravurile indigenilor, asupra cărora a scris mai apoi un studiu.

În 1824, Duperrey, comandant pe vasul *Coquille*, rămase în Golful insulelor timp de cincisprezece zile, și nu avu de ce să se plîngă de băștinași.

După el, în 1827, baleniera engleză *Mercury* trebui să se apere împotriva jafului și uciderilor. În același an, căpitanul Dillon fu primit într-un mod extrem de binevoitor, în timpul celor două vizite ale sale.

În martie 1827, comandantul navei *Astrolabe*, ilustrul Dumont d'Urville, putu fără arme să petreacă cîteva nopți pe țărm, în mijlocul indigenilor, să schimbe daruri și cîntece, să doarmă în colibe și să-și continue, fără a fi tulburat, interesantele sale lucrări de ridicări topografice cărora se datoresc atît de frumoasele și utilele hărți din depozitul marinei.

În schimb, anul următor, bricul englez *Hawes*, comandat de John James, după ce atinse Golful Insulelor, se îndreptă spre Capul de Est și avu mult de suferit din partea unui șef perfid, numit Enararo. Mulți din însoțitorii săi muriră într-un chip îngrozitor.

Din aceste evenimente contradictorii, din aceste treceri de la bunăvoință la barbarie, trebuie trasă concluzia că de cele mai multe ori cruzimea neozeelandezilor nu era decît o formă de represalii. Buna sau reaua primire făcută albilor depindea de atitudinea unui căpitan sau a altuia. De cele mai multe ori, răzbunările indigenilor erau provocate de europeni: din nefericire, pedeapsa cădea asupra celor ce nu o meritau. După d'Urville, etnografia Noii Zeelande fu completată de un îndrăzneț explorator care, în douăzeci de rînduri, străbătu lumea întreagă. Era un vagabond, un nomad al științei, un englez, pe nume Earle. Acesta vizită părțile necunoscute ale celor două insule fără a avea, personal, de ce să se plîngă de indigeni, dar avu adesea prilejul să asiste la scene îngrozitoare. Neozeelandezii se mîncau între ei.

Același lucru îl constată căpitanul Laplace în 1831, în timpul escalei pe care o făcu în Golful Insulelor. Luptele deveniră acum și mai periculoase, deoarece indigenii învățaseră să mînuiască cu multă precizie armele de foc. Astfel, meleagurile insulei Ika-na-Maul, atît de înfloritoare odinioară, se transformară în pustietăți. Triburi întregi dispărură cum dispar turmele de oi devorate de înfometați.

Misionarii au luptat în zadar pentru a învinge aceste obiceiuri sîngeroase. Încă din 1808 *Church Missionary Society* își trimisese cei mai abili agenți — e cuvîntul care li se potrivește cel mai bine în principalele localități ale insulei de nord. Dar cruzimea neozeelandezilor îi făcu să renunțe la întemeierea unor misiuni pe acest teritoriu. În 1814 abia, Marsden, protectorul lui Dua-Tara, Hall și King au debarcat în Golful Insulelor și au cumpărat de la șefii indigeni un teren de aproape o sută de pogoane, plătite cu douăsprezece topoare de fier. Aici se stabili sediul societății anglicane.

Începuturile au fost grele. Dar băștinașii au respectat totuși viața misionarilor. Le-au primit sfaturile și învățătura. Cîțiva dintre cei mai îndîrjiți se îmblînziră. În inimile lor se trezi sentimentul de recunoștință. S-a întîmplat chiar ca în 1821 neozeelandezii să-i apere pe «ariki», adică pe misionari, împotriva unor marinari europeni, care îi insultau și-i amenințau.

Astfel, cu timpul, misiunile căpătară o și mai mare dezvoltare, cu toată prezența unor bandiți evadați din Port Jackson, care îngrozeau populația indigenă. În 1831, *Ziarul Misiunilor evanghelice* semnala două așezări însemnate, una la Kidi-Kidi, pe malurile unui canal care se varsă în mare, în Golful Insulelor, și alta la Pai-Hia, pe malul rîului Kawa-Kawa. Indigenii, convertiți la creștinism și sfătuiți de «ariki», construiră drumuri, tăiară poteci prin pădurile uriașe, așezară poduri peste torente. Fiecare misionar mergea pe rînd să predice noua religie triburilor din ținuturile mai îndepărtate, ridicînd capele de trestie sau de scoarță de copac și școli pentru tinerii indigeni, iar pe acoperișul acestor modeste construcții flutura steagul misiunii, purtînd o cruce și cuvintele «Rongo-Pai», adică «Evanghelie» în limba neozeelandeză.

Din nefericire, influența misionarilor nu a depășit granițele așezărilor lor. Întreaga populație nomadă a rămas în afara acestei influențe. Canibalismul a fost desființat numai printre creștini, ba chiar nici acești proaspăt convertiți nu trebuiau supuși la tentații prea mari, căci vechile lor instincte tot mai fremătau în ei.

Războiul există, dealtfel, în acești sălbatici în stare cronică. Zeelandezii nu sînt ca australienii care fug dinaintea invaziei europene, ei rezistă, se apără, își urăsc cotropitorii și, în acest moment, o groaznică ură îi însuflețește împotriva emigranților englezi. Viitorul acestor mari insule e un fel de loterie. Pot să fie curînd civilizate, sau să mai rămînă încă secole întregi într-o adîncă sălbăticie, după cum va hotărî soarta războaielor.

Astfel, Paganel, cu imaginația în plină creație, refăcu în minte istoria Noii Zeelande. Dar nimic în această istorie nu îngăduia să

numeşti «continent» acest ţinut compus din două insule şi dacă unele cuvinte din document îi aprinseră fantezia, cele două silabe *con-tin* îl opreau din drumul unei noi interpretări.

Capitolul III

MASACRELE DIN NOUA ZEELANDĂ

La 31 ianuarie, patru zile de la plecare, *Macquarie* nu străbătuse încă nici două treimi din distanţa cuprinsă între coastele Australiei şi ale Noii Zeelande. Will Halley dădea puţină atenţie manevrelor navei sale, lăsînd-o să plutească mai mult în voia întîmplării. Apărea rar pe punte; dealtfel, nimeni nu-l dorea. Faptul că-şi petrecea aproape tot timpul în cabină nu ar fi supărat pe nimeni, dacă ciudatul căpitan nu s-ar fi îmbătat zilnic cu gin şi rachiu. Marinarii lui îi urmau exemplul şi niciodată vreo corabie nu a mai navigat după bunul plac al providenţei ca *Macquarie* din Twofold-Bay.

Această condamnabilă nepăsare îl obliga pe John Mangles să supravegheze tot timpul mersul vasului. Mulrady şi Wilson îndreptau cîrma ori de cîte ori vreo manevră greşită ameninţa să culce vasul pe o latură. Will Halley se năpustea adesea cu o ploaie de înjurături asupra celor doi marinari. Aceştia, cum nu prea erau răbdători din fire, i-ar fi dat bucuros un toc de bătaie beţivului şi l-ar fi aruncat în fundul calei pentru tot restul călătoriei, dacă n-ar fi intervenit John Mangles, potolindu-le îndreptăţita lor indignare.

Totuşi, situaţia vasului rămînea îngrijorătoare. John îşi împărtăşi temerile lui Mac Nabbs şi lui Paganel, pentru a nu alarma pe Glenarvan. Mac Nabbs îi dădu acelaşi sfat ca şi Mulrady şi Wilson.

— John, dacă crezi de cuviinţă, spuse Mac Nabbs, nu trebuie să eziţi să iei comanda acestui vas. Beţivul ăsta, după ce ne va debarca la Auckland, o să reia comanda bricului şi n-are decît să se scufunde unde o pofti.

— Desigur, domnule Mac Nabbs, răspunse John, şi o voi face dacă e absolut necesar. Atîta vreme cît sîntem în larg, e suficient să supraveghem mersul vasului; eu şi cu marinarii mei nu părăsim puntea. Dar dacă nici la apropierea de coastă nenorocitul ăsta de Will Halley n-o să-şi vină în fire, vă mărturisesc că voi fi pus într-o mare încurcătură.

— N-ai putea să indici dumneata drumul? întrebă Paganel.

Mulrady şi Wilson îndreptau cîrma...

— Va fi foarte greu, răspunse John. Închipuiți-vă că nu există nici o hartă la bord.

E posibil?

— Da, întocmai. *Macquarie* nu face decît cabotaj între Eden și Auckland, și Will Halley e atît de obișnuit cu drumul acesta, încît nu se mai obosește să-l noteze pe o hartă.

Își închipuie, probabil, că și corabia sa cunoaște drumul și că se poate conduce singură.

În ceea ce mă privește, reluă John Mangles, eu nu prea cred în vase care să se conducă singure, și dacă Halley e tot beat cînd ne vom apropia de coastă, o să ne bage într-o grea încurcătură.

Să sperăm, zise Paganel, că-și va băga mințile în cap cînd ne vom apropia de uscat.

— Dar dacă aceasta nu se întîmplă, întrebă Mac Nabbs, dumneata nu ai putea conduce *Macquarie* la Auckland?

Fără harta acestei părți a coastei mi-ar fi imposibil. Stîncile sînt extrem de periculoase. Coasta prezintă o serie de mici fiorduri neregulate și buclucașe, ca și fiordurile Norvegiei. Recifele de corali sînt numeroase, și numai dacă cunoști bine locul le poți evita. Un vas, oricît de solid ar fi, n-ar putea rezista în cazul cînd s-ar lovi de vreuna din aceste stînci ascunse sub apă, la numai cîteva picioare adîncime.

— Și în acest caz, zise maiorul, echipajul n-ar avea altă scăpare decît să se refugieze pe coastă?

Da, domnule Mac Nabbs, dacă le permite marea.

— Nu e o soluție prea fericită nici asta, răspunse Paganel, deoarece coastele Noii Zeelande nu sînt deloc ospitaliere. Primejdiile ce te așteaptă pe uscat sînt tot atît de mari ca și cele de pe mare!

— Vă referiți la maori, domnule Paganel? întrebă John Mangles.

— Da, prietene. Reputația lor e bine stabilită în Oceanul Indian. Nu mai este vorba aici de australieni timizi sau îndobitociți, ci de o rasă inteligentă și războinică, de canibali lacomi, de niște antropofagi de la care nu ne putem aștepta la nici o milă.

— Prin urmare, zise maiorul, în cazul cînd căpitanul Grant a naufragiat pe coastele Noii Zeelande, nu ne sfătuiți să pornim în căutarea lui?

— Poate doar pe coastă unde am putea găsi urmele *Britanniei*, dar nu în interiorul insulei, căci ar fi inutil. Orice european care se aventurează în aceste nefericite ținuturi cade în mîinile maorilor, de unde nu mai scapă. Mi-am îndemnat prietenii să străbată pampasul, să traverseze Australia, dar niciodată nu i-aș conduce pe drumurile Noii Zeelande. Dumnezeu să ne îndrepte pașii și să ne

ferească de a cădea vreodată în mîinile acestor indigeni feroci.

Temerile lui Paganel erau pe deplin îndreptățite. Noua Zeelandă are un groaznic renume și fiecare acțiune care a contribuit la descoperirea ei conține cîte un incident sîngeros.

Este lungă lista victimelor înscrise în «martirologul» navigatorilor. Abel Tasman figurează primul în analele sîngeroase ale canibalismului, prin cei cinci marinari ai săi, uciși și mîncați de indigeni. După el vine căpitanul Tukney, care a avut aceeași soartă, împreună cu întregul său echipaj. Înspre partea răsăriteană a strîmtorii Foveaux cinci pescari de la *Sydney-Cove* și-au aflat, de asemenea, moartea, sfîșiați de maori.

Trebuie să mai amintim și alți patru oameni ai goeletei *Brothers* uciși în portul Molineux, mai mulți soldați ai generalului Gates și trei dezertori de pe *Matilda*, pentru a ajunge în sfîrșit la numele tragic al căpitanului Marion Du Frêne.

La 11 mai 1772, după prima călătorie a lui Cook, căpitanul francez Marion aruncă ancora în Golful Insulelor; pe lîngă corabia lui, *Mascarin* era întovărășit și de o altă corabie, numită *Castries*, comandată de căpitanul Crozet.

Neozeelandezii s-au prefăcut a fi foarte primitori, s-au arătat chiar sfioși față de noii-veniți și a fost nevoie de multe daruri, de servicii prietenești, de o întreagă demonstrație de fraternitate, pentru a-i obișnui să vină pe bordul vaselor.

Șeful lor, istețul Takuri, făcea parte, după spusele lui Dumont d'Urville, din tribul Wangaroa și era rudă cu indigenul care fusese răpit de Surville, cu doi ani mai înainte de sosirea căpitanului Marion.

Într-o țară unde onoarea impune oricărui maor să răzbune prin sînge orice insultă suferită, Takuri nu putea uita această gravă injurie, care se adusese tribului său.

Așteptă deci cu răbdare sosirea unui vas european, își premeditâ răzbunarea și o duse la îndeplinire cu un groaznic sînge rece.

După ce simulă teamă față de francezi, Takuri se folosi de toate mijloacele posibile pentru a le adormi vigilența și a-i face să creadă într-o înșelătoare siguranță. Rămînea adeseori, împreună cu tovarășii săi, noaptea pe bordul vaselor europene; veneau cu nevestele și cu fetele lor și aduceau oaspeților nepoftiți cele mai bune soiuri de pești. În curînd, învățară și numele ofițerilor și îi invitară să le viziteze așezările. Marion și Crozet, cuceriți de asemenea bunăvoință, se plimbară de-a lungul coastei, locuite de vreo patru mii de indigeni: Băștinașii alergau în întîmpinarea lor fără arme, căutînd să le inspire o încredere totală.

Căpitanul Marion, oprindu-se în Golful Insulelor, avea intenția să schimbe catargele corabiei *Castries*, șubrezite de ultimele furtuni. Exploră deci și ținuturile din interiorul insulei și dădu, la 23 mai, peste o minunată pădure de cedri, la numai două leghe de țărm, în apropierea unui golf, la distanță de o leghe de locul unde erau ancorate vasele.

Așeză acolo o echipă care cuprindea două treimi din echipaj și care, înzestrată cu topoare și alte unelte, lucra la tăierea arborilor și la refacerea drumului ce ducea spre mare. Se mai așezară încă alte două tabere; una pe mica insulă Motu-Aro, în mijlocul portului unde fură transportați cei bolnavi, fierarii și dogarii de pe cele două corăbii, cealaltă pe insula principală, pe malul oceanului, la distanță de o leghe și jumătate de vase; această ultimă tabără putea comunica cu șantierul tăietorilor de lemne. În toate aceste așezări marinarii au fost ajutați de mai mulți indigeni pe cît de puternici, pe atît de binevoitori.

Totuși, căpitanul Marion nu renunțase încă la anumite măsuri de prudență. Sălbaticii nu erau primiți niciodată înarmați la bordul său, iar șalupele care erau trimise spre uscat aveau întotdeauna armele necesare unei eventuale apărări.

Dar și Marion, și cei mai neîncrezători dintre ofițerii săi au fost orbiți de felul de a se purta al indigenilor și pînă în cele din urmă comandantul dădu ordin să se dezarmeze bărcile. Căpitanul Crozet a încercat să-l convingă pe Marion să retragă acest ordin, dar nu a izbutit.

Din această clipă, atențiile și devotamentul neozeelandezilor păru să nu mai cunoască margini. Șefii indigeni trăiau în perfectă intimitate cu ofițerii. În nenumărate rînduri, Takuri își aduse fiul pe bord și-l lăsă să doarmă în cabine. La 9 iunie, în cadrul unei vizite oficiale în satele indigene, Marion a fost proclamat «mare șef» al întregului ținut și patru pene albe îi împodobiră părul, ca semn al puterii sale.

Astfel se scurseră treizeci și trei de zile de la sosirea corăbiilor în Golful Insulelor. Lucrările de refacere a arboradei înaintau; butoaiele pentru apă dulce erau umplute din Motu-Aro; căpitanul Crozet conducea personal șantierul dulgherilor și nicicînd nu au părut mai îndreptățite speranțele de a vedea o asemenea întreprindere dusă la bun sfîrșit.

La 12 iunie, la ora două, șalupa comandantului a fost echipată pentru a se duce la pescuit undeva, în apropierea satului lui Takuri. Marion se îmbarcă împreună cu cei doi tineri ofițeri Vandricourt și Lehoux, un voluntar, armurierul și doisprezece marinari. Cu ei mai veneau și Takuri cu încă alți cinci șefi maori. Nimic nu-i putea

face să prevadă catastrofa groaznică în care urmau să piară șaisprezece din acești șaptesprezece europeni.

Barca porni, îndreptîndu-se către uscat, și în curînd pieri din ochii celor rămași pe vas.

Seara, căpitanul Marion nu se întoarse să se culce pe bord, dar nimeni nu păru îngrijorat. S-a crezut că se dusese să viziteze șantierul unde se lucrau catargele și că rămăsese peste noapte acolo.

A doua zi, la ora cinci, șalupa de pe *Castries* porni, ca de obicei, să aducă apă de la Motu-Aro și se întoarse fără nici un incident.

La ora nouă, marinarul de gardă de pe *Mascarin* zări pe mare un om sfîrșit de oboseală, care înota către corabie. Se trimise o barcă în ajutorul lui și fu astfel adus pe bord.

Omul era Turner, unul din marinarii plecați cu șalupa căpitanului Marion. Avea o rană în coastă, produsă de două lovituri de lance, și era singurul care se întorcea din cei șaptesprezece oameni care părăsiseră în ajun vasul. După răspunsurile lui, s-au aflat toate amănuntele acestei înspăimîntătoare drame.

Șalupa căpitanului Marion acostase lîngă satul lui Takuri pe la ora șapte dimineața. Sălbaticii i-au întîmpinat cu veselie pe oaspeți și au dus în spate pe ofițerii și marinarii care nu voiau să-și ude picioarele, debarcînd. După aceea, francezii se despărțiră unii de alții.

Indigenii se aruncară apoi imediat asupra lor, înarmați cu lănci, măciuci și ghioage, și îi măcelăriră. Marinarul Turner, după ce primise două lovituri de lance, reuși să scape și să se ascundă în niște tufișuri, de unde asistă la adevărate scene de groază. Sălbaticii smulseră hainele de pe cei morți, le deschiseră pîntecele și-i ciopîrțiră în bucăți...

În acel moment, Turner se aruncă în mare, fără să fie văzut, apoi fu pescuit, aproape muribund, de barca de pe *Mascarin*.

Această întîmplare înspăimîntă pe cei de pe vase. Un strigăt de răzbunare răsună puternic.

Dar înainte de a răzbuna pe cei morți, trebuiau salvați cei vii. Existau trei așezări pe uscat și ele erau înconjurate de mii de sălbatici însetați de sînge, de canibali care prinseseră din nou gustul cărnii de om.

În absența căpitanului Crozet, care petrecuse noaptea la șantierul din pădure, Duclesmeur, secundul, luă măsuri grabnice. Șalupa de pe *Mascarin* fu expediată acolo cu un ofițer și un detașament de soldați. Ei trebuiau să vină în ajutorul celor care lucrau la catarge.

Ofițerul plecă, navigînd în lungul coastei, văzu barca comandantului Marion, părăsită pe mal, și debarcă.

Căpitanul Crozet, care lipsise de pe vas, după cum am amintit,

nu ştia nimic în privinţa masacrului, cînd, pe la ora două după-amiază, văzu apropiindu-se detaşamentul de soldaţi. Îşi dădu seama că s-a întîmplat o nenorocire. Înaintă către ei şi află adevărul. Interzise însă celor care veneau să spună ceva tovarăşilor săi, pentru a nu-i demobiliza.

Indigenii, adunaţi în cete, ocupau toate înălţimile din jur. Crozet dădu ordin să îmbarce principalele unelte, pe celelalte le îngropă, dădu foc barăcilor şi îşi începu retragerea cu cei şaizeci de oameni.

Băştinaşii îi urmăreau, strigînd:

— *Takuri mate Marion!*[1]

Vestindu-le moartea şefului lor, ei voiau să-i înspăimînte pe marinari. Aceştia, furioşi, vrură să se năpustească asupra sălbaticilor şi căpitanul Crozet reuşi cu greu să-i stăpînească. Străbătură astfel cele două leghe care-i despărţeau de mare şi se îmbarcară în şalupe, împreună cu oamenii celui de-al doilea post. În tot acest timp, vreo mie de băştinaşi stăteau aşezaţi pe nisip, fără să se clintească. Dar cînd şalupele se îndepărtară de ţărm, o ploaie de pietre se abătu asupra lor. Atunci patru marinari, buni ţintaşi, traseră pe rînd în toţi şefii, culcîndu-i la pămînt, spre marea uimire şi spaimă a indigenilor, care nu cunoşteau efectul armelor de foc.

Îndată ce căpitanul Crozet ajunse pe *Mascarin*, trimise şalupa spre insula Motu-Aro. Un detaşament de soldaţi rămase peste noapte pe insulă şi bolnavii fură transportaţi înapoi pe corăbii.

A doua zi un al doilea detaşament veni să întărească postul. Insula trebuia curăţită de băştinaşii care locuiau acolo, pentru a se asigura aprovizionarea cu apă. Satul Motu-Aro avea trei sute de locuitori. Francezii îi atacară, omorîră şase şefi, izgonind cu baionetele restul populaţiei, şi dădură foc satului. Totuşi, corabia *Castries* nu putea porni fără catarge şi Crozet, silit să renunţe la lemnul din pădurea de cedri, dădu ordin să improvizeze o arboradă din resturile de care dispuneau. Astfel continuară lucrările timp de încă o lună.

Băştinaşii făcură cîteva încercări pentru a pune din nou mîna pe insula Motu-Aro, fără însă să izbutească. Ori de cîte ori pirogele lor treceau în bătaia armelor de pe vase, erau sfărîmate cu lovituri de tun.

În sfîrşit, lucrările se terminară. Mai rămînea de cercetat dacă vreuna din cele şaisprezece victime nu supravieţuise masacrului şi de răzbunat morţii. O şalupă cu un numeros detaşament de ofiţeri şi soldaţi se îndreptă către satul lui Takuri. La apropierea ei, acest

[1] Takuri a ucis pe Marion. (N.A.)

şef perfid şi laş fugi, purtînd pe umeri mantaua comandantului Marion. Toate colibele satului său fură cercetate cu grijă. În cea locuită de el se găsi craniul unui om care fusese fript de curînd şi pe care se mai vedea încă urma dinţilor canibalului. O coapsă de om stătea înfiptă într-o frigare de lemn. O cămaşă, cu gulerul pătat de sînge, a fost recunoscută ca aparţinînd lui Marion; s-au mai găsit de asemenea hainele şi pistoalele tînărului Vandricourt, armele de pe şalupă şi zdrenţe din îmbrăcămintea victimelor. Mai departe, într-un alt sat, măruntaie omeneşti curăţate şi fripte.

Aceste dovezi evidente ale crimei şi antropofagiei au fost strînse şi rămăşiţele omeneşti îngropate cu pietate; apoi satele lui Takuri şi ale lui Piki-Ore, complicele său, au fost date pradă flăcărilor. La 14 iulie 1772 cele două corăbii părăseau aceste funeste ţinuturi.

Iată cum s-a petrecut catastrofa, a cărei amintire trebuia să rămână vie în mintea oricărui călător care punea piciorul pe ţărmul Noii Zeelande. Navigatorul care nu ar ţine seama de aceste întîmplări ar da într-adevăr dovadă de imprudenţă. Neozeelandezii au fost întotdeauna perfizi şi antropofagi. Cook însuşi a confirmat acest lucru în timpul celei de-a doua călătorii, din 1773. Şalupa uneia din corăbiile sale, *Aventura*, comandată de căpitanul Furneaux, ducîndu-se spre uscat pentru a aduce nişte ierburi sălbatice, nu s-a mai întors. În ea se aflau un aspirant şi nouă marinari. Căpitanul Furneaux, îngrijorat, trimise pe locotenentul Burney în căutarea şalupei. Burney, sosit la locul debarcării, găsi, după cuvintele lui, «un tablou de măcel şi barbarie, despre care nu poţi vorbi decît cu adîncă groază; capetele, măruntaiele, plămînii oamenilor noştri erau împrăştiate pe nisip, iar în apropiere, cîinii mai mîncau încă alte rămăşiţe omeneşti».

Pentru a încheia această scenă sîngeroasă, trebuie să mai amintim şi de vasul *Brothers*, atacat în 1815 de neozeelandezi şi întregul echipaj al lui *Boyd*, măcelărit în 1820, împreună cu căpitanul Thompson. În sfîrşit, la 1 martie 1829 la Walkitas, şeful indigen Enararo prădă bricul englez *Hawes* din Sydney. Hoarda lui de canibali masacră mai mulţi americani, fripse cadavrele şi le mîncă.

Aceasta era ţara spre care se îndrepta *Macquarie* cu un echipaj nepriceput, comandat de un beţiv.

Capitolul IV

STÎNCILE SUBMARINE

Între timp, neplăcuta traversare se prelungea. La 2 februarie, şase zile de la plecare, ţărmul Auckland-ului nu se zărea încă de la bordul vasului *Macquarie*. Vîntul de sud-vest era totuşi favorabil, dar curenţii se împotriveau şi bricul abia putea înainta. Marea agitată obosea vasul care pîrîia şi se ridica greoi dintre valuri. Odgoanele ce susţineau catargul erau prost întinse, făcîndu-l să se zgîlţîie la fiecare zguduitură produsă de valuri.

Din fericire, Will Halley, puţin grăbit cum era, nu-şi forţa pînzele, căci altfel tot catargul ar fi căzut, fără îndoială. John Mangles spera ca totuşi această păcătoasă cutie cu numele de corabie să ajungă la destinaţie fără vreo nenorocire, dar suferea văzîndu-şi tovarăşii atît de rău găzduiţi la bordul bricului.

Nici lady Helena şi nici Mary Grant nu se plîngeau, cu toate că ploaia ce cădea continuu le obliga să rămînă în cabină. Acolo, lipsa de aer şi zguduiturile le măreau suferinţa. De aceea veneau des pe punte să înfrunte vremea nemiloasă, pînă cînd răbufnirile mai puternice ale vîntului le sileau să coboare din nou. Atunci reintrau în locul acela strîmt, potrivit mai degrabă să adăpostească mărfuri decît pasageri, şi cu atît mai puţin pasagere.

Prietenii căutau să le distreze. Paganel încerca să omoare timpul cu povestiri, dar nu prea reuşea. Şi într-adevăr, oamenii aceştia, rătăciţi pe drumul întoarcerii, erau demoralizaţi. Pe cît îi interesau altădată povestirile geografului despre pampas şi Australia, pe atît reflecţiile şi observaţiile sale asupra Noii Zeelande îi lăsau acum reci şi indiferenţi. Mergeau spre această ţară nouă şi de tristă amintire fără elan, fără convingere, siliţi de împrejurări. Dintre toţi pasagerii de pe *Macquarie*, cel mai de plîns era lordul Glenarvan. Putea fi rar văzut în cabină. Nu-şi mai găsea locul. Firea sa nervoasă, neliniştită, nu se împăca deloc cu spaţiul îngust dintre cei patru pereţi. Ziua şi chiar noaptea, fără a-i păsa de ploaie şi valuri, rămînea pe punte, sprijinit de balustradă sau plimbîndu-se agitat; în rarele momente de înseninare privea mereu zarea, scrutînd depărtările cu luneta. Părea că întreabă valurile, care nu-i dădeau nici un răspuns. Ar fi vrut să poată sfîşia cu o mişcare a mîinii vaporii de apă, vălul de ceaţă care ascundea orizontul. Era îndurerat şi nu se putea împăca cu resemnarea. Era un om energic care fusese pînă atunci fericit şi puternic şi care se vedea deodată lipsit şi de fericire, şi de putere.

John Mangles nu-l părăsea şi suferea alături de el. În acea zi,

Glenarvan scruta încăpățînat orizontul, ori de cîte ori o spărtură se producea în ceață. John se apropie de el:

— Căutați uscatul, milord? îl întrebă el.

Glenarvan făcu un semn negativ cu capul.

— Totuși, reluă tînărul căpitan, cred că ați dori să părăsiți cît mai curînd acest bric. Ar fi trebuit să zărim luminile Auckland-ului încă de treizeci și șase de ore.

Glenarvan nu răspunse. Privea mereu și timp de un minut își îndreptă luneta spre orizont, în partea dinspre care bătea vîntul.

— Uscatul nu este în această parte, spuse John Mangles. Priviți mai bine spre tribord.

— De ce, John? răspunse Glenarvan. Eu nu caut uscatul.

— Ce căutați atunci, milord?

— Iahtul meu, *Duncan!* răspunse Glenarvan mînios. Trebuie să fie pe aici, pe undeva, prin pustietățile acestea, străbătînd mările spumoase, practicînd rușinoasa meserie a piraterieî! Este desigur pe aici, pe acest drum, între Australia și Noua Zeelandă, și am presimțirea că-l vom întîlni!

— Să ne păzească Dumnezeu de această întîlnire, milord!

— De ce, John?

— Uitați situația noastră? Ce ne-am face pe acest bric, dacă *Duncan* ne-ar ataca? Nici nu putem fugi măcar!

— Să fugim, John?

— Da, milord. În zadar am încerca! Am fi prinși, pradă acestor mizerabili, și Ben Joyce a mai arătat o dată că nu se dă în lături de la crimă. Viața noastră nu prea ar mai avea preț. Ne-am apăra pînă la moarte! Dar pe urmă? Gîndiți-vă la lady Glenarvan, gîndiți-vă la Mary Grant!

— Sărmanele femei! murmură Glenarvan. John, mi se sfîșie inima, și cîteodată simt că mă biruie desperarea. Am impresia că ne așteaptă noi nenorociri. Mi-e teamă!

— Vă e teamă, milord?

— Nu pentru mine, John, ci pentru cei pe care îi iubesc, pentru cei pe care și tu îi iubești!

— Liniștiți-vă, milord! răspunse tînărul căpitan. Nu este nici un motiv de teamă. *Macquarie* merge greu, dar merge. Will Halley este un bețiv, dar sînt și eu pe-aici și dacă apropierea de uscat va fi periculoasă, voi readuce corabia în larg. Deci, în această privință nu este nici un pericol! Cît despre întîlnirea cu *Duncan*, este un lucru pe care nu trebuie să-l dorim. Dacă dumneavoastră căutați să-l zăriți, aceasta să fie numai pentru a-l ocoli, pentru a fugi cît mai departe de el.

John Mangles avea dreptate. Întîlnirea cu *Duncan* ar fi însemnat pentru *Macquarie* sfîrșitul. Și ar fi avut destule motive să se teamă de o astfel de întîlnire, cu atît mai mult cu cît în mările acestea presărate cu atîtea insule, piraţii s-ar fi ascuns uşor. Totuşi, în acea zi, cel puţin, iahtul nu apăru şi a şasea noapte de la plecarea din Twofold coborî fără ca temerile lui John Mangles să se fi realizat.

Dar această noapte avea să fie groaznică. Întunericul se lăsă aproape dintr-o dată pe la ora şapte seara. Cerul era ameninţător. Instinctul de marinar al lui Will Halley fu de astă dată mai tare decît ameţeala băuturii. Îşi părăsi cabina, frecîndu-şi ochii şi clătinînd din capul său mare şi roşcat. Apoi trase puternic aer în piept, ca şi cum ar fi băut un pahar cu apă pentru a se răcori. Cercetă catargul. Vîntul bătea tot mai tare şi, schimbîndu-se cu 90° la vest, sufla din plin spre coasta zeelandeză.

Will Halley îşi chemă oamenii cu grele înjurături, îi puse să strîngă rîndunica şi să aşeze pînzele pentru noapte. John Mangles îl aprobă, fără a spune nimic. Renunţase să mai stea de vorbă cu acest bătrîn marinar grosolan. Dar nici el, nici Glenarvan nu părăsiră puntea. Două ore după aceea se ridică o briză puternică. Will Halley puse să se reducă suprafaţa pînzei pătrate. Manevra ar fi durat mult prea mult pentru cinci oameni, dacă *Macquarie* nu ar fi avut verga dublă, după sistemul american. Într-adevăr, era de ajuns să manevrezi verga superioară, pentru ca pînza pătrată să-şi capete cea mai mică suprafaţă.

Trecură două ore. Marea creştea din ce în ce. *Macquarie* primea lovituri atît de puternice, încît ai fi crezut că se izbea cu chila de stînci. Nu se întîmpla aşa ceva, dar carcasa lui grosolană tăia cu greu valurile, astfel că o mare cantitate de apă năvălea pe bord.

Barca, agăţată de grinda de la babord, fu smulsă de un val mai puternic.

John Mangles devenea neliniştit. Oricare altă corabie s-ar fi jucat cu valurile acestea, care nu erau chiar atît de periculoase, dar cu vasul acesta greoi te puteai uşor teme de naufragiu, căci puntea se umplea de apă la fiecare aplecare a vasului şi pînza de apă, negăsind o scurgere destul de rapidă, ar fi putut scufunda nava. Pentru a putea face faţă oricăror întîmplări, ar fi fost înţelept să se spargă cu securile parapetul, astfel încît să se asigure o mai uşoară scurgere a apei. Dar Will Halley refuză să ia această măsură.

Dealtfel, *Macquarie* era ameninţat de un pericol şi mai mare, care acum nu mai putea fi prevenit.

Spre ora unsprezece şi jumătate, John Mangles şi Wilson, care se aflau pe bord în bătaia vîntului, auziră un zgomot ciudat. Instinc-

tul lor de lupi de mare se trezi. John apucă mîna marinarului.

— Se întorc valurile de la ţărm! spuse el.

— Da, răspunse Wilson. Valurile se sparg de bancuri.

— La cel mult patru sute de metri?

— Cel mult! Uscatul este aproape!

John se aplecă peste parapet, privi valurile întunecate şi strigă:

— Sonda! Wilson! Sonda!

Căpitanul, aşezat în faţă, părea să nu-şi dea seama de poziţia vasului. Wilson apucă sonda şi aruncă cu repeziciune plumbul; frînghia îi alunecă uşor printre degete. La al treilea nod, plumbul se opri.

— Aproape cinci metri! strigă Wilson.

— Căpitane, spuse John, fugind spre Will Halley, sîntem pe stînci!

Dacă-l văzu sau nu pe Halley dînd din umeri, nu interesează, dar se aruncă spre cîrmă şi dădu în jos bara, în timp ce Wilson, lăsînd sonda, schimbă direcţia pînzelor pentru a pune corabia în sensul vîntului.

Marinarul de la cîrmă, care fusese dat la o parte cu forţa, nu înţelese atacul acesta neaşteptat.

— În vînt! Daţi drumul! Destindeţi funiile! strigă tînărul căpitan, manevrînd pentru a ieşi dintre stînci.

Timp de o jumătate de minut, bricul fu cu tribordul în apropierea lor şi, cu toată întunecimea nopţii, John zări un contur nesigur, înspumat, la şase-şapte metri de vas.

În acest timp, Will Halley, dîndu-şi seama de pericol, îşi pierdu capul. Marinarii, dezmeticiţi abia pe jumătate, nu-i înţelegeau ordinele. Dealtfel, cuvintele sale fără şir, comenzile ce se băteau cap în cap arătau că pe beţiv îl părăsise sîngele rece. Se afla numai la opt mile (sub vînt) de pămîntul pe care el îl credea la o distanţă de treizeci sau patruzeci de mile. Curenţii abătuseră vasul din drumul obişnuit, fapt care-l luă pe Will Halley pe neaşteptate.

Între timp, manevra promptă a lui John Mangles depărtase vasul de stîncile submarine. Dar John nu-i cunoştea poziţia. Poate se găseau în mijlocul unei centuri de stînci. Vîntul bătea spre est din plin şi la orice mişcare de tangaj stîncile puteau fi atinse.

Într-adevăr, în curînd, zgomotul valurilor ce se întorceau de la ţărm deveni mai puternic la tribord. Bricul trebuia adus mai mult în vînt. Stîncile se înmulţeau şi fu nevoie de a vira cu vîntul în faţă pentru a ieşi din nou în larg. Putea reuşi această manevră cu o corabie prost echilibrată, cu pînzele aproape strînse? Era puţin probabil, dar măsura trebuia luată.

— Cîrma banda, toată! îi strigă John Mangles lui Wilson.

Macquarie începu să se apropie din nou de linia primejdioasă. Marea spumega din cauza stîncilor ascunse sub apă.

Fu un moment de grea încercare, de mare spaimă. Spuma făcea valurile luminoase. Ai fi zis că le luminează un fenomen de fosforescență. Marea urla ca și cum ar fi căpătat glasurile stîncilor din antichitate, despre care vorbește mitologia. Wilson și Mulrady, aplecați pe roata cîrmei, apăsau cu toată greutatea lor.

Deodată se simți o zguduitură. *Macquarie* nimerise într-o stîncă. Bompresul se sfărîmă, amenințînd stabilitatea arborelui trinchet. Se va putea oare face întoarcerea fără vreo altă stricăciune?

Nu, căci în cele cîteva clipe de acalmie care urmară, vasul reveni sub vînt. Un val înalt îl luă însă dedesubt, îl duse mai înainte spre stînci, unde recăzu cu o violență extremă. Arborele trinchet se prăbuși cu tot greementul său. Bricul se clătină de două ori și rămase apoi în nemișcare, înclinat cu treizeci de grade spre tribord.

Geamurile cabinelor zburară în țăndări. Pasagerii ieșiră afară în grabă. Dar valurile măturau puntea de la un cap la altul și nu puteau rămîne acolo fără să riște. John Mangles, știind că vasul este binc înfipt în nisip, îi rugă să intre din nou în cabină.

— Spune-mi adevărul, John, îl somă calm Glenarvan.

— Adevărul, milord, este, răspunse John Mangles, că nu ne vom scufunda. Cît despre faptul de a fi zdrobiți de mare, aceasta este o altă chestiune, dar mai avem încă timp să luăm măsuri.

— Este miezul nopții?

— Da, milord, și trebuie să așteptăm ziua

— Nu am putea lăsa barca la apă?

— Pe hula și pe întunecimea asta, este imposibil! Și dealtfel, în ce punct al țărmului să acostăm?

— Bine, John, să rămînem pînă se va face ziuă.

În acest timp, Will Halley alerga pe puntea bricului ca un nebun. Marinarii, revenindu-și în fire, desfundară un butoiaș cu rachiu și se puseră pe băutură. John prevăzu că beția lor va cauza neplăceri. Pe căpitan nu te puteai bizui că o să-i împiedice. Ticălosul își smulgea părul și își frîngea mîinile. Nu se gîndea decît la încărcătura sa, care nu era asigurată.

— Sînt ruinat! Sînt ruinat! striga el, alergînd dintr-o parte într-alta.

John Mangles nici nu se gîndea să-l consoleze. Dădu arme tovarășilor săi și toți se pregătiră să respingă eventualul atac al marinarilor, care deocamdată goleau butoiașul cu rachiu, scoțînd groaznice blesteme.

— Pe primul din acești ticăloși care se va apropia de cabină, îl voi ucide ca pe un cîine, spuse maiorul.

Marinarii văzuseră, fără îndoială, că pasagerii erau hotărîți să-i țină la respect, căci, după cîteva încercări de jaf, dispărură. John Mangles nu se mai ocupă de ei și aștepta cu nerăbdare să se facă ziuă.

Vasul stătea cu desăvîrșire nemișcat. Marea se liniștea din ce în ce. Vîntul slăbea, *Macquarie* mai putea deci să reziste cîteva ore. La răsăritul soarelui, John va vedea dacă pămîntul permite o acostare ușoară: ««you-you», singura ambarcațiune de pe bord va servi acum pentru transportul echipajului și al pasagerilor. Vor trebui deci cel puțin trei transporturi, căci în ea nu încăpeau decît patru persoane. Cît despre barcă, așa cum s-a văzut, că ea fusese luată de un val.

Tot gîndindu-se la situația primejdioasă în care se aflau, John Mangles, sprijinit de parapet, asculta zgomotele valurilor și căuta să străpungă întunericul adînc. Se întreba la ce distanță ar putea fi acel pămînt atît de dorit și totodată atît de temut. Stîncile se întind cîteodată pînă departe de coastă. Șubreda lor barcă ar putea oare să reziste la o traversare mai lungă?

În timp ce John gîndea astfel, cerînd acestui cer întunecat un pic de lumină, pasagerele, încrezătoare în cuvîntul său, se odihneau în culcușurile lor. Nemișcarea bricului le dădeau răgazul cîtorva ore de liniște. Glenarvan, John și tovarășii săi, nemaiauzind strigătele echipajului beat-mort, își refăceau de asemenea puterile printr-un somn scurt, și spre ora unu, o tăcere desăvîrșită domnea pe bordul bricului, care la rîndul lui dormea pe patul său de nisip.

Pe la ora patru se iviră zorile. Norii se colorară ușor în lumina ștearsă a răsăritului. John urcă pe punte. Orizontul era învăluit în ceață. Printre aburii dimineții se puteau zări forme neclare, însă la oarecare înălțime. Marea mai era puțin agitată și valurile se pierdeau în larg, în mijlocul unor nori întunecați și deși.

John aștepta. Lumina începu să crească, orizontul deveni roșu. Perdeaua se ridica încet, descoperind decorul imens al depărtării. Stînci negre se vedeau răsărind din apă. Apoi, deasupra spumei apăru o dungă; o lumină se aprinse ca un far pe vîrful unui munte ce răsfrîngea razele soarelui, care tocmai răsărea. Acolo era pămîntul, la o depărtare de vreo nouă mile.

— Pămîntul! strigă John Mangles.

Tovarășii săi, treziți de glasul lui John, alergară pe punte și priviră în tăcere coasta care se zărea la orizont. Ospitalieră sau nu, ea trebuia să le servească de adăpost.

— Unde este Will Halley? întrebă Glenarvan.

— Nu știu, milord, răspunse John Mangles.

— Și marinarii săi?

— Dispăruți, ca și el.

— Şi, ca şi dînsul, beţi-morţi, fără îndoială, adăugă Mac Nabbs.

— Să fie căutaţi! ordonă Glenarvan. Trebuie să dăm de ei!

Mulrady şi Wilson coborîră în cabinele teugei şi se întoarseră după două minute. Locul unde ar fi trebuit să fie găsiţi era gol. Cercetară bricul peste tot şi nu-l găsiră nici pe Will Halley, nici pe marinarii săi.

— Ce? Nimeni? spuse Glenarvan.

— Să fi căzut oare în mare? întrebă Paganel.

— Tot ce se poate, răspunse John Mangles, foarte îngrijorat de această dispariţie. Apoi, întorcîndu-se spre puntea dinapoi, spuse: La barcă!

Wilson şi Mulrady îl urmară pentru a coborî barca «you-you» pe mare. Barca dispăruse însă.

Capitolul V

MATELOŢII IMPROVIZAŢI

Will Halley şi echipajul său, profitînd de întunericul nopţii şi de somnul adînc al pasagerilor, fugiseră pe singura barcă a bricului. Despre aceasta nu mai era nici o îndoială. Căpitanul, pe care datoria îl obliga să rămînă ultimul pe vas, îl părăsise primul.

— Au fugit, ticăloşii! spuse John Mangles. Bine! Cu atît mai bine, milord. Ne-au scutit de atîtea incidente neplăcute.

— Aşa e, John, îi dădu dreptate Glenarvan. Dealtfel, mai avem un căpitan de bord şi mateloţi curajoşi şi îndemînatici. Comandă, sîntem gata să te ascultăm!

Maiorul, Paganel, Robert, Wilson, Mulrady, chiar şi Olbinett aplaudară cuvintele lui Glenarvan şi, înşiruiţi pe punte, erau gata să primească comenzile lui John Mangles.

— Ce trebuie să facem? întrebă Glenarvan.

Tînărul căpitan aruncă o privire asupra întinsului apei, observă catargele descompletate ale bricului şi spuse, după cîteva clipe de gîndire:

— Avem două mijloace, milord, pentru a ieşi din această situaţie grea: să despotmolim vasul şi să pornim din nou pe mare, sau să ajungem la coastă pe o plută, care va fi uşor de construit.

— Dacă bastimentul poate fi despotmolit, să-l despotmolim, răspunse Glenarvan. Este cel mai bun lucru pe care-l putem face, nu-i aşa?

— Da, milord, căci odată ajunşi pe uscat, ce ne vom face fără mijloace de transport?

— Să evităm coasta, adăugă Paganel. Trebuie să ne păzim de Noua Zeelandă!

— Cu atît mai mult cu cît ne-am abătut serios din drum, reluă John. Nepăsarea lui Halley ne-a aruncat spre sud, este evident. La amiază voi stabili poziția și dacă, așa cum presupun, vom fi mai jos de Auckland, voi încerca să urcăm cu *Macquarie* de-a lungul coastei.

— Dar stricăciunile bricului? întrebă lady Helena.

— Nu le cred, grave, milady, răspunse John Mangles. Voi instala catargul de rezervă, pentru a înlocui arborele trinchet, și vom porni încet, este adevărat, dar vom ajunge acolo unde dorim. Dacă, din nenorocire, coca bricului este găurită, sau dacă nu poate fi despotmolită, atunci va trebui să ne resemnăm, să ajungem la coastă și să reluăm pe uscat drumul spre Auckland.

— Să vedem deci starea în care se află corabia, spuse maiorul. Aceasta interesează înainte de toate.

Glenarvan, John și Mulrady coborîră în cală. Acolo, aruncate la întîmplare, se aflau aproape două sute de tone de piei argăsite. Putură să le dea la o parte, fără prea mare osteneală, cu ajutorul macaralelor fixate de marele odgon de deasupra deschizăturii punții. Spre a ușura corabia, John puse să se arunce în mare o parte din aceste baloturi.

După trei ore de muncă grea, putură cerceta fundul bricului. Două plăci ale bordajului se desfăcuseră la babord, la înălțimea punții. *Macquarie* era aplecat la tribord; spărturile, fiind în partea opusă tribordului, erau în aer. Apa nu putea, deci, să pătrundă. Dealtfel. Wilson se grăbi să-i călăfătuiască pereții și să-l repare cu o tablă de cupru bine prinsă în cuie.

La sondaj nu se găsiră în cală nici două picioare de apă. Pompele puteau să scoată ușor această apă și să ușureze astfel și mai mult vasul.

Examinînd coca, văzură că nu prea suferise de pe urma naufragiului. Era posibil ca o parte din chila falsă să fi rămas prinsă în nisip, dar puteau să se lipsească de ea.

Wilson, după ce cercetă interiorul vasului, se afundă în apă, pentru a stabili cum era așezat pe fundul ridicat al mării.

Macquarie, cu prova către nord-nord-vest, intrase într-un banc de nisip ce se înălța brusc, din fundul mării. Extremitatea inferioară a provei și aproape două treimi din chilă erau înfundate adînc. Cealaltă parte plutea într-o apă înaltă de vreo șapte metri. Cîrma nu era deci prinsă și se putea mișca în voie. Avantaj real, căci puteau astfel să se servească de ea la nevoie.

În Pacific, mareele nu sînt prea puternice; totuși, John Mangles conta pe flux, pentru a despotmoli corabia. Bricul eșuase cam cu o oră

mai înainte de creşterea mării. Îndată ce refluxul se făcu simţit, aplecarea bricului către tribord se accentuă din ce în ce mai mult. La ora şase dimineaţa, pe marea cea mai scăzută, el atingea un maximum de înclinare şi păru că este de prisos să se mai proptească nava. Putură astfel să păstreze la bord vergile şi celelalte resturi pe care John le destină construirii noului catarg improvizat.

Rămîneau de luat măsuri pentru despotmolirea corăbiei. Muncă lungă şi grea. Era însă cu neputinţă terminarea lucrului pînă la fluxul maxim de la ora douăsprezece şi un sfert. Cu acest prilej vor vedea numai cum se va comporta bricul, în parte descărcat, şi la mareea următoare vor face încercarea cea mare.

— La lucru! comandă John Mangles.

Mateloţii săi improvizaţi erau gata să-i asculte ordinele.

John puse mai întîi să se strîngă pînzele rămase încă întinse. Maiorul, Robert şi Paganel, conduşi de Wilson, se urcară să strîngă gabierul. Marea pînză a catargului, întinsă de vînt, ar fi împiedicat despotmolirea navei. Trebuiră s-o strîngă, ceea ce se făcu cu oarecare greutate. Apoi după o muncă înverşunată şi aspră efectuată de mîini ce nu erau obişnuite cu aşa ceva, arboretul fu desfundat. Tînărul Robert, sprinten ca o pisică şi îndrăzneţ ca un elev de marină, dăduse cel mai mare ajutor la această grea operaţie.

Ar fi trebuit să se arunce o ancoră, poate două, la pupa şi în direcţia chilei. Efortul de tracţiune trebuia să acţioneze asupra acestor ancore, pentru a redresa corabia în timpul fluxului. Această operaţie nu prezintă nici o dificultate cînd poţi dispune de ambarcaţiuni; se ia o ancoră şi se scufundă într-un punct convenabil, recunoscut dinainte. Dar aici lipseau bărcile şi trebuiau să fie înlocuite.

Glenarvan era destul de obişnuit cu marea, pentru a înţelege necesitatea acestor operaţii. Trebuia ca o ancoră să fie scufundată pentru a despotmoli nava eşuată în timpul refluxului.

— Dar fără barcă ce este de făcut? îl întrebă el pe John.

— Vom întrebuinţa sfărîmăturile catargului din mijloc şi butoaiele goale, răspunse tînărul căpitan. Operaţia va fi grea, dar nu imposibilă, căci ancorele vasului sînt mici. Odată scufundate, dacă rămîn bine înţepenite, putem avea speranţă.

— Bine, atunci să nu pierdem vremea, John.

Toată lumea, marinari şi pasageri, fu chemată pe punte. Toţi participară la lucru. Tăiară cu securea odgoanele care încă mai ţineau catargul din mijloc. În cădere, catargul se rupse în aşa fel încît putură scoate cu uşurinţă gabia. John Mangles hotărî să facă din gabie o plută. O aşeză pe butoaie goale, făcînd-o destul de rezistentă ca să suporte greutatea ancorelor. Fu instalată o cîrmă cu care să poată

fi conducă. Dealtfel, refluxul trebuia s-o aducă cu uşurinţă la pupa bricului. Mai tîrziu, după ce ancorele vor fi la fund, înapoierea la bord va fi uşoară, trăgîndu-se pluta cu ajutorul cablului întins de pe vas.

Cînd soarele se apropie de meridian, lucrul era pe jumătate terminat.

John Mangles îl lăsă pe Glenarvan să urmărească operaţiile începute şi se ocupă de stabilirea poziţiei vasului. Operaţia avea o mare importanţă. Din fericire, John găsise în cabina lui Will Halley, împreună cu un anuar al observatorului din Greenwich, un sextant murdar, dar destul de bun pentru a determina locul exact. Îl curăţă şi-l aduse pe punte.

Acest instrument, printr-o serie de oglinzi înclinate, măsoară înălţimea soarelui deasupra orizontului, în momentul cînd este la amiază, cu alte cuvinte, cînd astrul zilei atinge cel mai înalt punct în drumul său. Pentru a face această operaţie trebuie să se vizeze cu ajutorul sextantului orizontul, adică locul unde cerul se uneşte cu apa. Or, pămîntul se prelungea printr-un întins promontoriu spre nord, care, interpunîndu-se între observator şi orizontul adevărat, făcea observaţia imposibilă.

În cazul cînd orizontul lipseşte, se înlocuieşte printr-un orizont artificial. Acesta este de obicei un vas întins, umplut cu mercur, deasupra căruia se face observaţia. Mercurul constituie astfel el însuşi o oglindă perfect orizontală. John nu avea mercur la bord, dar ieşi din impas servindu-se de un hîrdău umplut cu gudron lichid a cărui suprafaţă reflecta destul de bine imaginea soarelui.

Longitudinea o cunoştea fiind pe coasta de vest a Noii Zeelande. Din fericire, căci, fără cronometru, n-ar fi putut s-o calculeze. Numai latitudinea îi lipsea şi se pregătea s-o afle.

Luă deci, cu ajutorul sextantului, înălţimea meridiană a soarelui deasupra orizontului. Înălţimea era de 68°30'. Distanţa soarelui la zenit era deci de 21°30' pentru că aceste două numere, adunate unul cu altul, fac 90°. Dar, în acea zi, la 3 februarie, declinaţia soarelui după anuar fiind de 16°30', adunînd la aceasta distanţa zenitală de 21°30', latitudinea la care se aflau era de 38°.

Poziţia vasului *Macquarie* era deci: 171°13' longitudine, 38° latitudine, cu mici erori neînsemnate, produse de imperfecţiunea instrumentelor, şi de care puteau să nu ţină seama.

Consultînd harta lui Johnston, cumpărată de Paganel la Eden, John Mangles văzu că naufragiul avusese loc la intrarea în golful Aotea, deasupra Capului Cahua, pe coastele provinciei Auckland. Oraşul Auckland fiind situat pe paralela 37, însemna că *Macquarie*

fusese aruncat cu un grad spre sud. Trebuiau deci să se ridice cu un grad, pentru a atinge capitala Noii Zeelande.

— Aşadar, constată Glenarvan, un drum de douăzeci şi cinci de mile. Nimica toată!

— Ceea ce e nimica toată pe mare va fi mult şi obositor pe uscat, răspunse Paganel.

— Prin urmare, spuse John Mangles, să facem tot ce-i omeneşte posibil ca *Macquarie* să plutească din nou.

Poziţia odată stabilită, operaţiile fură reluate. La ora douăsprezece şi un sfert, fluxul era în faza maximă. John nu putu să profite însă de el, pentru că ancorele nu erau încă scufundate. Cu toate acestea, observa vasul cu nelinişte.

Va pluti oare sub acţiunea fluxului marin? Următoarele cinci minute aveau să hotărască.

Aşteptară. Se auziră cîteva trosnituri produse, nu de ridicarea navei, ci prin zguduirea carenei. John începu să aibă mari speranţe pentru mareea următoare. De data aceasta, însă, bricul nu se mişcă.

Lucrările continuară. La ora două, pluta era gata şi ancora fu îmbarcată. John şi Wilson o însoţiră, după ce legară un cablu la pupa bricului.

Refluxul îi depărtă de corabie: scufundară ancora la o sută de metri distanţă şi la o adîncime de paisprezece metri. Ancora ţinea bine. Pluta reveni la bord.

Rămînea ancora cea mare. O coborîră, nu fără greutate. Pluta reîncepu operaţia şi în curînd şi această ancoră fu scufundată înapoia celeilalte, la o adîncime de douăzeci şi unu de metri. Apoi, trăşi de cablu, se reîntoarseră pe *Macquarie*.

Cablurile fură înfăşurate pe cabestan şi aşteptară următorul flux, care trebuia să se facă simţit la ora unu noaptea. Era abia ora şase seara.

John Mangles mulţumi mateloţilor săi şi-i spuse lui Paganel că prin curaj şi bună purtare ar putea ajunge într-o zi maistru.

În acest timp, Olbinett, după ce ajutase la diferite manevre, se întorsese la bucătărie. Preparase o masă care avea să dea puteri şi care venea tocmai la timp. Echipajul avea o poftă de mîncare grozavă, care fu pe de-a-ntregul satisfăcută. Fiecare se simţi întărit pentru lucrările ce urmau,

După cină, John Mangles luă ultimele măsuri pentru a asigura succesul operaţiei. Cînd este vorba de a despotmoli o corabie, nu trebuie nimic neglijat. Adesea operaţia nu reuşeşte din cauza cîtorva obiecte mai grele de care nava nu a fost uşurată şi chila înţepenită nu părăseşte patul său de nisip.

John Mangles pusese să se arunce în mare o parte din mărfuri. pentru a uşura bricul; dar restul baloturilor, vergile de schimb, cele cîteva tone de fontă brută care formau lestul fură readuse către pupa. pentru a uşura ridicarea etravei. Wilson şi Mulrady aduseră de asemenea acolo un anumit număr de butoaie, pe care le umplură cu apă în acelaşi scop.

Se apropia miezul nopţii, cînd aceste ultime lucrări fură terminate. Echipajul era rupt de oboseală, ceea ce era de regretat în momentul în care erau necesare toate forţele pentru a învîrti cabestanul. Aceasta îl făcu pe John Mangles să ia o nouă hotărîre.

Briza se liniştise. Vîntul de-abia gonea pe suprafaţa valurilor, în uşoare unduiri. John, observînd zarea, văzu că vîntul tindea să se schimbe de la sud-vest către nord-vest. Un marinar nu se putea înşela asupra conformaţiei particulare şi culorii straturilor de nori. Wilson şi Mulrady împărtăşeau părerea căpitanului lor.

John Mangles supuse observaţiile sale lui Glenarvan şi îi propuse să amîne pe a doua zi operaţia de despotmolire.

— Iată motivele mele, spuse el. Mai întîi sîntem foarte obosiţi şi ne trebuiesc forţe proaspete pentru a ridica bricul. Apoi, odată ridicat. cum să-l conduci în mijlocul acestor stînci periculoase, şi pe întuneric atît de adînc? Este mai bine să lucrăm ziua. Dealtfel, mai este şi un alt motiv care mă face să aştept. Ar trebui să profităm şi de vîntul care pare să ne vină în ajutor pentru a-l face să împingă vasul, în timp ce mareea îl va ridica. Dacă nu mă înşel, mîine briza va sufla de la nord-vest. Vom întinde pînzele catargului celui mare, care vor ajuta şi ele la ridicarea bricului.

Aceste argumente erau hotărîtoare. Glenarvan şi Paganel, cei mai nerăbdători de pe bord, cedară şi lucrul fu amînat pe a doua zi. Noaptea fu trecută cu bine. O caraulă fusese stabilită pentru a veghea mai ales asupra ancorelor.

În sfîrşit, se făcu ziuă. Prevederile lui John Mangles se împlineau. De la nord-nord-vest bătea o briză care începea să se întețească. Acest lucru însemna un ajutor preţios. Echipajul se puse din nou pe lucru. Robert, Wilson şi Mulrady pe catargul cel mare, maiorul, Glenarvan, Paganel pe punte manevrară pentru desfăşurarea pînzelor la momentul potrivit. Verga marelui gabier fu ridicată, iar pînza cea mare şi cea a marelui gabier fură lăsate pe funiile lor.

Era ora nouă dimineaţa. Pînă la flux trebuia să se mai scurgă încă patru ore, care nu fură însă zadarnic pierdute. John le folosi pentru a înălţa catargul său improvizat la prova, înlocuind astfel catargul de mijloc. Astfel vor putea să se îndepărteze de aceste ţărmuri periculoase, îndată ce corabia va fi în stare să plutească. Făcură cu toţii noi

sforțări și,înainte de prînz, verga de mijloc era solid înțepenită, ca un catarg. Lady Helena și Mary Grant se arătară foarte folositoare și înfășurară o pînză de schimb pe verga rîndunicii. Era o bucurie pentru ele să ajute la salvarea tuturor. Dacă *Macquarie* lăsa de dorit din punct de vedere al eleganței datorită așezării pînzelor, cel puțin putea să navigheze cu condiția de a nu se depărta prea mult de coastă.

În acest timp, fluxul creștea. Pe suprafața mării se agitau mici valuri spumoase. Vîrfurile stîncilor dispăreau încetul cu încetul, ca animalele marine care se cufundă în apă. Se apropia ora pentru încercarea marii operații. O nerăbdare febrilă ținea spiritele încordate. Nimeni nu vorbea. Toți se uitau la John și așteptau un ordin de la el. John Mangles, aplecat peste copastie, observa marea. Aruncă o privire îngrijorată la cablurile desfășurate și puternic întinse. La ora unu, mareea atinse cea mai mare înălțime. Era staționară, adică în acel moment cînd apa nu se mai ridică, dar nici nu coboară. Trebuiau să lucreze fără întîrziere. Pînza cea mare și marele gabier fură lărgite sub presiunea vîntului.

— La vinciu de ancora! strigă John.

Era un vinci acționat manual cu balansiere, ca pompele de incendiu. Glenarvan, Mulrady și Robert de o parte, Paganel, maiorul, Olbinett de cealaltă apăsară pe pîrghii, care comunicară mișcarea lor aparatului. În același timp, John și Wilson apăsînd pe balansier își uniră sforțările lor cu cele ale tovarășilor.

— Atenție! strigă tînărul căpitan. Toți odată!

Cablurile se întinseră sub puternica acțiune a vinciului de ancora. Ancorele ținură bine și nu se smulseră.

Trebuiau să reușească din moment în moment. Mareea înaltă nu durează decît cîteva minute. Nivelul apei nu putea întîrzia să coboare, de aceea călătorii își îndoiră sforțările. Vîntul bătea cu putere și alătura cele două pînze de catarg. Simțiră cîteva zguduiri. Bricul păru aproape să se ridice. Poate un braț mai mult ar fi fost de ajuns pentru a-l smulge din bancul de nisip.

— Helena! Mary! strigă Glenarvan.

Cele două femei veniră să-și unească forțele cu cele ale tovarășilor lor.

Se auzi un ultim zgomot al roții cu clinchet.

Dar aceasta fu totul. Bricul nu se mișcă. Încercarea nu reușise. Refluxul începea și fu evident că, nici cu ajutorul vîntului și al mării, acest echipaj redus nu-și putea despotmoli vasul.

Capitolul VI

ÎN CARE CANIBALISMUL ESTE TRATAT ÎN MOD TEORETIC

Primul mijloc de salvare încercat de John Mangles dăduse greş. Trebuiau, fără întîrziere, să recurgă la un al doilea. Era evident că *Macquarie* nu putea fi despotmolit şi nu mai puţin evident că singurul lucru de făcut era să părăsească vasul. Să aştepte la bord ajutoare întîmplătoare ar fi fost o nesocotinţă şi o nebunie. Mai înainte de sosirea foarte puţin probabilă a unei nave la locul naufragiului, *Macquarie* s-ar fi sfărîmat în bucăţi. Viitoarea furtună sau numai o maree ceva mai agitată de vînturile din larg l-ar fi rostogolit pe nisip, l-ar fi sfărîmat, l-ar fi îmbucătăţit şi i-ar fi împrăştiat sfărîmăturile. Înainte însă de această distrugere inevitabilă, John voia să ajungă la uscat.

Propuse deci să se construiască o plută destul de solidă pentru a putea duce pe coasta Zeelandei pasagerii şi o suficientă cantitate de merinde.

Nu era timp de vorbit, ci de trecut la fapte. Lucrările au început, şi erau foarte înaintate, cînd, din cauza întunericului, fu nevoie să se întrerupă.

Către opt seara, după cină, în timp ce lady Helena şi Mary Grant se odihneau pe paturile lor din cabină, Paganel şi amicii săi discutau. plimbîndu-se pe puntea bricului. Robert nu voise să-i părăsească. Acest copil viteaz asculta cu atenţie, gata întotdeauna să-şi ofere serviciile, pregătit pentru orice acţiune, oricît de periculoasă ar fi fost ea.

Paganel îl întrebă pe John Mangles dacă pluta nu putea să urmeze coasta pînă la Auckland, în loc să debarce pasagerii pe ţărm.

John răspunse că navigaţia era imposibilă cu un mijloc de transport atît de primitiv.

— Şi ceea ce noi nu putem încerca pe plută, s-ar fi putut face cu barca bricului? întrebă Paganel.

— Da, la nevoie, răspunse John Mangles, dar cu condiţia să se navigheze ziua şi să se ancoreze noaptea.

— Prin urmare, ticăloşii care ne-au părăsit...

— Erau beţi, răspunse John Mangles, şi pe întunericul acela adînc, tare mi-e teamă să nu fi plătit cu viaţa fuga lor laşă.

— Cu atît mai rău şi pentru ei, şi pentru noi, răspunse Paganel, căci această barcă ne-ar fi fost destul de folositoare.

— Ce să facem, Paganel? spuse Glenarvan. Şi pluta ne va duce la ţărm.

— Tocmai asta aş fi vrut să evit, răspunse geograful.

— Ei! O călătorie de douăzeci de mile cel mult! După cele ce am îndurat în pampas şi de-a lungul Australiei, ce poate să ne mai sperie pe noi, nişte oameni obişnuiţi cu oboseala?

— Prieteni, răspunse Paganel, nu pun la îndoială nici curajul, nici îndrăzneala tovarăşilor noştri. Douăzeci de mile! Asta nu înseamnă nimic în orice altă ţară, afară de Noua Zeelandă. Să nu mă socotiţi lipsit de îndrăzneală. Eu cel dintîi v-am tot tîrît de-a lungul Americii şi de-a lungul Australiei. Dar acum, vă repet, orice este mai bine decît să ne aventurăm în această ţară primejdioasă.

— Orice este mai bine decît să te expui la pieire sigură pe o navă eşuată, spuse şi John Mangles.

— Dar de ce trebuie să ne temem atît de Noua Zeelandă? întrebă Glenarvan.

— Indigenii, răspunse Paganel.

— Indigenii! replică Glenarvan. Nu-i putem evita mergînd de-a lungul coastei? Dealtfel, un atac al cîtorva băştinaşi nu cred să constituie o problemă pentru zece europeni bine înarmaţi şi hotărîţi să se apere.

— Te înşeli, răspunse Paganel ridicînd capul, neozeelandezii formează triburi de temut, care luptă împotriva dominaţiei engleze, se ridică contra cotropitorilor, îi învinge adesea şi îi şi mănîncă.

— Canibali! strigă Robert. Canibali!

Apoi îl auzîră şoptind aceste cuvinte:

— Sora mea! Doamna Helena!

— Nu-ţi fie teamă, copilul meu! răspunse Glenarvan pentru a-l linişti pe băiat. Prietenul nostru Paganel exagerează.

— Nu exagerez nimic, răspunse Paganel. Robert a arătat că e un bărbat şi de aceea eu îl tratez ca pe un bărbat, neascunzîndu-i adevărul. Neozeelandezii sînt cei mai cruzi, ca să nu zicem cei mai lacomi dintre antropofagi. Războiul e pentru ei doar o vînătoare după acel vînat gustos care se cheamă om, şi trebuie să mărturisim că e singurul război logic. Europenii îşi omoară duşmanii şi îi îngroapă. Sălbaticii îşi omoară duşmanii şi îi mănîncă şi, după cum foarte bine a spus compatriotul meu Toussenel, nu e o crimă mai mare să frigi un om după ce a murit, decît să-l omori cînd el vrea să trăiască.

— Paganel, răspunse maiorul, sînt multe de spus despre aceasta, dar acum nu este momentul. Logic sau nelogic, noi nu vrem să fim mîncaţi. Dar cum se face că aceste obiceiuri de antropofagie nu au fost distruse de creştinism?

Lucrările au început

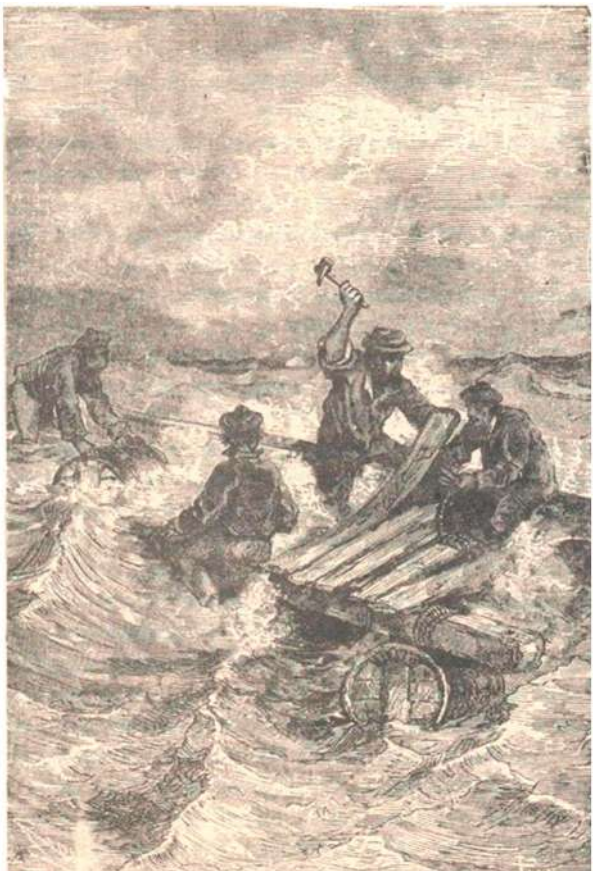

— Credeți că toți neozeelandezii sînt creștini? replică Paganel. E doar o mică minoritate și misionarii înșiși sînt încă adesea victimele acestor sălbatici. Anul trecut reverendul Walkner a fost torturat cu o înfiorătoare cruzime. Maorii l-au spînzurat. Femeile i-au scos ochii; i-au băut sîngele și i-au mîncat creierul. Și această crimă a avut loc la Opotiki, la cîteva leghe numai de Auckland, cum s-ar zice sub ochii autorităților britanice. Să știți, prieteni, că trebuiesc secole întregi ca să se schimbe natura omenească. Maorii au să rămînă încă multă vreme canibali. Toată istoria lor e presărată cu astfel de fapte. Cîte echipaje nu au masacrat și devorat, de la mateloții lui Tasman pînă la marinarii de pe *Hawes!* Și nu carnea oamenilor albi le-a deschis acest gust. Cu mult înainte de venirea europenilor, neozeelandezii își satisfăceau lăcomia prin uciderea altor oameni. Numeroși călători care au trăit în mijlocul lor au asistat la asemenea ospețe canibalice, unde se serveau comesenilor mîncăruri dintre cele mai alese, cum ar fi carne de femeie sau de copil.

— Ei, lasă poveștile astea, zise maiorul, le-a mai înflorit și imaginația călătorilor! Fiecăruia îi place să se laude cu ținuturile sălbatice din care a scăpat și cu stomacul indigenilor de care era gata să fie mistuit!

— Chiar admițînd că este exagerat, răspunse Paganel, totuși există mărturia unor oameni demni de încredere, cum sînt misionarii Kendall, Mardsen, căpitanii Dillon, d'Urville, Laplace și alții, și eu nu pot să nu cred în povestirile lor. Zeelandezii sînt cruzi din fire. La moartea șefilor lor sacrifică vieți omenești, crezînd că prin aceste sacrificii micșorează mînia defunctului, care ar putea să lovească în cei vii, și că în același timp îi oferă servitori pentru viața cealaltă. Dar cum ei îi mănîncă pe acești servitori după ce i-au masacrat, ești îndreptățit să crezi că la aceasta îi împinge mai mult stomacul decît superstiția.

— Cu toate acestea, spuse John Mangles, îmi închipui că și superstiția joacă un rol în scenele de canibalism. Și aceasta pentru că religia influențează asupra moravurilor.

— Bine, John, răspunse Paganel. Ridici problema grea a originei antropofagiei. Ce i-a împins adică pe oameni să se mănînce unii pe alții? Religia? Foamea? Această discuție ar fi de prisos în acest moment. Pentru ce există canibalism? Chestiunea nu a fost încă rezolvată, dar există; fapt grav, de care avem destule motive să ne preocupăm.

Paganel spunea adevărul. Antropofagia a trecut în stare cronică în Noua Zeelandă ca și în insulele Fidji, sau în regiunea strîmtorii Torres. În aceste odioase obiceiuri, superstiția intervine evident, dar există canibali pentru că există perioade în care vînatul este rar și foamea mare. Sălbaticii au început să mănînce carnea omenească

pentru a-şi potoli foamea. Apoi, preoţii au reglementat şi au sanctificat aceste groaznice obiceiuri. Prinzul a devenit astfel ceremonie. Iată explicaţia.

Dealtfel, pentru maori, nimic nu e mai firesc decît să se mănînce unii pe alţii. Misionarii i-au întrebat adesea despre motivele pentru care se mănîncă unii pe alţii. La aceste întrebări, şefii triburilor au răspuns că peştii mănîncă alţi peşti, cîinii mănîncă oameni, oamenii mănîncă şi ei cîini, iar cîinii se mănîncă între ei. În însăşi teogonia lor, legenda povesteşte că un zeu a mîncat pe un altul. Cu asemenea precedent, cum să rezişti ispitei de a mînca pe semenul tău?

În plus, neozeelandezii pretind că devorînd un inamic mort, i se distruge sufletul. Astfel, toate calităţile lui spirituale, puterea, curajul. valoarea care sălăşluiesc mai ales în creier sînt moştenite de cel care îl mănîncă. De aceea, la ospeţele lor, creierul e considerat drept mîncarea cea mai aleasă.

Totuşi, Paganel susţinu, nu fără dreptate, că mai ales foamea aţîţă la antropofagie. Nu numai pe sălbaticii din Oceania, ci şi pe sălbaticii din Europa.

— Da, adăugă el, canibalismul a domnit multă vreme printre strămoşii popoarelor civilizate, şi să nu luaţi aceasta în nume de rău, la scoţieni mai ales.

— Adevărat? spuse Mac Nabbs.

— Da, maiorule, reluă Paganel. Cînd citeşti anumite pagini din Sfîntul Ieronim asupra Atticolilor din Scoţia, vei vedea ce trebuie să gîndeşti despre strămoşii dumitale. Şi, fără a te duce dincolo de timpurile istorice, sub domnia reginei Elisabeta, în epoca în care Shakespeare se gîndea la al său Shylock, tîlharul scoţian Samuel Bean nu a fost executat pentru crimă de canibalism? Ce motiv îl făcuse să mănînce carne omenească? Religia? Nu, foamea!

— Foamea? întrebă John Mangles.

— Foamea, răspunse Paganel, în special necesitatea pentru carnivor de a-şi reface carnea şi sîngele prin azotul conţinut în materiile animale. Cine vrea să fie puternic şi activ trebuie să consume aceste alimente care refac muşchii. Atîta vreme cît maorii nu vor fi membri ai «Societăţii vegetarienilor», ei vor consuma carne şi, drept carne, carne omenească.

— Pentru ce nu carne de animale? răspunse Glenarvan.

— Pentru că nu au animale, îi explică Paganel, şi trebuie să se ştie asta, nu pentru a-i scuza, ci pentru a explica obiceiurile lor de canibalism. Patrupedele, păsările chiar, sînt rare în această ţară puţin ospitalieră. Astfel, maorii, încă din vremuri vechi, s-au hrănit cu carne omenească. Sînt chiar «anotimpuri pentru mîncat oameni», după

cum în țările civilizate sînt anotimpuri pentru vînătoare. Atunci încep marile hăituieli după vînat, adică marile războaie, și populații întregi sînt servite pe masa învingătorilor.

— Așadar, Paganel, zise Glenarvan, după dumneata antropofagia nu va dispare decît în ziua cînd oile, boii și porcii vor mișuna prin preriile Noii Zeelande.

— Evident, dragul meu, și o să mai trebuiască mulți ani pînă cînd maorii se vor dezobișnui de carnea zeelandeză pe care o preferă oricărei alta: e normal ca fiii să aibă aceleași gusturi ca și părinții lor. După cum spun ei, carnea asta ar avea gustul cărnii de porc, cu o savoare în plus. Cît despre carnea albă, le place mai puțin, deoarece albii pun sare în alimente și aceasta dă cărnii un gust deosebit, puțin apreciat de gastronomii cunoscători.

— Au gusturi rafinate! zise maiorul. Dar carnea asta, fie ea albă sau neagră, o mănînci crudă, sau friptă?

— Ce vă mai interesează asta, domnule Mac Nabbs? se miră Robert.

— Cum să nu mă intereseze, băiete! răspunse cu multă seriozitate maiorul. Dacă trebuie să sfîrșesc în dinții unui antropofag, aș prefera să fiu fript!

— De ce?

— Ca să fiu sigur că nu mă vor mînca de viu.

— Bine, maiorule, dar dacă e vorba să fii fript de viu?

— Adevărul e că n-aș schimba una cu alta nici pentru o jumătate de coroană.

— Oricum, Mac Nabbs, dacă asta poate să-ți facă plăcere, adăugă Paganel, află că neozeelandezii nu mănîncă decît fripturi sau carne afumată. Sînt oameni evoluați. În ce mă privește, ideea de a fi mîncat nu-mi este prea plăcută. Să-ți termini existența în stomacul unui canibal e dezgustător.

— În fine, din toate acestea, zise John Mangles, rezultă că nu trebuie să cădem în mîinile lor.

— Da, noi sperăm, răspunse Paganel, dar ascultați ce vă spun eu: un sălbatic care a prins gustul cărnii de om va renunța cu greu la ea. Judecați voi înșivă după aceste două fapte.

— Să le auzim, zise Glenarvan.

— Primul este raportat în Analele Societății Iezuiților din Brazilia. Un misionar întîlni într-o zi o bătrînă braziliană foarte bolnavă. Nu mai avea de trăit decît cîteva zile. Iezuitul îi predică adevărurile religiei creștine, pe care muribunda le acceptă fără cea mai mică împotrivire. Apoi, după ce-i oferise hrană sufletească, se gîndi să-i hrănească și trupul și îi oferi adeptei sale cîteva bunătăți europene.

— «Vai de mine, răspunse bătrîna, stomacul meu nu poate suporta

nici un fel de mîncare. Numai de un singur lucru mi-e poftă, dar, din păcate, nimeni aici n-are de unde să-mi aducă aşa ceva». — «Ce-ai vrea să mănînci?» întrebă iezuitul. — «Ah fiule, aş vrea să mănînc o mînă de copil! Ce-aş mai roade la oscioarele lui!»

— Oare or fi aşa de bune? întrebă Robert.

— A doua poveste o să-ţi dea răspunsul la întrebarea ta, continuă Paganel. Într-o zi un misionar îl mustra pe un canibal pentru obiceiul groaznic şi potrivnic legilor lui Dumnezeu de a-i mînca pe semenii săi. — «Şi pe deasupra, trebuie să fie şi rea la gust!» adăugă el. — «Ah, părinte, răspunse sălbaticul, aruncînd o privire lacomă către misionar, n-aveţi decît să spuneţi că e oprit de Dumnezeu, dar nu spuneţi că nu-i bună! Dac-aţi fi gustat şi dumneavoastră!...»

Capitolul VII

CĂLĂTORII ACOSTEAZĂ ÎN SFÎRŞIT LA ŢĂRMUL DE CARE AR FI TREBUIT SĂ SE FEREASCĂ

Cele povestite de Paganel erau adevărate. Faptul că neozeelandezii erau primejdioşi nu putea fi pus la îndoială, şi debarcarea era de-a dreptul periculoasă. Dar de sute de ori mai mare să fi fost acest pericol şi tot trebuia înfruntat. John Mangles simţea nevoia să părăsească fără întîrziere acest vas ce era sortit unei distrugeri apropiate. Între două primejdii, dintre care una sigură, cealaltă numai probabilă, nu mai era posibilă nici o ezitare. Şi nu se prea puteau bizui pe norocul de a fi culeşi de vreo navă; *Macquarie* nu era pe drumul navelor ce se îndreptau spre Noua Zeelandă. Acestea mergeau sau mai la nord, la Auckland, sau mai la sud, la New Plymouth. Naufragiul se întîmplase tocmai între aceste două puncte, în partea pustie a ţărmurilor lui Ika-na-Maul. Coastă rea şi periculoasă. Vasele o evitau cu grijă. Dacă vîntul le aducea din întîmplare pe acolo, se îndepărtau imediat în mare grabă.

— Cînd pornim? întrebă Glenarvan.

— Mîine dimineaţă, la ora zece, răspunse John Mangles. Mareea va începe să crească şi ne va duce la ţărm.

A doua zi, 5 februarie, la ora opt, pluta fu terminată. John puse în realizarea ambarcaţiunii toată grija. Vela catargului care servise la scufundarea ancorelor nu putea să ajungă pentru transportarea

pasagerilor şi a marinarilor. Trebuia un vehicul solid, cu cîrmă, capabil să reziste pe mare la o navigaţie de nouă mile. Numai catargele puteau procura materialele necesare pentru construcţia lui.

Wilson şi Mulrady porniră la lucru. Greementul fusese tăiat la înălţimea pînzelor şi, sub loviturile de topor, marele catarg, retezat de la bază, căzu peste parapetul tribordului, care pîrîi sub greutatea lui. *Macquarie* se găsi acum despuiat ca un ponton.

Coloana, arborele şi arboretul fură tăiate cu ferăstrăul în bucăţi potrivite. Principalele piese ale plutei pluteau. Le îmbinară cu sfărîmăturile catargului mare şi toate fură legate de o duzină de butoaie goale, care trebuiau să ţină ambarcaţiunea deasupra apei.

Pe această primă temelie, bine îmbinată, Wilson pusese un fel de duşumea cu spaţii libere, făcută din grătarele ce acopereau scările de pe puntea care ducea înăuntrul vasului. Valurile puteau deci să treacă pe plută, fără să rămînă pe ea, şi pasagerii puteau fi feriţi astfel de umezeală. Dealtfel, butoaiele de apă, solid prinse, formau un fel de brîu circular, care apăra puntea de talazurile mari.

În acea dimineaţă, John, constatînd că vîntul e favorabil, puse să se instaleze în mijlocul ambarcaţiunii, în chip de catarg, verga rîndunicii. Fu susţinută de odgoane şi prevăzută cu o pînză improvizată. O vîslă lată permitea cîrmuirea ambarcaţiunii, dacă vîntul i-ar fi dat o viteză suficientă.

Pluta, construită în cele mai bune condiţii, putea să reziste zguduirilor valurilor. Dar va putea fi oare condusă? Va putea atinge coasta dacă vîntul se va schimba? Aceasta era întrebarea. La ora nouă începu încărcarea.

Mai întîi fură îmbarcate merindele în cantitate suficientă pentru a ajunge pînă la Auckland, căci nu trebuiau să se bizuie pe produsele acestui pămînt sterp.

Bucătăria specială a lui Olbinett oferi ceva carne conservată, rămasă din proviziile cumpărate pentru călătoria vasului *Macquarie*. Mai nimic însă. Trebuiră deci să ia din alimentele obişnuite de pe bord: pesmeţi marinăreşti de proastă calitate şi două butoaie de peşte sărat. Olbinett era jenat de faptul că trebuie să recurgă la aceste alimente grosolane.

Proviziile fură depozitate în lăzi ermetic închise, apoi coborîte şi legate cu puternice odgoane la baza catargului improvizat. Puseră de asemenea, la loc sigur, armele şi muniţiile. Din fericire, călătorii erau bine înarmaţi cu carabine şi revolvere.

Fu debarcată şi o ancoră pentru cazul cînd, neputînd atinge ţărmul în timpul unei singure maree, ar fi fost forţaţi să ancoreze în larg.

La ora zece, fluxul începu să se facă simţit. Briza sufla de la nord-vest.

Uşoare valuri unduiau pe suprafaţa mării.

— Sîntem gata? întrebă John Mangles.

— Totul este pregătit, căpitane, răspunse Wilson.

— Îmbarcarea! comandă John.

Lady Helena şi Mary Grant coborîră pe o scară grosolană de pilot şi se aşezară la piciorul catargului, pe lăzile de alimente, lîngă care veniră şi tovarăşii lor. Wilson luă în mînă cîrma. John se aşeză la murele velei şi Mulrady tăie legătura care ţinea pluta lîngă bric.

Distanţa pînă la ţărm era destul de mică. O barcă mînată de vîsle bune ar fi străbătut cele nouă mile în vreo trei ore. Cu pluta, însă, era mai greu. Pînza fu desfăşurată şi ambarcaţiunea porni în direcţia ţărmului, sub îndoita acţiune a mareei şi a vîntului. Dacă vîntul ţinea, puteau ajunge la ţărm într-o singură maree. Dar dacă briza se liniştea, refluxul ar fi fost mai puternic şi ar fi trebuit să ancoreze pentru a aştepta mareea următoare. Grea problemă, ce nu înceta să-l preocupe pe John Mangles.

Spera cu toate acestea să reuşească. Vîntul se înteţea. Fluxul începînd la ora zece, trebuiau să acosteze la ora trei, căci era nevoie să arunce ancora sau să se lase tîrîţi în larg de reflux.

Începutul traversării fu fericit. Puţin cîte puţin, vîrfurile negre ale stîncilor şi covorul galben al bancurilor de nisip dispărură sub valuri şi flux. Atenţia şi îndemînarea trebuiau dublate, pentru a evita stîncile submarine şi a conduce o ambarcaţiune care asculta greu de cîrmă şi care putea fi deci uşor abătută din drum.

La amiază mai aveau încă cinci mile pînă la ţărm. Cerul destul de senin permitea să se distingă principalele forme de relief ale coastei. În nord-est se ridica un munte înalt de două mii cinci sute de picioare. Muntele se profila la orizont într-un cîmp ciudat şi silueta sa se asemăna cu profilul unui cap de maimuţă ce se strîmbă cu grumazul întors. Aceasta era Pirongia, situată exact, după hartă, pe paralela 38.

La ora douăsprezece şi jumătate, Paganel observă că toate stîncile de la suprafaţa apei dispăruseră sub fluxul care creştea.

— Afară de una, răspunse lady Helena.

— Care, doamnă? întrebă Paganel.

— Acolo, răspunse lady Helena, arătînd un punct negru la o milă depărtare.

— Într-adevăr, răspunse Paganel. Să-i însemnăm poziţia, pentru a nu da peste ea, căci mareea nu va întîrzia să o acopere.

— Este chiar în dreptul culmii de nord a muntelui, spuse John Mangles. Wilson, vezi să o ocoleşti.

— Da, căpitane, răspunse matelotul, apăsînd cu toată greutatea sa pe marea vîslă dinapoi.

Într-o jumătate de oră parcurseseră o jumătate de milă. Dar, lucru curios, punctul negru rămînea mereu deasupra valurilor.

John îl privea cu atenţie şi, pentru a-l observa mai bine, împrumută luneta de la Paganel.

— Nu este o stîncă, spuse el după un moment de cercetare. Este un obiect plutitor care urcă şi coboară odată cu valurile.

— Nu este vreo bucată din catargul vasului nostru? întrebă lady Helena.

— Nu, răspunse Glenarvan, nici o sfărîmătură n-ar fi putut ajunge atît de departe de vas.

— Aşteptaţi! strigă John Mangles. O recunosc, este barca!

— Barca bricului! spuse Glenarvan.

— Da, milord. Barca bricului,cu fundul în sus!

— Nenorociţii! strigă lady Helena. S-au înecat!

— Da, milady, răspunse John Mangles, şi trebuiau să se înece, căci în mijlocul acestor stînci, pe o mare agitată şi pe un întuneric deplin, mergeau la o moarte sigură.

Cîteva clipe, pasagerii rămaseră tăcuţi. Priveau uşoara ambarcaţiune care se apropia. Fără îndoială că se răsturnase la patru mile de ţărm şi nici unul dintre cei care erau acolo nu se salvase.

— Barca ne-ar putea fi de folos, spuse Glenarvan.

— Aveţi dreptate, răspunse John Mangles. Îndreaptă-te spre ea, Wilson.

Direcţia plutei fu schimbată, dar briza deveni mai slabă din ce în ce şi ajunseră la ambarcaţiune abia după două ore.

Mulrady, aflat în faţă, pară izbitura şi barca răsturnată alunecă de-a lungul bordului.

— Goală? întrebă John Mangles.

— Da, căpitane, răspunse marinarul, goală şi cu pereţii găuriţi. N-o vom putea folosi.

— Nu ne-ar putea totuşi servi la ceva? întrebă Mac Nabbs.

— La nimic, răspunse John Mangles. Este o epavă bună de foc.

— Îmi pare rău, spuse Paganel, căci acest «you-you» ne-ar fi putut duce pînă la Auckland.

— Trebuie să ne resemnăm, domnule Paganel, vorbi John Mangles. Dealtfel, pe o mare aşa de agitată, prefer pluta noastră în locul acestei bărci costelive. N-a trebuit decît o slabă izbitură pentru a o face bucăţi! Deci, milord, nu mai avem nimic de făcut aici.

— Putem pleca oricînd vrei, John, spuse Glenarvan.

— La drum, Wilson, reluă tînărul căpitan. Spre ţărm!

Fluxul trebuia să crească timp de aproape încă o oră. Putură străbate o distanţă de două mile. Dar briza încetă aproape de tot şi păru

Barca răsturnată alunecă de-a lungul bordului

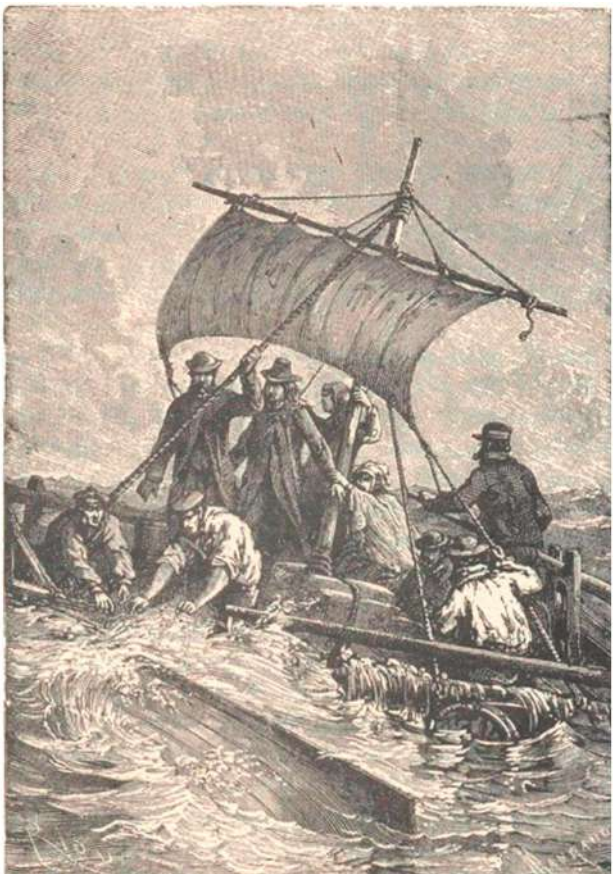

chiar că are o anumită tendință de a bate dinspre uscat. Pluta rămase nemișcată. Curînd începu să se îndrepte spre larg, împinsă de reflux. John nu ezită nici o secundă.

— Ancorează! strigă el.

Mulrady, pregătit pentru executarea acestui ordin, lăsă ancora să cadă la o adîncime de șapte metri. Strînseră pînza improvizată și luară măsuri pentru o așteptare mai îndelungată.

Mareea nu mai revenea înainte de ora două noaptea, dar fiindcă John Mangles nu voia să navigheze pe întuneric, pluta rămase ancorată pînă la ora cinci dimineața.

Hula destul de puternică ridica valurile și părea că le duce spre țărm, printr-o mișcare continuă. Aflînd că vor petrece întreaga noapte la bord, Glenarvan îl întrebă pe John de ce nu profită de valuri pentru a se apropia de coastă.

— Milord, răspunse tînărul căpitan, vă lăsați înșelat de o iluzie optică. Valurile nu merg, cu toate că dau această impresie. Este o legănare a moleculelor lichide. Nimic mai mult. Aruncați o bucată de lemn în mijlocul acestor valuri și veți vedea că va rămîne pe loc atîta timp cît refluxul nu se va face simțit. Nu ne mai rămîne decît să avem răbdare.

— Și să cinăm, adăugă maiorul.

Olbinett scoase dintr-o ladă cîteva bucăți de carne uscată și vreo zece-doisprezece pesmeți. Cu toate că cina era săracă, ea fu primită cu voie bună chiar și de către călătoarele cărora legănările neplăcute ale mării le cam tăiaseră pofta de mîncare. Într-adevăr, mișcările plutei ce ținea piept valurilor, zguduind cablul, erau de o violență obositoare. Ambarcațiunea, aruncată de colo pînă colo de talazuri scurte și neregulate părea că este izbită în mod continuu de creasta unei stînci submarine. Frînghia era întinsă la maximum și, din jumătate în jumătate de oră, John o lăsa să se mai desfășoare cu un metru. Fără aceste măsuri de precauție, desigur că funia s-ar fi rupt și pluta, lăsată în voia ei, s-ar fi pierdut în larg.

Temerile lui John erau ușor de înțeles, căci sau parîma se putea rupe, sau ancora putea să se desprindă de fund. În ambele cazuri, primejdia era aceeași.

Noaptea se apropia. Discul soarelui, turtit, roșu ca sîngele, dispărea la orizont. Ultimele fîșii de apă străluceau la asfințit și sclipeau ca niște pînze de argint lichid. În acea parte, totul era numai cer și apă, în afară de un punct foarte ușor de distins, carcasa vasului, nemișcată pe bancul de nisip. Amurgul se lăsă repede. În curînd, uscatul care mărginea orizontul la est și nord se topi în noapte.

Nu putea fi o situație mai îngrijorătoare decît a acestor naufra-

giați pierduți în întuneric, pe o plută strîmtă. Unii ațipiră într-o amorțeală prielnică viselor rele. Cei mai mulți nu putură să doarmă nici măcar o oră. În zorii zilei, toți erau istoviți de oboseală.

Odată cu fluxul, vîntul începu dinspre larg. Era ora șase dimineața. Timpul trecea. John dădu dispoziții pentru întinderea pînzei. Ordonă ridicarea ancorei, care, sub zguduirile cablului, se înfipsese adînc în nisip. Fără cabestan, chiar cu scripetele pe care Wilson îl instală, îi fu imposibil să o smulgă.

O jumătate de oră încercă zadarnic.

John, nerăbdător să întindă pînza, tăie odgonul, părăsindu-și astfel ancora și luîndu-și orice posibilitate de ancorare în caz de nevoie, dacă mareea nu i-ar fi purtat pînă la țărm. Dar nu voia să întîrzie mai mult. Cu o lovitură de topor lăsă pluta în voia vîntului; ajutată de curent, pluta înainta cu două noduri pe oră.

Pînza fu desfășurată. Pluteau ușor spre uscatul care se estompa în mase cenușii pe cerul luminat de răsăritul soarelui. Stîncile fură ocolite cu îndemînare. Dar sub briza ce bătea dinspre larg, ambarcațiunea nu părea să se apropie de mal.

Cîte greutăți pentru a atinge această Nouă Zeelandă, pe care era atît de periculos să acostezi!

Cu toate acestea, la ora nouă, uscatul se afla la mai puțin de o milă. Stîncile submarine ieșeau acum din apă ca niște țepi de arici. Trebuiau să găsească un loc prielnic de acostare. Briza se muie încetul cu încetul și apoi încetă. Pînza slăbită lovea catargul, clătinîndu-l. John puse să o strîngă. Pluta era împinsă spre țărm numai de flux. Fucuși[1] mari le întîrziau și mai mult înaintarea.

La ora zece, John se văzu aproape stînd pe loc, la șase sute de metri de țărm. Nu mai avea nici o ancoră de scufundat. Pluta urma deci să fie din nou împinsă spre larg de reflux. John, cu mîinile crispate, cu inima frămîntată de neliniște, aruncă o privire îngrozită spre țărmul la care nu puteau ajunge.

Din fericire — din fericire de astă dată — se produse o izbitură și pluta se opri deodată. Se împotmolise în timpul refluxului într-un banc de nisip, la cincizeci și cinci de metri departe de țărm.

Glenarvan, Robert, Wilson, Mulrady săriră în apă. Pluta fu fixată solid cu odgoane de stîncile din apropiere și călătoarele, purtate pe brațe, ajunseră pe uscat fără să-și fi udat nici măcar o cută a rochiilor. În curînd, cu toții, cu arme și merinde, puseră definitiv piciorul pe această temută coastă a Noii Zeelande.

[1] Plantă marină din familia algelor.

Capitolul VIII

EVENIMENTELE LA ZI ÎN ŢARA ÎN CARE SE AFLAU CĂLĂTORII

Glenarvan ar fi voit, fără a mai pierde o clipă, să se îndrepte spre Auckland de-a lungul coastei. Dar, chiar de dimineaţă, cerul se acoperise cu nori grei, şi, către ora unsprezece, după debarcare, vaporii se transformară într-o ploaie puternică. De aici imposibilitatea de a porni şi necesitatea de a căuta un adăpost.

Wilson descoperi la timp o grotă săpată de mare în rocile de bazalt ale ţărmului. Călătorii se refugiară acolo, cu armele şi proviziile lor. Găsiră înăuntru o întreagă recoltă de iarbă de mare, îngrămădită de valuri şi uscată între timp. Era un aşternut natural, pe care îl întrebuinţară cum putură mai bine. Îngrămădiră la intrarea peşterii cîteva bucăţi de lemn pe care le aprinseră şi fiecare se putu astfel zvînta.

John spera ca durata acestei ploi diluviene să fie în raport invers cu tăria ei. Dar nu fu tocmai aşa. Trecură ore întregi fără ca cerul să se însenineze cîtuşi de puţin. Către amiază, vijelia spori şi mai mult. Această piedică ar fi scos din sărite pe cel mai răbdător om. Dar ce puteau face? Ar fi fost o nebunie să porneşti fără vreun vas rezistent, pe o asemenea furtună. Dealtfel, numai cîteva zile ar fi fost suficiente spre a ajunge la Auckland şi, dacă nu interveneau indigenii, o întîrziere de douăsprezece ore nu putea să dăuneze cu nimic expediţiei.

În timpul acestei opriri forţate, conversaţia se abătu asupra incidentelor din războiul al cărui teatru era Noua Zeelandă. Dar, pentru a înţelege şi judeca gravitatea împrejurărilor în mijlocul cărora se găseau aruncaţi naufragiaţii de pe *Macquarie*, trebuie să cunoaştem istoricul luptei care însîngera atunci insula Ika-na-Maul.

De la sosirea lui Abel Tasman în strîmtoarea Cook, la 16 decembrie 1642, neozeelandezii, adesea vizitaţi de corăbiile europene, rămăseseră liberi în insulele lor independente. Numai misionarii, stabiliţi în diverse puncte, aduceau acestor ţinuturi noi binefacerile civilizaţiei şi unii dintre ei, mai ales anglicanii, îi pregăteau pe şefii zeelandezi să se supună Angliei. Aceştia, cu dibăcie înşelaţi, semnară o scrisoare adresată reginei Victoria, prin care îi cereau protecţie. Dar cei mai clarvăzători presimţiră prostia acestei intervenţii, şi unul dintre ei, după ce aplică pe scrisoare imaginea tatuajului său, spuse aceste profetice cuvinte: «Din acest moment ne-am pierdut ţara; ea nu mai este a noastră. În curînd, străinul va veni să pună mîna pe ea şi noi vom fi robii lui».

Într-adevăr, la 29 ianuarie 1840, coverta *Herald* sosea în Golful Insulelor, la nord de Ika-na-Maul. Căpitanul de vas Hobson debarcă în satul Korora-Reka. Toți locuitorii fură invitați să vină în biserica protestantă. Aci se dădu citire împuternicirii pe care căpitanul Hobson o primise de la regina Angliei.

La 5 ianuarie următor, principalii șefi zeelandezi fură chemați la rezidentul englez, în satul Paia. Căpitanul Hobson căuta să obțină supunerea lor, spunîndu-le că regina trimisese trupe și vase pentru a-i proteja, că drepturile lor vor fi garantate și că libertatea lor rămîne neștirbită. Totuși, proprietățile lor trebuiau să aparțină reginei Victoria, căreia ei erau obligați să le vîndă.

Majoritatea șefilor, găsind protecția prea scumpă, refuzară să consimtă la aceasta. Dar promisiunile și darurile avură mai multă putere asupra lor decît marile cuvinte ale căpitanului Hobson și luarea în posesie fu astfel îndeplinită.

Dar ce se mai întîmplase pe urmă, din acest an 1840 pînă în ziua cînd *Duncan* părăsise golful Clyde? Nimic care să nu fie știut de Paganel, gata să povestească totul tovarășilor săi.

— Doamnă, răspunse el la întrebările Helenei, vă voi repeta ceea ce am avut prilejul să vă mai spun, anume că neozeelandezii formează o populație curajoasă, care, după ce a cedat într-un moment, rezistă pas cu pas cotropirii englezești. Triburile de maori sînt organizate ca vechile clanuri ale Scoției. Cîteva mari familii recunosc un șef care de obicei ține ca toți ceilalți să-i acorde un mare respect. Oamenii acestei rase sînt mîndri și viteji, unii din ei înalți, cu părul întins, asemănător maltezilor sau evreilor din Bagdad, ceilalți mai scunzi, îndesați, asemănători cu mulatrii. Toți însă sînt robuști, disprețuitori și războinici. Au avut un șef vestit, numit Hiht, un adevărat Vercingetorix. Nu vă veți mira deci dacă războiul cu englezii nu se mai sfîrșește pe insula Ika-na-Maul, căci aici se află vestitul trib Waikato, pe care William Thompson îl îndeamnă să lupte pentru apărarea pămînturilor lor.

— Dar englezii, întrebă John Mangles, nu sînt oare stăpîni pe principalele puncte ale Noii Zeelande?

— Fără îndoială, dragul meu John, răspunse Paganel. După ce căpitanul Hobson a devenit guvernator al insulei, s-au fondat încetul cu încetul, între anii 1840 și 1862, nouă colonii în cele mai prielnice puncte ale ținutului; patru în insula de nord, provinciile Auckland, Taranski, Wellington și Hawkes-Bay, cinci în insula de sud: provinciile Nelson, Marlborough, Canterbury, Otago și Southland, care aveau la 30 iunie 1864 o populație totală de o sută optzeci de mii trei sute patruzeci și șase de locuitori. Se ridicară în toate părțile

importante oraşe comerciale. Cînd vom ajunge la Auckland veţi putea să admiraţi fără nici o rezervă acest Corint al Sudului, care domină un istm strîmt, aruncat ca o punte peste Oceanul Pacific şi care numără pînă acum douăsprezece mii de locuitori. La vest, New-Plymouth; la est, Ahuhiri; la sud, Wellington. Sînt oraşe înfloritoare şi pline de viaţă. În insula Tawai-Punamu nu veţi şti ce să admiraţi mai mult între Nelson, această grădină a Noii Zeelande, Picton pe strîmtoarea lui Cook, Christchurch, Invercargill şi Dunedin în bogata provincie Otago, unde mişună căutătorii de aur veniţi din lumea întreagă. Şi remarcaţi că nu este vorba aici de reuniunea mai multor bordeie păcătoase, de o aglomerare de familii sălbatice, ci de oraşe adevărate, cu porturi, catedrale, bănci, docuri, grădini botanice, muzee de istorie naturală, societăţi de aclimatizare, jurnale, spitale, instituţii de binefacere, institute de filozofie, cluburi, societăţi corale, teatre şi palate de expoziţie universală, nici mai mult nici mai puţin ca la Paris sau Londra! Şi dacă memoria îmi este credincioasă, în 1865, chiar în acest an, şi poate chiar în momentul cînd vă vorbesc, sînt expuse în ţara aceasta de antropofagi produsele industriale ale lumii întregi.

— Cum, deşi se face război cu indigenii? întrebă lady Helena.

— Englezilor, doamnă, nu le pasă prea mult de un război, răspunse Paganel. Se luptă şi în acelaşi timp fac şi expoziţii. Asta nu-i deranjează cîtuşi de puţin. Construiesc chiar căi ferate, sub focurile de puşcă ale neozeelandezilor. În provincia Auckland, linia ferată către Drury şi cea către Mere-Mere trec prin principalele puncte ocupate de răsculaţi. Probabil că mecanicii şi fochiştii trebuie să tragă şi focuri de armă, în timp ce conduc trenul.

— Dar care este situaţia acestui război care nu se mai termină? întrebă John Mangles.

— Iată şase luni de cînd am părăsit Europa, răspunse Paganel. Nu pot şti ce s-a mai întîmplat după plecarea noastră, în afară de cîteva fapte pe care le-am citit în jurnalele din Maryboroug şi din Seymour în timpul traversării Australiei. În acel timp se băteau cu înverşunare în insula Ika-na-Maul.

— Şi cînd a început acest război? spuse Mary Grant.

— Vrei să spui «reînceput», draga mea Miss, răspunse Paganel, căci prima răscoală a avut loc în 1845. Războiul a început către sfîrşitul lui 1863, dar maorii se pregăteau să scuture jugul dominaţiei engleze cu mult mai înainte. Partidul naţional al indigenilor întreţinea o vie propagandă pentru a ajunge la alegerea unui şef maor. Ei voiau să aleagă rege pe bătrînul Potato, iar satul său situat între fluviile Waikato şi Waipa să devină capitala noului regat. Acest

Potato nu era decît un bătrîn, mai mult viclean decît îndrăzneţ, dar el avea un prim-ministru energic şi inteligent, un descendent al tribului Ngatihahaus, care înainte de ocupaţia străină locuia pe istmul Auckland. Acest ministru, numit William Thompson, deveni sufletul războiului de independenţă. El organiză cu pricepere trupele de maori. Sub îndemnul său, un şef din Taranaki reuşi să adune toate triburile dezmembrate în vederea aceluiaşi scop; un alt şef din Waikato formă asociaţia «Land-League»[1], o adevărată ligă a binelui public, destinată să împiedice pe indigeni să-şi vîndă pămînturile guvernului englez. Jurnalele britanice începură să dea pe faţă aceste simptome alarmante şi guvernul se îngrijoră serios de activitatea acestei «Land-League». Pe scurt, spiritele erau puse în mişcare, mina gata să explodeze. Nu lipsea decît scînteia sau mai curînd ciocnirea celor două interese.

— Şi această ciocnire?... întrebă Glenarvan.

— Avu loc în anul 1860, răspunse Paganel, în provincia Taranaki, pe coasta de sud-vest a insulei Ika-na-Maul. Un indigen avea vreo şase sute de pogoane de pămînt în apropierea lui New-Plymouth. Îl vîndu guvernului englez. Dar cînd hotarnicii se prezentară pentru măsurarea terenului vîndut, şeful Kingi protestă şi în luna martie ridică pe cele şase sute de pogoane în litigiu o tabără înconjurată de îngrădituri înalte şi puternice. Cîteva zile mai tîrziu, colonelul Gold, în fruntea trupelor sale, cuceri această tabără. În aceeaşi zi fu tras primul foc al războiului naţional.

— Sînt numeroşi maorii? întrebă John Mangles.

— Această populaţie a fost destul de redusă de un secol încoace, răspunse geograful. În 1769 Cook a apreciat-o la patru sute de mii de locuitori. În 1845, recensămîntul Protectoratului indigen o coborî la o sută nouă mii. Masacrele civilizatorilor, bolile şi alcoolul i-au decimat însă; dar în cele două insule rămîn încă nouăzeci de mii de băştinaşi, dintre care treizeci de mii de războinici, care vor ţine mult timp piept trupelor europene.

— A reuşit pînă astăzi revolta? întrebă lady Helena.

— Da, doamnă, şi înşişi englezii au admirat adesea curajul neozeelandezilor. Aceştia fac un război de gherilă. Hărţuiesc, se aruncă asupra micilor detaşamente, jefuiesc domeniile coloniştilor. Generalul Cameron nu prea se simţea bine în aceste campanii, în care trebuia să răscolească toate tufişurile. În 1863, după o lungă şi sîngeroasă luptă, maorii au ocupat o întinsă poziţie fortificată în partea

---

Land — ţară, league — alianţă; land league — alianţa ţării (în limba engleză în text).

muntoasă a lui Waikato, la capătul unui şir de dealuri abrupte, înconjurate de trei linii de apărare. Preoţii lor au chemat întreaga populaţie indigenă să-şi apere ţara şi să lupte pentru exterminarea albilor nepoftiţi, «pakeki», cum îi numesc ei. Trei mii de englezi se pregăteau de luptă sub ordinele generalului Cameron. După uciderea căpitanului Sprent li se ordonase să nu-i cruţe deloc pe maori. Avură loc bătălii sîngeroase. Cîteva durară chiar nouăsprezece ore, fără ca maorii să cedeze tunurilor europene. Îndrăzneţul trib Waikato, sub ordinele lui William Thompson, forma nucleul armatei independente. Acest general indigen comanda la început două mii cinci sute de războinici, mai tîrziu opt mii. Supuşii căpeteniilor Shongi şi Heki, doi şefi de temut, îi veniră în ajutor. Femeile luară parte şi ele la acest război, suferind cele mai cumplite lipsuri. Dar cel ce are dreptate nu are totdeauna şi armele cele mai bune. După lupte grele, generalul Cameron reuşi să supună districtul Waikato, dar nu găsi decît un ţinut pustiu: maorii fugiseră în toate părţile. Se petrecură admirabile fapte de vitejie. Patru sute de maori închişi în fortăreaţa Orakan, asediaţi de o mie de englezi sub ordinele generalului Carey, fără hrană şi fără apă, refuzară să se predea. Apoi, într-o zi, în plină amiază, ei îşi croiră drum prin al patruzecilea regiment care fu decimat şi se refugiară în regiunile mlăştinoase.

— Şi supunerea districtului Waikato a pus capăt acestui război sîngeros? întrebă John Mangles.

— Nu, prietene, răspunse Paganel. Englezii au hotărît să pornească asupra provinciei Taranakai şi să asedieze Mataitawa, fortăreaţa lui William Thompson. Nu o vor cuceri însă decît cu mari pierderi. În momentul în care părăseam Parisul, am auzit că guvernatorul şi generalul acceptaseră supunerea tribului Taragana şi că le lăsau trei sferturi din pămînturile lor. Se spunea de asemenea că principalul şef al rebelilor, William Thompson, se gîndea să se predea, dar jurnalele australiene n-au confirmat această ştire; dimpotrivă. Este deci probabil ca în acest moment rezistenţa să se organizeze cu o putere sporită.

— Şi după părerea dumitale, Paganel, spuse Glenarvan, teatrul de luptă e acum în provinciile Taranakai şi Auckland?

— Aşa cred.

— Chiar această provincie în care ne-a aruncat naufragiul lui *Macquarie?*

— Întocmai. Noi am pus piciorul pe pămînt la cîteva mile mai sus de portul Kawhia, unde cred că fîlfîie încă steagul naţional al maorilor.

— Atunci ar fi bine să urcăm către nord, spuse Glenarvan.

— Într-adevăr, ar fi mai bine, se învoi Paganel. Neozeelandezii sînt porniţi împotriva europenilor şi mai ales contra englezilor. Este bine deci să evităm o întîlnire cu dînşii.

— Poate vom întîlni vreun detaşament de trupe europene? spuse lady Helena. Ar fi un mare noroc.

— S-ar putea, doamnă, răspunse Paganel, dar eu nu sper. Detaşamentele izolate nu se pot aventura în cîmpii, cînd cel mai mic tufiş, cel mai firav mărăciniş poate ascunde un puşcaş îndemînatic. Nu pun bază deloc pe o escortă de soldaţi din al patruzecilea regiment. Cîteva misiuni s-au stabilit însă pe coasta de vest, pe care o vom urma, şi vom putea parcurge uşor etapele de la una la alta, pînă la Auckland. Mă gîndesc să urmăm drumul pe care l-a parcurs şi Hochstetter, adică urmînd cursul lui Waikato.

— Acesta era un călător, domnule Paganel? întrebă Robert Grant.

— Da, băiatule, era un membru al Comisiei ştiinţifice, îmbarcate în anul 1858 pe bordul fregatei austriace *Novara*, pentru o călătorie în jurul lumii.

— Domnule Paganel, întrebă Robert, ai cărui ochi se aprindeau la gîndul marilor expediţii geografice, Noua Zeelandă are călători celebri ca Burke şi Stuart în Australia?

— Cîţiva, copile, ca doctorul Hooker, profesorul Brizard, naturaliştii Dieffenbach şi Julius Haast, dar cu toate că mulţi dintre ei au plătit cu viaţa primejdioasa lor pasiune, sînt mai puţin cunoscuţi decît călătorii australieni sau africani.

— Şi dumneata cunoşti povestea lor? întrebă tînărul Grant.

— Vezi bine, băiatul meu, şi cum mi se pare că arzi de dorinţa să ştii tot atît cît şi mine, ţi-o voi spune.

— Mulţumesc, domnule Paganel, vă ascult.

— Şi noi de asemenea vă ascultăm, spuse lady Helena. Nu e prima oară cînd timpul rău ne sileşte să ne instruim. Vorbeşte pentru toată lumea, domnule Paganel.

— La ordinele dumneavoastră, doamnă, răspunse geograful, dar povestea mea nu va fi lungă. Nu e vorba aici de acei îndrăzneţi descoperitori care luptau cot la cot cu minotaurul australian. Noua Zeelandă este o ţară prea puţin întinsă pentru a se apăra contra cercetărilor omului. Eroii mei nu au fost călători propriu-zis, ci simpli turişti, victime ale celor mai prozaice accidente.

— Şi cum se numesc? întrebă Mary Grant.

— Geometrul Witcombe şi Charlton Howitt, acela care a găsit rămăşiţele lui Burke în memorabila expediţie pe care v-am povestit-o în timpul popasului nostru de pe malul Wimerrei. Witcombe şi Howitt comandau fiecare două expediţii în insula Tawai-Punamu. Amîndoi

au plecat de la Christchurch în primele luni ale lui 1863, pentru a descoperi trecătorile existente în munții de la nordul provinciei Canterbury. Howitt, străbătînd lanțul de munți la granița de nord a provinciei, își stabili cartierul general pe lacul Brunner. Witcombe, dimpotrivă, găsi în valea Rakaia o trecere care ducea la est de muntele Tyndall. Witcombe avea ca tovarăș de drum pe Jacob Louper, care a publicat apoi în *Lyttleton-Times* povestea călătoriei și a catastrofei. După cîte îmi amintesc, la 22 aprilie 1863, cei doi exploratori se găseau la marginea unui ghețar de unde izvorăște Rakaia. Ei se suiră pînă în vîrful muntelui, căutînd noi treceri. A doua zi, Witcombe și Louper, sfîrșiți de oboseală și frig, poposiră pe zăpadă la patru mii de picioare deasupra nivelului mării. Timp de șapte zile rătăciră prin munți, prin fundul văilor, ai căror pereți abrupți nu le permiteau nici o ieșire. Adesea fără foc, uneori fără hrană, cu zahărul transformat în sirop, cu pesmeții într-o pastă umedă, cu hainele și cu păturile udate de ploaie, chinuiți de insecte, parcurgeau totuși în unele zile cîte trei mile, iar în altele abia cîștigau două sute de iarzi. În sfîrșit, la 29 aprilie, dădură peste o colibă de maori și în grădină găsiră cîteva grămăjoare de cartofi. Aceasta fu ultima masă pe care cei doi prieteni o luară împreună. Seara ajunseră la malul mării, aproape de gura fluviului Taramako. Trebuiau să treacă pe malul său drept pentru a se îndrepta spre nord, către fluviul Grey. Taramako era adînc și lat. Louper, după o oră de căutare, găsi două bărci stricate, pe care le repară și le legă una de alta. Către seară cei doi călători se îmbarcară. Dar abia ajunseră la mijlocul curentului și bărcile se și umplură de apă. Witcombe se aruncă înot și se întoarse către malul stîng. Jacob Louper, care nu știa să înoate, rămase agățat de barcă. Acest lucru l-a salvat, dar nu fără peripeții. Nenorocitul fu împins către stînci. Un prim talaz îl aruncă în fundul mării. Un al doilea îl aduse la suprafață și fu izbit de recife. Noaptea era întunecoasă. Ploaia cădea în torente. Louper, cu trupul sîngerînd și umflat de apa mării, fu aruncat de colo pînă colo timp de mai multe ore. În sfîrșit, barca atinse uscatul și naufragiatul, în nesimțire, fu aruncat pe mal. A doua zi, în zori, se tîrî către un izvor și văzu că curentul îl purtase o milă de la locul de unde încercase să treacă fluviul. Se ridică, urmări coasta și găsi în curînd pe nenorocitul Witcombe cu corpul și capul scufundate în nămol. Era mort. Louper săpă cu mîinile o groapă în nisip și înmormîntă cadavrul. Două zile mai tîrziu, aproape mort de foame, fu găsit de niște maori ospitalieri, iar la 4 mai ajunse la lacul Brunner, la tabăra lui Charlton Howitt, care șase săptămîni mai tîrziu trebuia să piară la fel ca și nenorocitul Witcombe.

— Într-adevăr, zise John Mangles, se pare că unele catastrofe se înlănţuie şi că un fel de legătură fatală se stabileşte între călători: moartea unuia o antrenează şi pe a celorlalţi.

— Ai dreptate, prietene John, răspunse Paganel, adesea am făcut această observaţie. Datorită cărei legi a solidarităţii, Howitt a ajuns să moară aproape în aceleaşi împrejurări? Nimeni n-ar putea spune. Charlton Howitt fusese angajat de domnul Wyde, însărcinatul cu lucrări publice al guvernului, pentru a trasa un drum practicabil de la cîmpiile Hurunui pînă la gura lui Taramako. Plecă la 1 ianuarie 1863, însoţit de cinci oameni. Se achită onorabil de misiunea sa şi un drum lung de patruzeci de mile fu deschis pînă la un punct greu de trecut al fluviului Taramako. Howitt se întoarse apoi la Christchurch şi, în ciuda iernii care se apropia, ceru să continue lucrările. Wyde consimţi. Howitt plecă din nou să aprovizioneze tabăra pentru anotimpul cel rău. În acest timp îl întîlni pe Jacob Louper. La 27 iunie, Howitt şi doi din oamenii săi, Robert Little şi Henri Mullis, părăsiră tabăra. Traversară lacul Brunner. De atunci n-au mai fost văzuţi niciodată. Fragila lor barcă desfundată de apă fu regăsită mai tîrziu împotmolită pe coastă. Au fost căutaţi timp de nouă săptămîni, dar totul fu în zadar. Este evident că nenorociţii, care nu ştiau să înoate, se înecaseră în apele lacului.

— Dar pentru ce n-ar fi vii şi nevătămaţi, adăpostiţi de vreun trib zeelandez? spuse lady Helena. Moartea lor nu a fost dovedită.

— Vai, nu, doamnă, răspunse Paganel, pentru că în luna august 1865, un an după catastrofă, ei nu apăruseră încă... şi cînd a trecut un an de cînd n-ai mai apărut în această ţară, înseamnă că eşti definitiv pierdut.

Capitolul IX

TREIZECI DE MILE SPRE NORD

La 7 februarie, la ora şase dimineaţa, Glenarvan dădu semnalul de plecare. În timpul nopţii ploaia încetase. Cerul, căptuşit cu mici nori cenuşii, oprea razele soarelui să ajungă pînă la pămînt. Temperatura potrivită le permitea să înfrunte oboselile unei călătorii în timpul zilei.

Paganel măsurase pe hartă distanţa între punctul Cahua şi Auckland; era o călătorie de optzeci de mile, adică opt zile, parcurgînd

cîte zece mile în douăzeci şi patru de ore. Dar, în loc să urmărească malul sinuos al mării, i se păru preferabil să ajungă la confluenţa lui Waikato cu Waipa, situată la treizeci de mile în dreptul satului Ngarnavahia. Pe acolo trecea drumul, ca să nu zicem poteca «*overland mail track*», drum care traversează o mare parte a insulei, de la Napier, pe golful Hawkes, pînă la Auckland. Astfel ar fi fost uşor să ajungă la Drury şi să se odihnească acolo, într-un excelent hotel pe care-l recomanda naturalistul Hochstetter şi pe care îl lăuda ca fiind excelent.

Călătorii, încărcaţi fiecare cu partea lor de merinde, porniră la drum pe malurile golfului Aotea. Din prudenţă, nu se depărtau unul de altul şi, cu carabinele încărcate, supravegheau mereu cîmpiile ce se întindeau spre est. Paganel, cu excelenta sa hartă în mînă, găsea o adevărată plăcere de artist să arate exactitatea celor mai mici detalii.

Aproape o zi întreagă mica trupă călcă pe un nisip compus din sfărîmături de cochilii bivalve sau din oase de sepie şi amestecat, într-o mare proporţie, cu peroxid şi petroxid de fier. Un magnet, apropiat de sol, s-ar fi acoperit îndată cu cristale strălucitoare.

Cîteva animale marine, nepăsătoare la apropierea călătorilor, se zbenguiau pe ţărmul mîngîiat de marea ce creştea. Focile, cu capetele lor rotunde, cu fruntea lată şi bombată, cu ochi expresivi, aveau o fizionomie blîndă şi chiar prietenoasă. Poveştile, poetizînd aceste curioase locuitoare ale valurilor, le transformaseră în încîntătoare sirene, cu toate că glasul lor nu era decît un mormăit, prea puţin melodios. Aceste animale numeroase pe coastele Noii Zeelande se pescuiesc pentru grăsimea şi pielea lor şi sînt obiectul unui comerţ activ.

Printre ele se găseau şi trei sau patru elefanţi de mare, de un albastru-cenuşiu, lungi de douăzeci şi cinci pînă la treizeci de picioare. Aceste enorme amfibii, întinse alene pe straturile groase de laminaria gigantică, îşi ridicau trompa şi îşi mişcau, într-un fel de strîmbătură, mustăţile lor lungi şi întoarse, adevăraţi cîrlionţi frizaţi. Robert privea încîntat această lume interesantă, cînd strigă deodată foarte surprins:

— Ia te uită! Focile mănîncă pietre! Şi într-adevăr, cîteva din aceste animale înghiţeau din pietrele de pe mal, cu o mare lăcomie.

— Chiar aşa! Desigur! replică Paganel. Nu se poate nega că aceste animale pasc pietrele de pe malul mării.

— Ciudată hrană, spuse Robert, şi foarte greu de mistuit!

— Dar, băiatul meu, ele înghit pietre nu pentru a se hrăni, ci pentru a se îngreuna. Este un mijloc prin care îşi măresc greutatea, putîndu-se duce astfel mai uşor la fundul apei. Odată revenite pe uscat,

leapădă pietrele fără prea multă ceremonie. Le vei vedea îndată scufundîndu-se sub valuri.

Într-adevăr, vreo cinci-şase foci, îndeajuns de îngreunate, se tîrau, abia mişcîndu-se, de-a lungul malului şi dispărură în apă. Glenarvan însă nu putea pierde timpul atît de preţios, pîndind întoarcerea lor, pentru a observa operaţia de uşurare şi, spre marele regret al lui Paganel, marşul fu reluat.

La ora zece făcură haltă de prînz lîngă nişte roci mari de bazalt, aşezate ca dolmenele celtice pe malul mării. Un banc de stridii le procură o mare cantitate de moluşte. Stridiile erau mici şi de un gust puţin plăcut. Dar, după sfatul lui Paganel, Olbinett le puse să se frigă pe jeratic şi, astfel pregătite, se consumară repede cîteva duzini.

Popasul odată terminat continuară să meargă de-a lungul ţărmului. Pe rocile sale dantelate, pe vîrful falezelor, se refugiase un întreg popor de păsări de mare, fregate, un soi de pelicani, goelanzi şi imenşi albatroşi, stînd ca împietriţi pe vîrful ascuţit al stîncilor. Pînă la ora patru după-masă străbătuseră, fără greutate şi oboseală, zece mile. Călătoarele cerură să se continue drumul pînă seara. În acel moment fură nevoiţi să schimbe direcţia drumului; trebuiau ca, ocolind cîţiva munţi care apăreau la nord, să intre în valea Waipa.

Terenul prezenta aspectul unor imense prerii, care se pierdeau în depărtare; păreau să fie uşor de parcurs. Dar ajunşi la marginea acestor cîmpii de verdeaţă, fură dezamăgiţi. În loc de ierburi erau tufişuri dese cu flori mici, albe, amestecate cu înalte şi nenumărate ferigi specifice vegetaţiei Noii Zeelande. Trebuiră să-şi croiască, cu mare greutate, un drum printre tulpinile lemnoase. Cu toate acestea, la ora opt seara, primele înălţimi ale Hakarihoata-Ranges fură ocolite şi tabăra se organiză fără întîrziere.

După un drum de paisprezece mile, era permis să te gîndeşti la odihnă. Dealtminteri, cum nu aveau nici căruţe, nici cort, se hotărîră să doarmă sub uriaşii pini de Norfolk. Păturile nu le lipseau şi cu ele improvizară paturi.

Glenarvan luă măsuri de pază pentru noapte. Împreună cu tovarăşii săi, bine înarmaţi, vegheară cîte doi, pînă în zori. Foc nu aprinseră însă deloc. Aceste bariere incandescente sînt folositoare împotriva animalelor sălbatice, dar Noua Zeelandă nu are tigri, nici lei, nici urşi şi nici un alt animal primejdios. E adevărat că neozeelandezii îi înlocuiesc cu prisosinţă.

Pe scurt, noaptea fu bună, în afară de cîteva muşte de nisip — «ngamu», în limba indigenă — ale căror înţepături sînt foarte neplăcute, şi de o îndrăzneaţă familie de şoareci care, cu dinţii lor puternici, roaseră sacii de provizii.

A doua zi, la 8 februarie, Paganel se deşteptă mai încrezător şi aproape împăcat cu ţinutul. Maorii, de care în special se temea, nu apăruseră. Mai mult, nu-l ameninţaseră nici chiar în vis. Îi mărturisi lui Glenarvan întreaga sa satisfacţie.

— Cred, spuse el, că această mică plimbare se va termina fără greutate. Deseară vom atinge confluenţa lui Waipa cu Waikato şi, acest punct odată trecut, o întîlnire cu indigenii nu mai este de temut pe drumul spre Auckland.

— Ce distanţă mai avem de parcurs pentru a atinge confluenţa lui Waipa cu Waikato? întrebă Glenarvan.

— Cincisprezece mile, aproape drumul pe care l-am făcut ieri.

— Vom întîrzia însă foarte mult, dacă aceste hăţişuri nesfîrşite continuă să ne închidă drumul.

— Nu, răspunse Paganel, vom merge de-a lungul rîului Waipa. Pe acolo nu va fi nici un obstacol, ci, din contră, un drum uşor.

— Să plecăm, spuse Glenarvan.

În primele ore ale zilei, tufişurile dese mai întîrziară încă marşul. Nici căruţa, nici caii n-ar fi putut trece pe unde trecuseră călătorii, aşa că vehiculul lor australian nu fu prea regretat. Pînă în ziua cînd drumuri carosabile vor pătrunde prin desişurile sale de arbuşti, Noua Zeelandă nu va putea fi străbătută decît de pietoni. Ferigile, ale căror specii sînt nenumărate, iau parte cu aceeaşi îndîrjire, ca şi maorii, la apărarea teritoriului naţional.

Mica trupă întîmpină aici foarte multe greutăţi în străbaterea întinderilor pe care se ridicau dealurile Hakarihoata, dar înainte de amiază, ea atinse ţărmurile rîului Waipa şi putură continua fără greutate, pe malul rîului, drumul către nord.

Era o vale minunată, tăiată de pîraie cu ape reci şi limpezi, curgînd zgomotos pe sub tufişuri. După botanistul Hooker, Noua Zeelandă a prezentat pînă acum două mii de specii de vegetale, dintre care cinci sute îi aparţin în mod special. Florile sînt rare pe aici, cu nuanţe şterse, şi este o lipsă aproape absolută de plante anuale. În schimb, se găsesc din abundenţă filicinee, graminee şi ombelifere.

Cîţiva arbori înalţi se ridicau ici şi colo. Aceşti arbori erau «metrosideros», cu flori stacojii, pini de Norfolk, un fel de chiparoşi «rimu», tot atît de trişti ca specia lor din Europa. Toţi arborii erau invadaţi de numeroase varietăţi de ferigi.

Între ramurile marilor arbori şi pe deasupra arbuştilor zburau şi ţipau cîţiva cacatoes, verdele «cacariki» cu dungi roşii sub gît, «taupo» gătit cu o frumoasă pereche de favoriţi negri, şi un fel de papagal mare cît o raţă, cu penele roşietice şi cu aripile strălucitor colorate: naturaliştii l-au supranumit «Nestorul meridional».

Maiorul şi Robert, fără să se depărteze de tovarăşii lor, putură să împuşte cîteva becaţe şi potîrnichi care se adăposteau pe sub desişuri. Pentru a cîştiga timp, Olbinett începu să le jumulească din mers.

Paganel, mai puţin sensibil la calităţile nutritive ale vînatului, ar fi voit să pună mîna pe vreo pasăre specifică Noii Zeelande. Curiozitatea naturalistului frîna în el pofta de mîncare a călătorului. Memoria, dacă nu îl înşela, îi aducea în minte ciudatele forme ale «tui»-ului, numit totodată «zeflemistul», pentru felul său batjocoritor de a cîrîi şi totodată «popa», pentru că are un guler alb peste penele sale negre ca un anteriu.

— Acest «tui», spunea Paganel maiorului, ajunge atît de gras în timpul iernii, încît se îmbolnăveşte şi nici nu mai poate zbura. Atunci îşi sfîşie pieptul cu ciocul pentru a-şi smulge grăsimea înmagazinată şi a se face mai uşor. Nu ţi se pare ciudat, Mac Nabbs?

— Atît de ciudat, răspunse maiorul, încît nu cred nici un cuvînt.

Şi Paganel, spre marele său regret, nu putu să prindă nici măcar un specimen din aceste păsări, pentru a arăta neîncrezătorului maior sîngeroasele zgîrieturi de pe pieptul lor.

Dar fu mai norocos cu un animal ciudat, care de frica oamenilor şi cîinilor a fugit către regiunile nelocuite şi tinde să dispară din fauna zeelandeză. Robert, scotocind terenul ca o adevărată nevăstuică, descoperi într-un cuib format din rădăcini întreţesute o pereche de găini fără aripi şi fără coadă, cu patru degete la picioare, cu un cioc lung de becaţă, acoperite de pene albe pe întreg corpul. Animale ciudate ce păreau să marcheze tranziţia de la ovipare la mamifere.

Acesta era «kiwi»-ul zeelandez, «apterix australis» al naturaliştilor, care se hrăneşte cu larve, insecte, viermi sau seminţe. Această pasăre este specifică ţării. Abia s-a putut introduce în grădinile zoologice ale Europei. Formele sale, pe jumătate schiţate, mişcările sale comice au atras întotdeauna atenţia călătorilor şi, în timpul marii explorări în Oceania a vaselor *Astrolabe* şi *Zélé*, Dumont d'Urville fu însărcinat special de Academia de ştiinţe să aducă un specimen din aceste curioase păsări. Dar, cu toate recompensele promise indigenilor, el nu-şi putu procura nici măcar un singur kiwi viu.

Paganel, fericit de norocul său, legă împreună două găini şi le luă cu intenţia de a le dărui Grădinii zoologice din Paris. «Donat de domnul Jacques Paganel». Geograful parcă vedea de pe acum această atrăgătoare inscripţie pe cea mai frumoasă cuşcă a Grădinii zoologice.

În acest timp, mica trupă coborî fără oboseală malurile rîului

Acesta era «kiwi»-ul zeelandez

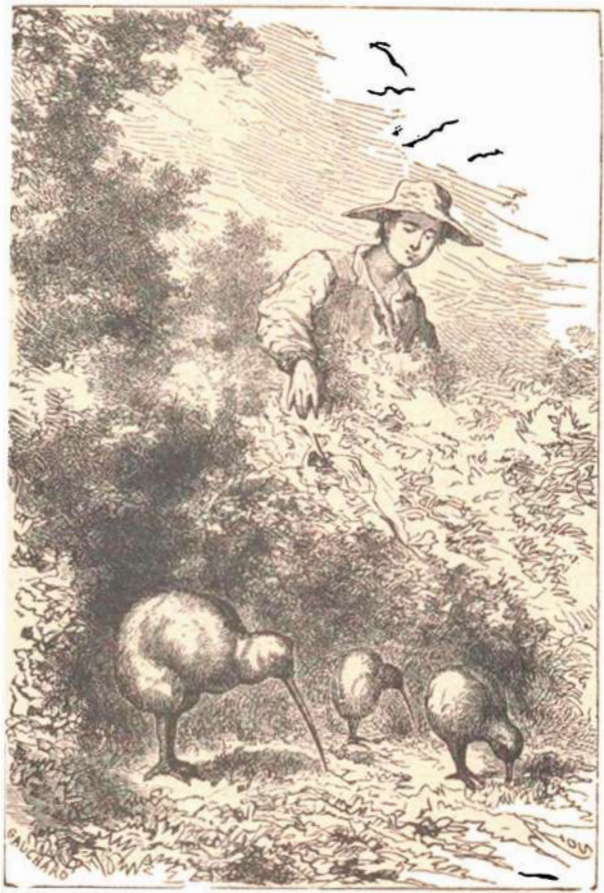

Waipa. Ţinutul era pustiu. Nici o urmă de indigeni, nici o cărare care să indice prezenţa omului prin aceste locuri. Apele rîului curgeau printre tufişurile înalte, ori alunecau peste prundişurile întinse. Privirea putea să rătăcească pînă la munţii care închideau valea spre est. Cu formele lor ciudate, cu profilurile înecate într-o ceaţă înşelătoare, ei se asemănau cu nişte animale uriaşe, demne de tipurile antediluviene. S-ar fi spus că sînt o turmă de enormi cetacei împietriţi deodată. Masele lor frămîntate dovedeau un caracter eminamente vulcanic. Şi într-adevăr, Noua Zeelandă nu este decît produsul recent al vulcanilor marini. Ridicarea sa deasupra apelor continuă fără încetare. Anumite puncte s-au ridicat cu doi metri în numai douăzeci de ani. Focul străbate încă măruntaiele ei, o zguduie, o zvîrcoleşte şi izbucneşte în multe locuri, prin gurile gheizerilor sau ale craterelor de vulcani.

La ora patru seara, nouă mile fuseseră străbătute cu voioşie. După harta pe care Paganel o consulta fără încetare, confluenţa lui Waipa şi Waikato trebuia să fie la mai puţin de cinci mile. Pe acolo trecea drumul Auckland-ului. Acolo va fi stabilită tabăra pentru noapte. Cît despre cele cincizeci de mile care îi mai separau de capitală, două sau trei zile le vor ajunge pentru a le străbate, sau cel mult opt ore dacă vor întîlni diligenţa care face curse de două ori pe lună între Auckland şi golful Hawkes.

— Aşadar, spuse Glenarvan, vom fi din nou siliţi, în seara asta, să dormim sub cerul liber.

— Da, răspunse Paganel, dar sper că pentru ultima oară.

— Cu atît mai bine, căci aceste halte sub cerul liber sînt grele încercări pentru lady Helena şi Mary Grant.

— Ele suportă totul fără să se plîngă, adăugă John Mangles. Dar, dacă nu mă înşel, domnule Paganel, vorbeai despre un sat aşezat la confluenţa acestor două rîuri.

— Da, răspunse geograful, iată-l însemnat pe această hartă a lui Johnston. Este Ngarnavahia, la aproape două mile mai jos.

— Ei bine, nu am putea atunci să ne oprim acolo pentru noapte? Lady Helena şi Miss Grant nu ar ezita să facă două mile mai mult pentru a găsi un hotel cu un oarecare confort.

— Un hotel! strigă Paganel. Un hotel într-un sat maor! Dar nici un han măcar, nici o cîrciumă nu există! Acest sat nu este decît o îngrămădire de colibe indigene şi, departe de a căuta acolo un adăpost, părerea mea este să-l evităm cu prudenţă.

— Mereu temerile dumitale, Paganel! spuse Glenarvan.

— Dragul meu lord, mai bine neîncredere decît încredere în maori. Nu ştiu în ce termeni sînt ei cu englezii, dacă insurecţia este învinsă

ori victorioasă, sau dacă nu cumva cădem în plin război. Găsesc, deci, că e mai înţelept să evităm acest sat Ngarnavahia, să-l ocolim şi să fugim de orice întîlnire cu indigenii. Odată ajunşi la Drury, situaţia se va schimba şi curajoasele noastre tovarăşe se vor reface în voie de oboseala călătoriei.

Părerea geografului precumpăni. Lady Helena preferă să petreacă o ultimă noapte sub cerul liber pentru a nu expune pe tovarăşii ei de călătorie. Nici Mary Grant şi nici ea nu cerură să se facă haltă şi continuară să meargă pe malul rîului.

Două ore mai tîrziu, primele umbre ale serii începeau să se lase dinspre munţi. Soarele, înainte de a dispare la orizont, profitase de o neprevăzută deschizătură în nori, pentru a mai trimite cîteva raze tîrzii. Vîrfurile îndepărtate din est se împurpurară sub lucirea ultimelor raze. Era ca un salut de rămas bun, adresat călătorilor.

Glenarvan şi ai săi grăbiră pasul. Ştiau cît de scurt este amurgul la această latitudine şi cît de repede coboară noaptea. Trebuiau să atingă confluenţa celor două rîuri înainte de a se întuneca complet. Se lăsă însă o ceaţă deasă, ce îngreuna recunoaşterea drumului.

Din fericire, auzul înlocui văzul, pe care întunericul îl făcea nefolositor. Curînd, un puternic murmur de ape indică reunirea celor două rîuri în aceeaşi albie. La ora opt, mica trupă ajungea în punctul în care Waipa se pierde în Waikato, în vuietul apelor ce se unesc.

— Este Waikato, strigă Paganel, şi drumul Auckland-ului urcă pe malul său drept!

— Îl vom vedea mîine, răspunse maiorul. Să poposim aici. Mi se pare că umbrele acestea sînt ale unui mic desiş de arbori crescuţi aici tocmai pentru a ne adăposti. Să cinăm şi să dormim.

— Să mîncăm, spuse Paganel, dar numai biscuiţi şi carne uscată, fără a aprinde focul. Am sosit aici fără să fim simţiţi; să ne dăm osteneala să plecăm la fel. Din fericire, ceaţa ne ascunde destul de bine.

Ajunseră la grupul de arbori zărit şi toţi se conformară prescripţiilor geografului. Luară, fără zgomot, cina rece şi, curînd, un somn adînc îi cuprinse pe călătorii obosiţi de un marş de cincisprezece mile.

Capitolul X

FLUVIUL NAŢIONAL

A doua zi, la răsăritul soarelui, o ceaţă deasă se tîra greoi peste apele fluviului. O parte din vaporii care saturau aerul se condensaseră prin răcire şi acopereau suprafaţa apelor cu un nor gros. Dar razele

soarelui nu întîrziară să străpungă aceste mase formate din picături de apă, care se topiră sub căldura astrului strălucitor. Ţărmurile se luminară încet şi dezvăluiră sălbatica frumuseţe matinală a fluviului Waikato.

La contopirea celor două ape era o limbă de pămînt, lungă şi ascuţită, acoperită cu arbuşti. Apele repezi ale rîului Waipa respingeau pe cele ale lui Waikato pe un sfert de milă, mai înainte de a se uni cu ele, dar Waikato, mai puternic, învingea repede rîul vijelios, conducîndu-l uşor în vale pînă în bazinul Pacificului.

Cînd ceaţa se ridică, apăru o ambarcaţiune care urma cursul fluviului Waikato.

Era o barcă lungă de şaptezeci de picioare, largă de cinci, adîncă de trei, cu partea dinainte ridicată, ca o gondolă venetiană. Era scobită într-un trunchi de brad. Pe fund era aşternut un pat de ferigă uscată. Opt rame la prova o făceau să zboare pe suprafaţa apelor, în timp ce un om aşezat la pupa o cîrmea cu ajutorul unei vîsle.

Acest om era un indigen înalt, în vîrstă de aproape patruzeci şi cinci de ani, cu pieptul lat, cu mîini şi picioare puternice. Fruntea sa bombată şi brăzdată de cute largi, privirea severă, înfăţişarea sa crudă făceau din el un om de temut.

Era un şef maor de rang mare. Se putea vedea aceasta după tatuajul fin şi des care-i brăzda corpul şi faţa. Din ambele părţi ale nasului acvilin porneau două spirale negre, care înconjurau ochii galbeni, se reuneau pe frunte şi se pierdeau în părul des ca peria. Gura cu dinţii strălucitori şi bărbia îi dispăreau sub împestriţările regulate ale unor volute elegante, ce se încolăceau pînă pe pieptul său puternic.

Tatuajul «moko» al neozeelandezilor este un înalt semn de distincţie. Numai acela care a luat parte cu vitejie la cîteva lupte este demn de aceste parafe onorifice. Sclavii sau oamenii din popor nu pot aspira la o asemenea cinste. Şefii vestiţi se recunosc după îngrijirea, precizia şi natura desenului, care reproduce adesea pe corpul lor imagini de animale. Unii dintre ei suportă chiar de cinci ori această operaţie dureroasă a moko-ului. Cu cît eşti mai ilustru, cu atît eşti mai «ilustrat» în această ţară a Noii Zeelande.

Dumont d'Urville a dat curioase detalii asupra acestui obicei. El a făcut să se observe că moko ţinea locul blazoanelor de noblеţe din Europa, de care unele familii sînt atît de mîndre. El remarcă totuşi o deosebire între aceste două semne de distincţie: blazoanele europenilor nu dovedesc adesea decît meritul individual al primului om care le-a dobîndit, fără să spună nimic despre meritele urmaşilor lui, care pot fi lipsiţi de orice valoare, în timp ce la neozeelandezi, spre deosebire de europeni, ele mărturisesc, fără chip de îndoială, că pentru

a avea dreptul să le poarte ei au trebuit să dea dovadă de un curaj extraordinar.

Dealtfel, tatuajul maorilor, indiferent de considerația de care se bucură, posedă o incontestabilă utilitate. El dă sistemului cutanat un adaus de grosime care permite pielii să reziste intemperiilor anotimpurilor și neîncetatelor înțepături ale țîntarilor.

Cît despre șeful care conducea ambarcațiunea, nici o îndoială nu era posibilă asupra celebrității sale. Osul ascuțit de albatros de care se servesc tatuatorii maori brăzdase de cinci ori fața sa cu linii adînci și apropiate. Era la a cincea ediție și aceasta se vedea după înfățișarea sa semeață.

Corpul învelit într-o enormă pînză de «phormium»[1], împodobită cu piei de cîine, era încins cu un șorț însîngerat din ultimele lupte. De lobul alungit al urechilor sale atîrnau cercei de jad verde și în jurul gîtului tremurau coliere de «punamu», un fel de pietre sfințite, cărora neozeelandezii le atribuie oarecari puteri supranaturale. Alături se afla o pușcă de fabricație engleză și un «patu-patu», lung de optsprezece degete, un gen de topor cu două tăișuri, de culoarea smaraldului.

Împreună cu el erau încă nouă războinici de rang mai mic, dar înarmați și cu o înfățișare crudă. Cîțiva, ce aveau încă răni însîngerînde, stăteau într-o imobilitate perfectă, înveliți în mantiile lor de phormium. Trei cîini cu înfățișare sălbatică se aflau întinși la picioarele lor. Cei opt vîslași din față păreau a fi sclavii șefului și vîsleau cu putere. Astfel barca urca cu o viteză considerabilă în susul rîului Waikato, care nu-i prea iute, dealtfel.

În mijlocul acestei bărci lungi stăteau strînși unul lîngă altul zece prizonieri europeni cu picioarele legate, avînd numai mîinile libere.

Erau lordul Glenarvan, lady Helena, Mary Grant, Robert, Paganel, maiorul, John Mangles, Olbinett și cei doi mateloți.

În ajun, seara, înșelați de ceața deasă, poposiseră în mijlocul unei tabere de indigeni. Către mijlocul nopții, surprinși în somn, fuseseră luați prizonieri, apoi transportați pe bordul unei ambarcațiuni. Nu fuseseră maltratați pînă acum, dar nici ei nu se opuseseră. Armele și munițiile lor erau în mîna sălbaticilor și ar fi fost doborîți de propriile lor gloanțe.

Nu întîrziară să afle, prinzînd cîteva cuvinte englezești ale indigenilor, că aceștia fiind respinși de trupele britanice, bătuți și decimați, se întorceau în districtele din susul fluviului Waikato. După o îndărătnică rezistență, măcelăriți de soldații regimentului 42, șeful maor cu aju-

[1] Plantă din ale cărei frunze se scot fibre textile.

toarele sale se înapoiau să facă un nou apel către triburile din susul fluviului, spre a veni lîngă William Thompson, care lupta înverşunat împotriva cuceritorilor. Acest şef se numea «Kai-Kumu», nume înfricoşător în limba indigenilor, căci înseamnă «acel care mănîncă membrele duşmanului său». Era viteaz şi curajos. Numele său era binecunoscut de soldaţii englezi şi capul îi fusese pus la preţ de către guvernatorul Noii Zeelande.

Această lovitură îl izbise pe lordul Glenarvan în momentul cînd trebuia să ajungă la portul atît de dorit al Auckland-ului şi să se întoarcă în Europa. Totuşi, privind faţa sa rece şi calmă, nu ai fi putut ghici cît de mare îi era durerea sufletească. Glenarvan ştia să pareze totdeauna în împrejurări grave. Simţea că trebuia să fie forţă şi exemplu pentru tovarăşii săi de drum. El era gata să moară primul pentru salvarea comună şi nu regreta nici o clipă avîntul generos care-l adusese pînă în aceste ţări îndepărtate.

Tovarăşii săi se arătau vrednici de el, avînd aceeaşi atitudine şi aceleaşi gînduri. Văzînd înfăţişarea lor liniştită şi mîndră, nu i-ai fi crezut o clipă tîrîţi spre o catastrofă cumplită. Dealtfel, printr-o înţelegere comună şi după sfatul lui Glenarvan, hotărîseră să manifeste o completă nepăsare faţă de indigeni. Era singurul mijloc de a-i dezarma pe aceşti războinici. Maorii au un anumit sentiment de demnitate pe care nu-l pierd niciodată. Ei stimează pe cel care dovedeşte curaj şi sînge rece. Glenarvan ştia că procedînd astfel se cruţa pe sine şi totodată pe tovarăşii săi de un tratament crud.

De la plecarea din tabără, indigenii, puţin vorbăreţi, abia schimbară două-trei vorbe. Totuşi, după cîteva cuvinte, Glenarvan înţelese că limba engleză le era cunoscută. Hotărî deci să-l întrebe pe şeful zeelandez despre soarta ce li se rezerva. Adresîndu-se lui Kai-Kumu, îi spuse cu o voce lipsită de orice teamă:

— Încotro ne duci, şefule?

Kai-Kumu îl privi rece, fără să-i răspundă.

— Ce-ai de gînd să faci cu noi? reluă Glenarvan.

Ochii lui Kai-Kumu străluciră de o fulgerare scurtă şi, cu o voce gravă, îi răspunse:

— Să te schimb, dacă ai tăi te vor; să te omor, dacă refuză.

Glenarvan nu întrebă mai mult, dar speranţa îi reveni. Fără îndoială, cîţiva şefi ai armatei de maori căzuseră în mîinile englezilor şi indigenii voiau să încerce a-i recăpăta prin schimb. Exista deci o posibilitate de salvare şi situaţia nu era încă desperată.

În acest timp, barca urca repede cursul apei. Paganel, pe care felul lui de a fi îl ducea cu uşurinţă de la o extremă la alta, recăpătase toată speranţa. Îşi spunea că maorii le cruţă oboseala de a merge pe

jos pînă la vreun post englez şi că aveau numai de cîştigat. Deci, resemnat în faţa soartei, urmărea pe hartă cursul lui Waikato, printre cîmpiile şi văile provinciei. Lady Helena şi Mary Grant, înăbuşindu-şi groaza, vorbeau încet cu Glenarvan şi cel mai iscusit fizionomist nu le-ar fi surprins pe faţă frămîntarea din inimi.

Waikato este fluviul naţional al Noii Zeelande şi maoriţii sînt mîndri de el. În cursul său de două sute de mile udă cele mai frumoase ţinuturi ale insulei nordice, de la provincia Wellington, pînă în provincia Auckland. El dă numele său tuturor triburilor din împrejurimi, care s-au ridicat în masă contra năvălitorilor.

Apele fluviului n-au fost aproape deloc cercetate de către străini şi n-au fost parcurse decît de pirogile insularilor. Abia dacă vreun turist îndrăzneţ a putut să se aventureze pe malurile fluviului primejdios. Accesul cursului superior părea să fie interzis cu totul europenilor.

Paganel cunoştea veneraţia indigenilor pentru această mare arteră zeelandeză. El ştia că naturaliştii englezi ori germani nu-i urmăriseră deloc cursul dincolo de confluenţa sa cu Waipa. Oare pînă unde voia Kai-Kumu să-şi poarte prizonierii? N-ar fi putut să ghicească, dacă cuvîntul «Taupo», des schimbat între şef şi războinicii săi, nu i-ar fi atras atenţia.

Se uită pe hartă şi văzu că acest nume Taupo era al unui lac vestit în Analele geografiei, scobit în regiunea cea mai muntoasă a insulei, la extremitatea de sud a provinciei Auckland. Waikato iese din acest lac, după ce l-a străbătut în toată lăţimea sa. Or, de la confluenţă pînă la lac fluviul se desfăşoară pe un parcurs de aproape o sută douăzeci de mile.

Paganel, adresîndu-se în franţuzeşte lui John Mangles, pentru a nu fi înţeles de sălbatici, îl rugă să aprecieze viteza bărcii. John o socoti la aproape trei mile pe oră.

— Atunci, răspunse geograful, dacă facem popas în timpul nopţii, călătoria noastră pînă la lac va dura patru zile.

— Dar posturile englezeşti unde sînt situate? întrebă Glenarvan.

— E greu de ştiut, răspunse Paganel. Totuşi, războiul trebuie să fi fost purtat şi în provincia Taranaki şi, după toate probabilităţile, trupele sînt îngrămădite pe lîngă lac, pe coastele munţilor, acolo unde e concentrat focarul insurecţiei.

— Să dea Dumnezeu! zise lady Helena.

Glenarvan învălui într-o privire tristă pe tînăra sa soţie şi pe Mary Grant, care se găseau acum în mîinile indigenilor, duse într-un ţinut sălbatic, departe de orice ajutor posibil. Dar ideea că este observat de Kai-Kumu şi din prudenţă, nevoind să-l lase să-şi dea seama

că una din prizoniere ar fi nevasta lui, își puse stavilă gîndurilor și continuă să privească apele cu toată indiferența.

Ambarcațiunea trecuse lîră să se oprească prin fața fostei reședințe a regelui Potato, la o jumătate de milă mai sus de confluență. Nici o altă barcă nu brăzda apele fluviului. Cîteva colibe, foarte distanțate pe maluri, mărturiseau, prin ruinele lor, ororile războiului recent. Cîmpiile păreau părăsite. Malurile erau și ele pustii. Numai cîțiva reprezentanți ai păsărilor ce trăiesc pe lîngă ape mai însuflețeau această tristă singurătate. «Taparunga», o pasăre din familia răpitoarelor, cu aripi negre, cu pîntecul alb, cu ciocul roșu, sau bîtlani de felurite specii, «matuku» cenușii, un fel de bîtlani de stuf cu înfățișarea prostănacă, și mărețul «kotuku», cu penele albe, ciocul galben și picioarele negre, priveau liniștiți trecerea ambarcațiunii indigene. Pe malurile povîrnite, în locurile unde apa era mai adîncă, cîte un pescăruș, «kotare»-ul maorilor, pîndea micii țipari care mișună cu milioanele prin rîurile zeelandeze. Acolo însă unde mărăcinișurile se încovoiau pe deasupra fluviului, pupeze trufașe și găini-sultane își făceau toaleta de dimineață sub primele raze ale soarelui. Tot acest popor înaripat se bucura din plin de libertatea pe care i-o lăsa lipsa oamenilor izgoniți sau decimați de război.

În această primă parte a cursului său, Waikato curgea într-o albie largă, prin mijlocul unor cîmpii întinse. Dar înspre izvor, colinele, apoi munții îngustau curînd valea în care apele își săpau albia. La zece mile mai sus de confluență, harta lui Paganel arăta pe malul stîng satul Kirikiriroa, care se afla într-adevăr acolo. Kai-Kumu nu se opri însă. Ordonă să se dea prizonierilor din proviziile luate la prădarea taberei lor. Cît despre războinici, sclavii săi și el, se mulțumiră cu hrană indigenă: ferigă comestibilă, «pteris esculenta», rădăcini coapte în spuză și «kapana», cartofii ce erau din abundență cultivați pe cele două insule. Nici o hrană animală nu figura la masa lor și carnea uscată a călătorilor nu părea să le provoace vreo poftă de mîncare deosebită.

De la ora trei, spre malul drept se profilară cîțiva munți: erau Pokaroa-Ranges, care seamănă cu o perdea zdrențuită. Pe unele creste cu marginile abrupte se vedeau «pah»-uri în ruină, vechi întărituri ridicate de maori, în locuri aproape inaccesibile. Le-ai fi luat drept niște cuiburi mari de vulturi.

Soarele era aproape să apună, cînd barca se izbi de un mal plin de pietre ponce, pe care Waikato, izvorît din munții vulcanici, le poartă în cursul său. Aici se aflau cîțiva arbori, care părură buni să adăpostească o tabără. Kai-Kumu porunci să se debarce prizonierii și bărbaților li se legară mîinile. Femeile rămaseră libere. Fură cu toții

aşezaţi în mijlocul taberei, în jurul căreia, din ramuri aprinse, făcură o perdea de foc de netrecut.

Mai înainte ca şeful Kai-Kumu să fi arătat prizonierilor intenţia sa de a-i schimba, Glenarvan şi John Mangles discutaseră mijloacele prin care şi-ar fi putut recăpăta libertatea. Ceea ce nu puteau să încerce în barcă, sperau să încerce pe pământ, în timpul popasului, fiind favorizaţi de noapte.

Dar, de la convorbirea lui Glenarvan cu şeful zeelandez, considerară că era mai înţelept să renunţe. Trebuiau să aibă răbdare. Era lucrul cel mai prudent. Schimbul oferea şanse de scăpare, pe care nu le prezenta un atac armat sau fuga prin aceste ţinuturi necunoscute. Firește, puteau să se întîmple multe evenimente care să întîrzie sau să împiedice o astfel de înţelegere, dar tot mai bine era să aştepte. Într-adevăr, ce puteau să facă zece oameni, fără arme, contra celor treizeci de indigeni bine înarmaţi? Glenarvan, dealtfel, presupunea că tribul lui Kai-Kumu pierduse vreun şef de mare însemnătate, pe care ţinea să-l recapete. Şi nu se înşela.

A doua zi, barca urcă cursul apei cu o viteză destul de mare. La ora zece se opri o clipă la confluenţa cu Pohalwhenna, mic rîu care venea şerpuind prin cîmpiile malului drept.

Aici, o barcă cu zece băştinaşi ajunse pe cea a lui Kai-Kumu. Războinicii schimbară salutul de sosire «*aire mai ra*», ceea ce însemna «vino aici sănătos», după care cea de-a doua barcă porni în urma primei. Noii veniţi luptaseră şi ei de curînd cu trupele engleze. Se vedea aceasta după îmbrăcămintea lor sfîşiată, după urmele însîngerate, după rănile deschise încă, acoperite de zdrenţe. Erau trişti şi tăcuţi. Nu acordară nici o atenţie europenilor, purtîndu-se cu indiferenţa specifică tuturor popoarelor sălbatice.

La amiază, spre vest, se profilau vîrfurile lui Maungatotari. Valea lui Waikato începu să se îngusteze. Fluviul puternic zăgăzuit se dezlănţuia cu violenţa unui torent. Dar vigoarea indigenilor, întărită şi sincronizată de un cîntec care ritma mişcările vîslelor, purta barca pe apele spumegînde. Torentul fu trecut şi Waikato îşi reluă cursul său lent, întrerupt din milă în milă de cotiturile malurilor.

Către seară, Kai-Kumu acostă la poalele unor munţi, ale căror prime ramificaţii se ridicau abrupte în valea strîmtă. Aici, douăzeci de indigeni debarcaţi din luntrele lor se pregăteau pentru noapte. Pe sub arbori pîlpîiau focuri. Un şef, egalul lui Kai-Kumu, înaintă cu paşi măsuraţi şi, frecîndu-şi nasul său de cel al lui Kai-Kumu, îi dădu salutul călduros, «şonghi»-ul indigen. Prizonierii fură conduşi în centrul taberei şi păziţi cu foarte mare grijă.

A doua zi dimineaţă, lunga călătorie în susul lui Waikato fu reluată.

Pe micii afluenți mai apărură acum și alte ambarcațiuni. Vreo șaizeci de războinici, desigur participanți la ultimul război, se adunară, și, cum fuseseră probabil respinși de gloanțele engleze, se îndreptau acum către ținuturile muntoase. Cîteodată din luntrele care mergeau înșirate se ridica un cîntec. Un indigen intona imnul patriotic al misteriosului «Pihe»:

Papa ra ti wati tidi
I dounga mei...

imn național care îndeamnă pe maori la război pentru independența națională. Plină și sonoră, vocea cîntărețului trezea ecourile munților și, după fiecare strofă, indigenii, lovindu-și pieptul care răsuna ca o tobă, reluau în cor refrenul războinic. Apoi, cu o nouă sforțare a lopeților, bărcile țineau piept curentului și zburau pe suprafața apei.

Un lucru ciudat interveni în cursul navigației din acea zi. Către ora patru, ambarcațiunea, fără să ezite, fără să-și încetinească mersul și cîrmuită de mîna sigură a șefului, intră într-o vale strîmtă. Apa se învolbura lovindu-se de numeroase insulițe primejdioase. Nu era îngăduit să șovăi în această ciudată trecătoare a lui Waikato, căci malurile sale nu aveau nici un loc favorabil pentru acostare. Oricine ar fi pus piciorul în nămolul fierbinte al malurilor, ar fi fost pierdut în mod sigur.

Într-adevăr, Waikato curgea printre acele izvoare calde, semnalate în toate timpurile curiozității turiștilor. Oxidul de fier colora în roșu-viu nămolul malurilor, unde piciorul n-ar fi întîlnit nici un petic cît de mic de pămînt uscat. Atmosfera era îmbîcsită de un pătrunzător miros de sulf. Indigenii nu se sinchiseau, dar prizonierii sufereau din cauza miasmelor exalate prin crăpăturile scoarței. Dar dacă mirosul era greu de suportat, în schimb priveliștea era încîntătoare și măreață.

Bărcile fură învăluite de un nor de aburi albi. Deasupra apei se ridicau spirale strălucitoare, aidoma unor bolți. Pe maluri, vreo sută de gheizeri, unii aruncînd aburi, alții țîșnind în coloane lichide, își variau efectele, ca jocurile și cascadele unui bazin construit de mîna omenească. S-ar fi spus că vreun mecanic conducea după voia lui întreruperile acestor izvoare. Apele și vaporii amestecați în aer se irizau în razele soarelui.

În acest loc Waikato curge printr-o albie mișcătoare ce fierbe fără încetare sub acțiunea temperaturii subterane. Nu departe, dinspre lacul Rotorua spre est, curgeau izvoarele termale și cascadele fumegînde Rotomahana și Tetarata, văzute înainte numai de cîțiva călători

îndrăzneți. Regiunea era străbătută de gheizeri, cratere și solfatari[1]. Pe aci țîșnea prisosul gazelor ce nu au putut să-și găsească ieșire prin supapele neîndestulătoare ale lui Gontariro și ale lui Wakari, singurii vulcani în activitate ai Noii Zeelande.

Pe o distanță de două mile, bărcile indigene navigară sub această boltă de aburi îngrămădiți în spirale fierbinți care se rostogoleau pe suprafața apelor; apoi fumul sulfuros se răspîndi și aerul curat, împins de repeziciunea curentului, veni să le împrospăteze piepturile. Regiunea izvoarelor fusese trecută.

Înainte de sfîrșitul zilei, încă două torente fură urcate sub puternicele vîsle ale viguroșilor sălbatici, și anume Hipapatua și Tamatea. Seara, Kai-Kumu se opri la o sută de mile de confluența lui Waipa cu Waikato. Fluviul, ocolind spre est, cădea în sudul lacului Taupo, ca un imens joc de apă într-un bazin.

A doua zi, Jacques Paganel, consultînd harta, recunoscu pe malul drept muntele Taubara, care se înălța în văzduh la o înălțime de trei mii de picioare.

La amiază, tot cortegiul de ambarcațiuni intra printr-o lărgire a fluviului în lacul Taupo și indigenii, făcînd tot felul de gesturi, salutară o bucată de stofă, pe care vîntul o flutura în vîrful unei colibe. Era drapelul național.

Capitolul XI

LACUL TAUPO

O prăpastie fără fund, lungă de douăzeci și cinci de mile și largă de douăzeci, s-a format într-o bună zi, cu mult înainte de timpurile istorice, printr-o prăbușire a cavernelor în mijlocul lavelor din centrul insulei. Apele de pe vîrfurile învecinate au năvălit în scobitura aceasta imensă și prăpastia a devenit lac, rămînînd totuși prăpastie, căci pînă azi sondele nu i-au putut măsura adîncimea.

Acesta este ciudatul lac Taupo, situat la o înălțime de o mie două sute cincizeci de picioare deasupra nivelului mării, înconjurat în amfiteatru de munți înalți de opt sute de metri. La vest, stînci ascuțite și mari; la nord, cîteva vîrfuri depărtate, acoperite cu mici păduri; spre est, o plajă largă, străbătută de un drum semănat cu pietre

[1] Crater de vulcan stins prin care se degajă vapori de hidrogen sulfurat amestecați cu apă.

calcaroase care strălucesc prin tufişuri, la sud conuri vulcanice, în spatele unui prim-plan de păduri, încadrează maiestuos această vastă întindere de apă, care, pe timp de furtună, pare a fi un ocean bîntuit de ciclon.

Toată această regiune fierbe ca o căldare intensă atîrnată deasupra flăcărilor subterane. Pămîntul freamătă, încins de focul plutonian. Prin crăpături ţîşnesc aburi calzi. Scoarţa pămîntului crapă ca o prăjitură prea coaptă şi fără îndoială podişul acesta s-ar prăbuşi într-un cuptor încins, dacă, douăsprezece mile mai departe, vaporii închişi n-ar găsi o ieşire prin craterele vulcanului Tongariro.

Acest vulcan apare, spre nord, deasupra micilor înălţimi care varsă foc, încununat de fum şi flăcări. Tongariro pare să facă parte dintr-un sistem orografic destul de complicat. În spatele lui, muntele Ruapahu, singuratic pe cîmpie, îşi înalţă capul pierdut în mijlocul norilor, la nouă mii de picioare în văzduh. Nici un muritor nu a pus vreodată piciorul pe vîrful lui inaccesibil; ochiul omenesc nu a scrutat niciodată adîncimile craterului său, în timp ce, de trei ori în douăzeci de ani, domnii Bidwill şi Dyson, şi de curînd domnul de Hochstetter, au măsurat vîrfurile mai uşor de atins ale lui Tongariro.

Aceşti vulcani au legendele lor pe care, în orice altă împrejurare, Paganel le-ar fi povestit cu plăcere tovarăşilor săi. Le-ar fi spus despre cearta care s-a iscat într-o zi, din pricina unei femei, între Tongariro şi Taranaki, care erau pe atunci vecini şi prieteni. Tongariro, care avea capul înfierbîntat, ca toţi vulcanii dealtfel, se înfurie şi-l lovi pe Taranaki. Taranaki, bătut şi umilit, fugi pe valea Whanganni, lăsînd să cadă pe drum două bucăţi de munte, şi ajunse pe ţărmurile mării, unde se înalţă acum în singurătate sub numele de muntele Egmont.

Dar Paganel nu avea deloc chef de povestit şi nici prietenii săi de ascultat. Priveau în tăcere malul de nord-vest al lacului, unde fuseseră conduşi fără voia lor. Misiunea stabilită de reverendul Grace la Pukawa, pe ţărmurile de vest ale lacului, nu mai exista. Preotul fusese alungat de război, departe de focarul principal. Prizonierii erau singuri, părăsiţi, la discreţia maorilor setoşi de răzbunare, în această regiune sălbatică a insulei.

Kai-Kumu, părăsind apele lui Waikato, traversă mica adîncitură ce serveşte fluviului de scurgere, ocoli promontoriul ascuţit şi acostă pe plaja răsăriteană a lacului, la poalele primelor înălţimi ale muntelui Manga, înalt de şase sute de metri. Aici se întindeau cîmpurile de phormium, inul preţios al Noii Zeelande, numit de băştinaşi «barakeke». Nimic nu este de aruncat din planta aceasta folositoare. Din floare se obţine o miere excelentă; tulpina produce o substanţă gumoasă, care înlocuieşte ceara şi amidonul; frunzele, mai darnice

încă, au numeroase întrebuințări: proaspete, servesc ca hîrtie; uscate, devin o iască excelentă; tăiate, se preschimbă în funii și plase: din fibrele ei meliţate se fac pături sau mantale, rogojini sau şorțuri, iar vopsite în roșu sau negru, îmbracă pe maorii cei mai eleganți!

Acest preţios phormium creşte pretutindeni în cele două insule, pe ţărmul mării ca și de-a lungul apelor și pe malurile lacurilor. Aici, în stare sălbatică, acoperea cîmpuri întregi; florile sale de un roșu-brun, asemănătoare cu florile de agave, se înălțau pretutindeni din mănunchiurile dese ale frunzelor care formau buchete de lame tăioase. Nectarienii, păsări graţioase, obișnuite ale cîmpurilor de phormium, zburau în stoluri numeroase și se înfruptau din sucul dulce al florilor.

În apele lacului se bălăceau cîrduri de raţe cu penele negricioase, învîrstate cu cenușiu și verde, care au putut fi cu ușurință domesticite.

La un sfert de milă, pe o rîpă a muntelui, se putea zări un «pah», așezat pe o poziţie greu de cucerit. Prizonierii, debarcați unul cîte unul, cu mîinile și picioarele dezlegate, fură conduși acolo de către războinici. Cărarea, care ducea la întăritură, trecea prin cîmpurile de phormium și printr-un pîlc de arbori frumoși, formați din «kaikateas» cu frunze necăzătoare, de culoare roșie, «dracenas australis», ale căror vîrfuri înlocuiesc întocmai mugurele de palmier și «hulus», care serveşte pentru a vopsi stofele în negru. Porumbei mari cu reflexe metalice și o lume întreagă de grauri roșietici își luară zborul la apropierea indigenilor.

După un ocol destul de mare, Glenarvan, lady Helena, Mary Grant și tovarășii lor ajunseră în interiorul pah-ului.

Această fortăreață era apărată de o primă linie de îngrădituri puternice, înalte de cincisprezece picioare; o a doua linie de pari, apoi o întăritură de răchită găurită de creneluri închidea cea de a doua curte, adică platoul pah-ului, pe care se ridicau construcţii de-ale maorilor și vreo patruzeci de colibe așezate simetric.

Pătrunzînd înăuntru, prizonierii au fost îngroziți la vederea capetelor înfipte în stîlpii celei de-a doua îngrădituri. Lady Helena și Mary Grant își întoarseră capul mai mult cu dezgust decît cu spaimă. Aceste căpăţîni aparţinuseră unor șefi inamici, căzuți în lupte, iar corpurile lor serviseră drept hrană învingătorilor.

Geograful își dădea seama de aceasta după orbitele lor goale, din care ochii fuseseră scoși.

Adesea maorii păstrează capetele propriilor lor șefi; dar în acest caz, ochii rămîn în orbite și privesc. Neozeelandezii sînt mîndri de aceste relicve; tinerii războinici le privesc cu admiraţie și respect, și ele formează obiectul unor ceremonii solemne, în cinstea eroilor morți.

Dar în pah-ul lui Kai-Kumu, doar capetele duşmanilor împodobeau acest groaznic muzeu, în care figurau desigur şi cîteva capete de englezi, cu orbitele goale, îmbogăţind colecţia şefului maor.

Locuinţa lui Kai-Kumu se înălţa în fundul pah-ului, printre alte bordeie de mai mică importanţă, în faţa unui teren larg şi descoperit, pe care europenii l-ar fi numit «cîmp de bătălii». Această colibă era o adunătură de pari legaţi între ei printr-o împletitură de ramuri şi căptuşită pe dinăuntru cu rogojini de phormium. Lungă de douăzeci de picioare, lată de cincisprezece şi înaltă de zece, coliba lui Kai-Kumu era o locuinţă de trei mii de picioare cubi. Unui şef neozeelandez nici nu i-ar fi trebuit mai mult.

Intrarea în colibă se făcea printr-o singură deschizătură; o perdea făcută dintr-o ţesătură vegetală ţinea loc de uşă. Cîteva figuri sculptate la capetele căpriorilor împodobeau coliba şi un «wharepuni[1]» oferea admiraţiei vizitatorilor forme de frunze, figuri simbolice de monştri, ramuri curbate, o întreagă amestecătură curioasă, născută din dalta artiştilor indigeni.

Înăuntrul colibei, pămîntul bătătorit era ceva mai ridicat. Cîteva împletituri de trestie şi saltele de ferigă uscată acoperite cu rogojini ţesute din frunze lungi şi flexibile de «tifa» serveau drept paturi; în mijloc, o deschizătură pietruită forma vatra iar o alta ţinea loc de coş. Fumul, cînd era îndeajuns de mult, se hotăra cîteodată să profite de această ieşire, nu fără a fi depus însă înainte pe pereţii locuinţei o culoare neagră din cele mai frumoase.

Lîngă colibă se înălţau magaziile de provizii ale şefului, în care era strînsă recolta sa de phormium, gulii, ferigă comestibilă, şi unde se găseau şi cuptoarele necesare pentru coacerea acestor alimente cu ajutorul pietrelor înfierbîntate. Mai departe, în mici despărţituri, se aflau porci şi capre, urmaşii rari ai folositoarelor animale aclimatizate aici de căpitanul Cook. Ici-colo, cîţiva cîini căutau cîte ceva de mîncare. Erau destul de prost întreţinuţi deşi aceste animale formau hrana zilnică a maorilor.

Glenarvan şi însoţitorii săi putură observa toate acestea dintr-o singură privire. Aşteptau lîngă o colibă goală hotărîrea căpeteniei, fiind expuşi în acest timp blestemelor unei cete de femei înfuriate. Aceste harpii îi înconjuraseră, ameninţîndu-i cu pumnul, urlînd şi vociferînd. Din cele cîteva cuvinte englezeşti pe care le rosteau, se înţelegea că cereau o răzbunare cît mai grabnică.

În mijlocul acestor ţipete şi ameninţări, lady Helena, liniştită în

[1] Portal sculptat.

aparență, arăta un calm care era departe de a fi adevărat. Această curajoasă femeie, pentru a nu-l tulbura și mai mult pe lordul Glenarvan, se stăpînea cu eroice eforturi. Sărmana Mary Grant simțea că o părăsesc puterile, dar John Mangles o susținea, gata să se lase ucis pentru a o apăra. Tovarășii lor îndurară potopul de insulte fie cu indiferență ca maiorul, fie, dimpotrivă, cu o mînie care creștea mereu, ca Paganel.

Glenarvan, dorind s-o păzească pe lady Helena de atacul acestor bătrîne indigene, se duse direct la Kai-Kumu și, arătînd spre ele, spuse:

— Alungă-le!

Șeful maor îl privi în ochi pe prizonier fără a-i răspunde. Apoi, printr-un gest liniști ceata care țipa. Glenarvan se înclină în semn de mulțumire și se întoarse spre prietenii săi, cu pas domol.

În acest moment în pah se aflau cam vreo sută de neozeelandezi: bătrîni, oameni maturi, tineri; unii potoliți dar întunecați, așteptînd ordinele lui Kai-Kumu, alții lăsîndu-se pradă unei violente dureri; aceștia își plîngeau rudele sau prietenii căzuți în ultimele lupte.

Dintre toți șefii care se ridicaseră la glasul lui William Thompson, Kai-Kumu era singurul care se mai întorcea în regiunea lacului; primul care aducea tribului său vestea despre înfrîngerea revoltei naționale, înăbușită în cîmpiile de jos ale rîului Waikato. Din cei două sute de războinici care alergaseră să-și apere pămîntul sub ordinele sale, lipseau la întoarcere o sută cincizeci. Dacă unii dintre ei, căzuți prizonieri la cotropitori, puteau spera că se vor mai întoarce, alții în schimb, căzuți pe cîmpul de bătaie, nu vor mai putea reveni niciodată în ținuturile strămoșilor lor!

Astfel se explica adînca descurajare de care fusese cuprins tribul la sosirea lui Kai-Kumu. Nici o știre nu le fusese adusă înainte, încît noutatea groaznică căzuse acum ca un trăsnet.

La sălbatici, suferințele morale se manifestă totdeauna prin demonstrații fizice. De pildă acum, rudele și prietenii celor morți, femeile mai ales, își sfîșiau fața și umerii cu bucăți de scoici ascuțite. Sîngele care țîșnea se amesteca cu lacrimi. Tăieturile adînci sînt semnele marii lor deznădejdi. Nefericitele zeelandeze însîngerate și înnebunite erau groaznice la vedere.

Deznădejdea indigenilor era sporită încă și de un alt motiv destul de întemeiat pentru ei: nu numai că rudele și prietenii pe care-i plîngeau nu mai existau, dar nici osemintele lor nu vor mai fi în mormîntul familiei. Rămășițele acestea sînt privite în religia maorilor ca indispensabile pentru viața viitoare a mortului; nu carnea este importantă, ci osemintele care sînt strînse cu grijă, curățate, lustruite și chiar vop-

site şi depuse apoi pentru totdeauna în «Udupa» sau «Casa gloriei». Aceste morminte sînt împodobite cu statui de lemn, care trebuie să reproducă într-o asemănare perfectă tatuajele mortului. Astăzi, însă, mormintele lor vor rămîne goale, ceremoniile religioase nu vor mai avea loc şi oasele care vor scăpa din colţii cîinilor sălbatici vor înălbi cîmpul de bătălie.

Semnele de durere deveniră din ce în ce mai mari. După ameninţările femeilor urmară blestemele bărbaţilor împotriva europenilor. Insultele şi gesturile deveneau din ce în ce mai violente.

Kai-Kumu, temîndu-se ca fanaticii tribului să nu i-o ia înainte, îşi duse prizonierii într-un loc sfinţit, aşezat în cealaltă parte a pah-ului, pe un teren rîpos. Coliba se sprijinea pe un munte, care din acea parte se înălţa cu încă vreo sută de picioare şi se termina cu un povîrniş destul de brusc înspre partea întăriturii. În această «vareatua», casă sfinţită, preoţii sau arikii propovăduiau zeelandezilor un Dumnezeu în trei ipostaze: tatăl, fiul şi pasărea, sau spiritul. Coliba mare, bine închisă, conţinea hrană sfîntă şi aleasă, pe care Maul-Ranga-Rangui o mănîncă cu gura preoţilor săi.

Aici, prizonierii, adăpostiţi pentru un moment de furia indigenilor, se putură odihni puţin pe rogojini de phormium. Lady Helena, cu puterile sleite, cu sufletul zdrobit, căzu în braţele soţului ei.

Strîngînd-o la piept, Glenarvan căută să o încurajeze.

Robert, îndată după ce fură închişi, se urcă pe umerii lui Wilson şi ajunse să-şi strecoare capul printr-o deschizătură între acoperiş şi peretele pe care atîrnau şiraguri de amulete. De acolo, privirea sa cuprindea întinderea pah-ului, pînă la locuinţa lui Kai-Kumu.

— Sînt adunaţi în jurul căpeteniei, spuse el cu voce înceată. Dau din mîini... Scot urlete... Kai-Kumu vrea să le vorbească.

Copilul tăcu timp de cîteva minute şi apoi vorbi din nou:

— Kai-Kumu vorbeşte... Sălbaticii se liniştesc... îl ascultă...

— Este sigur, spuse maiorul, că şeful are un interes personal pentru a ne ocroti. Doreşte să ne schimbe contra unor şefi ai tribului său. Dar vor consimţi oare războinicii săi?

— Da, îl ascultă, spuse din nou Robert. Iată-i că se împrăştie; unii intră în colibe... Alţii părăsesc întăritura...

— Adevărat?, strigă maiorul.

— Da, domnule Mac Nabbs, răspunse Robert, Kai-Kumu a rămas numai cu războinicii din barca sa. Ah! Uite că unul se îndreaptă spre coliba noastră.

— Coboară, Robert! spuse Glenarvan.

În acest moment, lady Helena, care se ridicase, strînse mîna bărbatului său.

— Eduard, spuse ea cu voce hotărîtă, nici eu şi nici Mary nu trebuie să cădem de vii în mîinile acestor indigeni!

Şi spunînd aceasta, ea îi întinse lui Glenarvan un revolver încărcat.

— O armă! strigă Glenarvan şi un fulger scăpără în privirile sale.

— Da! Maorii nu controlează prizonierele! Dar această armă este pentru noi, Eduard, nu pentru ei!...

— Glenarvan, spuse repede Mac Nabbs, ascunde revolverul! Nu este încă timpul...

Revolverul dispăru în buzunarul lordului. Rogojina care închidea intrarea se ridică şi un indigen apăru, făcînd prizonierilor semn să-l urmeze. Glenarvan şi ai săi, în grup strîns, străbătură pah-ul, oprindu-se în faţa lui Kai-Kumu.

În jurul şefului erau strînşi cei mai de seamă războinici ai tribului. Printre ei putea fi văzut şi acel maor, a cărui barcă întîlnise pe aceea a lui Kai-Kumu, la confluenţa lui Pohainhenna cu Waikato. Era un om cam de patruzeci de ani, voinic, cu o figură crudă şi înspăimîntătoare. Se numea Kara-Tete, ceea ce în limba zeelandeză înseamnă «mîniosul». Kai-Kumu îl trata cu oarecare atenţie şi se putea observa după tatuajul său că acest Kara-Tete avea în trib un rang însemnat. Totuşi, un bun observator ar fi putut ghici că între aceşti doi şefi există o rivalitate. Maiorul observă că influenţa lui Kara-Tete îl punea în umbră pe Kai-Kumu. Amîndoi comandau treburile importante din Waikato şi aveau o egală putere. Astfel, în timpul acestei revederi, gura lui Kai-Kumu surîdea, dar privirile trădau duşmănie.

— Eşti englez? îl întrebă Kai-Kumu pe Glenarvan.

— Da, răspunse lordul fără şovăială, căci cu naţionalitatea aceasta putea să facă mai uşor schimbul.

— Dar tovarăşii tăi? spuse Kai-Kumu.

— Şi tovarăşii mei sînt englezi ca şi mine. Sîntem călători naufragiaţi. Dar, dacă vrei să ştii, noi nu am luat parte la război.

— Nu interesează! răspunse brutal Kara-Tete. Orice englez ne este duşman. Ai tăi ne-au cotropit insula şi ne-au ars satele!

— Rău au făcut! răspunse Glenarvan cu o voce gravă. Spun asta pentru că gîndesc aşa şi nu pentru că sînt în mîna ta.

— Ascultă, spuse Kai-Kumu, Tohonga, marele preot al lui Nui-Atua[1], a căzut în mîinile fraţilor tăi şi este prizonierul pakekilor. Dumnezeul nostru ne porunceşte să-i răscumpărăm viaţa. Aş fi vrut să-ţi smulg inima şi să înfig capul tău şi al tovarăşilor tăi în parii acestui gard. Dar trebuie să-l salvăm pe Tohonga.

---

[1] Nume de zeu neozeelandez. (N.A.)

Spunînd aceasta, Kai-Kumu, care pînă atunci se stăpînise, acum tremura de mînie şi pe faţă îi apăru o crudă exaltare.

După cîteva clipe vorbi însă mai potolit:

— Crezi că englezii îl vor da pe Tohonga în schimbul tău?

Glenarvan se codi puţin înainte de a răspunde şi apoi îl privi cu atenţie pe şeful maor.

— Nu ştiu, răspunse el, după o clipă de tăcere.

— Vorbeşte, reluă Kai-Kumu. Valorează viaţa ta cît viaţa lui Tohonga?

— Nu, răspunse Glenarvan, eu nu sînt nici şef şi nici preot la ai noştri.

Paganel, uimit de acest răspuns, îl privi pe Glenarvan cu o adîncă surprindere. Kai-Kumu păru şi el surprins.

— Aşadar, te îndoieşti? spuse el.

— Nu ştiu, repetă Glenarvan.

— Te vor primi ai tăi în schimbul lui Tohonga?

— Singur? Nu! răspunse Glenarvan. Pe noi toţi, poate.

— La noi se face schimbul cap pentru cap, spuse Kai-Kumu.

— Oferă întîi femeile în schimbul preotului vostru! spuse Glenarvan, arătînd spre lady Helena şi Mary Grant.

Lady Helena vru să se repeadă spre soţul ei, dar maiorul o reţinu.

— Aceste două doamne, reluă Glenarvan înclinîndu-se cu mult respect spre lady Helena şi Mary Grant, au un rang foarte înalt în ţara lor.

Războinicul privi cu răceală spre prizonierul său. Un surîs apăru pe buzele sale, dar şi-l stăpîni şi răspunse cu voce aspră:

— Crezi că vei putea să-l înşeli pe Kai-Kumu prin vorbe meşteşugite, european blestemat? Crezi că ochii lui Kai-Kumu nu ştiu să citească în inimi? Şi arătînd spre lady Helena, spuse: Aceasta este femeia ta!

— Nu! Este a mea! strigă Kara-Tete.

Apoi, dînd la o parte prizonierii, puse mîna pe umărul lady-ei Helena. Femeia îngălbeni.

— Eduard! strigă pierdută nenorocita femeie.

Glenarvan, fără să spună o vorbă, ridică braţul. O detunătură răsună şi Kara-Tete căzu mort.

La această detunătură, o mulţime de indigeni ieşiră din colibe. Pah-ul se umplu într-o clipă. O sută de braţe se întinseră asupra nefericiţilor prizonieri. Revolverul fu smuls din mîinile lui Glenarvan.

Kai-Kumu aruncă spre Glenarvan o privire ciudată. Apoi, acoperind cu mîna capul ucigaşului, cu cealaltă ţinu pe loc mulţimea care năvălea spre europeni.

Glasul său acoperi tumultul:

— Tabu! Tabu! strigă el.

La cuvintele acestea, mulțimea se opri în fața lui Glenarvan și a tovarășilor săi, ocrotiți pentru moment de o putere supranaturală.

După cîteva clipe erau conduși în Ware-Atua, care le servea de închisoare. Dar Robert Grant și Paganel nu mai erau cu ei.

Capitolul XII

FUNERALIILE UNUI ȘEF MAOR

Kai-Kumu, urmînd un exemplu destul de des întîlnit în Noua Zeelandă, deținea în același timp titlul de preot și pe acela de șef al tribului. Fiind investit cu demnitatea de preot, putea, ca atare, să întindă asupra persoanelor sau obiectelor protecția superstițioasă a tabu-ului.

Tabu-ul, comun la toate popoarele de rasă polineziană, are ca efect imediat interzicerea oricărei întrebuințări a obiectului sau legături cu persoana declarată tabu. După religia maorilor, oricine ar îndrepta o mînă profanatoare spre ceea ce este tabu ar fi imediat pedepsit cu moartea de către zeul supărat. Dealtfel, chiar dacă divinitatea ar întîrzia să răzbune insulta, preoții ar ști să grăbească ei răzbunarea.

Tabu-ul este folosit de șefi în scopuri politice, sau rezultă dintr-o împrejurare oarecare a vieții. De obicei, un indigen este declarat tabu cînd își taie părul, cînd își face tatuajul, cînd își construiește o colibă sau pirogă, cînd suferă de o boală gravă sau cînd este mort. Dacă consumul prea mare amenință secătuirea de pește a rîurilor sau devastarea plantațiilor de gulii dulci, aceste obiecte sînt declarate tabu protector din punct de vedere economic. Dacă un șef vrea să scape de nedoriții din casa sa, o face tabu; de asemenea dacă vrea să monopolizeze pentru profitul său legăturile cu o corabie străină, la fel aceasta este declarată tabu. În sfîrșit, dacă dorește să pună carantină pe un negustor european, de care este nemulțumit, îl face pe acesta tabu. Interdicția sa este asemănătoare cu vechiul «veto» al regilor din antichitate.

Cînd un obiect este tabu, nimeni nu-l poate atinge fără să fie pedepsit. Cînd un indigen este supus acestei interdicții, anumite alimente îi sînt interzise cîtva timp. Cînd este supus acestei diete severe, dacă este bogat, sclavii îi introduc direct în gură mîncărurile interzise,

pentru ca astfel să nu le atingă cu mîinile; iar dacă este sărac, trebuie să şi le adune singur cu gura, devenind astfel, din pricina tabu-ului, asemănător unui animal.

Cît despre prizonierii închişi în Ware-Atua, numai un tabu ca acesta i-ar fi putut scăpa de furia tribului. Unii din indigeni, prieteni şi partizani ai lui Kai-Kumu, se opriră dintr-o dată la glasul şefului lor, protejînd pe captivi.

Glenarvan, totuşi, nu-şi făcea nici o iluzie asupra soartei ce îi era rezervată. Numai cu moartea putea plăti uciderea unui şef. Or, moartea la neozeelandezi nu e decît sfîrşitul unui lung chin. Aşadar, Glenarvan se aştepta să plătească scump gestul său. Spera însă ca mînia lui Kai-Kumu să nu-l lovească decît pe el.

Împreună cu tovarăşii săi petrecu o noapte îngrozitoare. Cine ar fi putut să zugrăvească neliniştea lor şi să le măsoare suferinţele? Sărmanul Robert şi bravul Paganel nu apăruseră. Putea fi vreo îndoială în ceea ce priveşte soarta lor? Nu fuseseră ei oare primele victime ale răzbunării indigenilor? Orice speranţă dispăruse pînă şi din sufletul lui Mac Nabbs, care nu-şi pierdea curajul atît de repede.

John Mangles simţea că înnebuneşte privind desperarea tăcută a Mary-ei Grant, despărţită acum de fratele ei. Glenarvan se gîndea la hotărîrea ce o luase lady Helena, care, pentru a nu mai suferi chinurile sau sclavia, dorea să moară de mîna lui. Putea el însă să aibă această tărie sufletească?

«Cum aş putea s-o omor pe Mary?» se gîndea John, simţind că i se frînge inima.

Cît despre evadare, era, evident, imposibilă. Zece războinici înarmaţi pînă în dinţi stăteau de pază la intrare.

Sosi şi dimineaţa zilei de 13 februarie. Nici o legătură nu se făcuse între indigeni şi prizonierii declaraţi tabu. Coliba conţinea o anumită cantitate de alimente de care nefericiţii abia se atinseseră. Durerea făcuse să le dispară foamea. Ziua trecu fără nici o schimbare şi nici o nădejde. Fără îndoială că ora funeraliilor şefului mort şi ora chinurilor lor vor suna deodată.

Glenarvan începuse să creadă că ideea schimbului îl părăsise pe Kai-Kumu. Mac Nabbs mai păstra încă o nădejde din acest punct de vedere.

— Cine ştie, spunea el, amintind lui Glenarvan efectul produs asupra lui Kai-Kumu de moartea lui Kara-Tete, cine ştie dacă în fond nu consideră că i-ai făcut un serviciu?

Dar cu toate observaţiile lui Mac Nabbs, Glenarvan nu avea nici o speranţă. Ziua următoare se scurse şi ea fără ca să se facă vreo pregătire pentru chinuirea prizonierilor. Iată care erau cauzele acestei

întîrzieri: maorii cred că trei zile după moarte sufletul locuieşte în trupul mortului şi, de aceea, timp de şaptezeci şi două de ore cadavrul rămîne fără mormînt. Această credinţă fu respectată cu severitate. Pînă la 15 februarie, pah-ul rămase pustiu. John Mangles, cocoţat pe umerii lui Wilson, observa întăriturile exterioare. Nici un indigen nu se arăta. Numai santinelele vegheau la intrarea în Ware-Atua.

Dar a treia zi, colibele se deschiseră, sălbaticii, bărbaţi, femei şi copii, adică mai multe sute de maori, se strînseră tăcuţi în pah.

Kai-Kumu ieşi din coliba sa şi, înconjurat de principalii şefi ai tribului, luă loc în mijlocul întăriturii, pe o movilă înaltă de cîteva picioare. Mulţimea indigenilor era adunată într-un semicerc, cu cîţiva metri mai înapoi. Întreaga adunare păstra o tăcere absolută.

La un semn al lui Kai-Kumu, un războinic se îndreptă spre Ware-Atua.

— Aminteşte-ţi dorinţa mea! îi spuse lady Helena soţului său.

Glenarvan o strînse la piept. În acest moment Mary Grant se apropie de John Mangles şi-i spuse:

— Desigur că lordul şi lady Glenarvan au să înţeleagă că dacă o soţie poate să moară de mîna soţului ei, pentru a fi salvată de la o existenţă ruşinoasă, şi o logodnică poate să ceară acelaşi lucru logodnicului ei. John, pot să-ţi spun acum, în aceste clipe supreme, că ştiu că în inima ta mă socoteşti o viitoare tovarăşă de viaţă. Pot să mă bizui pe tine, iubitul meu John, aşa cum lady Helena se bizuie pe cuvîntul lordului Glenarvan?

— Mary, strigă tînărul căpitan uluit, iubita mea!...

Nu putu termina ce avea de spus. Rogojina se ridică şi prizonierii fură duşi spre Kai-Kumu. Cele două femei erau resemnate; bărbaţii îşi ascundeau neliniştea sub un calm care dovedea o stăpînire de sine extraordinară.

Ajunseră în faţa şefului zeelandez. Acesta nu întîrzie prea mult cu judecata sa.

— Tu l-ai ucis pe Kara-Tete? îl întrebă el pe Glenarvan.

— Eu l-am ucis, răspunse lordul.

— Mîine la răsăritul soarelui vei muri.

— Singur? întrebă Glenarvan, a cărui inimă bătea cu putere.

— Ah! Dacă viaţa lui Tohonga n-ar fi mai preţioasă ca a ta! strigă Kai-Kumu, ale cărui priviri trădau o mare părere de rău.

În acel moment, printre indigeni se produse o mare agitaţie. Glenarvan aruncă repede o privire în jurul său. Mulţimea se dete la o parte şi apăru un războinic asudat şi frînt de oboseală.

Kai-Kumu, de cum îl văzu, îi vorbi englezeşte, anume pentru a fi înţeles şi de către prizonieri:

— Vii din lagărul europenilor?
— Da, răspunse negrul.
— L-ai văzut pe Tohonga al nostru?
— L-am văzut.
— Trăieşte?
— Este mort! Englezii l-au împuşcat!
Soarta lui Glenarvan şi a tovarăşilor săi era pecetluită!
— Veţi muri cu toţii mîine la răsăritul soarelui! strigă Kai-Kumu.
Aşadar, pe toţi, fără deosebire, îi lovea pedeapsa comună. Lady Helena şi Mary Grant ridicară spre cer o privire de adîncă recunoştinţă.
De astă dată prizonierii nu mai fură duşi în Ware-Atua. Trebuiau să asiste în tot timpul zilei la funeraliile şefului şi la sîngeroasele ceremonii de care erau însoţite. O trupă de indigeni îi conduse cîţiva paşi, sub un arbore enorm. Acolo, păzitorii rămaseră lîngă ei, fără a-i pierde din ochi. Restul tribului, absorbit de durere, părea a-i fi dat uitării.
Cele trei zile de la moartea lui Kara-Tete se sfîrşiseră. Sufletul mortului părăsise deci definitiv învelişul său muritor. Ceremonia începu.
Corpul fu aşezat pe o movilă, în mijlocul întăriturii. Era îmbrăcat într-un somptuos costum şi acoperit cu o frumoasă rogojină de phormium. Pe capul împodobit cu pene avea o coroană făcută din frunze verzi. Faţa şi braţele, frecate cu grăsime, nu păreau a fi intrat în descompunere.
Rudele şi prietenii veniră lîngă movilă şi, dintr-o dată, ca şi cum un dirijor ar fi bătut măsura unui cîntec funebru, un concert imens de bocete, văicăreli şi plînsete se ridică în slavă. Mortul era bocit într-un ritm plîngăreţ şi cadenţat. Cei care îi fuseseră apropiaţi îşi dădeau cu pumnii în cap; rudele îşi zgîriau faţa cu unghiile, făcînd să curgă mai mult sînge decît lacrimi. Femeile acestea nenorocite îşi îndeplineau cu conştiinciozitate datoria. Dar demonstraţiile nu erau de ajuns pentru a linişti sufletul mortului, a cărui mînie ar fi lovit desigur pe supravieţuitorii tribului său. De aceea, războinicii săi, nemaiputînd să-l recheme la viaţă, voiau să-l facă să nu mai ducă dorul pe lumea cealaltă, de existenţa pămîntească. Astfel, soţia lui Kara-Tete trebuia să-şi urmeze soţul în mormînt. Dealtfel nefericita ar fi refuzat să-i supravieţuiască. Aşa era obiceiul. Exemple de sacrificii asemănătoare se întîlnesc destul de des în istoria zeelandeză.
Femeia apăru. Era încă tînără. Părul despletit îi flutura pe umeri. Bocetele şi strigătele sale erau din ce în ce mai puternice. Gemetele îi erau întrerupte de cuvinte spuse pe jumătate, fraze neterminate, păreri de rău în care virtuţile mortului erau lăudate. Deodată, în culmea desperării, femeia se aruncă lîngă movilă, lovindu-şi capul de pămînt.

În această clipă, Kai-Kumu se apropie de ea. Nefericita victimă se ridică brusc; dar o puternică lovitură de «mere», un fel de măciucă, mînuită de şef, o aruncă din nou la pămînt, unde căzu ca trăsnită.

De îndată începură să răsune ţipete îngrozitoare. O sută de mîini ameninţară pe captivii îngroziţi de acest spectacol. Dar nimeni nu se mişca de la locul său, căci ceremonia mortuară nu se sfîrşise încă.

Nevasta lui Kara-Tete plecase după soţul ei în mormînt. Cele două corpuri zăceau neînsufleţite unul lîngă altul. Dar pentru viaţa veşnică a mortului nu-i ajungea numai credincioasa sa soţie. Cine i-ar fi servit pe amîndoi în faţa lui Nui-Atua, dacă sclavii lor nu i-ar fi urmat şi ei pe lumea cealaltă?

Lîngă cadavrele stăpînilor lor fură aduşi şase nenoroci ţi. Erau servitorii, pe care nemiloasele legi ale războiului îi transformaseră în sclavi. Cît timp trăise căpetenia lor suferiseră cele mai mari lipsuri, cel mai nemilos tratament. Abia hrăniţi, puşi fără încetare la cele mai grele munci, ca vitele de povară, trebuiau acum, după credinţa maorilor, să-şi continue pentru veşnicie existenţa aceasta de sclavi supuşi.

Nefericiţii păreau resemnaţi. Păreau că nu se miră de sacrificiul pe care îl prevăzuseră de mult. Cu mîinile şi picioarele dezlegate arătau că vor primi, fără să protesteze, moartea.

Dealtfel, această moarte le veni repede, fiind scutiţi de chinuri mai îndelungate. Tortura era păstrată pentru făptuitorii omorului care, strînşi la vreo douăzeci de paşi mai departe, îşi întorceau ochii de la priveliştea aceasta îngrozitoare.

Şase lovituri de măciucă, date de către şase războinici, întinseseră la pămînt victimele, într-o baltă de sînge.

Glenarvan şi tovarăşii lui, adînc zguduiţi, încercau să ascundă celor două femei această scenă înfiorătoare. Îşi dădură seama atunci de soarta care îi aştepta a doua zi, la răsăritul soarelui, şi de chinurile pe care vor trebui să le îndure înainte de moarte. Erau amuţiţi de groază.

Începură apoi dansurile de înmormîntare. Băuturi tari, extrase din «piper excelsum», un adevărat spirt de ardei, le măriş i mai mult exaltarea. Nu mai aveau nimic omenesc în ei. Poate chiar că vor uita de tabu şi se vor năpusti asupra prizonierilor. Numai Kai-Kumu îşi păstrase cumpătul în mijlocul nebuniei generale. După o oră pe care o acordă acestei orgii pentru a-şi atinge culmea şi a se potoli, dădu ordin ca ultimele acte ale înmormîntării să fie împlinite cu ceremonialul obişnuit.

Cadavrele,al lui Kara-Tete şi al soţiei sale, fură ridicate. Le îndoiră membrele şi le aşezară pe pîntece, după cum cerea obiceiul zeelandez. Cadavrele trebuiau îngropate, dar nu pentru totdeauna, ci numai pînă

cînd, prin putrezirea cărnii, nu vor mai rămîne decît osemintele.

Locul mormîntului, «udupa», fusese ales în afară de întărituri, la circa trei kilometri, pe vîrful unei mici înălţimi numită Maunganamu, pe malul drept al lacului.

Corpurile trebuiau transportate acolo. Două palanchinuri primitive, sau mai bine spus două tărgi, fură aduse lîngă movilă. Cadavrele închircite, mai mult şezînd decît întinse, cu veşmintele legate cu liane, fură aşezate deasupra. Patru războinici le ridicară pe umeri şi tribul întreg, începînd din nou cîntecul funebru, urmă procesiunea pînă la locul de îngropăciune.

Captivii, supravegheaţi mereu, văzură cum cortegiul părăseşte prima îngrăditură a pah-ului. Apoi cîntecele şi strigătele se şterseră din ce în ce.

Timp de aproape o jumătate de oră convoiul funebru rămase ascuns vederii în adîncimile văii. Apoi reapăru pe potecile întortocheate ale muntelui. Depărtarea făcea ca mişcarea ondulată a coloanei lungi şi sinuoase să devină ireală.

Tribul se opri la o înălţime de opt sute de picioare, adică pe vîrful Maunganamu, pe locul pregătit dinainte pentru înmormîntarea lui Kara-Tete.

Un maor de rînd n-ar fi avut ca mormînt decît o groapă şi o grămadă de bolovani. Dar unui şef puternic şi temut, sortit a deveni fără îndoială în curînd zeu, i se rezervase un mormînt demn de isprăvile sale.

Udupa fusese înconjurată de pari împodobiţi cu figuri înroşite, vopsite cu ocru, aflate aproape de groapa în care trebuia aşezat cadavrul. Rudele nu uitaseră de asemenea că duhul morţii, «waidua», se hrăneşte cu lucruri materiale, la fel ca şi corpul în timpul vieţii sale. De aceea, împreună cu armele şi veşmintele răposatului, fuseseră depuse alături alimente.

Nu lipsea nimic pentru confortul mormîntului. Cei doi soţi fură aşezaţi unul lîngă altul şi apoi acoperiţi cu pămînt şi ierburi, după care urmă o nouă serie de bocete.

Cortegiul coborî din nou în tăcere muntele şi nimeni de acum înainte nu mai putea să urce pe Maunganamu fără a fi pedepsit cu moartea, căci devenise tabu ca şi Tongariro, unde fuseseră îngropate, în 1846, resturile unui şef mort cu prilejul unui cutremur.

Capitolul XIII

ULTIMELE ORE

Cînd soarele apunea de partea cealaltă a lacului Taupo, dispărînd după vîrfurile lui Tuhahua şi Puketapu, prizonierii fură duşi din nou la închisoarea lor, pe care nu o vor mai putea părăsi decît în clipa în care crestele lui Wahiti-Ranges vor fi luminate de primele raze ale soarelui.

Le mai rămînea o noapte pentru a se pregăti de moarte. Cu toată deznădejdea şi groaza de care erau cuprinşi, îşi luară ultima cină împreună ca de obicei.

— Avem nevoie de toate puterile noastre ca să privim moartea în faţă, spuse Glenarvan. Trebuie să arătăm acestor sălbatici că şi europenii ştiu să moară.

La sfîrşitul mesei, lady Helena îşi făcu rugăciunea de seară cu glas tare. Toţi ceilalţi o ascultară, cu capetele descoperite. Există oare om care să nu se gîndească la Dumnezeu în faţa morţii?

Această îndatorire odată împlinită, prizonierii se îmbrăţişară. Mary Grant şi lady Helena, retrase într-un colţ al colibei, se întinseră pe o rogojină. Somnul, care îndulceşte toate suferinţele, coborî în curînd pe pleoapele lor; călătoarele adormiră una în braţele celeilalte, doborîte de oboseală şi de lungile insomnii. Glenarvan, luîndu-şi atunci prietenii deoparte, le spuse:

— Iubiţii mei tovarăşi, viaţa noastră şi a acestor sărmane femei este în mîinile lui Dumnezeu. Dacă Cerul a hotărît să murim mîine, sînt sigur că vom şti cu toţii să murim ca nişte oameni curajoşi. Dar moartea aici nu înseamnă numai moarte, e tortură, degradare, poate, şi iată două femei... Aici vocea hotărîtă a lui Glenarvan se frînse. Apoi, după cîteva clipe de tăcere, se adresă tînărului căpitan: John, tu i-ai făgăduit Mary-ei ceea ce i-am făgăduit eu Helenei. Ce ai hotărît?

— Cred că am în faţa lui Dumnezeu dreptul de a îndeplini această făgăduinţă.

— Da, John, dar sîntem fără arme!

— Iată o armă, răspunse John arătînd un pumnal. L-am smuls din mîinile lui Kara-Tete, cînd a căzut la picioarele dumneavoastră. Milord, cel care va supravieţui dintre noi doi va săvîrşi ceea ce ne-au cerut lady Helena şi Mary Grant.

După aceste cuvinte, o adîncă tăcere se lăsă în colibă. În sfîrşit, maiorul rupse liniştea, zicînd:

— Prieteni, păstrați acest mijloc suprem pentru ultimele momente. Eu nu sînt partizanul acțiunilor iremediabile.

— Nu m-am gîndit la noi, răspunse Glenarvan. Vom ști, sînt sigur, să înfruntăm moartea, oricît de groaznică ar fi! Ah, dacă am fi fost singuri, de douăzeci de ori pînă acum v-aș fi spus: «Prieteni, să încercăm o evadare! Să-i atacăm pe acești nemernici!» Dar mă gîndesc la ele!...

John, în acest moment, ridică rogojina și numără douăzeci și cinci de indigeni care supravegheau ieșirea. Un foc mare fusese aprins și la lumina lui se putea distinge terenul neregulat al pah-ului. Unii din sălbatici erau întinși în jurul focului. Alții în picioare, nemișcați, puteau fi bine distinși pe fondul luminos al flăcărilor.

Toți priveau însă spre coliba care le fusese dată în pază.

Se spune că între un prizonier ce vrea să fugă și un păzitor ce veghează, sorții de izbîndă sînt mai mult de partea prizonierului, deoarece interesul celui dintîi este mai mare decît interesul celui de-al doilea. Păzitorul poate să uite că supraveghează, în timp ce prizonierul nu poate să uite că este păzit. Mai mult se gîndește captivul la fugă decît păzitorul la împiedicarea fugii acestuia.

Din această cauză se produc atîtea evadări surprinzătoare.

Aici însă erau păziți cu ură, indiferența obișnuită a păzitorilor fiind înlocuită cu dorința lor de răzbunare. Prizonierii nu fuseseră legați. Faptul ar fi fost cu totul inutil, deoarece douăzeci și cinci de oameni supravegheau singura ieșire din Ware-Atua.

În coliba aceasta, sprijinită cu spatele de stînca ce termina întăritura, nu puteai pătrunde decît printr-o limbă îngustă de pămînt ce o lega cu pah-ul. Celelalte două laturi ale colibei se ridicau deasupra povîrnișurilor abrupte ale muntelui, coliba fiind astfel mărginită din două părți de o prăpastie adîncă de o sută de picioare. Coborîrea era imposibilă pe acolo. Pe dedesubt, nici un mijloc de fugă, căci era stîncă. Singura ieșire ar fi fost chiar prin intrarea în Ware-Atua, și maorii păzeau această limbă de pămînt care lega coliba de pah-ul, cu strășnicia cu care e apărat podul de peste șanțul ce înconjoară o cetate. Glenarvan trebui să recunoască, după ce încercase de zeci de ori zidurile închisorii sale, că orice evadare era imposibilă.

Timpul se scurgea totuși cu repeziciune în această noapte de groază. Peste munți domnea o întunecime adîncă. Nu se zăreau nici stele, nici luna. Numai vîntul alerga în adieri ușoare pe marginea pah-ului. Se auzeau gemînd pilonii pe care era ridicată coliba. Din cauza vîntului, focul indigenilor se înviora deodată aruncînd lumini și în interiorul colibei, peste grupul de prizonieri. Sărmanii oameni stăteau cufundați în gînduri. În colibă domnea o tăcere de moarte.

Era cam pe la patru dimineaţa, cînd atenţia maiorului fu atrasă de un zgomot ce părea că vine din spatele colibei, dinspre peretele sprijinit de munte. La început neatent la acest zgomot, Mac Nabbs începu deodată să-l asculte. Intrigat de persistenţa sa, îşi lipi urechea de pămînt. I se părea că aude un scormonit; părea că cineva sapă din afară.

Cînd nu mai avu nici o îndoială asupra faptului, maiorul se duse la Glenarvan şi la John Mangles şi, smulgîndu-i din dureroasele lor gînduri, îi duse spre fundul colibei.

— Ascultaţi, le spuse el cu vocea înceată, făcîndu-le semn să se aplece.

Zgomotul săpăturii se putea auzi din ce în ce mai bine. Se putea auzi chiar scrîşnirea pietrelor sub apăsarea unui corp solid şi apoi căderea lor.

— Vreun animal în vizuina sa, spuse John Mangles.

— Cine ştie! spuse Glenarvan. Dacă este un om?

— Om sau animal, răspunse maiorul, vom şti curînd la ce trebuie să ne aşteptăm.

Wilson şi Olbinett se alăturară şi ei şi începură cu toţii să scormonească peretele, John cu pumnalul, ceilaţi cu pietrele smulse sau chiar cu unghiile, în timp ce Mulrady, întins pe burtă, supraveghea pe sub rogojină grupul indigenilor.

Sălbaticii, nemişcaţi în jurul focului, nici nu bănuiau ce se petrece la douăzeci de paşi departe de ei.

Pămîntul care acoperea tufu silicos era moale şi sfărîmicios, astfel încît, cu toată lipsa de unelte, treaba mergea destul de repede. În curînd nu mai fu nici o îndoială că un om sau mai mulţi, agăţaţi de flancurile pah-ului, săpau o galerie în peretele său exterior. În ce scop? Ştiau ei ceva despre existenţa prizonierilor, sau întîmplarea, o încercare individuală putea să explice munca de sobol care părea că se înfăptuieşte?

Captivii îşi îndoiră sforţările. Cu degetele zdrelite, sîngerînde, săpau mereu. După o jumătate de oră de lucru, gaura săpată de ei ajunsese la o adîncime de un metru. După zgomotele care se auzeau din ce în ce mai tare, puteau să-şi dea seama că numai un strat subţire de pămînt mai împiedică o comunicare imediată.

Cîteva clipe mai tîrziu, maiorul îşi trase dintr-o dată mîna tăiată de o lamă ascuţită şi cu greu se abţinu să nu ţipe.

John Mangles, cu ajutorul pumnalului său, opri cuţitul care se învîrtea în aer şi apucă mîna care îl ţinea.

Era o mînă de femeie sau de copil, în orice caz o mînă de european.

Nici un cuvînt nu fusese pronunţat, nici dintr-o parte, nici din cealaltă. Era limpe că nici unul nu avea interes să facă larmă.

— Să fie oare Robert? şopti Glenarvan.

Dar oricît de încet ar fi pronunțat acest nume, Mary Grant, deșteptată de forfota din colibă, se furișă lîngă Glenarvan și apucînd mîna mînjită de pămînt o acoperi cu sărutări.

— Tu! Tu! spunea tînăra fată care nu se putea înșela. Tu, dragul meu Robert!

— Da, surioară, răspunse Robert, am venit să vă salvez! Dar tăcere!

— Curajos copil! spuse Glenarvan.

— Supravegheați pe sălbaticii de afară! spuse Robert.

Mulrady, care se lăsase un moment furat de apariția copilului, își reluă de îndată postul de observație.

— Totul e în regulă, anunță el. Numai patru războinici mai veghează: ceilalți dorm.

— Curaj! răspunse Wilson.

Într-o clipă săpătura fu lărgită și Robert fu trecut din brațele surorii sale, în ale lui lady Helena. În jurul mijlocului său era înfășurată o frînghie lungă de phormium.

— Copilul meu, copilul meu, murmură tînăra femeie, bine că nu te-au omorît maorii!

— Nu, doamnă, răspunse Robert. Nici eu nu știu cum am putut să mă strecor în învălmășeală și să ies din pah. Timp de două zile am stat ascuns prin tufișuri. Noaptea mergeam în neștire; voiam să vă revăd. În timp ce întregul trib se ocupa cu înmormîntarea șefului, am venit să fac o recunoaștere în partea aceasta a întăriturii, unde se află închisoarea, și am văzut că se poate ajunge pînă la dumneavoastră. Dintr-o colibă goală am furat cuțitul și această frînghie. Tufele de iarbă și ramurile copacilor mi-au servit drept scară. Din întîmplare, am descoperit o grotă scobită în stînca pe care se sprijină această colibă. N-am avut de săpat decît cîțiva metri și... iată-mă!

Douăzeci de sărutări fură singurul răspuns pe care-l primi Robert.

— Să plecăm! spuse el cu glas hotărît.

— Paganel este jos? întrebă Glenarvan.

— Domnul Paganel? răspunse băiatul, mirat de întrebare.

— Da, ne așteaptă?

— Nu, milord! Cum? Domnul Paganel nu este aici?

— Nu, Robert, nu este, răspunse Mary Grant.

— Cum? Nu l-ai văzut? întrebă Glenarvan. Nu v-ați întîlnit în învălmășeală? N-ați fugit împreună?

— Nu, milord, răspunse Robert, înmărmurit la vestea dispariției prietenului său Paganel.

— Să plecăm, îi îndemnă maiorul. Nu mai avem nici o clipă de pierdut. Oriunde ar fi Paganel, nu poate fi mai rău decît sîntem noi aici. Să mergem!

Într-adevăr, clipele erau prețioase. Trebuiau să fugă. Evadarea nu prezenta greutăți mari. La ieșirea din galeria săpată se afla un perete aproape vertical, înalt de douăzeci de picioare. Apoi un povîrniș pe care se putea coborî destul de ușor pînă la picioarele muntelui. Din punctul acesta, prizonierii puteau ajunge repede pe văile inferioare, în timp ce maorii, dacă ar fi descoperit fuga lor, ar fi fost siliți la un lung ocol pentru a-i ajunge, deoarece nu cunoșteau existența galeriei săpate între Ware-Atua și povîrnișul exterior.

Evadarea începu, luîndu-se toate măsurile de siguranță pentru reușita ei. Prizonierii trecură unul cîte unul prin strîmta galerie și ajunseră în grotă. John Mangles, rămas ultimul, făcu să dispară toate urmele lucrului lor și se strecură și el prin deschizătură peste care lăsă să cadă rogojinile de pe podea. Astfel, galeria se afla complet ascunsă.

Trebuiau acum să coboare peretele vertical pînă la povîrniș, lucru care ar fi fost imposibil fără frînghia de phormium adusă de Robert. Frînghia fu desfășurată și fixată de un colț de stîncă, apoi i se dete drumul în jos.

Înainte de a-și lăsa prietenii să se agațe de ea, John Mangles îi încercă rezistența. Frînghia nu părea solidă, de aceea trebuia multă prudență, căci de la acea înălțime căderea ar fi fost mortală.

— Fiindcă frînghia, spuse el, nu poate suporta mai mult decît greutatea a doi oameni, trebuie să coborîm pe rînd. Întîi vor coborî lordul și lady Glenarvan. Cînd vor ajunge pe povîrnișul practicabil, vor scutura de trei ori funia, ca să ne dea de veste pentru a-i urma.

— Voi coborî eu primul, răspunse Robert. Am descoperit la poalele versantului o adîncitură în care se vor putea ascunde cei care vor ajunge primii pentru a-i aștepta pe ceilalți.

— Du-te, copilul meu, spuse Glenarvan strîngîndu-i mîna.

Robert dispăru prin deschizătura grotei. După un minut, trei zguduiri tari ale frînghiei anunțau că băiatul ajunsese cu bine jos.

Imediat Glenarvan și lady Helena ieșiră cu curaj din grotă. Întunecimea era încă adîncă, dar cîteva lumini cenușii începură să mijească spre răsărit.

Răcoarea pătrunzătoare a dimineții o învioră pe tînăra femeie. Prinse puteri și începu periculoasa coborîre.

Întîi Glenarvan și în urmă lady Helena se lăsară să alunece de-a lungul frînghiei pînă în dreptul în care peretele vertical întîlnea vîrful povîrnișului. Apoi, Glenarvan, mergînd înaintea soției sale și ajutînd-o, începu să coboare de-a-ndăratelea. Căuta să se prindă de toate ierburile și tufișurile care le-ar fi oferit puncte de sprijin. Întîi încerca rezistența locului și apoi așeza piciorul lady-ei Helena. Cîteva păsări deșteptate și speriate își luară zborul scoțînd mici țipete, și

fugarii tremurau de frică în clipa în care cîte o piatră desprinsă se rostogolea cu zgomot pînă la poalele muntelui.

Ajunseseră la jumătatea povîrnişului, cînd un glas se auzi din deschizătura grotei.

— Opriţi-vă! şopti John Mangles.

Agăţat cu o mînă de un tufiş de tetragona şi cu cealaltă sprijinindu-şi soţia, Glenarvan se opri, ţinîndu-şi respiraţia.

Wilson dăduse alarma. Auzind un zgomot în Ware-Atua, reintrase în colibă şi, ridicînd rogojina, îi privise pe maori. La un semn al lui, John îl oprise pe Glenarvan.

Într-adevăr, unul dintre războinici, surprins de unele sunete neobişnuite, se apropiase de Ware-Atua. În picioare, la doi paşi de colibă, asculta cu capul plecat. Rămase în această atitudine timp de un minut, lung cît o oră, ascultînd cu urechea ciulită. Apoi, dînd din cap ca un om care s-a înşelat, reveni spre tovarăşii săi, luă un braţ de lemne şi îl aruncă în focul pe jumătate stins, ale cărui flăcări prinseră din nou să strălucească. Viu luminată, faţa sa nu mai arăta nici o preocupare şi, după ce privi primele lumini ale răsăritului care se îngîna la orizont, se întinse lîngă foc pentru a se încălzi.

— Totul e în regulă, spuse Wilson.

John îi făcu semn lui Glenarvan pentru a-şi continua coborîrea.

Glenarvan se lăsă încet să alunece pe povîrniş şi, în curînd, lady Helena şi el puseră piciorul pe cărarea îngustă, unde îi aştepta Robert.

Funia fu din nou zguduită de trei ori şi, la rîndul său, John Mangles, precedînd-o pe Mary Grant, apucă acelaşi drum periculos. Încercarea sa reuşi şi peste puţin fu jos lîngă lordul şi lady Helena, în scobitura descoperită de Robert.

Cinci minute mai tîrziu, toţi fugarii, scăpaţi cu bine din Ware-Atua, părăsiră ascunzătoarea lor provizorie şi, evitînd malurile locuite ale lacului, se înfundară pe cărările înguste în inima muntelui.

Mergeau repede, ocolind orice loc de unde ar fi putut fi zăriţi. Fără să scoată un cuvînt, treceau printre copaci ca nişte umbre. Unde mergeau? La întîmplare, dar erau liberi!

Spre ora cinci începu să se lumineze. Nuanţe albăstrii se iveau ici-colo, colorînd cenuşiul norilor. Vîrfurile munţilor ieşeau din ceaţă. Soarele trebuia să apară în curînd. Dar în loc ca acesta să fie semnalul morţii lor, dimpotrivă, el le va face indigenilor cunoscută fuga prizonierilor.

Trebuia deci ca, înainte de această clipă, fugarii să fie departe de indigeni; siguranţa lor creştea odată cu mărirea distanţei ce-i despărţea de aceştia. Dar nu puteau merge repede, căci potecile erau

abrupte. Lady Helena urca pantele susținută, aproape purtată de Glenarvan, iar Mary Grant, se sprijinea de brațul lui John Mangles. Robert, fericit, triumfător, cu inima plină de bucuria succesului său, mergea înainte; cei doi marinari închideau coloana.

Încă puțin și soarele va sparge ceturile dimineții.

Timp de o jumătate de oră, fugarii merseră la întîmplare. Paganel nu era cu ei pentru a-i conduce, Paganel a cărui soartă îi îngrijora și a cărui lipsă le întuneca bucuria. Totuși se îndreptau pe cît posibil spre est. În curînd ajunseră la o înălțime de cinci sute de picioare mai sus de lacul Taupo și frigul dimineții, sporit de înălțime, devenise greu de suportat. Forme nedefinite de coline și munți se ridicau unele peste altele. Glenarvan nu avea altă dorință decît să se piardă prin ele împreună cu tovarășii săi. Vor vedea mai tîrziu cum vor putea să iasă din labirintul acesta muntos.

În fine, soarele apăru și își trimise primele raze în întîmpinarea fugarilor.

Dintr-o dată se auzi un urlet teribil, format din o sută de glasuri. Strigătul se ridica din pah-ul a cărui așezare exactă Glenarvan nu o cunoștea. Dealtfel, o perdea groasă de ceață ce se așternea la picioarele lui îi împiedica să distingă văile de jos.

Nu mai era însă nici o îndoială: fuga lor fusese descoperită. Vor putea scăpa de urmărirea indigenilor? Fuseseră văzuți? Nu-i vor trăda oare urmele?

În acel moment, ceața se ridică și-i învălui o clipă într-un nor umed. La trei sute de picioare sub ei putură să vadă ceata înnebunită a indigenilor.

Vedeau, dar în același timp fuseseră văzuți. Izbucniră numeroase urlete, la care se adăuga lătratul cîinilor, și întreg tribul, după ce încercă în zadar să se cațăre pe stînca de la Ware-Atua, ieși în fugă din întăritură și porni pe cea mai scurtă cărare, în urmărirea prizonierilor care scăpaseră de răzbunarea lor.

Capitolul XIV

MUNTELE TABU

Pînă în vîrful muntelui nu mai erau decît vreo sută de picioare. Fugarii doreau să ajungă acolo, pentru ca, trecînd pe versantul opus, să se poată ascunde de maori. Sperau că vreo creastă practicabilă le va permite să ajungă la vîrfurile vecine, care făceau parte

dintr-un sistem orografic pe care numai sărmanul Paganel l-ar fi putut descurca, dacă ar fi fost cu ei.

Se grăbiră deci să urce sub amenințarea strigătelor care se apropiau din ce în ce. Întreg tribul ajunsese la poalele muntelui.

— Curaj! Curaj, prieteni! striga mereu Glenarvan, îndemnîndu-și prietenii prin vorbă și atitudine.

În mai puțin de cinci minute atinseră piscul muntelui. Acolo se uitară înapoi pentru a putea judeca situația și a găsi o direcție care i-ar fi putut înșela pe maori.

De la această înălțime, puteau stăpîni cu privirile lacul Taupo, care se întindea spre vest, într-un pitoresc cadru muntos. La nord, crestele lui Pirongia; la sud, craterul în flăcări al lui Tongariro. Spre răsărit însă, privirea le era împiedicată de bariera vîrfurilor și coamelor lui Wahiti-Ranges, marele lanț neîntrerupt care străbate toată insula de nord, de la strîmtoarea Cook pînă la Capul Oriental. Trebuiau să coboare pe versantul opus și să pătrundă în acele trecători înguste, care poate nu aveau nici o ieșire.

Glenarvan aruncă neliniștit o privire în jurul său. Ceața se topise în razele soarelui și privirea pătrundea în toate neregularitățile solului. Nici o mișcare a maorilor nu scăpa privirii sale.

Indigenii nu erau mai departe de cinci sute de pași de ei, cînd ajunseră pe platoul pe care se afla vîrful singuratic.

Glenarvan nu mai putea să rămînă nici o clipă pe loc. Obosiți sau nu, trebuiau să fugă, căci altfel ar fi fost cu toții împresurați.

— Să coborîm, strigă el, altminteri vom fi înconjurați!

Dar în clipa în care sărmanele femei se ridicau de jos într-o ultimă sforțare, Mac Nabbs le opri spunînd:

— Nu mai e nevoie. Priviți!

Și, într-adevăr, toți putură să vadă schimbarea inexplicabilă care se produsese în rîndurile maorilor.

Aceștia se opriseră brusc. Asaltul muntelui încetă, ca și cum ar fi fost dat un contraordin sever. Ceata indigenilor, stăpînindu-și avîntul, se oprise ca valurile mării în fața unei stînci puternice.

Maorii, însetați de sînge, înșiruiți acum la poalele muntelui, gesticulau sau învîrteau în aer puști și topoare, dar nu mai înaintau nici cu un pas. Și cîinii, lătrînd cu furie, parcă prinseseră și ei rădăcini în pămînt.

Ce se întîmplase? Ce putere nevăzută îi reținea pe indigeni? Fugarii priveau fără să înțeleagă, temîndu-se în același timp ca vraja care căzuse pe tribul Kai-Kumu să nu se rupă. Deodată, John Mangles scoase un strigăt, care îi făcu pe toți tovarășii săi să se întoarcă. Cu mîna le arătă o mică fortăreață ridicată pe vîrful conului.

— Mormîntul căpeteniei Kara-Tete, strigă Robert.
— Adevărat, Robert? întrebă Glenarvan.
— Da, milord, este mormîntul lui, îl recunosc...
Robert nu se înşela. La vreo cincizeci de picioare deasupra, în punctul cel mai înalt al muntelui, niste pari proaspăt vopsiţi formau o mică îngrăditură. La rîndul său, Glenarvan recunoscu şi el mormîntul şefului zeelandez. În zăpăceala fugii ajunseseră fără să se gîndească în acest vîrf al muntelui Maunganamu.
Lordul împreună cu tovarăşii săi urcară cel din urmă povîrniş al conului, chiar pînă lîngă mormînt, în care se putea pătrunde printr-o largă deschizătură acoperită cu rogojini. Glenarvan se pregătea să intre în udupa, cînd dintr-o dată sări înapoi.
— Un indigen! spuse el.
— Un indigen în udupa? întrebă maiorul.
— Da, Mac Nabbs.
— Nu-i nimic, să intrăm.
Glenarvan, maiorul, Robert şi John Mangles pătrunseră în îngrăditură. Un maor se afla acolo, învesmîntat într-o largă pelerină de phormium; umbra udupei nu îngăduia să i se distingă trăsăturile. Părea foarte liniştit şi dejuna cu cea mai perfectă nepăsare. Glenarvan voia tocmai să-i vorbească, dar indigenul, luîndu-i-o înainte, i se adresă politicos, într-o frumoasă limbă engleză:
— Luaţi loc, scumpul meu lord, dejunul vă aşteaptă.
Era Paganel. La sunetul glasului său, toţi năvăliră în udupa şi-l îmbrăţişară pe excelentul geograf. Paganel fusese regăsit! Cu el, viaţa tuturor era salvată. Începură întrebările; fiecare dorea să ştie cum şi pentru ce se găsea pe vîrful lui Maunganamu, dar Glenarvan opri printr-un cuvînt curiozitatea aceasta grăbită.
— Maorii, spuse el.
— Maorii! răspunse Paganel, ridicînd din umeri. Iată nişte indivizi de care prea puţin îmi pasă.
— De ce? N-ar putea ajunge pînă la noi?
— Aş! Nişte dobitoci! Veniţi să-i vedeţi!
Toţi îl urmară pe Paganel, care ieşi din udupa. Zeelandezii erau opriţi în acelaşi loc, în jurul muntelui, şi scoteau urlete înfiorătoare.
— Strigaţi, urlaţi cît poftiţi, stupide creaturi! îi apostrofă Paganel. Să vedem dacă o să îndrăzniţi să vă urcaţi pe munte!
— Şi de ce? întrebă Glenarvan.
— Pentru că şeful lor este îngropat aici şi pentru că muntele este tabu.
— Tabu?
— Da, prieteni! De aceea m-am refugiat aici.

— Luați loc, scumpul meu lord

Într-adevăr, muntele era tabu şi, prin aceasta, era ferit de năvălirea superstiţioşilor maori.

Aceasta nu însemna încă salvarea definitivă a fugarilor, însă le acorda un binevenit răgaz, de care trebuiau să profite. Glenarvan, pradă unei emoţii copleşitoare, nu putea să scoată nici o vorbă, iar maiorul îşi mişca întruna capul, cu un aer foarte mulţumit.

— Şi-acum, prieteni, zise Paganel, dacă aceste brute îşi închipuie că-i vom lăsa să-şi încerce răbdarea cu noi, se înşeală. În două zile nu ne vor mai putea prinde.

— O să fugim, zise Glenarvan, dar cum?

— Nu ştiu încă, răspunse Paganel, dar vom fugi în orice caz.

Acum fiecare dori să cunoască păţaniile geografului. Lucru curios însă: pentru un om atît de vorbăreţ, de astă dată, din cauza unei ciudate rezerve, trebuiră aproape să-i smulgă cuvintele din gură. El, căruia îi plăcea atîta să povestească, nu răspundea acum decît cu jumătate de gură la întrebările ce i se puneau.

«Mi l-au schimbat pe Paganel», se gîndi Mac Nabbs.

Şi, într-adevăr, fizionomia vrednicului savant nu mai era aceeaşi. Se învăluia cu multă grijă în marea sa pelerină de phormium şi părea că se păzeşte de privirile prea curioase. Atitudinea sa schimbată nu scăpă nimănui, dar, din discreţie, fiecare se prefăcu că nu observă nimic. Dealtfel, cînd nu era vorba despre el, Paganel redevenea cel obişnuit.

Cît despre cele întîmplate, iată ce crezu el de cuviinţă să povestească tovarăşilor săi, care se aşezară în jur să-l asculte, sprijinindu-se de parii udupei.

După uciderea lui Kara-Tete, Paganel profitase, ca şi Robert, de învălmăşeala indigenilor şi ieşise din pah. Dar mai puţin norocos decît Robert, dădu de-a dreptul într-o tabără de maori, comandată de un şef voinic, cu priviri inteligente, desigur superior tuturor războinicilor din tribul său. Căpetenia, care vorbea bine englezeşte, îi ură bun venit, frecîndu-şi nasul de nasul geografului.

Paganel se întreba dacă trebuie să se considere sau nu prizonier. Văzînd însă că nu poate face un pas fără să fie însoţit politicos de şef, îşi dădu repede seama la ce trebuie să se aştepte.

Şeful numit Hihi, adică «Rază de soare», nu era un om rău. Ochelarii şi ocheanul geografului îl impresionaseră într-atît, încît se legă de el nu numai printr-o puternică simpatie, ci şi prin solide frînghii de phormium. Şi asta mai ales noaptea.

Situaţia aceasta dură trei zile. Oare în acest timp fusese bine tratat sau rău? «Da şi nu», spunea el, fără să dea altă explicaţie. Pe scurt, era prizonier şi situaţia sa nu era mai de invidiat decît a sărma-

nilor săi prieteni, afară de faptul că nu părea că o să fie imediat supus la chinuri.

Din fericire, într-o noapte putu să-şi roadă legăturile şi să scape. Asistase de departe la înmormîntarea lui Kara-Tete şi ştia că fusese îngropat pe vîrful lui Maunganamu şi că, prin aceasta, muntele devenea tabu. Aşa fiind, se hotărî să se refugieze acolo, nedorind să părăsească ţinutul unde prietenii săi erau prizonieri. Încercarea aceasta periculoasă îi reuşi şi, în timpul nopţii, ajunsese la mormîntul lui Kara-Tete.

Aceasta fu povestea lui Paganel. Trecuse el oare peste vreo anumită întîmplare în timpul cît şezuse la indigeni şi pe care nu voia s-o povestească? Judecînd după încurcătura sa, l-ai fi putut bănui de aceasta. Orice ar fi fost însă, primi unanime felicitări şi, păţaniile lui Paganel fiind lămurite, reveniră la situaţia prezentă ce continua să fie extrem de gravă. Chiar dacă indigenii nu vor îndrăzni să urce pe Maunganamu, foamea şi setea îi vor sili să se considere din nou prizonieri. Era o chestiune de timp, iar maorii au multă răbdare.

Glenarvan nu-şi făcea iluzii, dar hotărî să aştepte împrejurări mai potrivite, încercînd chiar să le provoace.

În primul rînd, Glenarvan dori să cerceteze cu grijă muntele Maunganamu — adică fortăreaţa improvizată — nu atît pentru apărare, căci un asediu nu era de temut, cît pentru a încerca o scăpare. Împreună cu maiorul, John, Robert şi Paganel făcu schiţa exactă a muntelui, ţinînd seama de direcţia potecilor şi înclinarea lor. Creasta, lungă de o milă, care lega Maunganamu de lanţul Wahiti, mergea coborînd spre cîmpie. Pe coama ei, strîmtă şi neregulată, s-ar fi putut merge, dacă evadarea ar fi fost posibilă. Dacă fugarii ar fi putut trece pe acolo noaptea fără să fie zăriţi, poate ar fi reuşit să ajungă în văile adînci din munţii învecinaţi, înşelîndu-i pe războinicii maori.

Dar acest lucru era periculos. În partea de jos, culmea trecea prin bătaia puştilor indigenilor şi aceştia ar fi putut să-i prindă într-o reţea de foc, imposibil de trecut.

Glenarvan şi o parte din prietenii săi, cu care se aventurase spre partea periculoasă a culmii, fură salutaţi cu o ploaie de plumbi care, din fericire, nu-i atinse. Bucăţi de fultuială, luate de vînt, ajunseră însă pînă la ei.

Pulberea era înţepenită în ţevile puştilor cu hîrtie tipărită, pe care Paganel, din curiozitate, o adună de pe jos, reuşind cu oarecare greutate să descifreze unele cuvinte.

— Asta-i bună! zise el. Ştiţi cu ce-şi fultuiesc puştile sălbaticii noştri?

— Nu știm, Paganel, răspunse Glenarvan.

— Cu file din Biblie. Dacă la aceasta le servește scriptura, plîng pe misionarii lor! Or să ajungă cam greu să întemeieze biblioteci.

— Și cu ce pasaj din cărțile sfinte au tras în noi?

— Cu cuvintele Domnului, răspunse Mangles, care citise la rîndul lui bucata de hîrtie înnegrită de explozie. Aceste cuvinte ne învață să avem încredere în El, adăugă căpitanul, cu evlavia unui scoțian.

— Citește, John, îl îndemnă Glenarvan.

Și John citi versetul din psalmul 90: «Fiindcă a crezut în mine, îl voi mîntui».

— Prieteni, să ducem aceste cuvinte de speranță și tovarășelor noastre; le vor îmbărbăta inima.

Glenarvan și tovarășii săi urmară din nou cărările abrupte care duceau spre con și se îndreptară spre mormîntul pe care doreau să-l cerceteze.

În drum fură surprinși, la intervale regulate, de unele tremurături ale pămîntului. Nu era propriu-zis un cutremur, ci, mai degrabă, vibrația continuă pe care o au pereții unei căldări în care fierbe apa. Desigur că aburii puternici născuți din activitatea focurilor subterane se strînseseră sub scoarța muntelui.

Lucrul acesta nu putea să mire pe niște oameni care trecuseră pe lîngă izvoarele calde ale lui Waikato. Știau că regiunea aceasta centrală a insulei Ika-na-Maul era aproape în întregime vulcanică. Părea o adevărată pînză, prin a cărei țesătură rărită ies din pămînt izvoare fierbinți și solfatari.

Paganel atrase atenția prietenilor săi asupra naturii vulcanice a muntelui. Muntele Maunganamu nu era decît unul din acele conuri care se înalță în partea centrală a insulei, adică un viitor vulcan. Cea mai neînsemnată acțiune mecanică putea să determine formarea unui crater în pereții săi compuși din tuf silicos și alburiu.

— Într-adevăr, spuse Glenarvan, dar nu sîntem aici mai în pericol decît lîngă căldarea de aburi a *Duncan*-ului. Scoarța este solidă.

— De acord, răspunse maiorul, dar oricît ar fi de rezistent un cazan de aburi, sfîrșește prin a face explozie dacă este mult timp întrebuințat.

— Mac Nabbs, reluă Paganel, eu nu doresc să rămînem pe acest con. Să găsim un drum și sînt gata să plec.

— Ah!... Dacă acest Maunganamu ar putea să ne ducă el! răspunse John Mangles. Cîtă energie mecanică nefolosită și pierdută cuprinde! Poate sub picioarele noastre sînt milioane de cai putere! *Duncan*-ului nostru nu i-ar fi trebuit nici a mia parte pentru a ne duce pînă la capătul pămîntului.

Amintirea *Duncan*-ului, evocată de John Mangles, ascuți durerea lui Glenarvan, care, cu toate nenorocirile abătute asupra lui, nu înceta să plîngă soarta echipajului său.

Se mai gîndea încă la aceasta, cînd, ajuns pe vîrful lui Maunganamu, își regăsi tovarășii de nenorocire.

De cum îl văzu, lady Helena veni spre el:

— Dragul meu Eduard, spuse ea, ați putut recunoaște împrejurimile? Trebuie să sperăm, sau să ne temem?

— Să sperăm, scumpa mea Helena, răspunse Glenarvan. Indigenii nu vor ajunge niciodată pînă la noi; vom avea destul timp să stabilim un plan de evadare.

— Acum, la udupa! strigă vesel Paganel. Ea este cetatea, castelul, sufrageria, biroul nostru! Nimeni nu ne va deranja. Permiteți-mi, doamnelor, să fac onorurile acestei plăcute locuințe.

Toți îl urmară pe veselul Paganel. Cînd indigenii văzură că fugarii profanează din nou mormîntul tabu, începură iarăși să urle și să tragă cu armele. Din fericire, însă, gloanțele nu ajungeau pînă la ei.

Lady Helena, Mary Grant și însoțitorii lor, liniștiți că superstiția maorilor era mai puternică decît furia acestora, intrară în udupa.

Aceasta era o îngrăditură formată din pari vopsiți în roșu. Noblețea șefului mort era mărturisită de figurile simbolice care constituiau un adevărat tatuaj în lemn. Șiraguri de amulete, scoici și pietre șlefuite se întindeau de la un stîlp la altul. Înăuntru, pămîntul era acoperit de un covor gros de frunze verzi. În mijloc, o ușoară ridicătură arăta mormîntul proaspăt săpat.

Tot acolo erau armele șefului, puștile sale încărcate, lancea, minunata sa secure din jad verde și o provizie de praf de pușcă; de asemenea, gloanțe suficiente pentru vînătorile pe care le va face pe lumea cealaltă.

— Un întreg arsenal pe care noi îl vom folosi mai bine decît răposatul, spuse Paganel. Ce bună idee au acești maori să-și ia armele cu ei în mormînt!

— Dar sînt puști de fabricație engleză, observă maiorul.

— Bineînțeles! răspunse Glenarvan. E un obicei destul de prost să dăruiești arme de foc sălbaticilor. Ei le folosesc apoi împotriva colonizatorilor și au dreptate. În orice caz, puștile ne vor fi de folos.

— Dar ceea ce ne va fi și mai de folos, continuă el, sînt alimentele și apa destinate lui Kara-Tete.

Într-adevăr, rudele și prietenii mortului aranjaseră bine lucrurile. Mulțimea proviziilor depuse la mormînt dovedea prețuirea lor față de virtuțile căpeteniei. Erau acolo alimente din care s-ar fi putut hrăni zece persoane timp de cincisprezece zile, sau mortul pentru întreaga

veşnicie. Aceste alimente, de natură vegetală, constau din ferigi verzi, gulii dulci, «convolvulus batatas», o plantă indigenă, şi din cartofi importaţi de mult în acele ţinuturi de către europeni. În nişte vase mari se găsea apă şi în vreo zece-douăsprezece coşuri, artistic împletite, se aflau bucăţi dintr-un fel de gumă verde, ce le era complet necunoscută.

Fugarii erau deci asiguraţi pentru cîteva zile împotriva foamei şi setei şi nu se lăsară deloc rugaţi pentru a lua masa în contul şefului răposat.

Glenarvan aduse alimentele necesare, pe care le încredinţă lui Olbinett. Acesta, pretenţios ca întotdeauna, găsi cam sărac meniul. Dealtfel, nici nu ştia cum ar fi putut fi preparate aceste ierburi. Şi nici foc nu era.

Dar Paganel îl scoase din încurcătură, sfătuindu-l să îngroape în pămînt ferigile şi guliile.

Într-adevăr, temperatura straturilor superioare era foarte ridicată şi un termometru, înfipt în pămînt, ar fi arătat sigur 60° — 65°. Olbinett era cît pe-aci să se opărească, fiindcă, în momentul în care scormonea pămîntul, ca să poată coace alimentele, ţîşni o coloană de aburi, care se ridică şuierînd pînă la un metru înălţime. Olbinett, de frică, se prăvăli pe spate.

— Închide robinetul! strigă maiorul şi, ajutat de cei doi marinari, alergă şi umplu cu pietre gaura făcută. În acest timp, Paganel, privind fenomenul cu un aer ciudat, murmură:

— Ia te uită! He! He! Şi de ce nu?

— Eşti rănit? îl întrebă Mac Nabbs pe Olbinett.

— Nu, domnule Mac Nabbs, răspunse el, dar nu mă aşteptam deloc...

— ...la atîtea binefaceri ale naturii! strigă Paganel glumeţ. După apa şi proviziile lui Kara-Tete, acum foc din pămînt! Muntele ăsta este un adevărat paradis! Propun să fondăm o colonie, să rămînem aici pentru restul zilelor noastre. Vom fi Robinsonii de pe muntele Maunganamu. Nu văd ce ne-ar mai putea lipsi.

— Nimic, dacă acest munte ar fi solid, răspunse John Mangles.

— Nu este de azi, de ieri, spuse Paganel. Rezistă de mult la acţiunea focurilor interioare şi va ţine cel puţin pînă la plecarea noastră.

— Masa este servită, anunţă cu gravitate Olbinett, ca şi cum s-ar fi aflat în exerciţiul funcţiunii la Malcolm-Castle.

Fugarii, înfometaţi, se aşezară jos, lîngă palisadă. Nimeni nu se arătă mofturos, dar părerile asupra gustului rădăcinilor de ferigă fură împărţite. Unii le găseau un gust dulce şi plăcut, alţii susţineau că sînt insipide şi foarte tari. Guliile coapte în pămîntul fierbinte

erau însă excelente. Geograful spuse că mortul nu era deloc de plîns.

Odată potolită foamea, Glenarvan propuse să se discute fără întîrziere un plan de evadare.

— Aşa curînd? spuse Paganel pe un ton care-ţi făcea milă. Cum, vă şi gîndiţi să părăsiţi acest paradis?

— Dar, domnule Paganel, răspunse lady Helena, chiar admiţînd că sîntem la Capua, nu trebuie să-l imităm pe Hanibal.

— Doamnă, spuse Paganel, nu-mi voi permite să vă contrazic şi, dacă doriţi să discutaţi, să discutăm!

— Cred, mai întîi, spuse Glenarvan, că trebuie să încercăm să fugim înainte de a fi împinşi la asta de foame. Puterile nu ne lipsesc şi trebuie să profităm. La noapte, acoperiţi de întuneric, vom încerca să ajungem în văile de est, trecînd prin încercuirea indigenilor.

— Foarte bine, răspunse Paganel, numai dacă indigenii ne vor lăsa să trecem.

— Dar dacă ne vor împiedica? spuse John Mangles.

— Atunci vom întrebuinţa marile mijloace, răspunse Paganel.

— Aveţi, deci, şi mijloace mari? întrebă maiorul.

— Nici nu mai ştiu ce să fac cu atîtea! replică Paganel, fără a explica însă mai mult.

Nu mai rămînea altceva de făcut decît să aştepte noaptea, pentru a încerca să treacă prin linia indigenilor.

Aceştia nu-şi părăsiseră locurile. Se părea chiar că rîndurile se îngroşaseră încă cu cîţiva întîrziaţi din trib.

Ici şi colo, focurile aprinse formau o centură luminoasă la baza conului. Cînd se lăsă întunericul pe văile învecinate, Maunganamu părea că se înalţă dintr-un vast incendiu, în timp ce creştetul său se pierdea în beznă. La vreo şase sute de picioare mai jos se auzeau mişcările, strigătele, murmurul bivuacului inamic.

La ora nouă, printr-un întuneric adînc, Glenarvan şi John Mangles hotărîră să facă recunoaşterea singuri, fără a-i lua şi pe ceilalţi tovarăşi. Călătoria era prea periculoasă. Coborîră fără zgomot, timp de vreo zece minute, şi o luară pe culmea strîmtă care traversa linia indigenă, la vreo cincizeci de paşi deasupra taberei lor.

Pînă aici toate merseră bine. Maorii, întinşi pe lîngă foc, păreau să nu-i fi zărit pe cei doi fugari, care mai făcură cîţiva paşi. Dar dintr-o dată, din stînga şi din dreapta crestei, izbucniră focuri de armă.

— Înapoi! spuse Glenarvan. Maorii au ochi de pisică şi puşti de briganzi.

Cei doi urcară din nou povîrnişul abrupt al muntelui şi veniră în grabă să-i liniştească pe prietenii lor speriaţi de împuşcături.

Pălăria lui Glenarvan fusese găurită în două locuri de gloanțe. Era deci cu neputință să te aventurezi pe creasta dintre cele două rînduri de puşcaşi.

— Mai vorbim noi mîine, zise Paganel, şi fiindcă nu putem să înşelăm vigilența acestor indigeni, îmi veți permite să le fac bucata după cum ştiu eu.

Temperatura era destul de scăzută. Din fericire, Kara-Tete îşi luase cu el în mormînt cele mai nimerite veşminte pentru frigul nopții, pături călduroase de phormium care folosiră de minune călătorilor şi, în curînd, păziți de superstiția indigenilor, fugarii dormeau liniştiți, la adăpostul palisadei, pe pămîntul cald, clătinat din cînd în cînd de fierberea interioară.

Capitolul XV

MARILE MIJLOACE ALE LUI PAGANEL

A doua zi, la 17 februarie, primele raze ale soarelui deşteptară pe cei ce-şi găsiseră adăpost pe muntele Maunganamu.

Cu mult înainte încă, maorii se învîrteau pe la poalele muntelui, fără a se depărta însă de locurile lor de observație, şi apariția europenilor din udupa stîrni strigăte furioase.

Prima lor privire fu spre munții învecinați, cu văi adînci încă înecate în ceață, spre lacul Taupo, a cărui suprafață se încrețea uşor sub adierea vîntului dimineții.

Apoi, dornici să cunoască noile proiecte ale lui Paganel, se strînseră în jurul său, întrebîndu-l din ochi.

Paganel nu-i lăsă mult timp să se frămînte, curioşi şi neliniştiți.

— Prieteni, spuse el, planul meu are o parte bună, pentru că dacă nu va avea efectul aşteptat, adică dacă nu reuşeşte, situația noastră nu va fi prin asta înrăutățită. Dar convingerea mea este că va reuşi.

— Care este planul? întrebă Mac Nabbs.

— Iată-l! răspunse Paganel. Superstiția indigenilor a făcut din acest munte locul nostru de refugiu; trebuie ca tot superstiția lor să ne uşureze fuga. Dacă-l voi putea convinge pe Kai-Kumu că am devenit victimele profanării pe care am săvîrşit-o, că mînia Cerului ne-a ajuns, cu alte cuvinte că am murit într-un chip groaznic, nu credeți că va părăsi platoul muntelui pentru a se întoarce în sat?

— Fără nici o îndoială, spuse Glenarvan.

— Cu ce moarte îngrozitoare ne amenințI? întrebă lady Helena.

— Cu moartea pe care o merită profanatorii, prieteni, răspunse Paganel. Flăcările răzbunătoare sînt sub picioarele noastre. Să le deschidem drum!

— Ce? Vrei să deschizi un vulcan? strigă John Mangles.

— Da, un vulcan artificial, improvizat, a cărui furie să o putem noi conduce după voie. Masele de vapori și focurile subterane nu doresc altceva decît să iasă la suprafață. Să provocăm o erupție artificială, de care apoi să putem profita.

— Ideea este bună, spuse maiorul. Bravo, Paganel!

— Înțelegi, reluă geograful, vom face așa ca și cum am fi fost mistuiți de flăcările iadului și înghițiți în mormîntul lui Kara-Tete.

— Unde vom rămîne trei-patru zile, chiar cinci, dacă va trebui, adică pînă în clipa în care maorii vor fi convinși de moartea noastră binemeritată și ne vor părăsi.

— Dar dacă le va da prin gînd să se convingă ei înșiși de moartea noastră, spuse Miss Grant, dacă vor urca pe munte?

— Nu, draga mea Mary, răspunse Paganel, nu o vor face. Muntele este tabu. Înghițind pe profanatorii săi, tabu-ul va deveni și mai puternic.

— Planul este cu adevărat bine întocmit, spuse Glenarvan. Un singur lucru l-ar împiedica să reușească. Anume, ca indigenii să se încăpățîneze să rămînă mereu la poalele lui Maunganamu, iar noi să nu mai avem merinde deloc. Aceasta este însă mai puțin probabil, mai ales dacă vom juca bine comedia.

— Și cînd vom încerca această ultimă șansă? întrebă lady Helena.

— Chiar în seara asta, răspunse Paganel, cînd întunericul va fi complet.

— Ne-am înțeles, fu de acord Mac Nabbs. Paganel este un geniu. Eu, care de obicei nu mă încînt prea ușor, de astă dată răspund de succes. O să servim acestor ticăloși un miracol care le va întîrzia probabil creștinarea cu vreun secol. Să ne ierte misionarii!

Planul lui Paganel fu adoptat și, într-adevăr, datorită superstiției maorilor, putea și trebuia să reușească. Rămînea să se pună în practică. Ideea era bună, dar realizarea grea. Nu s-ar fi putut ca vulcanul să nimicească și pe îndrăzneții care ar deschide craterul? Va mai putea fi oare stăpînită erupția, cînd aburii, flăcările, lava vor fi dezlănțuite? Nu se va prăbuși oare muntele cu totul în prăpastia aceea de foc?

Paganel prevăzuse aceste dificultăți, dar credea că, acționînd cu prudență, nu vor ajunge în situații extreme. Era suficientă o aparență pentru a-i înșela pe maori, nefiind nevoie de grozava realitate a unei erupții.

Cît de lungă le păru ziua! Fiecare număra ceasurile ce treceau atît de greu. Totul era pregătit pentru fugă. Alimentele din udupa fuseseră distribuite în pachete egale, uşor de purtat. Cîteva rogojini şi armele de foc completau bagajul luat din mormîntul şefului. Nu mai este nevoie să spunem că toate aceste pregătiri fură făcute în îngrăditura udupei, la adăpost de privirile indigenilor.

La ora şase, Olbinett servi o masă consistentă. Cînd şi unde vor mai putea mînca, prin văile ţinutului, nimeni n-ar fi putut să prevadă. Mîncară deci şi pentru viitor. Mîncarea principală era compusă din vreo şase şobolani prinşi de Wilson şi fripţi înăbuşit. Lady Helena şi Mary Grant refuzară cu hotărîre să guste din acest vînat atît de preţuit în Noua Zeelandă, dar bărbaţii mîncară zdravăn, ca nişte adevăraţi maori. Carnea era într-adevăr excelentă, gustoasă, şi din cei şase rozători nu rămaseră decît oasele.

Începu să se înserreze. Soarele dispăru îndărătul unor nori groşi, prevestitori de furtună. Cîteva fulgere brăzdară orizontul şi un tunet bubui departe în înălţimile cerului.

Paganel salută furtuna care le venea în ajutor şi completa punerea lor în scenă. Maorii, datorită superstiţiei lor, sînt de-a dreptul înspăimîntaţi de aceste mari fenomene ale naturii. Sînt convinşi că trăsnetul este glasul supărat al lui Nui-Atua, iar fulgerul, scînteierea mîniei sale. Părea deci că zeitatea vine în persoană să pedepsească pe profanatorii tabu-ului. La ora opt, vîrful lui Maunganamu dispărea într-o întunecime ameninţătoare. Cerul negru era cît se poate de potrivit pentru erupţia pe care o pregătea Paganel. Maorii nu-şi mai puteau vedea prizonierii. Sosise momentul punerii în aplicare a planului.

Trebuia lucrat repede. Glenarvan, Paganel, Mac Nabbs, Robert, Olbinett şi cei doi marinari erau pregătiţi.

Locul craterului fu ales la vreo treizeci de paşi de mormîntul lui Kara-Tete. Era nevoie ca udupa să fie ferită de erupţie, căci, dispărînd ea, ar fi dispărut şi caracterul tabu al muntelui. În acel loc, Paganel observase o stîncă mare în jurul căreia aburii ţîşneau cu oarecare putere. Stînca acoperea un mic crater natural şi astupa cu greutatea sa ieşirea flăcărilor subterane. Dacă ar fi reuşit să o clintească din locul ei, aburii şi lava, găsind calea deschisă, ar fi izbucnit pe dată.

Călătorii îşi făcură pîrghii din parii smulşi din udupa şi atacară voinicește stînca. Sub puterile lor unite, blocul nu întîrzie să se mişte. Săpară şi un şanţ pe povîrnişul muntelui, pentru ca blocul să poată aluneca şi mai uşor pe planul înclinat. Pe măsură ce îl ridicau, zguduirile pămîntului deveneau tot mai puternice.

Se auzeau şuierături şi zgomotul surd al flăcărilor. Îndrăzneţii

lucrători, adevărați ciclopi meșterind focurile pămîntului, își îndeplineau în tăcere lucrul. În curînd, cîteva crăpături și coloane de aburi fierbinți vestiră că locul devenise primejdios. Într-o supremă încordare reușiră să smulgă blocul care dispăru prăvălindu-se pe panta muntelui.

Stratul subțire cedă îndată. O coloană incandescentă țîșni spre cer cu tunete puternice, în timp ce rîuri de lavă se rostogoleau spre tabăra indigenilor și spre văile de jos.

Întregul con tremura, și ai fi putut crede că se va prăbuși într-o prăpastie fără fund. Glenarvan și tovarășii săi abia avură timp să se dea în lături. Fugiră spre udupa, nu fără a fi ajunși de cîteva picături de apă ce aveau o temperatură de 94°. Apa, care la început răspîndea un miros de supă, se schimbă într-o apă care mirosea puternic a sulf.

Noroiul, lava, pietrele vulcanice erupseră deodată. Poalele lui Maunganamu erau înecate în torente de flăcări. Munții învecinați, văile adînci de jos, totul era luminat de focul erupției.

Indigenii se deșteptară, urlînd sub arsura lavei care clocotea chiar în mijlocul bivuacului lor. Cei pe care fluviul de foc nu-i atinsese fugeau spre colinele înconjurătoare, întorcîndu-se din cînd în cînd spre a privi înspăimîntați cataclismul. Zăgazurile vulcanului fuseseră dezlănțuite de mînia zeului lor ce înecа pe profanatorii muntelui sacru. În clipele în care zgomotul slăbea, puteau fi auziți strigînd:

Tabu! Tabu! Tabu!

În acest timp, craterul de pe Maunganamu vărsa o cantitate enormă de aburi, pietre înroșite și lavă.

Nu mai era un simplu gheizer asemănător cu acelea care împrejmuiesc muntele Hecla în Islanda, ci muntele Hecla însăși. Toată această materie vulcanică fusese ascunsă pînă atunci în interiorul conului. Cînd o ieșire fu posibilă, ea izbucni cu toată violența și, în acea noapte, printr-o lege firească a echilibrului, toate celelalte erupții ale insulei își pierduseră din putere.

La o oră după ce acest nou vulcan erupse, largi pîraie de lavă incandescentă curgeau la poalele lui. Legiuni întregi de șoareci puteau fi văzuți cum ies din găurile lor și fug pe pămîntul încins.

În tot timpul nopții, sub furtuna care se dezlănțuise în înălțimile cerului, conul se cutremură cu o violență care începu să-l neliniștească pe Glenarvan. Erupția măcina marginile craterului.

Prizonierii, ascunși după întăritura de pari, urmăreau progresele înspăimîntătoare ale fenomenului.

Sosi și dimineața. Furia vulcanică nu se potoli. Nori groși și galbeni se amestecau cu flăcări. Torentele de lavă șerpuiau în toate părțile.

Glenarvan, pîndind cu emoție, își aruncă privirea prin crăpăturile palisadei și observă tabăra indigenilor.

Maorii fugiseră spre podişurile vecine, dincolo de raza vulcanului. Cîteva cadavre zăceau la picioarele conului, carbonizate. Mai departe, spre pah, lava incendiase vreo douăzeci de colibe, care mai fumegau.

Zeelandezii, formînd grupe ici şi colo, priveau înspăimîntaţi vîrful înflăcărat al lui Maunganamu.

Kai-Kumu veni în mijlocul războinicilor săi. Glenarvan îl recunoscu. Şeful înaintă pînă la poalele conului, pe partea în care nu ajunsese lava, dar nu trecu mai departe.

Acolo, cu braţele întinse, ca un vrăjitor care face farmece, făcu cîteva gesturi al căror înţeles nu scăpă prizonierilor. Aşa după cum prevăzuse Paganel, Kai-Kumu arunca asupra muntelui răzbunător un tabu şi mai puternic.

Îndată după aceea, indigenii o porniră în şiruri pe potecile întortocheate, care coborau spre pah.

— Pleacă! strigă Glenarvan. Îşi părăsesc poziţiile! Slavă ţie, Doamne! Planul nostru a reuşit! Draga mea Helena, prieteni, iată-ne morţi, iată-ne îngropaţi! Dar în noaptea asta vom învia, vom părăsi mormîntul şi vom fugi cît mai departe de locurile acestea primejdioase.

Cu greu şi-ar fi putut cineva închipui bucuria care domnea în udupa. Speranţa revenise în toate inimile. Curajoşii călători uitaseră şi trecutul şi viitorul, pentru a nu se mai gîndi decît la prezent! Şi totuşi nu era uşor să găseşti europeni prin ţinuturile acestea necunoscute. Înşelîndu-l pe Kai-Kumu, se credeau scăpaţi de toţi indigenii din Noua Zeelandă!

Pînă la evadarea definitivă mai trebuia să treacă o zi. Aceasta fu întrebuinţată pentru a se discuta un plan de fugă. Paganel păstrase cu grijă harta Noii Zeelande, pe care putu să caute drumurile cele mai nimerite.

După multe discuţii, fugarii hotărîră să se îndrepte spre est, spre golful Plenty. Însemna să parcurgă regiuni necunoscute, dar, pe cît se pare, pustii. Călătorii, obişnuiţi acum să treacă peste obstacolele naturale şi greutăţile fizice, nu se mai temeau decît de o nouă întîlnire cu maorii. Doreau, deci, să-i evite cu orice preţ şi să ajungă pe coasta răsăriteană, unde se găseau cîteva aşezări de misionari. În plus, în acea parte a insulei nu ajunsese războiul şi deci triburile indigene nu străbăteau cîmpiile.

Cît despre distanţa care despărţea lacul Taupo de golful Plenty, putea fi evaluată la circa o sută de mile, adică zece zile de mers parcurgînd cîte zece mile pe zi. Va fi desigur obositor, dar nimeni dintre ei nu stătu la îndoială. Odată ajunşi la misionari, călătorii se vor odihni acolo, aşteptînd vreun prilej favorabil pentru Auckland care era ţinta călătoriei lor.

Odată luate aceste hotărîri, ei continuară să supravegheze pe indigeni pînă seara. Cînd întunericul învălui văile lacului Taupo, nici un foc nu mai trăda prezența maorilor la poalele muntelui. Drumul era liber.

La ora nouă, pe un întuneric adînc, Glenarvan dădu semnalul de plecare. Însoțitorii săi și el, înarmați și echipați datorită lui Kara-Tete, începură cu băgare de seamă să coboare pe povîrnișurile lui Maunganamu. John Mangles și Wilson, numai ochi și urechi, mergeau înainte. Se opreau la cel mai mic zgomot și erau atenți la cea mai mică licărire. Mergeau cu toții aproape tîrîndu-se, pentru a se confunda cît mai deplin cu masa muntelui.

La două sute de picioare sub creastă, John Mangles și unul din marinari ajunseră la coama periculoasă, apărată cu atîta încăpățînare de indigeni. Dacă, din nefericire, maorii, mai vicleni decît fugarii, ar fi simulat numai plecarea, pentru a-i atrage la ei, adică nu s-ar fi lăsat înșelați de erupția vulcanică, prezența lor ar fi fost chiar în acest loc descoperită. Glenarvan, cu toată încrederea ce o avea și în ciuda tuturor glumelor lui Paganel, nu-și putea stăpîni teama. Salvarea lor depindea de cele zece minute trebuincioase pentru a străbate creasta muntelui. Inima lady-ei Helena bătea cu putere.

Totuși, n-avea de gînd să dea înapoi. John nici atîta. Tînărul căpitan, urmat de ceilalți și apărat de întuneric, se cățără pe creasta îngustă, oprindu-se cînd vreo piatră desprinsă se rostogolea pînă jos pe platou. Dacă indigenii ar fi fost însă ascunși pe undeva, în vale, aceste zgomote neobișnuite ar fi trebuit să provoace împușcături numeroase din amîndouă părțile.

Tîrîndu-se ca șerpii, fugarii înaintau încet. Cînd John atinse punctul cel mai de jos, numai douăzeci de picioare îi mai despărțeau de locul unde fuseseră indigenii în ajun. Culmea se înălța apoi într-o pantă destul de abruptă, ridicîndu-se spre un crîng pe o porțiune de aproape un sfert de milă. Partea aceasta de jos fu totuși trecută fără nici un accident și călătorii începură să urce în tăcere. Grupurile de copaci nu se vedeau încă, dar ei știau că sînt acolo și, dacă nici o capcană nu le va fi întinsă, Glenarvan spera să ajungă la loc sigur. Atrase însă atenția și celorlalți că de aici înainte nu mai erau ocrotiți de tabu. Culmea care urca nu mai ținea de Maunganamu, ci de sistemul orografic care se înălța în partea răsăriteană a lacului Taupo. Așadar, nu numai puștile indigenilor erau de temut, ci chiar și atacul corp la corp.

Timp de zece minute, mica trupă urcă foarte încet spre podișurile superioare. John nu distingea încă desișul care trebuia să fie, după socoteala lor, la mai puțin de două sute de pași. Deodată se opri,

aproape se dădu înapoi. I se părea că aude în întuneric un zgomot. Nehotărîrea sa îi opri şi pe însoţitorii săi.

Rămase nemişcat, ceea ce-i nelinişti mai mult pe cei care îl urmau. Aşteptau. Emoţia le tăia respiraţia. Vor fi oare siliţi să pornească înapoi, spre vîrful muntelui Maunganamu?

Dar John, văzînd că zgomotul nu se mai repetă, reluă urcuşul pe drumul îngust al coamei.

În curînd, prin întuneric, începu să fie zărită pădurea. Din cîţiva paşi ajunseră la ea şi fugarii se îngrămădiră sub frunzişul des al arborilor.

Capitolul XVI

ÎNTRE DOUĂ FOCURI

Întunericul nopţii le uşura fuga. Trebuiau să profite din plin de aceasta spre a părăsi cît mai repede blestematele meleaguri ale lacului Taupo. Paganel luă conducerea trupei şi minunatul său instinct de călător folosi şi de astă dată în timpul grelei rătăciri prin munţi. Se mişca cu o surprinzătoare uşurinţă prin întuneric, alegînd fără să stea la îndoială cărări ce de-abia se puteau distinge, menţinînd o direcţie constantă de la care nu se abătea. Nyctalopia sa îl ajuta foarte mult, putînd să deosebească, cu ochii săi de pisică, în bezna adîncă, cele mai mici obiecte.

Timp de trei ore merseră fără să se oprească pe pantele alungite ale versantului răsăritean. Paganel ocoli puţin spre sud-est, pentru a ajunge la strîmta trecătoare dintre Kaimanawa şi Wahiti-Ranges, pe unde şerpuieşte drumul de la Auckland spre golful Haukes. Această strîmtoare odată trecută, avea de gînd să se abată din drum şi, adăpostiţi de crestele înalte, să meargă spre coastă, prin regiunile nelocuite ale ţinutului.

Spre ora nouă dimineaţa străbătuseră douăsprezece mile în douăsprezece ore. Nici nu se putea cere mai mult curajoaselor femei. Dealtfel, locul părea potrivit pentru un popas. Fugarii ajunseseră la defileul care desparte cele două lanţuri de munţi. Drumul Overlandului rămînea la dreapta şi apuca spre sud. Paganel, cu harta în mînă, făcu o cotitură spre nord-est şi, la ora zece, mica trupă ajunse la un fel de întăritură abruptă, formată de o ieşitură a muntelui.

Aici îşi scoaseră merindele din saci şi mîncară. Mary Grant şi maiorul, pe care ferigile sălbatice nu prea îl încîntaseră pînă atunci, le înghiţiră acum cu poftă. Popasul se prelungi pînă la ora două după-

amiază. Apoi reluară drumul spre est și seara se opriră la opt mile departe de munți. Înnoptară sub cerul liber.

A doua zi, drumul prezentă greutăți destul de serioase. Trebuiră să străbată un ținut cu lacuri vulcanice, gheizere, solfatari, care se întindeau la răsărit de Wahiti-Ranges. Privirea le fu încîntată, însă picioarele le erau foarte obosite; totuși priveliștile erau feerice în varietatea lor.

Pe suprafața acestui vast ținut de douăzeci de mile pătrate, dezlănțuirea forțelor subterane se producea sub toate formele. Din crîngurile de arbori de ceai țîșneau izvoare sărate de o stranie limpezime. Răspîndeau un puternic miros de pulbere arsă și lăsau pe pămînt un reziduu alb, ca o zăpadă strălucitoare. Apele lor limpezi erau încălzite pînă la fierbere, în timp ce, alături de ele, alte izvoare erau reci ca gheața. Pe malurile acestora din urmă creșteau ferigi gigantice asemănătoare cu ale vegetației siluriene.

Din toate părțile, pînze de ape, amestecate cu vapori, țîșneau din pămînt, aidoma jocurilor de apă dintr-un parc; unele continui, altele intermitente, ca și cum ar fi fost manevrate de cine știe ce Pluton capricios. Formau un fel de amfiteatru, în terase naturale suprapuse, asemănătoare bazinelor moderne; apele lor, învăluite de coloane de fum alb și revărsîndu-se peste treptele acelor scări gigantice, se amestecau și aprovizionau lacuri întregi cu cascadele lor clocotitoare. Mai departe, acestor izvoare calde și gheizere tumultuoase le urmau solfatarii. Terenul părea acoperit de bășici mari. Erau cratere pe jumătate stinse, străbătute de numeroase crăpături prin care scăpau felurite gaze. Atmosfera era încărcată de mirosul pișcător și neplăcut al acizilor sulfuroși. Sulful acoperea solul formînd cruste și sedimente cristaline. Secole de-a rîndul se strînseseră acolo incalculabile bogății nefolositoare. Din acest ținut al Noii Zeelande se va aproviziona poate industria, cînd depozitele din Sicilia vor fi secate.

Se înțelege ușor cîtă oboseală au îndurat călătorii traversînd aceste regiuni pline de obstacole. Era greu de găsit un loc pentru popas și pușca vînătorilor nu întîlnea nici o pasăre demnă de a fi jumulită de mîinile lui Olbinett. Astfel încît, de cele mai multe ori, trebuiau să se mulțumească cu ferigi și gulii, alimente ce nu le puteau reface forțele sleite. Fiecare dorea să se termine cît mai repede cu pămînturile acestea sterpe și pustii.

Totuși, pentru a ocoli acest ținut atît de inaccesibil, le trebui nu mai puțin de patru zile. Abia la 23 februarie, la cincizeci de mile de Maunganamu, călătorii putură să facă un popas la poalele unui munte, care pe harta lui Paganel nu purta nici un nume. Cîmpiile de arbuști se întindeau cît vedeai cu ochii, și la orizont reapărură marile păduri.

Era un semn încurajator, cu condiţia, totuşi, ca aceste regiuni bune de locuit să nu fie prea populate! Pînă aici, călătorii nu întîlniseră nici urmă de indigeni.

În acea zi, Mac Nabbs şi Robert împuşcară trei kiwi care stătură cu cinste pe masa taberei, dar nu prea mult timp, căci în cîteva clipe fură devorate. Apoi, la desert, între cartofii şi guliile dulci, Paganel făcu o propunere care fu acceptată cu entuziasm.

Propunerea sa fu de a da numele lui Glenarvan acestui munte care se înalţa printre nori, la trei mii de picioare. Totodată, însemnă cu grijă pe hartă numele lordului scoţian.

Este inutil a mai povesti toate întîmplările monotone şi lipsite de importanţă, care se mai petrecură în restul călătoriei. Două sau trei fapte de oarecare însemnătate mai avură totuşi loc în timpul traversării insulei, pînă la coasta Pacificului.

În timpul zilei mergeau prin păduri şi cîmpii. John stabilea direcţia, orientîndu-se după soare şi stele. Din fericire, erau scutiţi de călduri prea mari şi de ploi. Totuşi, oboseala din ce în ce mai simţită întîrzia pe călătorii atît de greu încercaţi. Abia aşteptau să ajungă la misionari. Mai discutau, mai vorbeau între ei, dar fără prea multă putere. Mica trupă se împărţise în grupuri.

Glenarvan mergea mai mult singur, unica-i preocupare fiind *Duncan*-ul şi echipajul său. Se gîndea numai la marinarii săi masacraţi, uitînd de pericolele care îi ameninţau încă pînă la Auckland. Gîndul acesta înfiorător nu-l mai părăsea.

De Harry Grant nimeni nu mai vorbea. La ce bun să mai vorbească, dacă nu puteau să încerce nimic pentru salvarea lui? Dacă acest nume era cîteodată pomenit, aceasta se întîmpla în convorbirile dintre Mary Grant şi John Mangles.

John nu-i mai amintise fetei cuvintele pronunţate în noaptea cînd îşi aşteptau moartea. Delicateţea lui sufletească îl împiedica să ia în considerare ceea ce spusese într-o clipă de supremă deznădejde.

Cînd vorbeau despre Harry Grant, John mai făcea încă planuri pentru viitoare cercetări. Spunea fetei că lordul Glenarvan va relua desigur mai tîrziu această încercare eşuată. Pleca de la faptul că autenticitatea documentului nu putea fi pusă la îndoială şi, deci, Harry Grant se găsea cu siguranţă undeva. Aşadar, chiar dacă ar fi trebuit să răscolească lumea întreagă pentru asta, căpitanul Grant va fi regăsit. Mary, convinsă de aceste cuvinte, se simţea unită cu John în aceleaşi gînduri şi îşi făureau aceleaşi nădejdi. Cîteodată lua parte la discuţiile lor şi lady Helena. Ea nu-şi făcea însă prea multe iluzii, dar se păzea să-i trezească pe aceşti tineri la trista realitate.

În acest timp, Mac Nabbs, Robert, Wilson şi Mulrady vînau fără

să se îndepărteze prea mult. Paganel, înveşmîntat mereu cu mantia sa de phormium, stătea deoparte, tăcut şi gînditor.

Şi, totuşi, trebuie spus că, în ciuda unei legi a naturii care face ca în mijlocul încercărilor grele, pericolelor şi lipsurilor chiar şi cele mai trainice prietenii să se destrame, totuşi aceşti tovarăşi de nenorocire rămaseră uniţi, gata să moară unul pentru altul.

La 25 februarie, drumul fu barat de un rîu care, după harta lui Paganel, trebuia să fie Waikari. Putură să-l treacă prin vad.

În timpul celor două zile care urmară, întinderi pline de tufişuri se desfăşurară fără întrerupere. Jumătate din distanţa care desparte lacul Taupo de coastă fusese străbătută cu mari eforturi, dar fără nici o întîlnire neplăcută.

Începură acum să apară păduri nesfîrşite, care aminteau de pădurile australiene. Aici însă «kaurii» înlocuiau eucaliptul. Cu toate că avuseseră de atîtea ori prilejul să se mire, în cele patru luni de cînd călătoreau, Glenarvan şi însoţitorii săi se minunară încă o dată la vederea acestor pini gigantici, demni rivali ai cedrilor din Liban şi ai arborilor «mammouth trees» din California. Aceşti kauri sau, în limbajul botaniştilor, «abietacee damarine», măsurau o sută de picioare pînă la locul de unde începeau să se desprindă ramurile. Creşteau în grupuri izolate şi îşi întindeau în aer umbrelele lor de frunziş verde.

Unii din aceşti pini, tineri încă, în vîrstă abia de o sută de ani, semănau cu brazii roşii ai regiunilor europene şi aveau o coroană întunecată, terminată cu un con ascuţit. Cei mai bătrîni însă, avînd cinci sau şase secole vechime, formau imense întinderi de verdeaţă. Patriarhii aceştia ai pădurilor zeelandeze ajungeau pînă la cincizeci de picioare în circumferinţă şi, cu braţele întinse şi unite, toţi călătorii noştri nu le-ar fi putut cuprinde trunchiul.

Mica trupă călători timp de trei zile pe sub bolţile acestea vaste, pe un pămînt argilos, pe care nici un picior de om nu trecuse încă. Se putea vedea bine asta după cantităţile de gumă răşinoasă strînsă în unele locuri, cantităţi ce ar fi ajuns, ani întregi, exportului indigen.

Vînătorii găsiră stoluri numeroase de kiwi, atît de rare în ţinuturile locuite de indigeni. Păsările acestea curioase, vînate de cîinii zeelandezi, se refugiaseră în pădurile de nepătruns. Pentru prînzurile călătorilor, ele constituiră o hrană îmbelşugată şi hrănitoare.

Se întîmplă odată ca Paganel să zărească în depărtare, într-un desiş, o pereche de păsări gigantice. La vederea lor, instinctul său de naturalist se trezi. Îşi chemă prietenii şi, cu toată oboseala, maiorul, Robert şi cu el porniră pe urmele acestora.

Se înţelege lesne curiozitatea arzătoare a geografului cînd recunoscu sau crezu că recunoaşte aceste păsări drept «moas», aparţinînd speciei

«dinormis», pe care unii savanți le socotesc varietăți dispărute. Or, întîlnirea confirma părerea domnului Hochstetter și a altor călători care susțineau, dimpotrivă, existența acestor uriași fără aripi în Noua Zeelandă.

Moas-ii aceștia, urmăriți de Paganel, contemporani speciei megaterium și pterodactililor, aveau cam optsprezece picioare înălțime. Erau un fel de struți extrem de mari și foarte fricoși, căci fugeau cu o viteză extraordinară. Nici glonțul nu-i putu ajunge. După cîteva minute de vînătoare dispărură printre arbori și vînătorii regretară gloanțele și timpul pierdut.

În seara de 1 martie, Glenarvan și însoțitorii săi părăsiră în sfîrșit imensa pădure de kauri și poposiră la poalele muntelui Ikirangi, al cărui vîrf se ridica spre cer pînă la o înălțime de cinci sute de picioare.

Străbătuseră aproape o sută de mile de la Maunganamu și coasta era încă la treizeci de mile depărtare. John Mangles nădăjduise să facă traversarea în zece zile, dar atunci nu cunoștea ce greutăți vor avea de întîmpinat în această regiune.

Într-adevăr, ocolurile, obstacolele, greutățile de orientare prelungiseră drumul cu încă o cincime și nenorocitii călători, ajunși la muntele Ikirangi, se simțeau complet istoviți.

Mai aveau nevoie de încă două zile bune de mers pentru a ajunge la coastă; acum erau însă din nou într-un ținut străbătut de băștinași.

Totuși, fiecare își stăpîni oboseala și a doua zi mica trupă porni dis-de-dimineață.

Între muntele Ikirangi, care fu lăsat la dreapta, și muntele Hardy, al cărui pisc se înălța la stînga, la o înălțime de trei mii șapte sute de picioare, călătoria deveni și mai grea. Aici, pe o lungime de zece mile, era o cîmpie acoperită de «supplejacks», adică niște liane flexibile, numite pe drept cuvînt «liane înăbușitoare». La fiecare pas, brațele și picioarele se încurcau și ele și ca niște adevărați șerpi înfășurau corpul cu ramurile lor încolăcite. Timp de două zile trebuiră să înainteze cu securea în mînă, luptînd împotriva acestei hidre cu o mie de capete, plantă supărătoare și încăpățînată, pe care Paganel ar fi clasat-o printre zoofite.

Prin aceste locuri vînătoarea deveni imposibilă. Vînătorii nu-și putură aduce tributul lor obișnuit. Proviziile erau pe sfîrșite și nu mai puteau fi reîmprospătate; apa lipsea, mica trupă neputîndu-și potoli nici măcar setea pe care oboseala o făcea și mai mare.

Suferințele lui Glenarvan și ale tovarășilor săi deveniră groaznice. Pentru prima oară, tăria și curajul erau pe punctul de a-i părăsi.

În sfîrșit, mai mult tîrîndu-se decît mergînd, trupuri mînate numai de instinctul conservării, instinct ce supraviețuiește oricărui alt

sentiment, atinseră capul Lottin, pe malul Pacificului.

Acolo găsiră colibe părăsite, ruinele unui sat distrus recent de război şi nişte plante sălbatice. Pretutindeni urme de jaf şi incendiu. Şi tot acolo soarta le rezervă nenorocoşilor călători o nouă şi teribilă încercare.

Rătăceau de-a lungul ţinutului cînd, cam la o milă depărtare, apăru un detaşament de indigeni care se îndreptau spre ei, agitîndu-şi armele. Glenarvan nu mai avea unde fugi şi, adunîndu-şi ultimele puteri, se pregătea să ia măsuri de apărare, cînd John Mangles strigă.

— O barcă! O barcă!

Într-adevăr, la douăzeci de paşi, o pirogă cu şase lopeţi era trasă la ţărm. Într-o clipă, o împinseră pe apă şi se suiră în ea părăsind malul ce devenise periculos. John Mangles, Mac Nabbs, Wilson şi Mulrady apucară lopeţile, Glenarvan se aşează la cîrmă. Cele două femei, Olbinett şi Robert se aşezară lîngă el.

În zece minute piroga fu la un sfert de milă în larg. Marea era liniştită. Fugarii păstrau o tăcere adîncă.

John, care nu voia să se depărteze prea mult în larg, se pregătea tocmai să dea ordinul să se meargă de-a lungul coastei, cînd deodată se opri cu lopata în mînă.

Zărise trei pirogi care porniseră de la capul Lottin, cu intenţia vădită de a-i ataca.

— În larg! În larg! strigă el. Mai degrabă să pierim în valuri!

Piroga lor, mînată de cele patru lopeţi, porni din nou spre larg. Timp de o jumătate de oră îşi putu menţine distanţa de inamic, dar nefericiţii, sfîrşiţi de oboseală, vîsleau din ce în ce mai încet şi celelalte pirogi se apropiau tot mai mult. Nu-i mai despărţeau decît două mile. Atacul indigenilor nu mai putea fi evitat; dealtfel, aceştia, înarmaţi cu puşti, se pregăteau să deschidă focul.

Glenarvan, în picioare, la pupa bărcii, căuta la orizont vreo scăpare neaşteptată. Ce aştepta? Ce dorea? Avea oare vreo presimţire?

Deodată, cu privirea înflăcărată, întinse mîna spre un punct în spaţiu.

— O corabie, prieteni, o corabie! Vîsliţi, vîsliţi cu putere!

Nici unul dintre cei patru vîslaşi nu se întoarse să privească vasul apărut pe neaşteptate, căci nu trebuia pierdută nici o lovitură de vîslă. Numai Paganel, ridicîndu-se, îşi îndreptă ocheanul către punctul arătat.

— Da, zise el, un vas! Un vas cu aburi! Vine spre noi cu toată viteza! Curaj, prieteni!

Fugarii, recăpătîndu-şi nădejdea, cu puterile sporite, îşi păstrară distanţa încă o jumătate de oră, vîslind cu repeziciune. Vasul devenea din ce în ce mai vizibil. I se puteau distinge cele două catarge cu pîn-

zele neridicate şi norul de fum negru. Glenarvan, lăsînd cîrma lui Robert, apucă luneta geografului, nepierzînd nici una din mişcările vasului.

John Mangles şi tovarăşii săi, văzînd ochii lordului umbrindu-se, faţa îngălbenindu-i-se şi luneta căzîndu-i din mîini, rămaseră uimiţi. Un singur cuvînt le fu de ajuns pentru a le explica această desperare.

— *Duncan*, strigă Glenarvan, *Duncan* şi ocnaşii!

— *Duncan!* strigă John, lăsînd lopeţile şi ridicîndu-se.

— Da! Moarte din amîndouă părţile! murmură Glenarvan, zdrobit de atîtea întîmplări nenorocite.

Într-adevăr, era iahtul cu echipajul său de bandiţi. Maiorul nu-şi putu opri un blestem asupra Cerului. Era prea mult!

În acest timp, piroga plutea în voia ei. Încotro s-o mai îndrepţi? Unde să fugi? Ce să alegi între sălbatici şi bandiţi?

De pe barca cea mai apropiată a indigenilor veni un glonţ şi lovi lopata lui Wilson. Piroga se apropia tot mai mult de *Duncan*.

Iahtul înainta cu toată viteza motoarelor şi nu mai era decît la o jumătate de milă depărtare. Cu toate posibilităţile de scăpare tăiate, John Mangles nu mai ştiu cum să manevreze şi în ce direcţie să fugă.

Indigenii deschiseră un foc în baraj rulant şi gloanţele cădeau acum ca ploaia în jurul pirogei. În acel moment, o puternică bubuitură se auzi şi un obuz tras de pe iaht trecu peste capetele fugarilor. Aceştia, prinşi între două focuri, rămaseră nemişcaţi între *Duncan* şi bărcile indigenilor.

John Mangles, nebun de desperare, apucă securea. Voia să-şi scufunde barca, pentru a se îneca împreună cu însoţitorii săi, cînd un strigăt al lui Robert îl opri.

— Tom Austin! Tom Austin! strigă băiatul. Este pe bord! Îl văd! Ne-a recunoscut! Îşi flutură chipiul!

John Mangles rămase cu securea în mînă.

Un al doilea proiectil şuieră deasupra capetelor lor şi sfărîmă în două pe cea mai apropiată din cele trei pirogi, în timp ce un «ura» izbucnea de pe bordul *Duncan*-ului.

Indigenii, înspăimîntaţi, fugeau acum către ţărm.

— Ajutor! Ajutor, Tom! strigă John Mangles cu voce puternică.

Cîteva clipe după aceea, cei zece fugari, fără a şti, fără a-şi da seama cum, erau cu toţii din nou în siguranţă pe bordul *Duncan*-ului.

Capitolul XVII

DE CE *DUNCAN* PLUTEA PE COASTA DE EST A NOII ZEELANDE

Nu se pot găsi cuvinte pentru a reda ceea ce au simţit Glenarvan şi prietenii săi, cînd auziră din nou cîntecele din vechea Scoţie. În clipa cînd au pus piciorul pe puntea *Duncan*-ului, cimpoierul, suflînd din toată inima, intonă «pibroch»-ul naţional al familiei din Malcolm şi urale puternice salutară întoarcerea laird-ului[1] scoţian pe bordul iahtului său.

Glenarvan, John Mangles, Paganel, Robert şi chiar maiorul se îmbrăţişau cu toţii plîngînd de bucurie. Geograful înnebunise de-a binelea; sărea în sus şi ameninţa cu ocheanul pirogile maorilor, care fugeau spre mal.

Dar văzînd starea în care se găseau Glenarvan şi însoţitorii săi, cu hainele sfîşiate, cu feţele supte arătînd groaznicele suferinţe prin care trecuseră, echipajul iahtului îşi întrerupse manifestaţiile. Nenorociţii arătau ca nişte fantome şi nu ca acei călători ce plecaseră cu trei luni înainte plini de speranţe, voinici şi bine echipaţi, pe urmele naufragiaţilor. Întîmplarea, numai întîmplarea îi readucea pe vasul pe care nu se mai aşteptau să-l revadă! Dar în ce tristă stare de slăbiciune şi epuizare!

Înainte însă de a se gîndi la oboseală şi la foame, Glenarvan îl întrebă pe Tom Austin cărui fapt se datoreşte prezenţa *Duncan*-ului prin aceste meleaguri.

Cum de se găsea *Duncan* pe coasta răsăriteană a Noii Zeelande? Cum de nu mai era în mîinile lui Ben Joyce? Prin ce întîmplare ajunsese în calea fugarilor?

«Cum?» «De ce?» «În ce fel?» Aşa începeau toate întrebările care se îndreptau din toate părţile asupra lui Tom Austin. Bătrînul marinar nu mai ştia la cine să ia seama. Se hotărî deci să nu-l asculte decît pe lordul Glenarvan şi să-i răspundă numai lui.

— Dar ocnaşii? întrebă Glenarvan. Ce-aţi făcut cu ocnaşii?

— Ocnaşii? răspunse Tom Austin, cu tonul unui om care nu înţelege nimic.

— Da! Ticăloşii care au atacat iahtul.

— Care iaht? răspunse Tom Austin. *Duncan*-ul?

---

[1] Lord, în dialectul scoţian.

— Desigur, Tom! *Duncan*-ul. Dar Ben Joyce care a venit pe bord?

— Nu-l cunosc pe acest Ben Joyce şi nu l-am văzut niciodată, spuse Austin.

— Niciodată! strigă Glenarvan, uimit de răspunsurile bătrînului marinar. Atunci, ai putea să-mi spui, Tom, pentru ce *Duncan* se află acum pe lîngă coastele Noii Zeelande?

Dacă Glenarvan, Olbinett, Mulrady şi Wilson nu înţelegeau deloc mirarea bătrînului marinar, în schimb rămaseră ca trăsniţi cînd Tom răspunse cu voce calmă:

— *Duncan* pluteşte aici din ordinul domniei-voastre.

— Din ordinul meu? strigă Glenarvan.

— Da, milord. N-am făcut decît să mă conformez instrucţiunilor cuprinse în scrisoarea dumneavoastră din 14 ianuarie.

— Scrisoarea mea! Scrisoarea mea! strigă Glenarvan.

Cei zece călători îl înconjuraseră pe Tom, uitîndu-se uimiţi la el. Aşadar, scrisoarea din Snowy ajunsese la *Duncan!*

— Haide, răspunse Glenarvan, explică-ne. Îmi pare că visez. Ai primit o scrisoare, Tom?

— Da, o scrisoare milord.

— La Melbourne?

— La Melbourne, tocmai cînd isprăveam de reparat stricăciunile iahtului.

— Şi scrisoarea?

— Nu era scrisă de mîna dumneavoastră, dar era semnată de dumneavoastră, milord.

— Aşa este. Scrisoarea ţi-a fost adusă de un ocnaş numit Ben Joyce.

— Nu, de un marinar cu numele de Ayrton, de pe *Britannia.*

— Da! Ayrton şi Ben Joyce sînt unul şi acelaşi individ. Şi ce spunea scrisoarea?

— Conţinea ordinul de a pleca fără întîrziere din Melbourne şi a veni pe ţărmurile răsăritene ale...

— Ale Australiei! strigă Glenarvan cu o înflăcărare care descumpăni pe bătrînul marinar.

— Australiei? repetă Tom, deschizînd ochii mari. Nu! Ale Noii Zeelande!

— Ale Australiei, Tom! Ale Australiei! răspunseră în cor însoţitorii lui Glenarvan.

Austin rămase ca trăsnit. Glenarvan îi vorbea cu atîta siguranţă, încît crezu că se înşelase citind scrisoarea. El, marinar destoinic. să fi comis o asemenea greşeală? Roşi şi se tulbură.

— Nu-i nimic, Tom, spuse lady Helena, providenţa ne-a ajutat!

— Nu, milady, iertați-mă, reluă Tom, nu! Nu este posibil! Nu m-am înșelat. Ayrton a citit ca și mine scrisoarea. El, din contra, voia să mă duc pe coasta australiană.

— Ayrton? strigă Glenarvan.

— Chiar el! Susținea că este o greșeală, că dumneavoastră îmi dați întîlnire în golful Twofold!

— Ai scrisoarea, Tom? întrebă maiorul, nespus de intrigat.

— Da, domnule Mac Nabbs, răspunse Austin. Mă duc s-o caut.

Austin alergă în cabina sa. Timp de un minut, pînă ce intrase Tom, toți tăceau și se priveau, afară de maior care, uitîndu-se fix la Paganel, spuse încrucișînd brațele:

— Ei bine, Paganel, așa ar fi prea de tot!

— Ce? făcu geograful, care, cu spatele încovoiat și cu ochelarii pe frunte, semăna cu un mare semn de întrebare.

Austin reveni, ținînd în mînă scrisoarea scrisă de Paganel și semnată de Glenarvan.

— Citiți, milord, spuse bătrînul marinar.

Glenarvan luă scrisoarea și citi:

«Ordin către Tom Austin de a ieși fără întîrziere în larg și a conduce *Duncan*-ul la 37° latitudine pe coasta răsăriteană a Noii Zeelande!...»

— Noua Zeelandă, spuse Paganel, sărind în sus. Și luînd scrisoarea din mîinile lui Glenarvan, își frecă ochii, își potrivi ochelarii și citi și el scrisoarea: Noua Zeelandă, spuse el încă o dată cu un accent imposibil de redat, în timp ce scrisoarea îi scăpă din mînă.

În acea clipă simți cum o mînă se lasă pe umărul lui. Întorcîndu-se, se trezi față în față cu maiorul.

— Dragul meu Paganel, spuse el cu aer grav, tot e bine că n-ai trimis *Duncan*-ul în Cochinchina!

Această glumă îl dădu gata pe bietul geograf. Un hohot de rîs homeric zgudui întregul echipaj. Paganel, ca nebun, alerga încoace și încolo, smulgîndu-și părul. Nu mai știa ce face și nici ce-ar fi vrut să facă. Coborî mașinal pe scara dunetei. Se plimbă bălăbănindu-se pe punte, fără nici o țintă, apoi se urcă spre prova. Acolo, împiedicîndu-se într-o grămadă de funii, căzu, iar mîinile, la întîmplare, i se agățară de o coardă.

Deodată se auzi o groaznică detunătură; tunul așezat pe puntea dinainte se descărcase, aruncînd o ploaie de schije asupra valurilor liniștite. Neîndemînaticul Paganel se agățase de funia tunului gata încărcat și trăsese cocoșul tunului. Geograful fu răsturnat pe scara punții și dispăru prin ușă.

După surpriza produsă de detunătură urmă un strigăt de spaimă.

Crezură că s-a întîmplat o nenorocire. Zece marinari coborîră şi-l aduseră pe Paganel.

Geograful nu mai vorbea.

Fu transportat pe dunetă. Tovarăşii bravului francez erau disperaţi. Maiorul, care putea fi şi medic la nevoie, se pregătea să-l dezbrace pe nefericitul Paganel pentru a-i îngriji rănile; dar abia pusese mîna pe muribund, cînd acesta sări în sus ca şi cum ar fi fost curentat de o bobină electrică.

— Nu vreau! Nu vreau! strigă el şi, adunîndu-şi veşmintele pe corpul său slab, îşi încheie nasturii cu o grabă ciudată.

— Dar, Paganel... spuse maiorul.

— Nu, îţi spun!

— Trebuie să cercetăm...

— Nu vei cerceta!

— Poate că ţi-ai rupt ceva... răspunse Mac Nabbs.

— Da, răspunse Paganel, dar ceea ce e rupt va fi reparat de tîmplar.

— Ce anume?

— Pontilul din cabina echipajului pe care l-am rupt căzînd pe el.

La răspunsul acesta, toţi izbucniră şi mai tare în rîs. Răspunsul îi liniştise pe prietenii bravului Paganel, care ieşise teafăr din păţania sa cu tunul.

«În orice caz, gîndi maiorul, iată un geograf care-i suspect de ruşinos».

Între timp, Paganel, care-şi revenise din emoţiile prin care trecuse, trebui să mai răspundă la o întrebare, pe care nu o putea ocoli.

— Acum, Paganel, spuse Glenarvan, răspunde sincer. Recunosc că zăpăceala dumitale ne-a salvat. Desigur, fără dumneata, *Duncan* ar fi căzut în mîinile ocnaşilor; fără dumneata am fi fost din nou capturaţi de maori! Dar, pentru Dumnezeu, spune-mi, prin ce bizară asociaţie de idei, prin ce rătăcire a spiritului ai fost condus să scrii Noua Zeelandă în loc de Australia?

— Pe legea mea! strigă Paganel. Poate... În acea clipă însă, privind înspre Robert şi Mary Grant, se opri dintr-o dată şi răspunse: Ce vrei, dragul meu Glenarvan, sînt un nebun, un uituc, o fiinţă care nu se poate lecui şi voi muri desigur în pielea unui om distrat...

— Numai să nu fii jupuit, adăugă maiorul.

— Să fiu jupuit? strigă furios geograful. Asta vrea să fie o aluzie?

— Ce aluzie, Paganel? întrebă Mac Nabbs, cu vocea sa liniştită.

Incidentul se termină aici. Taina prin care *Duncan* se afla în acest loc fusese lămurită şi călătorii, scăpaţi ca prin minune, nu se mai gîndeau decît să intre în cabinele lor şi apoi să mănînce.

După aceea, lăsînd pe lady Helena, Mary Grant, maiorul, Paganel

şi Robert să se retragă în cabine, Glenarvan şi John Mangles îl reţinură pe Tom Austin ca să-l mai întrebe:

— Acum, bătrîne Tom, spuse Glenarvan, răspunde-mi: să porneşti spre coastele Noii Zeelande nu ţi s-a părut un ordin ciudat?

— Da, milord, răspunse Austin, am fost foarte mirat, dar cum nu am obiceiul să discut ordinele primite, m-am conformat. Puteam să fac altfel? Dacă n-aş fi urmat întocmai instrucţiunile dumneavoastră şi s-ar fi întîmplat o catastrofă, n-aş fi fost eu vinovat? Dumneata ai fi făcut altfel, domnule căpitan?

— Nu, Tom, răspunse John Mangles.

— Dar ce credeai despre acest ordin? întrebă Glenarvan.

— Credeam, milord, că în interesul lui Harry Grant trebuia să merg acolo unde mi-aţi spus să mă duc. M-am gîndit că vreo corabie trebuia să vă transporte în Noua Zeelandă şi că eu trebuia să vă aştept pe coasta de est a insulei. Dealtfel, plecînd din Melbourne, am ţinut secretă destinaţia şi echipajul nu a cunoscut-o decît în larg, cînd pămîntul Australiei dispăruse de sub ochii noştri. Atunci, însă, s-a petrecut la bord un incident care mi-a dat de gîndit.

— Ce vrei să spui, Tom? întrebă Glenarvan.

— Vreau să spun, răspunse Tom Austin, că a doua zi, cînd maistrul Ayrton află destinaţia *Duncan*-ului...

— Ayrton! Este deci pe bord! strigă Glenarvan.

— Da, milord.

— Ayrton aici! repetă Glenarvan, privindu-l pe John Mangles.

Într-o clipă, cu iuţeala fulgerului, toată purtarea lui Ayrton, trădarea sa îndelung pregătită, rănirea lui Glenarvan, încercarea de a-l asasina pe Mulrady, mizeriile suferite de expediţia oprită în mlaştinile de la Snowy, tot trecutul acestui bandit apăru în faţa ochilor celor doi oameni. Şi acum, printr-un ciudat concurs de împrejurări, ocnaşul se află în mîna lor.

— Unde este? întrebă repede Glenarvan.

— Într-o cabină de la prova corabiei, bine păzit, răspunse Tom Austin.

— Pentru ce a fost închis?

— Pentru că atunci cînd a văzut că iahtul se îndreaptă spre Noua Zeelandă, s-a înfuriat şi a căutat să mă silească să schimb direcţia vasului. M-a ameninţat şi a căutat să îndemne oamenii la revoltă. Am înţeles că este un individ periculos şi a trebuit să iau măsuri împotriva lui.

— Şi de atunci?

— De atunci a stat în cabină, fără să încerce să iasă.

— Bine, Tom.

În acel moment, Glenarvan şi John Mangles fură chemaţi de pe dunetă. Dejunul de care aveau atîta nevoie era pregătit. Luară loc la masa din careu şi nu mai vorbiră despre Ayrton.

Dar după ce terminară masa, comesenii refăcuţi şi întăriţi se adunară din nou pe punte. Glenarvan le aduse la cunoştinţă prezenţa maistrului pe bord. În acelaşi timp îi anunţă că are intenţia să-l aducă în faţa lor.

— Aş putea să nu asist la acest interogatoriu? întrebă lady Helena. Îţi mărturisesc, dragul meu Eduard, că vederea acestui bandit mi-ar fi grozav de neplăcută..

— Este o confruntare, Helena, răspunse lordul Glenarvan. Te rog să rămîi. Trebuie ca Ben Joyce să se vadă faţă în faţă cu toate victimele sale.

Lady Helena se supuse acestui argument. Împreună cu Mary Grant luă loc lîngă lordul Glenarvan. În jurul lui se strînseră de asemenea maiorul, Paganel, John Mangles, Wilson, Mulrady, Olbinett, toţi cei care suferiseră atît prin trădarea ocnaşului. Echipajul iahtului, care încă nu înţelegea gravitatea acestei scene, păstra o tăcere desăvîrşită.

— Aduceţi-l pe Ayrton, spuse Glenarvan.

Capitolul XVIII

AYRTON, SAU BEN JOYCE?

Ayrton apăru. Traversă puntea cu un pas sigur şi urcă scara dunetei. Avea ochii întunecaţi, fălcile încleştate, iar pumnii i se strîngeau convulsiv. Înfăţişarea sa nu denota nici îngîmfare, nici umilinţă. Cînd ajunse în faţa lordului Glenarvan, îşi încrucişă braţele mut şi calm, aşteptînd să fie întrebat.

— Ayrton, spuse Glenarvan, iată-ne, şi dumneata, şi noi, pe acest vas pe care voiai să-l dai pradă ocnaşilor lui Ben Joyce.

La aceste cuvinte, buzele maistrului tremurară uşor. O slabă roşeaţă colora obrazul său nemişcat. Nu era roşeaţa remuşcării, ci ciuda insuccesului. Pe acest iaht pe care voise să-l comande ca stăpîn era acum prizonier şi soarta sa va fi hotărîtă peste cîteva clipe.

Totuşi nu răspunse. Glenarvan aşteptă cu răbdare, dar Ayrton păstra o tăcere completă.

— Vorbeşte, Ayrton, ce ai de spus? reluă Glenarvan.

Ayrton se codi; fruntea i se încreţi adînc, apoi rosti calm:

— Nu am nimic de spus, milord. Am tăcut prostia de a mă lăsa prins. Acum faceți ce veți vrea cu mine.

După aceste cuvinte, maistrul își îndreptă privirile spre coasta care se întindea spre vest și se prefăcu indiferent la cele ce se petreceau în jurul său. Văzîndu-l, l-ai fi crezut cu totul străin de situația grea în care se afla. Dar Glenarvan hotărîse să fie răbdător. Un interes puternic îl împingea să cunoască amănunte din viața atît de plină de taine a lui Ayrton, mai ales tot ce era în legătură cu Harry Grant și cu *Britannia*. Își reluă deci interogatoriul, vorbind cu multă blîndețe și impunîndu-și un calm desăvîrșit, deși inima-i bătea tare, plină de mînie.

— Cred, Ayrton, spuse el, că nu vei refuza să răspunzi anumitor întrebări pe care doresc să ți le pun. Și, mai întîi, cum trebuie să te numesc, Ayrton, sau Ben Joyce? Dumneata ești maistrul de pe *Britannia?*

Ayrton rămase nepăsător, privind țărmul, surd la orice întrebare.

Glenarvan, ai cărui ochi se aprindeau, continuă să-l întrebe:

— Vrei să-mi spui cum ai părăsit *Britannia* și pentru ce ești în Australia?

Aceeași tăcere, aceeași nepăsare.

— Ascultă-mă bine, Ayrton, răspunse Glenarvan. Ai tot interesul să vorbești. Dacă ești sincer, se va ține seamă de sinceritatea dumitale. Pentru ultima oară, vrei să răspunzi la întrebările mele?

Ayrton întoarse capul spre Glenarvan și îl privi drept în ochi.

— Milord, spuse el, nu am la ce să răspund. Justiția, nu eu, trebuie să aducă dovezi împotriva mea.

— De dovedit va fi ușor, răspunse Glenarvan.

— Ușor, milord? făcu Ayrton cu ton batjocoritor. Cred că vă înșelați. Chiar și cel mai strașnic judecător din Temple-Bar ar fi încurcat cu mine! Cine ar putea să spună de ce am venit eu în Australia, cînd căpitanul Grant nu mai este, ca să poată spune? Cine va putea dovedi că eu sînt acel Ben Joyce, căutat de poliție, cînd poliția niciodată nu m-a avut în mînă, iar tovarășii meu sînt în libertate? Cine ar putea să mă acuze, în afară de dumneavoastră, nu de o crimă, ci măcar de o faptă urîtă? Cine ar putea afirma că eu am vrut să mă fac stăpînul acestei corăbii și s-o predau ocnașilor? Nimeni, mă auziți? Nimeni! Aveți bănuieli, foarte bine, dar trebuiesc certitudini pentru a putea condamna un om, și această certitudine vă lipsește. Pînă la proba contrarie, eu sînt Ayrton, maistrul de pe *Britannia*.

Vorbind, Ayrton se însufleți, dar curînd reveni la nepăsarea ce o arătase mai înainte. Socotea că declarația sa pusese capăt interogatoriului, dar Glenarvan, reluînd discuția, îi spuse:

— Ayrton, eu nu sînt un judecător care să te cerceteze. Asta nu este treaba mea. Este bine ca poziția noastră, unul față de altul, să fie bine lămurită. Eu nu te întreb nimic care ți-ar putea compromite situația. De asta se va ocupa justiția. Dar dumneata știi țelul pe care îl urmărești și cu un singur cuvînt ai putea să mă pui pe urmele pe care le-am pierdut. Vrei să vorbești?

Ayrton dădu din cap, ca un om care este hotărît să tacă.

— Vrei să-mi spui unde este căpitanul Grant? întrebă Glenarvan.

— Nu, milord, răspunse Ayrton.

— Vrei să-mi spui unde a eșuat *Britannia?*

— Nici asta.

— Ayrton, răspunse Glenarvan cu un ton aproape rugător, vrei cel puțin, dacă știi unde este Harry Grant, să o spui sărmanilor săi copii, care nu așteaptă decît un singur cuvînt din partea dumitale?

Ayrton ezită. Fața i se contractă, dar murmură cu vocea înceată:

— Nu pot, milord. Și adăugă, ca și cum i-ar fi fost ciudă de clipa sa de slăbiciune: Nu! Nu voi vorbi! Spînzurați-mă dacă vreți!

— Să te spînzur? strigă Glenarvan, năpădit de o bruscă furie. Apoi, stăpînindu-se, răspunse grav: Ayrton, aici nu sînt nici judecători, nici călăi. La prima escală vei fi predat autorităților engleze.

— Asta cer și eu! răspunse maistrul. Apoi se întoarse liniștit spre cabina care-i servea de închisoare. Doi marinari fură puși la ușă să-i supravegheze cele mai mici mișcări. Martorii acestei scene se retraseră indignați și deznădăjduiți.

Glenarvan nu reușise să afle nimic de la Ayrton. Ce-i mai rămînea de făcut? Desigur, planul conceput la Eden, de a se înapoia în Europa, chiar dacă mai tîrziu vor relua încercarea nereușită acum. Urmele *Britanniei* păreau pierdute definitiv, documentul nemaipretîndu-se la nici o interpretare, căci nici o altă țară nu se mai găsea pe paralela 37. *Duncan* nu avea altceva de făcut decît să ia calea întoarsă.

După ce-și consultă prietenii, Glenarvan discută chestiunea întoarcerii, în special cu John Mangles. John cercetă magaziile: provizia de cărbune putea să mai dureze cel mult cincisprezece zile. Era deci nevoie să se aprovizioneze cu combustibil la cea dintîi oprire.

John îi propuse lui Glenarvan să se îndrepte spre golful Talcahuano, unde *Duncan* se mai aprovizionase înainte de a începe călătoria în jurul lumii. Era un drum direct, mai mult, era situat chiar pe paralela 37. Suficient aprovizionat, iahtul se va îndrepta apoi spre sud, va ocoli Capul Horn și va ajunge în Scoția prin Atlantic.

Planul fu acceptat și mecanicul primi ordin să dea presiune. Peste o jumătate de oră iahtul se îndrepta spre Talcahuano, pe un ocean într-adevăr «pacific», așa cum îi spune numele. La ora șase seara,

ultimii munți ai Noii Zeelande dispăreau la orizont, în ceață.

Începea deci călătoria de întoarcere. Tristă traversare pentru acești cercetători atît de curajoși, ce se înapoiau acasă fără să-l aducă pe Harry Grant! Echipajul atît de bucuros și încrezător la început arăta acum învins și descurajat. Nici unul din acești bravi marinari nu se simțea emoționat la gîndul că-și va revedea țara, și cu toții ar mai fi înfruntat încă mult timp pericolele oceanului pentru a-l regăsi pe căpitanul Grant.

Uralelor cu care fusese primit Glenarvan la înapoierea sa pe bord le urmă în curînd descurajarea. Nu mai aveau loc între pasageri convorbiri care altădată înveseleau călătoria. Fiecare se ținea deoparte în singurătatea cabinei sale și rareori mai apărea cîte unul pe puntea *Duncan*-ului.

Paganel, omul care de obicei era oglinda cea mai fidelă a situației de pe bord, veselă sau tristă, care dacă n-ar fi existat speranța, desigur că ar fi inventat-o, rămînea și el posomorît și tăcut. Abia putea fi văzut. Vioiciunea sa franțuzească se schimbase în mutenie și tristețe. Părea chiar mai descurajat decît prietenii săi. Cînd Glenarvan vorbea de reînceperea cercetărilor, Paganel clătina din cap ca un om care nu mai are nici o nădejde, care și-a format definitiv convingerea asupra soartei naufragiaților de pe *Britannia*. Se vedea că îi socotea definitiv pierduți.

Și, totuși, pe bord se afla un om care putea să spună un cuvînt despre această catastrofă, un om a cărui tăcere se prelungea. Era Ayrton. Nici o îndoială că mizerabilul știa, dacă nu adevărul despre starea actuală a căpitanului, cel puțin locul naufragiului. Dar, desigur, dacă Grant ar fi fost regăsit, ar fi devenit martorul principal împotriva sa. Din această pricină marinarii erau nespus de revoltați împotriva lui și ar fi dorit să-i facă de petrecanie.

Glenarvan reînnoi de cîteva ori încercările pe lîngă Ayrton. Promisiuni sau amenințări, toate fură inutile. Încăpățînarea lui era pe cît de mare, pe atît de neînțeleasă. Maiorul începu să creadă că acesta nu știa nimic, părere dealtfel împărtășită și de geograf, care își avea ideile sale asupra soartei lui Harry Grant.

Dar dacă Ayrton nu știa nimic, pentru ce nu o mărturisea?

Ce-ar fi putut să i se întîmple mai rău? Tăcerea sa mărea greutățile elaborării unui nou plan. Se putea oare deduce prezența lui Harry Grant în Australia din întîlnirea maistrului în acest continent? Ayrton trebuia convins cu orice preț să vorbească despre acest lucru.

Văzînd insuccesul soțului ei, lady Helena voi să încerce, la rîndul său, să lupte cu încăpățînarea maistrului. Unde nu reușise un bărbat prin stăruință, poate că va reuși o femeie prin blîndețe. Nu povestește

oare fabula despre uraganul care nu a reuşit să smulgă mantaua de pe umerii unui călător, în timp ce o mică rază de soare a reuşit de îndată? Glenarvan, cunoscînd inteligenţa tinerei sale soţii, îi lăsă toată libertatea.

În acea zi, la 5 martie, Ayrton fu adus în apartamentul lady-ei Helena. Fu de faţă şi Mary Grant, căci influenţa tinerei fete putea fi mare, iar lady Helena nu voia să neglijeze nici un prilej favorabil.

Timp de o oră cele două femei rămaseră închise cu maistrul de pe *Britannia*, dar nu se putu afla nimic despre convorbirea lor. Toate amănuntele acestui interogatoriu rămaseră necunoscute. Dealtfel, cînd Ayrton le părăsi, păreau a nu fi reuşit, căci pe faţă li se putea citi descurajarea.

De aceea, în timp ce Ayrton fu condus din nou în cabina sa, marinarii îl ameninţară cu violenţa. El se mulţumi să ridice din umeri, ceea ce mări şi mai mult furia echipajului. Pentru a-i potoli, fu necesară intervenţia lui John Mangles şi a lui Glenarvan.

Dar lady Helena nu se dădu bătută. Voia să lupte pînă la capăt împotriva acestui om fără milă. A doua zi se duse chiar ea în cabina lui Ayrton, pentru a evita scenele pe care le provoca trecerea acestuia pe puntea iahtului.

Timp de două ore, buna şi blînda scoţiană rămase singură faţă-n faţă cu şeful bandiţilor. Glenarvan, nervos, se învîrtea în jurul cabinei, cînd hotărît să epuizeze pînă la limită orice şanse de izbîndă, cînd decis să o cruţe pe soţia sa de această penibilă întrevedere.

De data aceasta, însă, cînd lady Helena apăru, faţa sa exprima încredere. Putuse ea oare să smulgă secretul, să-l înduioşeze pe acest ocnaş fără scrupule?

Mac Nabbs, cu toate că o văzuse primul, nu-şi făcea nici o iluzie.

Îndată se răspîndi printre oamenii echipajului vestea că, în sfîrşit, maistrul cedase insistenţelor lady-ei Helena. Fu ca o zguduire electrică. Toţi marinarii se strînseră pe punte mai repede decît dacă i-ar fi chemat la manevră fluierul lui Tom Austin.

Glenarvan se grăbi să iasă înaintea soţiei sale.

— A vorbit? întrebă el.

— Nu. Dar, cedînd rugăminţilor mele, Ayrton vrea să te vadă.

— Scumpa mea Helena, ai reuşit!

— Aşa sper, Eduard.

— Ai făcut vreo promisiune pe care trebuie să o respect?

— Una singură, dragul meu. Aceea că vei folosi toată influenţa ta pentru a îndulci soarta ce-l aşteaptă pe acest nenorocit.

— Bine, scumpa mea Helena. Să vină îndată Ayrton.

Lady Helena se retrase în camera ei, însoţită de Mary Grant,

Timp de o oră, cele două femei rămaseră închise cu maistrul de pe Britannia...

Capitolul XIX

O ÎNVOIALĂ

Îndată ce maistrul se găsi în faţa lordului. cei ce-l păzeau se retraseră.

— Ai dorit să-mi vorbeşti, Ayrton? spuse Glenarvan.

— Da, milord, răspunse maistrul.

— Numai mie?

— Da, însă cred că dacă domnul maior Mac Nabbs şi domnul Paganel vor asista la convorbire, va fi şi mai bine.

— Pentru cine?

— Pentru mine.

Ayrton vorbea liniştit. Glenarvan îl privi ţintă şi apoi îi chemă pe Mac Nabbs şi pe Paganel, care veniră îndată.

— Te ascultăm, spuse Glenarvan, de îndată ce cei doi prieteni ai săi se aşezară la masa careului.

Ayrton se reculese cîteva clipe, apoi spuse:

— Milord, este obiceiul ca la orice învoială intervenită între două părţi să asiste martori. Iată pentru ce am dorit prezenţa domnilor Paganel şi Mac Nabbs.

Glenarvan, obişnuit cu purtarea lui Ayrton, nici nu clipi, cu toate că o afacere între el şi omul acesta i se părea cam ciudată.

— Care este această afacere? spuse el.

— Iat-o, răspunse Ayrton. Dumneavoastră doriţi să aflaţi de la mine unele amănunte care vă pot fi folositoare. Eu doresc să obţin de la dumneavoastră anumite avantaje, care îmi vor fi preţioase. Facem un schimb, milord, vă convine?

— Care sînt amănuntele? întrebă Paganel.

— Nu, spuse Glenarvan, care sînt acele avantaje?

Cu o mişcare a capului, Ayrton arătă că înţelesese intenţia, lui Glenarvan.

— Iată ceea ce cer, spuse el. Mai aveţi intenţia, milord, de a mă preda autorităţilor engleze?

— Da, Ayrton, şi aşa este drept!

— Eu nu spun nu, răspunse liniştit maistrul. Aşadar, nu aţi consimţi să mă lăsaţi liber?

Glenarvan ezită înainte de a răspunde la o întrebare atît de clar pusă. De ceea ce va spune el acum, poate că depinde soarta lui Harry Grant. Totuşi, sentimentul datoriei faţă de justiţie fu mai tare.

— Nu, Ayrton, spuse el, nu te pot lăsa liber.

— Nici nu cer asta, răspunse cu mîndrie maistrul.

— Atunci ce doreşti?

— O situaţie de mijloc, milord, între spînzurătoarea care mă aşteaptă şi libertatea pe care nu mi-o puteţi da.

— Anume?...

— Să mă părăsiţi într-una din insulele pustii ale Pacificului, împreună cu cîteva obiecte strict trebuincioase. Mă voi descurca cum voi putea şi mă voi pocăi, dacă voi mai avea timp!

Glenarvan, care nu se aştepta la această întorsătură, privi pe cei doi prieteni care stăteau tăcuţi. După ce se gîndi cîteva clipe, răspunse:

— Ayrton, dacă primesc propunerea dumitale, îmi vei spune tot ceea ce doresc să ştiu?

— Da, milord, adică tot ceea ce ştiu despre căpitanul Grant şi despre *Britannia.*

— Tot adevărul?

— Tot adevărul.

— Dar cine îmi garantează?...

— Oh! Văd ceea ce vă nelinişteşte, milord, dar trebuie să aveţi încredere în cuvîntul meu. Cuvîntul unui răufăcător, e adevărat! Dar ce vreţi? Asta este situaţia! Dacă vă convine!...

— Mă voi încrede în dumneata, Ayrton, spuse simplu Glenarvan.

— Bine faceţi, milord. Dealtfel, dacă vă înşel, veţi avea posibilitatea să vă răzbunaţi.

— Cum?

— Venind să mă luaţi din insula din care eu nu voi putea să fug.

Ayrton găsea răspuns la toate. Bănuia dificultăţile şi găsea argumente puternice chiar împotriva sa. După cum se vedea, părea că tratează «afacerea» sa cu o indiscutabilă bună-credinţă. Era imposibil ca cineva să fie mai convingător. Şi totuşi găsi mijlocul de a merge şi mai departe, pe această cale a dezinteresării.

— Milord şi domnilor, adăugă el, doresc să fiţi convinşi că eu joc cu dumneavoastră cu cărţile pe faţă. Nu caut deloc să vă înşel şi vă voi da o nouă dovadă a sincerităţii mele. Mă port cinstit, deoarece doresc să mă aştept la aceeaşi loialitate din partea dumneavoastră.

— Vorbeşte, Ayrton, spuse Glenarvan.

— Milord, trebuie totuşi să vă spun, înainte de a primi propunerea mea, că nu ştiu prea mare lucru asupra lui Harry Grant.

— Nu prea mare lucru!

— Da, milord, amănuntele pe care sînt în măsură să vi le comunic sînt mai mult în legătură cu mine şi nu vor da nici o indicaţie asupra urmelor pe care le-aţi pierdut.

O vie dezamăgire se zugrăvi pe fața lui Glenarvan și a maiorului. Ei credeau că Ayrton este deținătorul unui important secret și, cînd colo, acesta declara că mărturisirile sale vor fi aproape nefolositoare. Cît despre Paganel, rămase netulburat.

Orice-ar fi fost însă, mărturisirea lui Ayrton care se preda cu mîinile legate, fără nici o garanție, mișcă deosebit pe cei ce-l ascultară, mai ales cînd acesta adăugă:

— Sînteți astfel prevenit, milord! Afacerea va fi mai puțin avantajoasă pentru dumneavoastră decît pentru mine.

— Nu interesează, răspunse Glenarvan. Accept propunerea dumitale, Ayrton. Ai cuvîntul meu că vei fi debarcat într-o insulă din Oceanul Pacific.

— Bine, milord, răspunse maistrul.

Era oare bucuros acest om ciudat de hotărîrea luată? Nu ai fi putut spune, căci fizionomia sa nu arăta urma nici unei emoții. Părea că vorbește despre un altul, nu despre el.

— Sînt gata să răspund!

— Nu avem ce să te întrebăm, spuse Glenarvan. Povestește-ne tot ce știi, Ayrton, începînd prin a spune cine ești.

— Domnilor, răspunse Ayrton, sînt într-adevăr Tom Ayrton, maistrul de pe *Britannia*. Am plecat din Glasgow, la 12 martie 1861, pe corabia lui Harry Grant. Timp de paisprezece luni am navigat pe Oceanul Pacific, căutînd un loc potrivit pentru a întemeia acolo o colonie scoțiană. Harry Grant era un om care ar fi putut să realizeze lucruri mari, dar certuri serioase izbucneau deseori între noi. Nu mă împăcam cu caracterul său. Mie nu-mi place să mă supun; or, Harry Grant nu admitea nesupunerea atunci cînd lua o hotărîre. Era un om care-și impunea o disciplină de fier și lui, și celorlalți. Îndrăznii totuși să mă revolt și încercai să atrag și echipajul la revoltă, pentru a pune stăpînire pe vas. Că am greșit sau nu, nu interesează. Harry Grant nu ezită și mă debarcă, la 8 aprilie 1862, pe coasta de vest a Australiei.

— Australiei? spuse maiorul, întrerupînd povestea lui Ayrton. În consecință, ai părăsit *Britannia* înainte de escala sa la Callao, de unde datează ultimele știri.

— Da, răspunse maistrul, căci *Britannia* nu a făcut nici o escală la Callao cît timp am fost eu pe bord. Dacă v-am vorbit de Callao la ferma lui Paddy O'Moore, este numai pentru că aflasem aceasta din cele spuse de dumneavoastră.

— Continuă, Ayrton, îl îndemnă Glenarvan.

— Mă aflam deci părăsit pe un țărm aproape pustiu, dar la numai douăzeci de mile de închisoarea din Perth, capitala Australiei occidentale. Rătăcind pe țărmuri, am întîlnit o bandă de deportați care

tocmai evadaseră. Mă alăturai lor. Mă veţi scuti, milord, de a vă povesti viaţa mea timp de doi ani şi jumătate. Ajunge să ştiţi numai că am devenit şeful evadaţilor, sub numele de Ben Joyce. În luna septembrie 1864 m-am prezentat la ferma irlandeză. Am fost primit ca servitor, sub adevăratul meu nume de Ayrton. Acolo am aşteptat prilejul de a pune mîna pe o navă. Era cea mai mare dorinţă a mea. Două luni mai tîrziu sosi *Duncan*. În timp ce vizitaţi ferma, aţi povestit, milord, întreaga istorie a căpitanului Grant. Aflai atunci de escala pe care *Britannia* a făcut-o la Callao, ultimele veşti despre Grant datînd din iunie 1862, două luni după debarcarea mea, chestiunea documentului, naufragiul corăbiei într-un punct de pe paralela 37 şi, în fine, motivele serioase pe care le aveţi pentru a-l căuta pe Harry Grant pe continentul australian. Nu mai stătui la îndoială. Hotărîi să pun mîna pe *Duncan*, o corabie minunată care ar fi putut întrece uşor cele mai bune nave ale flotei britanice. Dar *Duncan* avea grave avarii de reparat. Îl lăsai deci să plece la Melbourne şi, mărturisindu-vă fosta mea calitate de maistru pe *Britannia*, m-am oferit să vă duc spre locul naufragiului, ales imaginar de mine într-un punct de pe coasta de est a Australiei. Astfel, cîteodată urmat, alteori precedat de banda mea de deportaţi, îndreptai expediţia dumneavoastră spre regiunea Victoria. La Camden-Bridge, oamenii mei au comis o crimă inutilă, deoarece *Duncan*, odată adus la coastă, nu putea să-mi scape, şi cu acest iaht deveneam stăpînul oceanului. Vă condusei astfel, fără să bănuiţi nimic, pînă la Snowy. Caii şi boii căzură unul cîte unul intoxicaţi cu gastrolobium. Împotmolii carul în mlaştinile de la Snowy. Datorită insistenţelor mele... Dar ştiţi restul, milord, şi puteţi fi siguri că, fără încurcătura domnului Paganel, eu aş fi comandat azi pe bordul *Duncan*-ului. Aceasta este povestea mea, domnilor. Din păcate, cele ce v-am spus nu vă vor putea pune pe urmele lui Harry Grant. Vedeţi deci că aţi făcut cu mine o afacere destul de proastă.

Maistrul tăcu şi, încrucişînd braţele după cum avea obiceiul, aşteptă. Glenarvan şi prietenii săi tăceau şi ei. Îşi dădeau seama că acest straniu răufăcător spusese tot adevărul. Răpirea *Duncan*-ului nu fusese împiedicată decît de un motiv independent de voinţa sa. Complicii săi veniseră pe ţărmurile golfului Twofold, aşa cum bănuise şi Glenarvan cînd găsise bluza aceea de ocnaş. Acolo, credincioşi ordinului şefului lor, pîndiseră iahtul şi apoi, sătui de aşteptare, se puseseră din nou pe jafuri şi incendii în cîmpiile Noii Galii de Sud. Maiorul reluă interogatoriul, pentru a preciza datele în legătură cu *Britannia*.

— Aşadar, îl întrebă el pe maistru, ai fost debarcat pe coasta de vest a Australiei, la 8 aprilie 1862?

— Exact, răspunse Ayrton.

— Atunci poate ştii care erau proiectele lui Harry Grant?

— Foarte vag.

— Vorbeşte totuşi, Ayrton, spuse Glenarvan. Un indiciu cît de mic ne-ar putea pune pe urmele lui Grant.

— Iată ce-aş putea să vă spun, milord, răspunse maistrul. Căpitanul Grant avea intenţia să viziteze Noua Zeelandă. Or, această parte a proiectului său n-a fost realizată în timpul cît am fost eu pe bord. Nu ar fi deci imposibil ca *Britannia*, părăsind Callao, să se fi dus spre Noua Zeelandă. Aceasta ar concorda cu data de 27 iunie, ce se afla scrisă pe document.

— Evident, spuse Paganel.

— Dar, reluă Glenarvan, nimic din ceea ce scrie în document nu poate fi aplicat Noii Zeelande.

— La aceasta nu aş putea răspunde, spuse maistrul.

— Bine, bine, Ayrton, făcu Glenarvan. Ţi-ai ţinut cuvîntul şi mi-l voi ţine şi eu pe al meu. Vom hotărî în ce insulă din Pacific te vom părăsi.

— Ah, puţin mă interesează, milord! răspunse Ayrton.

— Întoarce-te în cabina dumitale şi aşteaptă hotărîrea noastră.

Maistrul se retrase sub paza a doi marinari.

— Ticălosul acesta ar fi putut fi un om, spuse maiorul.

— Da, fu de acord Glenarvan. Are un caracter puternic şi este inteligent. De ce-a trebuit să-şi întrebuinţeze atît de rău calităţile?!

— Dar Harry Grant?

— Mă tem să nu fie definitiv pierdut! Sărmanii copii, cine le-ar putea spune unde este tatăl lor?

— Eu! răspunse Paganel. Da! Eu!

După cum s-a putut observa, geograful, atît de vorbăreţ, atît de nerăbdător de obicei, abia vorbise în timpul cît fusese interogat Ayrton. Ascultase fără să-şi descleştеze dinţii. Dar ultimul cuvînt pe care îl spusese îl făcu pe Glenarvan să sară în sus.

— Dumneata? strigă el. Paganel, dumneata ştii unde se află căpitanul Grant?

— Da, atît cît se poate şti, răspunse geograful.

— Şi de unde ştii?

— Din eternul document.

— Ah! exclamă maiorul neîncrezător.

— Ascultă întîi, Mac Nabbs, spuse Paganel, şi apoi să ridici din umeri. Nu am vorbit mai curînd, pentru că nu m-aţi fi crezut. Apoi pentru că era inutil. Dar m-am decis acum, pentru că părerea lui Ayrton a venit s-o întărească pe a mea.

— Aşadar, Noua Zeelandă? întrebă Glenarvan.

— Ascultați și judecați, răspunse Paganel. N-a fost fără motiv, sau n-a fost fără «un motiv» faptul c-am comis greșeala care ne-a salvat. În momentul cînd scriam acea scrisoare, dictată de Glenarvan, cuvîntul «Zeelanda» îmi umbla prin minte. Iată de ce. Vă amintiți că eram în car. Mac Nabbs tocmai istorisise lady-ei Helena povestea cu ocnașii; îi dăduse un număr din *Australian and New Zealand Gazette*, care relata catastrofa de la Camden-Bridge. Or, în momentul în care scriam, jurnalul căzuse jos, așa fel îndoit, încît apăreau numai două silabe din titlul său. Aceste două silabe erau *aland*. Deodată mi se făcu lumină în minte! *Aland* era tocmai un cuvînt din documentul englez, cuvînt pe care pînă atunci noi îl tradusesem prin pămînt (țară) și care trebuia să fie terminația numelui propriu Zealand.

— Cum? făcu Glenarvan.

— Da, răspunse Paganel, cu o adîncă convingere, această interpretare îmi scăpase, și știți pentru ce? Pentru că cercetările mele se întemeiau pe documentul francez, mai complet decît celelalte și în care lipsește acest cuvînt important.

— Oh! Oh! spuse maiorul. Prea multă imaginație, Paganel, și uiți prea ușor deducțiile dumitale precedente.

— Haide, maiorule, sînt gata să-ți răspund.

— Atunci ce devine cuvîntul *austra?*

— Ceea ce era la început. Înseamnă ținuturile «australe».

— Bine. Și această silabă, *indi*, care a fost odată radicalul pentru indieni și a doua oară radical pentru indigeni?

— Ei bine, a treia și ultima dată, răspunse, Paganel, va fi prima silabă a cuvîntului «indigence»[1]!

— Și *contin*, strigă Mac Nabbs, mai înseamnă continent?

— Nu, deoarece Noua Zeelandă nu este decît o insulă.

— Atunci?... întrebă Glenarvan.

— Dragul meu lord, răspunse Paganel, vă voi traduce documentul urmînd cea de-a treia interpretare a mea, și veți judeca. Nu fac decît două observații înainte: 1) Uitați pe cît se poate primele interpretări și îndepărtați-vă mintea de la orice preocupare anterioară; 2) Anumite pasaje vă vor părea «forțate» poate și este posibil să le fi tradus rău, dar n-au nici o importanță; între altele, cuvîntul *agonie* care mă încurcă, dar pe care nu-l pot explica în alt mod. Dealtfel, la baza interpretării mele stă documentul francez și nu uitați că a fost scris de un englez, căruia idiotismele limbii franceze nu-i puteau fi prea cunoscute. Acestea fiind spuse, încep.

---

[1] Lipsă, mizerie (în limba franceză în text).

Şi Paganel, articulînd rar fiecare silabă, pronunţă următoarele fraze:

«La 27 iunie 1862, tricatargul *Britannia* din Glasgow s-a scufundat după o lungă agonie în mările australe, pe coastele Noii Zeelande (în englezeşte Zealand). Doi marinari şi căpitanul Grant au putut să abordeze. Acolo, pradă unei lipse continue, au aruncat acest document la... longitudine şi 37° latitudine. Veniţi în ajutorul lor, sau vor fi pierduţi».

Paganel se opri. Interpretarea era admisibilă. Dar tocmai pentru că părea atît de posibilă ca şi cele dinainte, putea să fie falsă. Glenarvan şi maiorul nu încercară deci să o discute. Totuşi, deoarece nu întîlniseră urmele naufragiului nici pe coastele Patagoniei, nici pe coastele Australiei, în punctele unde sînt tăiate de paralela 37, putea să se creadă că este într-adevăr vorba de Noua Zeelandă. Observaţia lui Paganel puse pe gînduri pe prietenii săi.

— Acum, zise Glenarvan, mi-ai putea spune, Paganel, de ce ai ţinut secretă, timp de două luni, această interpretare?

— Pentru că nu voiam să vă dea speranţe deşarte. Dealtfel, noi mergeam la Auckland, care se află chiar la latitudinea indicată în document.

— Dar mai tîrziu, cînd am părăsit acest drum, de ce n-ai vorbit?

— Mai e încă ceva; chiar dacă această interpretare ar fi cea bună, nu ar putea să contribuie cu nimic la salvarea căpitanului!

— Pentru ce, Paganel?

— Pentru că, admiţînd presupunerea că într-adevăr căpitanul Harry Grant a eşuat în Noua Zeelandă, de vreme ce s-au scurs doi ani de atunci fără să fi reapărut, înseamnă că a fost victima fie a naufragiului, fie a zeelandezilor.

— Astfel, crezi că... spuse Glenarvan.

— ...că am putea găsi unele urme ale naufragiului, dar că naufragiaţii sînt definitiv pierduţi!

— Asupra acestui lucru vă rog să păstraţi tăcere, prieteni, îi sfătui Glenarvan. Lăsaţi-mă să aleg eu momentul cînd voi da trista stire copiilor căpitanului Grant.

Capitolul XX

UN STRIGĂT ÎN NOAPTE

Echipajul află curînd că misterul căpitanului Grant nu fusese dezlegat prin mărturisirile maistrului. Descurajarea pe bord fu mare, căci se contase pe Ayrton, şi Ayrton nu ştia nimic din ceea ce ar fi putut pune *Duncan*-ul pe urmele *Britanniei*.

Ruta iahtului fu menţinută. Rămînea numai de ales insula în care urma să fie părăsit Ayrton.

Paganel şi John Mangles consultară hărţile de la bord. Chiar pe paralela 37 se afla o insulă cunoscută sub numele de Maria Tereza, stîncă pierdută în mijlocul Oceanului Pacific, la trei mii cinci sute de mile de Noua Zeelandă. Spre nord, cel mai apropiat pămînt era arhipelagul Pomotou, sub protectorat francez. Spre sud, nimic pînă la banchiza de gheţuri eterne ale polului austral. Nici un vas nu se abătea spre această insulă singuratică. Nici un ecou al lumii nu ajungea pînă la ea. Numai păsările se adăposteau aici de furtună în timpul lungilor lor călătorii şi multe hărţi nici nu arătau această stîncă bătută de valurile Pacificului.

Insula aceasta situată în afara drumurilor navigatorilor constituia într-adevăr o izolare absolută de restul oamenilor. Situaţia fu adusă la cunoştinţă lui Ayrton şi acesta acceptă să trăiască departe de semenii săi. Vasul fu deci îndreptat spre insula Maria Tereza. În acest moment, o linie absolut dreaptă, în prelungirea axei *Duncan*-ului, ar fi trecut prin insulă şi prin golful Talcahuano.

Două zile mai tîrziu, la ora două, fu semnalat pămîntul. Era insula Maria Tereza. Joasă, alungită, abia ieşind din valuri, apărea ca un enorm cetaceu. Treizeci de mile o mai despărţeau de vasul ce spinteca valurile cu viteza de şaisprezece noduri pe oră.

Puţin cîte puţin, profilul insulei se lămurea la orizont. Soarele coborînd spre asfinţit îi sculpta în plină lumină silueta neregulată. Cîteva vîrfuri, nu prea înalte, se ridicau ici şi colo, luminate din plin de razele soarelui.

La ora cinci, lui John Mangles i se păru că distinge un fum uşor care se înălţa spre cer.

— O fi oare vreun vulcan? îl întrebă el pe Paganel, care, cu binoclul la ochi, observa acest pămînt nou.

— Nu ştiu ce să cred, răspunse geograful. Maria Tereza este o insulă puţin cunoscută. Totuşi, nu ar fi de mirare să fie de origine vulcanică.

— Atunci, spuse Glenarvan, dacă a fost creată printr-o erupţie, nu s-ar putea întîmpla să fie distrusă tot printr-o erupţie?

— Puţin probabil, răspunse Paganel. Existenţa sa este cunoscută de secole, ceea ce-i o garanţie. Cînd insula Julia a ieşit din Mediterana, nu a rămas mult deasupra valurilor, dispărînd la cîteva luni după naşterea sa.

— Bine, spuse Glenarvan. Ce crezi, John, vom putea acosta înainte de a se lăsa noaptea?

— Nu, milord. Nu vreau să primejduiesc *Duncan*-ul în întuneric, pe o coastă care nu-mi este cunoscută. Vom pluti sub slabă presiune, cu viteză mică, iar mîine vom trimite o barcă la ţărm.

La ora opt seara, insula Maria Tereza, cu toate că era la numai cinci mile de corabie, nu mai apărea decît ca o umbră abia vizibilă. *Duncan* se apropia mereu. La ora nouă, o lumină destul de vie străluci în întuneric. Era nemişcată şi continuă.

— Iată ce ar confirma vulcanul, spuse Paganel, care observa cu atenţie.

— Totuşi, răspunse John Mangles, de la distanţa aceasta ar trebui să auzi vuietul care însoţeşte întotdeauna o erupţie. Vîntul dinspre est nu ne aduce însă nici un zgomot.

— Ai dreptate, spuse Paganel, acest vulcan străluceşte, dar nu vorbeşte. Mai mult chiar, licăreşte întocmai ca un far.

— Aşa-i reluă John Mangles, şi totuşi nu sîntem pe o coastă luminată. Ah! strigă el. Un alt foc! Pe plajă, de data asta! Uite! Se mişcă, îşi schimbă locul!

John nu se înşela. Un nou foc apăruse, care părea uneori că se stinge, reaprinzîndu-se apoi deodată.

— Aşadar, insula este locuită? spuse Glenarvan.

— De sălbatici, desigur, răspunse Paganel.

— Atunci nu-l putem părăsi aici pe Ayrton.

— Nu, răspunse maiorul, am face un cadou prea urît locuitorilor insulei.

— Vom căuta altă insulă părăsită, hotărî Glenarvan, care nu se putu opri să nu surîdă la gluma lui Mac Nabbs. I-am făgăduit lui Ayrton să-i salvăm viaţa şi ne vom ţine promisiunea.

— În orice caz, trebuie să fim atenţi, adăugă Paganel. Zeelandezii au obiceiul să înşele vasele prin focuri mişcătoare, aşa cum făceau pe vremuri locuitorii din Cornwall. Poate că şi indigenii din aceste insule cunosc acest obicei.

— Un om de veghe! strigă John matelotului de la cîrmă. Mîine, la răsăritul soarelui, vom şti la ce trebuie să ne aşteptăm.

La ora unsprezece, pasagerii şi John Mangles coborîră în cabinele

lor. Pe puntea din față se plimba matelotul de pază. În spate, singur, omul de la cîrmă era la postul său.

Mary Grant și Robert urcară pe punte.

Cei doi copii ai căpitanului, sprijiniți de balustradă, priveau cu tristețe marea fosforescentă și dîra luminoasă a *Duncan*-ului. Mary se gîndea la viitorul lui Robert, Robert se gîndea la viitorul surorii sale și amîndoi gîndeau la tatăl lor. Mai trăia oare părintele lor iubit? Trebuiau să renunțe să-l mai caute? Nu. Ce-ar însemna viața fără el? Ce s-ar alege de ei, fără el? Ce s-ar fi ales de ei chiar pînă acum, fără lordul Glenarvan, fără lady Helena?

Băiatul, cu mintea coaptă de încercările prin care trecuse, ghicea gîndurile care o munceau pe sora sa. Îi luă mîinile într-ale sale.

— Mary, spuse el, nu trebuie să desperăm. Adu-ți aminte de sfaturile pe care ni le dădea tata: «Curajul înlocuiește totul pe pămînt». Să avem și noi acest curaj care îl făcea pe el atît de puternic. Pînă acum tu m-ai ajutat pe mine. De acum vreau să te ajut eu pe tine.

— Scumpul meu Robert! spuse fata.

— Trebuie să-ți spun ceva, continuă Robert. Nu te vei supăra, nu-i așa, Mary?

— De ce să mă supăr, dragul meu?

— Și n-o să mă împiedici?

— Ce vrei să spui? întrebă Mary, neliniștită.

— Surioară, vreau să mă fac marinar...

— Mă vei părăsi? strigă tînăra fată strîngînd mîna fratelui ei.

— Da, surioară, voi fi marinar ca tata, marinar cum este căpitanul John! Mary, draga mea Mary! Căpitanul John nu și-a pierdut încă speranța. Vei avea și tu, ca și mine, încredere în devotamentul său! Mi-a promis că va face din mine un bun, un încercat marinar și atunci îl vom căuta împreună pe tata! Spune că vrei surioară! Ceea ce tata ar fi făcut pentru noi este de datoria noastră, a mea, cel puțin, să facem pentru el. Viața mea întreagă este închinată unui țel: să caut, să-l caut mereu pe acela care nu ne-ar fi părăsit niciodată, nici pe tine, nici pe mine. Ți-aduci aminte, dragă Mary, ce bun era tata?

— Și atît de nobil, de generos! adăugă Mary. Știi, Robert, că era una din gloriile țării noastre și că ar fi fost socotit drept unul din marii oameni ai Scoției, dacă soarta nu ar fi fost atît de vitregă cu el?

— Știu prea bine! zise Robert.

Mary Grant îl strînse pe Robert la piept. Băiatul îi simți lacrimile pe frunte.

— Mary! Mary! strigă el. Orice-ar spune prietenii noștri, eu nădăjduiesc încă, și voi nădăjdui mereu! Un om ca tata nu moare înainte de a-și îndeplini misiunea.

Mary Grant nu putu să răspundă. Plînsul o înecа. O mie de simțăminte îi năpădeau sufletul la gîndul că noi încercări vor fi făcute pentru a-l regăsi pe Harry Grant și că devotamentul tînărului căpitan nu avea margini.

— Domnul John mai speră încă? întrebă ea.

— Da, răspunse Robert. Este un frate care nu ne va părăsi. Voi fi marinar, nu-i așa surioară? Marinar, pentru a căuta pe tata împreună cu el. Și tu vrei, nu-i așa?

— Dacă vreau! răspunse Mary. Dar să ne despărțim? șopti tînăra fată.

— Nu vei rămîne singură, Mary. Mi-a spus asta prietenul meu John. Doamna Helena nu te va lăsa să pleci de lîngă dînsa. Tu ești femeie și trebuie să primești ceea ce ți se oferă. A nu primi ceva din partea dînsei ar fi o ofensă. Un bărbat însă, așa cum îmi spunea și tata, trebuie să-și croiască singur drum în viață.

— Dar ce se va alege de căsuța noastră din Dundee, atît de plină de amintiri?

— O vom păstra, surioară! Totul este aranjat, și încă bine aranjat de către prietenul nostru John și de lordul Glenarvan. Vei rămîne în Malcolm-Castle ca fiica lui! Lordul i-a spus asta lui John, care mi-a transmis-o apoi mie! Vei fi acolo ca la tine acasă, avînd cu cine să vorbești despre tatăl nostru și așteptînd ca John și cu mine să ți-l aducem într-o zi! Ah! Ce zi frumoasă va fi aceea! strigă Robert, a cărui față strălucea de entuziasm.

— Frățiorule, dragul meu, răspunse Mary, ce fericit ar fi tata dacă te-ar putea auzi! Cît de mult semeni, dragul meu Robert, cu tata! Cînd vei fi bărbat, vei fi el întreg!

— Să te audă Dumnezeu! spuse Robert, roșind de mîndrie și dragoste.

— Dar cum vom răsplăti binefacerile lordului Glenarvan? întrebă Mary.

— Asta nu e greu! strigă Robert plin de entuziasm tineresc. O să-i iubim, o să-i venerăm, o să-i îmbrățișăm și la prima ocazie îmi dau viața pentru ei!

— Dimpotrivă, mai bine să trăiești pentru ei! strigă fata, sărutîndu-l pe frunte. Le-ai face astfel mai multă bucurie și mie de asemenea.

Lăsîndu-se în voia visurilor, cei doi copii ai căpitanului se priviră în întunericul nopții. Continuau să vorbească, să se întrebe și să-și răspundă în gînd. Marea se legăna lină, ondulată de valuri lungi, și elicea lăsa în urmă, în întuneric, o spumă luminoasă. Atunci se produse o întîmplare ciudată: fratele și sora, amîndoi avură în aceeași clipă aceeași impresie: din mijlocul valurilor, cînd întunecate, cînd

luminoase, copiilor li se păru că aud, venind pînă la ei, un glas al cărui sunet profund şi îndurerat îi făcu să tresară:

— Ajutor! Ajutor! se auzea strigînd.

— Mary, spuse Robert, ai auzit? Ai auzit?

Şi aplecîndu-se mai tare peste balustradă, scrutară amîndoi întunecimea nopţii.

Dar nu văzură nimic, decît întunericul fără sfîrşit, care se întindea în faţa lor.

— Robert, spuse Mary, palidă de emoţie, mi s-a părut... da, mi s-a părut ca şi ţie... Aiurăm amîndoi, dragul meu Robert!...

Dar un nou strigăt ajunse pînă la ei şi, de astă dată, iluzia era atît de mare, încît acelaşi strigăt ieşi din inimile amîndurora:

— Tata! Tata!

Era prea mult pentru Mary Grant. Zdrobită de emoţie căzu leşinată în braţele fratelui său.

— Ajutor! strigă Robert. Sora mea! Tata! Ajutor!

Timonierul se repezi s-o ridice pe tînăra fată. Marinarii care vegheau alergară şi ei. Treziţi din somn, veniră pe punte şi John Mangles, lady Helena şi Glenarvan.

— Sora mea moare şi tata este acolo! strigă Robert, arătînd valurile. Dar nimeni nu înţelegea nimic din cuvintele lui.

— Da, repeta el, tata este acolo! I-am auzit glasul! Mary l-a auzit ca şi mine!

Între timp, revenindu-şi în fire, Mary, cu privirea rătăcită, striga la fel:

— Tata! Tata este acolo!

Nefericita fată, ridicîndu-se şi aplecîndu-se peste bord, voia să se arunce în apă.

— Milord! Doamnă Helena, repeta ea mereu, împreunîndu-şi mîinile, vă spun că tata este acolo! Vă afirm că i-am auzit glasul ieşind din valuri ca o plîngere, ca un ultim adio!

Tînăra fată fu din nou apucată de tremur şi trebuiră să o ducă în cabina sa, unde fu urmată de lady Helena. În acest timp, Robert spunea mereu:

— Tata! Tata este acolo! Sînt sigur, milord!

Martorii acestei dureroase scene sfîrşiră prin a înţelege că cei doi copii ai căpitanului fuseseră prada unei halucinaţii. Dar cum să le linişteşti simţurile atît de puternic înşelate?

Glenarvan încercă totuşi. Luîndu-l pe Robert de mînă, îi spuse:

— Dragul meu copil, ai auzit glasul tatălui tău?

— Da, milord! Acolo, în mijlocul valurilor, striga: «Ajutor! Ajutor!»

— Şi ai recunoscut această voce?

— Desigur, milord! Oh! Da! Vă jur! Şi sora mea l-a recunoscut, ca şi mine. Nu este posibil să ne fi înşelat amîndoi! Milord, să mergem în ajutorul tatii! O barcă! O barcă!

Glenarvan îşi dădu seama că nu îl poate linişti pe băiat. Mai făcu totuşi o încercare şi-l chemă pe timonier.

— Hawkins, întrebă el, erai la cîrmă cînd Miss Mary a fost atît de ciudat impresionată?

— Da, milord, răspunse Hawkins.

— Şi nu ai auzit nimic?

— Nimic.

— Vezi, Robert?

— Dac-ar fi fost tatăl lui, răspunse băiatul cu tărie, Hawkins n-ar mai spune că nu a auzit nimic. Era tatăl meu, milord! Tata! Tata!

Glasul lui Robert se sfîrşi într-un hohot de plîns. Palid şi mut, leşină şi el. Glenarvan îl duse pe Robert în pat şi băiatul, sfîrşit de emoţie, căzu într-un somn adînc.

— Sărmanii orfani! spuse John Mangles. Au fost supuşi la grele încercări!

— Da, răspunse Glenarvan, durerea prea mare a produs în acelaşi moment, la amîndoi, aceeaşi halucinaţie.

— La amîndoi! murmură Paganel. Curios, curios! Ştiinţa n-ar putea să admită asta!

Apoi, aplecîndu-se către mare, Paganel ascultă şi el, făcînd celorlalţi semn să tacă. Pretutindeni, tăcere completă. Paganel chemă cu o voce puternică, dar nimeni nu-i răspunse.

— Curios! repetă geograful intrînd în cabină. O legătură de gînduri şi suferinţe, oricît de strînsă, n-ar fi suficientă să explice acest fenomen.

A doua zi, la 8 martie, la ora cinci dimineaţa, în zori, pasagerii, printre care şi Robert şi Mary, erau întruniţi pe puntea *Duncan*-ului. Fiecare voia să examineze pămîntul abia întrezărit în ajun.

Lunetele se plimbară lacome peste punctele principale ale insulei. Iahtul plutea pe lîngă ţărm la distanţa de o milă. Privirile puteau să vadă cel mai mic amănunt. Dintr-o dată se auzi un strigăt scos de Robert. Băiatul spunea că vede doi oameni care fugeau şi făceau semne, în timp ce un al treilea flutura un steag.

— Steagul Angliei! strigă John Mangles, care apucase luneta.

— E adevărat! strigă Paganel, întorcîndu-se repede spre Robert.

— Milord, spuse Robert, tremurînd de emoţie, milord, dacă nu vreţi să mă vedeţi ducîndu-mă înot pînă la insulă, coborîţi o barcă pe mare! Ah! Milord vă implor, lăsaţi-mă să pun eu întîi piciorul pe insulă!

Un om stătea pe coastă...

Nimeni nu îndrăznea să vorbească. Cum? Pe această insulă tăiată de paralela 37 să se găsească trei naufragiaţi, trei oameni, trei englezi! Şi fiecare îşi aminti întîmplările din ajun. Se gîndeau la glasul auzit în noapte de Robert şi Mary... Copiii nu se înşelaseră poate decît asupra unui punct: o voce ajunsese pînă la ei, dar putea această voce să fie aceea a tatălui lor? Nu, de o mie de ori nu! Şi fiecare, gîndindu-se la decepţia groaznică ce-i aştepta, se temea ca noua încercare să nu-i doboare. Dar cum să-i opreşti? Lordul Glenarvan nu avu curajul.

— În barcă! spuse el.

Într-un minut, barca fu lăsată pe mare. Cei doi copii ai căpitanului, Glenarvan, John Mangles şi Paganel coborîră în grabă; barca se îndepărtă repede de bord, împinsă de forţele unite a şase marinari care lopătau cu putere.

La douăzeci de metri de ţărm, Mary scoase un strigăt sfîşietor:

— Tata!

Un om stătea pe coastă, între alţi doi. Înalt şi puternic, avea o fizionomie totodată blîndă şi îndrăzneaţă, în care se amestecau în chip expresiv trăsăturile lui Mary şi Robert Grant.

Era într-adevăr omul pe care îl zugrăviseră de atîtea ori cei doi copii. Inima lor nu-i înşelase. Era tatăl lor, căpitanul Grant.

Căpitanul auzi strigătul lui Mary, deschise braţele şi căzu ca fulgerat pe nisip.

Capitolul XXI

INSULA TABOR

Nimeni nu moare de bucurie. Tatăl şi copiii îşi reveniră în fire înainte chiar de a fi aduşi pe iaht. Cum ar putea fi zugrăvită scena? Cuvintele nu sînt în stare să o redea. Întregul echipaj plîngea privind aceste trei fiinţe topite într-o mută îmbrăţişare. Harry Grant, ajungînd pe punte, mulţumi lordului, lady-ei Glenarvan şi tuturor celorlalţi cu o voce plină de emoţie. În scurta traversare de la insulă pînă la iaht, copiii îi istorisiseră întreaga poveste a *Duncan*-ului.

Ce imensă îndatorire îşi luase el faţă de generoasa lady Glenarvan şi faţă de tovarăşii săi! Nu luptaseră toţi pentru el, începînd cu lordul Glenarvan şi sfîrşind cu ultimul marinar? Harry Grant îşi exprimă sentimentele de recunoştinţă în cuvinte simple şi calde. Figura sa bărbătească era luminată de o emoţie atît de puternică, încît întreg

echipajul se simți răsplătit pentru toate suferințele îndurate. Chiar și nepăsătorul maior își simți ochii umezi de lacrimi. Cît despre Paganel, plîngea ca un copil care nici nu se gîndește să-și ascundă lacrimile

Harry Grant nu se mai sătura privindu-și fata. O găsea frumoasă, încîntătoare. I-o spunea tare de o mie de ori, luînd de martor pe lady Helena, pentru a dovedi că nu se lasă înșelat de iubirea sa părintească. Apoi, întorcîndu-se spre fiul său, exclamă:

— Cum a crescut! Este un adevărat bărbat!

Îi copleșea pe cei doi copii cu mii de sărutări adunate în sufletul său în timpul celor doi ani.

Robert prezentă pe rînd pe toți prietenii săi, găsind pentru fiecare cuvinte noi, cu toate că spunea în fond același lucru. Toți se arătaseră binevoitori față de cei doi orfani. Cînd fu rîndul lui John Mangles, acesta se roși ca o fată și, răspunzînd tatălui lui Mary, vocea îi tremura.

Lady Helena istorisi căpitanului Grant călătoria lor și îl făcu să se simtă mîndru de copiii săi.

Harry Grant află isprăvile tînărului erou. Apoi, la rîndul său, John Mangles vorbi în așa fel despre Mary, încît Harry Grant, pe care lady Helena, în cîteva cuvinte, îi lăsase să înțeleagă despre ce este vorba, puse mîna fiicei sale în mîna viteazului marinar și spuse, întorcîndu-se spre lordul și lady Glenarvan:

— Milord, și dumneavoastră, milady, să-i binecuvîntăm pe copiii noștri.

După ce fiecare lucru fu povestit de cîte o mie de ori, Glenarvan aduse la cunoștința lui Harry Grant întîmplările în legătură cu Ayrton. Grant confirmă spusele maistrului în legătură cu debarcarea sa pe coasta australiană.

— Este un om inteligent, îndrăzneț, adăugă el, un om pe care însă viciul l-a îndemnat la rău. Nu-i doresc decît ca remușcările și gîndurile de îndreptare să-l readucă la sentimente mai bune!

Dar înainte ca Ayrton să fie dus pe Maria Tereza, Harry Grant dori să-și invite prietenii pe stînca sa. Îi rugă să-i viziteze casa de lemn și să se așeze la masa sa de Robinson. Glenarvan și tovarășii săi primiră cu bucurie. Robert și Mary Grant ardeau de dorința să vadă acele locuri singuratice unde trăise tatăl lor și de unde se gîndise atît de mult la ei.

O barcă fu coborîtă și tatăl, împreună cu cei doi copii, lordul și lady Glenarvan, maiorul, John Mangles și Paganel debarcară pe țărmul insulei.

În cîteva ceasuri parcurseră întreg domeniul lui Harry Grant. Insula era, de fapt, creasta unui munte submarin, un conglomerat din roci vulcanice. În timpul marilor epoci geologice, acest munte se

înălțase puțin cîte puțin din adîncimile Pacificului, prin acțiunea focurilor subterane; dar de veacuri, vulcanul se potolise; craterul său se astupă; o insuliță răsări în cîmpia mării. Apoi se formă humusul pe care îl luă în stăpînire regnul vegetal. Cîteva baleniere debarcaseră în trecere animale domestice, capre și porci, care se înmulțiseră sălbăticindu-se, și astfel natura poseda cele trei regnuri ale sale pe această insulă pierdută în mijlocul oceanului.

Cînd naufragiații de pe *Britannia* se refugiaseră aici, mîna omului veni să grăbească eforturile naturii. În doi ani și jumătate, Harry Grant și marinarii săi schimbaseră insulița. Cîteva pogoane de pămînt cultivate cu grijă produceau legume de calitate excelentă.

Vizitatorii ajunseră la căsuța așezată sub umbra unor arbori stufoși de cauciuc; în fața ferestrelor se întindea marea minunată, ce strălucea sub razele soarelui. Hary Grant așeză masa la umbra arborilor și fiecare luă loc. O pulpă de căprioară, pîine de nardu, cîteva cupe de lapte, cicoare sălbatică, apă curată și rece fură bucatele acestei mese simple, vrednică de păstorii Arcadiei.

Paganel era încîntat. Îi reveneau în minte vechile lui gînduri de robinsonat.

— Știu că nu va fi de plîns secătura de Ayrton! strigă el entuziasmat. Insula aceasta este un paradis!

— Da, răspunse Harry Grant, un paradis pentru trei bieți naufragiați de care s-a îndurat Dumnezeu! Regret însă că Maria Tereza nu este o insulă mare și fertilă, cu un rîu bogat în loc de acest pîrîu și cu un port în locul acestui golfuleț, în care pătrund valurile din larg.

Apoi, chiar pe insulă, fiecare dori să afle întîmplările naufragiaților de pe *Britannia* în timpul celor doi ani atît de lungi. Harry Grant se grăbi să satisfacă dorința noilor săi prieteni.

— Povestea mea, începu el, este la fel cu cea a tuturor robinsonilor aruncați pe o insulă. Neputîndu-se bizui decît pe ei înșiși, știu că au datoria să se lupte cu elementele naturii, ca să-și păstreze viața.

În noaptea de 26 spre 27 iunie 1862, *Britannia*, hărțuită timp de șase zile de furtună, se sfărîmă de stîncile insulei Maria Tereza. Marea era sălbatică, salvarea imposibilă, și astfel întregul meu echipaj pieri. Numai doi din marinari, Bob Learce, Joe Bell și cu mine ajunserăm la țărm, după zeci de încercări nereușite!

Pămîntul pe care ajunsesem era o insuliță pustie, lată de două mile și lungă de cinci, cu vreo treizeci de arbori pe ea, cîteva cîmpii și un izvor de apă dulce, care, din fericire, nu seacă niciodată. Împreună cu cei doi marinari, în acest colț părăsit al lumii, n-am desperat. Mă pregătii să lupt hotărît. Bob și Joe, bravii mei tovarăși de nenorocire, prietenii mei, mă ajutară cu energie.

Începurăm, ca Robinsonul închipuit al lui Daniel Defoe care ne-a slujit ca exemplu, prin a culege resturile corabiei, instrumente, puțin praf de pușcă, arme, un sac de semințe prețioase. Primele zile au fost grele, dar în curînd vînătoarea și pescuitul ne asigurară hrana, căci în insulă se găseau cu duiumul capre sălbatice, iar pe țărm puteai găsi animale marine cîte voiai. Încetul cu încetul, existența noastră se organiză din ce în ce mai bine. Cunoșteam situația exactă a insuliței, căci reușisem să salvez instrumentele din naufragiu. Aflai deci că eram așezați în afară de ruta navelor și că nu vom putea fi salvați decît printr-o întîmplare fericită. Gîndindu-mă la cei ce-mi erau dragi și pe care speram să-i mai revăd, primii cu curaj această încercare.

Lucram mereu cu hotărîre. În curînd, cîteva pogoane de pămînt fură însămînțate cu semințele aduse de pe *Britannia*. Cartofii, cicoarea și măcrișul îmbogățiră alimentația noastră obișnuită. Apoi avurăm și alte legume. Prinserăm cîteva capre pe care le domesticirăm ușor și avurăm astfel lapte și unt. Din nardu, care creștea în «creeck»-urile secate, preparam un fel de pîine destul de hrănitoare. Astfel grija zilei de mîine nu ne mai inspira nici un fel de teamă.

Cu scîndurile și rămășițele din *Britannia* construirăm o căsuță acoperită cu grijă cu pînză gudronată și, sub acest adăpost temeinic, trecurăm liniștiți sezonul ploilor.

Cîte planuri și visuri — dintre care cel mai frumos s-a realizat acum — nu ne-am făurit sub acest acoperiș!

Mai întîi avusei ideea să înfrunt marea pe o barcă construită din resturile corabiei, dar eram despărțiți de cel mai apropiat pămînt, arhipelagul Pomotou, prin o mie cinci sute de mile. Nici o barcă n-ar fi rezistat la o călătorie atît de lungă. Astfel încît renunțai, așteptînd salvarea printr-o întîmplare.

Ah, copiii mei, de cîte ori, de pe vîrful acestei stînci, n-am pîndit vapoarele în larg! În tot timpul cît a durat exilul nostru, numai două sau trei pînze se arătară la orizont. Dispăreau însă îndată. Doi ani și jumătate trecură astfel. Nu mai speram nimic, dar nu desperam încă.

În sfîrșit, în ajunul acestei zile, mă aflam pe vîrful cel mai înalt al insulei, cînd zării spre vest un fum mic.

Mărindu-se, în curînd putui distinge o navă. Părea că se îndreaptă spre noi. Dar nu va ocoli oare insulița aceasta, în care nu ar fi avut de ce să se oprească?

Ah! Ce zi plină de așteptare! Cum nu mi s-a oprit inima în piept! Tovarășii mei aprinseră un foc pe unul din piscurile insulei. Veni noaptea, dar iahtul nu lansă nici un semnal de recunoaștere! Totuși, în el era salvarea! Va dispărea și el, însă?

Nu mai stătui la îndoială. Întunericul se lăsa. Vasul ar fi putut să ocolească insula în timpul nopții. Mă aruncai în mare și mă îndreptai spre el. Speranța îmi dădu o putere întreită. Străbăteam valurile cu o forță supraomenească. Mă apropiam de iaht și eram la treizeci de metri de el cînd, deodată, își schimbă direcția!

Atunci scosei acele strigăte desperate, pe care numai copiii mei le-au auzit, strigăte ce nu au fost — după cum vedeți — o iluzie.

Trebui să revin la mal, sfîrșit de emoție și oboseală. Cei doi marinari ai mei mă culeseră pe jumătate mort. Această ultimă noapte pe care am petrecut-o pe insulă a fost îngrozitoare. Ne credeam părăsiți pentru totdeauna, cînd, în zori, zării iahtul care trecea pe lîngă țărm cu viteză redusă.

Barca dumneavoastră fu lăsată pe apă. Eram salvați și — lucru de necrezut! — copiii mei, scumpii mei copii se aflau în barcă, întinzîndu-mi brațele!

Harry Grant își isprăvi povestirea sărutînd și îmbrățișînd pe cei doi copii. Numai acum află căpitanul că își datora salvarea documentului aproape indescifrabil, pe care, la opt zile după naufragiu, îl închisese într-o sticlă și îl încredințase valurilor. Dar la ce se gîndea Jacques Paganel în timp ce povestea căpitanul Grant? Onorabilul geograf răsucea pentru a mia oară în minte cuvintele documentului! Își amintea de cele trei interpretări succesive, greșite toate trei! Cum putea fi scris, pe hîrtiile spălate de apă, numele de Maria Tereza? Paganel nu se mai putu stăpîni și întrebă apucînd mîna lui Harry Grant:

— Căpitane, îmi vei spune ce conținea indescifrabilul dumitale document?

La această întrebare a geografului, toți deveniră curioși, căci dezlegarea enigmei, căutată timp de două luni, urma să fie în sfîrșit cunoscută.

— Ei bine, căpitane, întrebă Paganel, îți mai amintești precis cuvintele scrise în document?

— Cu exactitate, răspunse Harry Grant. Nici o zi nu s-a scurs fără să-mi fi repetat în gînd cuvintele de care se lega singura noastră speranță.

— Și care sînt acele cuvinte, căpitane? întrebă Glenarvan. Vorbește, căci amorul nostru propriu este atins!

— Sînt gata să vă satisfac curiozitatea, răspunse Harry Grant. Dar știți că, pentru a mări șansele de salvare, am închis în sticlă trei documente scrise în trei limbi diferite. Pe care dintre ele doriți să-l cunoașteți?

— Nu erau deci identice? strigă Paganel.

— Ba da, cu excepția unui singur nume.

— Ei bine, citează documentul francez, răspunse Glenarvan, căci el este acela care a fost mai puțin stricat de apă și a servit de bază pentru interpretările noastre.

— Iată-l, milord, cuvînt cu cuvînt, răspunse Harry Grant.

«La 27 iunie 1862, tricatargul *Britannia* din Glasgow a naufragiat la o mie cinci sute leghe de Patagonia, în emisfera australă. Ajunși pe pămînt, doi marinari și căpitanul Grant sînt pe insula Tabor...»

— Cum? făcu Paganel.

— «Acolo, reluă Harry Grant, pradă unei continue lipse, au aruncat acest document la 153° longitudine și 37°11' latitudine. Veniți-le în ajutor, sau vor fi pierduți!»

La numele de Tabor, Paganel se ridică brusc și, nemaiputîndu-se stăpîni, strigă:

— Cum, insula Tabor? Această insulă este Maria Tereza!

— Fără îndoială, domnule Paganel, răspunse Harry Grant. Pe hărțile engleze și germane este Maria Tereza, dar Tabor pe hărțile franceze!

În clipa aceea un pumn puternic atinse umărul lui Paganel, care se clătină sub lovitură.

Adevărul ne obligă să spunem că fusese tras de maior, care, pentru prima dată, se manifesta astfel.

— Geograf! spuse Mac Nabbs, cu tonul celui mai profund dispreț.

Dar Paganel nici nu simțise pumnul maiorului. Căci ce mai conta aceasta în comparație cu lovitura geografică pe care o primise?

Așadar, din cele spuse de căpitanul Grant, el, Paganel, se apropiase din ce în ce de adevăr. Descifrase aproape în întregime indescifrabilul document. *Contin*, la început «continent», își reluase puțin cîte puțin semnificația sa veritabilă: «continue». *Indi* însemnase pe rînd «indieni», «indigeni» și apoi în fine «indigență», adevăratul său sens. Numai cuvîntul ros de apă *abor* îl socotise ca radicalul verbului «a aborda», cînd era vorba în realitate despre un nume propriu, numele francez al insulei Tabor, insulă care adăpostea pe naufragiați. Greșeala era greu de evitat, deoarece hărțile de pe *Duncan* dădeau acestei insule numele de Maria Tereza.

Dar nu interesează! strigă Paganel, smulgîndu-și părul din cap. N-ar fi trebuit să uit cele două nume! Este o greșeală de neiertat, o eroare nevrednică pentru un secretar al Societății de geografie! Sînt dezonorat!

— Domnule Paganel, spuse lady Helena, încearcă să-ți stăpînești durerea.

— Nu, doamnă, nu! Nu sînt decît un măgar!

— Şi nici măcar un măgar savant! spuse maiorul ca să-l consoleze.

Cînd masa fu terminată, Harry Grant făcu ordine în fosta sa locuinţă. Nu luă nimic; voia ca cel vinovat să moştenească cele agonisite de cel cinstit.

Reveniră la bord. Glenarvan voia să plece chiar în acea zi şi dădu ordine pentru debarcarea maistrului. Ayrton fu adus pe dunetă, unde se găsi în faţa lui Harry Grant.

— Sînt eu, Ayrton, spuse Grant.

— Dumneata eşti, căpitane Grant, răspunse Ayrton, fără să fie surprins cînd îl văzu. Ei bine, nu-mi pare deloc rău că te revăd sănătos.

— Mi se pare, Ayrton, că am făcut o greşeală debarcîndu-te pe un pămînt locuit.

— Se poate, căpitane.

— Vei rămîne în locul meu pe această insulă pustie. Aş dori să te poţi pocăi.

— Aş dori-o şi eu! răspunse Ayrton, liniştit.

Glenarvan, întorcîndu-se spre maistru, îi spuse:

— Ayrton, persişti în hotărîrea de a fi părăsit aici?

— Da, milord.

— Îţi convine insula Tabor?

— Perfect.

— Acum, ascultă ultimele noastre cuvinte, Ayrton. Aici vei fi departe de orice pămînt, fără legătură cu semenii dumitale. Minunile sînt rare şi nu vei putea fugi de pe această insulă în care te lasă *Duncan*-ul. Vei fi singur, dar nu vei fi nici pierdut, nici neştiut, cum a fost căpitanul Grant. Oricît ai fi de nedemn de amintirea oamenilor, oamenii îşi vor aduce aminte de dumneata. Ştiu unde eşti, Ayrton. Ştiu unde pot să te găsesc şi nu voi uita niciodată.

— Dumnezeu să vă dea sănătate! răspunse scurt Ayrton.

Acestea fură ultimele cuvinte schimbate între Glenarvan şi maistru. Barca era gata. Ayrton coborî în ea.

John Mangles transportase dinainte pe insulă cîteva lăzi cu alimente conservate, unelte, arme şi o provizie de plumbi şi praf de puşcă. Ayrton putea deci să devină un alt om, să se educe prin muncă; nu va duce lipsă de nimic, nici chiar de cărţi: îi lăsară o mică bibliotecă în care, desigur, figura printre altele şi Biblia, carte atît de preţuită de englezi.

Ora despărţirii sosise. Echipajul şi pasagerii erau pe punte. Toţi îşi simţeau inima strînsă. Mary Grant şi lady Helena îşi puteau cu greu stăpîni emoţia.

— Trebuie procedat astfel? îl întrebă lady Glenarvan pe bărbatul său. Trebuie să fie părăsit?

Maistrul, nemişcat, cu braţele încrucişate...

— Trebuie, Helena! răspunse Glenarvan. Este ispăşirea.

În acel moment, barca comandată de John Mangles se dezlipi de vas. În picioare, mereu nepăsător, Ayrton îşi ridică pălăria şi salută cu gravitate.

Glenarvan se descoperi şi împreună cu el întreg echipajul, ca în faţa unui om care trebuia să moară. Barca se îndepărtă în mijlocul unei tăceri profunde.

Ajuns la ţărm, Ayrton sări pe nisip şi barca reveni la bord. Era ora patru seara. De sus, de pe dunetă, pasagerii putură să-l vadă pe maistru care, nemişcat, cu braţele încrucişate, ca o statuie pe o stîncă, privea iahtul.

— Plecăm, milord? întrebă John Mangles.

— Da, John, răspunse Glenarvan.

— *Go ahead!*[1] strigă John mecanicului-şef.

Aburii şuierară în tuburi, elicea bătu valurile, şi la ora opt ultimele vîrfuri ale insulei Tabor dispărură în umbrele nopţii.

Capitolul XXII

ULTIMA ZĂPĂCEALĂ A LUI JACQUES PAGANEL

Opt zile după ce părăsise insula, la 18 martie, de pe *Duncan* se putea zări coasta americană; a doua zi ancorară în golful Talcahuano. Reveneau aici după o călătorie de cinci luni, timp în care urmăriseră cu sfinţenie paralela 37, făcînd astfel înconjurul lumii. Pasagerii acestei expediţii de neuitat, fără precedent în analele *Traveller's Club*-ului, traversaseră Chile, Pampasul, Argentina, Atlanticul, insula Acunha, Oceanul Indian, insulele Amsterdam, Australia, Noua Zeelandă, insula Tabor şi Oceanul Pacific.

Străduinţele nu fuseseră zadarnice, căci aduceau pe naufragiaţii de pe *Britannia*.

Nici unul din bravii scoţieni plecaţi nu lipsea la apel. Toţi se întorceau în bătrîna Scoţie şi expediţia lor amintea de acea bătălie din istoria veche, denumită «bătălia fără lacrimi».

Aprovizionarea odată terminată, *Duncan* merse de-a lungul coastelor Patagoniei, ocoli Capul Horn şi străbătu apoi Oceanul Atlantic.

[1] Porneşte (în limba engleză în text).

Călătoria se petrecu fără incidente. Pe iaht domnea fericirea. Nu mai exista nimic secret, nici chiar sentimentele lui John Mangles pentru Mary Grant.

Ba da, era totuşi ceva. Un mister care intriga şi pe nepăsătorul Mac Nabbs: pentru ce Paganel stătea mereu încotoşmănat, purtînd pe deasupra şi un fular mare răsucit în jurul gîtului şi ridicat pînă peste urechi? Maiorul ardea de dorinţa să afle motivul acestei purtări ciudate. Dar trebuie să spunem că, cu toate întrebările, aluziile şi bănuielile lui Mac Nabbs, Paganel nu consimţi în nici un chip să dea vreo explicaţie.

Chiar cînd *Duncan* trecu Ecuatorul şi încheieturile sale pocneau la o temperatură de 50°, Paganel rămînea îmbrăcat la fel.

— Este atît de zăpăcit, încît se crede la Petersburg, spunea maiorul, văzîndu-l pe geograf înfăşurat într-o largă manta, ca şi cum mercurul ar fi îngheţat în termometru.

În sfîrşit, la 9 mai, cincizeci şi trei de zile după ce părăsiseră Talcahuano, John Mangles semnală luminile Capului Clear. Iahtul intră în canalul Sfîntul George, traversă Marea Irlandei şi, la 10 mai, ajunse în golful Clyde. La ora unsprezece ancoră în portul Dumbarton. La ora două, călătorii intrau în Malcolm-Castle, însoţiţi de uralele highlăndezilor.

Totul se sfîrşi cu bine: Harry Grant şi cu cei doi marinari fură salvaţi, John Mangles se căsători cu Mary Grant în vechea catedrală Saint-Mungo, unde reverendul Paxton, acelaşi care se rugase cu nouă luni în urmă pentru salvarea tatălui, binecuvînta acum căsătoria fiicei cu cel care plecase în căutarea lui.

Robert se făcu marinar, ca şi tatăl său, ca şi John Mangles, cu care vor urmări mai departe marile proiecte ale căpitanului Grant, ajutaţi de lordul Glenarvan.

Putea să rămînă oare Paganel flăcău? Sigur că nu!

Într-adevăr, după isprăvile sale eroice, savantul geograf nu putea să scape de celebritate. Zăpăcelile sale deveniră arhicunoscute în Scoţia.

Toată lumea se bătea pentru el, şi bietul Paganel nu mai răzbea să răspundă atenţiilor al căror obiect devenise.

Şi atunci, o drăgălaşă domnişoară de treizeci de ani, care nu era nici mai mult, nici mai puţin decît verişoara maiorului Mac Nabbs, puţin cam excentrică şi ea, dar încîntătoare şi bună, se îndrăgosti de ciudăţeniile geografului şi îi oferi mîna sa. În mîna aceasta se afla şi un milion, lucru care nu fu însă spus.

Paganel nu era deloc indiferent la farmecele domnişoarei Arabella; totuşi nu îndrăznea să se pronunţe.

Maiorul interveni însă între aceste două inimi, ce păreau făcute una pentru alta. Îi spuse lui Paganel că însurătoarea ar fi ultima «zăpăceală» pe care şi-ar mai putea-o permite.

Paganel se găsea însă într-o mare încurcătură, căci, printr-o ciudăţenie a sa, nu se putea hotărî să rostească cuvîntul fatal.

— Poate nu-ţi place domnişoara Arabella? îl întreba fără încetare Mac Nabbs.

— Ah, dragul meu maior, este fermecătoare! striga Paganel. De o mie de ori fermecătoare, şi, ca să-ţi spun drept, aş dori chiar să fie mai puţin încîntătoare! Aş vrea să aibă un defect!

— Fii liniştit, răspunse maiorul, are destule! Cea mai perfectă femeie îşi are întotdeauna raţia ei de defecte. Aşadar, Paganel, te-ai hotărît?

— Nu îndrăznesc, reluă Paganel.

— Haide, dragul meu savant şi prieten, de ce mai stai la îndoială?

— Nu sînt demn de domnişoara Arabella! răspundea mereu geograful şi nu voia să mai audă de altceva.

În sfîrşit, odată, nemaiavînd încotro, îmboldit de maior, sfîrşi prin a mărturisi, sub jurămîntul tăcerii, un semn particular, care ar fi uşurat poliţiei recunoaşterea sa dacă l-ar fi urmărit.

— Fleacuri, spuse maiorul.

— Este aşa cum îţi spun! replică Paganel.

— Ce importanţă are asta, prietene?

— Crezi?

— Dimpotrivă, aşa eşti şi mai ciudat. Asta îţi va spori meritele şi va face din dumneata omul fără pereche, visat de Arabella.

Şi maiorul, păstrînd o imperturbabilă seriozitate, îl lăsă pe Paganel pradă unei chinuitoare nesiguranţe.

O scurtă convorbire avu loc între Mac Nabbs şi domnişoara Arabella.

Cincisprezece zile mai tîrziu, în capela de la Malcolm-Castle se celebra căsătoria, cu mare pompă.

Paganel era sobru, încheiat la nasturi pînă sus, iar Miss Arabella fermecătoare.

Secretul geografului ar fi rămas pentru totdeauna înmormîntat în adîncurile necunoscutului, dacă maiorul nu l-ar fi spus lui Glenarvan, acesta soţiei sale, care la rîndul ei spuse ceva şi doamnei Mangles. De aici ajunse la urechile doamnei Olbinett, unde făcu explozie şi se răspîndi pretutindeni.

În timpul celor trei zile de captivitate la maori, Jacques Paganel fusese tatuat, dar tatuat de la umeri pînă la tălpi şi purta pe piept imaginea unui kiwi sfînt, cu aripile întinse, care îi sfîşia inima cu ciocul.

Pățania aceasta fu singura din marea sa călătorie de care Paganel nu se consolă și pe care nu o iertă niciodată Noii Zeelande. Acesta fu de asemenea motivul pentru care, cu toată părerea sa de rău și cu toate invitațiile primite, nu se mai putu întoarce în Franța. Se temea că are să expună întreaga Societate de geografie, din cauza glumelor și caricaturilor jurnalelor, aducîndu-i un secretar proaspăt tatuat.

Întoarcerea căpitanului în Scoția fu considerată ca un mare eveniment național și Harry Grant deveni unul din cei mai populari oameni din bătrîna Caledonie. Fiul său, Robert, a ajuns marinar ca și tatăl său.

CUPRINS

PARTEA A DOUA

Capitolul I
ÎNTOARCEREA PE BORD 5
Capitolul II
TRISTAN D'ACUNHA 13
Capitolul III
INSULA AMSTERDAM 20
Capitolul IV
PARIURILE LUI JACQUES PAGANEL ŞI ALE MAIORULUI MAC NABBS 27
Capitolul V
MÎNIA OCEANULUI INDIAN 36
Capitolul VI
CAPUL BERNOUILLI 45
Capitolul VII
AYRTON 52
Capitolul VIII
PLECAREA 60
Capitolul IX
PROVINCIA VICTORIA 67
Capitolul X
RÎUL WIMERRA 73
Capitolul XI
BURKE ŞI STUART 81
Capitolul XII
CALEA FERATĂ DE LA MELBOURNE LA SANDHURST 88
Capitolul XIII
PREMIUL ÎNTÎI LA GEOGRAFIE 95
Capitolul XIV
MINELE DIN MUNTELE ALEXANDRU 103

Capitolul XV
AUSTRALIAN AND NEW ZEALAND GAZETTE 111
Capitolul XVI
MAIORUL SUSȚINE CĂ SÎNT MAIMUȚE 119
Capitolul XVII
CIOBANII MILIONARI 127
Capitolul XVIII
ALPII AUSTRALIENI 137
Capitolul XIX
O LOVITURĂ DE TEATRU 145
Capitolul XX
ALAND! ZEALAND! 152
Capitolul XXI
PATRU ZILE DE GROAZĂ 159
Capitolul XXII
EDEN 168

PARTEA A TREIA

Capitolul I
MACQUARIE 176
Capitolul II
TRECUTUL ȚĂRII SPRE CARE SE ÎNDREPTAU CĂLĂTORII 182
Capitolul III
MASACRELE DIN NOUA ZEELANDĂ 190
Capitolul IV
STÎNCILE SUBMARINE 198
Capitolul V
MATELOȚII IMPROVIZAȚI 204
Capitolul VI
ÎN CARE CANIBALISMUL ESTE TRATAT ÎN MOD TEORETIC 211
Capitolul VII
CĂLĂTORII ACOSTEAZĂ ÎN SFÎRȘIT LA ȚĂRMUL DE CARE AR FI TREBUIT SĂ SE FEREASCĂ 217
Capitolul VIII
EVENIMENTELE LA ZI ÎN ȚARA ÎN CARE SE AFLAU CĂLĂTORII 224
Capitolul IX
TREIZECI DE MILE SPRE NORD 231
Capitolul X
FLUVIUL NAȚIONAL 238
Capitolul XI
LACUL TAUPO 246
Capitolul XII
FUNERALIILE UNUI ȘEF MAOR 254

Capitolul XIII
ULTIMELE ORE 260
Capitolul XIV
MUNTELE TABU 266
Capitolul XV
MARILE MIJLOACE ALE LUI PAGANEL 276
Capitolul XVI
ÎNTRE DOUĂ FOCURI 282
Capitolul XVII
DE CE *DUNCAN* PLUTEA PE COASTA DE EST A NOII ZEELANDE 289
Capitolul XVIII
AYRTON, SAU BEN JOYCE? 294
Capitolul XIX
O ÎNVOIALĂ 300
Capitolul XX
UN STRIGĂT ÎN NOAPTE 307
Capitolul XXI
INSULA TABOR 314
Capitolul XXII
ULTIMA ZĂPĂCEALĂ A LUI JACQUES PAGANEL 322

În biblioteca Jules Verne
vor apare:

TESTAMENTUL UNUI EXCENTRIC

OCOLUL PĂMÎNTULUI ÎN 80 DE ZILE

În biblioteca pentru toți copiii vor apare:

A. FRANCE

POVESTIRI

M. GORKI

COPILĂRIA

FUGA ÎN SPAȚIU-TIMP

(POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE)

Redactor: ECATERINA ŞIŞMANIAN
Tehnoredactor: FLORICA PREDA

Dat la cules: 15.II.1981. Bun de tipar: 4.V.1981. Apărut 1981. Comanda nr. 1752. Coli de tipar: 21.

Comanda nr. 10 111
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"
Piaţa Scînteii nr. 1 — Bucureşti,
Republica Socialistă România

JULES VERNE

1. O CĂLĂTORIE SPRE CENTRUL PĂMÎNTULUI
2. OCOLUL PĂMÎNTULUI ÎN OPTZECI DE ZILE
3. CINCI SĂPTĂMÎNI ÎN BALON
4. STEAUA SUDULUI
5. CĂPITANUL HATTERAS
6. ŞCOALA ROBINSONILOR. RAZA VERDE
7. DOCTORUL OX
8. DOI ANI DE VACANŢĂ
9. UN BILET DE LOTERIE. FARUL DE LA CAPĂTUL LUMII
10. UIMITOAREA AVENTURĂ A MISIUNII BARSAC
11. CELE 500 MILIOANE ALE BEGUMEI. ŞARPELE DE MARE
12. VULCANUL DE AUR
13. 20 000 DE LEGHE SUB MĂRI
14. DE LA PĂMÎNT LA LUNĂ. ÎN JURUL LUMII
15. UIMITOARELE PERIPEŢII ALE JUPÎNULUI ANTIFER
16. INSULA CU ELICE
17. BURSE DE CĂLĂTORIE
18. CASA CU ABURI
19. INDIILE NEGRE. GOANA DUPĂ METEOR
20. INSULA MISTERIOASĂ (vol. I)
21. INSULA MISTERIOASĂ (vol. II)
22. MINUNATUL ORINOCO
23. CASTELUL DIN CARPAŢI. ÎNTÎMPLĂRI NEOBIŞNUITE
24. ŢINUTUL BLĂNURILOR (vol. I)
25. ŢINUTUL BLĂNURILOR (vol. II)
26. CĂPITAN LA CINCISPREZECE ANI
27. 800 LEGHE PE AMAZON
28. COPIII CĂPITANULUI GRANT (vol. I)
29. COPIII CĂPITANULUI GRANT (vol. II)
30. TESTAMENTUL UNUI EXCENTRIC
31. ROBUR CUCERITORUL. STĂPÎNUL LUMII
32. CLOVIS DARDENTOR. SECRETUL LUI WILHELM STORITZ
33. AGENJIA THOMPSON
34. HECTOR SERVADAC
35. UN ORAŞ PLUTITOR. SPĂRGĂTORII BLOCADEI. INVAZIA MĂRII
36. PILOTUL DE PE DUNĂRE
37. SATUL AERIAN. ÎNCHIPUIRILE LUI JEAN MARIE CABIDOULIN
38. PRICHINDEL
39. CESAR CASCABEL
40. CLAUDIUS BOMBARNAC. KERABAN ÎNCĂPĂŢÎNATUL

EDITURA ION CREANGĂ